

T.C.
GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANA BİLİM DALI

**TARİH ARAŞTIRMALARINA KAYNAK OLARAK
OSMANLI BASININDA İTTİHÂD VE TERAKKİ
GAZETESİNİN TRANSKRİPSİYONU
VE DEĞERLENDİRMESİ (SAYI 41-52)**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

SEDA KIRATLI

Tez Danışmanı: DOÇ.DR. MEHMET BİÇİCİ

GAZİANTEP
AĞUSTOS 2021

ÖZET

TARİH ARAŞTIRMALARINA KAYNAK OLARAK OSMANLI BASININDA İTTİHÂD VE TERAKKİ GAZETESİNİN TRANSKRİPSİYONU VE DEĞERLENDİRMESİ (SAYI 41-52)

KIRATLI, Seda
Yüksek Lisans Tezi, Tarih ABD
Tez Danışmanı: DOÇ..DR..Mehmet BİÇİCİ
Ağustos 21, 341 sayfa

İttihâd ve Terakki Gazetesi, içerik yönünden yoğun olarak hazırlanmış bir gazetedir. Transkripsiyon yapılırken özellikle bu yoğunluk dikkate alınarak gazeteninin çeşitli tasnifleri yapılmıştır. Çalışması yürütülen tasniflerde gazetenin başlıkları dikkate alınarak: Millet'in İttihat ve Terakki'ye İanesi , Dış siyaset , İç siyaset ve Telgraflar gibi önemli başlıklar göze çarpmaktadır. İttihat ve Terakki Gazetesi, 29.7 x 42 cm ebatlarında ve 5'er sütun halinde hazırlanmış olup her sayısı 4'er sayfadan ibarettir. Bu sütun ve sayfaların gazetede yerleri araştırmamızın transkripsiyon kısmında ayrıntılı olarak belirtilmiştir. Çalışmanın birinci bölümünde telif eserlerin içerisindeki haberlerin, telgrafların ve diğer yazıların değerlendirilmesi yapılarak; İttihad ve Terakki Cemiyeti'nin kuruluşu , Cemiyet'in basın organları ve Osmanlı Devleti'nde basın hareketleri sırası ile aktarılmaya çalışılmıştır.

Anahtar kelimeler: İttihad ve Terakki Gazetesi, İttihad ve Terakki, Selânik, 1908 Basını, Osmanlı Basını

ABSTRACT

TRANSCRIPTION AND ASSESMENT OF UNION AND PROGRESS NEWSPAPER IN OTTOMAN PRESS (VOLUME 41-52)

KIRATLI, Seda
M. A. Thesis, History Department
Supervisor: Doç. Dr.Mehmet BİÇİCİ
August 2021,341 pages

İttihad ve Terakki Newspaper is a very densely prepared newspaper. Especially classifications were made, taking into account this density while transcribing. While the classifications were made, the headlines of the newspaper like help of the people, foreign policy, domestic policy and telegrams were taken into account. The newspaper is 29.7 x 42 in size and each issue is prepared in five columns and consists of four pages.

These columns and pages are specified in the transcription. The news, telegrams and other articles here are evaluated. At the same time, the establishment of the Committee of İttihat and Terakki, the press organs, as well as the press movements in the Ottoman State were written.

Key words: Union and Progress Newspaper (İttihad and Terakki), Union and Progress, Thessaloniki, press on 1908, Ottoman Period press.

ÖNSÖZ

Gazete kelimesi, kelime anlamı olarak İtalyanca “gazzetta” kelimesinden gelir ve İtalya’da eskiden kullanılan bir para birimini ifade eder. O dönemde haber içeren yazılar çok az bir para (kuruşla) karşılığı basım evlerine satıldığı için kelime bu anlam ile adlandırılmıştır. Gazeteler, geçmişten beri olayların topluma aktarılmasında ve insanların bilinçlendirilmesinde önemli bir kitle iletişim aracı olarak kullanılmıştır. 1 Kasım 1831 yılında yayınlanan fermanla, devletin ilk resmi gazetesi olan Takvim-i Vekâyi, Osmanlı Coğrafyası’nda yayın hayatına başlamıştır. Osmanlı’da gazete çıkarılması bir devrim niteliğinde olup ilerde yaşanacak bir çok fikrî harekete de kapı aralayacaktır. II. Mahmut, bu yayın aracı ile halkı hızlı ve düzenli bir şekilde bilgilendirmeyi amaçlamış böylelikle gazete devletin bir propaganda aracı haline gelmiştir. Bu süreçle birlikte gazetenin edebiyat hayatına girmesi ve gazeteler aracılığı ile sanatsal yazılara ulaşılması kolaylaştırmıştır.

İttihat ve Terakki Gazetesi’nin 1908 yılında çıkarılmasıyla başlayan ve devam eden basın sürecini irdelerken aynı zamanda II. Meşrutiyet döneminin siyasi, ekonomik ve fenni haberlerini incelemek istedik. Üç bölümde incelediğimiz bu gazetenin ilk bölümünde, İttihat ve Terakki Cemiyeti’nin kuruluşunu, basın hareketlerini ve Osmanlı Basını’nı inceledik. İkinci kısımda gazetenin genel değerlendirmesini ele aldık. Üçüncü kısımda gazetenin orijinal metinlerinden yola çıkarak transkripsiyonunu yaptık. Sonuç bölümünde ise tezimizin sonuç ve kaynakça kısımlarına yer verdik.

Bu çalışma sürecinde benden desteğini esirgemeyen Sayın Danışmanım *Doç. Dr. Mehmet BİÇİCİ*’ye Tarih Bölüm Başkanımız Sayın *Prof. Dr. Hilmi BAYRAKTAR*’a ve Kıymetli Eşim *Ahmet KIRATLI*’ya ve desteklerini hiçbir zaman esirgemeyen aileme teşekkürlerimi bir borç bilirim.

Gaziantep 2021

Seda KIRATLI

İÇİNDEKİLER

ÖZET	I
ABSTRACT	II
ÖNSÖZ	III
İÇİNDEKİLER	IV
1.BÖLÜM : GİRİŞ	
1.1 Tezin Konusu ve Transkribi	9
1.2 Tezin Amacı ve Önemi	10
1.3 Tezin Kapsamı ve Yöntemi	10
1.4 Konu İle İlgili Daha Önce Yapılan Araştırmalar	11
1.5 20. YY Başlarında Osmanlı Devletinin Genel Durumu	11
2.BÖLÜM : İTTİHAT TERAKKİ CEMİYETİ KURULUŞU VE BASIN	14
2.1 İttihat ve Terakki Cemiyeti'nin Kuruluşu	9
2.2 İttihat ve Terakki Cemiyeti İçerisinde Öne Çıkan Bazı İsimler	16
2.3 Osmanlı Basını	19
2.4 İttihat ve Terakki Basını	20
3.BÖLÜM : DEĞERLENDİRME	24
4.BÖLÜM :TRANSKRİPSİYON	51
4.1 İTTİHÂD VE TERAKKİ GAZETESİ SAYI 41	52
4.2 İTTİHÂD VE TERAKKİ GAZETESİ SAYI 42	73
4.3 İTTİHÂD VE TERAKKİ GAZETESİ SAYI 43	97
4.4 İTTİHÂD VE TERAKKİ GAZETESİ SAYI 44	120
4.5 İTTİHÂD VE TERAKKİ GAZETESİ SAYI 45	148
4.6 İTTİHÂD VE TERAKKİ GAZETESİ SAYI 46	172
4.7 İTTİHÂD VE TERAKKİ GAZETESİ SAYI 47	194
4.8 İTTİHÂD VE TERAKKİ GAZETESİ SAYI 48	212
4.9 İTTİHÂD VE TERAKKİ GAZETESİ SAYI 49	231
4.10 İTTİHÂD VE TERAKKİ GAZETESİ SAYI 50	252
4.11 İTTİHÂD VE TERAKKİ GAZETESİ SAYI 51	283
4.12 İTTİHÂD VE TERAKKİ GAZETESİ SAYI 52	303
5-SONUÇ	331
6-KAYNAKÇA	340
7-EKLER	343
9-DİZİN (INDEX)	348

KISALTMALAR

ITC	: İttihat ve Terakki Cemiyeti
IT	: İttihat ve Terakki
İTG	: İttihad ve Terakki Gazetesi
Bkz.	: Bakınız
Mat.	: Matbaa
Bas.	: Basın
A.g.e	: Adı geçen eser
A.g.m	: Adı geçen makale
Yay.	: Yayınları
Vb.	: Ve benzerleri
..	: Okunamayan kelimeler
..?	: Yanma ve silinmeden doalyı okunmayan kelimeler

1.BÖLÜM

GİRİŞ

1.1 Tezin Konusu

Tez II.Meşrutiyet ile başlayan ve iktidarında basın-yayın organlarını etkili biçimde kullanan ve bu yayın araçlarıyla propagandasını , düşüncelerini yaymayı hedefleyen İttihat ve Terakki Cemiyetinin çıkardığı yayınlardan “İttihat ve Terakki Gazetesinin” transkripsiyonu ve değerlendirilmesinden oluşur. Transkripsiyon verilmeden önce İttihat ve Terakki Cemiyetinin kuruluş aşamaları, Osmanlı Devletinin durumunu ,Osmanlı Basını ve İttihat ve Terakki Basınından bahsederek dönem ile ilgili bilgi vermek istedik. İttihad ve Terakki Gazetesi’de yer alan konuların, gazete sayısına göre numaralı bir şekilde içerikleri hakkında bilgi vermek için belirtelim ki 1908 yılında iktidarda II. Abdülhamit bulunmaktaydı. İstanbul'da yönetime karşı yapılmış büyük bir ayaklanma olan 31 Mart Vakası ile yönetimde değişiklik yaşanmıştır. Ayaklanmanın bastırılmasından muhalefet hareketi önemli kayıplara uğradı. Bundan sonra Meclis-i Umumi Milli adı altında birlikte toplanan Heyet-i Mebusan ve Heyet-i Ayan'ın 27 Nisan'da II. Abdülhamid'in tahttan indirilmesini, yerine V. Mehmed'in geçirilmesini kararlaştırdı.

Gazetenin genel olarak sayılarını incelediğimizde on ana konu başlık üzerinde durulduğu anlaşıyor. Bunlar Siyaset-i hariciye, Siyaset-i Dahiliye, Şu'un-u hariciye, Şu'un-u dahiliye, Dahili telgraflar,Cemiyetin siyasi programı,Muktesebat,Mekatip,İttihat, ve terakki cemiyeti, ilanlar-reklamlar ve Abdülhakhamit'in sardanpal oyunu ağırlıklı başlıklar şeklindedir.

İşte bu çalışma ile o dönemin siyasi yapısını ,reformlarını ve yönetim anlayışını açık ve net bir şekilde görmekteyiz. İttihad ve Terakki Gazetesi'nin savunduğu temel görüş ise açık ve net şekilde görüleceği üzere Meşrutiyet yönetiminin korunması ve Kanun-i Esasi'nin tam anlamı ile uygulanmasıdır.

1.2 Tezin Amacı ve Önemi

Tez, II.Meşrutiyet dönemi siyasi, ekonomik,fenni ve diğer toplumsal olayların ayınlatılmasında önemli bir rol oynamaktadır. Cemiyetin bizzat çıkardığı bir yayın organı olmasından dolayı birinci el kaynak olarak kullanılmış ve dönemin şartlarını günümüze aktarmasında önemli bir amacı ve misyonu üstlenmiştir. Tez sadece siyasi, ekonomik, fenni ,toplumsal olayların aydınlatılmasıyla kalmamış aynı zamanda cemiyetin siyasi programı, yapılan ianeler ve edebiyat alanındaki yazılarıyla birlikte bir çok alanda önemli konuları gün yüzüne çıkarmıştır.Bunula birlikte Osmanlı Devleti'nin dış devletlerle olan dönem ilişkilerini ve eğitim alanındaki faaliyetlerini de öğrenmemizde çok önemli bir yere sahiptir.

1.3 Tezin Kapsamı ve Yöntemi

Bu çalışmada, tezimizle ilgili olan konuları araştırıp , yazılmış olan eserler , çalışılmış olan tezler ve makaleler incelenilerek dipnot çalışmaları yapılmış, konuyla ilgili alakalı bütün kaynaklar incelenmiştir. Bu temel kaynakların yanı sıra çalışma konumuz ile ilgili genel bir literatür taraması yapılmış ve tezimizin ana kaynağı olan ittihat ve terakki gazetesine ait tüm sayılar incelenmiştir. Ana hatlar oluşturulduktan sonra tezin transkripsiyonuna başlanılmış ve sayı-sayı sütunlar halinde çevirileri tamamlanmıştır ayrıca çevirilerde tasnifler yapılmış ve başlıkları aynı olan ana konular derlenmiştir. Gazete içeriğinde bulunan sayfaların A3 ebatında oluşturulmuş olması ve yazıların küçük puntolarla yazılması nedeni ile, İttihâd ve Terakki gazetesinin transkripsiyonu yoğun bir içeriğe sahiptir. Bu tezimizde, 84 sayıdan ve her sayısı 4 sayfadan oluşan bu gazetenin 41-52 sayısını transkribe ettik. Ayrıca Osmanlı'da, İttihâd ve Terakki gazetesinin ilk çıkışına kadar olan basın durumu daha sonra ise İttihâd ve Terakki basın yayın organları ve Osmanlı Devleti'nin o dönemdeki siyasi yapısı anlatılarak, transkripsiyondan önce gazetede yayınlanan haberler genel hatları ile değerlendirmeye tabi tutulmuştur. Yazılan haberler,ilanlar ve duyurular konularına göre tasnif edilmiş ve bu tasnifler, belgelerin yazım tarihleri ile birlikte tezimizde sunulmuştur. Her konu kendi içerisinde de düzenlenilerek değerlendirilmesi yapılmıştır.

1.4 Konu İle İlgili Daha Önce Yapılmış Araştırmalar

İttihat ve Terakki konusu ile ilgili çalışılmış bir çok eser ve tez bulunmaktadır. Bizim ana konumuz olan ittihat ve terakki gazetesi ile ilgili daha önce yayınlanan “1” yüksek lisans tezi gözümüze çarpmaktadır. İttihat ve Terakki konusu Osmanlı Devletinin son dönemlerinin konjektürel yapısı, siyasi olayları ve yapısı ile ilgili bir çok kitap ve makaleye konu olmuştur. Bunlardan ana kaynak olarak kullandığımız bazı eserler ; AKŞIN, Sına; Jön Türklerde İttihat ve Terakkî, (İstanbul-1987), FERÖZ Ahmad, İttihat ve Terakke 1908-1914 Jön Türkler, HANİÖĞLU, Mim Şükrü; Osmanlı İttihat ve Terakkî Cemiyet) ve Jön Türkler 1889-1902. (İstanbul-?) TUNAYA, Tarık Zafer; Türkiye'de Siyasal Partiler. C. 1. İkinci Meşrutiyet Dönemi (1908-1918) (İstanbul-1984) ZÜRCHER, Erik Jan; Modernleşen Türkiye'nin Tarihi, (İstanbul- 1996) gibi anahatlarıyla İttihat ve Terakki Cemiyetinin anlatıldığı eserlerdir bunların yanında 2.el kaynak olarak bir çok eser ve yüksek lisans tezlerinden yararlanılmıştır. İttihat ve Terakki Gazetesi olarak Ahmet KIRATLI tarafından gazetenin 1-40 arası sayıları transkribe edilmiş ve litaratüre kazandırılmıştır.

1.5 20 YY Başlarında Osmanlı Devletinin Genel Durumu

Osmanlı Devleti, 20. Yüzyılın başına geldiğinde eski güç ve ihtişamını yitirmişti. Birçok alanda ıslahatlar yapılmasına rağmen siyasi, askeri, mali ve sosyal alanlarda istenilen toparlanmalar gerçekleştirilemedi. Özellikle Sanayi İnkılabı sonrasında Avrupa’da değişen ekonomik sisteme zamanında uyum sağlanamaması, Osmanlı devletini güçlü Avrupa devletleri karşısında mücadele edemez noktaya getirdi. Ham madde ve pazar arayışına giren Avrupalı devletler, sanayi alanında gerekli atılımı yapmayan Osmanlı topraklarını kendilerine hem ham madde hem de Pazar olarak görmeye başladılar.¹

Fransız İhtilali sonrasında önce Avrupa’da sonra tüm dünyada yayılmaya başlayan milliyetçilik akımı, çok sayıda etnik ve dinsel farklılığa sahip Osmanlı coğrafyasında kısa sürede etkisini göstermeye başladı. Özellikle İngiltere ve Fransa’nın Osmanlı topraklarındaki ekonomik çıkarlarını korumak için milliyetçi akımları desteklemesi, Rusya’nın sıcak denizlere inme düşüncesiyle Panslavizm politikasını devreye sokması, Osmanlı topraklarında bağımsızlık isteyen azınlıkların isyan etmelerine neden oldu. Sırlar, Rumlar, Bulgarlar, Araplar, Arnavutlar ve Ermeniler zaman içerisinde Osmanlı Devleti’ne karşı milliyetçilik tesiriyle isyan ederek başkaldırdılar.² Avrupalı devletlerin desteğiyle isyan eden azınlıklardan

¹ Belen Fahri, 20.yy’da Osmanlı Devleti , Yeditepe Yayınevi , 2016 , s.38

² Ed. Hakan Koç, 20. Yüzyıl Başında Osmanlı Coğrafyası, Denizbank Yay., 2008

Rumlar, Yunanistan'ın bağımsızlığını kazanmasıyla başarılı oldular. Rum azınlığı Sırp ve diğer milletlerin bağımsızlık isyanları takip etti.

On dokuzuncu yüzyıl, Avrupa'da On sekizinci yüzyılın ikinci yarısından itibaren ortaya çıkan ve gelişen yeni bir iktidari yönetim anlayışının giderek yayıldığı bir zamanı işaret eder. Siyasal Liberalizm tarafından şekillendirilen bu yeni iktidarr anlayışının odağında halk tarafından seçilen,halka karşı sorumlu olan ve anayasa ile sınırlandırılmış bir temsili yönetim anlayışı yatmaktadır. Bu yaklaşım, ulusal egemenlik teorisine yaslanması bağlamında milliyetçilik ile iç içe geçmiştir.On dokuzuncu yüzyılda giderrek güçlenen bu birbirinin içine geçmiş iki eğilim (Liberalizm ve Milliyetçilik) Avrupa'da 1830 ve 1848 devrim dalgalarının temel itici düşünsel güçleri olmuşlardır. Gelişen konjektürrede “siyasi parti” adı verilen yeni bir olgu da giderek bu sürecin ayrılmaz bir parçası haline gelmiştir.Siyasi partilerin belirmeye başlamaları , On dokuzuncu yüzyılda temsili hükümet anlayışının ortaya çıkması ve oy hakkının yaygınlaşması ile yakından alakalıdır.³

Osmanlı ülkesindeki gelişim irdelendiğinde ilk siyasal amaçlı örgütlerin genelde ilk zamanlarda bağımsızlık amacıyla gayr-i müslimler tarafından kurulduğunu söyleyebiliriz. 1860'lardan itibaren Türklerin/Müslümanların kurduğu siyasi örgütler anayasacılık ve parlamentoculuk gibi ilkeler doğrultusunda siyasi faaliyetlerini hızlandırmaya başlamışlardır. Elbette ki bu örgütlenmeler bir siyasi parti olarak nitelendirilemezler ve mevcut koşullarda gizli / illegal yapılar olarak şekillendiren Türkler / Müslümanlar tarafından kurulan bu yapıların sözü edilen meşruluk krizleri çerçevesinde oluştuğunu söylemek yanlış olmasa gerekir.Bu grupların diğer yandan , temel amaçlarının başında “Devlet kurtarmak” gelmektedir ve anayasa ile parlamentoyu gündeme getirmeleri de bu çerçevede değerlendirilmelidir. Bu düşüncelerin ve hareketlerin etkisi ile Osmanlı İmparatorluğunda 1876 yılında Kanun-i Esasi adıyla bir anayasa yürürlüğe girmiş 1877 yılında ilk Osmanlı Parlementsosuna başlamıştır. Lakin 1876 Kanun-i Esasi'nde parti ve dernek kurma hakkı verilmemiştir⁴. Osmanlıda yasal anlamda siyasi partilerin kurulması ancak II.Meşrutiyet döneminde gerçekleşebilecektir.⁵

1876 da ilan edilen Meşrutiyet yönetimi ile gelen halkın yönetime dolaylı yollarla olsa katılması pek uzun sürmemiştir.1877 de ilk toplantısını yapan Osmanlı Mebusanı 1920 yılına

³ ÖZBOZDAĞLI Özer, Nizam Ömen, İttihat ve Terakki Cemiyetinin 1908 Siyasi Programı İmparatorluk Nasıl Kurtulur , Detay Yayıncılık S.1 , Ankara , 2020

⁴ TEZİÇ Erdoğan , 100 soruda siyasi partiler, Gerçek yayın evi, s.27-172 , İstanbul 1976,

⁵ EMİROĞLU Kudret, Anadolu'da devrim günleri,imge kitapevi, s.17, Ankara 1999

kadar faaliyetlerini sürdürmüştür.⁶II.Abdulhamit Osmanlı-Rus savaşlarını bahane ederek bu rejimi askıya aldığı gibi Heyet-iAyanı ve Heyet-i Mebusanı yani iki kanattan oluşan parlamentoyuda tatile göndermiştir. Bu durum karşısında Sultan II.Abdulhamit’e ve yönetimine karşı muhalefetin ortaya çıkması da gecikmemiştir.Özellikle de Jön Türkler adı altında görülen bir çok grup bu konuda II.Abdulhamit’e yeniden anayasayı yürürlüğe koyması için illegal/gizli faaliyetler yürütmüşlerdir. II.Abdulhamit döneminde yaşanan iç ve dış politika anayasanın askıya alınması,ayrılıkçı hareketler, yaşanan toprak kayıpları, Duyun-u umumiye vesayetinin artması gibi gelişmeler İttihat ve Terakki Cemiyetini ortaya çıkardı. Şunu da eklemek lazım ki İttihat ve Terakki’nin kurulmasında ve ortaya çıkmasında devleti kurtarmayı amaçlayan bir siyasal eylemcilik de yer alıyordu.⁷

İttihat ve Terakki , muhafazakar-mütedeyyin hatta İslamcı muhit ve camiaya mensup olanlar sadece II.Abdulhamit’e ve Osmanlı Devletine değil aynı zamanda bu milletin değerlerine inançlarına mualif,hatta düşman bir örgüt ve şahıslar topluluğudur. Aynı zamanda bir imam-hatip lisesi mezunu olan bu satırların yazarı mektep ve muhitinin tesirleyle yıllar yılı ittihatçıları mason,siyonist uşağı,islam düşmanı kefereler olarak gördü. Hele de II.Abdulhamit’in vefat yıldönümlerinde onu tahtan indiren “zalim kefereler” hakkında lisanımızda mevcut ne kadar menfi sıfat varsa hiçbirini kullanmaktan imtina etmezdi. Onlar şeksiz-şüphesiz hain-i din ü devlet idiler. Koskoca imparatorluğu stratejik dehasıyla ayakta tutan bir padişah ve onu Yahudi,Siyonist ve mason düşmanlarının yardımıyla indiren Selanikli çapulcular güruhu imajı maalesef hiçbir sağlam ve ciddi kaynağa ve malumata itimat etmeden kabullendiğimiz ve asla sorgulamadığımız bir imajdı. Ayrıca Mehmet akif Ersoy,Elmalılı hamdi yazır, Said halim paşa,Fatih hoca gibi İslamcıların birer ittihatçı olduğunu ve Abdulhamit’in tahtan indirilmesini istediklerini bilmezlerdi.⁸

20. Yüzyılın başına gelindiğinde Osmanlı Devleti, Balkanlarda etnik milliyetçiliğe dayalı isyanlarla karşı karşıyaydı. Kafkaslarda Çarlık Rusya’nın yayılmacı politikası ile karşı karşıyaydı. Özellikle İngiltere ve Rusya’nın desteğini alan Ermeniler, Osmanlı devleti için ciddi

⁶ Biçici Mehmet, “Osmanlı Meclis-i Mebusanında Ermeni Mebuslar ve Faaliyetleri(1914-1918)” Ermeni Sempozyumu Bildirileri, s.355 ,Ocak 2015 , İstanbul

⁷ KEYDER Çağlar, Devletler ve Sınırlar, İletişim Yayınları,S.73,İstanbul 2017

⁸ KÜÇÜKKILINÇ İsmail, Jön Türklük ve Kemalizm Kısacasında İttihatçılık, s.11, Ötüken Yayıncılık, İstanbul 2016

bir sorun haline geldi. Ermeni Meselesi, diğer Avrupalı devletler tarafından da kendi çıkarları doğrultusunda kullanılıyordu.

İngiltere ve Rusya krallarının 1908 yılında Reval’de yaptıkları görüşme sonrasında dünya siyaseti yeni bir mecraya kayd. Daha önce Akdeniz’deki çıkarları doğrultusunda Osmanlı toprak bütünlüğünü destekleyen İngiltere, 1815 Viyana Kongresi’nden itibaren Osmanlı Devleti’ni “Hasta Adam” ilan eden ve topraklarını paylaşmayı teklif eden Rusya’nın politikalarına karşı olmayacağını fiilen ilan etti. Böylece sıcak denizlere inmek için asırlardır mücadele veren ve bu çerçevede Panslavizm politikasıyla Balkanlarda azınlıkları Osmanlı Devleti’ne karşı kullanan Rusya’nın önünde bir engel kalmadı. İngiltere ile Rusya arasındaki siyasi yakınlaşma Avrupa’da temelleri daha önceden atılmış olan siyasi blokların netleşmesinde etkili oldu. Siyasi birliklerini geç sağlamış olan ve sömürgecilik yarışında geç kalan Almanya ve İtalya birbirlerine yaklaştırmaya başladılar. Bir tarafta İngiltere’nin liderliğinde Fransa ve Rusya’dan oluşan İtilaf grubu, diğer tarafta ise Almanya’nın liderliğinde Avusturya-Macaristan ve İtalya’dan oluşan İttifak grubu teşekkül etti. Dış siyasette bu gelişmeler olurken Manastır’da başlayan ve meşrutiyetin ilanını isteyen siyasi ayaklanmanın neticesinde Osmanlı Devleti’nde siyasal anlamda yönetim değişikliği oldu. İttihat ve Terakki Cemiyeti’nin başını çektiği siyasi ayaklanmanın neticesinde Sultan II. Abdülhamid Han, Kanuni Esasi’yi yürürlüğe koyarak II. Meşrutiyeti İlan etti. Meşrutiyetin İlanından bir müddet sonra meydana gelen 31 Mart Olayı’nın ardından Sultan II. Abdülhamid Han tahttan indirildi ve yerine Sultan Mehmed Reşad tahta çıktı. Bu süre içerisinde İttihat ve Terakki yönetimde söz sahibi oldu.⁹

Meşrutiyetin İlanı ile devletin dağılışının önleneyeği beklentisi kısa süre sonra sona erdi. Azınlıkların kendilerini Meclis-i Mebusan’da temsil edilmeleri halinde milliyetçilik düşüncesinde uzaklaşılacağı düşüncesinin doğru olmadı kısa sürede anlaşıldı. Payitahtta hükümet bunalımlarının yaşandığı süreçte İtalya, Trablusgarp’a asker çıkardı. Trablusgarp ile kara bağlantısı olmayan Osmanlı Devleti, gönüllü subaylar aracılığıyla bölgeye yardım göndermeye çalıştıysa da istenilen başarı sağlanamadı. Trablusgarp Savaşı devam ederken Yunanistan, Bulgaristan, Karadağ, Sırbistan ve Romanya birleşerek Osmanlı Devleti’ne saldırdılar. Avrupalı devletlerin siyasi ve askeri desteğini alan Balkan devletleri kısa süre içerisinde Makedonya ve Batı Trakya topraklarını ele geçirdiler. Arnavutluk bağımsızlığını ilan etti. Balkan Savaşı’nın başlamasıyla birlikte Osmanlı Devleti, Trablusgarp’taki gönüllü

⁹ Remzi ÖZDEMİR, Bir Siyasi Parti Olarak İttihat ve Terakki'nin Evrimi: İttihat ve Terakki Kongreleri (1908-1918), Ankara, 2000, MASTER.s90

subaylarını geri çağırdı.¹⁰ İtalyanların On İki Ada'yı işgal etmeleri ve Çanakkale Boğazı'nı muhasara etmeleri üzerine Osmanlı Devleti ile İtalya arasında Lozan'da bir antlaşma yapıldı. Uşi Antlaşması olarak bilinen bu antlaşmayla Osmanlı Devleti, Trablusgarp ve Oniki Ada'nın İtalya'ya bırakılmasını kabul etti. Diğer taraftan Balkan devletleri Osmanlı topraklarını kendi aralarında paylaşmaya başladılar. ¹¹Bulgaristan, Osmanlı'nın kadim başkentlerinden biri olan Edirne'yi de ele geçirip Çatalca'ya kadar ilerledi. Avrupalı Devletlerin araya girmesiyle yapılan antlaşmalara göre Osmanlı'nın 4 yüzyıllık vatan toprakları elinden çıktı. Kısa bir süre sonra Osmanlı'dan elde ettikleri toprakların taksiminde anlaşamayan Balkan devletleri birbirlerine düştüler. Bu durumu fırsata çeviren Osmanlı Devleti, II. Balkan Savaşı ile Edirne'ye kadar olan bölgeleri ele geçirdi. Batı Trakya topraklarında Batı Trakya Türk Cumhuriyeti adında bir devlet kurulsa da Avrupalı devletlerin müdahalesiyle uzun ömürlü olmadı.¹²

¹⁰ İbrahim Temo, İbrahim Temo'nun İttihat ve Terakki Anıları, İstanbul, 1987, Arba Yayınları.

¹¹ Hasan ÜNAL, İttihat ve Terakki Liderlerinin I. Dünya Savaşı Sonrası Yurt Dışı Faaliyetleri (1918-1922), Ankara, 1985, MASTER.

II.BÖLÜM

2.1 İttihat ve Terakki Cemiyeti'nin Kuruluşu

1908 yılından 1918 tarihine kadar Osmanlı Devleti'nde yönetime egemen olan İttihat ve Terakki Cemiyeti, 1889 yılında, İstanbul'da, Askeriye Tıp öğrencilerinden: İbrahim Temo, İshak Sukuti, Abdullah Cevdet, Hüseyinzade Ali, Mehmet Reşit... gibi önemli cemiyet üyeleri tarafından kurulmuştur. İttihad-ı Osmani Cemiyeti adıyla kurulan bu örgüt, 1895'te Ahmet Rıza'nın teklifi ve girişimleriyle "Osmanlı İttihat ve Terakki Cemiyeti" adını almıştır.¹³ İttihat ve Terakki Cemiyeti başlangıçta II. Abdülhamit dönemindeki baskıcı yönetime karşı olan gizli bir örgüt olarak ortaya çıkmıştır. II Abdülhamit in siyasal baskısına karşı örgütlenerek askerler, mektepliler ve aydınlar olmak üzere üç grubun başını çektiği bir teşkilat sistemi ile hızla yayılan bu örgüt, hem yurt içinde hem de yurt dışında önemli faaliyetlerde bulunmuştur. Teşkilat yapısını 1908'e gelindiğinde henüz tamamlamış olan cemiyet, örgütlenme ve aksiyon gücüne dayanarak meşrutiyet yönetiminin ilan edilmesinde çok önemli rol üstlenmiştir.¹⁴ İttihatçıların hayata geçirdikleri bu yönetim bizim günümüzü belirlemiştir.

Osmanlı Devleti'nin kuruluşundan, Kanuni Esasi'nin ilan tarihine kadar geçen dönem boyunca, devletin mutlak hakim yönetim anlayışına sahip olduğu tarihi bir gerçektir. 19. yy ortalarında, Osmanlı Devleti'nde, batıdaki gibi bir burjuva hareketi görülmemekle birlikte bir takım anayasalcılık hareketlerinin başladığı görülür.¹⁵ Ancak bu anayasal hareketler, devlet memurluğundan yetişme bir avuç insanın çökmeye yüz tutmuş bu devleti kurtarabilmek için düşündükleri ve genellikle batıdan aktardıkları çareleri denemekten öteye gidememiştir.¹⁶ İlan edilen meşrutiyet yönetiminde, saltanat

¹³ Çiftci Ali, "İttihat ve Terakki cemiyetinin örgütlenmesi ve yönetim yapısı içinde kulüplerin yeri" Türkiye Araştırmaları dergisi s.115.

¹⁴ TUNAYA Tarık Zafer , Türkiye'de Siyasal Partiler, İstanbul, 1984, Hürriyet Vakfı,s.124

¹⁵ Uzun Hakan, Türk Demokrasi Tarihinde Meşrutiyet Dönemi, Cilt 6 sayı 2, syf 143-162, 2003

¹⁶ Sosyal Mümtaz – Fazıl sağlam, Türkiye'de anayasalar, Cumhuriyet dönemi Türkiye ansiklopedisi, c 1, s.(18-52) s.20

rejimine dokunmamışlar sadece yıkılmak üzere olan devleti parçalanmaktan kurtarmaya çalışmışlardır.

Tanzimat fermanından sonra Osmanlı devlet iradesi ve aydınları tarafından batı felsefesi iyice kavranmış ve kabul görmüş, böylelikle batı tarzı yenilikçi fikirlere yönelmeye başlanmıştır. “Genç Osmanlılar (Jön Türkler)” olarak bilinen ve önderliğini Mithat Paşa, Namık Kemal ve Ziya Gökalp (Paşa)’nın yaptığı aydın grup halkın yönetim de söz hakkı olduğu bu meşruti yapı içinde harekete geçerek Sultan Abdülaziz’e bu yönelim fikrini savunup bir kurtuluş tezi olarak sunmuşlardır. Bu fikirlere sıcak bakmayan Sultan Abdülaziz, tahtan indirilerek yerine V. Murat’ı tahta çıkarmışlardır. Sultan Murat’da sağlık sorunları nedeniyle tahtan indirildikten kısa süre sonra cemiyete meşrutiyeti ilan edileceği ve Mithat Paşa’ya sadrazamlık verileceği sözünü veren II. Abdülhamit, İstanbul Konferansı sonrasında Türk tarihinin ilk anayasası olan Kanuni Esasi-yi hazırlatarak, 23 Aralık 1876’da I. Meşrutiyeti ilan edip meşruti yönetim sistemine geçilmesini sağlamıştır. Bu anayasa Mithat Paşa, Namık Kemal ve Ziya Paşa’nın yardımlarıyla Fransa ve Belçika yasaları örnek alınarak oluşturulmuştur.¹⁷

Kanuni Esasi ile halka özgürlük sunulurken, içindeki kanunlara “*Egemenlik Kayıtsız Şartsız Osmanlı Ailesi’nindir*” ifadesi eklenmiştir. Halk, bir nevi padişahın yanında devlet yönetimine ortak olmuştur. Halkın yönetime katılmasının önü açılmış ancak milletin parti kurma ve toplantı yapma hakları başka bir yasa ile engellenmiştir. Meşrutiyet yönetiminde tek otorite, tek karar organı padişah ve fermanlarına dayalı olan bir sistem oluşturulsa da, meşrutiyetin ilk defa halka da söz hakkı veren yenilikçi bir yapıyı temsil etmesi olumlu bir durum olarak kabul görmüştür.¹⁸

23 Aralık 1876 yılında I. Meşrutiyet ilan edilmiş ancak 77-78 Osmanlı-Rus savaşındaki yenilgi de bahane edilerek padişah meclisi dağıtmıştır. II. Abdülhamit’in 33 yıllık idaresinde Jön Türk hareketi kuvvetlenmiş ve 1908’in temmuz ayında Padişah’ı, meşrutiyeti yeniden yürürlüğe koydurmaya zorlamıştır.¹⁹ Baskılara karşı çaresiz kalan II. Abdülhamit, 22 Temmuz 1908’de sadrazamlık makamına Sait Paşa’yı getirmiş ve muhalefetin öfkesini dindiremeyeceğini anlayınca, 23 Temmuz 1908 tarihinde

¹⁷ Haberturk.com/i-mesrutiyet-donemi-nedir-ilanı-maddeleri-ve-sonuçları-nelerdir-hbrt-2694886 01.05.2020 22:50

¹⁸ Karadana Şenol, II. Abdülhamit Döneminde İttihat ve Terakki Cemiyeti’nin Faaliyetleri, yüksek lisans tezi, Sütçü imam üniversitesi Kahramanmaraş, s.26, şubat 2017,

¹⁹ Birecikli İhsan Burak, “Yüzüncü yılında II. Meşrutiyetin İlanı Üzerine Bir İnceleme” s.5

yayınladığı bir irade(ferman) ile 1876 Anayasası'nın yeniden yürürlüğe sokulduğunu ilan etmiştir. Aynı metin içerisinde, seçimlerin en kısa sürede yapılacağı ve otuz yıldır toplanmayan meclisin yeniden toplantıya çağrılacağı da halka duyurulmuştur. Sultan'ın açıklamaları kısa sürede halka ulaşmış, İstanbul ve İmparatorluğun diğer büyük şehirleri olağanüstü bir cümbüşe sahne olmuştur. Arnavutlar sokaklarda birbirlerini kucaklamakta ve bu demokrasi olayını kutlamaya başlamışlardır. Coşkunun eksik olduğu bölgelerde umutların yeşereceğine dair inanç belirmeye başlamıştır. Anayasanın ilanı ile birlikte, Osmanlı topraklarının yeni bir döneme adım attığına hiç kuşku yoktur.²⁰

2.2 İttihat ve Terakki Cemiyeti İçerisinde Öne Çıkan Bazı İsimler

İbrahim Temo: asıl adı İbrahim Edhem olup babası soylular olarak tanınan bir Müslüman Arnavut aileye mensup tüccar murat beydir. İbrahim edhem daha sonra soyadı haline gelen Temo lakabını kullanmıştır. Tahsil zamanının önemli kısımlarını kuleli askeri tıbbiye idadisinde ve mekteb-i Tıbbiye-yi Şahanede geçirmiştir. Kendisi gibi mekteb-i tıbbiye de öğrenci olan arkadaşları Diyarbakırlı İshak sukuti Çerkez Mehmet reşit ve Arapkirli Abdullah Cevdet ile birlikte gizli ittihad-ı Osmani cemiyetini kurdu. Daha sonra Osmanlı ittihat ve terakki cemiyeti adını alacak olan bu cemiyetin birinci (İstanbul- merkez) şubesinin bir numaralı üyesi oldu. (1/1 numaralı)²¹

İshak Sukuti: Diyarbakır da fakir bir ailenin çocuğu olarak doğdu. Jön Türklerin tanınmış komitacılarından olup yurt içinde ve yurt dışındaki ihtilalcı yayınları ve teşkilatçı faaliyetleriyle tanınır. İttihad-ı Osmani cemiyetinin kuruluşunda, daha sonra ittihat ve terakki cemiyetin de önemli isim oldu. Kendisi de tıpkı İbrahim Temo gibi tıbbiyelidir.²²

Abdullah Cevdet: son devir siyaset ve fikir adamı, jör türk hareketini başlatanlardan biri. Arapkir de doğmuştur. Eğitiminin son yeri olan mekteb-i tıbbiye de biyolojik materyalist eğilimler hakim durumdaydı kendisi ailesinde dini eğilimin kuvvetli olduğunu söylediği hatta arkadaşları arasında dini vecibelerine bağlı biri olarak tanındığı halde kısa sürede bu çevreden etkilenmiştir. Tıp ve felsefi alanda bir çok eserler veren Abdullah Cevdet diğer arkadaşlarıyla

²⁰ Ed.Tufan Gündüz, Osmanlı tarihi el kitabı, Grafiker yay, Ankara 2014, s. 557-558

²¹ Karabekir Kazım ,İttihat ve Terakki Cemiyeti, İstanbul, 1995, Emre Yayınları,s.35-36

²² Kuran Ahmed Bedevi, İnkılap Tarihimiz ve İttihat ve Terakki, İstanbul, 1948, Tan Gazetesi Yayınları.

beraber daha sonda ittihat ve terakki cemiyeti adını alacak olan ittihad-ı Osmani cemiyetinin ilk kurucu isimlerinden biri oldu.²³

Mizancı Murat: Dağıstan doğumlu ve asıl adı Mehmet Murat'dır. Jön Türklerin önde gelen isimlerinden fikir adamı, gazeteci ve yazardır. Moskova üniversitesi hukuk fakültesi mezunudur. Önemli devlet kurumlarında görev almış daha sonraki süreçte padişah II. Abdülhamit'den beklediği ilgiyi göremeyince yurt dışına çıkmış ve orada Ahmet Rıza ile görüşmüştür. Ahmet Rıza'dan da beklediği ilgiyi göremeyince Mısır'a giderek Mizan gazetesini yayımlamaya başlamıştır. Bu dönemde yazdığı yazılarla saraya ve özellikle II. Abdülhamit'e açıktan açığa cephe almış ve ağır eleştirilerde bulunmuştur. Padişaha yapmış olduğu son ağır eleştiri ile idama mahkum olmuş bunun üzerine yeniden Paris'e kaçmıştır. Paris'te Ahmet Rıza'ya muhalefet eden Jön Türklerin yanında yer almış bunların desteği ile ittihat ve terakki cemiyetinin başına geçmiştir. Mizan gazetesi ise cemiyetin yararına yayın organı olarak kullanılmıştır.²⁴

Ahmet Rıza: siyasetçi ve yazar olan, Ahmet rıza 1859 yılında İstanbul da doğdu. Babası bir görüşe göre İngilizce bilmesinden ve kırım savaşı sırasında icadiye Kasrı'na yerleşen İngilizlerle dostluğundan dolayı bir başka görüşe göre ise o dönemin İngiliz modasına uygun giyindiğinden dolayı "İngiliz" lakabıyla tanınmış olan Şura-yı Devlet ve Ayan Meclisi üyelerinden Ali Bey, annesi ise islamiyeti kabul etmiş Avusturyalı asil bir ailenin kızı Naile Hanımdır.²⁵ Asil bir aileye mensup olan Ahmet Rıza başarılı bir eğitim ve kariyere sahip olmuştur. Kendisini her alan da geliştiren Ahmet Rıza, dönemin şartlarından ve eğitim amaçlı yurt dışına çıkmış daha sonraki zamanlarda ise II. Abdülhamitle ters düşmüş ve ona karşı olanların yanındaki yerine almıştır. Ahmet Rıza Selanikli Dr Nazım Bey'in kendilerine katılmasını teklif etmesiyle Paris'te İttihad-ı Osman-ı cemiyetindeki yerini almıştır. Daha sonra cemiyetin adı konusunda İstanbul merkezi ile münakaşaya girişmiş ve sonuçta kendisinin Auquste Comte'tan ilham alarak teklif ettiği Osmanlı ittihat ve terakki cemiyeti adını kabul ettirmiştir. Ahmet rızanın paris'te cemiyete katılmasıyla jön Türklerin avrupadaki kamuoyunda faaliyetleri hızlanmıştır. Ahmet rıza cemiyetin önde gelen isimlerinden olmuştur.²⁶

Dr Nazım bey: Doktor Nazım. Babası hacı Abdülhamit efendi ve annesi ayşe hanındır. 1872 yılında Selanik'te doğmuştur. Zengin bir ailenin çocuğu olan Dr nazım mekteb-i Tıbbiye-

²³ Hanioglu M. Şükrü , Bir Siyasal Düşünür Olarak Doktor Abdullah Cevdet ve Dönemi, İstanbul, 1981, Üçdal Neşriyat.

²⁴ İslamansiklopedisi.org.tr/ 01.05.2021 17.35

²⁵ Eminalp Malkoç, "Doğu batı ekseninde bir Osmanlı aydını: Ahmet Rıza yaşamı ve düşünce dünyası" s.93

²⁶ İslamansiklopedisi.org.tr/ahmedriza (11.04.2021-02:46)

i şahane de üçüncü sınıfa kadar okumuştur.²⁷ Cemiyetin ilk İstanbul üyelerinden olan Dr Nazım Pariste eğitimini devam ettirirken burada Ahmet rızanın cemiyete girmesini sağlamış ve onunla birlikte çalışmaya başlamıştır. 1907 de ise ittihat ve terakki cemiyetinin daveti üzerine Selanik’e dönmüş, cemiyetin Paris ve Selanik kolları arasında bağlantıyı sağlamıştır. Dr nazım meşrutiyetin ilanından sonra perde arkasında çalışmayı tercih etmiş, Selanik belediye hastanesi baştabibi olarak kalmıştır. Merkez Komitenin sürekli üyesi 1911’e kadar cemiyetin genel sekreterliğini yapmıştır. 1918 de Maarif Nazırı olarak kabineye girmiştir 1926 da Mustafa Kemal’e karşı hazırlanan komployla ilgisi oluğu gerekçesiyle asılmıştır.²⁸

Cemal paşa: Asıl adı Ahmet Cemal olup 1872’de Midilli topraklarında doğmuştur. Son zamanların en önemli ittihatçı isimlerinden biridir. Asker-devlet adamı. Enver, Talat, Cemal üçlüsünün en yaşlı üyesi olarak ün yapmıştır. Kendisi büyük Cemal olarak da bilinmektedir. Cemal paşa harbiyeyi bitirdikten sonra selanik’te üçüncü orduya atanmıştır. Aradan çok zaman geçmeden ittihat ve terakki Komitesi üyesi olmuş daha sonra işkodra askeri valisi olarak albaylık rütbesine terfi etmiştir. Önemli bir isim olan Cemal paşa adana ve Bağdat da valilik yapmıştır.²⁹ Cemal Paşa, Osmanlı ittihat ve terakki cemiyetinin askeri kanadı içerisinde, Enver paşadan sonra gelen ikinci adam olmuştur ve asıl ününü bu yolla sağlamıştır. Mustafa Kemal paşa ve dahilin de bir çok önde gelen Osmanlı subayları Cemal Paşayı desteklemiştir.³⁰ Osmanlı devletinin birinci dünya savaşından yenik çıkması üzerine Enver Paşa ve Talat Paşa ile birlikte Berlin’e kaçmıştır. Daha sonraki süreçlerde Anadolu da verilen Kurtuluş Savaşı önderleriyle ilişki kurmuş ve bazı yardımlarda bulunmuştur. Türkiye’ye dönme hazırlıkları yaparken Ermeni Komitacıları tarafından şehit edilmiştir. Naaşı sonraki süreçte Erzurum’a getirilmiştir.³¹

Enver paşa: Asıl adı İsmail Enver’dir. 23 Kasım 1881 Çarşamba³² günü İstanbul Divanyolu’nda gözlerine hayata açmıştır.³³ Ailenin ilk çocuğu olan Enver paşanın 5 kardeşi daha vardır.

²⁷ Ataturkansiklopedisi.gov.tr/bilgi/DoktorNazımBey (11.04.2021-15:02)

²⁸ Ahmad Faroz, ittihat ve terakki, kaynak yay, çev. Nuran Yavuz. S.215.

²⁹ Ahmad, a.g.e s.203.

³⁰ İslamansiklopedisi.org.tr/cemalpasa (20.02.2021-23:22)

³¹ Aksoy Şerif, ittihat ve terakki, Nokta Kitap, s.162-63, İstanbul.

³² Aydemir Şevket Süreyya, Makedonya’da Ortaasya’ya Enver Paşa, Remzi Kitabevi 1993, c.I s. 239

³³ Doğum tarihi 23 Resmi sicillerde doğum yılı 1295 (Rumi olarak 13.03.1879 ile 12.03.1880) olarak yazılmıştır. Ancak doğum tarihi ile ilgili farklı kaynaklarda farklı tarihlere yer verilmiştir. Şükrü Hanioglu “kendi mektuplarında Enver Paşa” kitabında doğum tarihini 6 Aralık 1882 olarak vermektedir.

Babası Ahmed Efendi annesi Ayşe Hanım'dır. Ailesi Manastırlıdır. Enver paşanın şeceresine bakacak olursak babasının Gagavuz Türklerinden olduğunu görürüz. Babası önceleri Nezâreti fen memurluğu yapmış, daha sonra surre emini olan sivil paşalık rütbesine yükselmiştir. 1914'te Padişah Abdülmecit'in torunu (Şehzade Süleyman'ın kızı) Naciye Sultan'la evlenerek Osmanlı hanedanına damat olmuştur. Bu evlilikten Türkân Mayatepek ve Mahpeyker Ürgüp adlı kızları ve Ali Enver Akoğlu (1921-1971) adlı bir oğlu vardır. Enver Paşanın askeri hayatı 23 Kasım 1902'de kurmay okulunu bitirmesiyle resmi bir şekilde başlamış ve 1922'de henüz 41 yaşındayken şehit olup son nefesini verene kadar da devam etmiştir. Askeri vazifeyi yerine getirirken diğer yandan da siyasi ve fikri mücadeleye de devam etmiştir. Çetelere karşı yürütülen faaliyet Enver Paşa'nın üzerinde Milliyetçilik fikirlerinin etkili olmasında rol oynadı. Enver paşa Selanik'te kurulan Osmanlı Hürriyet Cemiyeti'ne on ikinci üye olarak katıldı. Manastır'a dönüşünde cemiyetin buradaki teşkilatını kurma faaliyetinde bulundu. Bu faaliyetleri, Osmanlı Hürriyet Cemiyeti ile merkezi Paris'te olan Osmanlı Terakki ve İttihat Cemiyeti'nin birleşmesi ve ilk örgütün Osmanlı Terakki ve İttihat Cemiyeti Dahili Merkez-i Umumisi adını almasından sonra daha yoğun olarak sürdürdü. Terakki ve İttihat Cemiyeti tarafından başlatılan ihtilal girişimlerine katıldı. Faaliyetinin ihbar edilmesi üzerine İstanbul'a davet edildi. Ancak 24 Haziran 1908 akşamı dağa çıkarak ihtilalde öncü rol oynadı.³⁴ meşrutiyetin ilanı ile ününe ün katan enver paşa giderek toplumda şan şöhret sahibi oldu.

İttihat ve terakki cemiyetinin en güçlü lideri haline gelen enver paşa, trablusgarb ve balkan savaşının kahramanı dahi sonraki süreçte ise harbiye nazırı olmuş ve Osmanlı devletinde önemli makamlara gelerek görev yapmıştır.³⁵

2.3 Osmanlı'da Basın

Basımcılığın tarihine ilişkin, birbirleriyle çelişen görüşler ortaya çıkmıştır. Bunların içinde gerçeğe en yakın olan ise sekizinci yüzyıl da asya da ortaya çıktığı bilgileridir.

Basım buluşunun tarihi neredeyse 11. Yy. ortalarına kadar gitmektedir. Günümüze değin bir çok buluşa imza atmış olan Çinlilerin ilk olarak balçıktan sonra kalaydan, daha sonra ki zaman da ise tahtadan harfler yaptıkları öne sürülmüştür. Bu konu da bir başka

³⁴ Tunç Hasan, Gazi Üniversitesi sosyal bilimler enstitüsü anayasa hukuku anabilim dalı enver paşanın siyasi biyografisi, s.35

³⁵ Bleda Mithat Şükrü, İmparatorluğun Çöküşü, İstanbul, 1979, Remzi Kitabevi, s.22

görüş ise dizgi harfler ilk kez 11. Yüzyıl ortalarında, Çin Türkistan'ın da yaşayan Uygur Türklerince kullanılmıştır.³⁶ Türkiye'de ilk basımevini Musevilerin kurduğu anlaşılmaktadır. Yapılan araştırmalara ve görüşlere göre İspanya'dan kovulan Yahudiler Türkiye'de gelirken yanlarında matbaa getirmişler ve 1493'te İstanbul'da ilk matbaayı açmışlardır. Başka bir görüşe göre ise; ilk kez 1490'da Josef Ben Goriom'un "İbrahi Tarihi"nin basılmadığından bahsedilmektedir. Yahudi matbaalarının tarihini on yıl geriye 1483'e götüren Romanya'lı Ionescu'ya göre ilk basımevini haham Gerson kurmuştur.³⁷ Bunlara mütekabiyen Ermeni matbaaları, Rum matbaalarında Türkiye topraklarında varlığını göstermiştir.

İlk Türk Basımevi

Tarihte ilk Türk Basımevinin yani matbaasının açılışı zaman Osmanlı'da Lale Devri olarak adlandırılan bir dönem yaşanmaktaydı. Osmanlı içinde bulunduğu bu dönemde Osmanlı da batılılaşma hareketlerinin yaşandığını görmekteyiz. Bu dönemde Osmanlı'nın batılılaşma hareketleri, döneminin sadrazamı Damat Nevşehirli İbrahim Paşa'nın barışçı politikası izlenmesi, batıya elçiliklerin gönderilmesi ve İbrahim Müteferrika'nın matbaaya ilişkin bilgi ve bir ön koşulların bir gelmesiyle ilk Türk Basımevi kurulmuştur.³⁸

2.4 İttihat ve Terakki Basını

Cemiyetin, 1897'de Mısır'da bastırılan 39 maddelik Nizâmnâmesinin 18, 21. maddeleri basın politikası ile ilgilidir. İşte bu nizâmnâmeyle konan basınla ilgili maddeler, partinin başlangıçtan itibaren basın politikasını ortaya koyacaktır. Buna göre, özellikle partinin bir gazetesi bulunacak ve duyurular: "Cemiyet'in gazetesi vasıtasıyla ilân-ı keyfiyet edilecektir"³⁹

İttihat ve Terakki gizli yapılanmada tüzüğünü uygulamaya çalışmıştır. Yayın çıkarmanın yanında gençleri etkileme yollarından birisi, önemli okullara istenilen gazetelerin gizlice sokularak okutulmasıdır. Harbiye'de öğrencilere yabancı gazete ve dergileri temin eden Fransızca hocası Binbaşı Mahmut ile Mülazımievvel Bursalı Muhittin'dir. Durum haber alınınca Binbaşı sorguya çekilerek, merkeze uzak bir adaya sürgün gönderilir. Oradan da kaçarak Paris'te firarilere katılır. Fakat Harbiyeliler, gazetesiz kalmaz. Yıldız'daki

³⁶ Kabacalı Alpay, Başlangıcından Günümüze Türkiye'de Matbaa, Basın ve Yayın, Literatür Yay. s.3 İstanbul, 2000

³⁷ Alpay, a.g.e s.9

³⁸ Altuntek N.Serpil, "İlk Türk Matbaasının Kuruluşu ve İbrahim Müteferrika" Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi Cilt 10 Sayı 1 Temmuz 1993/ss191-204 (dergipark.org.tr)

³⁹ Kıratlı Ahmet Tarih Araştırmalarına Kaynak Olarak Osmanlı Basınında İttihâd Ve Terakki Gazetesinin Transkripsiyonu Ve Değerlendirmesi (Sayı 1-40) Cilt I s.38

telgrafhanede çalışan, sonraları “Kara Kemal” adıyla ünlenen İttihatçı Kemal Bey, çalıştığı postahaneye gelen gazetelerin bir kısmını gizlice dışarıya çıkararak talebelere verir. Ayrıca, Harbiye’den Giritli Ruhi, Erkanıharp Soğukçeşmeli Ferid, Kazanlı Yusuf, temin ettikleri yabancı gazete ve dergileri Sütluçe’deki Bektaşî Tarikatı Dergâhı Şeyhi Münir Baha’ya teslim etmekte, diğerleri de gelip ondan almaktadırlar. Cemiyet, “İttihat ve Terakki adını almadan önce gizli nizamnâme’yi esas tutarak 1324/1908 yılında, Meşrutiyet’in ilânı ardından 67 maddelik bir nizamnâme bastırır. Karabekir’in yayınladığı, “Osmanlı Terakki ve İttihat Cemiyeti Teşkilât-ı Dâhiliye Nizamnâmesi” adını taşıyan bu tüzüğün 67. maddesi basınla ilgilidir. Yayın organı olarak iki gazeteyi anmaktadır: “Cemiyetin vasıta-i neşr-i efkârı Türkçe ‘Şura-yı Ümmet’, Fransızca ‘Meşveret’ gazeteleridir.”⁴⁰

İttihat ve Terakki Cemiyeti’nin gizli ve açık olduğu dönemlerde nizamnâmesine koyduğu maddeler, basın politikasını ortaya koymaktadır. Bu doğrultuda 1909 basın kanunu çıkarılmış, 1908’den itibaren yayın türü ve sayısı yönünden bir patlama yaşanmıştır. Yalnız 1908’den sonra daha açık hale gelen cemiyetin basın politikası, özellikle özgürlük konusunda aynı şekilde devam etmemiştir. Abdülhamit yönetimi devrilip parti zamanla devlete hâkim hale gelince kendi dışındaki fikir ve yayına göz açtırmaz hale gelmiştir⁴¹. Kısa süren “Hürriyet, uhuvvet (kardeşlik), müsavat (eşitlik)” havası ardından, getirilen yasaklar ve sansür ortamı, kıyasıyla eleştirilen önceki dönemleri aratır hale gelmiştir. Bu durum; İttihat ve Terakki’nin devlet yönetimi ile yeni tanışması, savunulan meşrutî değerlerin yeterince hazmedilememesi, komitacı anlayışın terk edilememesi gibi nedenlerle izah edilebilir. Onun için İttihat ve Terakki, kendi aleyhine yayın yapan gazeteleri, gazetecileri baskı altına alarak basını, cemiyet yanlısı ve karşıtı olarak tasnif etmiştir. II. Meşrutiyetin ilanından sonra kapatılan ilk gazete ‘Hilal’ gazetesi olur. Hilal, cemiyet ve meşrutiyet aleyhine yayın yaptığı gerekçesi ile toplatılır, yayını durdurulur, matbaası kapatılarak sahibi hakkında yasal işlem yapılır. 31 Mart Olayından sonra, yurt içinde kapatılan, yurt dışından da girişi, dağıtımı yasaklanan gazete sayısı artar. Mevlânâzade Rifat’ın gazetesi Serbesti ve matbaası kapatılır, kendisi hakkında on yıl sürgüne gönderme kararı alınır. Yurt dışında (Paris) yayınlanıp yurda sokulduğu haber alınınca aynı gazetenin ülkeye girişi yasaklanır. Ardından Fransa hükümeti ile görüşülerek aynı hükümetçe bir Fransız matbaasında baskısı engellenir.⁴² Osmanlı Hükümeti aleyhine yayın yaptığı

⁴⁰ KAYA Gökhan, İttihat ve Terakki Cemiyetinin Basın Yayın Faaliyetleri (1876-1908), Yüksek Lisans Tezi, 1999 Ankara

⁴¹ Arabacı Caner, İttihat ve Terakki Basını” http://www.canerarabaci.com/makaleler_ittihat_ve_terakki_basini-sayfa_id-333-id-53542 - 11.07.2021 23.10

⁴² Tunaya Tarık Zafer, Türkiye’de Siyasal Partiler Cilt: 1 İkinci Meşrutiyet Dönemi 1908–1918, İstanbul, 1998, s.19

gerekçesiyle El-Müeyyed (Mısır), Beşeriyet (Paris), Hürriyet, İkdâm başyazarı Ali Kemal'in Paris'te çıkardığı Yeni Yol, Şerif Paşa'nın Türkçe-Fransızca Meşrutiyet'i (Paris) gibi gazetelerin ülkeye girişi yasaklanır. Önceden İttihat ve Terakki üyesi ve milletvekili olduğu halde yolları ayrılınca önce tutuklanıp yargılanan ardından hayatı tehlikede olduğu bildirilen Rıza Nur ülkeyi terk etmek zorunda kalır. Birçok basın mensubu sokakta suikastçılar tarafından öldürülür. Meşrutiyet düşüncesinde, muhalefetteki propaganda ile devlete egemen olduktan sonra uygulamanın paralelliği yani samimiyet bir türlü yakalanamamıştır.⁴³ Bunlara basın yönlendirmek için para kullanımı da dahildir. İttihatçı Cavit, 1910'da Maliye Nazırıdır. Borç aramaktadır. Öncelikle borç alınmak istenilen ülke Fransa'dır. Fakat bazı Fransız gazeteleri Cavit'in çabalarını baltalamaktadır. "Sonradan Genç Türk hükümeti", "Fransız basınına caize dağıtma yolunu" tutar. Le Temps başyazarı, sonradan başbakan olan M. Andre Tardieu, "Türk parasının tadını" bilmektedir. Hüseyin Cahit'e göre; Türk tezini tutmak için Matin ve Le Temps'dan para istemişlerdir. "Basınımız Fransa'yı 'fıkrî vatan' sayarken, Fransız kültürüne biz bu kadar bağlıyken, Fransız diplomasisi ile maliyesinin" düşmanca hareketleri arayışa sürükler. Meşrutiyetin ilk günlerinde Marseillaise nağmeleriyle ortalığı çınlatan, "İngilizlerin Anglo-Sakson ırkının üstünlüğüne inanan Genç Türkler", Abdülhamit dönemindeki Almanya'ya şaşkınlıkla dönerler İttihat ve Terakki'nin basın üzerindeki etkisi, sadece iktidar olduğu dönemlere has, yandaş olmayanları dışlama tarzında değildir. İlegal olduğu sıralardan itibaren basının gücünü sürekli kullanmayı denemiştir. Onun için abartısız "partizan gazeteciliğin" ülkemizde geliştiricisi de İttihat ve Terakki Cemiyeti'dir, denilebilir. Bu tavrına ülke yönetimini ele geçirmeden önce, iktidarda ve iktidarı elden kaçırdıktan sonra da cemiyet olarak devam etmiştir.

İttihat ve Terakki Cemiyeti'nin yayını olarak çıkan birçok gazete vardır. İttihat ve Terakki, ülkeye-hükümete hâkim bir parti olarak gerçek yüzünü, Sadrazam Mahmut Şevket Paşa'nın bir suikast sonucu öldürülmesi (3 Haziran 1913) ile ortaya çıkarır. Bütün despotik yönetim anlayışına sahip fırsatçıların davrandığı gibi davranır. Silâhlı saldırının suçluları yakalanıp cezalandırılır. Ama bu vesile ile hükümet daha ileri gider, ne kadar muhalif varsa toplar. Basın ve siyasetteki aykırı seslerin susturulma zamanıdır. Muhaliflerden ele geçirilenlerden yüzlercesi, bir gemiye doldurularak Sinop'a sürülür. Sürgün kafilesi içinde Refi Cevat (Ulunay), Refik Halit (Karay) de vardır. Böylece o etkin kalemler, 1918 yılına kadar bir daha basında görülmeyecektir. Meşrutiyet başlarında görülen basın patlaması tersine

⁴³ M. Şükrü HANİOĞLU, Bir Siyasal Örgüt Olarak Osmanlı İttihat ve Terakki Cemiyeti ve Jön Türklük, İstanbul, 1985, İletişim Yayınları.

dönmüştür. İstanbul'daki günlük gazete sayısı 9'dan 6'ya, mizah gazete ve dergileri de 7'den 4'e düşer. Yalnız haftalık dergiler 9'dan 11'e, bilimsel dergiler 3'ten 7'ye, çocuk gazete ve dergileri 11'e, kadın dergileri 3'e çıkmıştır. İktidarı savunan, sözcü durumundaki yayınlar güçlü konumlarını korumuşlardır. Bunların başında Tanin ile Yeni Mecmua adlı dergi bulunmaktadır. Bundan sonra basın bir nefes alabilmek için Birinci Dünya Savaşının bitişini beklemek zorunda kalacaktır. İttihat ve Terakki ileri gelenlerinin yurdu terk etmesi ile yurt dışından ve yurt içi sürgünlerden muhalif basın mensupları gelip yazmaya başlayacaklardır. Mütareke Dönemine doğru, İttihat'la irtibatlı bir yayın örneğini Celâl Bayar anlatır. İttihat ve Terakki'nin ileri gelenlerinden Dr. Nazım, 1918 yılı yazında İzmir'e gelir. Bayar, İzmir Valisi Rahmi Bey'le birlikte Halka Doğru Cemiyeti'ni kurmaya karar verirler.⁴⁴ Bunun için 20.000 lira toplanıp bankaya yatırılır. Yeni cemiyetin mutemet ve sandık emini Halep Valisi Tevfik Bey, Umumî Kâtibi Bayar'dır. Halka Doğru adıyla bir dergi çıkarırlar. Müdürü de Umumî Kâtibi Bayar'dır. İzmir vilâyetindeki okul ve öğretmenlere bedava dağıtılan dergi, ancak sekiz sayı çıkarılabilir. 30 Mart 1919'da bu süreli yayın, Türk Ocağı gibi, İttihat ve Terakki ile irtibatlı görülerek kapatılır. Cemiyetin paraları da zorla alınarak Öksüzler Yurdu'na verilir. İttihat ve Terakki örgütü içinde basın mensuplarının özel bir yeri bulunmaktadır. Bunlar içinde, gazeteci, gazete sahibi olarak; baştan itibaren gizli örgüt bünyesinde kurucu, şube başkanı, üye sıfatıyla gazeteciler vardır. Abdullah Cevdet, İshak Sükuti, İbrahim Temo, Ahmet Rıza, Hüseyin Cahit (Yalçın), Mizancı Murat... bunlardan bazılarıdır. Basın mensuplarının ahlâkî tutarlılıkları, fikrî yönelişleri, onların çıkardıkları yayın organlarını şekillendirmiştir. Fikrî yöneliş itibarıyla İslâmcılıktan Batıcılık ve Türkçülüğe kadar değişik renk ve tonları, azınlıklardan değişik gizli örgüt mensuplarını içinde bulmak mümkündür. Fakat İttihat ve Terakki'nin baskın karakteri, Garpcılığın tonları halinde belirir. "İttihad-ı Anasırcı" Tanzimat Batıcıları, kabahati toplum yapımızda bulduğu için burada Anglosakson toplum yapısını geliştirmek isteyen P. Sabahattin ve çevresi gibi düşünenler, Pozitivistler. Pozitivist ekip yurt içinde; Servet-i Fünun, Ulum-ı İktisadiye ve İçtimaîye etrafında toplanmışlardır. "Pozitivizm, İttihat ve Terakki hareketinin temel dünya görüşü olmuş ve bu durum daha sonra CHP'de devam etmiştir." Yalnız sonraki devamı ile öncesinin bir farkı vardır: "Ahmet Rıza, açık ve seçik olarak pozitivizme 'intisap etmiş', fakat diğer İttihat ve Terakkililer, bilinçli olarak olmasa da, bunu temel dünya görüşü edinmişlerdir."⁴⁵ Pozitivizmin etkisinde kalan fikir adamlarının tamamen yakınını İttihat ve Terakki irtibatı, yönelişi ortaya koymaktadır. Bunlar pozitivizmle ilgili önemli bir araştırmada şöyle belirlenmiştir: Beşir Fuad (ö. 1887), Ahmet Rıza (1859-1930), Salih Zeki (1862-1921),

⁴⁴ Şevket Süreyya AYDEMİR, Enver Paşa 1908 – 1914, İstanbul, 1976, Remzi Kitabevi.

⁴⁵ E. Erdinç, Faruk ILIKAN, "İttihat ve Terakki Cemiyeti Tarihinden" Tarih ve Toplum, 1993 s.30

Rıza Tevfik (1868-1949), Hüseyin Cahit Yalçın (1874-1957), Ahmet Şuayb (1876-1910), Ziya Gökalp (1876-1924) (Korlaelçi, 2002, 183-293).⁴⁶

⁴⁶ Ali Birinci , Osmanlı İttihat ve Terakki Cemiyeti Kuruluşu ve İlk Nizamnamesi, Osmanlı II,s.401-409

III.BÖLÜM

DEĞERLENDİRME

1908-1909 yılları arasında basımı gerçekleştirilen İttihad ve Terakki Gazetesi Cuma günlerinin dışında her gün yayınlanan bir siyasi, toplumsal(içtimai), edebi ve fenni bir Osmanlı gazetesidir. Dönemin toplumsal sorunlarına, Avrupa’da yaşanan ve Osmanlı devleti tebasına etkisi bulunan olaylar tarafsız bir şekilde ele alınmaya çalışılmıştır. Avrupa’da yaşanan mezhep ayrılıkları, mezhep-siyaset ilişkisi hakkında bilgiler mevcuttur. Fakat gazetede yazıldığı üzere mezhep-siyaset ilişkisi arasında bir mesafe kuralı koyulmuş ve mezhep başka siyaset başkadır misyonunu yüklenmiştir. Mezhebi hükümete karıştırmanın bir manası yok idi. Bunun en büyük örneğini Fransa’da görüyoruz. Fransa resmi mezhebini bırakınca Katolik kilisesi o zamana kadar Fransa’nın damarlarına o kadar işlemişti ki gelecekteki hüküm ve nüfuzu devam ettiremeyeceği kaygısı taşımaya başlamıştır ve bu durum hiç de hoşlarına gitmeyecektir. Birinci Napolyon zamanında akdedilen Konkarda mukavelesi ile Katolik alemine bir çok imtiyazat verilmiş idi. Ancak Fransa’nın resmi mezhebini reddetmesi sonucu bu imtiyazlar da kalkmış oluyordu. Konkordato mukavelesinin vermiş olduğu bütün imtiyazlar da kaldırılmıştır.

İttihad ve Terakki Gazetesi’de yer alan konuların, gazete sayısına göre numaralı bir şekilde içerikleri hakkında bilgi vermek amacıyla genel bir değerlendirmeye başlamadan önce belirtelim ki 1908 yılında iktidarda II. Abdülhamit bulunmaktaydı. İstanbul’da yönetime karşı yapılmış büyük bir ayaklanma olan 31 Mart Vakası ile yönetimde değişiklik yaşanmıştır. Ayaklanmanın bastırılmasından muhalefet hareketi önemli kayıplara uğradı. Bundan sonra Meclis-i Umumi Milli adı altında birlikte toplanan Heyet-i Mebusan ve Heyet-i Ayan’ın 27 Nisan’da II. Abdülhamid’in tahttan indirilmesini, yerine V. Mehmed’in geçirilmesini kararlaştırdı.

İttihad ve Terakki Gazetesi’nin 41. Sayısında ele alınan konular ve içerikleri ile ilgili bilgiler verilecektir:

Türkiye ile Yunanistan arasında bir itilaf ortaya çıkmış ancak bu itilaf sonucu meydana fikir ayrılığı çatışmaları bir sonuca bağlanamamıştır. Neviyye ve Remya gazetesi Slavları himaye eden Almanların Rusya için bir tehdit oluşturduğunu ifade etmiştir. Avusturya da bu Slav nüfuzundan endişe etmektedir. Avusturya Bosna-Hersek’in ilhakı ile ilgili bir politika izlemiş Balkan politikasını tasfiye ettiğini iddia etmiş ve Yenipazar sancağından çekilmiştir. Avusturya’nın bu tutumunun samimi olmaması durumunda hoş olmayan durumların

yaşanabileceği vurgulanmıştır. Bu durumdan Avrupa dahi endişe etmelidir. Avusturya matbuatı Bosna-Hersek'in ilhakını protesto etmiş ancak Sırlar da Rusya'dan zaten savaş değil haklarının gözetilmesi için protesto etmelerini talep ediyorlar. Neticede Rusya-Avusturya münasebetlerinde ciddi bir gerginlik görülmektedir. Sırlar, Osmanlının Bosna-Hersek'in ilhakını tanımayarak bir muhtariyet tesis ederek bir Osmanlı prensini de tayin etmesi durumunda çetelerini çekeceklerini beyan etmiştir.

Asakir-i Bahriyeye nümune olarak gönderilen kıyafetler gelecek seneden itibaren iki elbise verilecek, İstanbul'da tesis edilecek olan telefon hattının doğrudan doğruya Posta nezaretine bağlanacağı bilgisi verilmiştir. Telefonlar Fransa'dan sipariş verilmiştir.

Polisler hakkında hazırlanan nizamnamenin ardından polisler yapılıcak olan imtihandan sonra başarışı olamayanların kayıtlarının silineceği bildirilmiş, polislerin gerek amirleri karşısında gerekse de intizam açısından kendilerine Sultan Ahmed meydanında ayak talimlerinin yapılacağı hususunda kararlar alınmıştır.

Avusturya askerlerinden oluşan bir ordu Tuna nehri üzerinden Romanya-Sırbistan-Avusturya devletlerinin civarında olan Ada Kaleyi zapt ve işgal etmesinin ardından idaresi Osmanlı'da kalmış ve buna ilaveten zaten buranın ahalisinin Müslüman olduğu bilgisini vermek önemli bir nokta olacaktır.

Amerikan sefiri Mösyö Lişman gayr-ı resmi olarak kabul edilmiş ve İstanbul'da boğazlardan serbestçe geçebildikleri imtiyazı verildiği için teşekkürlerini sunmuştur.

Osmanlı hükümeti ile Bulgaristan arasında doğan ihtilaf hakkında müzakerede bulunmak amacıyla bir araya geldi, müzakereye vergi konusu ile başlandı ancak herhangi bir uzlaşma ya da sonuca ulaşılamadı.

Osmanlı İttihad ve Terakki Cemiyeti Kongresi müzakere amacıyla toplanmıştır. Müzakerede eğitim, ticaret, sanayi ziraat ve bilumum ilerlemelerin bir an evvel gerekli mercilere iletilerek çalışmalara bir an önce başlanması gerektiği hususunda kararlar alınmıştır.

Yunanlılar Rum unsurları ile ilgili çalışmalara başlamış ve bir takım haklar elde etmek müzakerelerinde bulunmaya başlamıştır.

41. Sayı ile birlikte Abdülhak Hamid Tarhanın Sardanapal Tiyatrosunu görmekteyiz. Abdülhak Hamid Tarhan'ı "Makber", "Eşber", "Tarık", "Dehtermendi" ve "Tezer" isimli eserleriyle tanıgımız ünlü bir yazarımız ve şairimizdir. Abdülhak Hamid Tarhan'ın bir tiyatro eseri olan Sardanapal, manzum bir tiyatro eseridir.

Başlangıçta haftada yalnızca üç kez basımı gerçekleştirilen gazete, matbaanın günden güne daha fazla ve programlı bir şekilde çalışması sonucu basım sabahın erken saatlerinde yapıldı. Yoğun ve muntazam çalışmalar sonucu haftada bir gün istirahat etmek üzere Cuma günleri hariç diğer günlerde yayın gerçekleştirilmiştir. Gazeteye abone olanlar gazetelerini 140 kuruş karşılığında gazetelerini alabileceklerdi.

Uzun bir edebi sanat eseri olan Sardanapal, İttihad ve Terakki Gazetesi'nde düzenli aralıklarla kısım kısım verilmeye başlanmıştır. 12 fasıllık bir dram olan Sardanapal'da fasıllar "Manzar" olarak adlandırılmıştır. Eserin kısa bir özeti konuyu anlamamızda yardımcı olacaktır:

Babil valisi Belis ile Medya amiri Arbakes otuz bir yıl boyunca zalimane bir şekilde hüküm süren Asur kralı Sardanapal'e karşı bir ihtilal hazırlığına girişmişlerdir. İhtilal hazırlığındaki kişiler arasında Belis'in torunu Akın Darakes de vardır. Sardanapal'in kızı Yudes ile Akın Darakes birbirlerini büyük bir tutku ile sevmektedirler. Yudes'e aynı zamanda aşık olan biri daha vardır ki o da ihtilalciler arasındaki Abdülbaal'dir. Zalim Sardanapal ihtilali bastırmak için kızı Yudes'i Abdülbaal'e vermek istemiştir. Fakat Yudes'in gönlü Akın Darakes'tedir. Akın Darakes'in vatan aşkı Yudes'in aşkıdan daha ağır bastığı için vatan savunmasını tercih etmiş ve bu sevdasından vazgeçmiştir. İhtilal üç yıl devam etmiştir. Üç yılın sonunda şiddetli geçen ihtilal sonucu Sardanapal kendisi ile beraber sarayı ateşe vermiştir. Fakat Akın Darakes, Yudes'i yanmak üzereyken alevler arasından kurtarmıştır. Yudes'in aşkını tekrar ister ancak gururu kırılan Yudes, Akın Darakes'i reddetmiştir. Kendisini Abdülbaal'e teslim etmişse de Abdülbaal de Yudes'i istememiştir. Bunun üzerine Yudes bir uçurumdan atlayarak intihar etmiştir. Yudes'in cesedi ile bir mağaraya sığınan Darakes, burada ateşler içinde kalır yangınların bolca yaşandığı ihtilalde yanarak can vermiştir. Yaşanan bu bütün elim olaylar sonucu Abdülbaal yanında taşıdığı bir hançerle intihar etmiştir.

Tiyatro konusunun hangi tarihte yaşandığı ile ilgili herhangi bir bilgi verilmemiştir. Ancak Asur kralı yani efsanenin kahramanı olan Asurbanipal (Sardanapal) (M.Ö. 668-M.Ö. 626) yılları arasında yaşamıştır. Sardanapal'in vakası Sardanapal'in sarayının bulunduğu Ninova ile ihtilalcilerin planlarını yaptıkları yer olan Babil'de geçer. Vakanın geçtiği Babil ve Ninova'nın dışında Medya, Geldaniyan, Sahra-yı Ceyhun, Çin, Hint isimleri anılan yerlerdendir.

Abdülhak Hamit Tarhan'ın kaleme aldığı Sardanapal, Lord Byron'un eseri Sardanapal'den bir hayli izler taşımaktadır. Abdülhak ile Sardanapal'in ortak konusu Sardanapal'in zevk, sefa ve kadınlara olan düşkünlüğüdür. Lord Byron'un Sardanapalus

efsanesinden, Abdülhak Hamid'in ise hem bu efsaneden hem de Lord Byron'un eserinden faydalanıp eserini kaleme aldığı açıkça görülebilir.

Sosyal bir çatışma düzenini konu alan Sardanapal ihtilalcilerin iktidar mücadelesi olarak tanımlanabilir. İhtilalcilerin yıkmak istedikleri iktidarın bütün kötü yanları, olumsuz görülen herşey okuyucuyla buluşturulmuştur. Fakat iktidarın yerine geçmek isteyen ihtilalcilerin amacı ve neye hizmet ettikleri ile ilgili herhangi bir bilgi verilmemiştir. Yönetimi devraldıktan sonraki aşamada ne gibi bir düzen getirecekleri ile ilgili herhangi bir iz görülmemiştir. Akın Darakes ihtilalin sonunda ölmüştür, ancak bir kahraman olarak mı ölmüştür yoksa bir aşık olarak mı tartışılabilir bir konuyu ardında bırakarak dünyaya veda etmiştir.

Abdülhak Hamid savaşın çok gereksiz olduğunu vurgulamak amacıyla bu eserini kaleme almış ve savaşın herkesin aslında kaybettiğine dikkat çekmeye çalışmıştır. Eserde dikkat çeken diğer bir yön ise Sardanapal'in yazımından bitimine kadar dört padişahın tahta gelip gitmesidir. Sultan Abdülaziz, Sultan II. Abdülhamid, Sultan Murat ve Sultan Reşat zamanında yazılmıştır. Yazar Sultan Abdülaziz ve Sultan II. Abdülhamid'in zalimlikleri ve eğlence düşkünlüklerini kaleme aldığı eserde yansıtmaya çalışmıştır. Eser öyle ustaca yazılmıştır ki acaba bu sultanlar mı kastediliyor yoksa ironi mi yapıyor olayını anlamakta güçlük çekiyor ki okuduğunuz bilgilere göre okuyucu da bu durumu anlamakta güçlük çekmiştir. Ancak Abdülhak Hamid eserin hemen başında otuz bir yıl süren saltanata vurgu yaptığından muhtemel padişahlık süresinden bahsetmekte olduğuna kanaat getirmektedir. Sardanapal'in ana konularından kadınların köle olarak kullanılması, kadınların eğitimi, zorla evlendirilmeleri, sosyal ve ekonomik hayataki rolleri, erkekler tarafından hayatın hangi evrelerine ve hangi statüde konuşlandırıldıkları ile ilgili konular yer almıştır.

Osmanlı İttihad ve Terakki Cem'iyeti Kongresi

Düzenlenen kongrede Rumeli ve Anadolu vilayet görevlileri hazır bulunmuşlardır. Kongrede neşredilen konuların bir kısmı da gazetede yayınlanmıştır:

Öncelikle cemiyetin amacından bahsetmek gerekirse, medeniyette ilerlemek için meşveret yönetimine geçiş yapmak, iyi ahlakın korunması, eğitimde ilerleme, insanlığa ve uygarlığa hizmet etmek cemiyetin temel amaçları arasındaydı. Ayrıca cemiyetin bu amacına engel olmak isteyenlere iyi gözle bakılmamış ve vatan hainliği suçlamasına kadar gidebilmekteydi. Osmanlı İttihad ve Terakki cem'iyetinin meclis-i meb'usanda bulunacak üyeleri İttihad ve Terakki-i siyasiyesi namı altında olarak çalışacakları belirtilmiştir. Vilayet merkezlerine birer gazete gönderilmesine karar verilmiştir. Medeniyetin ilerlemesi hususunda

halk bilgilendirilecek ve yapılması gerekenler hususunda önayak olunacaktır. En önemlisi eğitimin gelişmesi için hususi mektepler açılacak, özellikle sanayi mektepleri, ve bu mekteplerin kolay ilerlemesi için ticaret, ziraat ve ve sanat odalarından destek alınacağı ile ilgili konular görüşülmüştür. Yapılacak düzenlemeler halkın anlayacağı ölçüde bir lisan kullanılması gerektiği belirtilmiştir. Her meslek dalında ilerleme kaydetmek amacıyla Avrupa'ya ve sair mahallere görevliler gönderilecek gönderilirken liyakat sahibi olunacaktır.

Gazetenin 42. Sayısında 1904 yılında Fransa ile İngiltere arasında meydana gelen mukaveleden bahsedilmiştir.

Bu antlaşma ile taraflar birbirlerinin Mısır ve Fas'taki hakimiyet hukukunu tanımışlar ve Süveyş Kanalı'nın hakimiyeti konusundaki 29 Ekim 1888 tarihli İstanbul antlaşmasının yürürlüğe girmesi konusunda ortak karara varmışlardır. Ayrıca Tayland, Madagaskar, Senegal, Gambiya,, Gine, Hebrid adaları üzerindeki ihtilafların çözüme kavuşturulduğu belirtilmiştir.

Bir diğer konu ise Atina'da yayınlanan Ambros Gazetesi'nin Türkiye ile alışverişin kesilmesi hususunda bir yazı yazmış şayet boykot edilirse pek çok savaşın bertaraf edileceğine, barış olacağına dair umutlar yazılmıştır. Çünkü Avusturya'nın Türkiye'ye olan ihracatı senelik doksan yedi milyon frank kıymetindedir. Türkiye'nin de Avusturya'ya olan ihracatı kırk üç milyona tekabül etmektedir. Yani Türkiye Avusturya'ya ekonomik savaş ilan ederse Avusturya Bosna-Hersek'den elde edeceği elli dört milyon franktan vazgeçmiş olacaktır.

Almanya-Fransa arasındaki yeniden ortaya çıkan bir ihtilaf mevcuttur. İhtilafın sebeplerine gelecek olursak, zaten Almanya ve Fransa arasında öteden beri süregelen bir kırılganlık vardır. Bu da Fransa'nın İngiltere, Rusya ve İtalya'yı kendisine müttefik kılmasıdır. Fransa adem-i muvaffakiyetini temin etmek adına böyle bir teşebbüsde bulunmuştur.

Amerika'da mevcut iki partiden bahsedilmiş, Demokrat Parti ve tarnskrip ederken belgede okuyamadığımız bir diğer parti arasındaki siyasi mücadelede ve bu iki parti arasındaki önemli farklar konu edinilmiştir.

Sultan Murad Han hazretlerinin valideleri Fehime Sultan hazretleri Ermeni neferlerinin talim ve terbiyeleri için cemiyet-i hayriyeye on lira ihda etmiş, Çenberlitaş'ın tamir edilmesi kararı alınmıştır. Küçük hizmet giderleri için görevlendirilen süvari alaylarının ve zabitanın mensub oldukları alaylara iltihak etmeleri Osmanlı ordusu kumandanlarına tebliğ olunmuştur. Sarıklı Zihaf alayından bir taburun Taş Kışlaya naklolunduğu okuyucuya bildirilmiştir.

Devam eden boykotaj esnasında Beyrut'da limana gelen Avusturya vapurlarından hiçbir kayıkçı yolcu çıkarmak istemediğinden yolcular acente sandalları vasıtasıyla karaya çıkmışlardır. Trablusşam'da ahali boykotajda son derece ısrarcı davranmış, gelen bir Avusturya vapuru yolcu çıkarmamak için hiçbir kayıkçı bulamamış ve acente kayıkçıları da arkadaşlarının korkusuyla vapura gidemeyerek vapur yolcularını Beyrut'a göndermeye mecbur olmuşlardır. Diğer bir Avusturya vapurundaki posta çantası da vapur sandalıyla kaptan tarafından çıkarılmıştır. Yafe'ye gelen Avusturya vapurlarının hiçbirisiyle münasebet kurulmamış, yalnız Cifa'da "İmparator" ismindeki vapur rahat iş görebilmiştir.

İzmir muhabirinden gönderilen bir mektup gazete yayınlanmış mektubun içeriği ile ilgili bilgi verilecek olursa; izmir'de Rumlar ile Müslümanlar arasında dehşetli bir ihtilafın hüküm sürdüğünü hatta kan döküldüğü rivayet olunmuştur. İzmir'e yanan bir vapurun güvertesi üzerinde durarak tüfek ve tabanca seslerinin yükseldiği iddia edilmiştir. Ancak bunların hepsinin yalan olduğu ortaya çıkmıştır. Ayrıca boykotaj İzmir'de çok farklı bir şekilde cereyan etmektedir. İstanbul'da, diğer şehirlerde hatta Mısır'da boykotaj olanca şiddetiyle devam ederken İzmir'de birçok ticarethaneler Avusturya ile münasebetine devam etmek ve yapılan ihtarlar kulak asıyorlardı.

Selanik'de yaralama, hırsızlık vesaire gibi suçların çoğalmasından dolayı şikayet edilmekte ve bu minvalde yapılan çalışmalar vasıtasıyla bu şikayetlerin bertaraf edilmesine çalışılacağı hususunda beyanatta bulunulmuştur. Polis idaresi müsait olduğu derecede şehirde yaşanan suçların ıslahı için ciddiyetle çalıştıklarını ifade etmişlerdir. Polisliğe alınanların memlekette hak kukuk adalet ve emniyet-asayiş amacına hizmet edecekleri belirtilmiştir. Yani bu açıklamalarla polisin görevinin sadece emniyet ve asayiş olmadığını altı çizilmiştir.

Tan Gazetesi Karadağ Meclis-i mebusan üyesi olan Mösyö Poyoviç'in Fransa hükümeti nezdinde şark meselesi ile ilgili problemini gazeteye bildirdiğini duyurmuştur. Rus gazetelerinin Avusturya'nın son günlerde aldığı vaziyetin sulh ve salaha büyük bir darbe vuracağını zira küçük bir askeri hareketin müthiş bir harbe meydan vereceğini yazmışlardır. Bu savaş sonucunda en çok zarar gören yine Avusturya olacaktır. Petersburg'dan Tan Gazetesine gönderdiği bir yazıda Avusturya'nın sergilediği tavır sebebiyle Viyana'nın sulh ve selameti aleyhinde pek ciddi bir tehlike olduğunu yazdıkları bildiriliyor. Zaten çok hassas bir durumda olan Balkanlarda küçük bir askeri hareket büyük bir savaşa sebebiyet verecektir. Harp ilan edildiği takdirde en büyük zararı yine Avusturya'nın göreceği tekrar bildirilmiştir.

Avusturya basını Avusturya'nın Tuna kapısı açıklarında top talimlerine başladığını, top sandallarının Belgrad'a kadar gittiğini yazmakta idi. Belgrad'dan hareket eden bir Sırp vapuru Avusturya tarafından tevkif edilmiştir. Vapurun seyr ve seferden men edilişi karşısında Sırlar da Avusturya vapurlarına aynı muamelede bulunulmasına karar vermiştir. Sırbistan hariciye nazırının Londra'yı ziyareti sırasında Kral Edvar'ın kendisiyle görüşmediğinden dolayı teessüf ettiğini beyan etmiştir. Buna karşılık olarak İngiltere kralı Sırbistan'a karşı samimi ve dostane bir his beslediğini bildirmiştir.

Bulgar basını Türkiye-Bulgaristan arasında yapılan müzakeratın korunduğunu ve essassız haberlere itibar edilmemesi hususunda beyanat vermişlerdir.

Osmanlı İttihad ve Terakki Cemiyeti Merkez-i Umumisine Gelen Dahili ve Harici Telgraflar:

Siroz'dan gönderilen telgrafda Siroz sancağından Naşid ve Mithat Beylerin yüz yetmiş altı, Selanikli dava vekili Dinka Efendi yetmiş dokuz oy ile milletvekili olduklarını ve Sanadaki'nin elli, Nikola Basarya Efendi'nin on altı, Teodor Baskalf Efendinin kırk altı, Akil Beyin otuz iki, Norakoblu Ali Beyin sekiz, Lambaraki Efendinin üç, Sirozlu Hulusi Beyin üç, Selanikli Fazlı Necib Beyin bir oy ile milletvekili oldukları bildirilmiştir.

Demiryolları müdüriyetinden gelen talimat üzerine Bulgaristan'dan gelen Kapril Norado Nekyan Efendi arasında cereyan eden müzakerata daha ciddi bir şekilde devam edilecektir.

Sırbistan Dış işleri bakanı Milovan Milovaniç maliye bakanı Mösyö Kapu ve eski milletvekili reisi Poldasail ile mülakat etmiş, Dış işleri bakanı mülakat esnasında Fransa siyaset ve tutumundan duyduğu memnuniyeti beyan etmiştir.

Selanik mebuslarının kazandıkları oyları gösteren belge sunulmuştur.

Resmi Mektepler Hakkında:

Şehir mekteplerinin yeni düzenlenen programlara nazaran henüz açılmadıklarını ve dokuz aydan ibaret olan eğitim süresinin bir iki aya kadar kayıt muamelelerinin başlayacağı ayın yirmi beşi Cuma gününden itibaren eğitime başlanılacağı bildiriliyor.

Gazetenin 43. Sayısında Rusya ve Avusturya arasında cereyan eden olaylara devam edilmiştir. Osmanlı Devleti'nin yavaş yavaş yok oluşunu kesdiren bu iki devlet Balkanlarda muvaffak olmak için elbirliğiyle hareket etmişlerdir. Rusya'nın nüfuzu İngiltere'nin ve

Fransa'nın işine geliyordu. 1856 yılında Paris antlaşmasıyla Rus muharebesinin bahaneleri aranıyordu. Rusya İngiltere ile uyuşmak istiyordu. Ancak İngiltere çıkarlarını korumak amacıyla bunu istemiyordu ki nitekim Rusya İngiltere'ye rağmen Türkiye'ye ilan-ı harb etmek hırsına yenik düşmüştü. Ancak Rusya başarılı olamamış ve Karadeniz'de donanma bulundurmamak, tersane inşa etmemek gibi gelecekte hayatını hırpalayan ağır şartları kabul ederek Paris ahitnamesini imzaya mecbur kalmıştır. Fakat Rusya bu şartları ağır ahidnamenin kabul edilemeyeceğini kabul ettirmeye çalışıyordu. Bunun da tek yolunun kuvvetlenmek ve kendisine destek verecek müttefikler bulmak olduğunun farkındaydı ve Rumeli'de ve Anadolu'da taahhüd ettiği ıslahat icrasına bile sadık kalmıyordu. Her türlü istifade etmek isteyen Rusya Rumeli'de bulunan Hristiyan halkı ayaklandırmak için her türlü yola başvuruyordu. 1876 yılında Avusturya Bosna-Hersek'i işgal etmek şartıyla Rusya'nın Türkiye'ye savaş ilan etmesini kararlaştırmıştır. Rusya bu savaş ile Ayastefanos'a kadar inmiş ve Ayastefanos anlaşması imzalanmıştır.

Rusya Balkanlarda takip ettiği politikada Avusturya'dan ayrılamazdı. Her bir teşebbüsünü muhakkak Avusturya ile müzakere ederdi.

Üsküb'de neşr olunan Varidat Gazetesi'nin 12 Teşrin-i Evvel nüshasında Yeni Varoş'da bir Müslüman ile bir Hristiyan tarafından hamile bir kadını darp edildiği haberinin yalan olduğu bildirilmiştir. Trabzon'da bulunan yetim, öksüz, kimsesiz çocuklar için eğitim ve öğretimleri için bölge müftüsünün görevlendirildiği hususunda açıklama yapılmıştır.

Ziraat Odaları

Selanik'de bir ziraat kulübü açılışı hakkında bir nizamname tertib edildiği önemli gelişmeler arasında yer almıştır. Bundan böyle ziraat, ticaret ve sanayi erbabı bir araya gelerek mensup oldukları mesleğin zorluklarını, güzelliklerini, yapılması gerekenler hususunda fikir alışverişi yapılabilecek bir yer tesis edilmiştir. Şimdiye kadar çiftlik sahipleri, arazi sahipleri topraklarını ıslah etmek istese de bu konuda ilerleme ve muvaffakiyetden mahrum kalıyordu. Fakat artık bu zorlukların üstesinden gelindiğinin bilgisi verilmiştir. Bütün meslek erbabı gibi ziraat çalışanları da mühim bir vazife ifa etmekteydiler ancak herşeyi hükümetten beklemeyip terakkiyatları hususunda kendilerinin hamlede bulunması gerektiği, zorlandıkları konularda devletten bir teşebbüs beklenilmesi gerektiği yazılmıştır. İstanbul'da yirmi dört kişiden oluşan bir ziraat ve ticaret cemiyeti teşkil edilecekti. Vilayetlerde dört üyeden oluşan cemiyetler teşkil edilmesi hususunda önemli adımlar atılmıştır. Bu ziraat ve ticaret odaları ziraat hayvanlarıyla, koyun, sığır ve sair hayvanat hakkında bilgi verilecekti.

Osmanlı Ordusu Yedinci Alayın Yok Olması

Üçüncü Osmanlı ordusu yedinci alayı Rusya muharebesine teşvik etmesinin ardından Tuna vadisi geçidinde yenilgiye uğramış ve hayata veda etmişlerdir. Süvari Yedinci Alay namına Dördüncü bölük yüzbaşısı Ali Rıza minnetlerini ifade etmiştir.

Resimli Kitap Hakkında

Bu sayıda ilk defa resimli kitap basımı ile bilgi verilmiştir Yayınlanmış bu eser Türkçe nümûne göstermeye muvaffak olmuştur.

Memurluk başvuruları

Merkez vilayette alınacak mülazımlık, mal müdürlüğü için evrakların Teşrin-i Saninin beşinci Çarşamba gününe kadar imtihan için saat altıda vilayet muhasebesinde bulunan imtihan komisyonuna müracaat etmeleri hususunda ilan verilmiştir.

Diğer konular ise şöyle devam etmektedir:

Selanik'te Avusturya'ya karşı yapılan boykotaj şehir tüccarı tarafından memnuniyetle karşılanmış vatanperver bir davranış sergilemişlerdir. Şimdiye kadar Avusturya'dan gelen bütün mallar iade edilmiştir.

Selanik şehrinde polis teşkilatının üç daireye ayrıldığı görülmektedir. Her dairede ikişer komiser istihdam edilmiştir. Burada bulunan komiserler polislerin durumlarını takip etmek üzere görevlendirilmiştir.

Avusturya'ya karşı yapılan ekonomik alışveriş ambargosu devam etmektedir. Herkes Avusturya mallarını almayalım sözünü tekrar etmektedir. Alınacak tedbirler için bir komisyon kurulması önerilmiş ve bu komisyon haftada iki kez tüccar kulübünde boykotajın ne suretle ve ne şekilde tatbik edileceği ile ilgili bilgi verecek ve düşmanı iktisadi açıdan en ziyade nasıl tahrip edilmesi gerektiği hakkında müzakerelerde bulunacaktır.

İstanbul Gazetelerinde neşr edilen haberler ve ilanlar da İttihat ve Terakki Gazetesi'nde kendisine yer bulmuş böylece okuyucu İstanbul'daki hadiselerden de haberdar olmaya başlamıştır.

Polisler ile bekçiler arasında görevlerin ayrılması hususunda Bab-ı Ali'ye bir takrir gönderilmiş polis ve bekçiler arasında intizamı sağlamak amaçlanmıştır. Polislere mahsus olmak üzere dört-beş mahalde kahvehane açılacaktır. Aziziye Yüksek Kaldırımında tekye Firuz

Ağa, Kabataş, Teşvikiye nizamiye karakollarıyla Şişli süvari karakolu polislerin ikametina mahsus olmak üzere nizamiyeden zaptiye nezaretine devredilmiştir.

Adana'da Avusturya mallarına şiddetli bir boykotaj başlamış ahali hararetli bir şekilde iktisadi savaş veriyordu.

Rusya'nın Siyevo karyesinde birkaç seneden beri süregelen dehşetli bir mukavemet yaşanmaktaydı. Ahalinin derin bir ümitsizliğine karşı Kolçefki namında bir köylünün bu ümitsizliği yok edecek kuvvete malik olduğunu iddia ettiği görülmüştür. Kolçefki köyde yaşanan bütün olumsuzlukların köyde bulunan bir çocuğun vücuduna şeytan girmesinden kaynaklandığını iddia etmiş ve bu çocuk ortadan kalkarsa artık mutlu mesut bir şekilde halkın hayatlarına devam edebileceklerini ve aslında kendisinin de bu konuyu çözmek üzere gönderilmiş bir peygamber olduğunu söyler. Bu sözlerine inanan cahil halk derhal çocuğun katledilmesine karar vermişlerdir. Nihayet Kolçefki köylüden birinin evine girerek iki yaşında bir çocuk bulup katli için onları ikna eder, Kolçefki masum bebeği ayakları altında ezerek öldürür. Bunun üzerine bu durumdan haberdar olan polisler, olaya müdahale ederek otuz iki kişiyi tutuklamıştır.

Fransa, İtalya, ve Rusya Girit için Osmanlı Devleti ile müzakere etmeye başlamışlardır.

Posta ve Telgraf Mektebi'nin o tarihe kadar tahsil için herhangi bir müessesese olmadığı için memur ataması yapılmadığını belirtmiştir.

Hicaz demir yolları nafia nezareti tarafından idare olunacaktır.

Karadağ hükümeti tarafından der-saadete gönderilen Yanko vasıtasıyla Bosna-Hersek'de Osmanlının hükümranlılığında bir muhtariyet kurulması yönünde müzakerelere başlamıştır.

Selanik Hukuk mektebinin eğitim için talebelerin saat dörtte mektebe gelmeleri ilan edilmiştir.

Fransız lisesinde özellikle hukuk öğrencilerinin Fransızca lisanlarını ilerletmek için gece derslerinin tanzim edileceği bildirilmiştir.

Gazetenin 44. Sayısı ile ilgili konular aşağıdaki gibidir:

Denizlere hakimiyet bağlamında İngiltere'nin serbest ticaret politikasını benimsemesi hususu üzerinde durulmuştur. Ruslarla yapılan muharebelerde Sinop limanında donanmamız

tahrip olmuş yeniden teşkili için hazineden zayıat verilmiştir. Devletin birkaç ehemmiyetli noktaları olmasına rağmen en önemlisi Sinop limanıdır.

Acenteler tarafından boykot edilen Avusturya malları sahiplerine geri gönderilmeye başlanmıştır.

Edirne istasyonunda ikamet eden zabitan ve memurların ailelerinden mürettep ve alay emini Rasim Efendi'nin hanımının cemiyet-i Hayriye tarafından Osmanlı ordusunda mevcut bulunan askerler için muhafaza edilmeleri için pamuklu kıyafetler üretmek teşebbüsünde bulunulduğu istihbarı alınmıştır.

İran meselesi hakkında Times Gazetesi İngiltere ve Rusya arasında günden güne birbirlerine destek olmalarını Almanya hiç iyi bir gözle bakmamaya başlamıştır.

Toplumların kanunlara ihtiyaç duyduğu ve bu kanunların kimlerine göre maddi ve manevi bir ihtiyaç düzeyindedir. Fakat kanunlar şayet toplumların huzurunu kaçırırsa halk bundan nefret eder. Yani mümkün mertebe kanunlardan azami düzeyde fayda sağlanması gerektiği belirtilmiştir. Toplumların kanunlar yüzünden söylemek istediğini söyleyemediği, yapmak istediğini yapamadığı, ihtiyacını karşılayamadığı, arzusunu hiçbir suretle beyan edemediği, yaşamının bile devletlerin müsaadesine bağlı ise toplum tabi ki kanundan nefret edecektir.

Merhum Kemal Beyzade Ekrem Bey tarafından Osmanlı Bayrağına yazdığı bir şiiri gazetede yayınlanmıştır.

Midhat Paşa sanayi mektebine ait deniz hamamları da dahil olmak üzere millet bahçesinin icarı Şubat sonunda gerçekleşeceğinden şimdiden müzayedeye ve ihaleye çıkarılacağı ve bu hususta mektep müdüriyetine müracaat etmeleri ilan edilmiştir.

Selanik Ticaret Mahkemesinden gelen bilgiye göre Selanik'de Kohen ve Yesrail mağazalarının sahiplerinin iflas ettikleri ilan edilmiştir. Mağaza sahiplerinin ticaret mahkemelerine müracaat etmeleri gerekmektedir.

Bir çok senelerden beri İngiliz, Amerika, Fransa ve Almanya'nın en meşhur ve en nadide fabrikalarının erkek ve kız çocuklarına ait eşyaları rekabet kabul etmeyecek derecede bir fiyata satılmaktadır. Mağazada asla Avusturya malı bulundurulmadığına dair ilen verilmiştir.

Alınan habere göre Posta ve Telgraf nezareti ıslahat icrasında bulunmuş ve bu durum memnuniyetle karşılanmıştır. Öncelikle Posta ve Telgraf nezareti dört kısma ayrılmıştır. Her bir kısım için bir müdüriyet teşkil edilmiştir. Merkez İstanbul olmak üzere fen işlerine vâkıf olan dört ayrı müdüriyetlik kurulacaktır. Baş müdürlerine daireleri dahilindeki merkezleri devredilecektir. Memurlar bulundukları mevkiye göre ehemmiyetine göre tasnif edilecek ve maaşları buna göre verilecektir.

İngiltere'nin de desteği ile İstanbul'da büyük bir banka tesisine teşebbüs edilmiştir.

Baraka-i Erşad adlı gazetenin Almanya'nın büyük filozoflarından Maks Nordav'ın meşhur eseri olan Le mansonjede Konvansiyonel'i tercümeyle başladığını duyurmuştur. Eser felsefe açısından çok önemli bilgiler içermekte ve muntazam bir lisan kullanıldığı belirtilmektedir.

Selanik çarşı polis karakolundan Polis Ali Efendi sekiz-on yaşında çocuklardan oluşan bir hırsız çetesi ortaya çıkarılmıştır. Çetenin uzun zamandır bedesten ve çarşı içinde hırsızlık yaptıkları ortaya çıkmıştır.

Türkiye-Bulgaristan münasebeti Sofya basınında yer işgal etmiş, Bulgaristan'ın istiklalini ilan ettikten sonra Osmanlı Devleti'ne vergi vermek istemediğini ve esasen bu durumu pek gülünç bulduğunu Bulgaristan hükümeti bildiriyor. Türkiye-Bulgaristan arasında demir yolları sorunu müzakere ile çözüme kavuşturmaya çalışılmıştır. Nezvisyonist gazetesi bu müzakerenin Türkiye'nin ılımlı tutumundan kaynaklandığını yazmıştır.

Bosna-Hersek'te Avusturya'nın zulmü devam etmekte ve dünya milletleri bu zulümden habersizdirler. Boşnaklar 1882'de isyan ettiler fakat yeterli savunma araçları olmadığından sükuta mecbur kaldılar. Ancak esaret tahammül edilemeyecek derecede çetin geçmekteydi. Boşnaklar çok kez Fransuvaya şikayette bulunmuşlardır. 1897, 1900, 1901, 1902 yılında art arda verdikleri şikayet metinleri bir türlü karşılık bulmamıştır. Bu durumdan hiç bir gazete milleti haberdar etmemiştir.

Gazetenin 45. Sayısı Konuları ile ilgili bilgiler aşağıdaki gibidir:

İtalya hükümeti siyaset politikası ile ne ittifak ne de itilaf konusunda muktedir ve başarılı bir devlet olamamıştır. Aslında İtalya bir noktada daha ziyade kendi menfaatine olan durumları takip etmekte ve işine geldiği gibi olaylara bakış açısını değiştirir veya olay akışına göre hareket etmeyi tercih etmektedir.

Şimendifer tesisine kadar Selanik'de muntazam postalar tesis edilmiştir.

Selanik belediye reisi şahsi problemiyle İttihat ve Terakki Cemiyetinin ilgisine mazhar olamamıştır.

Kilis'te nahiye müdürü vazifesini hakkıyla yerine getirmediğinden dikkatleri üzerine çekmiş ve gereğinin yapılması hususunda kanunlara başvurulacağı bildirilmiştir.

Üçüncü Osmanlı ordusu Erkan-ı Harbiye reisi Ferik Perto Paşa hazretlerinin der-saadete hareketi sırasında ikinci Osmanlı ordusu Edirne'ye ulaşmıştır. Osmanlı ordusuna karşı şükranlarını telgraflarla Perto Paşa ve Nazım Paşa hazretlerine göndermişlerdir.

Almanya, Fransa ile itilaf olmak için harekete geçmiş Fransa hükümeti itilaf için itiraz beyanında da bulunmamıştır. Ama aslında ittifak etmek istiyordu.

Almanya imparatoru II. Wilhelm Avusturya'da (Serkesto) misafir olarak bulunmaktaydı. Avusturya gazeteleri bu seyahatin Arşidük Ferdinand'ın daveti üzerine gerçekleştiğini ve bu seyahatin önemli bir siyasi buluşma olarak yazmıştır. Muhtemelen Balkan meselesinde Avusturya'nın hareket tarzı İtalya'nın dikkatini çekmiştir. İtalya ile münasebetlerini takviye etmek adına Arşidük Ferdinand'ın Roma'ya seyahati sırasında müzakere etmişlerdir. Halbuki Vatikanı ziyareti İtalya hükümeti için bir tahkir olarak görülmüştür. İmparator Wilhelm de bu müşkül durumu izale etmek için Papa nezdinde bazı teşebbüslerde bulunacakmış. Balkan meselesine gelince bu konuda Almanya ile Avusturya müşterek bir şekilde hareket ettiği hatta Avusturya'nın tutumunu Almanya'nın da tasvip ettiği okuyucuların gözünden kaçmayacak derecede aşikârdır.

İstanbul gazeteleri meclis-i vükela dairesinde toplanacak iki yüzü aşkın milletvekilin ve basından kişileri alacak kapasitede büyük olmadığını ve ne yapılması lazım geliyorsa bu hususta Adliye nazırı Hasan Fehmi Paşa ve dahiliye nazırı Hakkı Beyle şehremini Ziyor, teşrifatçı Behçet, şehremini muavini Tevfik ve temyiz mahkemesi azasından İbrahim Beylerle mimar Vedat Beyden oluşan bir komisyon teşkil kılınarak mebusan dairesine gidilmiştir. Dairenin sağ sol taraf locaların mevcut halinden kurtarılarak kapasitesinin genişletilerek hizmete sunulması emri verilmiş ve inşasına başlanmıştır.

Padişah tarafından maliye hazinesine devredilen mahaller haricinde bir takım arazi ve emlakın ve bunlara ait vergi gelirlerinin tahrir defterlerine kayıt olunması kararlaştırılmıştır. Bulgaristan'ın zapt ettiği şimendiferlere dair şark demir yolları direktörleri hazır bulundukları halde davet edilerek sorunun çözümü için uğraşmıştır.

Zaptiye nezareti ile polis merkezi arasında muhabere için telefon görüşmeleri başlamıştır.

İstinaf ticaret mahkemesine Necmeddin Beyefendi, ceza müdüriyetine Hafız Ali Rıza tayin olunmuşlardır. Beşiktaş karakoluna memur jandarma Vasıf Paşa İşkodra jandarma kumandanı mirliya Esad, Şişli jandarma kumandanı mirliya Şahin jandarma dairesinde Nuri Paşalar görevlerinden ihraç edilmişlerdir.

İstibdat devrinde halk tarafından verilen ve bir gün lazım olur düşüncesiyle muhafaza edilmiş olan jurnallerin seçilmek üzere meclis-i mebusana verileceğini İkdam Gazetesi yazmıştır.

Londra'da kuyumcu Doyson ticarethanesinden kırk bin İngiliz lirası kıymetinde çeşitli mücevherat mübayaa ve teslim edilmiştir.

Cinayet mahkemesinde Beşiktaş'ta yaşanan cinayetlerin faillerinin mahkemesine bakılacak iken zamanında tebligat gönderilmediğinden mahkeme başka bir güne ertelenmiştir. Emlak idaresinin firari idaresi için Avukat Vıram Şabuh Efendi tayin edilmiştir.

Umum Osmanlı askerinin elbiselerinin avcı taburları elbisesi gibi toprak rengine üretileceği kararlaştırılmıştır. Kaputlar da aynı renkte yapılacaktır. Düğmeler ay-yıldız işaretini alacak ve renkler de donuk renkte olacaktır.

İstanbul jandarma alaylarını ihdas edecek bir derecede mükemmel bir tesis için üç vilayette olduğu gibi üç jandarma mektebinin tesisi ve bu yolda lüzum görünen abartıların tesviyesine harbiye nezaretinden Bab-ı Aliye bildirilmiştir.

M. Kohen imzasıyla gönderilen bir varakada 11 Temmuz takip eden ilk aylarda gayr-i Müslimlere mensup efrad-ı Osmani kulübünde bir buhran peyda olmuştur. 11 Temmuz'a kadar gayr-i müslim vatandaşların bir çoğu Türklere zalim nazarı ile bakıldığı yazılmıştır. Oysa bugün ise müslim ve gayr-i müslim bir çok vatandaş gururlu bir şekilde "Osmanlıyım" demekten çekinmiyor ve aynı vatanın evladı olarak yekdiğerini kardeş addediyor. Ancak damarlarda akan kanı değiştirmek mümkün değil, örf adet ve ana dilin değişmesinin mümkün olmayacağı ve bu durumun muhafaza edileceği sözleri işitiliyor.

Musevi vatandaşlarımızın Osmanlı geleneği içerisinde yer alması gayet normaldir. Ancak onların da resmi olan lisana aşina olmak zorundadırlar. Bu lüzum Musevilerin ciddi teşebbüslarda bulunması ve cemiyetler teşkil etmesidir. Fakat bugünlerde bu hususta Musevi vatandaşlar arasında önemli bir münakaşa yaşanmaktadır. Bazıları İspanyolcanın yavaş yavaş

terk olunması gerektiği ve zaten resmi dil olan Türkçe'nin iftihadilecek bir lisan addedilmesi lüzumunu ancak bazılarının ise resmi dil olarak yine Türkçe'nin tercih edilmesi gerektiği ancak İspanyolca'yı da hayatlarından çıkarılmaması gerektiğini savunduğu görülmüştür. Osmanlı olarak Türkçeyi mükemmel surette tahsil etmeye mecbur olduğu ve tüccaran zevatın her münasebatda bulunduğu Rum, Slav, Arnavut gibi vatandaşların lisanlarıyla Fransızca, Almanca, İngilizce gibi yabancı dillerin bilinmesi gerektiği vurgulanmıştır.

Gazetemizin 46. Sayısında Yer Alan konular aşağıdaki gibidir:

Şark meselesi, Almanya-Fransa İhtilafı, Amerika'nın İran durumuna müdahalesi ve bölgede yaptığı değişiklikler, Almanya imparatorunun beyanı, Avrupa siyaseti gazetesinin konuları arasındadır. Kısaca konular ile ilgili bilgiler okuyucuya yol gösterici olacaktır.

Şark meselesi Avrupa'da siyaseti karşı karşıya getirmiştir.

İngiltere'nin İstanbul elçisi ile Bulgar ileri gelenleri arasında meydana gelen beyanat ve karşılıklı nasihatlere kulak vereceklerdir.

Avusturya'nın Bosna-Hersek'i devamlı surette taciz etmesi Almanya dışında hiçbir ülkenin tasdikine mazhar olmamıştır.

Genel olarak Şark meselesine bakıldığında tetkik olununca hal-i hazırda o kadar da endişe edilecek bir durumun olmadığı anlaşılabacaktır.

Almanya-Fransa ihtilafı şiddetli geçmesi beklenmesinin aksine gayet sakin bir safhadan geçmektedir. İhtilafın bir hükme varılması neticesinde silahların terkedileceği manasına gelmektedir. Almanya-Fransa münasebetinde İngiliz gazetelerinden vukubulan beyanatda Bosna konusunda İngilizlerle Fransızların da ortak noktada buluşamadıklarını görüyoruz.

Sona kalan Bergama seçimleri neticesinde Müftü Said Efendi dava vekili Sid Bey Doktor Ethem Bey, Nesim Masliyah Efendi, Artidi Paşa, Karolidi Efendi mebus seçilmeleri üzerine yapılacak olan kutlamalar kaldırılmıştır.

Harp ve sulhta her zaman vatanın ve milletin en sadık evladı olarak bütün muhaberatda en önde olan her zaman kanını dökerek fiilen ispat eden ve henüz bozulmayan ve yalnız Aziziye kazâsında yirmi beş bin nüfusdan ziyade olduğu halde Osmanlılığının şanını muhafaza etmesi ve Osmanlı memleketlerinin muhafazası için eşya, nakit ve hane olarak hazır bulundurduklarını ve hiçbir şeyden çekinmeyeceklerini beyan ederek vatanperveri hissiyatlarını İslam ve

Hristiyan ahalinin beraber namus ve canları üzerine yemin ederek hislerini ve yapabileceklerini söylemekten çekinmemişlerdir.

Tokat mebusluğuna hattatzade İsmail Paşa, Hafız Sabri ve Tokatta Hacı Mustafa Efendiler getirilmiştir.

Sarayda bulunan 22 mütercimnin sayısı altıya düşürülmüştür. Diğer mütercimler başka memuriyetlerde görevlendirileceklerdir.

Bağdat ve Musul'daki petroleri işletmek amacıyla İngiltere'de bir şirket teşkil edilerek Bab-ı Ali'ye müracaat edilmiş ve sadrazam Paşa bu konuda suallerde bulunmuştur.

Bosna Müslümanları Bosna-Hersek'in işgal edilmesi hususunda düşüncelerini aktarıyor. Bosna-Hersek yapılan zulüm, hakaret ve rezalet altında kalmamak için telgraflar vasıtasıyla seslerini duyurmuşlardır.

Gazetede Millet söylemeye başlıyor başlığı ile kendilerini vatanperver olarak tanımlayanları halk artık onların ne kadar sahtekar olduğunu telgraflarla bildiriyor.

Gazetelere göre İran'dan gelen haberler, Tebriz'in durumunun tehlikeli olduğunu gösteriyor.

Son günlerde bazı sokaklarda hükümete yönelik muhalefette Rusların parmağının olduğu söylenebilir. Özellikle Rus generallerinin şiddetli nüfuzu görülmektedir.

Trabzon-Erzurum yolu otomobil seyahati için müsait hale getirilebilmesi ve tamiri hususunda bir memur tayin edilmiş ve bu memur Trabzon'a vâsıl olmuştur.

Bursa gazeteleri Avusturya'ya karşı yapılan boykotajın fevkalade faaliyette olduğunu yazıyor.

Resimli kitap neşrine başlanmış ve her bir nüshasının fiyatı 5 kuruştur. Seneliği seksen, altı aylığı 45 kuruştur. Abonelere hediyeleri olacaktır. Resimli kitap; siyasi, edebi, felsefi, içtimai yegane tek resimli mecmuadır.

Bir çok senelerden beri Halep'e muvaffak olduğumuzdan beri İngiliz, Amerika, Fransa ve Almanya'nın en meşhur fabrikaları gayet güzel erkek ve kız çocuklara ait eşyalar rekabet kabul etmeyecek derecede bir fiyat ile satılmaktadır. Mağazalarda asla Avusturya malı olmadığı iddia edilmiştir.

Selanik Belediye reisi Adil Beyin istifasına mebni şehrin ileri gelen tüccarlarından dahiliye nazırı Yusuf Nadir Efendi'nin tayin edilmiş olduğu istihbar kılınmıştır.

Pirlepe kumandanı ve bir müddetten beri de belediye hastanesinde bulunan mirliva Çerkes Reşid Paşa vefat etmiştir.

824 numaralı "Alitya" gazetesinde İttihat bahçesinin arka tarafında çıkan yangında keresteler yanmıştır. Kerestelerin sigortalı olduğu bildirilmiştir.

İslam ahalisi tarafından Rumlara karşı boykotaj ilan edilmiştir. Bu durum Avusturya ve Bulgaristan'a kinaye olarak yapılmıştır ancak Rumlar yine de bu durumdan hissi olarak çok etkilenmişlerdir.

İttihat ve Terakki Cemiyeti Avusturya mallarına şiddetle karşıdır. Yoksa Rum vatandaşlara karşı boykotaj yapmayacağı ve bilhassa cemiyet tarafından böyle bir şeyin teklif dahi edilemeyeceğinin aşıkâr olduğu yazılmıştır.

Sırbistan veliahdı Rusya seyahatinden dönmüştür. Dönmesinin şerefine büyük bir nümayiş düzenlendi. Bütün sokaklar süslenmiş ve mağazalar kapatılmış, tren hattının iki tarafında bulunan parmaklıkların etrafında on beş binden fazla kişi toplanmıştır. Rusya sefarethanesinden İngiliz sefarethanesine gidilerek orada İngiliz milli şarkısı söylenmiştir. Times gazetesi İngiltere başvekili Mösyö Askit'in nutkundan anlaşılacağı üzere ufukta herhangi bir savaşın görünmediğini emniyette bulunduğunu temin eden bir etkisinin olduğunu yazmıştır.

Bulgar hükümeti tarafından gönderilen görevliler Bulgaristan'ın Türkiye'ye itaat etmesi lazım gelen vergiyi vermesi için Bulgaristan hariciye nezareti tarafından talimat verilmiştir.

Şark şimendiferleri direktörü Mösyö Gros'un İstanbul'daki Bulgar görevlileri şimendifer hesabı tetkik ederken bu mesele üzerine uyuşamayacaklarını söylemiş ve Sofya'dan yeni memurların gelmesine kadar müzakeratın devam edeceği yazılıyor.

Saraybosna'da alınan malumata göre Avusturya hükümeti Sırbistan ile Karadağ'a karşı her türlü yolu katetmiştir. Sırp ve Karadağ çetelerine Bosna'ya girmeleri ihtimaline karşı silah temin edilmiştir.

Gazetemizin 47. Sayısında geçen konular kısaca şu şekildedir:

Balkanlarda kopan harp yaygarasının ilk zamanlarında İngiltere'nin takip ettiği bir yol vardır. Genelde sulh yolunu seçmiştir.

Meşrutiyeti ilan eden hükümet, İstanbul ahalisi için parlak ve muhteşem bir sahne hazırlıyor. Bahriye ordusunun Hamidiye kruvazörü Haliç’den çıkarak top talimleri icra edecektir. Bir gün sonra İstanbul’a geri dönecektir. Arif Paşa Osmanlı donanmasının ıslah ve tekmili için çalışacaktır. Donanma Samsun, Demirhisar, Sivri ve Hamidabad torpido geçerleri İzmir’e talim için gideceklerdir.

Times gazetesi yüz sene evvelki nüshalarını karıştırmaya başlamıştır. Bu suretle mühim bir havadis olduğunu fark ederse okuyucusuna bildirir.

Defter-i hakani nezareti mektupçuluğuna muavinliğinde bulunan Muhtar Bey tayin edilmiştir.

İttihat ve Terakki Cemiyetince Mur-ı Osmaniye kulübü olarak kullanılmakta olan konağın mebusan kulübü olması için döşeme işlerine başlanmıştır.

Polis kalpaklarının beyaz renkte toplu, tepesi kırmızı olacağı kararlaştırılmış imal edilen kurşuni renkteki kalpaklar değiştirilmiştir.

Manisa redif taburundan Fethi Efendi telgraf nezaretine giderek biraderi Sabri Efendi’nin Fatih telgraf merkezine tayin edilmiş olmasından Nazır Galip Beye silah çekmiş ve orada bulunanlar tarafından yakalanmış ve harbiye nezaretine sevk edilmiştir.

Avusturya’da maden ocaklarında bir çöküntü meydana gelmiş ve alevlerin altmış metreye kadar ulaştığını ve gönderilen destekler ateşin şiddetin hiçbir fayda görememiş ve itfaiyenin gelmesi lüzum görülmüştür. Yangından ancak otuz naaş çıkarılabilmiş, kalanlar yaralı bir şekilde otuz amele daha kurtarılmıştır. Kuyularda henüz üç yüz amelenin bulunduğu haberi alınmış ve bunların telef olunmasından endişe ediliyor. Yangının şiddetinden su boruları da tahrip olmuş ve saatlerce süren çalışmalar neticesinde su mecraları tamir edilmiştir. Kaza meyânında bir çok yabancı amele olduğu bilgisi de verilmiştir. Yedi yüz yetmiş metre mesafede ikinci bir ocakda yapılan hiçbir teşebbüs başarılı olamamış, feci bir manzara ortaya çıkmıştır. Kadın, kız, çocuklardan oluşan feryad figan ve inleyişleri acıklı bir manzara arz etmektedir.

Bir çok senelerden beri muvaffak olduğumuz İngiliz, Amerika, Fransa ve Almanya’nın en meşhur fabrikalarının ürettiği mallarla rekabet edemeyecek derecede kaliteli mallar üretildiği iddia edilmiştir. Mağazalarında asla Avusturya malı bulundurmamışlardır.

Rusya ihtilal Cemiyetine mensub bir kadının hayatı, Rus ihtilalinin en acı safhalarını fedakar bir kadının feda ettiği hayatını tasvir eden bir eserdir. Fiyatı Selanik için üç, harici için üç buçuk kuruştur. Eseri Selanik’te Kanaat Kütüphanesi’nde bulmak mümkündür.

Hürriyet meydanı civarında bulunan Rafail eczanesi İsviçre'den getirttiği balık yağını satışa sunduğu ile ilgili bir ilan vermiştir.

İstanbul'da icra edilmekte olan Polis müdüriyetinin ıslahından dolayı Kosova vilayeti Polis müdürü Ömer Mümtaz Bey İstanbul Polis Meclisi Riyasetine tayin edilmiştir.

Sakrip gazetesinde okunduğuna göre İzmir'de Atina'yı ziyaret için Türklerle Rumlardan oluşan bir heyet teşkil edilmiştir. Ziyaretin idaresi İzmir belediyesi Tevfik Paşaya verilmiştir. Adı geçen gazetenin istihbaratına göre bu ziyaret ayın son on günü zarfında gerçekleşecek ve Atina askeri kulübünde bir resim kabul edilecektir.

Boykotajdan dolayı gümrük tersanelerinde Avusturya malları birikmiştir.

Selanik belediye reisi vekaletinden gelen bilgiye göre belediye dairesinde saat sekiz raddelerinde yapılan seçimin oyları sayılacağı bildirilmiştir.

Osmanlı sigara kağıdı namıyla gayet nefis bir sigara kağıdı imal edilmeye başlanmıştır.

Selanik ziraat mektebi muallimlerinden Manastır vilayeti ziraat müdüriyetine tayin olunan Sonyas Efendi'nin yerine beş yüz kuruş maaşla Halkalı ziraat mektebi mezunlarından Fazlı Efendi tayin olunmuş ve Selanik'e ulaşmıştır.

Gazetenin verdiği malumata göre Şevkat cemiyetinin üyeleri olan kadınlar tebrik edilmeye layıktırlar. Cemiyet Selanik'de bir sergi yapmak istemektedirler. Satılacak olan eşyaların bedelini sermayesine ilave ve satılmayanlar ise fukara ve muhtaç kimselere verilecektir.

Gazetemizin 48. Sayısı konuları aşağıdaki gibidir:

Bulgar istiklali Tırnova'da ilan edilmiştir. İki gün sonra ise Bosna ve Hersek ilhakı, Girid'in Yunanistan'a ilhakını ilan edildiğini dahi telgraf havadisi olarak haber alınmıştır. Girid'in hukuki durumu Yunanistan'a ilhakını ilana mani oluyordu. Meselenin muallakta kalmasına neden oluyordu.

Rusya ile Bulgaristan öteden beri yani otuz sene zarfında askeri olarak ilerleme kaydetmiş ve Osmanlı da zayıflamıştır. Bütün bu sebepler Yunan hükümetinde bir vehamete yol açmıştır.

Yunanistan'ın geleceği pek parlak olmadığı için Girit'in Yunanistan'a ilhak edilmesinin pek bir önemi kalmamıştır. Yunanistan Girit meselesinde tehlikenin önünü almak için herhangi

bir teşebbüste bulunmuş mudur bilinmiyor. Yunanistan için daha mühim bir mesele vardır. O da istikbalidir. Halbu ki Slav tehlikesi Yunan hükümetini en ziyade düşündürecek mesele olduğu gibi Avusturya'dan medet umması da pek doğru değildir.

Avusturya elçiliği Taurus vapuru halkından olan meçhul dört isim Harvat Hristo ve Bulgar Stofionun Galata'da Mumhane caddesinde birahane de istişare ettikleri görülmektedir.

Görice mutasarrıfı olan Ali Münif Bey Adana milletvekilliğine seçilmesiyle görev yeri boş kalan mutasarrıflığa Manastır'da bulunan kaymakam Selahaddin Bey atanmıştır.

Atina'yı ziyaret etmek üzere İzmir'de bir heyet toplanmış, Yunanlıların ekserisi bu havadisi memnuniyetle karşılamıştır. Atina'da neşr edilen Atina Gazetesi her ne kadar bu ziyaretin bir siyasi öneminin olmadığını yazsa da komşu devletler arasında dedikodulara neden olmuştur.

Meşrutiyet'in ilan edilmesiyle Yemen vatandaşlarımıza bildirmek amacıyla Yemen'e gönderdiği Mehmet Selim Efendi'nin gönderdiği mektup gazeteye konu olmuştur.

1871 Londra Muahedesi ile Karadeniz eskiden olduğu gibi bütün devletlerin ticaret gemilerine açık hale getirilmiştir.

İstanbul Gazeteleri ziraatte ilerleme konusunda Osmanlı Ziraat Cemiyeti idaresine Ahmet Rıza Beyefendi tayin edilmiştir.

Mekteb-i sultani binasının inşaatı henüz bitmediğinden mektep Beylerbeyinde icra edilecektir.

Sabah gazetesi Bulgaristan'ın şarki Rumili sınırında bulunan mahallerdeki ahalinin teslih eylediğini hudud civardaki bir kazâ kaymakamlığından bildiriliyor.

Der-saadette bulunan Kırım müftüsü padişah huzurunda iltifata mazhar olmuştur.

Kun tiyatrosunda Pazartesi günü saat yedi buçukta İran'da yaşayan ve alakadar olan milletler tarafından uluslararası bir miting verilmiştir.

İzmir'de boykotaj cemiyeti adıyla bir cemiyet teşkil edilmiştir. Öncelikle boykotaja bütün kuvvet ve şiddetiyle devam edilecek. Gerek Bulgaristan'dan ve gerek Avusturya'dan bugüne kadar gönderilen her türlü mal ve eşya Osmanlı mahsulü nazarıyla bakılmıştır.

Bazı vatanperverlerin yaptıkları gibi gerek kahve ve gerek çayda Avusturya şekerinden başka şeker kullanmayan kahvecilerin kahve ve çaylarını içmeyiniz ve Avusturya şekeri

kullanan kahvecilerden uzak durunuz diyerek vatanın kendilerinden beklediği mesuliyeti yerine getirilmesi gerektiği bildiriliyor.

Kazablanka hadisesi üzerine Fransa ile Almanya arasında meydana gelen ihtilaf hakkında gazete birkaç gündür bilgi vermektedir.

Meram adıyla İstanbul'da haftalık siyasi ve edebi bir gazete Minasyan isminde bir kişi tarafından çıkarılmış olduğu görülüyor.

Sirozi Ahmed Efendinin Zarihane mahallesinde Görgi bakkala eşi Katerin zimmetinde bulunan yirmi dört adet ve üç çeyrek liranın vadesinin dolduğunu bildirmesi hususunda malumat verilmiştir.

Bir çok senelerden beri mallarımızın Halep'e gönderildiğinden beri İngiliz, Amerika, Fransa ve Almanya'nın en meşhur fabrikalarının gayet güzel erkek ve kız çocuklarına ait eşyası rekabet kabul etmeyecek derecede bir fiyat ile satılmaktadır.

Halid ve Hasan Faik Beyler mağazalarında asla Avusturya malı olmadığını ilan etmişlerdir.

Hürriyet Meydanı civarında Rafail eczanesi İsviçre'den nefis balık yağı getirttiğini bildiriyor.

Kuryedede Lilesara gazetesinden aktarıldığına göre Balkan buhranını yakından takip eden Paris, Viyana ve Petersburg'da siyaset soruşturması icra eden Times muharrerleri bir takım makaleler yayınlamışlardır.

Balkan hükümeti ile Avusturya hükümeti arasında bir itilaf mevcut idi.

Bulgar matbuatından alınan bilgiye göre şark demir yolları hususunda Bulgar hükümeti tarafından Bulgar şimendifer hududu direktörü mühendis Morkof ile mühendis Karaşaf ve Başkof nam kimseler İstanbul'a memur olarak tayin edilmişlerdir.

Köstendil kasabasında Osmanlı Devleti'ne verilmesi gereken tazminatın istiklalın ilanından dolayı tazminat verilmemesine ve hiçbir borç kabul edilmemesine dair bir miting yapmaya karar vermişlerdir.

Şark şimendiferleri önde gelen görevlileri Bulgaristan'dan 145 milyon frank tazminat talebinde bulunmuşlardır.

Dün sabah saat bir raddelerinde Büyükdere’de Analis Rum Kilisesi kuyusunun iç tarafında bezlere sarılmış ve yeni doğmuş bir çocuk terkolunduğu yazılmıştır.

Dün saat altı raddelerinde iskele mevki civarında Demirci Civani bir ispiro kazanı tamir etmekte iken içerisinde bir miktar ispiro kaldığından birden bire ateş alarak sağ ayağının yaralandığı yazıyor.

Gazetenin 49. 50. Ve 51. Sayısı konuları aşağıdaki gibidir:

Washington darû’l-fünun öğretmenlerinden biri Almanya’ya başka bir taviz verilmek suretiyle Alsas-Loren’nin Fransa’ya iadesi lüzumunu ihtiva eden bir mütalaası mevcuttur. Ancak Almanya asla Alsas ve Loren’i vermez. Avrupa’da sulhun geleceğini garanti altına alan Alsas-Loren önemini yitirmiştir.

Edirne sancağında yapılan seçimde Doktor Rıza Tevfik doksan bir oyla, Mehmet Talat ve Rasim Beyzade Asım Beylerin milletvekili olarak atandıkları yazıyor.

Avusturya elçiliğinden olan dört şahsın refakatlerinde iki Bulgar bulunduğu halde Galata’da Yanko’nun birahanesinde Osmanlı bayrağını aşağılamaya cüret ettikleri zabıtaya ihbar edilmiştir. Bu duruma sebebiyet verenler ve olayı gerçekleştirmeye çalışanlar en şiddetli şekilde cezalandırılacaktır.

Bağdat ve Musul taraflarında Irakıyenin bir çok yerlerinde petrol madenlerinin olduğunu İstanbul gazeteleri bildiriyor. Bir İngiliz şirketi hükümete bu madeni işletmek için dört yüz bin lira ile satışı çıkacaklarını bildiriyor.

İttihat ve Terakki Cemiyeti azasından birkaç kişinin Avrupa’da seyahati Avrupa siyaseti misyonu hakkında mutlak surette Osmanlı karileri haberdar edilecektir.

Prens Ferdinand ve Malinof arasında müzakere edilen cariye meselesi dört saat sürmüş ve devamında prens Ferdinand Malinof’u yemeğe davet etmiştir. Diğer gün Malinof Sofya’ya gitmiştir.

Hicaz’da gerek iklimin sıcaklığı gerek İslam aleminin her sene hac ziyareti yapmaları sebebiyle sağlık durumu hakkında endişe verici durumlar ortaya çıkmaktadır. Bu sebeple bir takım önlemler alınmıştır. Bunlardan bazıları: hicaz’ın bulunduğu on iki mahalle ikişer ikişer birleştirilerek her bir daireye sıhhiye gardiyanı, polis neferi, jandarma ve teftiş postası tertip edilmesi kararlaştırılmıştır. Mahalle muhtarları mahallenin temizliğinden sorumludurlar. Bazı kahvehanelerde mübarek şehre yakışmayan tavla, iskambil gibi eğlence oyunları

yasaklanmıştır. Şayet buna cesaret eden olursa en şiddetli şekilde cezalandırılacaktır. Çarşılarda caddelerde satıcılarla tablacıların sağda solda yerleşerek vücuda getirdikleri izdiham yasaklanacak ve özellikle harem-i şerif önünde seyyar satıcıların durmasına izin verilmeyecektir. Bütün bu icraatlar teftiş postası tarafından uygulamaya konulacaktır. Hac mevsiminde hastalanarak sokaklarda vefat edenler teftiş postaları tarafından hamallar vasıtasıyla gureba hastanelerine götürülecektir. Şehir dahilinde yapılan inşaat yıkıntılarının bir an evvel ortadan kaldırılması için gerekli önlemler alınacaktır.

Manastır'da askeri okula dört adet Bulgar öğrenci kayıt ve kabul edildiği haberi verilmiştir. Vodine kazâsında muhaberat defterleri vasıtasıyla Bulgarların icraat ve faaliyetleri kolayca öğreniliyor.

Tan gazetesine gönderilen bir telgrafnamede Bulgarlar ve Osmanlılar arasında şark şimendiferleri konusunda bir ihtilaf olmuştur. Bulgarlar şark şimendiferlerinin yüz kırk beş milyon franga mâl olmasını mübalağalı buluyorlar.

Gazetenin 48. Sayısının ilk haberi Sırbistan'ın baştan başa siyasi olarak kaydığını ifade ediyor. Sırbistan'ın Germen tehlikesine karşı vatanperverane milli duygularının kabardığını yazıyor. Sırbistan halkı korku ile çiftini sabanını terkederek sınırlara gönüllü yazılmaya başlamışlardır. Sırpıllar ve Karadağlılar kendilerini Balkanlarda keşmekeş unsurları arasına atılan iki Slav kavim olarak görüyorlardı. Zaten Almanya ve Avusturya Sırpıllara karşı birleşmişlerdir.

Eskişehir ve Adana'ya milletvekilleri atamaları gerçekleşmiştir.

Yakın zamanda gerçekleştirilecek olan meclis-i mebusan resmi açılışı Dolmabahçe sarayı sahilinde icra edilecek ve padişah da orayı şereflendirecektir.

Bulgar milleti, Avusturya ve Almanya'nın ortak tutumundan ve yürüttüğü siyaset politikası nedeniyle iktisadi olarak zarardadır.

İstanbul gazetelerinde yerel haberler ile ilgili bilgi verilmektedir. Hırsızlık, gasp, adam yaralama, hakaret suçlarını ayrı ayrı teşkil eden şikayetler mevcuttur.

Van vilayeti dahilinde Falık Manastırından yapılan ihbara göre feci bir kaza ve kavga edildiği belirtiliyor.

Şimdiye kadar mühendishane-i berr-i askeri tarafından idare olunan mühendishane-i mülkiyeye yalnız talebe kabul olunmakta iken Marttan itibaren nafia nezaretine bağlanması ile gece ve gündüz talebe kayıt ve kabul edecektir.

Vilayet gazetelerinden edinilen bilgiye göre Diyarbakır'da mevcut tabipler tarafından bir encümen teşkil edilecektir. Diyarbakır'da teşkil edilecek encümen-i etba merkezine şimdilik beş tabip tayin edilmiştir. Bu tabipler fukarayı çok az bir ücret karşılığında muayene edeceklerdir. Diyarbakır'da teşkil edilen bu cemiyeti tebrik mesafı yayınlanmıştır. Diyarbakır'da ilim tahsili için bir kulüp açılmıştır. Bu kulüpte edebi, fenni, tarihi, ahlaki, Arapça, Türkçe, Farsça dört yüz kadar ciltlenmiş kitap ve çeviri eserler mevcut olmakla beraber birçok gazetede dikkat çekilmiştir. Vilayet gazetelerinde Trabzon'da teşkil edilecek Osmanlı kulübüne lazım olan araç gereçleri teminden sonra faaliyet gösterecektir, deniyor.

Petriç bidayet mahkemesinden alınan habere göre, Petreçli terzi Kör Kesin'in oğlu çarşı mahallesinde sakin iken Bosnalı Osman Efendi zimmetinde bulunan üç dönüm tarlanın müzayede yoluyla devredileceğinden Petriç icra dairesi görevlisi Mahmud Ağa'ya müracaat edeceklerdir.

Selanik'te Kazım Nami Bey tarafından kaleme alınan üç perdelik tiyatro eseri Lovir mağazası ve Kanaat Kütüphanesinde bulunmaktadır. Selanik için beş diğer yerler için beş kuruş fiyat biçilmiştir.

Yunanistan hükümeti Türkçe ve Arnavutça derslerinin de verileceği bir lise okulu teşkil edecekleri kararı aldıklarını bildiriyor.

Paris'te bulunan Osmanlı tebası tarafından bir kulüp teşkil edilmiştir.

Türkiye ile Bulgaristan arasında müzakere icra etmek üzere tayin edilen iki taraf görevlileri gerek Türkiye'nin gerekse Bulgaristan'ın savaş istemediklerini belirterek yekdiğerini bu konuda temin etmişlerdir. Gönderilen son raporda Türkiye'nin hiçbir şekilde Bulgaristan aleyhine hasmane bir olay yaşanmayacağına dair en samimi ve resmi teminatını beyan etmektedirler.

İngiliz basını, Avusturya-Sırbistan sınırında meydana gelen hareket üzerine yükselen heyecan şimdilik sükût bulduğunu ifade ediyor.

Avusturya basını, İngiltere'nin Fransa ve Rusya'ya karşı taahhüdatı, Ferayeprese gazetesi ise Fransa ile İngiltere arasında bir askeri mukavele olup olmadığını sorguluyor. Bu konular tetkik olunmaktadır.

İtalyan basını, Fransa, İngiltere ve Rusya elçilerinin icra ettikleri vesaya üzerine Osmanlı Devleti de Bulgaristan sınırında bulundurduğu ordusunu terhis edeceğini vaad etmiştir.

Bulgaristan basını, Türkiye- Bulgaristan müzakeratını konu almaktadır. Bulgar istiklalinin tasdiki ve vergi meselesinin bir neticeye bağlanması muallak kaldığı haberleri yer alıyor.

Sırbistan ve Karadağ hükümetleri Avusturya aleyhinde ne bir itilaf ne de bir ittifak teşebbüsünde bulunmamışlardır.

Tesis edilecek Osmanlı bankasının merkezi İstanbul olacaktır. Banka her suretle Osmanlı'nın maliye ve ticaretine bağlı olacaktır.

İran ulemasının Tahran'dan çektiği bir telgrafname ile Rusya'nın Azerbaycan sınırını ihlal etme teşebbüsünde bulunduğunu söylüyor. Biz bu teşebbüsata protesto ediyoruz ve Rusya'nın bu fikrinden vazgeçmesini istiyoruz diyerek meramını dile getirmiştir.

Avusturya mallarına yapılan boykotaj neticelerini vermeye başlamış ve Avusturya maliye nezaretine ellerinde kalan şekerlerin bir an evvel elden çıkarılması gerektiğini belirten bir arzuhal göndermiştir.

İstanbul matbuatında yazıldığına göre İstanbul'da otomobil işletmek için belediye müdüriyetinden müsaade talep edilmiştir. Haliç'de işletilmek üzere Danob şirketine üç vapur satın alınmıştır.

Anadolu'nun bazı vilayetlerindeki uygunsuzluklar hakkında tetkikat ve tahkikatta bulunmak üzere bir komisyon teşkil edilmiştir.

Yeni Asr Hazinesi gazetesinde verilen bir ilanda "Fazilet Mağlup Olur mu?" adlı tiyatro eserinin gelirleri Arnavutlar arasında pay edilecektir.

Şark meselesi, Kazablanka hadisesinin şiddeti nedeniyle Fas meselesi ile ilgili haber verilmemiş ancak zamanı gelmiştir. Fas'ın istiklali Avrupa devletlerince tanınması talep edilmiş ve bunun için protestolar yapılmıştır.

Viyana'dan alınan bir telgrafnamede Fredistan Bankası müdürü Mösyö Darentalin nezdine giderek Türkiye'de Avusturya mallarına karşı yaptığı boykotaja karşı bazı tedbirler alınması gerektiği hakkında teklifte bulunmuştur. Teklife karşı herhangi bir tedirginlik yaratılması için bir nedenin olmadığı cevabı alınmıştır.

Şark şimendiferleri genel yöneticileri hattın kıymeti hakkında 80 milyon frank talebinde bulunmuştur.

Petersburg'dan alınan telgrafnamelere nazaran Avusturya hükümeti Bineldol konferansı hakkında Rusya hükümeti henüz bir cevap vermemiştir.

Bulgaristan istiklali için istenen parayı vermeyi kabul etmiyor, o halde Libayiçef İstanbul'da halen neden bulunuyor? Diyerek Bulgar sınırına son askerin de gönderilmesini mi bekliyor ya da müzakere beklentisi içerisinde olup olmadığı sorgulanıyor.

Yunanistan Maliye nezareti'nde 1909 senesinde Harbiye ve harbiye nezaretlerinin bütçeleri düzenlenmiştir.

Çin imparatoriçesinin vefatı üzerine yerine Puyi geçmiştir. Vefatının akabinde askeri desteğe ihtiyaç duyulmuştur. Çünkü ahalinin isyan etmesinden korkulmuştur.

Almanya, el-Cezire konferansına gitme konusunda sıkıntı çıkarıyor.

Mısır gazetelerinde okunduğuna göre son Cezayir Beyi Hüseyin Paşa'nın kızı Emine Hanım geçenlerde Kahire'de vefat etmiştir. Emine Hanı İskenderiye'de Timur ailesinden bir kişi ile evlenmiş, İskenderiye'ye gitmişti. Emine Hanım yüz yaşını mütecaviz olduğu halde son günlerine kadar hafızası tamamıyla yerindeydi. Cezayir'in Fransızlar tarafından işgalini ve 1816 senesinde Lord Eksemot tarafından bombardıman edildiğini dahi bilmekteydi.

Gazetenin 52. Sayısında artık İran'ın durumunun fena olduğu bilgisi veriliyor. Mehmet Ali Şahin İran'ı baştan başa mateme bürüyor, kana buluyordu. Pazartesi alınan telgraflara göre İran'da durumlar hiç iç açıcı değildir.

Trabzon merkez sancağı muavinliğine müftü hatipzade Emin ve Saraczade Ali Naki, Eyübzade Azat, Hazinesarazade Mahmud, nakibüleşraf kaymakamı İmameddin ve Alizade Hacı Osman ve Maevi Kulbadı efendilerin atandıkları ve birkaç güne azimet edecekleri bildiriliyor.

Ayan ve milletvekili dairelerinin tamir ve onarım işleri bitmek üzeredir. Müzakere salonunun perdeleri takılmış, bir taraftan da masaların tamirine çalışılmaktadır.

Haber verildiğine göre Yıldız'da beş bin kadar anahtarlı mavzer, iki bin tüfekli ve anahtarlı silah, otuz bin kadar çeşitli tabanca ve sekiz adet makineli takım, Rus kapaklıları, tophane malumatından iki yüz tüfek, bir silahlane mevcuttur.

Tanin gazetesinde memur maaşlarının bir kısmının verildiği yazıyor.

Selanik mebuslarının Mehmet Cavit ve Medhet Şükrü beylerle Manuel Kruso Efendiler İstanbul' gitmek için yola koyulmuşlardır.

Teden tiyatrosunda Osmanlı İttihat ve Terakki Cemiyetinin himayesinde bir tiyatro sergilenecektir. Adı geçen eser Fransa'nın en meşhur sahnesi Mösyö Garden'in idaresinde bir tiyatro sergilenecektir. Tiyatroya iki perdelik bir piyes ile başlanacak ve üçüncü bir perde olmak üzere İttihat ve Terakki ünvanıyla fevkalade bir piyes oynanacaktır.

Sabri Paşa caddesinde bazı dükkanlar lodos rüzgarının şiddeti hasebiyle hasar görmüştür. Bazı hanelerde yangın çıkmıştır. Sigortalı olması nedeniyle de en ziyade zarar görenler dükkan sahipleri ile esnaflar olmuştur.

Fransız matbuatına göre Anda Pandanis Beliz Gazetesinden bildirildiğine göre Düyun-ı umumiye idaresinin borçları 516 milyona ulaşmıştır.

Sofya'dan Viyana gazetelerine gönderilen bir telgrafnamede düyun-ı umumiyenin toplamda beş yüz on altı milyon franktan ibaret olduğu yazılmıştır.

Ankara vilayetine tabi Çorum kazasında dahil sekiz nahiye vergilerden muaf tutulmuşlardır.

Paris Jurnal gazetesinin İstanbul muhabiri Sultan Murad'ın mahdumu Selahaddin Efendi ile bir mülakat gerçekleştirmiştir. Selahaddin Efendi, Bosna-Hersek meseleleri için birçok hadiseler nakletmiştir. Selahaddin Efendi mülakatı müteakip sarayın bütün odalarını gezdirmiştir. Kapılar sedeften işlenmiş olup Arap mimarisinin örneklerini taşımaktadır. Yalnız salonlarda bulunan eşyaların çoğunun çalındığını beyan etmiştir.

IV.BÖLÜM

TRANSKİRİPSİYON

SAYI 41**JPG 162**

Birinci sene numro: 41 16 Şevval 1326	Salı	28 Teşrin-i evvel 1324 10 Teşrin-i Sâni 1908
Abone şerâ'iti Selanik şehri için abone kayd idilmez. Memâlik-i Osmâniye için seneliği 140 guruş. Memâlik-i Osmâniye için altı aylığı 80 guruş. Memâlik-i ecnebiyye için seneliği 40 frank. Memâlik-i ecnebiyye için altı aylığı 22 frank. Cem'iyetin mekasıdına ve milletin menafi'ına hâdim her türlü asâr kabul olunur. Neşr olunmayan asâr i'ade idilmez.	İttihâd ve Terakkî İttihâd Kuvvetdir	İ'ânât ta'rifesi Birinci sahifede satırı 10 guruş. İkinci “ “ 5 “ Üçüncü “ “ 3 “ Dördüncü “ “ altmış pare İskonto ve sâ'ir şerâ'it için ayrıca ta'rife mevcuddur. Mahall-i idâresi : Selanik'de Hürriyet Meydanı dâ'ire-i mahsusadır. Gazeteye müte'allik her tүrlü hususat için idâre me'murluğuna müraca'at olunur.
Nüshası 10 paredir.	Osmanlı İttihad ve Terakki Cem'iyetinin Vasıta-i neşr efkârı olub Cumadan ma'dâ her gün neşr olunur siyasi, içtimâ'i, edebi ve fenni Osmanlı gazetesidir.	Nüshası 10 paredir.

Kâri'lerimize

5 Ağustos 324 tarihiyle cem'iyyetimize hitâben âtideki mektub gönderilmişdi:

Ey hey'et-i ahrâr-i meded-kâr,

Bundan takriben otuz dört sene mukaddem yazmış olduğım, “Sardanapal” tiyatrosunu tevcih ve iltifatınızın nişâne-i şükr güzârisi olarak cem'iyet-i muhteremenize yadigâr ediyorum. Bunun kabulü ile tefrika veyahut kitab şeklinde tab' ve temsili lütuf ve 'inâyetinize muhavvel ve mü'ellif aciz-i mu'terfi hakkındaki fikir ve nazar-ı istihsankârânenizin devamı temenniyatı ise her şeyden akdem ve ve evveldir. Bakî Ahut.

Hayrân-mu'ali ve mekâriminiz Abdülhak Hamid.

Abdülhak Hamid bu büyük ismi okuyub da hatıra-i hürmetde uyandırdığı çehre-i muhterem şa'ir ve edebi Osmanlı tarih edebiyatının safahât-ı ahiresini “Makber” ler “Eşber” ler, “Tarık” lar, “Dahtermendu” lar, “Tezer” ler, gibi her biri birer bedi'â-i irfân, birer heykel-i mü'ebbed ebed olan eserlerle tezyin ve tersi' iden büyük şa'irimizi bir hiss-i amîk-ı ihtirâm

ile yâd itmemek mümkün değildir. Cem‘iyetimize ve binâ‘en-aleyh kütübhone-i irfan-ı milliyemize olan bu tahfe-i nefis edebilerinden dolayı kendilerine alenen beyân-ı teşekkür eyleriz.

Abdülhak Hamid Beğefendinin yukarı ki mektub ile Osmanlı İttihâd ve Terakkî cem‘iyetine ihdâ eylediği eseri gazetemizin her gün intişâr idememesi hasebiyle şimdiye kadar tefrika itmemişdik. Fakat bu günden i‘tibaren İttihad ve Terakkî Cumadan ma‘dâ her gün neşr olunacağından bu günkü nüshamızı Sardanapal‘ın birinci tefrikasıyla tezyin idiyoruz.

Sardanapal Tiyatrosu

Manzum bir tiyatrodur ve tefrikası epeyce bir müddet devam idecektir. Şa‘ir-i meşhurumuzun bu eser-i kıymetdârını gazete sahifesinde terk itmek “Abdülhak Hamid” namına medyun olduğumuz hüsn-i şükrâna muhalif olduğundan hitâmında derhal kitab suretinde dahi tab‘ ve neşri dilmesi mukarrerdir.

“İttihad ve Terakkî” nin ilk nüshasında gazetemizi her gün neşr idebilmek için tevessül eylediğimiz kâfe-i vesâ‘ite rağmen haftada nihayet üç def‘adan ziyade neşri kabil olmadığını söylemişdik. İşte o vasıta ancak bu gün semeredâr olabildi. Kari‘lerimizi üç ay beklettiğimizden dolayı afvlarını temenni eyleriz. “İttihad ve Terakkî” bu günden i‘tibaren kendisine mahsus bir matba‘aya mâlik olduğımı ve bu matba‘anın da günden güne ikmâl nevakısına çalışılacağı cihetle bu üç aylık intizârı gazetemizi her gün muntazaman sabahları neşr etmek münderecâtını tevsî‘ eylemek şimdiye kadar inhiraf itmediğimiz meslek ciddi hakikatperveriye hâlel gelmemek şartıyla mümkün mertebe tenvi‘ itdirmek ve dâ‘ima e‘âzam-ı mü‘ellifin-i Osmaniyyeden birinin eserini tefrika eylemek suretiyle telâfi ideceğimizi kaviyyen va‘ad idiyoruz. Zaten cem‘iyetimizin vasıta-i neşr-i efkârı olan diğer cerâ‘id gibi “İttihad ve Terakkî” gazetesini de ticaret maksadıyla te’sis itmiş bir gazete değildir. Zide-i amâlimiz millete hizmetden ibâret olduğundan o emele vüsûlü teshil idecek her bir fedakârlıktan geri durmayacağımıza i‘timad idileceğinden eminiz. Yalnız haftada bir gün istirahat, maksudımız olan intizamın devamı nokta-i nazarından elzem olduğu cihetle gazetemizi Cuma günleri neşr itmeyeceğiz.

Abonelerimize şu ciheti dahi beyân idelim ki gazetemize senelik abone bedeli olarak te‘diye itmiş oldukları yüz kırk guraşa mukabil kendilerinin hakkı olan ve geçen üç ay zarfında ancak nısfı gönderilen gazete nüshalarının ikmâli mukarrer olduğundan bu tarihe kadar kay didilen abonelerimiz için abonelerinin hitâmında noksan kalan nüshalar mikdarınca müddet-i mezkûre temdid idilecektir.

Siyasât

Mezheb ve Siyâset

Yirminci asır içtimâ‘ının zirve-i kemâlâtını katb-ı muzafferiyâtını hiç şübhe yok ki, beşerin vicdâniyatda, bi‘l-hassa fennin yegâne rehber-i hakiki olmasıyla ihrâz eylediği muvaffakiyettir. Fi‘l-hakika on sekiz asrın yığıldığı efsaneler o zamanlar için hakikatler artık müdekkikîn için bir bâr olmuş idi. Bi-taraf bir kuvve-i muhakemeye mâlik olanlar, bir semahat-i vicdâniyeye tâbi‘ olarak, efsâne kelimesiyle tevsim ittiğimiz farziyata, telkînata açıktan

açığa, bilâ-münakaşa, i'lân-ı harb itmemek ve tarafgirlikle ithâm olunmamak için, efsaneyi hakikatden tefrik ve temyize rû-yı rızâ gösterdiler ve hakayıkı muhafaza ile terhâtı silüb süpürmeğe çalışdılar. Bu cümleden olmak üzere hakayık-ı mezhebiyeyi tefrik ve tahcil ile levâzım-ı mezhebiye namıyla ba'zı münka'tersin kimselerin vasıta-i iğfalat ve mektesebâtı olan ve gıdâ-yı vicdan olarak onlar tarafından cev'-i hakikatle susamış olanlara takdim kılınan mahreb-i izhân esasları tahrib ve tel'in ve efkâr-ı umumiyyeye karşı delâ'il-i ma'kûle ile hikmet-i hayatı anlamak için dâ'ima müteharri ve mütefehhis, dâ'ima fırsatçı olmasıdır. Ve gine hayata gavami'-i mevcudiyete akıl erdirmek için vesâ'it-i kâfiyyeye adem-i mülkiyetinden dolayı da ekseriya kuvve-i hayaliyesiyle tatmin-i ihtiyaca münhemin ve mecbur bulunmasıdır.

Bu inhiman-ı vicdâniyi bu mecburiyet-i ruhiyeyidir ki bilenler, tedkîk idenler müzmin menfa'at ittihaz idiyorlar. Ve vicdân-ı pak nâsı bu uğurda, menfa'at-i şahsiyeleri uğrunda, iğfal itmekden kat'iyyen çekinmiyorlar.

Tarih-i Akvâm meydandadır: Hangi asır vardır ki bu iğfalâtın bu efsane gürültünün te'sirâtıyla kana bulanmamıştır. Hakikat olarak halka telkîn olunan efsaneler o bi-çârelerin ruhunda öyle yerleşmiş, fikrinde öyle saplanmışdır ki o hakikatlerin mahiyet-i hakikiyesini anlatmak isteyenlere, hatta delâ'il ile, vazh, kat'i, gözönünde delâ'il ile isbat itmeğe yeltenenlere karşı o cerim ruhunu müdafa'a için mevcudiyetlerinde her vakit bir kuvve-i kahhara bulmuşlardır. Ve meram anlamak, yalnız o zeminde, tefrîk ..?.. zamanında, münakaşaya girişmek için zavallı beşer, on sekiz asrın küme küme keşfiyatına ma'lûmat medhuresine arz-ı ihtiyaç eylemiştir. Ve on dokuzuncu asra vâsıl olunca afak-ı fende tulû' iden şems hakikate korkmaksızın rekz nazire-i tedkîk için muvaffakat itmiştir. On dokuzuncu asrın bedâ'iy-i (belge tahrip) izhân-ı beşeriyeye öyle bir kabiliyet tedkîk tahsis verdi ki artık hakayık-ı mezhebiyeyi mu'teber terhât nakilelerinden tefrîk ve temyize muvaffak oldular. O günden i'tibaren fikir tenkid ve münakaşa, sâ'ir şu'bât-ı iştigalde olduğu gibi, mesâ'il-i vicdaniyeye dahi sirayet ve o mes'elede tatbik idilmeğe başlandı.

Ma'mâfih on dokuzuncu asır beşerin tedkîk-ı vicdaniyatla meşgul olduğu bu zaman-ı medid, bir neticeye iktirân idecekti ki, işte biz o muvaffakiyet-i içtimâ'iyeyi yazmak istiyoruz.

Ma'lumdur ki mezâhib-i Hristiyanienin Avrupa efkâr-ı umumisi tarafından en ziyade dâ'i münakaşa olan ciheti muhafazeyn-i mezhebin siyasetle uğraşmaları mes'elesidir. Mezhebe, hakayık-ı mezhebiyeye ihtiram ideriz. O hakayık ki vicdân-ı beşeri asırlarca tatmin itdi. Gene kâ'inatı keşf idememekden mütevellid o eze-i şikâyetini iskâf ve intizam-ı içtimâ'iyi te'min itmek onu halelden vekaye eylemek için bir tazyâne-i intibah, bir rabıta-i kaviyye teşkil eyledi. Fakat biz düşünüyoruz ki siyaset başkadır. Ve en ameli delilimiz muhtelif-i mezâhib ..?.. aynı bir siyaset tahtında idâre olunmaları veya aynı bir mezheb salıklarının muhtelif siyasetlere tabi' bulunmalarıdır. Çünkü mezheb-i ilm-i vicdâniye siyaset ilm-i maddiye hakimdir. Mezheb-i maksur-ı mahdud olmak isti'dâdını hâ'iz iken siyaset şamildir. Fena bir siyaset tahtında yaşayanlar aynı bir mezheb-i salık bulunsalar da maddiyet-i hayatiyelerinde müte'essir oldukları cihetle başka bir siyasete tabi' olmak için icâb iderse başka bir mezheb-perverde idenlere iltihak idebilir. Bu bir hakikatdir ki bütün medeniyet-i hazire bunun delil-i alenisidir.

Demek oluyor ki, mezheb başka, siyaset başkadır. Ve bu iki kuvveti yekdiğerinden tefrîk itmek mezheb umûr-ı hükûmete müdahale itmemek, hükûmet-i umûr-ı mezhebiyeye

umur-ı sarf-ı mezhebiyeye intizâm-ı idareye ta'allûk itmemek şartıyla müdahale eylememek lâzım-gelir.

Bunun teşkil eylediği haiz metin müdafa'a o kadar makrun-ı hakikat görüldü ki daha on dokuzuncu asrın bedâyetlerinde tatbik-ı netâyicine başlandı. Fakat en iyi misalini yirminci asrın bedâyetinde 1901 senesinde Fransada görüyoruz.

1901 senesinde Fransada riyâset-i vükelâda bulunan meşhur (Validex Rosso) meclis-i meb'usana bir kanun layihası takdim itmiş idi. (Cem'iyetler Hakkında Kanun) namıyla ma'ruf olan bu kanun sırahaten değilse de netâyic-i ahkâmı i'tibarıyla vaz'ına sebebiyet virdiği (Tefrîk Kanunu) sayesinde mezhebi ile hükümeti tefrîk idiyor hükümet mezheb-i resmiyesini bırakıyor. Ve mezahibin küllisine kanun nazarında bir müsavât te'min iderek hatta o zamana kadar hazine-i devletden ruhbana verdiği ma'âşatı kat' idiyordu. Sonra da bilhassa ruhbanın taht-ı idârelerinde bulunan mekâtibin ruhsat-ı resmiyeye tabi' olmalarını tedrisatın ma'ârif nezaretinin taht-ı teftişine konulmalarını i'lân idiyordu. Bu hal bi't-tab' Katolik kilisesinin, o zamana kadar Fransa'nın en küçük damarlarına kadar işleyen Katolik kilisesinin mazisindeki hükm ve nüfuzunu istikbalde de idâme itmek hülyasına kapılan Katolik kilisesinin hoşuna gidecek bir hal değildi.

Hususıyla ki Papalar Fransa hükümetine (Konkarda) denilen bir mukavele ile merbut idilir. Birinci Napolyon zamanında akd idilen bu mukavele Katolik alemine bir çok imtiyazat bahş idiyordu ki (Cem'iyetler Hakkındaki Kanun) bu imtiyazatı lağvidiyordu. Papa bu mukavelenin ahkâm-ı sarihasına istinâden Fransa parlamentosunun mukarrerâtını kabulden istinkâf itdi. Tarafeynin imzalarını hâvi olan bir mukavelenin yek-cihet nakzını ukuda aid hukuk-ı adiyeye esaslarına muhalif olduğu hakkıyla iddia iderek kabulden istinkâf eyledi. Öyle ama, başkalarını hukuka ri'âyete da'vet iden Papa ve eslafı umur-ı hükümete karışmakla siyaset-i hükümete müdahale etmekle hukuk-şikestlik itmişlerdir. Hükümeti mübahiza-i gurur ve azimetleri kılmışlardı. Bir çok mezahib rü'esâsı hatta en küçük ruhbana varıncaya kadar evamir-i hükümeti ısga itmeyecek derecede küstahlık göstermişlerdir. O hükümetin ki müttenim semahatı müstefid ulu cenabi idilir. Ve halkın hakayık-ı mezhebiyeyi anlamadığı bir esnada medid-i zamanlar böyle de hak-şikestlik iden bir hey'et ne hak ile ne yüzle hak-şikenlikden bahsidebilirdi? Ma'mâfih iddi'â-yı hak itdi. Ve bu def'a artık havale-i sem'-i i'tibar olunmadı.

Fransa hükümeti, başda Mösyö (Komb) gibi metin bir zat olduğu halde karar vakî'ini hiçbir eser zaif ve nedim-i izhar itmeksizin, tatbîk itdi. İtdi de (Konkordato) nun bahşeylediği bütün imtiyazatı lağv eyledi. Kendi halkının buna rıza göstermeyeceğine Katolik kilisesi ile'l-ân zahib oluyordu. Ve zannediyordu ki Fransa yine o Fransa idi. Halkı hâlâ bazıçesi zannediyordu. Bilmiyordu ki o halkın düş-i kemâlâtında on dokuz asrın bâr-ı irfânı mevcut idi. Bilmiyordu ki fen hakayık-ı fen o dimağları yoğurmuş batından batına başka bir kalbe sokarak hakayık-ı mezhebiyeyi anlayacak bir hale getirmiş idi. Ve iki asır evvel her teklife "evet" diyen halk avam halk bu def'a (Niçün?) diyordu. Ve siyaset ile mezhebin nokta-i irtibatını keşfi demiyordu. O (Niçün?) e bir cevap yokdu. Sükût. Ve işte o sükûtdur ki mezheb ile siyaseti yekdiğerinden tefrîk itdi. Mezheb mevkî'-i layık muhteremini bıraktı. Siyaseti de

dâ'ire icrâ'âtında serbest bıraktı. Tecdid eyledi. Her birini cevelângâh hakikisinde kimsenin taarruzuna hedef olmayacak suretde hal ve istikbalini te'min itdi.

Yirminci asrın bedâyetinde serzede-i zuhur olan bu vak'a-i mühimmeyi vicdâniyat nokta-i nazarından ne kadar tebcil ideriz.

Böyle başlayan bir asır kemâlât, hiç şübhe yok ki daha bir çok netayic-i bedi'a ile intiba'ât-ı ulviye bırakarak çekilecektir.

Abdülhak Hamid

İkinci sahifemizde e'âzam-ı şu'râ-yı Osmaniye'dir. Abdülhak Hamid Beğin Sardanapal tiyatrosunun tefrikasına başlanmışdır.

İntihabât

Hakkında Merkez-i Umumiye Mevrud Dahili Telgraflar

Adana:

Adana vilayetinin göndereceği sekiz uretten Adana sancağı namına Görice mutasarrıfı Ali Münif Beğ elli bir

İ'lân

(belge tahrip)

JPG 163

Birinci sene	İttihad ve Terakkî	Sahife 4
--------------	--------------------	----------

Muhtevi olması ve hafiyelerin entrikalarınaa mahvidilen bir aile-i muhteremenin mahiyet-i teb'asını mansur bulunması i'tibarıyla pek mü'esser olacağı inkâr olunamaz. Heveskârânın bu tiyatroyu seyre gideceklerinden eminiz. Mevkî'-i temaşaya konduktan sonra tahlil ideceğiz.

(Mesâ'il-i Hazire)

Fransız Matbu'âtı

İndependens Blue Gazetesinden

Şark mes'elesinin mahur deverânı bu esnada Sırbistan oluyor. Türkiye ile Bulgaristan arasında bir itilâf vuku' bulacağı tahakkuk eylediği halde Sırbistan ile Karadağ hükümetleri tarafından dermiyan olunan müdde'iyâtın ahvâl-i hazireyi ne dereceye kadar teşviş ideceğini kimse takdir idemez.

Sarbolu ahdinin Mösyö Paçiç refakatinde olarak SanPetersburga vuku' bulan seyahati netayic hasene-i fevkalade virmiş gibi görünüyor. Prns Jores Çar hazretlerinden pek güzel ikram gördü. Ve gazetelerle neşir ittirilen resmi bir beyannamede Rusyanın Sırbistana zahir

olacağı bildirildi. Şu şartla ki Sırbistan tedbirsiz hareket itmesün ve kendiliğinden harbi intâc idecek bir fiilde bulunmasın.

(Nevviye ve Remya) gazetesı cenubdaki Slavları himaye iderek Alman Silan istilasının Selanike kadar men' tevsî'inin Rusya için ne kadar mühim olduğunu izah ve tafsıl idiyor.

Halbu ki Avusturyanın bir tavr-ı masalihane ittihazına bilhassa bu esas-ı mani'adır. Çünkü Avusturya asıl Slav kuvve-i nüfuzunun tezayidinden endişanen bulunuyor.

Ceride-i mezkûre diyor ki "Rusya hükümetinin bu sene herkesin ilhakını tanımak üzere vazhan aldığı tavr-ı hareket nüfuz siyasetini takviye idecek ve siyaset beyne'l-mileldeki mevkî'i sırahtan takrir idecektir.

Fakat şurası unutuluyor ki (Bosna-Hersek) ilhakı emr-i vakî'inin tanınmaması beyne'l-düvel öyle ihtilâfâne sebebiyet virecektir ki harbden ihtisab ad na-kabil olamayacaktır. Halbu ki gerek Rusyanın gerek düvel-i mu'azzama-i sâ'irenin şark bahranın suret-i salihkârânede tesviye olunmasını arzu itdikleri bedihidir. Zira: ancak bu suret-i tesviye Avrupa menâfi'-i umumiyelerini te'min ve muhafaza idebilir. Şurası da nazar-ı i'tibare alınmalıdır ki Bosna-Hersekin ilhakı mes'elesi kabul olunmazsa konferansın in'ikadı gayr-ı kabildir. Zira Viyana ve Berlin kabineleri ihlal etmesi maddesi konferansda mevkî'-i münakaşaya konulmamak şartıyla konferans projesine rıza göstereceklerdir.

Tan Gazetesinden:

Muhabirimiz Mösyö (Jorej ve Belye) bu sabah Sırbistan hariciye nazırı (Mösyö Milovanoviç) ile mülakat iderek nazar-ı müşar-ileyh beyanat-ı âtide bulunmuşdur ki Sırbistanın şark mes'elesinde takib eylediği meslek siyaseti vazhen irâ'e itmekdedir.

Sırbistanın müdde'iyat vakı'ası mu'tedil ve hakka makrundur. Belgraddan hareket ettiğim günden beri müdde'iyat-ı mezkûreyi izah ile uğraşırım.

Bir çok def'alar dinledi ki Sırbistan hiçbir şey gaib itmediğinden ta'vizat talebine hakkı yoktur. Halbuki pek çok şey zayi' ittiğimizi isbat itmek kolaydır. Bosna mes'elesi her vakit bizim için en mühim mes'ele-i milliye olmuşdur. Bu sene için iki muharebe yaptık. Ve (Obrenorviç) sülale-i hükümdarısı kral Milanın Bosnada Sırb menafi'ini Avusturyaya karşı müdafaadan vazgeçtiği gün millet tarafından mahkum idildi. Avusturyanın otuz seneden beri bu seneyi işgal ettiği şüphesizdir. Fakat bunu bazı kuyud tahtında Avrupanın ve mu'âhedat-ı düveliyenin kefâleti tahtında işgal idiyordu. Bu ta'ahhüd ilk Baron de Renetalin hareket-i muharebesi ile zayi' olmasını ve Berlin ahitnamesinin virdiği cüz'i ümidin zeval bulması zayi'ât değil midir?

Ba'zıları iddia idiyor ki bu babda artık matem tutmalıyız. Cevaben size derim ki evet matemimiz büyüktür. Fi'l-hakika istikbalimizden hiç emin değiliz. Avusturya Balkan politikasını tasfiye eylediğini iddia idiyor. Mevki'ini hayalden hakikate isâl idiyor, ve Yenipazar sancağından çekiliyor. Ve böylece ta'ahhüdâtını tutmadığı esnada mevâ'idede bulunuyor.

Eğer Avusturya bu müdde'iyatında samimi ise mutalebemiz neden kendisine na-hoş görünsün? Biz bir kıt'a-i rıza istiyoruz ki bizi Karadağa denize rabt itsün ve hudud-ı tabi'i olarak Derna nehrini bıraksun. Eğer Avusturya bize fena niyetler beslemiyorsa bu mutalebemizi niçün reddediyor? Ve eğer bunları redderse ..?.. itmekde haklı değil miyiz? Avrupa bile endişe itmemeli midir?

Avusturyanın bu hali Bosna Hersekin ilhakıyla Yenipazar sancağını tahliye itmesi ta' kib eyleyeceği bir projenin ilk adımı olduğuna delalet itmiyor mu? Otuz sene müddetle işgal olunan bir kıt'ada kargaşalık çıkarmak o kadar kolaydır ki müdde'iyamız yalnız milletin değil Avrupanın dahi taninde ısrar ideceği bir mahiyeti hâ'izdir.

Bu müdde'iyata karşı Avusturya Macaristanın vireceği cevap bu mes'eledeki niyet-i hakikiyesini izhâr idecektir. Eğer Balkanda yeniden tevsi'i nüfuz ve araziye mâ'il değilse mutalebemizi kabul eyleyecektir. Taleb eylediğimiz birkaç kilometre arazi ancak asayiş-i hariciyemizi te'min itmekden başka bir kıymeti hâ'iz değildir. Eğer reddidirse bizi tahkir demekdir.

Bize ta'vizat-ı iktisadiye virebileceğinden bahs olunuyor. Bu ta'vizat ne gibi şeylerdir. Adriyatik denizine doğru inşâ idilecek olan şimendifer mi? Halbuki bu şimendiferden çokdan beri bahsolunuyor. Ve Avusturyanın bu mes'elede hiçbir alakası yoktur.

Bosna-Hersek hududunda bazı teshilata mazhar olacağımız söyleniyor. Bu mevâ'ide nasıl inanabiliriz ki? Hal-i hazırda sulh ve müsalemet içerisinde yaşarken mühimmat-ı harbiyemizi hududu dahilinde zabt idüb göndermiyor.

Tekrar iderim taleb itdiğimiz ta'vizatın i'tâsı müşkül bir şey değildir. Aksini iddia etmek bize i'lân-ı husumet eylemekdir.

Zaten nokta-i nazarımızı arz ittiğim vakit dücâr-ı i'tiraz oluyorum. Yalnız Avusturyanın kabul itmeyeceğini söylüyorlar.

Halbuki bir devletin arzu-yı yegânesi beyne'l-düvel bir mu'âhedenin lağvına ve hür bir milleti düçar-ı be'is ve fütur itmeğe kâfi gelir mi?

Müdde'iyat-ı vakı'amızın konferansın in'ikadına mani' olup olmayacağını soruyorsunuz. Bilmem. Konferans bizi dinlemek şartıyla pek kıymetdârdır. Fakat bizi ezmek mahiyetini hâ'iz olan bir emir vaki'i yalnız defterine kayd itmek için in'ikad idecek ise o konferansa ne hacet var?

Rusyanın bize ne derecede zahir olduğunu bilirsiniz. İrâd eylediğim delâ'ilin İngiliz hükümetiyle İngiliz milleti üzerinde ne derece bir hüsn-i te'sir icrâ ittiğini görmekte bahtiyarım. Alman hariciye müsteşarı Mösyö (Döşton) bile bunların teşebbüsü aleyhinde bir söz söylemedi. Fakat Almanyanın şark meselesinde Avusturyanın tavr-ı hareketini ta' kib ideceğini söyledi.

Hülaseten el-hülasa biz bir şey istiyoruz. Avusturya bize bir vech ile isbat itsün ki aleyhimizde hiçbir sû'-i niyet beslemiyor. İstikbalde tevsi'-i araziden vazgeçiyor. Hülasa-i

amali yalnız bu seneyi ilhaka münhasır kalıyor ve bu senedeki harblerden sonra Sırbistandaki Sırlılara uzanmak fikrinde bulunuyor.

Avrupanın bizim kadar bu neticeyi elde itmeğe mâ'il ve amâde bulunduğuna suret-i samimiyede eminim vardır.

Avusturya Matbu'âtı

..?..

Bosnanın ilhakı üzerine Rusyanın bilhassa son zamanlarda aldığı ..?.. siyasiye tehdid-i amiz bir mahiyeti hâ'iz olmağla fevkal-had şayân-ı dikkatdir. Novya ve Romya gazetesi acı bir lisanla bütün şiddetiyle Rusyanın Bosna-Hersek ilhakını protesto itdiğini ve pek muhak olan Sırb mutalebatını tezcic cihetine gideceğini yazdıktan sonra şu dakikada Avusturya mes'elelerini lazım olduğu gibi halletmek, temizlemek için Rusya kuvvetsizlikle izhar-ı aciz idiyor. Avusturyanın ileri sürdüğü bütün bu tekâlifden herhangi birini kabul etmek Slav unsuru üzerinde ika' idilmiş bir cinayete baş eğmek dimekdir Sırlar diyorlar ki (Biz Rusyanın muharebe itmesini talep itmiyoruz. Ancak mesâ'il-i hariciyede hak ve adalet gözetilmesi için protesto itmesini istiyoruz) Sırlara vereceğimiz cevap şudur: şunu unutmayınız ki bir düvel-i mu'azzamanın kemâl-i nümidi ile daima kolunu uzatmak ihtimalini ihtisas iden protestosu ufak naçiz bir hükümetin isma' itdiremediği feryadından başka bir ma'nâ ifade ider.

Bir hükümet-i sağırenin göndereceği notalar şiddetli olabilse de mü'esser olamaz.

Freyeseden:

Petersburgdan varid olan haberler Rusya Avusturya münasebatında pek ziyade gerginlik hasıl olduğunu bildiriyorlar. Sırb merhası bâb-ı âliye bir muhtıra virerek bunda hükümet-i Osmaniye Bosna Hersek ilhakını tanımayarak orada bir muhtariyet idâre-i te'sis ve bir Osmanlı prensini de vali-i umum ta'yin iderse Sırbistanın da her türlü fedakarlığa amâde bulunduğunu ve Makedonyada bilcümle Sırb çetelerini derhal çekeceğini beyân itmiştir. Devlet-i aliye Rusya ve Sırbistan ile akd-i i'tilaf iderek Avusturyanın Ballkanda oynadığı rolü bozmağa bu işlere bir hatime çekmeğe mecbur idiliyor.

Sırbistanda hüküm-fermâ olan heyecan dolayısıyla hukuk memleketi müdafa'ada azim ve sebat o derecede kesb-i şiddet eylemiştir ki kadınların bile işlerini terk iderek silah ta'limi icrâ ve zevc ve biraderleri refakatinde meydan-ı harbe gitmeğe hazır olduklarını yemin ile te'min eylediklerini Rum gazeteleri yazıyor.

Berlinden alınan telgrafnamelere nazaran Sırbistanda teslihat-ı umumiyyeye kemâl-i keremi ile devam olunmakda ve Belgrad şehrinde pek karib bir zamanda harb vuku'ı imâ idecek büyük bir faaliyet (belge tahrip) meşhur olmaktadır. Bi'l-umum mevad ve mühimmat (belge tahrip) ihraç edilmiş ve nezaretlerle diğer mü'essesât hükümet-i Belgrada Karabağ şehrine nakl olunmuştur.

Avusturyanın Belgraddaki sefiri Sırbistan hükümeti nezdinde devam olunan teslihat ile hazırlıklardan dolayı protesto etmiş ve Sırbistan dahi devletlere meblağ eylediği notasında

düvel-i muazzamaya karşı asla mü'ehhizeyi muceb olmayacak bir vaz'iyet muhafaza eyleyeceğini beyan eylemiştir.

İran Ahvâli

İran ahvâl-i siyasiyesi hakkında ..?.. avam kamarasında bir nutuk irâd iderek bunda Rusyanın teşebbüsât-ı lazıme ittihazıyla şehir parlamentoyu bir an evvel içtimâ'a davet etmesi için tedâbir-i mukteziyeye tevessül itmesi İngiltere ve Rusyanın netice-i mukarrerâtından olduğunu ve bu iki hükümetin cebran esferasının bu babda İran hükümeti tereddüdünde müracaatde bulunduklarını beyan itmiştir.

Polîşe Korspondaç gazetesinin iş'âratına nazaran Rus askerinin İran hududunu tazyik ve tecavüz itdiği hakkındaki ihbarat-ı sanayi'adan ibaret olup böyle bir tecavüz henüz vuku'bulmamış ancak hududdaki Rus askeri takviye idilmiştir. Böyle bir tecavüz olsa İran ahvalini tehlikeye ilka idecek bir ihtilâlin göstereceği lüzum üzerine öyle bilir. (Veremya) gazetesini bir makale-i mahsusasında İranın komşuları bilhassa Rusya bu ahvâl-i mü'essefenin bir neticeye rabt idilmemesine ağmas ayn idemeyiz. İran her ne suretle olursa olsun bu mesâ'ile bir hatime çekilmeyecek olursa korkulur ki İranın ömrü artık zevale yüz tutmuş olsun diyor.

İstanbul

Kuvve-i Bahriye-i Osmaniye'nin bir hal-i intizama efrağı için hizmet-i devlet-i Osmaniye'de bulunmak üzere İngiltereden bir amiral celb ve istihdamına karar verilerek Londra sefareti vasıtasıyla keyfiyet-i hariciye nezaretinden İngiltere hükümetine tebliğ olunmuşdu. İngiltere hükümeti tarafından verilen cevabda amiralin bütün fûnun-i bahriyeyi ihatası mümkün olamayacağından bir amiralin idare ve nezareti altında olmak üzere torpido makinecilik elektrik vesâ'ir fûnun-ı bahriyeye isnaderet zabıta ile bir katibden mürekkeb bir hey'et celb ve istihdam olunması lâzım-geleceği bildirilmiş ve keyfiyet bahriye nezaretine tebliğ olunmuştur.

Efrâd-ı bahriye-i Osmaniye'mize giydirilmekte olan elbisenin tebdili mukarrerdir. Yeni i'mâl itdirilecek elbiseye nümune ittihaz olunmak üzere Londra sefiri Rıfat Paşa tarafından İngiliz bahriye efradına giydirilen elbiseden birer takım gönderilmiştir. Bunlar nümune ittihaz idilerek asakir-i bahriyemize gelecek seneden i'tibaren iki elbise virilecektir.

İstanbulda te'sis idilecek telefon hattının te'sisi doğrudan doğruya posta nezaretine aidiyeti takdir itdiğinden Fransaya sipariş kılınan telefon alet ve edevatı üç haftaya kadar vürüd idecek ve umum posta şu'belerine vaz' olunacaktır.

İkinci fırkaya mensub piyade yedinci alayın birinci taburun mevcudiyeti 1150'ye iblağ iderek Tantavizaddelerin Ankara vapuru ile Ciddeye müteveccihan hareket itmiştir. Ankara vapuru 2400 liraya isticâr idilmiştir.

Meclis-i meb'usan dairesi çnündeki havlunun iki tarafında bulunan mahallin çiçek bahçesi haline efrağıyla orasının tezyibini şehir-i emanetince karargie olmuş ve taksim bahçesi bahçıvanları vasıtasıyla amiliyata mübaşeret idileceği haber alınmıştır.

Selim mülhamenin gümrükde taht-ı muhafazaya aldırılan eşyasından altıncı dâ'ire ve vergiye olan yüz yirmi sekiz bin yedi yüz yetmiş iki buçuk guruş borcu ile tenzifat ve tenviriyeden olan dört bine yakın depoyu kamilen damadı tarafından tesviye edilmiş ise de ahiren maliye nezareti tarafından icrâ kılınan tedkikat neticesinde salim mülhamenin (yüz iki bin) lira ecnebi zuhur itmesine mebni orman ve maaden nazırı tarafından dahiliye nezaretine vuku' bulan müracaat üzerine mezkûr eşya salim Paşaya i'ta idildiği gibi orman ve maden nezareti hukuk müşaviri tarafından virilen mezkûre üzerine mehakim-i aidesine müracaatle mezkûr eşya taht-ı hazire aldırılmışdır.

(belge tahrip) nezaretine çektiği bir telgrafnamede Suriyedeki emlak ve arazisine tecavüz idilmekde olduğu cihetle bunun men' ılunmasını ve kendüsi firari olmayub emr-i mahsus ile Avrupada bulunduğu ve keyfiyetin dahiliye nazırının da haberdar olması icâb ider olduğu beyan itmiş olduğundan İstanbul gazeteleri memuru olduklarının ta'yin ve izah edilmesini hükümetden talebi diyor.

Şehzade başı tiyatroların kârgir olarak inşa idildikçe derunlarında icrâ-yı laiiyyat olunmaması hususu taht-ı firara alınmıştır.

Maliye nezareti müşavirliğine tain olunan Fransalı Mösyö Şarl Loran ifa-yı vazifeye başlamıştır.

Veliahd saltanat devletlü tecabetlü reşadü'l-mendi hazretleri geçen Perşmebe günü Yenikapı mevlevihanesini Çelebi Efendi dahi hazır bulunmuştur.

Polisler hakkında müceddedan tanzim olunan nizamnamenin tab'ından sonra polislerle tevzi' olunacağı ve tarih-i tevzi'inden altı ay sonra açılacak imtihanatda ehliyetleri tebyin idenlerin alıkonularak mütebakisinin kaydları terkin idileceği işdilmiştir.

Şehzadegân hazretlerinin bütün Osmanlılar gibi tezkire-i Osmaniye ahz idecekleri ve sicil nüfuza kayd idileceklerini İstanbul gazeteleri yazıyor.

Osmanlı tüccarları tarafından bir hizmet-i müftehare olmak ve polislerle ihda olunmak üzere elbiselerinin renginde iki bin kalpak sipariş idilmiştir.

Polislerin gerek amirleri karşısında ve gerek sokaklarda yürüyüşlerinin intizam kesb itmesi için askeri zabitanından birkaç zat tarafından kendülerine Sultan Ahmed meydanında ayak ta'limleri icrâ itdirilmesi tahrir itmiştir.

Kütüphanelerde mevcut asâr nefise ve nadirenin hüsn-i muhafazası müfettişlerin tayin vezaifi ve bunların te'minin zamanında İstanbul Kütüphaneler müfettişliğince kaleme alınan nizamname layihası tedkik idilmek üzere meclis-i ma'ârifeye virilmiştir.

Taş kışlada serkeşliğe kalkışan askerlerin istintaklarına hassa ordusu birinci divan-ı harb daimi heyeti tarafından kemâl-i gayretle devam olunmaktadır. Şimdiye kadar icrâ idilen istintaklarda haricden bir teşvik vuku'ına dâ'ir emâreye desters olunmamıştır. Yalnız bir başçavuşun müşvik olduğunu i'tiraf idiliyor. O da maktuleyn arasındadır. Mecruhların istintakına başlanmıştır.

İ‘lânât

Selanik icrâ dâ’iresinden:

Fatma Hatunun müteveffât-ı şefika binti Mustafa zimmetinde alacağı olan sekiz liranın te’min-i tahsili zamanında mezbure Şefikanın namında mukayyed Mesud Hasan mahallesinde vakî‘ bir bab barakanın tarih-i i‘lândan i‘tibaren on beş gün sonra müzayedeye vaz‘ olunacağından talep olanların icrâ dellalı Kara Ali Efendiye müracaat itmeleri i‘lân olunur.

(Sun) harik sigorta kumpanyası 1810 sene-i miladiyesinde Londrada te’sis idilmiş olan harik sigorta kumpanyasıdır. Selanikte 1866 senesinden beri bir şube açılmışdır. (Sun) kumpanyası dünyada daima birinci mevki’i muhafaza itmiştir.

31 Kânun-ı evvel 1907 tarihinde sermayesi 2764234 hasılatı 1238466 İngiliz lirası Makedonyadaki umumi acenteleri Selanikte alâtını hanende 33, 34 ve 35 numroda sakın Mösyö Vötöl Saltiyen.

Müdür-i mes’ûli Mehmed Talat.

JPG 164

Birinci Sene	İttihad ve Terakki	Sahife: 3
--------------	--------------------	-----------

Cem‘iyeti zanni gibi Rumlara re’y virmemek için hiçbir tarafa mektub yazmadı. Ve yine beyan ıderiz ki Türk unsurunun Rumlara re’y virmemek için kasdi hiçbir tasavvurları yok. Fakat Mösyö Ralinin üç aydan beri Selanikden Manastıra Manstırdan tekrar Selanike Selanikden İstanbula İstanbuldan tekrar Selaniğe Selanikden Yanyaya Yanyayadan tekrar.. elhamdülillah. Seyehat müte‘addidesine bir ehemmiyet-i mahsusa atfiyle uzun bendler yazılır patrik efendi vazife-i ruhaniyesine hasır fa‘âliyet itmeyüb de intihabât için yeni yeni usuller icâdma kalkışılırsa, bu Türk milletinde his yok mu ki, ibrâz-ı semahat idüb de hep Rumlar için re’y virmeğe lütf itsünler. Yok yok, artık Türklerin gözü açıldı.

Gümilicine İntihabâtı

Gümilicine intihabâtının netice-pezir olduğunu mukaddema yazmışdık. İstihbaratımıza nazaran sandık açıldıktan ve netice-i intihabiyye tamamıyla emin ve tahakkuk itdikten sonra hiçbir bahane ve sebeble mu‘âmele-i intihabiye bozulmayacağı intihab-ı meb‘ûsân kanununun ellinci maddesinde musarrıh olduğu halde haricde re’y virmeyen müntehab-ı sâni kalmış olduğu bahanesiyle müraca‘ât iden mütegalibeden birinin mu‘âmele-i vakı‘âyı ibtal itdirerek re’y virmeyen müntehab-ı sânileri de cebren getirtmek re’ylerini aldirmek ve şu vechle te’min-i muvaffakiyet itmek hülyasına düşmüş ve şu muğayyer kanun iddi‘âsı ile mazâbıt-ı intihabiyyenin tanzim idilmemesi gibi hayret idilecek neticeye desters olunduğu gibi her ne maksada mebni ise Gümilicine mutasarrıfı da bu şahsın mürevvec fikir ve iddi‘âsı olmuştur.

Müntehâb-ı sânileri haberdar itmek da‘vet eylemek kanunen hey‘et-i teftişıyenin vazifesidir. Bunların haberdar ve da‘vet idilmemelri netice-i intihabiyeye kat‘iyyen te‘sir itmez. İntihabat sū‘i maksadla yapılmış mahkeme kapuları açıktır. İntihab idilenlerin şer‘at-i kanuniyeyi hâ‘iz olmamalarını ve yolunda intihab idilmemiş bulunmalarını halletmek gibi kanunun tefsiri hususatı ise meclis-i meb‘ûsana aiddir. Bunları anlamak için intihab kanunu nu bir def‘a mütala‘â itmek kâfidir. Hey‘et-i teftişiye kanunu okumağa bile lüzum görmeyerek kanun-şikestane mu‘âmeleye meydan vermişlerdir. Ma‘mâfih mesâ‘il-i intihabiyenin merci‘-i kanunisi bu gibi yolsuzlukları her vakit tarîk-ı kanuniye ircâ‘ ve mürevvec ve müsebbiblerini de her zaman mes‘ûl ider.

Tebriknâme İrsâli

Zât-ı hazret-i padişâhi cemâhir müttefika-i Amerikada azim bir ekseriyete re‘is-i intihab olunan Mösyö Nafte beyân-ı tebriki mütezammin bir telgraf keşide buyurmuşlardır.

Üçüncü ordu erkân-ı re‘isi Perto Paşa hazretleri Edirneye azimet itmişlerdir.

Ada Kal‘anın İşgali

İstanbuldan ajans havasa çekilen bir telgrafnameye göre Avusturya asâkirinden mürekkeb bir müfreze Tuna nehri üzerinde demir kapılar kurbunda Romanya ve Avusturya ve Sırbistan memâlikinin nokta-i iltisakı civarında kâ‘in Ada kal‘a cezire-i sağıresini zabt ve işgal eylemiştir. Bu cezire Berlin kongresi esnasında unutulmuş ve mu‘âhede-nâme imzasından sonra doğrudan doğruya zir idâre-i Osmaniye kalmış idi. O vakitten beri Cezire bir nahiye farz idilerek hariciye nezâreti tarafından mensub bir müdir tarafından idâre idilmektedir. Cezirenin ahali müslimdir. Bu vak‘anın derece-i sıhhati ma‘lum oluncaya kadar kaydı ihtiyatla telakkisi icâb ider.

Donanma-yı Osmaniye gönüllü olarak dehalet itmek isteyen Rumların kayd ve kabulleri sefâ‘in-i harbiye mürettebâtı meyânına idhâli için mürettebâtı meyânına idhâli için bahriye nezâretinden lâzım-gelenlere evâmir-i lâzıme i‘tâ olunduğunu “Neviye Turkayı” yazıyor.

Reji Me‘murları

Reji me‘mur ve müstahdeminin mutalebât ve şikâyetini ismâ‘ ile tedkikât-ı lâzımede bulunmak üzere reji nezâret-i umumiyesi tarafından teşkil olunan komisyon ikmâl vazife eylemiştir. İki bin guruşdan maaş alan her me‘mura zamm-ı ma‘aş icrâsı takrir eylediğinden bu suretle senevi on beş bin liralık bir tahsisata lüzum görülmüştür.

Kırkkilise İntihabatı

Kırkkilise intihabatı mes‘elesinin İslamlar ve Rumlar arasında şayân-ı memnuniyet bir suretde cereyan ile halleylediğini Dahiliye nazırı Hakkı Beğ patrikhaneye bildirmişdir.

İdâre-i Mahususa

İdâre-i mahsusa Kadıköy Adalar ve Ayastefanos hatları için altı vapur inşasını taht-ı karara almıştır.

Amerika Sefiri

Amerika sefiri Mösyö Lişman gayr-ı resmi olarak huzur-ı hümâyuna kabul olunmuştur. Sefir-i müşârû'n-ileyh hükümet-i Osmaniye tarafından İstanbulda bir Amerika ma'ıyyet vapurunun bulundurulmasına ve Boğazlardan serbesti-i müruruna müsâ'ade idildiğinden dolayı beyân-ı teşekkür eylemiştir.

Rus Emti'ası

Gerek Türkiyata ve gerek Sırbistanda Avusturya emti'asına karşı yapılan boykotajdan Rus tacirleri istifadeye koşmakda ve Avusturyanın çürük metâ'larını şarkda büsbütün revacdan düşürmek için bir fa'âliyet-i kâmile ile çalışmaktadırlar Rus erbâb-ı ticâreti yapmak, şükr, kibriyet idhalatına başlamışlardır.

Bulgar Merhaslarıyla Müzâkerât

Hükümet-i Osmaniye ile Bulgaristan arasında tevellüd iden ihtilâf hakkında müzâkerâtda bulunmak üzere İstanbula gelen Bulgar merhaslarıyla Osmanlı merhasları arasındaki müzakerâta dâ'ir en sahih ma'lumat almak üzere "Tanin" refikımız atideki beyanatı neşri diyor.

Müzakereye ibtidâ vergi mes'elesinden başlanmak istenildi. Fakat Bulgar merhasları kendilerinin yalnız Rumili teşrifi vergisi hakkında müzakereye me'zun olduklarını beyan itdiler. Halbuki hükümet-i Osmaniye gerek nefis-i Bulgaristan gerek Rumili şarkî vergileri mes'elesini birbirinden ayıramaz. Bu suretle BULgaristandan mecmu' mutalibi yirmi milyon lira tarafından deveran idecektir.

Hükümet-i Osmaniye Bulgar merhaslarıyla bu noktada i'tilâf husule gelemeyeceğini anlayınca şimendiferler mes'elesini müzakereye geçmiştir. Eğer sonra Bulgar merhaslarına vergi mes'elesi hakkında Bulgaristandan me'zuniyet vesî'a virilmezse bu cihetin hayli konferansa terk olunacaktır.

"Dinevnik" den:

Türkiye ile Bulgaristan aralarında mütehaddid olan ihtilâfatın ref' ve halli hususunda derdest-i icrâ bulunan müzâkerâtda kâffe-i düvel-i mu'azzamanın tevcih ve tasviblerine mazhar olmuş olan hükümet-i Osmaniye tarafından bu babda teklif ve dermiyan idilen şerâ'itin Bulgar hükümetince kat'ıyyen şayân-ı kabul olmadığı nazar-ı i'tibare dahi alınması külliyyen mahal olduğu muhakkaktır. Türkiye ittihaz ve ta'kib itdiği bu vaz'iyetini tebdil itmezde mısran mutalebat ve müdde'iyat-ı hazıresini teklif itmekde devâm itdiği takdirde Mçsyö Lapçefek İstanbulda daha ziyade kalmasına hiçbir sebep mevcut değildir. Nazır Lapçefek böyle ahvâlde İstanbul terk idüb Sofyaya avdet itmesi sırf kendisine aid bir mes'ele ise de lâ-yenkat' içtimâ' iden Bulgar meclis-i nazarı da Lapçefek fikrinden gayrı bir fikri tezvic idemez.

Mösyö Lapçef müzakerâtı kat' ile Bulgaristana avdet iderse mumâ-ileyhin bu hareketi râ'is-kârde bulunan demokrat kabinesinin sükutını icâb ve intaç idüb itmeyeceğinden bahs etmek için şimdiye kadar hiçbir sebep yok ise de ahvâl ve şerâ'iti bizi cüretkâr ve cesurâne bir

politika icrâ itdiği ve ma'mâfih demokrat hükümetimiz, şimdiki meslek ve vaz'iyet-i mühimmesini muhafaza itmeğe hâlâ devam itdiği halde sükutı hem tabi'i ve hem de ma'fûldür. Ve o zaman milletin kuvâ-yı mevcudesine istinâd idecek muhtelit bir kabinenin te'sisi lâbid ve zaruridir.

Bulgar hükümeti tarafından merhas sıfatıyla daha iki kişinin İstanbul'a i'zâm idileceği söylenmekte ise de bu haber henüz resmen te'yid edilmiş değildir.

Selanik

Boykotaj Münasebetsizlikleri

Şu günlerde boykotaj hakkında bir çok sözler ..?.. bir çok i'lânlar makaleler okundu biz bu hususta şimdiye kadar hiçbir şey söylemedik ve yine söylemek de istemez iken geçen gün okuduğumuz bir i'lân Osmanlı tüccarı beyinde de ..?.. da'vet idecek ba'zı mevâdî hâvi olduğundan münderecatına tamamıyla inanmak istemediğimiz halde hakikat olmak ihtimali de mevcut olması badi-i te'essüf olmaktadır. Biz Osmanlı tüccarımızı istikamet, insaf ve namus gibi tüccarında vasıta-i muvaffakiyet olan hasâ'il bir güzide ile müttesif olmalarını isteriz. Bunun içindir ki i'lânda mevzu'bahis olan Arslan rahib ve emsâli tüccarlar hakkındaki mevâd yukarıda da söylediğimiz gibi abanmak arzu itmediği halde sahîh ise âlem-i ticaretde saydıkları şu çıkmaz yolda devam idecek olurlarsa emin olsunlar ki te'min-i memnu' idecek perde müttezir olurlar. Bugün Osmanlılar beyinde mevcut olduğunu kemâl-i iftihar ile gördüğümüz ittihad ve infak, aleyhdarlarını her vakit izm-i hilâle düçar idecek nüfuz ve kuvveti haizdir. Buna karşı gelmeğe çalışmak, vesâ'it-i gayr-ı meşru'a ile te'min-i menfaate sa'i itmek akıntıya kürek çekmekden başka bir şey değildir. Mevzu'bahis ittiğimiz i'lânı ber-vech-i zir aynen derç ediyoruz.

Milletimizin vatanımızın terakkisini kısıkanan bu nazik zamanımızda Bosna-Hersekî kendisine ilhak iderek bizi uğraştırması ve bu vasıta ile de sevgili hürriyetimize ..?.. getirmek isteyen Avusturyalıların mallarına karşı hamîyyet-perver tüccar tarafından boykotaj yapıldığı halde ba'zı menfaat-perest vatan ve millet hainleri ..?.. Arslan rahib ve daha bunun gibi ticaret sahtekarları Avusturya mallarına başka marka koyarak ahalimize satmaktadırlar. Emin olsunlar ki almış oldukları paradan hayır göremeyeceklerdir. Bunlar ve daha bu gibilere boykotaj yapmak herhalde lazımdır.

Bu nevi' i'lânata mahal virmek nafi'i mazar mı? İdilecek cüz'i bir istifâde ümidine karşı teşebbüsât ile menafi'-i hakikiye gaib itmek doğru bir iş mi? Arlan Receb Efendinin isnadât-ı vakı'ayı tekzib ideceğine ve hareketiyle ve mahalli tüccar arasına nifak girmesine mani' olacağına eminiz.

Evvelce polis me'murluğunda bulunan ve sonra da tramvayda kondöktörlük ve kal'a-i bâlâ habishanesinde gardiyanlık iden Sadık namında biri Rodosdan ittihat ve terakki cem'iyetine ba'zı ma'ruzatda bulunmak üzere gelen süvari tahsildarı Veli Efendi ile konuştuğu sırada Sdık kendisinin cem'iyetin tercümanı olduğunu söyler ve maksadını cem'iyet nezdinde tezvic itdirmek üzere ve Veli Efendiden iki Osmanlı lirası dolandırır.

Bi'l-ahere Sadıkın cem'iyyetle hiçbir münasebeti olmadığı tezahür eylediğinden idilen ihbar üzerine Sadık dün derdest olunarak polis merkezine isâl olunur. Ahali bu gibi dolandırıcıların iğfalatına karşı müteyakkuz davranmalıdır.

Pasaporthane polis me'murluğuna Aydın vilâyeti polis komiser sabıkı Refail Efendinin ta'yin olunduğunu istihbar itdik.

Rifail Efendi guyur vazife-şinas namuslu ve birkaç lisan-ı ecnebiye vakf-ı Musevi vatandaşlarımızdandır.

İzmirde bulunduğu müddetçe hüsn-i ifâ-yı vazife emrinde pek çok yararlıkları görüldü.

Me'muriyet cedidesini tebrik ve burada da muvaffak olmasını temenni ideriz.

Selanikde bir çok mevkî'lerde kumar oynamakda olduğunu mükerreran haber alıyoruz. Kumarın ne kadar mezmum olduğunu söylemeğe hacet var mı? Kumar çalışmadan para kazanmak hevesinden inbi'âs ider. İnsan oyun oynayabilir. Müfsi olan hayat ruzmerenin bir cüz'iyi de oyuna hasr idebilir. Fakat kumara değil çünkü çalışmadan para kazanmak hevesine düşmek insanın hazine-i faaliyetini ..?.. vez'it-i ma'îşetin tedârikine gayret idilmez. Zeka gürleşir. 'azilat-güşte hüsn-i ahlakdan eser kalmaz. Vücut yıpranır fikr-i teşebbüs, hiss-i nüfuz ve terakki zâ'il olur.

İşte esbâb-ı içtimâ'iyeye ve hakimiyeden dolayıdır ki kumar pek fena mezmum bir hevesdir bir fezahtır. Bu babda zabitanın nazar-ı dikkatlerini celbi deriz.

Mesâ'il-i Hazire

Avusturya Matbu'âtı

..?..

Avusturyanın Sırbiyyeye ta'arruz ile Belgrada doğru yürüyeceği hakkında son günlerde terşih iden havadis üzerine Sırbistan hükümetinin mürevvec efkârı olan Samoprava gazetesi Avusturya tarafından vuku'a gelecek ta'arruz ne kadar şedid ve naghîhâni olursa olsun Sırbîlârların kemâl-i şiddetle müdafa'a iderek müte'arrızları def' ve kahr ve tedmir ideceğini söylüyor. Avusturyanın Sırbîyyeye doğru harekât-ı askeriyyeye teşebbüs ile sevkîyatda bulunması Petersburgda bir heyecân-ı amîk husule getirmiştir.

Dayli grafik gazetesi Sırbîlârlardan i'tidâlikârene hareket talebi diyor. Yani Sırbîlârlar mütalebât-ı vakı'alarında mu'tedilâne hareket iderek kendilerine bu seneden bir parça tefrik idilmesiyle iktifa itsünler dimek istiyor ve ilave idiyor ki: "Sırbistan i'tidâli gözetir, Avusturyada hâlâ o mutad ve mümteni'û'l-ta'dil hareketini muhafazada devam iderse Sırbîlârlar o vakit kemâl-i havahişle silaha sarılacak İngilizlerin mu'âvenetine Rusların hatta mu'âvenet-i fi'iliyesine mazhar olacaktır.

Arnavudluğun Dalmaçyanın en eski unsuru olan Sırbîlârlar artık Avusturya asâ-yı hükümetine istinâd itmeyebilirler çünkü şimdi de Viyana politikası ruhban fırkası tarafından idare olunuyor. İkinci Fransuva Josefîn zaman-ı hükümetindeki fasıla müstesna olmak üzere

Jozvitler daima saray politikası ta'kib itmişler ve Avusturyanın Avrupanın şarkıye doğru yapılmasını ve daima yapılabilmesi te'minatını da ihzâr itmişlerdir. Avusturyadaki hey'et-i ruhban harekâtı pek mühim ve mühim olduğu kadar kesb-i şiddete müsta'diddir. Aynı hal iki buçuk asır evvel İngilterede vakî' olmuşdı. Bir muharebe hadis olursa hatta Avusturya galib bile gelse te'min ideceği bir şey Viyana kongresinden sonra İtalyada olduğu gibi ancak mevkî'ini muhafaza itmek olur.

Sırbistan ve Karadağın her türlü ihtimalata karşı hazır bulunmaları lâzım-gelir. Ancak Türkiyedeki gibi hükümet-i meşrutanın hudusuna meydan vireceği her türlü vekayi'a müdahaleden külliye ictinâb itmeleri ve böyle bir hareketde bulunmamaları kat'iiyen lazımdır. Der-sa'âdetdeki [Prograsir Partisi] böyle Balkan hükümet-i sağirasıyla mümkün olduğu kadar münasebât-ı hasene samimede bulunarak Avusturyaya karşı [gayr-ı kabil taksim] bir esasa istinâd itmelidirler.

Bulgar Matbu'âtı

Rec Gazetesinden:

Bulgar hükümeti hükümet-i Osmaniye'ye teklif eylediği meblağın 120 milyon frankdan ibaret kalmasında ısrar idiyor. Meblağ-ı mezkûr 5 milyonluk taksit senevi i'tibarıyla yirmi dört sene zarfında tesviye idilecektir. Türkiye ise mukabeleden Bulgaristanın istiklaliyetini tasdik demir yollarındaki hakk-ı mülkiyetinden feragat, hudud-ı mezkûre işletme imtiyazının Bulgar hükümeti tarafından iştirâ edilmesine muvaffakiyet ulgar hudud-ı cedidesiyle Osmanlı demir yollarının rabt ve ilsak edilmesine müsaade itmesi Osmanlı devletince Bulgar emvâl ve idhalatdan alınan yüzde sekiz gümrük resmi imtiyazını havi olan ve el-haletü-hâze meri'û'l-icrâ bulunan Türk-Bulgar mu'âhede-i ticariyesinin kemâ-gân baki kalmasına rıza göstermesi ve Bulgar ekserhatın Makedonya ve Bulgaristan Bulgar ahalisinin re'is-i ruhanisi sıfatını haiz olması taleb idilecektir.

Gerek Bulgar hükümeti tarafından dermiyan olunan müdde'iyat-ı mezkûrenin ve gerek hükümet-i Osmaniye'nin iddi'a ideceği mübalığ-ı azimenin bir i'tilaf husulünü hayliye işkâl itmesi muhtemeldir.

İstanbulda bu hususa dair akd idilen bir ikinci içtimâ'da şark demir yolları kumpanyasının iki direktörü Mösyö Gros ve Mösyö Möller hazır bulunmuşlardır.

Bulgar merhası Mösyö Layiçev cereyan ve netayic-i müzakerâta dair asla ma'lumat i'ta itmemeğe karar vermişdir. Ma'mâfih mumâ-ileyh tarafından Bulgar hükümetine hükümet-i Osmaniye'nin mutalebat ve müdde'iyatını mufassalen mübeyyin bir telgraf keşide idilmesi üzerine re'is-i nazır Mösyö Halinofun taht-ı riyâsetinde olarak bütün hey'et-i

JPG 165

..?.. mukabil kırk beş re'y ile meb'us-ı intihab idildiği ma'ruzdır.

Beyrut:

Beyrutdan Rıza Beğ (Belge tahrip) Esad Efendi (belge tahrip) lâzımeden (belge tahrip) Ahmed Arslan (belge tahrip) Şeyh Ahmed Efendi (belge tahrip) Trablusşamdan (belge tahrip) meb'us olarak intihab idilmişlerdir.

Siroz:

Siroz sancağı için yüz yetmiş altışar re'y ile Neşed ve Midhat Beğler ve yüz mefuz re'y ile hırsuz Dalcif Efendi meb'us intihab olunmuşlardır.

Şünun-ı Ahaliye

Osmanlı İttihad ve Terakki Cem'iyeti Kongresi

Osmanlı İttihad ve Terakki cem'iyetinin nizamname-i (belge tahrip) icâb iden kongre Teşrin-i evvelin beşinci gününden yirmi beşinci gününe kadar in'ikad itmiş yirminci içtimâ'ı olan Pazar akşamı müzâkerât-ı hitama ermiştir. İşbu kongrede cem'iyetin merkez-i umumi a'zâlarından ve Rumili ve Anadolu vilayat ve elviye-i müstakile gönderilen merhaslar hazır bulunmuştur.

Kongrenin mukarrerâtının bir kısmı doğrudan doğruya cem'iyetin idâre-i dahiliyesine ta'alluk idüb bunların neşrine lüzum görülmemiştir. Bir kısmı ise umuman ma'lum olmak üzere gazetemizle neşir itmekde olduğumuz mukarrerât-ı atıyyeden ibaretdir.

- 1- Zât-ı hazret-i padişâhi kanun-ı esâsinin muhafazasına yemin etmiş olduklarından usûl-i meşrutiyete ri'âyetleri baki kaldıkça hayat ve hukuk-ı hümayunları Osmanlı İttihad ve Terakki cem'iyetince her dürlü ta'arruzdan masundur. Kongre bu karara muhalif olarak vuku'bulan neşriyat... kat'iyen red ve tekzib eyler.
- 2- Cem'iyetin siyasi programı aynen kabul ve tasvib edilmiştir.
- 3- Osmanlı İttihad ve Terakki cem'iyetinin meclis-i meb'usanda bulunacak a'zâları İttihad ve Terakki-i siyasiyesi namı altında olarak çalışacaklardır.
- 4- Cem'iyetin sureti zuhur ve terakkisine muvaffakiyet vakı'asının suret-i istihsâline dâ'ir mufassal bir tarih tertibine ihtiyaç hissedilerek bu babda lüzum görülecek izahatın aid olduğu merâkizden veya efraddan ahzi dilmesi şartıyla tarih-i mezkûrın vücuda getirilmesi için merkez-i umumi tarafından muktedir zevatdan mürekkebe bir komisyon teşkili ve bu tarihin tertib ve neşrine kadar cem'iyet mensubundan hiçbirinin cem'iyetin icrâ'at ve teşkilatına dair hususi ve umumi asâr neşri dememesi yalnız meydan-ı intişara konmak üzere bulunan aboneleri yazılmış ve destegah-ı mayi'a verilmiş olan Niyazi Beğ hatıranın devâm-ı intişârı ve cem'iyete mensub olmayanlar tarafından bu babda yazılacak asâr ve makaleler bi't-tab' muhalif-i hakikat olacağından bunların cem'iyet gazeteleri hey'et-i tahririyesi tarafından bi'l-ta' kib görülecek hatıraların tekzibi karargir olmuştur.
- 5- Vilâyet-i merkezlerinde doğrudan doğruya bir müdir-i mes'ûle tabi' olarak, yani mes'ûliyeti cem'iyete aid olmamak makalat ve mütalâ'atı cem'iyetden sadr olunmuş gibi telakki idilmemek üzere vilayet merkezlerinin mu'âvenet-i maddiye veya ma'neviyesiyle birer gazte te'sisine çalışılacaktır.

- 6- Her vilayetin ahvâl-i umumiyesine müteallik olarak merhaslar tarafından getirilen raporlar kırâ'et ve tedkik olunmuştur.
- 7- Vilâyetlerde iintişar idecek gazeteler hakkında bir meslek programı teertib olunmuştur.
- 8- Merkez-i umuminin bir senelik hesabâtı teşkil idilen komisyon ma'rifetiyle tedkik ve tasdik idilmiştir.
- 9- Cem'iyetin nizamname-i esâsiyesinde ta'dilat ve tashihat-ı külliye icrâ idilmiştir.
- 10- Cem'iyetin ordu ile münasebatı tedkik olunarak bir ta'limatname kaleme alınmıştır.
- 11- Merkez-i umumi ile vilayet merkezi arasında i'tilaf hüküm-fermâ olduğu umum a'zâca te'yid ve tasdik olunmuş ve bunun hilâfına olarak vuku'bulan neşriyatın tekzibine karar virilmiştir.
- 12- Sabık merkez-i umumi müddet-i nizamiyesi hitam bulduğu cihetle infî'âl itmiş ve kongre tarafından yeni ve hafi bir merkez-i umumi hey'eti intihab ta'yin olunmuştur.
- 13- Terakkıyat memleketin te'min ve tevsî'i hususunda cem'iyetce measruf olacak mesâ'idin bahsolunarak mukarrerat-ı atıyye ittihaz idilmiştir. Terakkıyat memleketin tevsî' ve idâmesi iki dürlüdür. Birincisi hükümete yapılacak terakkıyat ikincisi ahali ve efrâd-ı cem'iyet tarafından yapılacak terakkıyat.

Ahali-i efraddan cem'iyetin sa'iler ile te'min idilecek terakkıyat efrâd-ı eminde teşebbüsât-ı nafi'aya meyl ve isti'dâd uyandırub teşci'ine ve devam-ı muvaffakiyetine gayret itmek üzere hey'et-i müzakereden ahvâl-i mahalliyeeye nazaran birkaç zat bu işle uğraşmalıdır.

Terakki işini der-uhde idecek zevatın vezâ'ifini (1) ahalinin teşebbüsât-ı şahsiyelerini uyandırmak [bunun için her türlü mu'âvenet ve hale göre münasib mükafat müsabakalar tertib teşvikat ve telkinat gazetelerle takdirat her türlü teshilât irâ'esi şirketler teşkili için ahaliyi teşvik].

(2) Teşebbüsât-ı şahsiyeyi cem'iyet kendüne hasr ider gibi görünmemeli fakat teşebbüsât-ı şahsiye mefkud olan vilayetlerde icab ve tevsî'ine bizzat çalışmalı.

)3) teşebbüsât-ı nafi'adan en mühiminin ma'arifin tevsî' ve terakkisi olduğunu ve gece dersleri küşâdı hicri yerlerde hususi mektebler açmak, bilhassa sınayi' mekteblerine muktedir mu'allimler halini ticaret ziraat sanat odalarına teşvikatda bulunmak ve buralarda erbâb-ı vukuf ve namusdan zevat ta'yin itmek mes'elelerini hey'et-i merkeziyeler unutmamalı.

(4) ahalinin anlayabileceği bir lisanla yazılmış asâr-ı tâlifine şimdiden teşebbüs itmek [bu asârda hükümetin milletin vezâ'if-i müşterekesi verginin ne olduğu nereye sarf olunacağı ahalinin ma'arife sarılması şirket teşkili, ticareti ziraat ve sanayi'a rüşdi ve ibtidâ'ıye müte'allik] bununiçün müsabakalar açarak müddet-i mu'ayyine tarafından gönderilenlerden birinciliği kazanan eserin ehemmiyetine göre mükafat-ı nakdiyede bulunmak.

(5) Her meslek ve sana'at için mütehassısların yetişmesini tergib ve teşci' itmek ve bu meyanda Avrupaya vesâ'ir mahallere ashâb-ı liyakat göndermek.

Hükümete yaptırılacak terakkıyat: 1 vilayetlerde ma'ârif, ticaret sanayia ziraat ve bi'l-umum terakkıyatın te'minine hemen yegâne vasita olan tevsî'-i me'zuniyet ve salahiyetin bir an evvel

valilere i'tâsı için te'sirat yapılması (2) vilayetlerin dâ'ire-i salâhiyeti haricinde olan umur-ı nafi'-â-i umumiye için hey'et-i vükelâya meb'uslar vasıtasıyla ve meb'uslara da ..?.. tarafından te'sirat yapılması.

Tekzib

Viyana gazeteleri her ne maksadla olursa olsun yalan yanlış havadis neşr idiyorlar. Bu cümleden olmak üzere cem'-â-i bâlâya müretteb efrâd-ı ihtiyatiyenin verilen emri ısgadan mecaniyetle azimet eylemediklerini yazdılar. Biz neşriyat-ı vakı'anın asılsız olduğunu ve ordumuzun efrâdına kadar vatanın kendilerine tahmil ideceği vezâ'ifi her vakit ifaya amade bulunduğunu ve bunun için son damlasına kadar kanlarını dökmeğe can ü gönülden mütehellik olduklarını bilirdik. Fakat ma'lumat-ı resmiye ile suret-i kat'iyede tekzib idebilmek için üçüncü ordu kumandanlığına müracaatle istizâh-ı keyfiyet idildik.

Fa'aliyetiyle cem'iyetiyle yenam olan ordu kumandanı meğer keyfiyeti Sirozda aramsaz olan dokuzuncu fırka kumandanlığından isti'lâm itmiş ve cevaben atide sureti münderec telgrafı almışdır ki, bununla resmen ve kat'iyyen aracif-i vakı'ayı fazla tefsire ihtiyaç-ı his itmeden tekzib mesarı'ât ıderiz.

Selanikte Üçüncü Ordu Kumandanlığına

C. 23 Teşrin-i evvel sene 324 efrad-ı ihtiyatiyenin bu yolda nizamişkânane bir hareketde bulunduğuna dâ'ir mevakı'dan bir güne ma'lumât ve şikâyet vârid değildir. ..?.. cem'a bâlâdaki taburlara müretteb efradın kısm-ı küllisi vürud itmişdir ve henüz vürud itmeyen mikdar-ı cüz'isinin şimdiye kadar sevk olunamaması sebebinin nurekob redif taburundan isti'lâm kılınmağla alınacak cevabın ayrıca arz idileceği ma'ruzdır.

Dokuzuncu fırka kumandanı

Mirliva

Hüseyin

İntihabat ve Yunanlılar

Yerli Rumların sıfat-ı Osmaniyeleri i'tibarıyla mahak gayr-ı mahak olsun. Her halde bir hak şikâyetlerini teslim ıderiz. Gördükleri zannettikleri bir haksızlığı merci'-i mahsusuna arz ile tashih-i fikr itmek ve hak kazandıkları takdirde tashih -i mu'âmele itdirmek meşrutiyet-i idârenin teb'amızın kâffesi için olduğu gibi Rumlarda tabi'atıyla bahş eylediği bir hakkı sarihdir. Çünkü hukuk-ı tabi'iyyenin birisi de en mühimi de hak istid'â hakk-ı müraca'âtdir. Fakat şimdi doğrusunu neden ketm idelim. Bir müddetden beri başımıza yerde Yunan gazeteleri çıkdı. İntihabat hakkında Rumların mahrumiyetlere haksızlıklara düşâr oldukları hakkında prosödös cenablarının yanı sıra aynı kuvvetle aynı hissini ilcaatıyla yazılan makalelerle dolu yerde (Empiros) lar, (Patris) ler arz-ı didâr muhalefet itmeğe başladı.

Neredeyiz ya hu Yunanistanda mı? İntihabat hakkında (Empiros) bakınız neler yazıyor.

“Rumların ihraz-ı galibiyet itmemeleri için Rumlara re’yi virilmemesini müş’ar cem’iyetin mektupları meydana çıkıyor. Genç Türklerin Yanya vilayetinde Mösyö Dimitri Ralliye ahali tarafından vuku’bulan istikbal-i resmiyeden müctenib oldukları ve Arnavudların dahi doğrudan doğruya işbu resm kabule izhar memana’at eyledikleri görülüyor. Acaba vekayi’-i mezkûrenin ‘âdi bir tesadüf olduğunu kabul etmek yoksa genç Türklerin bir tebdil-i siyasileri bir meslek-i cedideleri olduğunu mu teslim etmek lazımdır fakat herhalde tarık-ı samimiyetden kat’iyyen inhiraf itmemiş olan Yunanistanın politikasıyle kabil-i te’lif olamaz. Ümid idiyoruz ki İttihad ve Terakki cem’iyeti bu hakikati nazar-ı ehemmiyetden dūr tutmayacak ve menâfi’leri iktizasından bulunan adalet politikasının idamesinde sebat ideceklerdir.

Görülüyor ya Yunanistan hükümetinin fırka-i muhalifesi re’isi Mösyö Ralli hakkında beyân-ı mütala’a itdiği esnada Osmanlı hükümetinin Rum unsurunun intihabatını da karıştırıyor.

Bu iki mes’ele arasında ya hiçbir irtibat yokdur da Embrosun hezeyanlarıdır. Yahud irtibat vardır da o vakit te’essüfler itmekden ve bunun Osmanlı Rumları hakkında mazar bi netice tevellid eylediğini söylemekden kendimizi alamayacağız.

Yunan unsurunu sırf hisse mağlub bir kavim olarak tanıdığımız için Yunanlı Mösyö Ralli ile Osmanlı intihabatı arasındaki münasebatdab bahs etmek muvaffak olmadıklarını söylemekden haber-i nefis itsek de çekinemiyoruz.

Sonra da Rumlar için Türkler re’y virmediklerinden şikayete hak kalır mı? Biz Empirosu te’mîn ideriz ki Osmanlı ve İttihad ve Terakki

İttihad ve Terakki Tefrikası

Sardanapal

Manzum Tiyatro

Mü’ellifi: Abdülhak Hamid

Takriben otuz dört sene mukaddem yazdığım bu kitabı bundan yirmi şu kadar sene evvel tab’ itdirmek sadedinde bulunmuş ve fakat ba’zı yağmakârânın tasallutat hafiyeleri yüzünden basdırmağa muvaffak olamamış idim. İlk kanun-ı esasinin metrukiyetiyle beraber mahkûm müddet-i muvakkat olan ..?.. azade o kanun insaniyet-nümunun i’âde-i hayat itmesiyle birlikte hayatını i’âde idiyor. Fi 1 Ağustos 324. Hem mü’esser hem eser ba’de-ma azade-ser.

Abdülhak Hamid.

Mukaddime

Sardanapal tarih-i mesihiyeden sekiz asır evvel dünyaya gelmiş bir Asurya hükümdarı der ki sadamat ezmine ile şahs-ı ma’nevîsi bu gün mertebe-i hayalini bularak tarihi de efsanelerden misal olmuştur.

Sardanapal namına bundan on bir sene mukaddem yazdığım tarihiyenin sâ'ire-i aşk ile tenvir olunarak gösterilmesidir ki meşmul nazarları olacağı erbâb-ı dikkat bunda tarihe mutabakatdan ziyade bir şemr û inşa hevesinin ilcâ'âtına muvaffakat bulurlar.

Eserin tarihçe olan nekayıs ve zevâ'idini bu söz ile i'tiraf itmiş olduktan sonra bir vak'a-i tarihiyeyi hissiyat-ı şa'iraneye tevfiğ için tağyir itmekden ise o hissiyata göre bir faci'â-i hayaliye tasvir itmek ulu değil midir? Yolunda vârid olacak sû'âle cevab olarak derim ki vuku'ât alemleri daima gönüllerinde hissedercesine şair yaradılmış olan erbâb-ı kudret için bir şey yazmak istedikleri zaman Tevarih-i kadimeden istimdada ihtiyaç yok ise de ben yazdığım şeyin mevzu'ını tarihten almak zaruretinde bulunan acezedenim.

Esası bu vechle tedârik idüb sonra onu kendi efkârıma göre vaz' itmek adetimdir ki “Tezer” “Eşper” “Tarık” hep bu yolda yazılmış şeyler olduğu gibi “Sardanapal” da öyledir.

Sardanapali yazdığım zaman istâd-ı muhterememiz atufetlü Kemal Beğefendi hazretlerine haber vermiş olduğumdan kendileri cevaben “Lord Bayron” un Fransızcaya mütercim bu namda bir eseri bulunduğunu ihtar ile mütala'asını tavsiye buyurmuşlar idi. Okudum, tatbik itdim Bapronun yazdığını bi'l-tab' güzel, benim yazdığımı fena fakat büsbütün başka buldum. Erbab-ı mütala'adan bu iki eseri tatbik buyurmak isteyenler dahi zannederim ki dediğim adem-i mutabakatı tasdik iderler.

Sardanapalın edebiyatça olan nakisalarına gelince başlıcası “eşper” ile “Tezer” gibi bunun da kavafi-i mukayyede ile yazılmış olmasıdır ki eseri şart-ı evvel asâr olan tabi'ilikden çıkarıyor. İhbar tabi'atla ihtiyar olunmuş bir tarz-ı ifadeye müstenid olursa en tabi'i hayatın bile tabi'atı mahvolur.

Bir heykel ne kadar güzel olur ise olsun ruhsuzdur. Halbu ki bir heykelin de güzelliği tabi'ata olan makareneti nisbetindedir.

Edirnenin bir köşesinde yirmi beş gün inziva idüb de yazdığımı düşünerek neşrine mecbur olduğum bu eserden hiçbir mütala'a'n Zokiyab olamayacağını bilirim. Yalnız gönül ister ki bu kafiye-i mukayyede kusurı kitabın sâ'ir hatalarını hem isbat ve hem de mahv ider bir kusur ad oluna.

Bu tazarru'dan erbâb-ı mütala'a içinde içindeki kanadı müdhiş azamî düşünmeyüb de bir kabrin taşındaki sözlere ..?.. olanlar “Sardanapal bu yolda mukaffi olmasa hatadan münezzehe bulunurdu” ma'nâsını istihrâcda muhtardırlar.

Ben ahvânıma söylerim ki insan muhiti olduğundan eseri hatasız olmak mümkün değildir. Fakat bir mü'ellif hata itmeymiş olmağı temenni itmekle yahud itdiği hataya bir sebep göstermekle mü'ehhize da'vet itmiş olmaz. Şurası da ilave olunacak şeylerdendir ki zamanımızda aksam ma'rifetin cümlesi mazhar-ı terakkıyat olarak bundan edebiyatımız kemâliyle hissedar bulunmuş ve o terakki-i edebiyeden mü'ellif hakirede bir hisse düşdüğü tevcihleriyle müftehir bulunduğum edebâ-yı Osmaniye nezdinde kabul olunmuş ise de Sardanapal bu devr-i terakkiden evvel yazılmış bir eser olduğu için havi bulunduğu iş'âr ve efkârın terakkiyet-ı asriye ile bir münasebeti olamayacağı tabi'idir. El-hasıl “Sardanapal” kavafi-i mukayyede ile yazılmamış olsa hataları şimdikine nisbetle kalil ve hususiyle evvelce

yazılmış olmayub da bu zamanda kaleme alınmış bulunsa terakkıyat hazıre-i edebiyemizden başka müsebbibi olmayacak bir derece-i terakki ibrazıyla terakkıyat hazıre-i edebiyemize eser-i acizanemde bir delil olabilirdi demek isterim.

Buralarını yazışım ne i‘tizârane mevazı‘a ve ne de âtide olacak mü’ehhizelere müdafa‘a için olmayub maksad yalnız erbâb-ı mütala‘aya beyân-ı mütala‘âdır.

Haziran 1301

Abdülhak Hamid

Birinci Fasıl

“babilde hükümet dâ’iresinde bir oda”

Birinci Temaşa

“Belis, Aryakis, Akındarakis” Belis “Methur”

Mesâ’ib belaya, mezalim yeter,

Yok olsun o gaddar ve zalim beter

Otuz bir yıl olmuş ki hükm-i revân,

Tahmilde pir û cevan na-tavan

Hemen kasdi mazlum olan canadır

Hep if‘âli sahib-i hurûcânedir

Hüner gösteren vatan-perveran

..?... az zaman ve danişveran

Mâ-ba‘dı Var

JPG 166

Birinci sene numro: 42 17 Şevval 1326	Çarşamba	29 Teşrin-i evvel 1324 11 Teşrin-i Sâni 1908
Abone şerâ’iti Selanik şehri için abone kayd idilmez. Memâlik-i Osmâniye için seneliği 140 guruş. Memâlik-i Osmâniye için altı aylığı 80 guruş. Memâlik-i ecnebiyye için seneliği 40 frank. Memâlik-i ecnebiyye için altı aylığı 22 frank.	İttihâd ve Terakkî İttihâd Kuvvetdir	İ‘lânât ta‘rifesi Birinci sahifede satırı on guruş. İkinci “ “ beş “ Üçüncü “ “ üç “ Dördüncü “ “ altmış pare İskonto ve sâ’ir şerâ’it için ayrıca ta‘rife mevcuddur. Mahall-i idâresi : Selanik’de Hürriyet Meydanı dâ’ire-i mahsusadır. Gazeteye müte‘allik her

Cem'iyetin mekasidına ve milletin menafı'ına hâdim her türlü asâr kabul olunur. Neşr olunmayan asâr i'ade idilmez.		türlü hususat içün idâre me'murluğuna müraca'at olunur.
Nüshası 10 paredir.	Osmanlı İttihad ve Terakki Cem'iyetinin Vasıta-i neşr efkârı olub Cumadan ma'dâ her gün neşr olunur siyasi, içtimâ'i, edebi ve fenni Osmanlı gazetesidir.	Nüshası 10 paredir.

milletin İttihad ve Terakki Cem'iyetine İ'ânesi

lira yüz gurus hesabıyla

Guruş

1500	Dodolar çiftliği nazırı İbrahim Efendi
1000	savul Modyano zadelerden Mösyö Ali Modyano
500	da'va vekillerinden Bakoil Efendi
00	Mühendis Miltiyadi Minkese Efendi
500	inşaat mimarlarından Cimani Efendi
500	Mühendis Pavloviç Efendi
50	Ustabaşılardan Pavlo usta
500	Fabrikatör Alfred Tişano Efendi
300	Ticaret ve nafi'a nezâreti tarîk ve mugayyer müdiri Arslan Efendi
40	vilâyet-i nafi'a ser-mühendisi Dimitriyadis Efendi
20	şimendifer komiseri Rasim Beğ
200	nafi'a müfettiş mu'âvini Mühendis Zihni Beğ
200	nafi'a merkez mühendisi Nafiz Efendi
200	nafi'a birinci şube mühendisi Kololyan Efendi
200	nafi'a istikşâf mühendisi Camiç Efendi
200	nafi' demir köprüler mühendisi Said Efendi

200	nafi‘a kondöktörü Hüsnü Efendi
200	ziraat bankası müdiri Remzi Efendi
300	inşaat ustabaşlarından Hacı Sadık Ağa
200	nafi‘a üçüncü şube mühendisi Nadir Efendi
200	“ ikinci “ “ Ruhi Beğ
100	nafi‘a şimendifer idaresi mühendisi Mustafa Efendi
100	nafi‘ istikşâf mühendis mu‘âvini Kazım Efendi
100	nafi‘a başkâtibi Lütfi Beğ
100	nafi‘ ressamı İzak Salim Efendi
100	amele usta başlarından Zeynel Ağa
100	amele usta başlarından İstavri Ağa
100	Hayim Efendi
50	nafi‘a birinci şube kâtibi Osman Efendi
50	nafi‘a anbar me‘muru Münahim Efendi
9300	yekûn
819091	geçen nüshamızdaki yekûn
828191	yekûn-i umumi

Siyaset

Şark ahvâlinde Fas mes‘elesini ne arıyor?

Diyebiliriz ki beş altı seneden beri Avrupa muvâzene-i düveliyesinde Fas mes‘elesini pek mühim bir rol ifâ ediyor. Adeta muvâzenenin hey‘et-i umumisi i‘tibarıyla bir nokta-i istinadını teşkil ediyor. Bilhassa Fransa ile Almanya münasebatında bir tûfengin tetiği mahiyetini haiz bulunuyor Almanya herhangi bir cihetden dolayı siyaseten düçâr-ı mağlubiyet olur. Tarîk-ı terakkıyatında bir mani‘aya tesadüf iderse Fas tetiğine derhal sarılır. Bir mani‘aya tesadüf iderse Fas tetiğine derhal sarılır. Çekmeğe mütehallik görünür. Bunun içündir ki bu Fas mes‘elesinin altında neler vardır. Ve bu esbab-ı hafiye doğrudan doğruya alakadarı bulunduğumuz Şark mes‘elesinde nasıl bir rol ifâ ediyor. İşte bu nekat mühimme-i siyasiye hakkında kar‘ilerimize ba‘zı izahat vermek istiyoruz.

1904 senesinde Fransa ile İngiltere arasında bir mukavele in‘ikad itmişti. Bununla Fransa İngilteredeki Mısır daki İngilterede Fransa'nın Fasdaki siyaset mütekabelelerine adım-ı müdahaleye herbiri dâ‘ire-i icrâatında münferid kalmağa müte‘ahhid bulunuyorlardı. Bu

ta'ahhüdât ise Fransa hariciye nazır esbakı Mösyö de Lakasanın o vakte kadar ta'kib eylediği politikanın neticesi idi. Mösyö de Lakasa zaman-ı idâre-i hariciyeyi eline alınca bir hedef ittihaz itdi. Onu ta'kibe başladı. O hedefde Almanyanın her vakit Fransayı tevzi' için vuku'bulan teşebbüsâtına karşı Fransanın maddi veya manevi bir zarara uğramasının önünü almakdan ibaretti. Ve bunun için bir çok vesâ'it-i düveliyeye muhtaç idi. En eşlem tarıkı Almanyayı tecrid itmek kuvve-i ittifakıyesini mümkün olduğu kadar düçar zayıf eylemek ve mukabilinde bir kuvve-i tedhidiye-i müttefika vücuda getirmekte buldu. Yüz sene muharebesinin te'sirâtıyla Rusya ile ittifak tedâfi'i ve tecavüziyesiyle İngilizler ve Fransızlar arasında tefrit derecesinde caygir olan ihtilafı güşetmek izale itmek İngiltereye takrib eylemek elzem görünüyordu. İngiltereye dest-i muhazenet uzadılacaktı.

Evvel emşrde İngilizlerde Akmanyanın evvel Fransa hasm-ı kadiminin terakkıyat berkıyyesinden ticaretindeki tevsi'ât harkuladesinden mütevellid bir endişe bir havf runema oluyordu. O vakte kadar ticaret aleminde ön ayak olan rakibesiz endişesiz tevsi' ticaret iden koca İngilterenin önüne Almanya çıkmıştı. Hem de her türlü fa'âliyet şayananesiyle önünü arkasını göremeyerek ol-haymeyerek, her ihtimale rağmen ilerlemek için çıkmıştı.

İngiltere bu endişesini izaleye muhtaç ve bunun için her türlü mazaheret ve mu'âvenetleri te'min eylemek mevkî-i istifadeye koymak mecburiyetinde idi. İşte ortada Almanyayın muvazene-i ittifakıyesini bozmağa amade bir el uzanıyordu. Fransa (seng-i hasm-ı ticaretin olan benim de hasm ve vatanımdır) diyordu ve bununla birleşmek o genişleyen tehditkârâne rekz-i vücud mukavemet iden kuvvete karşı ittifak hiç olmazsa i'tilaf eylemek lüzumını vazıhan gösteriyordu. İngiltere artık ilk adımı Fransa ile olan i'tilâf-ı hazıresinin temellerine ilk taşı atmıştı. Fakat Almanyanın Nebredazma etvarı için hafif bir i'tilaf kâfi değildir. Onun yevm-i te'sisinde takviyesi ihtiyacı daha ziyade hiss olunuyordu. En ufak hadisat-ı siyasiye bu i'tilafın takviyesi için sebebli sebebsiz esas ittihaz idiliyordu.

Lakin ortada yerde (Fransa-Rusya) ittifak kavimi kadimi mevcut idi. Hindistan üzerinde bir küh-i dehşetsar mahiyetini haiz olan Rusya 1854 vekayî-i siyasiyesini hatırlıdan çıkaramayan karim sularına kendisine rağmen misafirete gelen İngiliz donanmasını unutmıyan Rusya müttefikatın İngiltereye temayüülünden pek hoşlanmıyordu. Fransa lüzum ile elzem arasında cenkleşiyordu. Dirken (Rus-Japonya) muharebesi çıkmıştı. Muharebe-i mezkûrenin neticesi hiç şübhe yokdur ki (İngiltere-Fransa) münasebatının daha ziyade kesb-i samimiyet itmesine sebebiyet virmişti. Artık maddi ve manevi her kuvveti zayı' iden Rusya Fransa için kıymetli bir müttefik olamazdı. Fransa muvaffakiyat-ı siyasiyesini ihraz için başka bir kuvvete arz-ı ihtiyaç idiyordu. Ve o kuvveti İngilterede buluyordu. O dakikadan itibaren tarafey-i itilaf vakî'i takviyeye elbirliği ile çalışmağa başlamışlardı. Bunlar Manş denizinin iki yakasından te'ati-i işaret ahvat itmekte iken Almanya asabi bir seyirci oluyordu. Adem-i memnuniyetini izhar için fırsata müterakib bulunuyordu ve kendisinden daha zayıf hissettiği Fransaya karşı dış biliyordu.

O esnada tarih-i siyasetde ehemmiyet-i azimeyi haiz olan diğer bir hadise Almanyayı heyecana düşürmüştü. İtalya ile Fransa yekdiğerine takrib itmek yolunu tutmuştu. Dimek oluyordu ki Almanya son istinadgâhından ittifak meselesinden dahi mahrum, kuvve-i mukavemeti de zaifa düçar idilecekti. Ve buna mevcudiyet-i mektesebesinden feragat itmedikçe rıza gösteremezdi.

Almanyanın asabiyeti son derece bulmuş idi. Bir bahane zehir intikamını Fransa'ya isale edecek her bahane bekliyordu. Ve işte Fas mes'elesi o vakit zuhur ediyordu.

Fas mes'elesi nedir? Almanyanın Fasda Fransa politikasına memana'at itmesinden mütehaddis bir ihtilafdır. Fakat bütün netayiciyle ve her iki devletin müttetiklerinden mütehassıl iki kuvve-i kahrareyi karşı karşıya her an koymak tehlikesiyle Avrupa sulh ve müsalemetini haleldar edecek dehşetde bir ihtilaf-ı azimdir.

Almanya Fransa'nın Fasda takib edeceği programdan kendisini haberdar itmediği ve kendisinin de Fas umurunda alakadar bulunduğu bahanesiyle Fransa siyasetine ibraz-ı muhalefet itdi. Ve Fransa'nın Fas iktisadasat-ı dahiliyesini ve askerine idiilen ta'arruzat-ı fiiliyeyi teskin ve te'dib için Fasa asker çıkardığı gün imparator Wilhelm de tancaya çıkıverdi. Bu sahib-i hurucâne bir hareket idi. Bir hareket ki Avrupa asayiş-i umumisini tarumar edecek mahiyetde idi. Fransa'ya karşı aciz kalan Fas hükümeti imparatorun bu mazaheretinde bir istinadgâh mukavim görüyordu. Ve Fransa'nın müdahalesine mübedde'ân olan ve tarafından emire takdim kılınan programına bu kere Fas emiri (L) diyordu.

Artık Fransa , ya Fasdaki siyasetinden vazgeçmek yahud Almanya ile harb itmek şıklarından birini kabul itmek mecburiyetinde bulunuyordu. Fasdan vazgeçmek Mısır'daki menafî-i metrukesine mukabil Fasda perverde eylediği amalini terk eylemek Fransa için bir bargârân hele namus-ı siyasi için bir darbe-i şin idi. Ya harb itmek! Hayır o da işine gelmiyordu. Nüfuz-ı siyasetinden emin olduğu cihetle Fransa (konferans) diyordu. İş i hükme havale itmek ve orada Almanyayı siyaseten olsun mağlub eylemek arzusunda bulunuyordu. Almanya konferans teklifine karşı mutlaka harb, yalnız harb isteyemezdi. Ordusu için bahriyesi için on sene müddetle ihtiyar ittiği masarîf-ı fevkalade bütçesinde öyle rahneler açmışdı ki başka sebebler olsa bile harb itmekden vazgeçirecek kuvvetde idi.

Hele ittifak mislini amalane ramidecek zannediyordu. Bir taraftan da Rusyayı dâm-ı iğfaline düşürmek hevesine düşmüşdü. Sonra da İngilterenin Fransa'ya zahir olmakda pek sarîh olarak ibraz eylediği siyaseti aldığı tavır ve hareketi ihmâl idemezdi. Evet konferansa gidecekti. Fakat kendisini o mevki'-i siyasiyeye ilka iden sebebi aradı. Mösyö de Lakasayı ve hem hayalinde siyasetinin bir düşman bi-amânı olarak gördü. Mösyö (De Lakasa) nın mevki'-i iktidardan çekilmesi teklif sarîhinde bulundu. (De Lakasa) gitdi. Fakat Fransa'nın nüfuz-ı siyaseti düçar zaif olmadı.

Bir ay sonra İspanyada kâ'in (el-Cezire) şehir-i sağırinde altı büyük devletin altı merhası fasl-ı ihtilâf için toplanıyordu.

El-cezire konferansında Almanya, hakk-ı şükr politikasıyla hatta dostlarını kaybettiğini anlardı. Fransa bir ekseriyet-i arâ kazandı. Konferans Fransa'nın Fasda her nasılsa iktisab eylediği hukuku tanıdı. Ve ba'zı kuyud tahtında olmakla beraber Fasda siyasetine bir serbesti-i hareket te'min itdi. Fakat bu ekseriyet-i arâ nasıl tahsil itmiş idi. Hayret.. Avusturya hükümeti Fransa'ya zahir olmuş idi. Almanlar buna inanmak istemiyorlardı. Hakikat hâl karşısında Almanya bir ..?.. sulh ve müsalemet kesildi. El-Cezire mukarreratına her türlü amâline rağmen vaz'-ı imza mecburiyetinde bulundu.

Buraya kadar yazdıklarımız az tafsilli olmakla beraber devr-i sabıkda cerâ'idden kâffe-i vekayi'i ta'kidde mahrum kalan ahalimizi adeta siyasiyat-ı aleme karşı bigâne bırakmak ve ahvâl-i hazireyi iyi takib idebilmelerine hizmet itmek için yazdık. Onlar olmazsa ünvanımız ve o unvan tahtındaki tafsilatımız hiç anlaşılmaz.

İşte son fıkramızdan anlaşılıyor ki bugün Balkan mes'elesinde en büyük rolü oynayan Avusturya Fas mes'elesinde Fransaya zahir olmakla Fransaya ta'alluk iden ihtilâfatın kâffesinde husul-i muvâzene için bir kuvvet olacağı tahakkuk idiyordu. Bundan hem Fransa hem Avusturya memnun kalıyordu. Bir taraftan Avusturya diğer taraftan Fransa icab itdikçe bu kuvvetden müteakiben istifâde idiyorlardı. Bundan hem Fransa hem Avusturya memnun kalıyordu. Bir taraftan Avusturya diğer taraftan Fransa icâb itdikçe bu kuvvetten müteakiben istifade idiyorlardı. İşte şark ahvalinde Fas mes'elesinin te'siri burada nemayan oluyordu.

Bu te'sir şark mes'elesinin zuhurundan beri iki vechle nemayan olmuştur. Birincisi daha henüz (Bosna Hersek) ilhak olunmazdan evvel görülmüştür. Kar'ilerimiz bilirler ki Bosna-Hersekin ilhakından evvel Avusturyanın Parisdeki sefiri Baron (Kiven Holler) Fransa re'isi hükümeti Mösyö Falyere bir name-i imparatori takdim etmiş ve iki üç gün sonra i'lnu'l-hak eylemişti. Avusturyanın hareket-ı kanunşikestanesine karşı Fransız matbu'atında o vakte kadar görülen asabiyet kesb-i i'tidal eylemiş ve Türkiye'ye beyan-ı meveddet eylemekle beraber Avusturya idilecek cüz'i temaşatdan pek yakın bir zamanda istifade idebileceğini adeta gözüyle görür gibi Avusturyanın ilhak mes'elesini emr-i vakî' olmak itibarıyla Yenipazar sancağını Türkiye için ta'vizat-ı kâfiye olduğunu i'lane başlamışlardı.

Avusturya ve Avrupa efkâr-ı umumisi üzerinde bu tebdil-i cüz'i büyük bir te'sir icrâ eylemiş Avusturyanın teşebbüsünde müte'addid davranmasına sebebiyet vermiştir. Çünkü Fransa Avusturyaya karşı İngiltere ve Rusyaya rağmen açıktan açığa bir tavr-ı ihtilafda bulunamazdı. Vesat-ı saffetle ne burası ne de orası için kat'i olmayarak ta'kid eylediği politika Avusturyanın işini görüyordu. Fakat Avusturya bilmiyordu ki Türkiye siyaseti bu def'a işi başka kalıba dökmüşlerdi. Bulgaristanla hususi müzakerata girişilmiş Avusturya için hiçbir meyl-i i'tilaf gösterilmemişti. İngiltere Rusya ve Balkan hükümeti sağıresi Türkiye'ye sağır idiler. Hatta Bulgaristan Türkiye ile fasl-ı i'tilaf itdikden sonra hiç olmazsa bi-taraf kalacaktı.

Bu Avusturya ve onunla beraber Almanya politikası için bir sükut bir mağlubiyet idi. Bu ve buna manzum olan bazı esbab-ı dahiliye Almanyaya yeni bir rol oynatmak için kâfi bir bahane teşkil idiyordu. Almanya Fransa ile bir ihtilâf çıkarmağa teşebbüs itdi. Bu da Fas mes'elesinin Şark ahvâline ikinci bir te'siri oldu.

JPG 167

Birinci Sene	İttihad ve Terakkî	Sahife 4
--------------	--------------------	----------

..?... ile... meclis-i a'zasından bulunan fark-ı siyasiye müttefikan ve mu'teberân rü'esâsı tarafından icrâ-yı müzâkerât ve bir karar ittihaz idilmek üzere bir içtimâ' akd edilmiştir.

Re'is-i izâr Mösyö Malinof ..?... mesâ'il-i mutalebât-ı siyasiye hakkındaki şerâ'itin Osmanlı merhaslarına hayn teklifinde mumâ-ileyhim tarafından hiçbir müsa'ide ibraz edilmediğinden

dolayı bulunduğı halinin pek nazik olduğundan Őikayetini mütezammin bir telgrafname kabul itmesi üzerine derhal bir meclis-i vükelâ akd idilerek bu haber-i fevkalade bir sũ'î te'sir icrâ itmişdir. İşbu meclisin sebep-i içtimâ'ı bi't-tab' Layacefden alınan son haberlerin müzekkiresiyle iştigal etmek idi. Bu müzakerat pek Şedid ve medid imiş. Layacepefin Sofyaya celb edilmesi ve müzakeratın münkat' olduğını i'lân edilmesine karar-ı ittihaz olunması derecesine varmış olduğı te'min idiliyor. Ma'mâfih nazırdan Paprikof e MoŐanof Layacepefin celbi dilmemesi ve bilakis hey'et-i merhasamızı Osmanlı merhaslarının adedine müsavi kılmak içün daha iki merhasın İstanbulla i'zâm idilmesi yolundaki re'y ve efkârı ihraz-ı galibiyet itmişdir.

Ferdası gün tekrar meclis-i nazar akd idilmiş ve Şu iki merhasları intihabat ve i'zâm mes'elesiyle iştigal itmişdir. Maliye nazırı Mösyö Slabanaf İstanbulla azimet etmek fikrinde imiş.

(boykotaj Hakkında)

Atınada münteşir Ambros gazetesinde okunmuşdur:

Türkiye müşkilât-ı hazıre esnasında pek dürbin olduğı isbat itmişdir. Bir usũl-ı cedideye tevfiķ hareket iderek Avusturyadan ahz-ı sâr eylemiŐdir.

Ecnebi gazetecilerden birisi boykotajın insaniyete muhtesat-ı kesire te'min ideceğini yazıyor. Boykotaj pek çok muharebatın bertaraf olmasına ve sulh-i umuminin emr-i takririne hadim olacaktır. Bir devlet ordu-yı kavisine mağruran diğer bir devlet aleyhinde mu'âmelât-ı küstahane ve etvâr-ı amiranede bulunduğı ve binâ'en aleyhharekat-ı hukuk-Őikestâneye ictisâr itdiği takdirde müte'arrız-ı aleyh olan devlet-i ta'arruz-ı vakı'a karşı müthiş bir silah mukabeleye malikdir ki o da boykotajdır. Avusturya mesela her sene doksan yedi milyon frank kıymetinde mahsulat Türkiyeye idhal eylemekdedir. Ve Türkiyenin Avusturyaya olan ihracatı dahi kırk üç milyona balığ olmaktadır. Binâ'en-aleyh Türkiye Avusturyaya karşı muharebe-i iktisadiyeyi i'lân itdiği takdirde Avusturya zamima-i memâlik eylediği Bosna ve Hersekden bi't-tab' ihrâz idemeyeceği elli dört milyon frangı kaybedecektir.

Avusturyanın dahi Türkiyeye karşı muharebe-i iktisadiyeyi i'lân eyleyeceği farz olunsa bile mukabilinde hiçbir menfaate nail olamayacağı aŐıkârdır. Avusturya devleti Türkiyeden idhal olunan ecnebilerle Afyon-ı memalik sâ'ireden tedarik idemediği halde Türkiye Avusturyadan idhal olunan Şükri sâ'ir mahallerden idhal idebildiği muhtaç-ı izah değildir. Bu suretle her nasıl hareket iderse itsün Türkiyenin iğbirarından dolayı senevi elli dört milyon frank iradeden mahrum ve mu'tazar oluyor. Bu muharebe-i iktisadiyeye karşı Avusturya bi't-tab' muharebeyi ihtiyar idebilirse de bundan istihraç eyleyeceği faide laŐı-i mesabesindedir. Galibiyet ihbar idildiği takdirde devlet-i mağlubeden zabt-ı memâlik etmek son derecede müşkül ve hatta mahal olduğı gibi muharebenin mucib olacağı masaríf-ı fevkaladeden dolayı ahvâl-i iktisadiyesinde daha büyük bir hastane açılacak ve netice-i muharebeye Türkiyeyi boykotajın devamından yine feragat itdirmeğe muvaffak olamayacaktır.

İmdi boykotajın ne derecede müthiş bir silah olduğını herkes tasdiik ider zannideriz. Bi'l-münasebe birkaç boykotaj mes'ili yad itmeğe mesari'at eyleriz. Lehlerin Almanların icrâ-at-ı

tazyikiyyesine mukabil ittihaz eyledikleri boykotaj usulünün neticesinde Almanlar milyon zarar itmiştir.

Çin devletinin Japonyaya karşı ne derecede aciz olduğu herkesçe malum bir keyfiyettir. Fakat bununla beraber Japonlardan pek iyi ahz-ı sâr idebilirler. Nitekim sine-i hazireden Japonların düçar-ı hasar ve zarar olmaları aciz Çinlilerin asar-ı gazab ve inkılâ'âtının ne kadar müdhiş olduğunu fiilen isbat itmiştir. Sene-i hazîrenin ibtidasında Çinin yalnız iki ticaretgahı Japonya mahsulat ve ma'mulâtının idhalini taht-ı memnu'â almışlardır. Bu boykotaj-ı umumi olmayub gayet cüz'î bir dairede tatbik idildiği halde Japonlara otuz dokuz milyon frank bir zararı mucceb olmuştur. Japonya Çinlilerin gazb ve infi'âlini teskin etmek üzere kâffe-i vesâ'it-i mümkinîyyeye müracaat itmiştir.

Ez-cümle Çinlilerin nakden istihsal-i menfaat itmeleri için filosunu manure icrası zamanında Çin sevhiline sevk eylediyse de Çinlilerin müstefid oldukları halde yine boykotajı ref' itmemekte sebat iderlerdi. Fransa o vakit boykotajı taht-ı karara alan tüccar-ı umumi sendikasının re'isine bir milyon frank vaad ile ma'mulâtının bahalarını tenzil itdiği gibi emvâl-i ticariyeyi havi beher denk için Çinlileri tergib etmek maksadıyla bir de birer banko dahi tertib itmiş ve tergibatında devam ile Çinlilerde mebzul olan pirinç ile mükemmel pilav ziyafeti çekmek derecesine varmışdır. Fakat Çinliler son derecede izhar ta'nid iderek teklifat-ı vakı'ânın kâffesini reddeylemiş ve böylece Japonyalılar iki yüz milyon frank kadar bir zarara uğramışlardır.

İşte boykotaj mesulünün sulh ve müsalemet-i umumiyyeyi te'min nokta-i nazarıdır. Ne derece icrâ-yı te'sir itdiği isbata muhtaç olmayacak surette vazıhdır. Bununla muharebenin külliyyen bertaraf idilebileceğini söylemek istemeyiz. Fakat ihtiyar-ı muharebedeb istihsal-i menfaat idilemeyeceği gibi bilakis düvel-i muharebenin haşarat-ı maliye-i harikuladeye düçar olacakları muhakkak idüğüne boykotaj fimâ-ba'ddır. Muharebenin yerine kaim olacaktır.

Şünûn-ı Hariciye

Almanya- Fransa

Bu haftanın en mühim vak'a-i hariciyesi Almanya ile Fransa arasında yeniden zuhur iden bir ihtilafdır. Neticesine intizar dünkü nüshamızla birisini yazmamış idik. Fakat iş zahirde vehamet kesb ittiğinden kar'ilerimizi ihtilafın sebebinden haberdar etmek istiyoruz. Ma'lumdur ki Fransa ile Almanya münasebatında öteden beri bir kırgınlık vardır. Bu da Fransanın İngiltere, Rusya ve İtalyayı kendisine müttelik veya zahir kılması ve Almanyanın öteden beri hakkında bildiği dışların te'siratını izale itmeğe çalışması neticesidir. Adem-i muvaffakiyetini te'min eylemek için vuku'bulan teşebbüsleriyle mesâ'isiyle mükerreran izhar eylemiştir. Bu haftaki ihtilafda yine Fas mes'elesinden yine aynı sebebden neş'et ediyor. Fransanın orada bulundurduğu asakir meyanında bir çok Alman İtalyan Belçikalı teferru'at-ı ecnebiyenin orduyu terk itmelerini kaçmalarını te'mine teşebbüs itmiş ve fi'l-hakika Alman ve İtalyan neferatı firara teşebbüs itdirmeğe muvaffak olmuştur. Fransa askeri kumandanı Alman konsolosunun protestosuna rağmen bunları tevkif ve divan-ı harbe teslim eylemiştir. Almanya hükümeti buna derhal itiraz itdi. Ve Fransa ve Almanya bi-hakir eylediğinden bahisle Fransa hükümetinin Almanyayı resmen beyan-ı itizar eylemesi ve bunu ifâ itdikden sonra ihtilafın

faslı zamanında hükme müracaat edilmesini teklif itdi. Fransa beyan-ı i'tizarı kabul etmiyor çünkü kendisini haklı görüyor. Fakat Almanya teklifinde ısrar ediyor. Bu ihtilaf efkâr-ı umumiye tarafından o kadar ciddi telakki olunuyor ki Bursada Fransız eshamı büyük bir tenzile uğradı.

Bize kalırsa Almanyanın teşebbüs-i vakî'i Prens Bolovik son zamanlarda bğrğndüğü pek sakim politikayı afv itdirmek için Fransayı ihafa ile maksadına râm iderek o cihetden bir muvaffakiyet te'mine masrufdur. Mes'elenin bilfiil vahim bir netice tevellüd itmeyeceğinden eminiz.

Amerika Re'is-i Hükümet-i Cedidi

Amerika harbiye nazırı mösyö (Sakit) in riyaset-i hükümete geçeceği suret-i kat'iyede takrir itdi dimekdir.

Mösyö Sakit adliyeden yetişmedir. Mahkeme riyasetinde bir çok muvaffakiyetler ibraz itdikden sonra Filipin adaları ülkeye tayin edilmişdi. Ve denilebilir ki kılıçla te'min-i sayışe muvaffak olarak memleketi tarik-ı terakkiye koydu.

Harbiye nazırlığında bir çok yararlıkları görüldü. ..?.. nezaretini mükerreran ve vekaleten idare itdi. Kendisi vücudunun ağırlığıyla meşhur olduğu kadar ağır başlılığıyla soğuk kanlılığıyla fa'aliyetiyle zekasıyla ilmiyle sulh ve müsalemine meyl-i şedidiyle müştehir.

Fakat nehabının en büyük ehemmiyeti ..?.. partisine mensubiyetidir. Bunun için de kar'ierimize biraz ma'lumat virelim. Amerikada iki siyasi parti vardır. Birine (Demokrat) diğerine (..?..) partisi derler. Ve Amerikada bütün mücadelat-ı siyasiye hep bu iki parti arasında vaku'bulur. Bu iki parti arasındaki mühim farklar şunlardır:

..?.. partisi kuvve-i bahriye ve beriyyeyi tersad ve takviye etmek şartıyla sulh ve müsalemeti te'min etmek küçük erbab-ı sanayiye teşvikle büyük srmayelerde tesiratını tahfif eylemek protestolara karşı durmak müstemlekat idinmeğe çalışmak tarafdarı iken demakrat partisi bunların tamamıyla aleyhdardır. Umum ..?.. veya gazeteleri Mösyö Nafenin ta'yininden dolayı yek-avaz olarak beyan-ı memnuniyet idiyorlar.

İstanbul

Bir vilayet ahalisinden olub da diğer vilayetde mukim bulunanların meb'us intihab idilebilmeleri için nakl hane-i mu'âmele-i nizamiyesinin ifası muktezi bulunduğu meclis-i vükelaca taht-ı karara alınmıştır.

Askerlikden kanun dâ'iresinde ihraç veyahut teka'idi icrâ kılınmayan ümera ve zabıtanın teka'idi icrâ kılınmış olanlardan mebusluğa intihab olunanların hakk-ı intihabı haiz olmaları tabi'i ve hizmet-i mesbukalarının mükafatı olan teka'id maaşları ise bir istihfaf-ı şahsi olduğu cihetle bu meselelerin tekaid maaşlarının kemagan i'tası lazım-geleceği meclis-i vükela kararıyla taşraya tebliğ olunmuştur.

(belge tahrip) avdet iden cerâ'im-i siyasiye erbabının me'muriyetinden olanların minhal olan yerlere sâ'ir me'murine tercihen ta'yinleri makam-ı sadaretden umum-ı devâ'ire tebliğ edilmiştir.

İkinci ve üçüncü ordularda süvari ve topçu alaylarının hayvanca olan noksanlarının ikmali için Rusya ve Macaristandan mübayi'a olunacak binek ve koşum hayvanlarının muayenesi zamanında iki hey'et-i intihab olunmuş ve bunların şu günlerde i'zâmı kararlaştırılmışdır.

Telgraf nezareti tarafından devâ'ir-i merkeziye ile meclis-i meb'ûsan dâ'iresi arasında ve mü'essesât-ı ticariye beyninde te'sis olunacağını yazdığımız telefon hatlarından şimdilik otuz iki adedinin temdidi ve komitatörün dahi vaz'ı için nezaret-i fen me'murlarıyla mühendislerine evamir-i lazıme i'tâ kılınmış ve hatların temdidine başlanması mukarrer bulunmuştur.

Devriye suretiyle mıntikalarda dolaşan polislerin vazifelerini hakkıyla ifa idüb itmedikleri anlaşılmak üzere birer kontrol saati taşımalarına zabtıyye nezaretince karar verilmiştir.

Ma-penci Faik Beğin firar itdiğine veyahut Maltepede bulunduğu dair bir şayi'a deveran itmiş ise de kendisinin Göztepedeki köşkünde mukim olduğu anlaşılmıştır. Zabtıye nezareti kendisinden bazı istihazatda bulunacağı cihetle bab-ı zabtıyye müracaat itmesi lüzumı zamanında mumâ-ileyhe tezkire göndermiş ve fakat ile'l-ân bir cevap virmemiştir. Merci'-i aidinden vaki' olan iş'âr üzerine firarına meydan verilmemesi için taht-ı muhafazaya alınmıştır.

Avusturya vapur kumpanyaları harbiye nezaretine müracaat iderek mevkat bir zaman için nakliyat-ı askeriyyeyi mecannen der-uhde ideceklerini bildirmişler ise de harbiye nezareti bu teklifi kemal-i nezaketle reddetmiştir.

İkinci fırka kumandanı Şevket Paşanın azl olunarak yerine bir ferikın ta'yin olduğu ve Yıldız mevkî'indeki alaya me'mur Paşanın yerine ale'l-usul bir miralay tayin idildiğini İstanbul gazeteleri yazıyor.

Frankfurt Caytung gazetesinin istihbaratına nazaran zat-ı hazret-i padişahi Yıldız saray-ı hümayununu muhafazaya me'mur asakirin üç bin nefere tenziline muvaffakat buyurmuşlardır.

Silk-i mecidiye ve a'zâmından meskûkât-ı Osmaniyyeden olduğuna dâ'ir üzerlerinde alamet bulunanlar devâ'irce ve beyne'l-ahali tedavül idecektir. Ancak bunlar veznelerde toplandıkça maliye nezaretine irsal idilüb yeniden darb ve meydan-ı tedavüle ihraç olunacaktır.

Selim mülhamenin yazıhanesinde bulunan evrak meyanında gazetehanesinin şehr-i emanetinde bulunan matlubatının hazinece tesviyesi vakte muhtaç olmasından dolayı sergi için şirket-i Hayriye tarafından orman ve maden ve ziraat nezaretine 311 senesi Eylül ve Kanun-ı evvelinde ve 312 senesi Martında verilecek meblağdan Tophane-i amire müşiriyetine tesviye kılınmış olan mebalığ olub emanet-i müşârû'n-iileyhanın matlubundan bi'l-mahsub emaneten irad-ı kayd olunan 475 bin guruşu havi maliye hazinesince irad ve masrafı icrâ kılınan mebalığa mahsus 27 Teşrin-i sani sene 311 tarihli bir kıt'a mahsub-ı ilim ve haberei zuhur itmiştir. Bu işin orman nezaretine ta'alluk olmayub sergiye aid olan pare dahi kelyetli bulunduğundan ve bakıyyesinin bank-ı Osmanide olduğu anlaşıldığından hazinece malum olması lazım-gelen bu hesap hakkında tedkikat ve tahkikat-ı lazıme icrâsı orman ve maden ve ziraat nezaretinden maliyeye bildirilmiştir.

Bahr-ı Siyah boğazında kavak istihklamatında otuz beş ve yirmi beş santimetrelik topar ile sair çapdaki toparın ne halde bulunduklarını anlamak için lazım-gelen ateşli indahat amiliyatına birkaç güne kadar başlanılacaktır.

Beşiktaş hadisesinde rehaveti görünen zabıtan hassa ordusu divan-ı hariciye taht-ı isticvaba alınmış ve icrâ kılınan tahkikat ve tedkikat üzerine mumâ-ileyhim haklarında ta'yin olunan ceza ve verilen kararın infazı hususu lazım-gelenlere bildirilmiştir.

Cennet-mekân Sultan Murad Han hamış hazretlerinin kerime-i muhteremeleri devletlü azimetlü Fehime Sultan hazretleri Ermeni neferatlarının ta'lim ve terbiyeleri için mu'teberan kamelyaları tarafından teşkil olunan cemiyet-i hayriyeye on lira ihda itmişlerdir.

Çenberlitaşın tamir idilmesi takrir itmiştir. Sultan Azizin katilleri nam-ı risalenin mü'ellifi Mahmud Cemaleddin Paşanın katibi Sarkizyan Efendi aleyhinde müdde'i-i umumilikce hukuk-ı umumiye davası akame olunmuş ve müstantaklıkça hakkında tevkif müzekkiresi tastir kılınmıştır.

Hizmet-i müteferrikada müstahdem süvari alayları ümera ve zabitanının hemen mensub oldukları alaylara iltihak eylemeleri harbiye nezaretinden bi'l-umum Osmanlı ordusu kumandanlarına tebliğ olunmuştur.

Sarıklı Zihaf alayından bir tabur Taş kışlaya nakl olunmuştur.

Vilayat

Dört vilayetin tahsisatı hakkında tahkikat icra itmek üzere bu hafta İstanbuldan bir hey'et gönderilecektir. Bu hey'ete Trabzonda iltihak itmek üzere kaymakam mertebesinde veya daha küçük rütbede zabtın hemen yola çıkılması için harbiye nezaretinden dördüncü ordu müşirine emr virilmiştir.

Medine-i münevver civarına tecavüz iden asatdan son masarı'ada dört şeyh telef olduğu işidilmiştir. Tesadüf-i merkumenin teksir-i i'dâd ile belde-i zahire hazret-i peygamberiye ta'arruz itmeleri ihtimaline karşı dört tabur muallim-i askerî gönderilmesi lüzumı mecanından iş'âr olunmuştur. Ahali-i mahalliye şimdilik lede'l-hace mu'âvenetde bulunabilmek üzere bunlara da beşer altı yüz akadar tüfenk tevzi' idilmiştir.

Samsun jandarma kumandanlığına Beşiktaş muhafızı Mahud Hasan Paşanın biraderi olub Çorumdan kovulan Osman Ağa namında ümmî gaddar bir adamın tayin idilmek üzere bulunduğu cihetle Samsun gazeteleri bu kararın geri alınmasını şiddetle talep ediyorlar.

Samsunda namus ve vefayı takdir idemeyerek nakz-ı ahz idenler iki tüccar ..?.. sipariş idecekleri malların üzerine Fransız veya İngiliz fabrikalarının markalarını taklid itdirerek yapıştırılacak ..?.. celb itmeğe teşebbüs itmişlerdir. Bu malların gümrüğe vürudında hemen ilan edilüb haklarında şiddetli bir aforoz muamelesi yapılması ve bu suretle ızrar idilmeleri Samsun tüccarı tarafından taht-ı karara alınmıştır.

İ'lânât

Midhat Paşa Sanayi‘ mektebine aid Selanikin Sabri Paşa caddesinde kain kırk altı dükkandan ibaret bedestan tarih-i ilandır. Bi’l-i‘tibar sene-i haliye Kanun-ı sanisi ibtidasına kadar gerek münferikan ve gerek topdan müzayede ihale-i muvaffakatesi ve Şubat ibtidasında dahi ihale-i kat‘iyesi icrâ kılınacağı cihetle taleb olanların mekteb-i mezkûr müdiriyyetine müracaat eylemeleri i‘lân olunur.

Merkez vilayetde üç yüz guruş maaşlı tahsilat müfredat kitabeti ile yüzer guruş maaşlı iki mülazımın ve Kendire kazasında iki yüz elli guruş maaşlı tahsilat müfredat kitabeti ve Yenice kazâsında üç yüz guruş maaşlı mal müdürlüğü refakati minhal olub münasiblerinin intihabı için Teşrin-i sâninin beşinci Çarşamba günü müsabaka imtihanı icrâsı mukarrer bulunduğundan taleb olanların tercüme-i hallerine müteallik evrak-ı müsbeteyi müstesihan yevm-i mezkûrede saat altıda muhasebe-i vilayetde müteşekkil imtihan komisyonuna müracaat eylemeleri i‘lân olunur.

Müdür mes’ûli Mehmed Talat

JPG 168

Birinci sene	İttihad ve Terakki	Sahife 3
--------------	--------------------	----------

Aleyhine icrâ idilmekde boykotaj şiddetle devam itmektedir.

Beyrutda limana gelen Avusturya vapurlarından hiçbir kayıkçı yolcu çıkarmak istemediğinden yolcular acente sandalları vasıtasıyla karaya çıkmışlardır.

Trablusşamda ahali boykotajda son dereceye kadar devam etmek için cami ibadethanelerde ma‘ûl-kısm ahd ve mişak itmişlerdir. Gelen bir Avusturya vapuru yolcu çıkarmak için hiçbir kayıkçı bulamamış ve acente kayıkçıları da arkadaşlarının korkusuyla vapura gidemeyerek vapur yolcularını Beyruta göndermeğe mecbur olmuştur. Acente hükümet-i mahalliyeye müracaatle protesto itmiş ise de hükümet ahalinin bu hususda haber idilemeyeceğini beyan itmiştir. Diğer bir Avusturya vapurundaki posta çantası da vapur sandalıyla kapdan tarafından çıkarılmışdır.

Yafeye gelen Avusturya vapurlarından hiç biriyle münasebetde bulunulmamaktadır.

Yalnız Cifada hükümet-i mahalliye mu‘âvenetiyle “İmparator” ismindeki vapur ..?.. rahat iş görebilmiştir.

İzmir’den Mektub

İzmir muhabirimizden:

Efkâr ve hayat-ı beşeriye bazen o kadar garib ve muhtelif cereyanlara tabi‘ oluyor ki insan bir türlü bunların gene ve mahiyetini ta‘yin idemiyor. Selanikden hareketimde İzmirin pek karışık bir halde bulunduğunu Rumlar ile İslamlar arasında dehşetli bir ihtilafın hüküm sürdüğünü işitmişdim. Hatta sokakların kanla mülme‘ olduğuna dair dair kulaklarım binlerce mühim rivayat ile dolmuşdu. İzmirde yaşanan vapurun güvertesi üzerinde durarak o muazzam

şehrin içinde tüfenk ve tabanca gürültüleri ve o bela-yı cenk ve cidal ve yangın gibi faciaya muntazar bulunuyorken herkesde bir asude su-i istirahat ve kalb görünce rıhtımın o binlerce mütelaşı vücudları arasında koşar giden gelen haykıran hiddetli hiddetli yürüyen mesud ve rahat oturan şapkalı fesli külahlı kitle-i beşeri tedkik idince bütün duyduklarının doğru olmadığına kani' oldum. Karaya çıktım lazımû'l-ziyade zevatı görüb konuştum. Bütün bu bedbinane neşr ve i'âşe olunan rivayatın aslını aradım bir netice bulmak adimû'l-imbân herkes bir suretle beyan-ı fikr ve mütalaa idiyor ve arada hakikat gaib oluyordu usanmadım kendim tahkikat ve tedkikatda bulundum. Bi'l-ahere polisin dahi te'yid itdiği vech üzre bütün bu fenalıkların esasını yazar ..?.. nekatı ve ihtilaf-ı anasırdan istifade etmek ümidinde bulunan birkaç ma'ker ve menfaatperest denyinin ihtirâ' itdikleri tebyin itdi. Bu babda İzmir matbu'âtı uhdesine düşen vazifeyi hakkıyla ifa iderek vatana ve millete büyük bir hizmet itdiğini ma'û'l-şükran arz iderim. Lakin gönül arzu idiyor ki bu makalatı daha anlayışlı ve sehlû'l-ifade olarak tahrir idilsün ve mümkün olduğu kadar avam nasın anlayabileceği bir tarzda kaleme alınsun. İşte o zaman gazetelerin ifa etdikleri hizmet daha büyük daha ciddi olacaktır. İzmirde gelirken İzmir intihabatının pek fena olduğunu söylemişler idi. Bu babdaki mesmu'âtım ve tahkikat intihabatın usulü dâ'iresinde cereyan itdiğini ve Rumlar gibi bu babda İslamlar ile muntahaden intihabatın itmam ve ikmâline gayret eylediklerini isbat idiyor. İslamların intihabat hususunda irâ'e itdikleri hüsn-i niyet ve hulus sa'î cidden takdir idiyorlar. Kemâl-i ..?.. ile bu fikr ve mütalaaaya iştirak iden Rum vatandaşlar merkeze bu babda İslam vatandaşlarına daha ziyade pir ve yoldaş olmalarını temenni eylemekden kendimi men' idemem.

Boykotajı burada başka bir şekl-i tahtında görmekle müte'essir oldum. Ciddi bir te'essüf ve te'sir ile zikr ideceğim. İzmirde hüsn-i menfaat ve tenfi'i her yerden daha ziyade buldum selanikte İstanbulda diğer şehirlerde hatta Mısırdaki boykotaj olanca şiddetle hükm sürerken İzmirde Çok ticarethaneler Avusturya ile münasebetde devam idiyor ve bu babda vaki' olan ihtaratı ısga bile itmiyorlar. Avusturya vapurları hiçbir yerde alışveriş yapamadıkları halde İzmirde birçok eşya-yı ticariye alub veriyorlardı. İzmirde boykotaj rıhtım üzerindeki ..?.. birahanelerine (belge tahrip) başka bir halde gözükmüyor.

İzmirdede efkar-ı umumiye kalpakları tercihe meyyaldir. İşte Osmanlıların serpuş-ı millisi: bir parça zevk-i selim ile bu zarif kalpaklar altında hıfz idtikleri başlara o kadar güzel ve hoş manzara peyda idiyorlar ki insan gayr-ı ihtiyari bir mahzuziyet hissediyor. Kalpağın ta'mim ve intişarı cidden arzu olunuyor. Bu babda tüccaranımız tertib iden vazifenin ehemmiyeti der-kârdır. Birkaç müteşebbis fa'al ve zevk-i selim sahibi hamiyetli erbab-ı tüccaranın şu sırada göstereceği gayret anacağı bir adım terakkide Osmanlılara idilen hizmetin en başlıcalarından olacaktır. Terlendiği zaman bozulan güneşin te'sirinden gözleri belini ve enseyi muhafaza idemeyen akşamüzeri veya sabahleyin güneşe karşı yürünmek mecburiyeti hasıl olunca insana bir adım ilerisini göstermeyen hele bilhassa bir ateş karşısında layıkıyla düşmanına mukabele idemediğinden dolayı bir askeri elim bir hazan-ı hırs içinde öldürüb ezen yağmur yedikden sonra bir serpuşdan başka herşeye benzeyen ve hakikatde hibir zaman İslamların malı olmayan bu fes bu acayib ve noksan serpuş kadar Osmanlılara yakışmayan bir şeyi yokdur.

Ahalimizin bu babda gösterdiği fikr tecdid ve hamiyet ve bilhassa zevk-i selim şayan-ı takdirdir.

Yirmi bir mektubumda buraların ahval-i sairesi hakkında bahs ideceğim bu mektubumda yoktur. Kâfi.

Selanik

Selanikte Polis ve İnzibat

Geçen ki nüshalarımızdan birinde Selanikte darb ve cerh, sirkat vesaire gibi ceraim-i adiyenin çoğalmış olduğundan şikayet idilmekde bulunduğu yazılmış ve bu babda Selanik Polis müdiriyetinin müslim olan himmet ve gayret masrufesiyle yakında şikayat-ı mezkûrenin bertaraf olması me'mul kaviyy bulunduğu beyan idilmişdi.

Ahiren aldığımız malumata nazaran şehrimiz polis idaresi elinde mevcut olan vesaitin müsaid olduğu derecede ıslahına ciddiyetle çalışmaktadır. Herkesin ma'lumudur ki üç buçuk ay evvelisine gelinceye kadar bütün memalik-i Osmaniyyede "Polis" in olanca mesai ve hizmeti zabıta teşkilatının esasen ma'tuf olması lazım-gelen maksadın gayrına sarf edilir. Ve bunun için polisliğe intihab olunacaklarda memleketin hak ve kanun dairesinde idame-i asayiş ve emniyetine çalışmağa müsaid evsaf aranmazdı. Bundan dolayı bunca zamandır hey'et-i zabıtayı teşkil iden a'zânın itlâf itmiş oldukları havet cehalet ve vazife-şinaslıktan birden bire çıkarılmaları tabiidir ki kolay bir iş olamaz.

İşte bugün zabitanın medeni ve serbest bir memleketde zabıtana demek olduğu takdir idebilenlerin def'ine çalışmakda oldukları nokta bu müşkül noktadır. Selanik polis müdiriyetinde bulunan Azmi Beğin vilayet-i selase için intihab idilen me'murin adliyenin muktedirlerinden olduğunu kendisini tanıyanlar teslimde tereddüt itmezler. Mumâ-ileyhe me'mur olduğunu vazifede muvaffak olmak için cidden çalışıyor semeratını yakında göreceğimizden eminiz. Ez-cümle polis tensikatı için icab iden defterlerin tanzim edilmiş ve yakında ikmâl idilmek üzere bulunmuş olduğunu dün haber aldık Selanik şehrinin umur-ı inzibatıyesi iki merkeze taksim idilerek birinci merkez şehre ve ikinci merkez yalılara tahsis edilmiştir. Yalılar merkezi ..?.. yol polis karakoluna tevdi' olunmuş ve komiserliğine polis meclis-i a'zâ-yı sabıkasından Hüsni Efendi ta'yin edilmiştir.

El-yevm polis müdiriyeti vazife-i esasiyesi halkın emniyet ve asayişini te'min itmekden ibaret olduğunu anlamış ve mesaisi de hüsn-i netice ve gayrete makrun bulunmuş olduğundan ümid ideriz ki an-karib şikayatın arkası kesilecek ve herkes şehirde muntazam bir kuvve-i zabıta bulunduğuna kanaat-ı tamme hasıl idecektir.

Hasılatı Selanik devlet hastahanesine aid olmak üzere yirmi bin liralık bir piyango te'sisi taht-ı karara alındığı dünkü Progra gazetesi yazıyor.

Evvelki akşam Avrupa postası gelmedi. Bunun esbabı hakkında itdiğimiz tahkikatdan müsteban olduğuna nazaran bu hal Avusturya hududunda Sırbistan yolcularının eşyasında edilen tahribatdan münba'is olmaktadır.

Mesâ'il-i Hâzire

Fransız Matbu'âtı

Tan gazetesinden:

Karadağ meclis-i mebusan a'zâsından olub Fransa hükümeti nezdine me'muriyet mahsusat-ı fevkalade ile i'zâm kılınan mösyö Poyoviç Karadağın şark mes'elesine aid nokta-i nazarını ber-vech-i âti ajans havasa bildirilmiştir.

Sırb ve Karadağ ahalisi tarafından Berlin ahitnamesiyle takyidi dilen şerâ'itin muvakkat olarak telakki idilmesi pek kolay anlaşılır. Balkan haritasına atf-ı nazar iderseniz görürsünüz ki bir taraftan Sırbistan her türlü tevsi'âta mesdud diğer taraftan da Karadağ ve iktisaden olsun terakki itmek vesaitinden tamamıyla mahrum kalıyor. Güzeran olan otuz sene zarfında Sırbistan ile Karadağın ıslah şerâ'itine hadım olacak hiçbir şey yapmadı. Hatta Avusturya tarafından ticaret muahedelerinde birçok haksızlıklar reva görüldü hele Karadağ ticareti için hiçbir nevi' teshilata mazhar değildir. Avusturya kendi eşyasını Karadağa sokmakda olduğu halde Karadağ eşya-yı ticariyesi için Malta ve Marsilyada mahreç aramak mahzuriyetindedir. Zaten Bosna-Hersekin şerâ'it-i iktisadiyesi dahi ıslah idilmemiştir. Memalik-i mülhakatın menâyi'-i tabi'iyyesinden bir çok ecanib-i müstefidesinden olmakda ise de bunlar tarafından ehemmiyetli ıslahat yapılmamıştır. Bosna-Hersek köylüsü Türkiyenin taht-ı tabi'isinde bulunduğu zamanki halinden yed-pezir bir hal fakr ü zaruretdedir. Kendilerinde hiss-i milli namıyla hiçbir his bırakılmamıştır. Böylece Sırb ve Karadağ milletin istikbaline zariyyat-ı mühleke vurulmak isteniliyor. Ve bu darbata karşıdır ki ruh-ı millet çarpışmak istiyor. Biz Avrupadan müdde'iyat muhakkamamızın kemâl-i bi-tarafı ile tedkikini istiyoruz. Biz hakk-ı hayatımızın te'minin istikbalimizin taht-ı muhafazaya alınmasını arzu idiyoruz. Öyle yapılmazsa herkesin arzu itdigi gibi Avrupada bir asır sulh ve müsalemet teşkil idemeyiz. Sırbistan ve Karadağ artık bir tulû'-ı müştereke malik ve vahdet-i milliyeyi te'min ve muhafaza için her türlü fedakârlıkda bulunmağa minhalikdirler. Biz konferansın netice-i müzakeratından eminiz.

Budapeştede yine Yan gazetesine çekilen bir telgrafnamede Macaristan parlamentosunun 10 veyahud 11 Teşrin-i Sanide içtimâ' ideceği ve ilk içtimâ'da re'is-i nazır mösyö (Vekerle) nin Bosna-Hersek ilhakına aid olan layiha-i kanuniyi meclise arz eyleyeceği ve diğer tarafından kont (Andrasi) nin dahi usûl-i intihabatın ıslahını havi kanun layihasını mevkî'-i tezkire vaz' ideceği bildiriliyor.

Rus gazeteleri Avusturyanın bu son günlerde aldığı vaz'iyet tehdid-i amizin sulh ve salâha büyük bir darbe vuracağını ve zira ufak bir hareket-i askeriyenin müthiş bir harbe meydan vireceğini yazıyorlar. Gazeteler bir katal-i azimede en evvel Avusturyanın mütezarrar olacağını da ileri sürmekdedir.

Petersburgdan Tan gazetesine keşide edilen Efrenci 5 Teşrin-i Sani tarihli bir telgrafnamede bütün Rus cerâ'idinin Avusturya tarafından son günlerde ibraz idilen tavır hariç Viyananın sulh ve müsalemeti aleyhinde pek ciddi bir tehlike olduğunu yazdıkları bildiriliyor. Zira hal-i hazırda Balkan ahvali o derece nazik bir safhada bulunuyor ki ufak bir nümâyış-i asker çar-naçar bir harbi intaç ider. Cerâ'id-i mezkûre ilaveten diyorlar ki harb ilân idildiği takdirde en ziyade mütezarrır olacak olan Avusturyadır.

Avusturya Matbu'âtı

Rusya hariciye nazırı Mösyö İsoveleki mesâ'il-i mu'allakanın tesviyesi için Avusturyayı konferansa daveti mütezammin notayı Avusturyanın Petersburg sefirine i'ta itmiştir. Konferansda mevkî'-i tezkire vaz' olunması için Rusyanın i'ta itdiği notada serd idilen mevad şunlardan ibaretdir. [Bosna-Hersek mesâ'ili Bulgaristanın i'lân-ı istiklâliyeti Sırbistan ve Karadağ hükümetlerine menafi'-i mütekabile bahş idilmesi Türkiyede ahud-ı kadimenin ecnebi postalarının ilgası] bu son iki madde hükümet-i Osmaniye'nin bu babdaki mutalebat vak'asıyla tevafuk idiyor. Mösyö İsovelski Parisdeki mukarreratını mevkî'-i tatbika koyacak olursa Bosna-Hersek mes'âilini Avusturyaya ilhakı suretiyle hal ve tesviye itmesi lazım-gelir. Bu şartla Viyana kabinesi konferansın içtima'ına ve iştirake muvaffakat idiyor. Fransa re'is-i nazırı "Sekolar" gazetesi muhabirine Rusyanın konferansa muvaffakat itmeyeceği ve Bosna-Hersek ilhakını hiçbir vakit tanımayacağı hakkında vuku'bulan şayi'ât bi-esasdır.

Avusturyanın Tuna kapısı [Semlin] açıklarında top ta'limlerine mübaşeret itmiş bu indahat ta'limlerine topçu ve istihkâmat kumandanları da iştirak eylemiştir. Top sandalları Belgrada kadar akser itmekde idi. Belgraddan hareket iden bir Sırb vapuru açıklarda Avusturya tersad sefineleri tarafından tevkif ider. Bilerek Manure hattını geçmekden men' idilmiiş vapur bi'l-mecburiye Belgrada avdet itmiştir. Vapurun seyr ve seferden men' idilişi hukuk-ı umumiyyeye ta'arruz gibi ad idilerek Sırbienin de Avusturya vapurlarına mukabele-i bi'l-misalde bulunması kararlaştırılmışdır.

Şu aralık Avrupa bilâd-ı merkeziyesini dolaşmakda olan Sırbistan hariciye nazırının Londraya vürudunda İngiltere hariciye müsteşarı mumâ-ileyhe mülaki olarak kral Edvara dek kendisiyle görüşmediğinden dolayı beyân-ı te'essüf itdiğini ve takdim-i muhasalat eylediğini belîğa memur idilmiştir.

İngiltere kralı bundan başka Sırbıyyeye karşı hissiyat-ı dostane ve samimane-perverde itdiğini bildirmiştir. Bu haber Belgrada vasıl olmağla kral Edvarın yevm-i veladetine müsadıf ilk dokuzuncu günü bir ceym-i gafır İngiltere sefarethanesi pişegahında içtimâ' ile İngiltereye karşı ibraz asâr-ı muhadenet ve muhalaset ile sefiri alkışlamışlar ve kralın yevm-i veladeti münasebetiyle beyan-ı tebrikat eylemişlerdir.

Sırbıye ve Karadağ hükümetleri taleb itdikleri "Telafi-i Mafat" mes'elesinde hükümet-i Osmaniye'nin kat'iyyen ızzar idilmemesini taleb itdiklerini beyan itmişlerdir.

Bulgar Matbu'âtı

Sofya meclis-i vükelâsınca Mösyö Liyapçaka i'ta idilmek üzere ittihaz idilen mukarrerat ve ta'limatı hamilen hariciye nezareti baş katibi Mösyö Polif İstanbula azimet itmiştir.

Sobranya meclisinin hitamından sonra hey'et-i nazır ekseriyeti hâ'iz olan meb'ûsan a'zâsıyla birlikde bir içtimâ' akd itmiş Türkiye Bulgaristan müzakeratının mecrâ-yı tabi'isi dahilinde cereyan itdiğini ve Bahren vükela şayi'âtı esassız olduğunu ve gazete havadisine ihale-i sem' i'tibar idilmemesini beyan eylemiştir.

Bulgaristanda mahkeme a'zalarından mürekkeb bir cem'iyet teşkil idilmesi mukarrerdir.

Bulgar hükümeti suret-i cereyan müzakeratdan memnun olmakda devam itmekde ise de ihtilaf safhatının yine aynı merkezde kaldığı görülüyor. Türkiye tarafından teklif idilen şerâ'ite rağmen mösyö Liyapçaf henüz kat'-i ümid itmemiştir ve müzakeratın inkıta'-pezir olduğuna hiçbir delil mevcut değildir.

Bulgar matbu'âtının İstanbuldan aldıkları bir telgrafnameye nazaran Mösyö Liyapçaf Sofya muhafil-i siyasiyesinde müzakerat hakkında hüküm-ferma olan bedbinliğe iştirâk itmemektedir.

Şark demir yolları Sofya müdir-i umumisi Mösyö Falta ile Avusturya ve Almanya me'mur-ı siyasileri nazardan Mösyö Slabaşaf ile mülakat iderek demir yolları mes'elesinin halli zamanındaki müzakeratın hüsn-i neticeye iktiran itmesine arzu itdiklerini ve fakat kumpanya ve me'murlarının menâfi'i

JPG 169

Birinci Sahife	İttihad ve Terakki	Sahife 2
Dünki nüshamızda yazmış olduğumuz (Kazablanka) ihtilafını sebep-i kâfi ad itdi. Bu ihtilâf Fransanın Avusturyaya müracaatı istilzam idecek idi. Almanya bunu pekala biliyordu. Avusturya bundan şarkdaki ihtilâfını hüsn-i suretle hatime-pezir etmek için Fransanın kendüsine vuku'bulacak bir müracaatını kendisinin bir müteakıl bir müracaatiyle mevkî'-i istifadeye koyacak idi. (Kazablanka) mana virmek bizce abesdir. Bu küçük ihtilafdan Almanya umumi politikası için büyük istifadeler te'min etmek fikrindedir. Şark mes'elesinde ta'kid eylediği mesleğini zafer-yâb etmek istiyor. İngiltereye bir mağlubiyet-i siyasiye giydirmek teşebbüsünde bulunuyor. Fakat bu kere de muvaffak olamayacağına kanaatimiz vardır.		

İstikbal-i vekayi'in bize hak vireceğine eminiz.

Osmanlı İttihad ve Terakki Cem'iyeti Merkez-i Umumisine Varid Olan Dahili Telgraflar

Siroz:

Bugün icra olunan merkez intihabatıyla Siroz sancağından Naşid ve Midhat Beğler ittifak-ı âra ile yüz yetmiş altışar Selanikli dava vekili Dinka Efendi yetmiş dokuz re'y ile meb'us intihab olundukları ve Yani Snadakinin elli, Nikola Basarya Efendinin on altı, Teodor Baskalf Efendinin kırk altı Akil Beğın otuz iki Norakoblu Ali Beğın sekiz Lambaraki Efendinin dört Mitodu Efendinin üç Sirozlu Hulusi Beğın üç Selanikli Fazlı Necib Beğın bir re'y ile aklıyetde kaldıkları ma'ruzdur.

Der-sa'âdet:

Şimendifer müdiriyeti şirketin merkez idaresinden lazım-gelen talimatı ahz eylemiştir. Bulgaristan merhaslarıle Kapril Norado Nekyan Efendi arasında cereyan iden müzakerata bu suretle daha kat'i ve ciddi devam idilebilecektir.

Harici Telgraflar

Viyana:

Kral Jojo Baron Darnatal ile mülakat itmiştir. Darnatal Yunanistanın Girid hakkındaki hat hareketini sena itdikden sonra Türkiye-Yunan şimendiferlerinin iltisakı hususu Atina ve Viyanayı birbirie takrib ideceğini beyan eylemiştir.

..?..

Prens Nikolanın kain biraderi general ve tefsih Belgraddan avdet eylemiş ve me'muriyet-i mahsusa ile der-sa'âdete i'zâm idilmiştir. General ve Mösyö Tovaforic Türkiye ile bir ittifak-ı askeri akdi mes'elesini tedkik ve müzakere itmek vazifesiyle mükellef olmuşlardır. Türkiye bu ittifaka dâ'ir müzakerat icrâsını havahişkar görüyor.

Sofya:

Bulgaristan hükümeti ihtiyat sınıflarının terhisini emr itmiştir. Şu halde seferber hainde bulunan liva-yı mevcude yüz yirmi beş bine tenzil itmiştir.

Paris:

Sırbistan hariciye nazırı Milovan Milovaniç maliye nazırı Mösyö Kapu ve sabık-ı meclis-i mebusan re'isi Poldasail ile mülakat itmiştir. Hariciye nazırı esna-yı mülakatda hayat-ı necibe ile müteahallık bulunan ve daima hakikat ve adaleti esas hatt-ı hareket ittihaz iden Fransa ricâl-i siyasiyesinin vuku'bulan muhaveresinden mütehassıl memnuniyetini beyân itmiştir.

Şünun-ı Dahiliye

Alitya gazetesinin 18 Teşrin-i Evvel tarihli nüshasında çok yerlerde olduğu gibi Zihne kazâsında da meb'us intihabatının yolsuz olduğu zira iki gün evvel hilâf-ı nizam olarak Tersice karyesinin Gülbuşte nahiyesinden ayrılarak Zihneye ilhak idildiği ve bunun da Rumların re'yelerini kırub Bulgarlardan müntehab-ı sani çıkarmak maksadıyla Yaniçe ile Zihne Kaimakam muavini taraflarından tertibi dildiği yolunda ve daha bir çok garazkârane ve cahilâne isnad ile yazılmış bir mektub neşr olunmuşdı.

Ahiren Zihne kazâsında imzası mahfuz bir zat tarafından matbaamıza gönderilen bir varaka-i cevabında Alitya gazetesinin neşriyat vak'ası ber-vech-i âti red ve cerh olunuyor.

“hükümet me'murları meb'âsan intihabatı mu'âmelatına kat'iiyen müdahale itmemişler ve intihabat hey'et-i teftişie tarafından tertib olunmuşdur. Zaten Zihnelilerin yedlerinde mevcut olub hergün mütalaa itdikleri intihabat nizamnamesinde sırahat-ı kâfiye mevcut olduktan ma'dâ Zihne kazâsında hey'et-i teftişiyeyi teşkil iden zevatın kısm-ı a'zamı da kendilerinden ve Hristiyan olduğu ve intihabat mu'âmelatı bunlar tarafından icrâ olunduğu halde bu yolda isnadata kıyam idilmesi garazkârlık eseri olsa gerekdir. Kazâmız kaimakam mu'âvini Dimitraki Efendi henüz bir ay evvelisi Zihneye gelmiştir. Ve kendisi on beş seneden beri bir çok kazâlarda me'muriyet virerek devlet ve millet-i Osmaniyye daima sadık kalmağla iftihar itmiş bir zattır. Alitya gazetesi mahalinde icrâ-yı tahkikat itmeksizin kat'iiyen hilâf-ı vâkî' olan ifâdat-ı mezkûreyi derç itmemeli idi.

Selanik Meb'usları

Selanik livası dahilinde Yenice ve Vidine kazâlarının meb'us intihabatı da bi'l-icrâ namzedler âtideki ârâyı kazanmışlardır.

Yenice	15	müntehab-ı Sani Vodine	10
Rahmi Beğ	15		10
Cavid Beğ	15		10
Karasu Efendi	15		10
Honöz	15		10
Artas Efendi	15		10
Tilkof Efendi	8		8
Vilahof Efendi	7		1
Savara Efendi	00		1

Umum sancak dahilinde verilen ara yekününe nazaran Selanik livasından meb'us intihab idilen zevat ile kazandıkları re'yelerin mikdarı ber-vech-i âtidir.

İntihaba iştirak iden müntehab-ı sânilerin yekünü 266 dır.

Esami	kazanılan Re'yeler
Rahmi Beğ	266
Cavid Beğ	266
Artas Efendi	261
Karasu Efendi	257
Honsoz Efendi	240
Vilahof Efendi	97

Midillide anasır-ı muhtelif-i Osmaniyenin takviye-i ittihadına hadim (Osmanlı İttihad Kulübü) namıyla yeni bir kulübün te'sis olduğu ve resm küşâdının mutasarrıf liva liva ve metropolid efendiler ve birçok İslam ve Rum mu'teberânı huzunda icrâ idildiği matba'amıza vârid olan bir varakadan müstebân olmuştur. Midilli vatandaşlarımızı bu teşebbüslerinden dolayı tebrik ve husul-i maksada muvaffakiyetlerini temenni eyleriz.

Resmi Mekteblerimiz

Fi 26 Teşrin-i evvel sene 1324 tarihli 40 numrolu nüshamızda maarif nezaretinin nazar-ı dikkatine ser-levhasıyla şehir mekteblerinin yeni tanzim olunmakda olan programlara nazaran henüz açılmadıklarını ve dokuz aydan ibaret olan müddet-i tedrisiyenin bir iki aya kadar ziya'a düşer olduğunu yazmış ve bu babda maarif nezaretiyle Selanik vilayeti maarif müdiriyyetinden

aldığımız bir varakada “evamir ve mukarrerata tevfikân mekâtib-i i‘dâdiye meyanında Selânik i‘dâdisinin dahi Bayram ertesi açılarak bir hafta talebenin mu‘âmele-i kaydıyesini kabul ve ikmâl imtihanları ile iştigal ve şehir-i halin yirmi beşinci Cuma gününden itibaren de tedrisata mübaşeret edilmiş olduğu bildiriliyor. Dimek oluyor ki mekteblerimizde tedrisata yirmi beşinci günü başlandı. Biz de bu havadisi mektebin açıldığı günü yirmi dördüncü günü almış olduğumuz malumata intisaen matbaaya vermiş bulunduk. Yirmi altıncı günü de gazete ile intişar idiyordu. Binâ‘en-aleyh yazdığımızı tashih idecek bir hal görmüyoruz. Biz müddet-i ta‘tiliyenin Temmuzdan başlayub Teşrin-i evvelin nihayetine kadar deva‘ itmesinden ve müddet-i tedrisiyenin sekiz aya inhisar idüb bunun yedi ay tedrisat bir ay da imtihanlarla geçmesinden dolayı müddet-i tedrisiyei istisfar idiyoruz. Ve tekrar maarif nezaretinin celb-i nazar-ı dikkatine mesariat eyliyoruz.

Gümilcine Vak‘ası

Geçen hafta intişar iden evrak havadisinin hemen hepsinde Gümilcine vak‘ası hatta iğtişası ser-levhalı fıkralar okundu. Gümilcine gibi bir memleketde asayiş-i umuminin ihlaline delalet idecek bir ..?.. zuhur ve vücuduna ihtimal viremedik. Tahkik ve ta‘mik-ı keyfiyete mecbur olduk. Neticesinde mes‘elenin gayet basit ehemmiyetden ari olduğu anlaşıldı. Bayram olmak münasebetiyle ahalinin memleket içinde bulunmasından bi‘l-istifade maksad-ı hakikiyi anlatmak zahirden birkaç memuru istememek hayvanat-ı vahşiye kumpanyasının oynamasına mâni‘ olmak gibi ahalinin ta‘assubkârânelerini tahrik ve hakikatde ise kendi maksad-ı haklarını bervec itdirmek için başda ...?.. müderrisi Mehmed Efendi olduğu halde birkaç (belge tahrip) yedi, sekiz yüz kişiyi başlarına toplayarak ve yaprak açarak da eser-i resmiye önlerine sevk itmişler ve bunları men‘e gelen mutasarrıf vekillerini de tahkire kadar cür‘et itmişlerdir. Bu cihet hakkında tahkikat-ı lâzime icrâ idilmekde olduğundan müsebbiblerinin şediden düçar-ı mecazat idileceklerine şübhe yoktur. Ancak müdde‘i umumi mu‘âvini Efendinin de bu mes‘elede zi-medhal ve havasa ehmed Efendinin şerik-i cürmi olduğu tahakkuk itmesine nazaran tahkikatın selamet-i cereyanının te‘mini bir dereceye kadar düçar-ı müşkilat olacağı zannolunmaktadır. Hoca Mehmed Efendi kendisinin şamili ..?.. aylıklı hafıyesi ve ahvâl-i maziyesinin ne mertebe şaibedâr olduğuna bakmaksızın müttesıf olduğu perde-i ribaye bürünerek kendisini mebusluğa intihab ittirmek hayaline düşmüş ve neticede muvaffak olamayınca izhan-ı ahaliyi ta‘sis perdesi altında su‘i-maksadına alet-i ittihaz etmek asayiş-i umumiyei muhattal göstererek hükümet me‘murlarını endişeye düşürmek ve dünkü nüshamızda yazıldığı cihetle hilaf-ı kanun olarak nâ‘il-i emel olmak sevdasına düşmüştür.

İşte Gümilcine mes‘elesinin hakikati bundan ibaretdir. Ümid-varız ki Gümilcine hükümeti merkumın ihtirâ‘ itdiği şu desayis ebleh-karibaneye kapılmaz.

Mısırdaki Osmanlı Liberal Kulübü

Kahirede mukim Osmanlılar tarafından te‘sisi mukarrer olan Osmanlı Liberal Kulübünü teşkil etmek üzere geçen hafta yüz elli Osmanlı (Tevfika) ermeni mütalaa salonunda içtima‘ itmişler ve kulübün te‘sis itdiğini i‘lân eylemişlerdir.

Mısır Fevkalade Komiseri

Saltanat-ı seniyyenin Mısır fevkalade komiseri Gazi Ahmed Muhtar Paşanın artık Mısıra avdet itmeyeceği ve yerine Katibi Nuri Beğin yahud katib-i sabıkı Muhsin Beğin ta'yin idileceği Mısır gazetelerinde okunmuşdur.

Suriyede Boykotaj

Suriye bilâd-ı sahiliyesinde Avusturya emvâli

İttihad ve Terakkinin Tefrikası 2

Sardanapal

Manzum Tiyatro

Mü'ellifi: Abdülhak Hamid

Mâba'd

Ezadan cezadan bunalmış bu dem
İder terk-i dünya ve meyl-i adem
Ne mülke müdederrris ne halka ma'in
Bugün belki halka düşman-ı la'in
Sürünsün o müberrem bela-yı vatan
Biraz da o çeksın cellad-ı vatan

“Akın Darakes güler”

(Belis)

Belüs namına söylerim ki yeter
Eğer sağ kalırsa bu hey'et biter
Yarın çıkmadan bir tabi'i nifak

İdilsün bugün def'-ine ittifak

Medaric nuradan ilm-i nücum

Olurlar bizimle şerik-i hücum

O nice bize gâh-nân nagehan

O bargâhnane mehl ve nihân.

Olur halk ile kârımız müşterek

Yine bunda lakin cesaret gerek

“Akın yine güler”

(Belis)

Bize ya‘ni halk itse de iktidâ

Sa‘ubet nemudar olur ibtidâ!

O gaddara meclubdur askeri!

Ki olmuşdur amâlinin çakeri!

Büyük olduğu için bizim özümüz!

Oğul ondadır bizde varsa peder!

Bu suretle çarpışmak icâb ider!

O merakına matlub olan irtika!

Bugün lâşe yığmaktadır mutlaka!

Olur her büyük iş asirû‘l-husûl!

O işde sebat eylemekdir usûl!

Ne işlerse taklidi bi‘l-i‘tiyad

Sanadı da etler avâm inkıyad!

Ona bir deniz bunda madam biz!

İdersek bu ahd-ı azime vefa,

Bütün zir-i destan ider iktifâ!

Bilsem ki ferman-rû yapalım,

Umuma mukabil bu gün makbelim!

Eğerçi hakikatde Keldaniyim,

Bu arzın negehdâr Buldaniyim!

Arablarla Keldaniyan hep benim,

Şeri‘at benim bunda mezheb benim!

(Akın)

“Ciddiyetle karışık bir temasharla”

Sizindir dimek kalb ve vicdân-ı halk!

(Belis)

“akıbeta bir kere bakub yine erylakese dönerek devam ile”

Bugün sen de valisisin medyanın,

Tevabi‘le memlû demek her yanın.

Ne dersin? Bu teklife muğayyer misin?

(Aryakes)

Ne yolda semer-i kabil iktitaf?

(Belis)

Nigâh-ı tızkanda bir in‘itaf,

Şu iklimi tensife teşvik ider.

(Aryakes)

Münasebete kim bunda ta‘vik ider?

Fakat ..?... nedir mürtesim?

(Belis)

İki şahsa devlet olur münkasım

(Aryakes)

Bunu lâkin ne suretle kabil olur?

(Belis)

Bana tahta ki yani “Babil” olur

Sana “Ninova” olsun hükümet yeri.

(Akın Mezifce)

Ki kalmaz o halde husumet piri.

(Aryakes)

Belis! Aferin bekr-i maksad-ı hüsn.

(Belis)

Acemiler ile medyanın şahı sen,

Arablarla Asuryanın Belis!

(Aryakes)

İki taht-ı devlet fakat bir celis,

Veyahut iki celse bir serir!

(Belis)

İki günlük tedbir için bir sarır,

İki seyf-i tedmir için bir glaf!

(Aryakes)

İki tende bir kalb bi-ihtilâf!

(Belis)

Darakes, sen oğlum, ne dersin buna?

(Akın Darakes)

Bu yağmada yok mu ganimet bana?

(Aryakes)

Hükümet olunca bize müntakıl

Size bir vilayet düşer müstakıl.

(Akın Darakes)

Emel öyle bir semte azim değil,

Vilayet bana yani lâzım değil.

Vilayet, hükümet “Podes” der bana!

(Belis)

Ganimet bu gün ma-hadisdir sana:

Hamiyet verirken teşebbüsde şevk.

Nedir ey muhabbet tahdide zevk?

(Akın Darakes)

Bu hale gerekdir rıza-yı peder.

(Aryakes)

Bu da‘vaya ancak kader hükmi der.

Belis-Akına

Seni har bıraktım görüb ben revâ!

Bunun için mi oldun esir-i heva?

Vatan hizmetiyle mübahi iken,

Ne layık bu sevda-yı vicdan-şeken?

Düşün ki vücudundaki âb ve gül,

Vatandan dimekdir hevadın değil.

(Ma-ba'dı Var)

JPG 170

Birinci sene numro: 43 18 Şevval 1326	Perşembe	30 Teşrin-i evvel 1324 12 Teşrin-i Sâni 1908
Abone şerâ'iti Selanik şehri için abone kayd idilmez. Memâlik-i Osmâniye için seneliği 140 guruş. Memâlik-i Osmâniye için altı aylığı 80 guruş. Memâlik-i ecnebiyye için seneliği 40 frank. Memâlik-i ecnebiyye için altı aylığı 22 frank. Cem'iyetin mekasıdına ve milletin menafı'ına hâdim her türlü asâr kabul olunur. Neşr olunmayan asâr i'ade idilmez.	İttihâd ve Terakkî İttihâd Kuvvetdir	İ'lanat ta'rifesi Birinci sahifede satırı 10 guruş. İkinci " " 5 " Üçüncü " " 3 " Dördüncü " " altmış pare İskonto ve sâ'ir şerâ'it için ayrıca ta'rife mevcuddur. Mahall-i idâresi : Selanik'de Hürriyet Meydanı dâ'ire-i mahsusadır. Gazeteye müte'allik her türlü hususat için idâre me'murluğuna müraca'at olunur.
Nüshası 10 paredir.	Osmanlı İttihad ve Terakki Cem'iyetinin Vasıta-i neşr efkârı olub Cumadan ma'dâ her gün neşr olunur siyasi, içtimâ'i, edebi ve fenni Osmanlı gazetesidir.	Nüshası 10 paredir.

Siyasiyât

Ufukda Bir Siyah Nokta

Ya

Rusya –Avusturya

Milletimizde mevcudiyet-i siyasiye hayati olmadığı olsa da uyandırılmadığı esnalarda şark mes'elesinde muvazeneyi husule getiren iki kuvve-i mütekabele vardı ki, biri Rusya, diğeri Avusturya idi. İslav ve akvamıyla Cerman akvamının birer mihrak tecmî'i olan bu iki devlet zahiren bir ahenk efkâr ve hareket ibraz iderek, hatta bunları bir takım mu'âhedat-ı kavimeye rabt eyleyerek Balkanlarda ateş harbin zuhurına mani olmak istemişlerdi. Uçurum boyunca bir sürat bir kaya ile yuvarlanan Osmanlı hükümetinin izmihlal ve zevali pek karib olduğunu kesadirdikleri için menafi'-i aidelerine müte'allik müdde'iyatı vakt-i mezkûre ta'likan keşmekeş çıkarmakdan, işi velveleye boğmakdan her vakit çekinirlerdi. Hatta aslen menafi'-i mütekabeleleri muhtelif olmakla beraber tahfe-i varaset-i Osmaniye başkalarından kıskandıkları başkalarına Balkan işlerinde el sürdürmemek hasr-ı menafi' eylemek istedikleri için her tehlike-i hariciyeye karşı el birliğiyle hareket iderlerdi. Bunlara karşı İslav ve Cerman maraz-ı sarisine karşı daima rehz liva-yı muhalefet iden İngiltere ve Fransa vardı. Rusyanın nüfuzu Avusturyanın ve binâ'en aleyh (Şarka Doğru) politikasını takib iden Almanyanın muvazene-i düveliyeyi ihlâl edecek suretde kesb-ı vesa'at vukuf itmeleri ne İngilterenin ne de Fransanın işlerine gelirdi, ve bunun içündür ki İngiltere ve Fransa bu iki kuvve-i mütevazeneye karşı adeta bir kuvve-i muvazene idi. Vakta ki 1856 Paris mu'âhedeyle neticelenen Rus muharebesinin i'lânı bahaneleri aranıyordu. O bahanenin vech-i istihzârı İngiltere tarafından bir dikkat-i mahsusa ile takibi diliyordu. Çar her vech ile i'lân-ı harbi göze aldirmiş olduğu cihetle buna İngilterenin muvaffakiyetini istihsal etmek ve icrâatında serbest kalmak için İngiltere ile uyuşmağa bakıyordu. Halbuki hayat-ı müstemlekesinden vazgeçmedikçe İngiltere buna muvaffakat idemezdi. İngiltere isterdi ki Rusyanın bu teşebbüsüne Balkanlarda menafi' i iddia olunan Avusturyanın bu menafi'ini ileri sürmekle memana'at itsün o vakitlerde 1853 senesinde İngilterenin Petersburg sefirliğini ifa iden seyr (Hamilton Simor) bunu Çar Aleksandra anlatmağa çalışıyordu. Halbuki Aleksandr karar-ı kat'isini vermiş ve İngiltereye rağmen Türkiyeye ilan-ı harb etmek hırsına düşmüştü. Sene-i mezkûre Şubatında Çarla sefir bu mes'ele hakkında görüşürken İngiliz sefirinin Avusturyayı nasıl te'min ve tatmin ideceğini sû'âl itmesi ve Avusturyanın teşebbüsâtı için bir sed hail olduğunu dermiyan eylemesi üzerine Çar Aleksandr Avusturyanın bilakis kendisine zahir olacağını ima edecek suretde aynen şu sözleri söylemişti. "Bilmeliyiz ki Rusyadan bahsettiğim bu vakit Avusturyayı hariç bırakmıyorum. Balkan mes'elesinde bana muvaffak olan her hareket Avusturyada mütevakıftır. Osmanlı hükümetindeki menafi'imiz tamamıyla müşabedir".

Çar bu sözlerle Türkiye i'lân-ı harb etmek için her ihtimali piş-i tedkika almış olduğunu anlatmak istiyordu. Fi'l-hakika çok geçmeden i'lân-ı harb itdi. İtdi ama İngiltereye rağmen yapılan harbin neticesi her maddesince Rusyaya menâfî olan Paris mu'âhedesine münecir oldu.

Rusya semerat-ı zaferini iktitaf idemedikten başka bahr-ı siyahda hatta donanma bulundurmamak, tersane inşa itmemek gibi istikbal hayatını hırpalayan amaline sed çeken ağır şerâ'iti kabul ve Paris ahitnamesine vaz'-ı imzaya mecbur oldu.

Fakat Rusya mecburiyetiyle imzaladığı o ahidnamenin hudud-ı elzemâtı içinde teneffüs idemeyeceği iddi'âsında idi. İddi'âsını kabul itdirmek lüzumunu hissettiriyordu. Bunun vasıta-i yegânesi kuvvetlenmek ve kendisine zahir olacak kuvvetler cem' etmek olduğunu anlamış idi. Bir taraftan ordusunu maliyesini ıslah ve tensîk ile uğraşır, ve fırsata müterakıb bulunuyordu. Rusyanın bu hedefine sed çekecek tevsi'âtına mani' olacak ciddi bir şey vardı. O da devlet-i Osmaniye'nin ıslahata ibtidâr itmesi Rusyanın ihtilaf çıkarmasına sebebiyet viren (Hristiyan mazlumiyeti) gibi gayr-ı vakî' bir şeyi inzâr-ı alemde isbat idebilecek bir meslek-i idâre ta'kib eylemesi ve ma'mâfih her bahaneyi iskât idecek suretde kuvvetleşmesi idi. Fakat bunun için namuslu bir hükümet istemeli ki bunları hiss-i hamiyetle düşünsün, bunlara layık olduğu ehemmiyeti atfetsün. Halbuki hükümet hem âtıl hem hamiyetsiz idi. Vatânı düşürmek istedikleri varatadan kurtarmak için hiçbir teşebbüsde bulunmadıktan sonra bilakis hareketiyle daha doğrusu adem-i hareketiyle her güne şikayete meydan veriyordu. Hususiyle ki Paris mu'âhedesini mucebince Rumili ve Anadolu'da ıslahat icrâsını ta'ahhüd itmişti. O ta'ahhüdüne zerre kadar vefâ itmiyordu.

Bundan her türlü istifadeyi te'min etmek emeline düşen Rusya Rumilide Hristiyan ahaliyi ayaklandırmak için vesait-i temkineye müracaat ediyordu. 1874 senesinde Bulgar, Bosna, Sırb, gayret ve ihtiyar-ı tedabirle ortalığı biraz teskine ve kanun-ı esasisinin i'lanına muvaffak olmuş idi. Fakat meşrut ve namuskâr bir idâre Rusyanın kuvvetli bir Rusyanın âmalini takib ve müdafaaya muktedir bir Rusyanın elbet işine gelmezdi. Usul-i meşrutiyet henüz takviye olunmazdan icabına bakmak lazım idi. Bunun için evvel emirde Avusturyayı tatmin etmek onu bi-taraf bir halde bırakmak icab ediyordu. Bunu te'min eylemek üzere Rus ve Avusturya merhasları Efrenci fi 8 Temmuz sene 1876 tarihinde (Rehiştad) da bi'l-içtimâ' Avusturya Bosna-Herseği işgal etmek şartıyla Rusyanın Türkiye'ye i'lân-ı harb itmesini taht-ı karara almışlardır.

Bundan bir şem'a-i haber alan İngiltere, Rusyanın bu kararını her vasıta ile men' etmek istiyordu. Ortada bunu muceb olacak mühim bir hadise de yokdu. Rusya kimseyi dinlemedi, Türkiye'ye i'lân-ı harb itdi.

Harb-i mezkûr neticesinde Rusyanın Ayastefanos'a kadar indiğini ve bize Ayastefanos mu'âhedesini nasıl imzaladığını hepimiz biliyoruz fakat İngiltere artık daha ziyade sükût idemezdi. Ayastefanos mu'âhedesini Şark'taki politikasının tamamı-i mağlubiyeti dimekti. Ayastefanos önünde yorgun bir halde bulunan Rusyayı geri çekilmeğe kendi nokta-i nazarını kabule icbâr etmek zamanı gelmişti. Ayastefanos önünde İngiliz zırhlılarının top ağızları Rus askerine müteveccih oldu. Ruslar merhasları için de Berlin yolu göründü.

Berlin mu'âhedesini neticesi İslav politikası için büyük bir darbe idi.

71 muharebesindeki parlak muzafferiyetinden çıkan Almanya, Panislavizm politikasının zararına olarak, (Cermanizm) in tevsi' nüfuzu için ahvâl-i umumiye'yi pek müsaîd bulmuştu. Bismark Almanyânın menafî'-i müstakbelesini için Avusturyaya zahir olmasını tecviz ediyordu. İngiliz merhası Lord ..?.. bunda hiçbir zarar görmüyordu. Neticede Avusturya ve Macaristan Bosna Herseği işgal itdi. Rusya Romanya ile hem hudud olduğu Moldovya kıt'asıyla iktifâ itdi. Bulgaristana Karadağa nisbetle Sırbistana istiklaliyet virildi. Rusya bu kere de zaferiyle mütenasib muvaffakiyat te'min idemedi.

Artık Rusya o tarihten i'tibaren Balkanda ta'kib itdiği politikada Avusturyadan ayrılamazdı. Her bir teşebbüsünü daima Avusturya ile müzakere ider, birlikde tatbika yeltenirdi. Fakat birkaç seneden beri Rusyanın ahvâlinde derin bir tebdil vuku'a gelmişti. Düş-i azimetinde Japonya ile vuku'bulan harbinin harabiyet-avar, maddeten ve ma'nen harabiyet-avâr netice-i meş'umesi vardı.

Avusturya Rusyanın her emeline biraz müstağniyane râm olabilirdi. Mutlaka her teşebbüsünü alkışlamak, bir tehalikle kabul itmek mecburiyetinde değildi. Diğer taraftan Fransa'nın mu'âvenet-i siyasiyesini te'min itmişti. Fransa ki Rusyanın müttefik hası idi.

Ma'mâfih yine menâfi'-i mütekabelelerini ta'arruzat-ı ağıyardan masun kılmak için (Morteşeg) e de gitmeğe razı olmuş idi. Makedonya, her ikisi için bir ser-rüşte-i münasebat idi. Birlikde ıslahat icrâ edeceklerdi. Islahat hevesiyle de İngiltereyi oyalayacaklardı.

Fakat üç senelik tatbikat gayr-ı samimiyetinizi sırt sırta mukatelat-ı vakı'ayı seyretmekle geçmişdi. Müdahaleyi daha ziyade ileri sürmek, üç sene müddetle hiçbir şeyi yapmalarına rağmen istiyorlardı. Ve o vakit İngiltere, kafil-i müttefikiyeti ile birlikde meydân-ı cihada atılmışdı.

Bu kere Makedonya ıslahatına daha dört devlet iştirak edecekdi. Lakin teşebbüsat-ı vakı'aları hiçbir netice vermeyecekdi.

Dirken, Rusyanın cibal-i besaleti arkasından şems-i hürriyet tulu' itmişti. Müdahaleyn-i ecnebiyenin teşebbüsat-ı vak'aları tarumar olmuşdi. Revalden atılan topu, namuskâr bir milletin yıkılmaz göğsü karşılamışdı.

Bu kere Balkanda lakadar olanlarda münferid tehalikler ve teşebbüsler ru-nemâ oluyordu. Hükümet-i Osmaniye'nin zevalinde te'min-i menâfi' itmek isteyenler ıslahatda emellerinden vazgeçmek mecburiyetinde bulunuyorlardı. Ve buna katlanmak haysiyet-i düveliyeye her türlü namus-ı ahdiyeye rağmen hırs-ı ta'amlarına güç geliyordu. Bir taraftan Bulgaristan i'lân-ı istiklâl idiyor, diğer taraftan da Avusturya Bosna Herseki ilhak ediyordu.

Balkanların fezâ-yı tarihiyesinde ufak kağıd parçaları uçuyordu. Ve bu kağıdlar en ufak hak-şinaslığın her ihtimale rağmen harizcan itdirmesi icâb iden bir mu'âhede-namenin Berlin mu'ahedesinin yâd-ı istirkab ile uçurulan parçaları idi.

Bundan en ziyade müte'essir olduğunu iddia iden devlet-i ecnebiye menâfi'-i nokta-i nazarından, Rusya idi. Bu kere de Avusturya, Almanyaya istinad iderek, Rusyanın za'afiyet-i siyasiye ve maddiyesini nazar-ı i'tibare alarak hod-serane bir hareketde bulunmuşdi. Dimek oluyordu ki İslav nüfuzuna (elveda) dinecekdi. (Cermanizm) ihraz-ı galibiyet idiyordu. Rusya her türlü emelinden vazgeçmedikçe buna katlanamazdı. Ve (Konferans) ..?.. müşkilât itmek lüzumunu, ilk evvel o bi'l-fiil ileriye sürmüşdi. Konferansda ihraz-ı galebe itmekden emin idi. İngiltere, Fransa, İtalya, Devlet-i Osmaniye, Sırbistan, Karadağ, Romanya hep ittifaka havahişkâr idiler. Londra ve Parisden avdetinde Mösyö (Zirolovski) konferans teşebbüsünde ru-yı muvaffakat görmemişti. Almanya, Avusturyayı ikna' itmedikçe konferansa gidemeyeceğini sırahaten söylemişti.

İşte ufukda gördüğümüz siyah nokta budur. Avusturya (ömr-i vakî') karşısında bulunurken, hak-şeken olmakla beraber muvaffakiyetini muhafazada ta'annüd idiyor. Rusyada kabil değil buna katlanamıyor, katlanamaz da...

Avusturyaya geçmemek şartıyla Bosna-Herseke her ne şekl virilirse virilsün razıdır. Bugün bu ihtilâf kadar bizi düşündüren hiçbir şey yoktur. Aralarında cereyan iden müzakerat-ı hususuyeye rağmen Rusya ile Avusturya arasında i'tilâf yolunu şerâ'it-i hazire dâ'iresinde bulacak bir tedbir göremiyoruz. Yalnız konferans vardır. Fakat Avusturya konferansa (emr-i vaki') i tasdik olunmazdan, konferansda ondan bahs olunmayacağını taht-ı te'mine alınmazdan evvel gitmek arzusunda değildir. Herşeyi göze aldırılmış olan Sırbistan ve Karadağ kendisine zahirdir.

Hasılı (Panislavizm) ile (Viyanizm) in şu mücadelesi mücadele-i masuranesi ufk-ı siyasetde bugün siyah bir noktayı teşkil itmekdedir.

Osmanlı İttihad ve Terakki Cem'iyeti Merkez-i Umumisine Varid Olan Dahili Telgraflar

Çorum:

Münir Beğ ile mekteb-i mülkiye me'zunlarından Yalova kaimakamı Ali Osman Efendi begayete te'ali Çorum meb'usluğına intihab idilmiştir.

Çorum merkezi

İzmid:

Ankara ma'arif müdiri Müfid Beğ ile eşrafdan Hafız Rüşdü Efendinin intihab neticesinde livaca meb'uslukları kat'iiyyen ta'yin ve üçüncü derecede müsavi re'y kazanan müfti-i liva Hasan Fehmi Efendi ile Adapazarı da'va vekili Anastas Efendi beyinde kar'a keşidesi takrir itmiş olduğu ma'ruzdır.

Amasya:

Amasya sancağı intihabatında Amasyalı İsmail Hakkı Beğle Merzifonlu Cudi ve vezir Köprülü Fazıl Arif Efendilerin ekseriyet kazandıkları ma'ruzdır.

Şünûn-ı Dahiliye

İkinci fırkadan dört taburun daha yakında Ciddeye i'zâmı mukarrer olduğu "Monitor" de okunmuştur.

JPG 171

Birinci sene	İttihad ve Terakki	Sahife 4
--------------	--------------------	----------

bulgar hükümeti tarafından muhafaza idilmesi icab itdiğininazar-ı mumâ-ileyhe beyân itmişlerdir.

Nihayetde şark şimendiferleri müdürü ile Bulgar demir yolları müdürü arasında bu mes'ele hakkında müzâkerât icrâ itmesi takrir itmiştir.

Sosyal-demokrat komitesi tarafından Sofyada bir içtimâ' akd idilerek Türkiye ve Bulgaristan müzakeratı ve hükümet ve demokratlık hakkında te'âtî-i efkâr idilmiştir.

Vilayât

İstimân

Bursa muhaber-i mahsusumuzun iş'ârına nazaran yirmi beş seneden beri vadi-i firarda bulunan meşhur ..?.. Osmanlı İttihad ve Terakki Cem'iyetinin Eskişehir merkezi vasıtasıyla hükümete arz-ı dehalet itmiş ve merhumun İstimanı memleketin asayışı nokta-i nazarından pek ziyade şayan-ı memnuniyet bulunmuştur. ..?.. bi'l-tahlif serbet bırakılmışdır.

Üskübdе neşr olunan varidât gazetesinin 12v Teşrin-i Evvel tarihli nüshasında Yeni Varoşda İslamların hamile bir darb kadınına darb itdiklerine dâ'ir bir fıkra görülmüş ise de mahalinden aldığımız ma'lumatda hakikat hal köylü bir Hristiyan ile bir İslam arasında vuku'a gelen bir münaza'a İslamlardan birkaç kişinin bir yerleriyle mudarebelerinden ibaret olduğu ve darb olduğu iddia olunan kadın tıbbiye mu'âyene itdirilüb üzerinde darbdan eser görülmediği ve zaten vak'a derdest-i muhakeme bulunduğu beyân idilmiştir.

Trabzonda Trabzon ve karrasında bulunan Yetim öksüz bi-kes ve biçare çocuklarla el-yevm mevcut mekâtib-i ibtidâ'iyedeki evlâd-ı vatanın bir suret-i seviye ve kava'id-i bahşâde tedris ve ta'limleri esbabını esaslıca istikmâl etmek üzere müftü efendinin taht-ı riyâsetinde otuz iki a'zadan mürekkeb bir cem'iyet-i hususiye ve bu cem'iyet-i hususanın te'min-i muvaffakiyetine mu'âvenet etmek şartıyla vali Arif Paşanın riyaseti altında da a'zâ-yı umum memleket ahali-i mu'teberesi olmak üzere bir cem'iiyet-i umumiye teşkil idilmiştir.

Cem'iyet-i hususiye mu'in zamanlarda şimdiye kadar altı içtimâ' iderek ta'kib eyleyeceği makasıd hakkındaki programını tanzim eylemişler. Trabzonluların bu teşebbüsünü an-samim alkışlar. Ve emsâlinin bütün memleketlerimizde görülmesini temenni ideriz.

Bir Husus

Ziraat Odaları

Üç dört gün evvel gazeteler şehrimizin ma'ruf ve mu'teber ashab-ı alakasının bi'l-içtimâ' bir ziraat kulübü teşkiline karar vermiş olduklarını ve içlerinden bir kısmını nizamnamme tertibine me'mur itdiklerini bildiriyorlardı. Sâ'ir havadis-i yevmiye arasında mukayyed olan bu haberin bizce ehemmiyet-i azimesi vardır. Şimdiye kadar ziraat ticaret ve sanayi' ashabı bir araya gelerek mensub oldukları mesleğin ihtiyacat ve nevakısı hakkında müdavele-i efkâr idemezlerdi. Çünkü içtimâ'-ı memnu' idi. Bir menfa'at-i maddiye istihsab etmek için kimse istirahatini tehlikeye koymazdı.

Saniyen bu gibi içtima'ât vakî' olsa yine müzakeratdan bir netice bir semere istihsâlî me'mûl değildi. Zira hükümetde tertib idecek bir iş bir vazife olacak hükümet ise bunu yapmayacaktı. İşte bunun için her meslek erbâbı mecburi olarak bir cereyân-ı kadimin taht-ı

te'sirine kapılmış gidiyordu. Bu cereyan herkesi sürüklüyor bu sırada ticaret dönüyor sanayi' uyuyor ziraat bi'l-hassa ziraat bir çok ihtiyacata inzımm iden fikdân-ı emniyet ve asayiş dolayısıyla en mühim anasır terakkıyat ve muvaffakiyatından mahrum kalıyordu. Çiftliklerini ziyaret idememiş çiftlik sahipleri görüyorduk. Topraklarının i'mâr ve ıslahını şiddetle arzu itdikleri halde sarf idecekleri sermayelerden istifadde etmek mümkün olmayacağını düşünen bin'en-aleyh herşeyi hal-i asliyesinde bırakmağı bir ..?.. iden ashab-ı alakaya tesadüf idiyorduk. İşte bütün bu yokluklar ziraatin de yokluğunu intaç idiyordu. Ve bu hal daha bir müddet devam itmiş olsaydı memleketimizin mühim menba' varidatı olan ziraatı müthiş pek müthiş bir hane-i ta'mir na-pezure uğrayacakdı. Fakat hamdolsun ki o son noktaya o çevirmek o kenar ahirine varmadan bizi tazyik iden keşif bulutları yırtmak kabil oldu.

Şimdi bütün meslek erbabı gibi ziraat müntesibine de tevcih iden mühim vazife var ki evvela kendi menafi' ve mutalebât-ı hususiyelerini tedkik ve beyan eylemekdedir. Herşeyi hükümetin düşünmesine intizar iden milletlerde terakkıyat pek ziyade te'hir ider. Müstebedane idare edilen milletlerde şahsın hiçbir hey'et ve ehemmiyeti olmadığından herşey hükümetden beklenir ve binâ'en-aleyh hiçbir terakki vuku' bulmaz. Halbuki usûl-i meşrutiyetin en büyük kavâ'idinden biri efrada binliklerini şahsiyetlerini haysiyet-i insaniyelerini tanıtmak ve kuva-yı hususiyeye teşebbüsât-ı şahsiyeye bir saha-i resi' ihzâr eylemekdir.

Bugün her meslek erbabı bir araya gelerek mesleklerine müte'allik ihtiyacatı tedkik idebilirler, mütehadden hareket iderek bunların bir an evvel istihsalini vilayat meclis-i umumisinden hükümetden talep eylemek hakkına malikdirler. Matbu'at onların doğru ve faideli fikirlerine tercüman olmağa mehyaldir.

İşte bu hakikati ibtidâ Selanik erbâb-ı ziraatin takdir ve takib itmesi şayan-ı teşekkürdür. Fakat teşebbüsün yalnız bu halde kalmayub nümadi vetire itmesini kulübün bu tür arazi sahiblerini sinesinde toplayacak onların terbiye-i zira'ıyyelerine hizmet edecek ciddi bir mü'essese haline gelmesini temenni ideriz. İlk içtimâ'da isbat-ı vücud idenlerin hepsi gerek kendi menfaat hususiyelerini gerek menafi' umumiye-i memleketi cidden takdir iden hamiyetli vatan-perver zevatdan olduğundan şehrimizin kariben nümune-i imtisal olacak bir ziraat kulübüne malik olacağını kat'i bir şey gibi telakki idebiliriz.

Bu kulüb teşkil ve hususiyetini muhafaza itmelidir. Fakat her vilayette her sancakda bu yolda teşebbüsât-ı şahsiye vuku'na intizar idilemeyeceğinden ticaret odaları teşkilatı gibi ziraat odaları teşkilatı da icrâ idilmek ve bu hususda fevkalade isti'câl olunmak lazımdır.

Memleketimiz defa'ati le söylediğimiz vechle herşeyden ticaretden sanattan evvel ziraat memleketidir. Almanya imparatoru "Bizim istikbalimiz denizler üstündedir" diye bağıırıyordu. Biz de istikbalimiz topraklarımızdadır diye bağırmalıyız. Bunun için toprağa ziraatin terakkisine müte'allik mevadın hiçbirini ihmâl itmemeliyiz.

Erbab-ı ziraatde bir ittihad ve i'tilaf bir his terakki husule getirmeğe bütün vesait ve isti'atımızla çalışmalıyız. Memleketin ziraate ve ziraate hizmet edecek mü'essesat meyanında bilhassa ziraat odaları nazar-ı dikkate çarpar. Bu odalara olan ihtiyacımız daha otuz sene evvel anlaşılmış ma'ût-te'essüf o devrin mü'essesatı gibi bunlarda bir ..?.. -zâde benzemişti.

Memâlik-i Osmaniyyede ibtidâ 1293 tarihli bir kararnâme ile İstanbulda a'zâsı fahri olarak yirmi dört kişiden mürekkeb bir ziraat ve ticaret cem'iyeti vilâyetlerde on iki müntecaklarda sekiz kazâlarda dört a'zâdan müteşekkil aynı yolda cem'iyetler teşkil idilecek ve ziraat şu'besine dahil olan a'zâlar münhasasıyesinden olup ziraatın terakkisine aid esbab ve vesâ'iti mütalaa ve tedkik ile mevasim erbaa'a ibtidalarında mezru'ât mağrurat.

Eşcar ve işmar ve mahsulat-ı sâ'irenin ziraat hayvanlarıyla koyun sığır vesâ'ir hayvanat-ı ehliyenin derecesi ve ahvali hakkında ma'lumat virecekti.

Bu kararnamenin mevkî'-i icraya vaz' idilüb idilemediğini bilmiyoruz. 1298 senesinde neşri dilen bir nizamname mucebince ziraat odalarının İstanbulda vilayat ve elviye ve kazâlarda yukarıda söylediğimiz mikdarda olarak başlı başına teşkili karargir olmuş ve bu mü'esseseler hububat nebatat eşcar-ı müsemmere ve ormanların hayvanat-ı ehliyenin esbab-ı ıslah ve terakkîsini ihzar ve ziraa and mesâ'il-i nafi'ayı mütala'a ve müzâkere vazifesiyle mükellef kılınmışdı. Aynı zamanda teşkil iden ticaret odaları tensikatı icrâ kılındığı halde ziraat odalarından bir eser görülmedi. İşte bugün bu eseri meydana çıkarmak ve elde mevcut olup ilga edilmemiş olan nizamnameye istinaden ziraat odalarını ihdâs eylemek lazımdır.

Taksimat-ı mülkiyeye muvaffak olarak şu'bat-ı idariyenin kâffesinde şimdilik bu kadar ileri gitmek kabil olamazsa en mühim merakiz-i zira'iyyede bilâ-ifade vakt odalar intihab ile teşkil olunmalıdır. Bu takdirde erbab-ı ziraat mutalebatlarını hükümete ismâ' itdirecek bir mü'essese karşısında bulunmuş olurlar.

Bundan ma'dâ orayı teşkil edecek zevat senelerden beri ziraatle mütevagil bulunduklarından mesleklerinin her türlü bu aksana ihtiyacatına vakıfdırlar, hükümetçe vuku'bulacak istizahata derhal cevap virevbilirler, bu gün meclis-i meb'usana takdim idilecek olan bir çok kanun layihaları hakkında mütala'alarını beyan eylerler. Ziraat nezaretince tertibi tabi' i olan ihşa'iyat-ı ziraat için kendilerinden cidden istifade olunur, alet ve edavat cedide-i zirâ'ie tedarikinde usûl-i cedidenin ta'miminde himmet ve hizmetleri sıb ider. Ziraat kulüblerine ziraat mekteblerine tahsisatlar verirler. Hülâsa ziraate müte'allik her türlü mesâ'il bir ziraat gazetesi neşri de unutulmaksızın tedkik eylerler. Gerek ziraat için gerek memleket için bir kuvvet teşkil edecek olan bu odalar hemen vücuda getirilmek üzere ya hükümetçe teklif yahud erbâb-ı ziraatce taleb ve müracaat vuku'bulmalıdır. Beherimiz ashab-ı alakasının bu hususda da meşru olmalarına intizar eylemekdeyiz.

Mehmed Cavid

Muharrerât

Üçüncü Osmanlı Ordusu Silah Arkadaşlarımıza veda'

Mensubu bulunduğumuz süvari yedinci alay ..?.. Osmaniyan cennet-mekân Sultan Mahmud Adli hazretleri tarafından nizam-ı cedidin bedayet şeklinde hassa ordusu birinci süvari alayı namıyla ya tevsim idilmişdi. Askerlerin vazifelerini der-hatır itdirmeğe mahsus bir alamet-i mukaddese olan alay sancağı hakan-ı mefkur müşarû'n-ileyhin bizzat yed-Kudüs mülükâneleriyle alaya teslim buyurulmuşdu. Alay doksan üç tarihine kadar İstanbulda istihdam idildikten sonra Rumili kıt'asına sevk ve i'zâm olundu. Rusya muharebesine iştirakle harbin

bedayetinden nihayetine kadar kıt'a-i mezkûrenin başından öbür başına kadar muzafferane cvelanlar icra itmiş. Tuna vadisiyle şapka geçidinde İskoblaf gorkof ordularının mehacemat bi-nihayesine haydarane mukabele eylemiş barut dumanları gülle yağmurları içinde alayımız tarihine ziynet viren bir çok kahraman ..?.. silah arkadaşlarımız mukaddes sancağımızın altında fedâ-yı hayat etdikden sonra her türlü kuva-yı maddiyeden mahrum kalan bakıyye-i seyfide kayd-ı esarete giriftar olmuşlardı. Doksan altıda icrâ idilen tensikatda alayımız ikinci orduya kalıb olunarak süvari yedinci alayı namını almış idi. Alayın ahval-i mesrude-i tarihiyesiyle iftihar ittiğimiz gibi dört sene evvel de tenkil-i eşkıya için üçüncü Osmanlı ordusunun Siroz mevkî'ine i'zâm ve geceli gündüzlü vezâ'if-i mevkûlemize bezl-i ikdam neticesi olarak mazhar olduğumuz muvaffakat-ı müte'addide umumun ve bilhassa üçüncü ordu silah arkadaşlarımızın muceb-i takdir ve tahsini olmuştur ki bu da alay için ayrıca bir şân ve iftihardır. Üçüncü ordu silah arkadaşlarımızın dört seneden beri hakkımızda gösterdikleri nişane-i tevcih ve meveddet ilelebet bir yadigâr kıymetdar makamında zihnimizde mahfuz ve menkuş kalacaktır. Bu def'a da cenab-ı hakkın millete memlekete bahş ittiği şanlı bir hediyesi olan kahraman üçüncü ordunun mukaddes ittihad ve terakki cem'iyetine karşı viridiği besaye bizim de iştirâkimiz alay ta bahse hatt-ı zerrin ile yazılacak ve bizim için ebedi bir şân ve şeref ad ve i'tibar olunacaktır. Ey üçüncü ordu kahramanları kanun-ı esasi sizin metanet-i şecâ'atiniz sayesinde şümus-ı ebediyet gibi afak-ı mezalime-i milleti tenvir ve ziyadar itdi. Siz milletin vatanın göznuru ve sevgili evladlarınız sizden mefarakat pek dilhun idiyor. Şu kahraman ordu içinde ifâ-yı vazifeyi cana minnet bilirdik. Ne çare ki ordumuz iltihak emri vürud ittiğinden sizi kalblerimizde merkûz olan en samimi muhabbetimizle kucaklayarak veda' idiyoruz.

Kânûn-ı Esâsinin tamamını tatbiki Osmanlı İttihad bayrağının layık olduğu mertebe-i a'lâya es'âdı ahvat-ı umumiyenin tevhid ve bekası hakkında dinimiz namusumuz üzerine verdiğimiz ahd ve peymanda ..?.. Bu uğurda fedâ-yı hayata hazırız. Maksad ve hedefimiz birdir. Bir toprakda doğduk büyüduk bir sema altında yaşıyoruz. Nihayet bir maksad için ve toprakda öleceğiz. Elveda. Kahraman üçüncü ordu madem ki askeriz yine telafimiz cenab-ı hakdan me'mûl-i kavidir. Şimdilik vedâ'-ı halisane ve safiyanemizin hüsn-i kabulıyla ahvâl-i askeriye nam mukaddesine olarak muhabbet kalbiye-i ciddiyanenizin beka ve idamesini rica ider ve vatana altından yıldızlar yağdıran altın kalblerinizi iftirakden damla damla kanayan kalblerimizle öper sizi selamlarız. Elveda Siroz.

Süvari Yedinci Alay Namına Dördüncü Bölük Yüzbaşı Ali Rıza

İttihad ve Terakki

Şu satırları yazdıran hissiyat-ı ulviyenin masdarı olan kalb baki bir nazar tedkik-i atıf idelim. Lebriz hamiyet olan şu huşahuş hissiyata bir asker ..?.. muhafaza teşkil eylemesi bizi fevkalade müstağrak sürur ve minnet idiyor.

Böyle askere malik olan vatanımız endişe-i ferdadan korkar mı? Muharrerini tebrik ideriz. Ve gitdiği mahallerde nâ'il-i emel ve muvaffakiyet olmasını an-samimû'l-kalb temenni eyleriz.

Asâr-ı Münteşere

Resimli kitab memleketimizde ilk def'a olarak Avrupanın aylık mecmu'a-i ma'murelerinden Türkçe nümune göstermeğe muvaffak resaimli kitabın 2 numrolu Teşrin-i evvel nüshası da sıraya müfid-i makalat ve mühim tasavvuru havi olduğu halde intişâr itmiştir.

Mensur-ı mahyata mebni harirde haftalık matbu'âtımız arasında kendisine mahsus mümtaz bir mevki' kazanıyor. Münderecatının nefaset ve ciddiyeti daima mazhar-ı takdir oluyor. İntişar iden dördüncü nüshasını da erbab-ı mütala'aya tavsiye ider.

Kadın bu güzel ceride-i nisâ'iyenin üçüncü nüshası da neşr olundu. Kadınlarımızın her hafta daha ziyade hüsn-i nazarlarını kazanmakda olan "Kadın" bu terakkîde devam itdikçe memleketimizin mühim bir gazetesi olacaktır. Devam-ı muvaffakiyetini halisane temenni ideriz.

İ'ânât

Muhasebe-i Vilâyetden:

Merkez vilayetde üç yüz gurus maaşlı tahsilat müfredat kitabeti ile yüzer gurus maaşlı iki mülazımlık ve Kesendire kazâsında iki yüz elli gurus maaşlı tahsilat müfredat kitabeti ve Yenice kazâsında üç yüz gurus maaşlı mal müdürlüğü refakati minhal olub münasiblerinin intihabı için Teşrin-i sanisinin beşinci Çarşamba günü müsabaka imtihanı icrası mukarrer bulunduğundan taleb olanların tercüme-i hallerine müte'allik evrak-ı müsbeteyi müstashaben yevm-i mezkûrda saat altıda muhasebe-i vilayetde müteşekkil imtihan komisyonuna müracaat eylemeleri i'ân olunur.

SUN FIRE OFFICE

(Sun) Harik Sigorta Kumpanyası

1810 sene-i miladyesinde Londrada te'sis idilmiş olan harik sigorta kumpanyasıdır. Selanikde 1866 senesinden beri bir şu'be açılmışdır. (Sun) kumpanyası dünyanın en eski sigorta kumpanyasıdır. Ve dünyada daima birinci mevki'i muhafaza itmiştir.

31 Kânun-ı evvel 1907 tarihinde sermayesi 2764234 ve hasılatı 1638466 İngiliz lirası Makedonyadaki umumi acenteleri Selanikde alanıyeti hanında 33, 34 ve 35 numroda sakın Mösyö Voytol Saltayan ve şürekâsıdır.

Selanik Ticaret Mahkemesi

Gastevarlı müflis Kalime Kasdandin tarafından teklif olunan konkordatonun müzakeresinde hazır bulunmak üzere alacakları kat'iyen kayd ve tasdik olunmuş veyahut ihtiyaten defter-i düyuna geçirilmiş bulunan ashab-ı matlubun bizzat ve ba-sened musaddıkla vekillerinin şehr-i Teşrin-i Sânisinin üçüncü Pazartesi günü saat sekiz buçuk raddelerinde mahkeme-i ticarete gelmeleri i'ân olunur.

Müdür-i mes'ûlü Mehmed Talat.

JPG 172

Birinci sene	İttihad ve Terakkî	Sahife 3
--------------	--------------------	----------

(belge tahrip) muhalaset ve samimiyet iktisab idebilmesine hadim olacağını bilâ-istisna bi'l-cümle Yunan gazeteleri dermiyan eylemekdedirler. Hatta Avusturya tarafından Bosna ve Hersekin eyaletlerinin ilhakıyla ibka' olunan mu'mele-i tecavüz-kârânedan dolayı Avusturya hükümeti aleyhinde gayet husumet-amiz bir lisan isti'mâl itmiş olan "Patrens Gazetesi dahi tebdil-i lisan itmiş ve Balkan hükümet-i sağıresinin hamisi ile Balkan şehbe haziresinde himmet-i mütevellisiyle sulh ve müsalemetin sa'isi bulunan ..?.. Avusturyanın müterakki ..?.. Yunanistana teveccüh göstermesi me'mûl bulunduğu yolunda idâre-i efkâr eylemiştir. Yalnız terbiyesine de çıkar (..?) gazetesi bu mes'eleye asla ehemmiyet vermiyor.

Bulgar gazetelerinden:

"Tan" gazetesi muhabiri ile Mösyö Layçef arasında vuku'bulan bir mülakat esnasında mösyö Layapçef Bulhar hükümetine adilâne hissiyat ibraz idildiği halde hakikaten medyun olduğu mübalığı te'diye itmeğe amade olduğunu söylemiştir.

Mösyö Liyapçefin ifadesine göre Bulgar merhasları Rumili şarkî için bir mikdar akçe virmeğe muvaffakat itmişlerse de düyun-ı umumiye-i Osmaniyeye mukabil her türlü te'ziyatdan vareste kalmalarını arzu idiyorlarmış.

Selanik

Selanik rüsûmat nezaretinin nazar-ı dikkatine:

Aldığımız bir varakada deniliyor ki:

"memleketimizde Avusturyaya karşı açılan harb-i iktisadiye şehrimiz tüccarının ibraz itmekde oldukları hüsn-i vatanperveriyi daima nazar-ı şükran ile gördük. Avusturyanın halkımızdan senelerden beri istihsal idegeldiği menafi'-i azimeye bu suretle bir darbe indirilmesi hükümet-i mezkûre rical-i siyasiyesini endişeye ilka eylemiş ve Avusturya matbu'âtı bu babda ne derse desin herhalde Bosna-Hersek ihtilafında Viyana kabinesinin devlet-i Osmaniyeye karşı gösterdiği ilk şiddeti tahfif itmiştir. Mes'elenin halline kadar lehimize te'min-i muvaffakiyet etmek için harb-i iktisadinin devamı lüzum-ı şedid tahtında olduğuna şübhe yoktur. Ancak bu harbin ordusu mesabesinde olan müstehleklerle tacirlerimizin hükümetden layık olduğu mu'âvenet ve himayeye mazhar olmaları da tabi'idir.

Şimdiye kadar Avusturyadan Selanike vürud iden bir çok Avusturya emval ve eşyası Mürsel ileyhler tarafından mevadlarına i'âde edilmektedir. Şurasını nazar-ı i'tibare almalı ki bu i'âde bir çok mu'âmelât-ı resmiyeyi müstelzendir. Gümrüğe gelen bir mülk sahibine i'ta ve teslimi rüsumat idaresinin vazifesi olduğundan i'âdesi halinde de tebrîğe zimmet için Mürsel-i ileyhinden bir beyanname ahzı şu teslim-i vazifesinin icabatındandır. İşte rüsumat nezâretinin emvâl-i iade iden Mürsel-i ileyhlerden talep idebileceği şey yalnız şu beyannameden ibaret olabilir. Halbuki istihbaratımıza nazaran rüsumat idaresi bundan ma'dâ malların mevrudelerine iade ve teslimine kadar oradan gelecek olan ilmühabere intizaren bir de malik-i kıymete mu'adil bir meblağın desposto edilmesini talebi diyormuş. Tüccarın sevk-i hamiyyetle tevessül itdikleri

bir tarîkde hükümet tarafından müşkilâne tesadüf itmeleri garib olduğu kadar vahimdir. Düşünmeli ki bir tacir için olsun teslim-i ricalde bırakılması ağır, gayr-ı kabil birşeydir. Kolay ve mümkün olsa bile bir çok mebalığın tedarik tevdi'i ..?.. ticariyeye büyük bir rahne açabilir. Rüsûmat nezareti bu te'siri keyfiyet-i i'âdenin te'mini maksadıyle yapıyorsa o da tabi'at-ı masalîhata muvaffak değildir. Bunun için başka bir çare düşünülebilir. Mesela gümrüğe gelüb de iade olunacak mal Mürsel-i ileyhin vuku'-ı talebine binâ'en doğrudan doğruya rüsumat nezareti tarafından postaya tevdi' idilebilir. Posta vasıtasıyla vürûd iden koliler hakkında böylece mu'âmele yapıldığı nazar-ı i'tibare alınırsa bu tedbirin daha masib ve te'min-i maksada hadim olduğunu teslimde tereddüd idilmez.

Şehrimizde Polis Taksimatı

Dünkü nüshamızda icrâ idilen polis tensikatından bahs etmişdik. Bugün ceza itmiş olduğumuz tahkikatda tensikatın müte'ammı olan izahat-ı atiyeye desteri olduk.

Şehrimiz tensikat-ı ahire mucibince üç daireye taksim olur ki her eserde ikişer komiser istihdam idilüb bu neferden berü suret-i dâ'imede merkezde hazır bulunmak ve polise müte'allik kâffe-i mu'âmelâtı icrâ ve polislerin halini teftiş etmek ve görecekları ahvâli tamamıyla merkeze ma'lumat vermek vazifesi ile mükellefdir. Ki bunların ma'iyetinde lüzumu kadar polis bulundurulacak her iş için merkeze müracaat etmek yüzünden vakit kaybetmemek ve mu'âmelât-ı inzibatîye düçâr ta'vik ve te'hîr olmamak için işbu tedbirlerin isabeti der-kârdır.

Dâ'irelerin birincisi: Beyaz kale-yassı yol dâ'iresidir ki yalılardan iskele caddesine kadar olan mahallat ve mevakî'i câmi'dir.

İkincisi: Kolombo dâ'iresidir ki Tophane çarşı ve Vardar cihetlerini ihata ider.

Üçüncüsü: ki asıl merkezi hükümetde olmak üzere polis müdiriyeti dâ'iresidir. Civar mahallât ile kal'a-i bâlâya olan kısım-ı memlekete şâmilidir.

İşbu tensik-ı cedid mucibince yalnız iki komiserin açığa çıkarılması tahrir idiyor, ki bunlardan birisi sabık polis müdirinin iltimasıyla alınub okuyub yazması olmadığından ve diğeri de müsâvi-i ahvâl mütehakkıkasından dolayı açıkda kalmaktadır.

Bundan başka Mart ibtidâsında polislerin maaşlarına vaki' olacak zamaim kendileri için taziyane-i gayret olarak vazife-i nizamiyelerini tamamıyla ifaya gayret edeceklerdir. Bir de her Mart ibtidâsında umum polis me'murları imtihan idilerek her biri ibraz ideceği liyakat ve iktidar ve göstermiş olacağı gayret derecesinde mazhara mükafat olacaklardır. İmtihanlar da muvaffak olamayanların her türlü terakki ve tefyizden mahrum olacakları tabi'idir. Tatbik idilen usul Avrupa merakiz-i medeniyesi tarafından kabul olunan usuldür.

Tedabir-i mebsuta dâ'iresinde polis me'murlarımızın bi-hak ifa-yı vazifeye gayret eyleyerek umur-ı inzibatîyeyi meşrutiyet-i idareye layık bir suret-i muntazamada te'min edeceklerinden ümidvarız. Polis müdürü Azmi Beğ Efendinin bu babdaki faaliyet ve mesâ'-i bir güzidesi şayan-ı takdirdir.

Boykotaj Hakkında

Memleketimizde Avusturyaya karşı açılan harb-i iktisadi devam idiyor. Bedayetinde galeban-ı hissiyatla başlayan boykotaj yavaş yavaş bir dâ'ire-i muhakemeye dahil olmakla herkes Avusturya malını almayalım, sözünü tekrar ide ide nihayet onun netayicini esbab-ı te'miniyesini de düşünmek lazım olduğunu anlamağa başlamıştır.

Bugün denilebilir ki memleketimizdeki boykotaj adeta birr iş gibi şart ve kaideye rabt edilmiştir. İstihbaratımıza nazaran şehrimizde bu mes'ele hakkında icâb iden tedâbirin itihazı zamanında on dört tacirden mürekkeb bir komisyon teşkil olunmuştur. Haftada iki def'a tüccar kulübünde içtimâ' edecek olan bu komisyon boykotajın ne suretle ve ne gibi vesâ'itle icra ve tatbik idilmek iktiza itdiğini menafi'-i Osmaniye'nin ne vechle halelden vekayesi kabil olabileceğini hasılı bu harb-i iktisadiyede hasmımızı mümkün mertebe ziyade tahrib itmekle beraber Osmanlı müstehlek ve tacirlerinin te'min-i hukukları neye mütevakkıf bulunduğunu muğayyer hamiyet hareket idenler hakkında ne suretle hareket idileceğini tedkik ve müzakere edecektir.

Şehrimiz tacirlerinin bu teşebbüsleri netayic-i hasene tevellüd edecek ümidindeyiz.

İstanbul

İstanbul Gazetelerinden:

Şarkî Rumili vergisinin Eylül taksiti te'diye olunduğunu düyun-ı umumiye idaresi makam-ı aidine bildirmiştir.

1293 senesi mu'âmele-i intihabiyesine nazaran inşa edilmiş olan meclis-i mebusan dâ'iresinin şimdiki ihtiyacata kâfi gelmediği anlaşıldığından tevsi'i çareleri düşünülmektedir.

Cemil Monlanın hastalığını bahane iderek gönderilen mahale gitmek istememesi hasebiyle üç tabib tarafından muayenesi icra itirilmiştir ve mumâ-ileyhin Nuresteni hastalığına mübtela olduğuna dair etba-yı mezkûre tarafından bir rapor verilmiştir.

Meskensiz alüftelerin şehir içinde serbest bırakılmaları hergüne uygunsuzluğa sebebiyet vireceği cihetle bunlar için te'min-i tedariki bâb-ı âliden şehir emanetine iş'âr kılınmıştır.

Emlak ve arazi tahririnin suret-i icrâsı hakkında ta'diilan kaleme alınan layiha tasdik olduğu takdirde işbu hizmete alınacak me'murinin menfi ve firarilerden avdet idenler meyanından intihabı makam-ı aidine iş'âr olunmuştur.

Selim mülhamenin alıkonulan eşyasının tevfikından sarf-ı nazar edilmesi hususunun zabtıye nezaretine iş'âr idildiğini Yeni Gazete yazıyor.

Geçen Eylülün yirmi dördünde Ftaih cami'-i şerifinde "Ben devlet fedaisiyim" diyerek ahaliye bıçak çeküb tüfenkci Ramiz Efendiye cerh iden ma'hud Ahmed Hamdinin muhakemesine başlanmıştır. Merkumun hareket-i vak'ası hey'et-i ithamiye mazbatasında kanun-ı cezanın 55' inci maddesinin fıkra-i ahiresine mutabık if'âl-i cinaiyeden olduğuna karar verilmiştir.

Taş kışlada isyan iden efrad-ı askeriye'nin muhakemeleri geçen Perşembe günü hassa ordusu divan-ı harbinde icrâ olunmuştur.

Netice-i muhakemede üç kişinin öneyak ve müşfik olduğu anlaşılmış ve bunlardan biri hayn-ı te'dibde telef ve diğer biri mecruh olmuştur.

Mecruhun muhakemesi şifayab olmasına ta'lik idilmiş ve diğerinin kurşuna dizilmesine karar verilmiştir.

İsyana iştirak iden diğer neferat kal'a ve pranga bend cezalarıyla mahkûm olmuşlardır.

Cennet-mekan Sultan Murad Han hamış hazretlerinin ailelerine mahsus Çırağan sarayının tefrişi hususuna irâde-i padişahi ta'alluk eylemiştir.

İstanbulda gelecek meb'uslara beş bin gurus aylık üzerinden verilecek harcırahlardan hiçbir nam ile tevkifat icrâ olunmaması zamanında makam-ı aidinden icâb idenlere tebligat icrâ kılınmıştır.

Tersanenin mükemmel bir dârû'l-sına'a haline efrâğına dâ'ir bahriye nazırına bir layiha virilmiştir. Nazır-ı müşârû'n-ileyh bu layihayı bizzat tedkik iderek güverte ve makine sınıfının gerek fabrikanın ve makine amiliyat mektebinin tanzim ve ıslahı lüzumunu lâzım-gelenlere emr itmişlerdir.

Hasbû'l-tensikat ilga olunan bazı komisyona me'mur olub açıkda kalan biri bahri erkanı ümera zabitan-ı askeriyeden müşir birinci ferîk, ferîk miriliva paşalarla miralay kaimakamlar minhal me'muriyet buluncaya kadar ..?.. maaş ve tam mu'acenat ve binbaşı kol-ı evvel kol-ı sâni yüzbaşı mülazım-ı evvel sâni salislere dahi tam maaş ve tam maişat i'tası takrir itmiştir.

Van vilayeti valiliğine Trablusşam sancağı mutasarrıfı sa'âdetlü Cevdet Beğ ta'yin idilmiştir.

Altıncı dâ'ire belediye müdir vekili Baha Beğ şehremanetine bir tedbir mesbab-ı iş'âr iderek belediye çarşılarına kavanin ve nizamat-ı belediye hıfzû'l-hassa-i umumiye şehrin tanzim ve tezyini hakkında kava'id-i bedi'a ta'lim itmek üzere bir mekteb güşad idilmesine bu mektebde haftada üç gün ikişer saat belediye çavuşlarına ders verilmesine lüzum göstermiştir.

İstanbulda boykot neticesi olarak tüccar tarafından Viyana fabrikalarına bir milyon koron kıymetinde olan sipariş istirdâr idilmiştir. Bu yüzden bir çok Avusturya fabrikaları kuyularını kapamağa mecbur olmuşlar ve amelesi dahi tüccar nazarına müracaatle iş taleb itmişlerdir. Avusturyada Legasyon meclisinin sol taraf a'zası bu mes'eleyi meclisin içtimâ'ında mevzu'bahis idecekler ve Türkiye ve Avusturya arasındaki bu buhrân-ı ticârinin sulhen tesviyesini talep eyleyeceklerdir.

Selim mülhameye müte'allik bazı eşyanın gümrükçe mevkuf bulunduğu anlaşıldığından mumâ-ileyhin bedelât-ı askeriyeden hazineye yüz bin gurusı mütecaviz deyni olduğu ve keyfiyet-i derdest tedkik bulunduğu cihetle netice-i tedkikata kadar eşyyı mevkufenin hiçkimseye teslim idilmemesi hazine-i maliyeden rûsûmat emanetine iş'âr kılınmıştır.

Pangaltı bâb-ı âli ve Üsküdar'da te'sis idilecek askeri kulübü hakkında müzakeratda bulunmak üzere Pangaltı mekteb-i harbiyesinde Harbiye nazırı Paşa ve daha sâ'ir erkân ümerâ ve zabıtan'dan mürekkep bir meclis akd edilmiş işbu mecliste kulübün umur-ı müteferrikasına aid bazı mukarrerat ittihaz edilmiştir. Kulüb riyaasetini zat-ı hazret-i padişahi kabul itmiştir.

Zabtiye nezaretinin tensikatı ikmâl edilmiş ve mazbatasını meclis-i mebusana arz idilmek üzere sadarete verilmiştir. Tensikat-ı vak'aya göre muhasebeciye 5000 nektubcuya 4000 aklam müdürlerine 2500 mümeyyizlere 2000 mümeyyiz-i sanilere 175 ve polis ser-komiserlerine 1200 ikinci komiserlerine 600 neferata beşer yüz gurus tahsis edilmiştir.

Zabtıyede bir kontrol noktası teşkil idilecektir.

Adliye nezaretinin tensikatına dâ'ir olan layiha kaleme alınmıştır. Buna nazaran Anadolu muhakimi de Rumili muhakimi gibi teşkil olunacaktır.

Geçen hafta zarfında İstanbulda ikinci bir otomobil kazâsı vuku'a gelmiştir. Mısır prenslerinden Aziz Paşanın rakib bulunduğu otomobil Ortaköyde Kuruçeşmeye doğru süratli giderken devrilmiş ise de bir kazâyı muceb olmamıştır.

İstanbulda Polis tensikatı

Zabtiye nezâretinin polisler hakkındaki mukarrerat ve icraatı hakkında İstanbul evrak havadisinden hülâsa eylediğimiz ma'lumatı ber-vech-i âti nakli ediyoruz.

Polisler için komisyon-ı mahsus tarafından bir nizamname kaleme alınub zabtiye nezaretine i'tâ olunmuştur. Bu nizamname meclis-i meb'ûsana arz olunacak suretde muntazamdır.

İntizam ve asayişin her tarafda layıkıyla muhafazası için daimi polis noktaları bulunacak ve umum noktalarda bulunanlar kadar polis neferatı merkez-i umumide ihtiyat olarak kalacak ve bir o kadar polis de istirahat eyleyecektir. İstirhatde olan polislerin hanelerine gidecekleri zaman da on dört saatden ibaret olacaktır. Bu usûl merkez-i umumielerin birincisi olan nezareetdeki merkez bölüğünde tatbika başlanılmıştır. Bir iki güne kadar umum merakize tatbik idilecektir. Her merkeze bu cihetin tatbikını teftiş itmek üzere bir sivil ile hassa ordusundan birer zabıta me'mur edilmiştir.

İstanbul Beyoğlu için mutasavvur bir tertibat icrâ olunmuştur. Bu günlerde Üsküdar cihetinin tanzimi ile işgal olunuyor. Mevakî'de daima faal dinç ve genç polisler istihdam olunacaktır. Polislerin bu hafta zarfında mu'âyene-i sıhhiyeleri icrâ edilerek bu hizmete ahvâl-i vücudiyeleri müsaîd olmayanlarla ihtiyarlar başka hususlarda istihdam ve nekaid idileceklerdir.

Polislerin mikdarı hamd-ı kifayeye iblağ olunmak mukarrerdir. Süvari polisleri pay-ı noksan olduğundan bilhassa bunlar tezyid idilecektir. Alınacak polislerin mikdarı tayin ve ilan olunduktan sonra müracaat idenlerin ahvâl-i sıhhiyeleri nazar-ı dikkate alınacak ve askerlikden tezkire alan küçük zabıtan diğerlerine tercih olunacaktır. Bunun için zabıta nezaretine müracaat idenler meyanında mekâtib-i idâdiye ile hukuk ve mülkiye mezunlarına da tesadüf idilmekdedir.

Polislerin vazifelerini teshil için mahallât bekçileri hakkında da bir nizamname kaleme alınub bâb-ı aliye gönderilmiştir. Bu nizamname tasdika iktiran itdiği takdirde mahalle bekçileri polislerin birer ey'et-i mu'âvenesi olacaktır.

Polis mektebinin küşâdı hakkında 14 Eylül tarihiyle bâb-ı âliye takdim olunan takirde tasdik olununca hemen mekteb açılacak bu suretle polis tensikatı hususatında bir adım atılmış olacaktır.

Devr-i sabık polislerinin dörtde üçü açıktan rütbelerinin fevkinde derecelerde bulunmaları derece-i nihayede karışıklığa bâdi olarak polisler arasında intizamı büsbütün ihlal itmiş idi. Şimdi bunun da tamamıyla önü alınmıştır.

Kendilerine elbise tevzi' olunan neferata hergün bab-ı zabtıye ile Şehzadebaşında sahne-i heves tiyatrosunda ifâyı vazifede alacakları vaz'iyet mavfuka itaat ve hareket hakkında zabitan tarafından dersler verilmektedir.

Polis me'murlarına i'ta olunacak eşya: neferat ve çavuşlara küçük kılıçlar komiserlere meçler, yeknesak kalpak saat düdük çift taraflı kordon, eldiven, otomatik tabanca palto.

Polislerin her kahvehanede oturub ahaliyle ihtilatları da men' idilmiştir. Polislere mahsus olmak üzere dört beş mahalde kahvehane açılacaktır. Şimdilik nezaretin karşısındaki kahve bu hususa tahsis ile muntazam bir hale ifrâğ olunmuştur.

Aziziye Yüksek kaldırımında tekve Firuz Ağa, Kabataş, Teşvikiye nizamiye karakollarıyla Şişli süvari karakolu polislerin ikametine mahsus olmak üzere nizamiyeden zabtıye nezaretine devr olunmuştur.

Vilayât

Adanada Avusturya emvâline boykotaj yapılmasına karar verildiği zaman birçok hamiyet-pürür zevat bir araya gelerek kahve gazino çarşı ve mahalatda hararetli nümayişler icrâsına başlamış ve birkaç saat zarfında memleketin her sınıf ahalişi başlarındaki ve setriya feslerini yırtarak yerli yabancı malı her ne ele geçirdiyse başına koymuştur.

Bu havadisi veren Seyhan gazetesi diyor ki: “O gece sabahını görmeliydi. Güya bu fesler asırlardan beri milletin başına bela kesilmiş bir kabus sakil itmiş de bunun tazyik-ı kiranı altından rü'yadan uyanırcasına bir an gayr-ı muntazar içinde uyanılmış ve bir azim-i nefret ve hamiyetle buna boş bela ayaklar altına alınmıştır.

O günün gündüzü herkes bir mücadele-i ticariye daha doğrusu hararetli bir muharebe-i iktisadiyeye silah-ı hamiyetle hazırlanmış kuvvetli bir itihadın kuvve-i haşiyesi altında görülmekte bulunmuş idi. Her tarafda itihad ve infak milleti okşayacak tedbirler sebatlar gösteriliyor. Başına fes giyenler hamiyetsizlikle itham idiliyordu.

Üskübde Yahya Paşa cami'-i şerifinin ..?.. evvelki akşam saika isabet iderek kâmilan muhterik olmuşdur.

(belge tahrip)	İttihad ve Terakki	Birinci sahife
----------------	--------------------	----------------

Beyân-ı Teşekkür

Rahmi ve Cavid Beğefendiler Selanik meb‘usluğuna intihablarından dolayı müte‘addid zevatdan aldıkları tebrik (belge tahrip) gazetemiz vasıtasıyla beyân-ı teşekkürât-ı mahsusa idiyorlaar.

İntihabat ve Rumlar

Kariben hitam bulacak olan intihabat hakkında Rum gazetelerinin mivalen men‘ eyledikleri irade-i şikayet arasında Yunan ricâl-i siyasiyesinden bazılarının intihabat hakkındaki fikrini nakl etmek gayr-ı muvaffak lisanla isti‘mâl iden ..?.. gazetelerine muceb-i intibah olur zannedirim.

Yunanistan ricâl-i siyasiyesinden ve meclis-i meb‘usan a‘zâsından olub hükümet-i Osmaniye ile Yunanistan arasında te’sis “Te’mîn-i münasebat ahutkârâne politikasının en faal tarafdarlarından olan Mösyö Petro Polakis şehrimizzde münteşir Karus Gazetesi muharrerlerinden birisiyle vuku‘bulan mülakatda şu yolda idâre-i lisân eylemiştir.

İntihabat hakkında bir fikir dermiyan eylemekde tarafını gücendirmek ihtimali olduğundan müşkül bir keyfiyet ise de ben bu babdaki mütala‘amı serbestçe söyleyeceğim. Genç Türklerin meşrutiyet idareyi te’sise sa‘i itmeleri memâlik-i Osmaniye de yaşayan akvâm-ı muhtelifeye hürriyet-i siyasiyeyi bahşitmek fikr ve emel-i yegânesine müstenid olmayub yalnız Türklerin değil bütün devletin hayat-ı mevcudiyetini tehlike-i azimeye düşürmek isti‘dâdını gösteren meş’ûm hükmünde olan bu inkılab-ı mes‘ûdı var kuvvetleriyle takviye etmek için vazifelerini ifa idecek yerde genç Türklerin icrâ‘atını müşkilâta uğratmışlardır.

Genç Türkler kuvvetlerini Rumili vilayatiyle Anadolu Şebe ceziresinin sevahilinde tahşid etmek istiyorlar. Fakat havali-i mezkûrede Rumların da adeden kesir oldukları ma‘lumdur. Binâ’en-aleyh genç Türklerin vasıtı Asya Kürdistan Arabistan ve hatta Arnavudlukdan intihab olunacak meb‘uslara karşı ekserisi te’mîn ve muhafaza için bu yerlerden mümkün olduğu kadar ziyade meb‘us intihab itdirmek mahsusundaki arzuları pek tabi’idir. Zira bu suretle yalnız Rumlara değil Türkiyede bulunan bilumum akvâm-ı sâ’ireye dahi muhasenat-ı kesire bahş ve te’mîn iden kanun-ı esasi ile meşrutiyet idarenin te’mîn-i takrir ve kat’iyeti husul-pezir olabilir. Rumların mümkün olduğu kadar fazla meb‘us intihab itdirmekdeki isti‘câlleri ne kadar lüzumsuz olduğunu dermiyana hacet yokdur. Meclis-i meb‘usâna gönderilecek iki veya üç fazla meb‘usdan Rum unsurunun ne menfa‘ati olabileceğini göremiyorum. Zira Genç Türklerin münevverû’l-efkâr olduklarına ve her hususda mükemmel olan terbiye-i içtimâ’iyyelerine istinâden kanun-ı esâsinin tamami-i tatbikına çalışacaklarına emniyetnamem vardır. Sözüme hitam vermezden evvel bir şey izah itmeden geçemeyeceğim. O da bütün Rumların kendilerini alim zannetmeleri ve her birinin mükemmel bir diplomat olduğu dehasında bulunmalarıdır. Ben umur-ı siyasiye ile fart-ı iştigalimden hasıl eylediğim tecrübeye binâ’en Rumlara ihtiyatkârâne ve devr-i endişâne hareket itmelerini ve bazı hamiyet-füruşlarınız menafi‘-i ecnebiyeye

hizmetden başka bir şeye yaramayan şaşalı nasihatlerine asla i'tibar itmemelerini tavsiye iderim.

Cehalet İnsanı Nelere Sevk İder

Bugünlerde Rusyada efkâr-ı umumiyeyi son derecede müte'essir iden bir cinâyet-i faci'a vuku'bulmuşdur:

Bu cinayetin sebeb ve suret-i icrâsı cehaletle onun lâzım-ı gayr-ı mefarıkı bulunan ta'assubun insanları ne gibi hareket-ı mecnunâneye sevk idebileceğine ibret-amiz bir nümûne teşkil ider.

Rusyanın "Siyevo" karyesinde birkaç seneden beri dehşetli bir kaht ve gılla hükümfermâ idi. Ahalinin derin bir ye'se düşâr olduğu bir sırada mütecahil Kolçefski namında bir köylünün fevka'l-beşer bir kuvvete malik olduğu ve men-taraf halka mucize izharıyla me'mur bulunduğu bir köyde şive' bulur. Fi'l-vakî' Kolçefski hemşehrilerini büyük bir musibet-ileyhiye rengini alan kahtlık sefâletinden kurtaracağını va'ad idiyordu. Nihayet ayın altıncı günü Köpek meydanlığına gelerek kilise çakerlerinin çalınmasını talep eyler ve umum köylüler bu suretle meydanlığa toplanırlar. O sırada Kolçefski ahalinin giriftar olduğu bütün musibetlerin köyde bulunan bir çocuğun vücudına şeytan girmiş olmasından münba'is olduğunu cenâb-ı hak kendisine rû'eyasında ilham itdiğini ve bu çocuk ortadan kalkacak olursa artık mesudane yaşayabileceklerini ve kendisinin de men-taraf gönderilmiş büyük bir peygamber olduğunu söyler.

Bu sözleri işiden ve etrafına toplanmış olan halk derhal o çocuğun katl olunmasını belen-avâz ile talep ve hatta içlerinden otuz kadarı Kolçefskinin emrine muntazar olduklarını beyan iderler. Bunun üzerine sahte peygamber birkaç def'a köyü devr itdikden sonra Grobaçoski namında bir köylünün evine girer ve iki yaşında gayet güzel bir çocuk bulub refakatinde köylüler çocuğun peder ve validesine evladlarının lüzum-ı katlini ifhâm ve onları da ikna' iderler. Vahşi Kolçefski masum ve bi-günah çocuğu hemen ayakları altına alub çiğneyerek öldürür ve sekiz parçaya taksim ider fakat sa'âdet-i mev'udenin zuhur itmediğini görerek mütehayyir olan köylüler Kolçefskiden bunun sebebini sorarlarsa da vahşi köylü öldürülecek çocuğun ta'yininde yanlış olduğunu söyleyerek ikmâl-i lâ-kaydıyle işine gider.

Bu cevab üzerine galeyana gelen halk Kolçefskiye öldürmek isterlerse de işden haberdâr olan polis vak'aya müdahale ve otuz iki kişiden ibaret olan cümlesini derdest ve tevkif ider.

Girid Hakkında:

Giriddeki düvel-i mu'azzama hamiyenin vekilleri tarafından Girid hükümetine mersul 28 Teşrin-i evvel Efrençi tarihli resmi beyannamenin tercümesidir.

Aşağıda vaz'-ı imza itmiş olan Britanya-yı kebir Fransa, İtalya ve Rusya düvel-i mu'azzamasının vekilleri Giridin Yunanistana ilhak mes'elesinin hükümet-i Osmaniye'ye karşı mecburiyet der'uhde iden devletlerin re'yi ve istişâresine vayeste bulunduğunu ve bununla beraber eğer Giridde emniyet ifa ve muhafaza ve ahali-i müslimenin himâyesi te'min idilirse düvel-i hamiye dostane bir suretle Girid mes'elesini hükümet-i Osmaniye ile beraber müzakere

itmekden geri durmayacaklarını hükümet-i metbu‘âmızdan aldığımız emr ve ruhsat üzerine tebliğ eyleriz. (İmzalar)

Posta ve Telgraf Mektebi

Telgraf ve posta nezareti mu‘âmelatının ifası ehemmiyetli nazariyat ve amiliyat-ı fenniye vukufa ihtiyaç mes itirdiği halde bu fününun başlıca tahsiline mahsus bir mü‘essesenin mevcut olmaması yüzünden şimdiye kadar me‘murinde bi’t-tab‘ evsaf aranılmamış idi.

Bu suretle me‘murinin vazifelerine adem-i vukufi masalih-ı cariyede su-i netayici bâdi olmakda bulunmuş olmağla posta ve telgraf me‘murlarını ma‘lumat-ı lâzıme-i fenniye haberdar itmek üzere bir posta ve telgraf mektebinin nezaret-i mu‘âvinliğinin taht-ı nezâretinde olarak kariben küşâd ile tedrisane mübaşeret olunması mukarrer bulunmuştur.

Şurâ-yı emniyet.

Mısır fevkalade komiseri Gazi Ahmed Muhtar Paşaya altun imtiyaz madalyası i’tâ buyurulmuştur.

Hicaz demiryolu umur-ı maliyesi fîmâ-ba’d ticaret ve nafi‘a nezâreti tarafından idâre olunacaktır.

İstanbulda mukim İngiliz teb‘ası çıırçır harikz dükkânına mahsus olarak beynlerinde 1728 Osmanlı lirası i‘âne derç itmiş olduklarını dahiliye nezaretine bildirmişlerdir.

Bulgar Pasaportları

Bulgaristanın krallık namına tab‘ itirdiği pasaportlar hakkında ne yolda mu‘âmele idileceğine dâ’ir komiserliğin isti‘lâmına cevaben bu pasaportların ibrazında vize harcı alındıktan sonra pasaportların alıkonulub yerine bir varaka i’tâsı hakkında meclis-i mahsus vükelâca verilen karar komiserliğe tebliğ edilmiş idi. Komiserlikçe Bulgaristan re’is-i nüzzarı ve hariciye nazırı nezdinde icrâ idilen teşebbüsât neticesinde şimdilik bu pasaportlar virilmemesi hakkında bilumum Bulgar mutasarrıflıklarına emir virildiğine dâ’ir te’minat istihsal edilmiştir.

Karadağ hükümeti tarafından ahiren der-sa‘âdete i‘zâm idilen general Yanko ve (belge tahrip) i‘zamı hükümet-i seniyyeyi ahvâl-i hazire-i siyasiye üzerine tahrik ile Avusturya-Macaristanın ahd-i şeklineharekete hep birden mukabele edilerek Bosna-Hersekde hükümet-i Osmaniyeinin hakk-ı hükümrânisi tahtında olarak bir muhtariyet idare te’sisi taleb itmekden ibaret olduğu (belge tahrip) da okunmuştur.

Hindistanda Kanpur hakimi prens Fazail Mehmed Han refakatinde amcazadeleri ve üç yüz elli kişiden mürekkeb bir hey’et olduğu halde iki vapurla Bağdada vasıl olmuşlardır. Mehmed Han ravza-i mutahhara-i hazret-i nebeviyi ziyaret için Mekkeye gidecektir.

Selanik hukuk mektebi müdiriyyetinden vârid olmuştur.

Teşrin-i sâninin üçüncü Pazar günü Selanik hukuk mektebinin tedrisat mübaşeret-i mukarrer bulunduğundan talebe efendilerin yevm-i mezkûrda saat dörtte mektebe gelmeleri i‘lan olunur.

Kariben Fransız lisesinde mekâtib-i aliye ve i‘dadiye ve bilhassa mekteb-i hukuk talebesinden Fransızca lisanını ileriye getirmek isteyenlere mahsus olarak gece dersleri küşâd olunacağı ve müdavininin derecat-ı ma‘lumatına göre sınıf-ı muhtelif üzerine müretteb olacak olan işbu dersler mukabilinde mekteb idaresi masarîf-ı vakı‘aya karşılık olarak yalnız mecdiye kadar bir ücret-i kalile istifa ideceği cihetle şehrimiz şebanının dürûs-ı mezbureden istifadeye şıtaban olacakları tabi‘idir.

Mesâ’il-i Hazıre

Avusturya ve Yunanistan Münasebatı

Yunan Matbu‘âtından Hülâsa

Yunan harâ'id-i siyasiyesi Yunanistan kralının Viyanaya vuku‘bulan ziyareti esnasında Avusturya imparatoru Fransuv Ajusef ile ricâl-i siyasiye-i sâ'iresi hanından resmen kabulü münasebetiyle samimiyetin te'sisi ve te'min idilebilmesini an-samim temenni idiyorlar.

Bu münasebetle Avusturya gazetelerinin Yunanistan hakkında isti‘mal eylemekde oldukları tevcihkârâne lisanın iki memleket arasında caygir olmuş olan bazı su-i tefehhümlerin izalesiyle tarafeyn-i mûna-

İttihad ve Terakkinin Tefrikası 3

Sardanapal

Manzum Tiyatro

Mü'ellifi: Abdülhak Hamid

“Maba‘d”

Olurken vatan pay-i mal-i keder

Vücudunda hissetmek icab ider

(Akın) destbusiye çalışarak

Vatan hizmeti için bu mani‘ değil

Bunun için de sen mani‘ olma.

(Belis)

Bu arz-ı muhabbet ne layık bana

Kızın gönlü olsun muvaffak sana

(Akın)

O kalb oğluna bahşıdır fatrın

Garez şimdilik birinin hatrın

Ki şübhe itmem onu ben feda

(Belis)

“Akını asla dinlememiş gibi Aryakese dönerek”

Bugünden gerek maksada ibtida

Umuma bugünden nida itmeli

(Aryakes) hazırlanarak

Bu yol doğrudur yolcular gitmeli

(Belis)

İş- İstarta- mabedlerinde olur

(Aryakes)

Du‘a-yı hamıyyet icab bulur.

(Belis)

Sadakatle hizmetdir efkârımız

(Aryakes)

Evet halka imdadı kıldık meram

İder halk elbetteevvel halkı ram.

“giderler”

İkinci Temaşa

“Akın Darakes” yalnız ye’s ile karışık hiddetle”

“mehtablı Gece”

(Akın Darakes)

Nedir bu ilahi?

O bir hun-ı na-haka leb-i teşnedir

Peder, biker müstehcen fikretin

Ki afriyet hamisidir fitretin

Ki eserinde kanlar nemudar ider

Ki tı itdiği hâ ki murdar ider.

Ki ürkeratı görse bir canur
Ki insan değil onu şeytana sor.
Mülk sevdiğimden o hesna mıdır?
Mülkler acib öyle ra‘na mıdır?
O ma‘sumeden ihtiraz et, peder
Ki kalbinde İstarta arâm ider.
O kalbi kırarsan düşer efserk
Düşer efserkle beraber serk
Peder bil ki remi itdiğin daneler
Benim kalbimi ondan evvel deler.
Onun vechi oldukça pertu feşan
Vatan-ı seniyyesinde olur bir nişan
Onun kabri eylerseniz i‘tikaf
Vatan-ı seniyyesinde olur bir şikâf
Ne layık o sultan iken muhterem
Yetimane olmak seza-yı kerem
ne mümkün hüda eylemişken şerif
“Biraz Sonra”
Sağında solunda civari bizim
Ki onlarla itmekde sahraya azim
Bu yanda temaşa-yı dest ve reyyaz
O yanda safa-yı kusur ve hayyaz
Hemen her çemen bir güzel cilvegâh
Gezenler genizan ağvangâh
O ahu-yı şîr-efken eşbehvâr
Civari içinde birer rehvar
Azimet iderler ki maksad-ı şikâr

Ki binlerce sıyad olur dilfigâr
Ya sıyad bakmayasın ey peder
Ki itmek dilersin onu sene heder
“Yine biraz sonra”
O beyt-i azim ma‘bed idince gehi
Ahali olub azminin agehi
Zuhur eyleyince o kudsi vücud
İderler safa saf yolunda sücud
O sultan enes-malik ittisaf
Güzergâhı manend cây-ı musaf
İder bir tebessümle halka nazar
Ki onlarca her sabah odur muntazar
Zılam mezalimde feryâd-ı zen
Ona karşı amâ güler merd û zen
O hurşide mu‘tâddır ruhlar
Hayat ondan ister o mecruhlar.
Ne mümkündür ey pir tıfl-ı iştihar
Bu fertut fikrinle tard-ı bahar
Olur mu hiç ey valid zi-kemâl
Şu mehtabı söndürmeğe ihtimal
“Ba‘de’l-tevkif”
(Podes) öyle arayış bağ ve kisve
(Podes) öyle mu‘tad fûruşgûh
Fakat cümleden gördüğü ihtimam
Peder sayesinde karin-i merâm
Mülk-i irtihal eylemek ez-kazâ
Virüb sürdüğü devlete inkıza

Veliahd dâd-ı şehinşah peder
 O sultana çakerleri hükmi der
 Esaret içinde gamma mübtela
 Zaruret içinde esir-i bâlâ
 Ne hem-dem mü'ennes ne yar-ı celis
 Bilir ki bu edbare muceb-i Belis
 Hafid olduğu için o 'âli tebar
 Beni varis-i şur ider i'tibar
 Peder bil ki tebdiline devletin
 Garazdır mücerred senin illetin
 O bir niş-i akreb dimekdir fakat
 Vursan ölür kendi cismin sakat
 (Ma-ba'dı Var)

SAYI 44

JPG 174

Birinci sene numro: 44 16 Şevval 1326	Salı	28 Teşrin-i evvel 1324 10 Teşrin-i Sâni 1908
Abone şerâ'iti Selanik şehri için abone kayd idilmez. Memâlik-i Osmâniye için seneliği 140 guruş. Memâlik-i Osmâniye için altı aylığı 80 guruş. Memâlik-i ecnebiyye için seneliği 40 frank. Memâlik-i ecnebiyye için altı aylığı 22 frank. Cem'iyetin mekasıdına ve milletin menafî'ına hâdim her türlü asâr kabul olunur. Neşr olunmayan asâr i'ade idilmez.	İttihâd ve Terakkî İttihâd Kuvvetdir	İ'lânât ta'rifesi Birinci sahifede satırı on guruş. İkinci " " beş " Üçüncü " " üç " Dördüncü ticaret i'lanatının satırı 30 paredir İskonto ve sâ'ir şerâ'it için ayrıca ta'rife mevcuddur. Mahall-i idâresi : Selanik'de Hürriyet Meydanı dâ'ire-i mahsusadır. Gazeteye müte'allik her türlü hususat için idâre me'murluğuna müraca'at olunur.
Nüshası 10 paredir.	Osmanlı İttihad ve Terakki Cem'iyetinin Vasıta-i neşr efkârı olup Cumadan ma'dâ her gün neşr	Nüshası 10 paredir.

	olunur siyasi, içtimâ‘i, edebi ve fenni Osmanlı gazetesidir.	
--	---	--

Milletin İtihad ve Terakkî Cem‘iyetine İ‘ânesi

Lira yüz guruş hesabıyla

Guruş

1000	eşrafdan Toyranlı Ahmed Beğ
1000	Merhum Derviş Efendi ve biraderi dava vekili Yahya Efendi
3220	sofulu hey’et-i merkeziyesi delaletiyle derç olunan
5000	tütün tüccarından Hasan Akif Efendi
200	Keresteci Kazım Efendi
10000	Razlık hey’et-i merkeziyesinden (Mümtaz yüzbaşı Galib Beğ yediyle)
200	Mersin eşrafından Hallac İbrahim Efendi
200	Mersin tüccarından Manolyan Efendi
100	“ “ Mustafa Seydi Efendi
100	“ “ Selim Ali Efendi
200	“ Mersin ahalisinden şirket-i bahriye a‘zasından Abdullah Mağribi Efendi
200	mersin tüccarından İlyas Sedad Efendi
200	“ “ İskender Delhus Efendi
200	“ “ Hacı Abdülkadir Saydadi
400	“ “ Hasan Fevzi Efendi
100	“ “ Hızır oğlu Ali Efendi
1000	“ eşrafından Yakub Efendi zade Haccı Ömer Efendi
2332	yekûn
828191	geçen nüshamızdaki yekûn
81511	yekûn-i umumi

Siyasiyat

Hakimiyet-i Bahriye

İngiltere müstemlekât nazır sabıkı ve İngiltere parlamentosunda muhafazakâran fırkasının tûl-ı müddet re'is-i mücâhidi olub İngiliz müstemlekâtı mahsulâtının istimlakini te'min ve tevsî' fikriyle memalik-i ecnebiyeden gelecek mahsulât mümasilenin rekabet-i muhakkakasından tahlis itmek için İngiltere gibi serbesti-i ticareti vasi' bir mikyasda tatbik iden bir memleketde usûl-i himayeyi kabul itdirmek mes'elesinde cehanca ma'ruf mücahedat ve münakaşatıyla iştihar iden mösyö (Josef Çemberlayn) derdi ki "Sizin hakimiyet dediğiniz hakimiyet-i bahriyedir." Hakimiyet-i bahriyeden başka cihanda imparatorluk yoktur. Ve hile-i evlada ma'na-yı hakikisi anlaşılamayan ve kati'û'l-mefad olan bu cümle hayat-ı hazîre-i düveliyyeye mutabık bunu müsbet olan delâ'il de pek çokdur.

Fakat vekayi' ile müsbet olan bu fikre hangi esas-ı içtimâ'îyye müsteniddir. Evvel emirde bu noktayı izah itmek isterim. Ma'lumdur ki gerek devlet gerek efrad için masarîf gittikçe artıyor.

Efrad için artıyor çünkü nüfus-ı umumiye her tarafda bir çok muhaberat ve emraza rağmen her sene tezâyid idiyor. Hem iş bununla kalmıyor. Nüfuzun tekzihiyle beraber gittikçe heves-avâr bir tesbitde ihtiyacât-ı umumiyyede artıyor yani o ihtiyacat-ı tenvi' ve tekmil idiyor.

Esbâb-ı mezkûreden nâşi o ..?.. mütezayideyi i'âşe o ihtiyacat-ı metnu'ayı tatmin itmek için küre-i arz üzerinde Yeni menabi' servet tahri itmek, onları mevkî'-i istifadeye koymak mecburiyeti tevellüd idiyor.

Masarîf devlet için de artıyor, çünkü devlete mevdu' olan vezâ'ifin kâffesi hergün kesb-i vasa'at ve ehemmiyet idiyor. Asayiş dahili ve hariciyi te'min ve muhafaza terakkıyat günagün medeniyeden teb'ayı memleketi hisse-mend eylemek hem hakkıyla hatta bir hiss-i istirkab ile hisse-mend eylemek için devlet her türlü iktisadata rağmen masarîfının bir suret-i müdhişede arttığını görüyor. Halbuki efrad dediğimiz şerâ'it dahilinde bulunur ki bunun için de yeni yeni menabı'a doğru koşmak o suretle te'min-i ma'îşet eylemek ve devlete medyun oldukları teklifi te'diyeye muktedir olmak mecburiyet tahtında bulunuyor.

İşte muhacirat namıyla efradın müvellidlerinden gayrı mahallerde tevatın itmeleri mes'elesi bu fikre bu ihtiyaca mebnidir.

Devletlerin müstemleke te'sis ve te'minine meyyal ve mütehallik bulunmaları dahi bu esasın tevellüd eylediği mecburiyetden başka bir şey değildir. Yani müstemleke tedarik için devletlerin ihtiyaç-ı muhaciretini ifade iden bir tabirdir ki muhacirat ne gibi esasdan mütevellid ve ne türlü şerâ'ite tabi ise esas itibarıyla devletler dahi aynı şerâ'it ve ihtiyacata tabidirler. Tarihte çok emsaline tesadüf idilen ve Fenikelilerin ta İngiltere sahillerine kadar gelmeleriyle tezahür iden bu muhaciret ihtiyacı son asırda devletlerin müstemleke tedarikinde ibraz itdikleri fedakarlıklarla daha ziyade mertebe-i sübuta varmıştır.

İşte hayat devletle müteradif olan bu esas içtimâ'idir ki devletlerin kuva-yı bahriyelerini tezyid itmelerinde mühim bir sebep teşkil idiyor.

Müstemleke tedarik itmek itdikten sonra da onları muhafaza ve mükemmel bir hale efrağ eylemek için yegâne çare kuva-yı bahriyyeye malikiyettir. İngilterenin bugün o kadar vasi' ve

zengin müstemlekeleri muhafaza itmesi ancak kuva-yı bahriyesinin mükemmel olması neticesidir. Ta Amerikada, merkezden günlerce mesafede uzak olan kıtalarda hakimiyetini infaz idiyor.

Fi'l-hakika dar bir adada mahsur olan İngiltere başka bir hakimiyet hakimiyet-i beriyye aramak hevesine düşemezdi. Yani o mahsuriyettir ki kendisi eski zamanlardan beri müstemleke aramağa sevk ve icbar eylemiştir.

Fakat müstemleke tedarik itdikçe ihtiyacat-ı umumiyesi ve nüfuzu tezâyid eyledikçe kuva-yı bahriyeyi haiz bir mertebeyi bulmuştur.

İngiltere için hal böyle olduğu gibi belki hakimiyet-i beriyyeyi haiz olan Almanya için dahi böyledir. Almanyada nüfusun tezayid-i müdhişine ihtiyacatın tenvi' ve tekmiline karşı yegâne çare müstemlekât aramak oldu. Çünkü Avrupa muvane-i düveliyesi devletlerin ihtiyaçlarına göre tevsi' arazi itmelerine manidir. Namuskâr ve hukuk-ı düvele riayetkâr olan daha doğrusu menafi'ini bilen devletler için muvazene her vakit bir tazeyane-i intibahdır. Fakat Avrupada böyle bir muvazeneye tabi' olan devletler tevsi'-i müstemlekât hususunda o kadar kuyuda tabi' değildirler.

Bunun içündür ki Almanya on seneden beri kuva-yı bahriyesini tezyid ile uğraşıyor berren iktisab eylediği mükemmeliyet fevkaladeyi kuva-yı bahriyesinin te'min eylediği menafi' ile besleniyor.

Almanlar Afrikanın hivri mahallerinde müstemleke idinmek mecburiyetinde bulunmuşlar ve o müstemlekeleri her türlü vesâ'it ile i'mara çalışmışlardır.

Müstemlekesi olan veya müstemleke idinmek mecburiyetinde bulunan devletler için de hal aynıdır.

Devletleri kuva-yı bahriye cem' ve tezyide sevk iden yalnız bu sebab-i içtimâ'i değildir. Buna inzimam iden bir sebab-i siyasi de vardır ki o da mevki'-i coğrafilerinden mütevelliddir. Sahilleri bulunan devletler haysiyet-i düveliyelerini hakimiyetlerini te'min ve muhafaza itmek için mutlaka kuva-yı bahriyeye muhtacdırlar. Sahilden ma'dâ bir de Cezayirden terki iden veya Cezayire malik olan devletler donanmadan geçemez. O cezairi düşman taarruzundan muhafaza idecek olan donanmadır. Ceziresi olub da donanması olmayan bir devlet o cezairdeki hakimiyetini hiçbir zaman muhafaza idemez. Donanmadan vazgeçib de haricden vuku'bulacak ta'arruzata karşı cezirede hall-i sulhda daimi suretde asker bulundurmak kabil değildir. Hal-i harbde nakl itmek ise bütün bütün müşkül hatta adimû'l-imkandır. Donanmasızlık yüzünden düşer olduğumuz zayı'ât tarih-i Osmanide bir çok hotin sahifeler doldurur.

Ruslarla muharebe-i ahiremizde Sinop limanında donanmamız tahrir idildikten sonra yeniden teşkil ve takviyesine hazinece sarf-ı himmet olunmakdan mütevellid olan zayı'âtımız hele namus-ı devlet nokta-i nazarından gayr-ı kabil ta'dâddır. Bir iki gemi ile miralay ve sonun Giride çıkmasına memana'at idemedik. Ve Giridin hal-i hazır siyasiyi iktisab itmesine sebebiyet verdik. Her nasılsa son zamanlar tereddüde yaptığımız bir iki gemi olmasa idi. Sisam gibi küçük bir ceziredeki hakimiyet-i mutlakamızdan olacaktı. Bu mütala'at cezairdeki en ma'mur olanlarıdır. Mhafazası nokta-i nazarından o nisbetde belki de daha ziyade musabbibdir.

Devletimizin birkaç ceziresi var ise de mühim kuva-yı bahriyemiz nokta-i nazarından ehemmi olan nokta sahillerimizdir. Sahili çok bir devlet olmaklığımızdır.

Donanmasızlık veya donanmalarının za'afiyeti yüzünden sahil devletlerin düşâr oldukları zayı'ata ve bilakis mükemmeliyet kuva-yı bahriyeleri yüzünden nail oldukları muvaffakiyata bir çok misaller bulabiliriz. Bunun için tarih sahifelerini karışdırmağa hacet yoktur. Rus-Japon mahurebesi, henüz gözümüzün önündedir. Rus donanması kavi olsa idi ne (Porartor) ne de (Coşima) fecayi'ine ve bu fecayi' ile beraber (Mokden) mağlubiyetine düşâr olmazlardı. (Mokden) mağlubiyeti ki Rusyanın maddeten ve manen hatime-i şân ve şerefidir. Bugün İngiliz-Alman cidâl-i siyasisi İngilterenin hakimiyet-i bahriyesi olmasa idi, yok olurdu. Almanların yüz bin mu'allim askeri İngiltere sahiline çıkabilse Büyük Britanya adasını bir başdan bir başa payend-i hakimiyetleri itmek hiçdendir. Fakat ne ile ve nasıl ve nereden? Büyük Britanya ceziresini İngiliz zırhlılarından yapılma bir kal'a-i bi-amân sarmışdır. Almanlar üç dört milyon mu'allim mükemmelen mücehhez askeriyle toplarıyla şu küçücük Britanya adasına siyaseten mağlubiyetden mağlubiyete düşâr olarak mütehassırane bir asabiyet kakhare ile uzakdan bakmağa devam itmekdedirler.

İçtimâ'i ve siyasi bu iki sebeb te'siriyledir ki bugünkü hakimiyet hakimiyet-i bahriyedir. Hakimiyet-i bahriyeyi te'min iden devlet her vakit maddeten manen iktisab-ı ma'muriyet ve şeref eyler.

Bugün İngiliz ittifakının o kadar aranması hakimiyet-i bahriyesinin netice-i te'siratıdır. Sahili çok olan müstemlekesi bulunan bilhassa hayat-ı iktisadiyesini ancak müstemlekâtından te'min iden devletler İngiltereye İngilizlerle temaşat itmek onun etrafına da toplanmak mecburiyetindedirler. Bugün harb-i iktisadiyeden başka bir şey yoktur denilir. Pek doğru bir fikirde bulunmağa beraber harb-i iktisadının kuva-yı bahriye ile te'min-i muvaffakiyet idebildiğini sırahaten söylemelidirler. Çünkü harb-i iktisadi harb-i bahri dimekdir. Bugün ittifak meselesinin düşâr-ı za'af olması İtalyanın Fransa ve İngiltereye mütemayil bulunması İtalyanın mahza sahili çok pek çok bir memleket olmasından ileri gelmektedir. Te'sirat-ı maişet tahtında olan maişetini merkezden baid yerlerde aramak mecburiyetinde bulunan devletler için kuva-yı bahriyeyi te'mine çalışmak mevcudiyet-i maddiye ve maneviyeleri için elzemdir.

Zaten istikbal-i düveliyi başka suretle tasavvur itmek kabil değildir.

(Hakimiyet-i bahriye) işte ..?.. hükümet önünde daima yüce bir mevki' tutması icab iden bir fikir her devlet füyuzat-ı istikbalini muvaffakiyat-ı siyasiyesini kuva-yı beriyyesinin yanı sıra kuva-yı bahriyesiyle te'min itmek mecburiyetindedir. Kuva-yı bahriyesi olmazsa kuva-yı beriyyenin kamiliyetine rağmen ehemmiyeti her vakit ikinci derecede kalır ve biz (Çemberlayn) nın dediği gibi tekrar ideriz ki hakimiyet dediğiniz şey hakimiyet-i bahriyedir.

Şünûn-ı Dahiliye

Evvelki nüshamızda münderc varakaya cevaben Selanik rüsûmat nezaretinden varid olmuştur.

Ceridenizin bundan evvelki nüshasında rüsumata aid bir varaka görüldü.

Acenteler tarafından gümrüğe teslim idilen bir malın ibraz olunacak ..?.. üzerine mu'âmelesini yapmağa eşyayı ..?.. ismi muharrer zata teslim itmeğe ahden ve nizamen mecbur olan kümrük idare-i resmiyesi gümrük anbarlarında medhar olan eşyanın mutlaka muayenesi ile teslim edilmesine kimseyi mecbur itmez. Müracaat vuku'ını beğlere gümrük nazarında eşya acentenindir. Fakat ordino ile müracaat vuku'bulunca mal sahibi ta'yin ider ve onunla birlikte anbardan çıkarılır. Muayene ve sebt ve defter idilir. Sahibi isterse fiyatı da konulur. Resmi de alınır. Fakat herhalde şahşbş malı memlekete idhal idüb itmekde yine muhtar ve muhayyerdir. Dilerse malı olduğu gibi terk ider. Gümrük idaresi sandığı mühür altına alarak hıfz ider ve belki sahtın fabrikaya ve hatta onun da acenteye müracaati üzerine ikinci def'a eşya acente tarafından teslim olunur. Ve usulü dairesinde eşyayı mahrece o iade ider. Eğer malı geldiği yere iade itmeği tüccar talebi derse o vakit muameleye koyarak muayene itdirdiği eşya için yalnız yüzde bir resm verir yoksa denildiği gibi eşyanın geldiği yere vasıl olduğunu irae idecek bir şهادتname için yüzde on bir depozito alınmaz eşyanın yüzde on gümrük resmi verilen beyanname ve alınan vapur bileti üzerine ..?.. vapura tahmil veya postahaneye teslim olunduğunu gösteren ikinci ..?.. iraesıyla beraber dahil-i red ve i'âne olunur. Postahanece geldiği gibi iade olunan paketler muayene ve muameleye koyulanlardır. Binâ'en-aleyh almak istediği eşyayı muayene ve muameleye koymazdan ve hatta tüccar ve (belge tahrip) gümrüğe ibraz itmezden evvel düşünmeli ve bir dâ'ire-i resmiyenin bütün mu'âmelâtında ahkâm-ı ahdiye ve nizamiye ile mukayyed ve bi-taraf bulunacağı unutmamalıdır.

Avusturya sefaretı ma'ıyyetine memur ..?.. vapuru efradından meçhul el-esami (belge tahrip) Teşrin-i evvelin yirmi altıncı Pazarertesi gecesı saat altı raddelerinde Hırvatistan ve Bulgar hükümetleri de iki

JPG 175

Birinci sene	İttihad ve Terakki	Sahife 4
--------------	--------------------	----------

Edirne sanayi' taburu zabitanı ihtiyacat-ı hazıre-i askeriye zâ'il oluncaya kadar maaşlarından her ay iki yüz seksen üç guruş terkine karar vermişler ve bu aydan itibaren ifa-yı ta'ahhüde başlamışlardır.

Akdemce Haleb polis müdiriyetinde müstahdem iken Kudüse tahvil-i me'muriyet iden Tevfik Efendi Halebde irtikab itmiş olduğu fi'il-i cinâ'iyeden dolayı cinayetle itham ve hafuzan Halebe celb olunarak taht-ı tevkife alınmış ve muhakemesi derdest-i rü'iyet bulunmuştur.

Edirne istasyonunda ikamet iden zabitan ve me'murin ailelerinden müretteb ve alay emini Rasim Efendinin ..?.. hanımın riyaseti tahtında teşkil iden cem'iyet-i Hayriye tarafından ordu-yı Osmanide mevcut bulunan efrad-ı askeriye'nin şiddet-i şitadan muhafazaları için pamuklu i'mal ve i'ta idilmek teşebbüsünde bulunulduğu ma'û'l-mesar istihbar kılınmıştır.

İzmir şehrinde tedris ile işigal iden muallimlerin kâffesi bilâ-tefrik cins ve mezheb beynlerinde bir mu'âvenet-i müteakabile şirketi te'sis itmişlerdir.

Şünûn-ı Hariciye

İran mesâ'ili hakkında Times gazetesi bir bend-i mahsus derç itmiş ve nihayetde (İranda sâ'ire-i ihtilalin dâ'ire-i sirayeti tehdid idilemez. Bilakis bu meselede bir çok alakadaran bulunuyor ki bu suretle iş tevsi' ve ehemmiyet peyda itmiş her tarafa kol kanad atmış oluyor. İngiltere ve Rusya arasında günden güne takviyet bulunmakda olan mahalisat ve muhadenete bilhassa Almanya tarafından iyi bir nazarla bakılamayacağı pek tabi'idir. Demiştir.

İngilterenin Paris sefiri Fransa hariciye nazırı Mösyö Pişon ile uzun bir mülakat icrâ eylemiştir. Sefir ba'de hariciye nezareti umur-ı siyasiye müdiri ile görüşmüş ve ahiren Kazablankada Fransa ve Almanya beyinde muhaddis iden vekayı'a ircâ'-ı kelâm iderek bu hususda Fransanın takib itdiği hatt-ı hareketin İngilterece pek musabbib görüldüğü ve İngilterenin Fransanın hukukını daima muhafazaya sa'i ideceğini söylemiştir. Rusya sefiri de aynı hareket ve teşebbüsde bulunmuştur.

Masahabe-i Kanuniye

1

İhtiyaç-ı Cedid, Kanun-ı Cedid

Kanun bir memleketde sakin bulunan kimselerin hülâsa-i arzularıdır. İnsanların arzu ve mutalibi iile zeka ve irfanları seviye-i ma'neviyeleri isti'dâd ve terakkîleri arasında büyük bir münasebet olduğu gibi tabi' oldukları şekil hükümetle de öylece münasebeti vardır. Müstebid biraderi dahilinde yaşayan cem'iyet efradı zekaca ma'lumatca hatta ahlak ve tabayi'ce hür bir memleketde yaşayan kimselerden devindir. Bu gibi memâlik-i müstebide ahâlisinin hayat-ı maddiyeleri varsa da herhalde hayat-ı maneviyeleri yok gibidir. Binâ'en-aleyh üzerleri mutalebleri işte o münasebat-ı maddiye münhasır olur. Telezzizat-ı ma'neviyeyi hissetmezler. İdemedikleri için de kanunları mahdud mu'tesifdir. O efradın gerek yekdiğeri gerek hükümet arasındaki münasebetini ta'yin iden kanun bir arzu-yı umuminin hülâsası değil bir ihtiyacın tevellüd itdiği neticede değil, belki bir emr-i kahir, bir zincir-i esaretdir. Kanun bir himaye bir penah herkesin son ilticagâhı kâfil kukuk olacak yerde bir bela bir musibet kesilir. Ve tabi'idir ki böyle kanundan teb'a nefret ider. Mümkün mertebe ondan müba'adet itmeğe çalışıyor, müdahale-i kanuniyeyi istilzâm edecek mu'âmelat ve münasebete el sürmez. Bir taraftan ahali-i mahalliye kanundan tevhiş iderken münasebat-ı medeniyelerini ancak beka-yı hayata fakat sefilane bir surette beka-yı hayata hasr eylerken memleketin ziraati sanati' ticareti bu suretle mahdud ibtidâ'i bir halde kalırken diğer taraftan hür serbest yaşayan her türlü te'minat ve teşvikat-ı kanuniye ile ileriye sevk idilen hükümet-i medeniye ahâlisi işte o zavallı teb'a-i mahkumeye ayrıca bir hakim kesilir. Bi'l-cümle menabi' servetini elinden alır memleketde zahiren yerli ahâlinin fakat hakikaten ecanibin bir çiftliği mesabesinde kalır. Hülâsa yerli çalışır çabalar nihayet istihsal itdiği semere iktitaf itdiği menafi' ancak ölmek için yaşamak derecesinde kalır. Ve ona mukabil o mesâ'inin o gayretlerin ve o gayret ve mesâ'ie inzımam iden bereket ve mebzuliyet memleketden mütehassıl o giranbaha mu'âvenetin tevellüd itdikleri servetler çalışmayan yalnız gayrın cehalet cve esaretinden istifade iden itmek yolunu bilen ecanibin ceblerini doldurur bu müdhiş dilhun neticenin sebebi nedir? Kanun.

Çünkü o idare müstebide efradının başına çöken kanun hülâsa-i arzuları zide-i rızaları değil münasebatın tevellüd itdiğini ihtiyacı nazım bir ka‘idede değil haber o kanun o zavallı efradın zirve-i hakimiyetinde bulunan bir avuç menfa‘atperestanenin te‘min-i ihtikârlarına hizmet idecek bir silah bi-emandır. O kanun, teb‘anın himaye taleb idebileceğini bir kuvvet değil müdahalesiyle fasl-ı ihtilâf neşr-i hak ve adl idecek bir hükm-i faziletde değil, hayır daima tehditkârane bir vaz‘iyet alan o kanun her fırsat düşdükçe öteye beriyeye saldırarak hak dileyen adalet taleb iden evet hak ve adalet avazesini işdirmek cesaretinde bulunan bedbaht teb‘anın kahr û tedmirlerine vasıta olacak bir kamçıdır.

Bu hakayıkın artık herkes tarafından bilinmiş anlaşılmış olduğu şu yirminci asırda işte Osmanlılar işte böyle kanun tahtında yaşıyorlardı. Düşündüğünü söyleyemez istediğini yapamaz. İhtiyacını anlatamaz. Arzusunu hiç beyan idemezdi. Yaşamak evet bir hakk-ı tabi‘i olan yaşamak hükümetin bir müsâ‘ide-i mahsusası bir lütf-ı kıymetdarı gibi telakki idilirdi. O suretle ki her dakikasında her adımında her saadet ve felaketinde beyan-ı şükranı ifa-yı vecibe-i duaya mecbur tutulurdu. Bugün büyük bir inkılab mazhar olduk. Esaretten hürriyete geçtik. Münasebatımız münasebat-ı medeniye içtima‘iyye ve siyasiyyemiz arzularımızın mutalebelerimizin ma‘kesi olacaktır. Artık o rabaka-i esaretini üzerinden atıverince şimdiye kadar illet-i kahr olan kanunlarımızın vasıta-i himayet ve mu‘âvenet olacak bir hale efrağı iktiza idecektir. İşte buna binâ’endir ki arasına kavaninimizin lüzum-ı tebdili suret-i ıslahı hakkında bu sahifelerde bazı mütala‘at serd ve beyan idiyoruz. Şekl-i idarenin istibdaddan meşrutiyete tahvili tarik-ı terakkide başka bir hatt-ı hareket ittihaz itmekliğimizi müstelzem olacak ona göre ahlakımız ahlak-ı hususiye ve içtima‘iyemiz hayatımız hayat-ı maddiye ve maneviyemiz zekamız irfanımız mesa‘imiz büyük bir inkılab geçirecektir. Ziraat sanayi‘ ve ticaretin terakkisi bilhassa memleketimizde şimdiye kadar henüz görülmeyen bir sınıf halk amele sınıfı tevellüd idecektir. Bu sınıf halkın zuhurunu yeni tecelliyatın yeni yeni ihtiyacatın husule gelmesine bâdi olacak, hepimize az çok te’sir idecektir. Çünkü o sınıf halk yalnız zuhura gelmez, ihtiyacıyla tarz-ı hayat ve ma‘îşetiyle kendisine mahsus seviye-i ahlakıye ve idrâkiyesiyle gelir. İşte onların ve onlarla beraber efrâd-ı sâ‘irenin nazım-ı hareket ve mu‘âmelatı olacak kanunlar mü’esseseler vücuda getirilmek lüzumu hiss olunacaktır. Bu babda hatırıma tebedar idecek mutala‘atı birer birer inzar karine vaz‘ ideceğiz.

Merhum Kemal Beğzade Ekrem Beğefendi tarafından ihdâ idilmiştir:

Osmanlı Bayrağına

1302 senesinde hitab-ı ruh-ı mecruh-şebab

Sancak şehda-i din iken biz

Osmanlılığa misal iden sen

Hunab şehadete büründük.

Ta arşa çıkub alihane

Bir şan ile aleme göründük

Reşn-i avar idik cihanyana
Göklerde şafaklar oldu tayan
Etrafına toplanırdı hurân
Parladı yüz kere nur-ı yezdân
Eyvah ki biz kalınca hissiz
Bir mecmu‘-ı nur olan yerinden
Düşdük bu harabe-i seyyaha
Düşdük yere pare pare düşdük
Makberleri titretib sükutun
Hep kanlı keyfiyetle çıkdı ecdad
İmdad ki sarıldılar da ecsad
..? kaldı hıfz-ı buldân
Alemleri tutdu reng-i matem
Coş eyledi nale-i muharrem
Millet yine kaldı şâd ve harem
Sağlarla dolu mezara düşdük
Ağlatmadı kimseyi hebutun
Şayeste görölmedik negaha.
Osmanlı Bayrağına
1324 senesinde incizab-ı revan mübahat
Yok yok değil bugün feyzan-ı su‘ud ki
Olmuş saha’if-i ebediyet küşâda ruh
Açmış sema-yı kalb zeka sine-i fütuh
Kan ağlayan ..?.. mehic-i served ki
Yok yok bizim de var bugün hamiyatımız
Olsan da reng-i alın ile kanlı bir kefen
Ruh-ı şehid millet uçar ahmerar ki

Osmanlı kanlarıyla münevver azâr ki
Tekbir neşve refrefe-i tabidar ki
Karibanız işte günlere akseyleyince sen
Parlar şafak şafak açılır kâ'inatımız
Sancak doğunca alem-i bâlâda şevketin
Pervaz ider hüdaya kadar fikr-i milletin
2

Tarihin Asiiman-ı Münevver ..?..
Sancak-ı vücudun en müte'âli sürüş idi,
Şarkın yüzünde gökbe-i hande puş idi
Hunun ki mümtez ceddi şehadet zıyasına
Komuşdun en güzide zamanında milletin
Kalb-i vatandan ey ezeli er handa bâr
Hür ma'ar ki gide ve levle baş zuhur idin
Gökden inerdi cebhe ki bir feyz-ı şu'ledâr
..?.. infilakı idik dest-i kudretin
Titrerdi gökte güllesinin alem û ga.
Eylerdi kanlı gölge ki düşmanlar iltica

3
Atisi devletin mütezazel melül iken
Sultan Murad ola sendin 'ayan olan
Sendin o fikr-i hikmete Mevla beyan olan
Bir inşikak-ı ruh ile bir berc-i şu'leden
Afakda milletin sana nasb eyleyüb negâh
Şems bekayı gördü nevin bir hilâl ile
Necm-i sa'âdetinle gülüb kalb-i necdeti
Nurunda buldu saye-i iclâl devleti

(belge tahrip)

Sancak bulandan işte o hun-ı şhadete

Osmanlı sancağı o gün oldun bu millete

4

Sen Fatihin elinde ..?.. iken

On altı devletin yıkılub kâh fetreti

Olmudu inkırazının ..?..

Kalb cihana sine-i a'sara nalezen

İstanbulun bir ucuna çıkdık semalara

Alkanlarınla eyledik i'lân-ı iştiâr

Güya o gün vücuduna aks itdi bir hilal

Güya ki, kondu kalbine bir necm-i handebal

Arz eyledik tulu'ın ile bir büyük me'âl

Bir milletin şiyabına şayeste bir azar

Afak mülke hakdan iten incilallere

Şayan, azlanma ebediyet veya tevin

Bir incilâ-yı arş idin ey ruh-ı kâmbin

5

Dest-i celâdetinde salimin tulu' ile

Bir öyle bâl velevle efzâ ve şu'le-bâr

Oldun ki zir-i saye ki o renk iktidar

Can atdı bir hayal-i mukaddesle sen bile

Hayran idin bu mertebe şan ve kemâline

Kalbinde doğdu ayet-i kübra-yı avn-ı hak

Oldun hilal ..?..

Mezc eyledik salabeti ruh-ı şecâ'ate

Kudsiyet ve diyaneti fikr-i hamiiyyete

İslam iderdi sanki taaşşuk me'âline
Hun-ı haşine benzedik ey zühre-i şafak
Beyt-i hüdayı kapladı envar-ı kudretin
Coş itdi ruh-ı ümmete ulvî hararetin

6

Sen fıkır-i hakla eyleyerek ahd ve ittîfak
Hendek denizlerinde Cezayirde parladın
Turana çine velevle efşân olub adın
Aks-i rahınla eyledi mağribler inşîkak
Ulviyet ve kemâline hayran olub senin
Koşmuşdu Barbaros gibi bir şah-ı siyasiye ki
Dökmüştü mülk ve tahtını ezyaline cihan
Hiç görmemişdi böyle büyük levha hakidân
Parlardı aks-i necm ve hilalinle anbean
Minberlerin alemleri meftundu paye ki
Aman civar tahtına Reyryan olub senin
Yakut dalgalarla köpürdük mesarîka
Çınlatdın asumanları ey kanlı baraka

7

Sultan Murad rabi'â bir hande eyledin
Devr-i zuhurun iitdi tekerrür zamanları
Reyyan olub meşarîka Osmanlı kanları
Merihlerle günleri sayende eyledik
Ta Üsküdarda başlayan avaz-ı satvetin
Ta Bağdadın cenanına bahş itdi velevle
Sen öyle bir cihan gibi mülkün fezasına
Göçtükçe her tulu' ve grubun ziyasına

Her minber hilafet ve hakkın sadasına
Ruhun sirayet eyledi kuds-ı me'âl ile
Can verdi fikr-i ümmete parlak mehtabın
Sancak-ı şehid aşkın olur her büyük hayat
Tecbil ider revanını tarih-i kainat
Ey hande-i mağrur sabahat
Ta bende laka çehre-i âti
Ey ruh-ı ziyapûş sa'âet
Handan-ı şevk zühre-i âti
Doğdun bugün afak-ı sadâdan
Doğdun yine pir-i aşk ve Melahat
Hürriyeti ağışına aldın
Bir tafl-ı mülk-çehre ki dünya
Hayran olur etvarına hatta
Reyyan-ı gram ezeliyet
Bir aşk ile ta göklere daldın
Ezyaline toplandı nazarlar
Ummanlara bir şa'sa'a saldın
Millet olamaz şimdi muhakkar
Sen millete bin şan ile kaldın
Bir kanlı kefensin fakat insan
Sancak sana hayran sana kurban
Sancak o büyük çehre-i nurun
Askerliğe ma'suka-i candır
Hala görünür devr-i zuhurun
Vallah damarlarda o kandır
Sen bundan emin ol sana layık

Kanlar dökecek askerlerimiz var

Bir millet olur hüsnüne aşık

Koynunda ezelden yerimiz var

Hürriyeti vicdanına verdik

Osmanlılık emrinle mübahi

(belge tahrip) verdik

Gel gel uçalım (Belge tahrip)

Asker yüreğinden bile ‘âli

Ey fikr-i celil (belge tahrip)

(belge tahrip)

Zannetme ki bir kanlı kefensin

Sen hun-ı şehadet ile ‘âli

Beryal-i zıyasın ezel-i âra

Osmanlılığın şanına icrâ

Hürriyet milletle mücella

İhsan ..?..

Sancak bize sensin bize sensin

Fi 12 Teşrin-i Evvel sene 1334

İ‘lânât

Midhat Paşa sanayi mektebine aid memleket haricinde kâ’in deniz hamamları da dahil olduğu halde beşçınar nam millet bahçesinin müddet-i icârı sene-i haliye Şubatı gayesinde münkazi olacağından şimdiden müzayede ve ihalesi icrâ idileceği cihetle taleb olanların mezkûr mekteb müdiriyetine müracaat eylemeleri i‘lân olunur.

Selanik Ticaret Mahkemesinden:

Selanikte Kohen ve Yesrail mağazasını ikametgâh tayin eyleyen Üsküblü ..?.. ve kumpanyasına izafetle şürekâdan Zifko Hatunun fi 21 Teşrin-i evvel sene 324 tarihinde gıyaben i‘lân-ı iflâsına ve masalîh-ı iflâsiyenin rü’iyyet temşiti zamanında a‘zâ-yı mahkemeden ref‘etlü İbrahim Efendinin komiser ve dava vekillerinden izzetlü Said Efendinin muvakkaten sandık ta‘yinlerine ve şirketin ticaretgâhıyla mezburenin eşya-yı zâ’ide-i beytiyesinin temhizine ve defterlerin mahkemeye celbine ve mu‘âmelât-ı sâ’ire-i lazımenin ifâsına ve mezburenin kefâlet virmediği halde habse alınmasına ve işbu kararın muvakkaten icrâsına Selanik ticaret

mahkemesince karar verildiğinden kanunname-i ticaretin 170'inci maddesi mucebince daimi sandık intihabı için ashab-ı matlubun işbu şehr-i Teşrin-i Sâninin on ikinci günü mahkeme-i ticarete gelmeleri i'lân olunur.

Halid ve Hüseyin Faik

Bir çok senelerden beri mallarımızın zarafet ve meanetiyle emniyet-i umumiyeyle Halebe muvaffak olduğumuzdan bu kere dahi İngiliz Amerika Fransa ve Almanyanın en meşhur ve mu'tena fabrikalarının gayet nefis ve metin her türlü erkek ve zenne çocuklara aid eşyası rekabet kabul etmeyecek bir fiyat ile satılmaktadır.

Mağazamızda asla Avusturya malı olmadığını i'lân ideriz.

Sun Fire Office

Sigorta (Sun) Harik kumpanyası

1810 sene-i miladiyesinde Londrada te'sis idilmiş olan harik sigorta kumpanyasıdır. Selanikte 1866 senesinden beri bir şube açılmışdır. (Sun) kumpanyası dünyanın en eski sigorta kumpanyasıdır. Ve dünyada daima birinci mevki'i muhafaza itmiştir.

31 Kanun-evvel 1907 tarihinde sermayesi 2764234 ve hasılatı 1638466 İngiliz lirası Makedonyadaki umumi acenteleri Selanikte Alayeni hanında 33,34 ve 35 numroda sakin Möşyö Voytol Saltayan ve şürekâsıdır.

Müdür mes'ûli Mehmed Talat.

SAYFA 176

Birinci sene	İttihad ve Terakkî	Sahife 3
--------------	--------------------	----------

Posta Islahatı

Geçenki nüshamızdan birinde posta mu'âmelâtımızın tensik ve ıslahı memleketimizin menâfi'-i hayatiyesi noktasından ne derecede elzem olduğunu ve el-yevm mevcut olup bizim de bir iki şikayetimizi muceb olan intizamsızlıkların bir an evvel ref' idilmesine ne kadar muhtaç olduğımızı söylemiş ve bu babda posta telgraf nezaretinin hakikaten muceb-i iiftiharı olmağa şâyân Galib Beğefendinin himmet ve gayretine i'timadımız bulunduğunu yazmışdık.

Ahiren memnuniyetle haber aldığımız nazaran posta ve telgraf nezareti postalarımızda tensikat ve ıslahat-ı ciddiye icrâsına teşebbüs itmiştir. İcraat ve mukarrerat-ı cedideye dair desters olduğumuz ma'lumatın mühimlerini ber-vech-i âti beyân idiyoruz.

Evvela posta ve telgraf mu'âmelât-ı umumiyesi dört kısma tefrik idilerek her bir kısım için bir müdiriyet-i umumiye teşkil olunmuştur. Meclis-i idarenin lağvı mukarrer olduğundan bir müdir-i umumi kendisine mevdu' olan vezâ'ifden doğrudan doğruya mes'ûl olacaktır.

Saniyen: umum baş-müdiiryet dâ'irelerinin suret-i dâ'imede teftişi için merkezleri İstanbul olmak üzere ve icabatında vilayata i'zam olunmak üzere fen işine ve mu'âmelat-ı umumiyyeye vakıf dört müfettiş-i umumilik teşkil olunacaktır.

Salisen baş müdirlerine de bir def'a kendi dâ'ireleri dahilindeki merkezleri devr ve teftiş ideceklerdir.

Râbi'ân: bi'l-cümle me'murlar bulundukları merâkizin derece-i ehemmiyetine göre tasnif idilecek ve maaşları hadd-ı layıkla iblâğ olunacaktır.

Hamsen: bir me'murun maaşı kıdem ve ehliyetine göre bir mikdar mu'ayyine balığ olunacaktır. Tezayid idilecektir.

Büyük Bir Banka Te'sisi

İngilterede "Sirar nest kası" namıyla ve Osmanlı muhibbi olmağla ma'ruf ağniyadan ve ilm ve servet mütehassıslarından meşhur bir zat vardır. Üç milyon lira sermaye tedarik idildiği takdirde hey'et-i idarenin tasnifi İngilizlerden ve nısfı Osmanlılardan olmak ve merkezi İstanbulda bulunmak üzere bir cesim banka te'sisine teşebbüs olunmuştur.

Sadr-ı esbak Said Paşanın ilm-i tasarrufda iktidar ve mahareti yalnız maşatından terakim itdirdiği meblağ-ı külli ile müsbet ve bir banka mu'âmelâtında muhafaza-i intizam ve tasarrufat ve idhâl-i nükûd tahsilat ve te'min-i revâc senedat idebileceği me'mul olduğundan ve herkesin mahiyetini etbada asâr-ı fi'iliye arayan İngiliz umumi nazırında Said Paşanın tasarruf ve idhaline ve emlâkini hüsn-i isti'mâlde mülkisi ile iktidarı men'in bulunduğu evvel emirde Said Paşanın hey'et-i idare meyanında bulunması tensib edilmiştir.

Hüseyin Fehmi Paşa Halim Paşa, Said Paşa, (belge tahrip) Mahmud Muhtar Paşa, Şerif Paşa, (belge tahrip) Sadi Beğ gibi her biri meziyet-i iktidarı haiz olan hey'et-i idârenin Osmanlı a'zaları olacaktır. Şehrimize (belge tahrip) itmişlerdir.

Baraka-i erşad bu nam ile Bursada siyasi, edebi, haftalık bir mecmu'a te'sis itmiş ve ilk nüshası neşr olunmuştur.

Baraka-i erşad birinci nüshasında Almanyanın büyük filozoflarından (Maks Nordav) ın "Le mansonjede Konvansiyonel" ismiyle ma'ruf olan eser-i meşhurını tercümeye başlamış bunun için söyleyecek bir iki sözümüz vardır. Evvela "Maks Nordav" ın bu kitabı eğer bütün tercüme idilecek ise Türkçemize henüz gerekmez, bize çok gelir, adeta mazardır. Hepsî tercüme idilmeyecek ise işimize cüz'ice yarayacak yerleri o kadar azdır ki zahmete değmez. Buna gelinceye kadar lisanımıza nakl olunacak Avrupada daha nice bin cezâ'in ilim ve edeb var. Meşhurdur ki (Maks Nordav) ın bu kitabı Avrupada bile neşri dildiği zaman bir taraka-i müdhiş husule getirmiş ve efkâr-ı umumiyyeyi altüst itmiş idi. Ne hacet kitabı okuyanlar münderecatının ne kadar dehşet-fermâ ne kadar muhib bir felsefe ve ne derece ateşin bir lisan ile yazılmış olduğunu bilirler.

Binâ'en-aleyh "Baraka-i erşad" refikımızın zuhurını tebrik ve devâm-ı intişârını temenni etmekle beraber halkımıza anlatılamayacak ve anlaşılamayacak olan şu "Medeniyet-i hazîrenin

mukavelât-ı kâzibesi” yerine daha müfid ve daha kolay başka bir kitapçık tercüme idilmesini halisane tavsiye eylemeği vecibeden ad ideriz.

Selânik

Selanik mekteb-i i‘dâdisi müntehi sınıf talebesinden yirmi beş imza ile aldığımız bir varakada mu‘allimlerden bazılarının mebus intihab idilmeleri ve müdir ile Fransızca mu‘alliminin diğer mahale tahvil-i me‘muriyet eylemesi ve yerlerine henüz müdir ve mu‘allim ta‘yin olunmadığı cihetle derslere mübaşeret idiilmediği beyan olunuyor.

Bundan evvelki nüshalarımızdan birisinde mu‘allimler tesri‘-i ta‘yin ve i‘zâmları zamanında meram-ı aidinin nazar-ı dikkatini celb eylemişdik. Bugün yine tekrar idiyoruz.

Perşembe günü saat bir raddelerinde Astarıcı mahallesinde sakin keresteci Ali refikleri ile birlikde sekiz hal olarak bedesten içerisinden mürur itmekdeler iken aralarında tekvin iden münazaa‘a üzerine hamil olduğu revolveri bi‘l-teşhir refiki Yerlipeli Halili alnından cerh ile firar itmiş ve zabıtaca bi‘l-ta‘kib derdest olunmuştur. Mecruhun cerihası tehlikeli imiş.

Çarşı polis karakolundamüstahdem Polis Ali Efendi tarafından sekiz-on yaşında çocuklardan mürekkeb bir hırsız kumpanyası meydana çıkarılmışdır. Mihal Demirci foto ve engel tahvili elinka namında olan bu çocuklar epey zamandan beri bedesten ve çarşı içindeki dükkanlardan para çantası el çantası ve buna mümâsil ufak tefek eşya sirkat iderek Aya Atanaş mahallesi ve civarında fûruht itmekte imişler mal-i mesrukın bir kısmı üzerlerinde zuhur itmiştir.

Tiyatro heveskârân kulübü: fransa müşahir edebasından Molierin (Lavar) nam mazhake-i meşhuresinin tercümesi olan eseri (Pinti Bekir Ağa) namıyle saha-i teşamaya vaz‘ etmek üzere kemâl-i keremi ile pir revâ itmekdedir.

(Mesâ’il-i Hazire)

rusya hariciye nazırı Mösyö İsovelski Bulgar gazetelerinden birinin muhabiriyle vakî‘ olan mülakatında (belki on def‘adan ziyade prensinize demişdik ki i‘lân-ı istiklâliyet hususunda bu kadar uçul olmasın beş altı ay sabretmesi için adeta ricâ itmişdik. Halbuki o bizi hiç dinlemedi) demiştir.

Şark şimendiferleri mesâ’il-i mu‘allakasının matlubunda cereyan idememesi ve bâb-ı âli ile esnâ-yı müzâkerede zuhur iden müşkilât bu mes’elenin de konferansa idhal idilmesi lazım geleceği hakkında fikirler uyandırmakda olduğu ve devlet-i aliyye Bulgaristan ihtilâfının bir an önce tesviye idilemeyeceği zira bir emr-i ahir üzerine İstanbulda bir komisyon teşkil iderek Bulgaristanın düyun-ı um umiyesini tedkika koyulduğu [Lokal ..?] de okunmuştur.

İmparator Wilhelmin (Şunberun) kasrında Avusturya imparatoruyla vuku‘bulan mülakatına dâ’ir ”..?..” gazetesi yazdığı bir makalede diyor ki:

[Şunberden kasrında geçen günler şimdiye yekdiğerine daima dest ve fakî uzatarak tarîk-ı siyasetde aynı noktaya doğru yürümüş iki hemrahın Almanya ile Avusturya-Macaristan imparatorluğunun arasındaki rabîta-i siyasiyeyi tecdid ve takviye idiyor. Bütün müddet-i hayatîyeleri zarfında tarafeyn beyninde yükselmiş olan bu hissiyat meveddet-kârâne iki

memleketin menafî‘ ve istifâde-i müşterekelerine bir esas metin te‘min itmiş bunun istikbalde de la-yetegayr bir suretde devam ideceğine zaman kavi ihzâr eylemiştir.

Sofya matbu‘âtı ve Türkiye-Bulgaristan münasebatı

Bulgar matbu‘âtı Türkiye ile Bulgaristan arasında derdest-i icrâ bulunan müzakerâtın bahsi derken bunun cereyanı hakkında Liyapçef tarafından Bulgar hükûmetine nadir ve muhtasar ma‘lumat i‘ta idildiğinden şikayet ve mumâ-ileyhin bu sükûtına beyân-ı hayret idiyorlar.

Dinevnik gazetesi bu hususda şu mu‘ammanın rûşte-i halini tahri itmeğe sa‘i iderken rûş ve netâyic-i müzâkerât hakkında havadis-i mefkud olmasına rağmen müzakerat hakkında havadis-i mevkud olmasına rağmen bu müzâkeratın başlıca mevâdını ta‘dad ve bir takım muhakemât ve mütala‘ât serd ider.

“Liyapçefek İstanbulda icrâ eylediği müzakeratın zemini Bulgaristan istiklâli ile zabt olunan demir yollarının i‘âdesinde gösterilen imtinâ‘dan ibaretdir.” Diyor mezkûr gazete Bulgaristanın istiklâliyetinin i‘lânından sonra vergi namıyla devlet-i Osmaniye’ye para vermesine kat‘iyen cevaz göstermiyor ve Bulgar hükûmetine bu hususda asla ta‘vizat maliye vermemesini tavsiye idiyor. Hele şarkî Bulgaristan vergisi mes‘elesinden bir lisân-ı müstehziyane ile bahs ve bu vergi veya ta‘vizat mes‘elesini pek gülünç ad idiyor.

Hatta bu babda bu ta‘viz maddesinin Liyapçef tarafından kabul edilmesi değil. Mevkî‘-i müzâkereye bile vaz‘ idilmesi mumâ-ileyhin siyasiyatdan bi-behre olduğunu isbata pir burhan-ı kat‘i olacaktır.” Sözlerini ilâve idiyor.

(Dinevnik) müzâkerâtın şikk-ı sanisine atf-ı nazar idüb şimendifer mes‘elesinin ya hükümet-i Osmaniye ve Bulgar hükûmeti ile kumpanya aralarında doğrudan doğruya rû‘iyyet idilmesi veyahut zarar-dide olanların hukuk ve menafî‘ ta‘yin idilmek üzere bir hükm mahkemesinin vesatâtına müracaat olunması pek ma‘kul ve mümkün olduğunu dermiyan ve terakkıyat Bulgaristan müzâkeratının bundan gayrı bir suretde cereyan ve netice-pezir olduğu takdirde büyük ve müdhiş bir fırtınanın vuku‘a gelmesi muhakkak olduğunu makam-ı tehdidde ilave eyliyor.

“Nezvisyonist” gazetesi ise bu müzakeratın böyle temdid idilmesi maheza Türkiyenin eseridir. Diyor ve hükümet-i Osmaiye’nin ordularını teslih ve derece-i kifâyede kuvvet iktisâb itdiği zaman şerâ‘iti Bulgaristana teklif etmek ve imtina‘ vuku‘ı takdirinde harben istihsal maksad eylemek üzere vakit kazanmak için böyl müzakeratı uzanmakda olduğunu söylüyor. Mezkûr gazete Bulgar hükûmetine evvel emirde ihtilafat-ı vakı‘anın ref‘ ve izâlesiyle iştilal etmesini ve Türkiye ile Bulgaristan arasında münasebat-ı dostane te’sis itdikden sonra sâ‘ir mesâ‘il-i mu‘allakanın hal ve faslına girişmeği tavsiye idiyor. Bulgar hükûmetinin bugünkü bütün politikasının hep de Mukarrat fıkrasının te‘min-i menafî‘i maksadından ileri geldiğini söyleyerek hükûmeti itham idiyor.

Filibede bulunan şark demir yolları Bulgar komiserliği prensin emriyle lağvidilmişdir.

Bulgaristanın kıdema-yı rical-i siyasiyetden Mösyö Naçoviç en yakın ahbasından birine Bulgar hükûmetini teşkil iden zevatdan asla memnun olmadığını ve hükûmetin if‘al ve harekatı bu

halde cereyan itmekde devam itdiği takdirde Bulgaristanı terk ile diyar-ı aherde ihtiyar ikamet itmeğe karar virdiğini beyan etmiştir.

Türkiye ile Bulgaristan arasında cereyan iden müzakerat hüsn-i neticeye iktiran itdiği takdirde Osmanlı meclis-i mebusanının yevm-i güşadının meb‘usan hey‘etini Bulgar sobranya meclis namına tebrik etmek maksadıyla meclis-i mezkûrın mu‘teber a‘zâsından mürekkebb büyük bir hey‘et-i merhasanın İstanbula i‘zâm idilmesine Sobranya meclisince karar verilmiştir.

Köstendil kasabasında umum fark-ı siyasiye mensubını tarafından bir içtimâ‘ umumi akd idilerek neticede Bulgaristanı şu müşevveş mevkî‘den kurtarmak için ta‘vizat-ı maliyeye verilmesi aleyhinde protesto etmek üzere umumi bir miting akd olunmasına karar verilmiştir.

Bosna-Hersekde Avusturya Mezalimi

Avusturya-Macaristan imparatoru Fransuva Josefe hitab edilmiş matbu‘ bir mektub:

Haşmet-penâh..!

Bir gün bir kütüphanede “Revosiyantikan” mecmu‘asının Bosna-Hersekde gördüğünüz işlerin medh ve şinasını üç a‘lâya çıkaran bir makale-i mühimmesini okuduğum vakit ihtiyarım elden giderek:

__”Ne mutlu Boşnaklara! Avusturya memleketlerini cennete döndürmüş “ diye bağırıyordum. Yanımda tanıdığım bir ecnebi zât kitab okuyordu. Benim bu tahsin ve ilhanemi işidince sözümü keserek!

__Efendi okuduklarınıza kat‘iyyen inanmayınız. Hepsi sırf yalandır. Bosna bugün açlık ve sefalet makarıdır. Oradakiler zulümden eza ve cefadan esaretten oluyor. Boşnaklar hep esirdirler. Tazyikdan, habs ve takyidden başka mu‘âmele gördükleri yoktur dedi.

__Siz Boşnak mısınız?

Diye sordum.

__Hayır Almanım. İrademle yaşar ve müstakilim. Fakat Bosnayı bildiğim için sizin deminki heyecanınıza iştirâk edeyim.

Cevabını verdi ve sözüne devam iderek Bosna-Hersekdeki Avusturya idaresine dâ‘ir bana ve Lehistan fecâyi‘le dolu haberler verdi.

Bunları dinledikten sonra kendisine dedim ki:

__yeni ama nasıl oluyor da efkâr-ı umumiye bu tafsilatı bilmiyor. Herkes burada zann ediyor ki Fransuva Josefin hükümeti pek pederanedir ve idaresi Bosna-Hersekde medeniyetin nice bin ni‘am ve kuyudatı neşr ve ta‘mim etmiştir. Fransada neşr olunan kitapların kâffesi şu okuduğum (Revostanyikan) kadar şinakâr olmamakla beraber Fransuva Josefin icraatına hep beyân-ı takdirat iderler. Herhalde Boşnakların adem-i hoşnudileri kendini göstermedi. Remidanda buna dâ‘ir bir eser görülüyor da bedbaht olan adamlar ref‘-i şikayet iderler.

__Boşnaklar şikayetden fazlasını bile yaptılar. 1882 de i‘lân-ı isyan itdiler. Fakat kurşunla barut biçareleri sükûna mecbur itdi.

__ne o vakitden beri bu adamlar esareti sineye çeküb müsterihane kabul mü itdiler? Anlaşılan bu esaret tahammül idilemeyecek derece olsa gerek...

__Hayır efendim, çok zaman şikayet itdiler, ve hâlâ da şikayet idiyorlar. Bakınız sizi ikna‘ için Boşnakların imparatora gördükleri şikayetnameleri ta‘dâd ideyim.

Birincisini 1896 Teşrin-i Sânisinin 13’ünde verdiler. İkincisini 1897 Martının 19’unda verdiler.

Üçüncüsünü 1900 Mayısının 17’sinde verdiler.

Dördüncüsünü 1901 Haziranının 10’unda verdiler.

Beşincisini 1902 Mayısının 12’sinde verdiler.

Anladınız mı? Görüyorsunuz ki Boşnaklar mesud adamlar gibi müsterihane söküb itmemişlerdir.

__Fakat efendim bu haller bu dediğiniz şikayetnamelerini müstecir idiyor. Bunların hiçbirisinden haberim yok. Gazeteler bunlardan hiç bahs itmedi. Sizin haber verdiğiniz tarihlerde bütün matbu‘ât Bosnadaki usûl-i idarenin setayişleriyle dolu idi.

__Evet, be’is ve elem avazelerini çiçeklerle boğuyorlardı.

__Ma‘mafih Avusturya o memleketlerin terakkıyat-ı iktisadiyesini tezvic itdi. Şimendiferler fabrikalar büyük binalar falan.

__Lakin Efendim, hangi millet olsa o kadarını yapmazdı. Avrupada bütün milletler tarîk-ı terakkide yol alub dururlarken yalnız Boşnaklar bulundukları noktaya saplanub kalamazlardı ya... bir de öteki Sırlara bakınız onlar da medeniyet alemine Boşnaklarla bir zamanda gelmişlerdir. Dediğiniz nokta-i nazardan onlarda Boşnaklar kadar ve hatta daha ziyade iş görmüşlerdir. Zaten Avusturya her ne yapmışsa onların parasıyla ve onların zararına olarak yapmıştır. Bana inanırsanız Sırları medenileştirdiğinden dolayı Avusturyayı daha az medh iderseniz siz eğer fi‘iliyata nazaran hükm idecek olursanız düşünmelisiniz ki Boşnaklar Osmanlı idaresi altında bulundukları zaman vahşi adamlar değillerdi.

__Bahs itdiğiniz şikayetnameleri bana tedarik idebilir misiniz?

__Çalışırım fakat herhalde Bosna-Herseki bizzat gidüb görmeniz daha merci‘dir.

Bu ihtar üzerine hiç tereddüd itmedim. Bosna Herseke gitdim ve Avusturyanın inzar-ı aleminden kıskançlıkla setr ve ihfaya çalıştığı ahvali gözümle gördüm. Onlara parmağımla dokundum.

Haşmet-penah! Mütemadi bir hafiyeliğin verdiği havf altında ezilen o insanları, sizin sefil bıraktığınız o biçareleri hep gördüm. Beni bana ifşa itmeğe tereddüd idiyorlardı. Fakat ben hepsini anladım. Polislerin hafiyelerinizin nazar-ı tecessüsünden sizi lekeleyen niceniz

vesikalar sizi mahkûm iden nice muhterem emirnameler kaçırdım. Elde ettim. Bunlar sizin her türlü tekzibatınıza karşı tutacak kadar kuvvetli ve sahihdirler.

Haşmet-penâh! Dünyada ..?... meydana çıkar. Siz otuz sene mütemadiyen Avrupaya yalan söylediğiniz istediğiniz gibi neheb ve garrat beğendiğiniz gibi gaddar ve zulm itdiğiniz. Fakat hakikat te‘ali ider. Hükümdarların en büyük düşmanları kan ağlar. İşte o adamlar bana acılarını derdlerini açdılar. Paralarını gösterdiler. Şikâyetlerini tahkik itdim. Cerihalarını deşdim. Hepsi sahih hepsi doğru sizin zulmünüzde doğru onların mazlumiyetleri de doğru.

Haşmet-penâh! Adaletten inhiraf itdiniz. Ben bugün efkâr-ı umumiyyeye karşı bir kavmin celladı olmağla itham idiyorum. Siz sulh ve sa‘âdete sevk itmek üzere size tevdi‘ idilen insanlara amiden ve kasden zulm idiyorsunuz.

İsterim ki Avusturya sizi muhakeme itsün “İsterim ki Avrupa mazlumunuzu elinizden alsın”

Bu mektub Bosna-Hersek için bir ecnebinin yazdığı Fransızca bir kitabın mukaddimesinden başka bir şey değildir. Biz bunu aynen naklettik. Avusturyada Bosna-Hersek usûl-i idaresinin biçare Boşnaklara reva gördüğünden bahsi dilen mezalimi de nakl ideceğiz. Ta ki Avusturyanın “Otuz seneden beri medenileştirmekle uğraşub behiştin bir hale getirdim” dedi. Bu iki vilayetde huzur ve refahın medeniyet ve sa‘âdetin ne gibi zulm ve i‘tisafatdan ibaret olduğunu herkes anlasın.

Şünûn-ı hariciye

Almanya-Fransa Münasebatı

Kazablanka mes‘elesi dolayısıyla Almanya-Fransa arasında zuhura gelen ihtilaf esbabıyla beraber, bir ka.ç nüsha evvel yazmış ve Almanyanın bunda Fas mes‘elesinin meydandan beri aldığı tavr-ı muhalefetcevyaneyi ta‘kib itdiğini ve bu mes‘eleyi hükme havale itmek hususunda

JPG 177

Sahife : 3	İttihad ve Terakkî	Birinci Sene
------------	--------------------	--------------

Kayıklarıyla Galatada ..?... caddesinde Yankonun gazinosuna giderek işaret itdikleri sırada orada bulunan Osmanlı sancağı hakkında mu‘âmele-i gayr-ı layıkada bulundukları haber alınması üzerine Beğöglü mutasarrıflığı tarafından Avusturya cezal konsolatosuna tebligat icrâ olundığı gibi hariciye nezâret-i celilesince de Avusturya sefareti nezdinde teşebbüsât-ı lâzımede bulunulmuşdur. (Takvim-i Vekayi‘)

İttihad ve Terakki

Takvim ve tabi‘in bu tebliğ-i resmiyesinde Osmanlı sancağına “Mu‘âmele-iGayr-ı Layika” diye kapalica zikr olunanmu‘âmele mahalli polis komiserliğinin Beğöglü mutasarrıflığına gönderdiği raporda “Orada bulunan devlet-i Osmaniye sancağını ayağı altına alub ve çiğneyüb çâk itdikleri (Belge tahrip) idilmiştir.

Bu vak‘ayı biz üç gün evvel telgraf havadisi olarak almış, fakat te’yide ve izahata intizaren neşr itmemişdik dün gelen İstanbul gazetelerinin kâffesinde buna dâ’ir uzun tafsilat ve mütala‘ât mevcuddur. Biz onları tekrar idecek değiliz. Yalnız şu kadar söyleyeceğiz ki muhafaza-i şan ve şerefine otuz milyon insanın ahd ve kısm itdikleri râ’iyyet-i mukaddese-i Osmaniyemizi dört Avusturyalı askerin bizim toprağımızda bir meyhanede ayak altına alub çiğneyerek yırtmış olduklarını bugün bu sahifelerde nasıl yazıyorsak birkaç gün sonra da bu barbarlığa cür’et iden o dört bahriye neferinin layık oldukları cezayı görmüş olduklarını yine bu satırlarda yazmak isteriz. Bütün Osmanlılar bunu isterler ve sabırsızlıkla beklerler. Hükümetimizin mes’eleyi ta‘kib iderek vazifesini yapacağından eminiz. Fakat bizim beklediğimiz neticeyi verecek Avusturya sefarethanesini ve hükümeti olduğundan bunun vakit geçirmeden icrâsını Avusturyadan talebi deriz. Zira ahalinin hafif bir boykotaj ile Avusturya ticaretine vermiş olduğu zarar-ı azimin tevsi‘, iştidâd ve kim bilir ne kadar zaman için daha imtidâd idebileceği Avusturya için bi-hakkın ca-yı te’mil ve mülahaza kalsa gerekdir.

Drama Muhabirimizden:

Teşrin-i evvelin yirmi sekizinci pazartesi günü İngiltere kralı hazretlerinin tarihû‘l-adetlerine tesadüf eylediği cihetle hissiyat-ı umumiye te‘ân Dramada mukim İngiltereli zabıtana arz-ı tebrikât olunması bir nümâyış meveddet-kârâne icrâsı tezkir idilmiş idi. Yevm-i mezkûrda me‘murin ve zabıtan taraflarından suret-i hususiye ve resmiyede arz-ı tebrikât olunduğu gibi saat dokuz raddelerinde belediye musikasıyla Osmanlı ve İngiliz bayrakları ellerinde olduğu halde tecmi‘ iden halk kasaba ve çarşıydolaşarak yaşasun Osmanlılar, yaşasun İngiltere kralı ve İngilizler ..?.. İngiliz zabıtanının ikamet itdikleri konağa gitmişlerdir. ..?.. İngiltere mu‘avin-i askerisi miralay Bonham Beğ ve refakatinde bulunan diğer İngiliz zabıtanı ve yevm-i mezkûrda Sirozdan gelmiş olan Fransız zabıtanı taraflarından tarafeynin alkışlarıyla istikbal olunmuş ve ba‘de avukat Nazif Efendi Türkçe ve jandarma mülazımı Yemeni Efendi taraflarından Fransızca birer nutuk irâd idilmiştir.

Müte‘akiben miralay Bonham Beğ tarafından pek samimi bir nutuk irâd idilmiş siyaset ve ahvâl-i hazire nokta-i nazarından haiz olduğu kıymet dolayısıyla fevkalade alkışlanmışdır.

Bundan sonra Sirozdan Fransız zabıtanından beri irad-ı nutuk iderek devam-ı ittihad ve sa‘i lüzumundan bahs eylemiş ve yaşasun Türkiye ve Türkler nidâsını tekrar itmiştir.

Üsküb muhabirimizden:

Bu sene mekteb-i i‘dâdide icrâ olunan imtihan-ı umumilerde muvaffakiyet gösteremedikleri cihetle sınıflarında ika idilen ve ikmâle kalan talebe diğer talebeyi de teşvik iderek mekteb-i idâresi aleyhine çevirmiş ve mekteb-i müdir ve müdir-i sanisine karşı bir (Grev) çıkarmışlarsa da ma‘ârif müdiriyeti tarafından icrâ idilen tahkikat neticesinde müdirin su‘-i idaresi ve müdir-i sâninin iktidarsızlığı tebyin iderek her ikisinin azliyle iş neticelenmiştir.

Fakat mekteb-i i‘dâdiye müdavim fakir şakirdanın kitab ve edevat tahsiliyelerini tedarik maksadıyla müretteb ..?.. mevkî‘-i temaşaya vaz‘ etmek üzere evvela İslam sonra da Sırb talebenin makam-ı anidine vuku‘bulan müracaatlerine cevab-ı red “Bulgar talebenin

müracaatlerine cevap ve fakat verilmesi diğerlerinin ırrk-ı milliyelerini tahrik iderek tiyatroda rol alanların mektebe kabul idilmemelerine beyinlerinde karar verilmiştir.

Mekteb-i i'dâ-yı ile'l-ân müdürsüz ve müdir-i sanisiz bulunmakta ve derslere mübaşeret olunamamakda bulunduğundan akvam-ı nasda mekteb aleyhinde ..?.. çoğalmaktadır.

İkinci vak'anın tahkiki zamanında işe polisin müdahalesi şakirdânın fevkalade galeyanını muceb olmuş ve bir mektebde şakirdanın polissiz mu'âmelesinin tahkiki ancak mekteb ve ma'arif müdirlerine aid olduğu ma'razında yazdıkları arzuhâli makam-ı vilayete takdim itmişlerdir.

Esasen Üskübde maarif Beğ geridir. Umur-ı ma'arife mukaddem faal ve erbab-ı kemal ve iktidardan me'murlar ta'yin olunmalıdır ki mükemmel müdebbir mu'allimler yetiştirmek kabil olabilsün.

Üsküb sanayi' mektebi talebesinin üç ay mukaddem icrâ itdikleri "Grev" neticesi olarak müdir azl idilmiş olduğundan el-haletü'l-haze mekteb-i müdürsüz idare idilmektedir.

Üsküb harikz dükkanı menfa'atine taraf taraf derç idilmekte olan i'ânatin kağıd üzerinde yekûnu üç bin izhar olunan yekûn ise bin sekiz yüz liradan ibaretdir.

Muuhterik binaların yüzde doksanı inşa ve ikmâl idilmiş bazı evkaf ve muhtacın dükkânları kalmıştır.

Üskübde kulüblerin adedi tekessür itmektedir. Arnavud kulübü Bulgar kulübü Sırb kulübü me'murinden mürekkeb (Mahfel Hürriyet) kulübü hep mevcut ise de Selanikde vesâ'ir mahallerde te'sis iden beyne'l-milel kulüblere tesadüf idilemiyor.

Kulüblerin tekessüründe milletimizi için hasıl olacak fevâ'id pek çok ise de beyne'l-milel kulüblerin bahşideceği menafi' lâ-tahsadır. İzhan ve efkâr-ı umumiyeyi bu cihete meylettirmek üzre matbu'âtın inzâr-ı dikkatini celb etmek ehemdir.

Şebân-ı vatan kulübü__gençlerden mürekkeb ve ekserisi mekâtib-i i'dâdiye me'zunlarıdır. Maksadı: şimdilik mekâtib-i ibtidâ'i mektebinden dörder çocuğun vesâ'it-i tahsiliyelerini ihzar ve i'dâdı mektebine biri leyli ve üçü nehari olmak üzre dört talebenin levazım-ı zaruriyelerini ve mekteb ücretini te'diyeden ibaretdir. Bütçenin müsa'idesine göre mekteb-i i'dâdiden me'zun olanlar tahsillerini menafi'-i mektebisinden me'zun olanların sanatlarını ikmâl maksadıyla payitahta ve belki memalik-i ecnebiyeye talebe dahi gönderecektir. Muntehab-ı sanileri ta'yin için köylere giden me'murinin ekseri şebân-ı vatan kulübü a'zâlarındandır. Bu ma'arif-perver gençler gittikleri uğradıkları köylerde vazifelerini ifadan sonra köylüleri mekteb açmağa teşvik itmişlerdir. Hatta telakkinat neticesi olarak zengince köylerin umumında ahali mekteb açmağa söz vermişlerdir.

Bu bâbda muhtaç oldukları mu'âvenet ifâ olunacaktır. Köylerde açılacak mekteblerin suret-i küşâd ve te'sisi ve idareleri hakkında müzakeratda bulunmak etraf köylerden birkaç zatın bu hafta zarfında Şeban-ı Vatan kulübünde içtimâ'ları mukarrerdir.

Selanik merkez müdde’-i umumi mu’avini Abdül, Drama mu’âvinliğine kumanva ceza re’isi Emin Efendiler ta’yin idilmişlerdir.

Tashih

Polis komiseri Rafail Efendi hakkında 42 numrolu nüshamızda münderc hususat mevsukaya müstenid olduğu anlaşılmışla tashic-i keyfiyet olunur. Mumâ-ileyhe pasaport komiseri olmayub beş çınar mevkî’i komiserliğinde bulunmaktadır.

Ma’ârif Encümeni

Dramada emr-i mühim mühim ma’arifin tensik ve tanzimi için ahali-i memleket tarafından gösterilen lüzum üzerine Osmanlı İttihad ve Terakki cem’iyetinin mahal-i mezkûr merkezi tarafından tertib olunan mukarrerat dâ’iresinde olarak bir ma’ârif encümeni teşkil olunmuştur.

Encümenin icrâ ideceği tensikatda mu’âvenet ve irâe tarîk itmek üzerinde evsaf-ı lâzıme hâ’iz iki zatın bi’l-intihab Dramaya i’zâm olunacağı müstahberdir.

İki zırhlı ve bir torpido (belge tahrip) mürekkeb bir klonun mermere denizde indihat ta’limleri icrâsı için kariben Haliçden çıkacağını Nuriye Türkay yazıyor.

“Servet-i Fünûn” refikımız diyor ki:

“Dördüncü sahifemizde bir cedvel açacağız. Avusturya malı satmadığını söyleyen mağazaları mecannen i’lân ideceğiz. Binâ’en-aleyh idarehanemizde müracaat olunsun fakat şu şartla ki şayet Avusturya malını satmadığını iddia iden ve gazetemiz ve gazetemizle ismî neşr olunan bir mağazanın Avusturya malını satdığını sâ’ir erbâb-ı ticaret tarafından ihbar edilir. Ve bu babda tahakkuk iderse bütün malıma karşı teşhir edeceksiniz.

İttihad ve Terakkî

“Servet-i Fünûn refikımızı diğer gazeteler tarafından da şayân-ı işgal olan bu fikrinden dolayı tebrik ideriz.

Cem’iyet-i Milliye-i Taciyye

“Şûrâ-yı Ümmet” refikımızda okunmuştur:

Afak hudud-ı Osmaniye’yi otuz seneden beri istila iden irsiya-i zulm ve istibdad-ı hurşid-i şayân ittihad ile maverâ-yı hayal ümmete teb’id ider. “Osmanlı İttihad ve Terakkî” cem’iyetinin icraat-ı peygamber-pesendanesine efrâd-ı hamiyet-perverâne-i Osmaniye’nin cümlesi te’diye-i şükranı kavlen ve fiilen mecbur olduğu müstağni-i peyendar-acezeleri de vazife-i şükri-i güzâriyi fiilen ifâ-yı tasmim ve cem’iyyet-i milliye-i taciye unvanı tahtında bir cem’iyet teşkil itmiş idik. Maksud-ı teşkil Osmanlılar beynindeki ittihadı tahkim için cem’iyet-i mübarekeye mu’âvenetden başka bir şey olmadığı neşr olunan program münderecatıyla de sabitdir. ...?.. dağıtılan programlar baz meşkûk’l-ahvâl kimselerin daha doğrusu sanadid cevamisinden ma’dud olan eşhas-ı rezilenin ellerine asl olduğu ve bunların münevviyyat-ı fasidelerini icrâ için cem’iyet-i mü’essesemizi bir zemin-i müsaid bularak ol-suretle cem’-i haşerata teşebbüs sadedinde bulundukları te’essüfle haber alındı. Hedef-i maksud-ı mu’azzezini ta’kib ve hüsn-

i hareketine tevfiik itmekden ibaret olan cem‘iyetimizin bu suretle sũ’-i tefsirata uğratılmasından dolayı cem‘iyet-i mezkûreyi fesh ve ilga itmişdik. A‘zâ-yı cem‘iyete mahsus olmak üzere tevzi‘ idilmiş olan kartların programın ba‘de-mâ kat‘iyyen ehemmiyeti yoktur. Ba‘d izin cem‘iyet-i milliye-i taciyenamesine böyle kart ve program tevzi‘ idenlerin hüsn-i nazarla kabul idilmemesi makasíd-ı hafiyeleri bulunduğının bilinmemesi hususunun muhterem şurâ-yı ümmetle neşr ve i‘lânı ricâ ideriz. [İmzalar Mahfuzdur].

“İttihad ve Terakkî” nin Tefrikası 4

Sardanapal

Manzum Tiyatro.

Mü‘ellifi:

Abdülhak Hamid

“Ma-ba‘d”

“Tehyic İderek”

Hakikatde sem olsa da şerbetin

Bu gün ey muhabbet senin nöbetin

Kesilmez bu gönlümdeki iştiha

Kesilsem de zehrinle bir ejderha,

Kalıncaya değin mevtime bir ramak

Bana farz olan bunda mahv olmamak

Tahzin ider__Neden Sonra

Kaviy pençede na-tamam bir yürek

Ya tahlis için ben ne yapsam gerek?

Gönül dâ‘i hicran ile müstezar

Şifa ummadığım kimse lebriz seö!

Helakim mukarrer fakat içmesem!

Seyr-i canınızdır, kaleme cây-ı setiz,

Rehâ altı sandığım tertemiz!

“Arâmı Müte‘akib”

Darakes, ne dersin bu hicran nasıl?

O sultanla birlikde syran nasıl?
Neden böyle kaldın melûl ve garib?
Niçündü o eyyâm-ı aşk karib
Hani her seher gün tulû‘ itmeden,
Sana gün gibi arz-ı didâr iden?
O seyr-i örfiye beraber şitâb,
Safâ-yı seher, neşte-i mahitâb?
Hani evvel gazal hayaban aşk,
O mü’ennes piri-i beyaban aşk?
Bu tufan hasret kapub nagehan,
Perileri oldu gözden nihan?
Gidüb avdet itmez zaman-ı sürur,
Gören er ki seyl-i seri‘û’l-mürûr
Akın yâd mâzi idersin neden
Gelir mi sanırsın fenaya giden?
Otur köşe-i gamda izlet-i kenan
..?... cihan et, ne fikr-i cenan!
“Düşünür, ağlar tebdil-i vaz‘iyet ile
Yine düşünüb neşe ile kalkarak”
Hayalat kurmakdayım can-gezer?
Nedir, ..?... fikr-i derman niçün?
Hususaki bir başka tabir ile,
Olur çare her kâra tedbir ile.
“Birdenbire”
Belis bir harîs, Aryakes bir hasud!
Nedir bilsem âya bu fetretde sesud?
Malik-i mülke ilka idermiş hasar!

Ne muceb onun mahvına ictisâr?

[1] bana kalsa ancak kibar ve a‘zâm

Ki herşeye onlar verir bir nizam,

Bugün ttifak itmeli gitmeli,

O bedbahta ta‘yin-i had itmeli

Bu suret-i karin isabet iken

İdüb harç süre nasbe hıyam

Onu azletmek ne lâzım kıyam?

Ne hasıl olur bizce şebhun ile

Dolub “Ninva” sahraları hun ile

Şu mülki otuz bir şehinşeh tamam,

Bu hale getirmiş idüb ihtimâm

-Ninos- dur iden vaz‘-ı devlet veli,

Ki bundan sekiz yüz sene evveli.

[1] a‘zâmın bu suretle isti‘mâli bir nakisa ise de değışdirilmedi. Edebadan bazı zevât-ı kiram istedikleri kadar o nakisayı i‘zam idebilir.

Hafidin telafi-i mafâtı mı?

Ninosdan kalan mesned-i saltanat,

Nû yağma o vecdin mükafâtı mı?

İdilmek niçün merkez-i şeytanat?

Bu dinle buluşmak, bu hoş bir karar.

Vazifen seher vakti bunda karar.

Üçüncü Temaşa

Akın Darakes, Abdülbail

Akın darakes__karanlıkda bildim emirû’l-arab

Abdülbail__Yüzünde fakat ruşeni-i turab

Akındarakes__Belusdan dimek geldi ilhamlar?

Abdlbail__ Akından ne lazım bu eyhamlar!

Akındarakes__ Takar-pezir olsa c'iz-i sefer

Abdlbail__ seferle beraber hususa zafer.

Akındarakes__ Ganimetde lakin akın bi-taraf

Abdlbail__ bu dinle kavuşmak yeter bir şeref

Akındarakes__ bu din mi? Neden sence ma'lum o nam?

Abdlbail__ nin odur en byk iğtinam?

Akındarakes__ Podesle senin var mı ya lfetin?

Akındarakes__ Aceb beynimizde rekabet mi var?

Abdlbail__ Aceb sizde de evvel muhta mı var?

Akındarakes__ fakat sevdiğin şey ayarın değil.

Abdlbail__ senin de ayarınsa yarın değil.

Akındarakes__ Bu hre enginle sena-ferdedir.

Abdlbail__ Burgabz o yzden tevaferdedir.

Akındarakes__ Siyher bir zenci ser-sefid.

Abdlbail__ Grrsn o mehden olur mstefid.

Akındarakes__ Vcudunda erke-i zehr-i damar,

Abdlbail__ Omehle nin itmem iktiran?

Ki bir leyle hoştur gelir ihtiran!

Akındarakes__ O kalben bana namzeddir bugn.

Hebdalbail__ İderken bugn intizr-ı saf

Olur sin yarın zar zar cefa!

Akındarakes__ Emel-i saf ve halis olursa, kader, tedabire elbet tevafuk ider.

Abdlbail__ Dua bunda bir aşk-ı mstemend icabet-i ma'şukadır nazmend.

Akındarakes__ Gnl hazzeder vasılı emhl ile.

Abdlbail__ Kime sayezender o nahl-ı zarif grrsn hull itse fasl-ı harif!

Akındarakes__ Hull eylemez dehre bir yle fasl! şafakdan uzaktır sana bağ ve sal.

Maba'dı Var.

SAYI 45

JPG 178

Birinci sene numro: 45 21 Şevval 1326	Pazar	28 Teşrin-i evvel 1324 10 Teşrin-i Sâni 1908
Abone şerâ'iti Selanik şehri için abone kayd idilmez. Memâlik-i Osmâniye için seneliği 140 guruş. Memâlik-i Osmâniye için altı aylığı 80 guruş. Memâlik-i ecnebiyye için seneliği 40 frank. Memâlik-i ecnebiyye için altı aylığı 22 frank. Cem'iyetin mekasıdına ve milletin menafı'ına hâdim her türlü asâr kabul olunur. Neşr olunmayan asâr i'ade idilmez.	İttihâd ve Terakkî İttihâd Kuvvetdir	İ'lanat ta'rifesi Birinci sahifede satırı 10 guruş. İkinci " " 5 " Üçüncü " " 3 " Dördüncü " " altmış pare İskonto ve sâ'ir şerâ'it için ayrıca ta'rife mevcuddur. Mahall-i idâresi : Selanik'de Hürriyet Meydanı dâ'ire-i mahsusadır. Gazeteye müte'allik her türlü hususat için idâre me'murluğuna müraca'at olunur.
Nüshası 10 paredir.	Osmanlı İttihad ve Terakki Cem'iyetinin Vasıta-i neşr efkârı olub Cumadan ma'dâ her gün neşr olunur siyasi, içtimâ'i, edebi ve fenni Osmanlı gazetesidir.	Nüshası 10 paredir.

Siyasiyât

İtalya Siyaseti Sis İçindedir

Yalnız şarkda değil, bütün mesâ'il-i alemde, Avrupa düvel-i mu'azzamasının ta'kib itdikleri mesalik-i siyasiye meyanında, tereddüdü, kararsızlığı i'tibarıyle temiz iden İtalya devletinin son seneler zarfında ta'kib eylediği meslek siyasetdir.

Siyasetin kava'id-ı umumiyesindendir ki icabına göre ileri geri sağa sola aşağı yukarı bakabilir. Ve sabahleyin takibi dilen meslek öğle üstü akşam üstü değiştirilebilir.

Bu tebdilat-ı atıyeye saik olan şey salikinin menafî‘-i düveliyesi olduğu cihetle her devlet menafî‘-i hakikiyesi ne cihetdedir. Ve ona göre nasıl bir meslek ta‘kib olunmak lazımgelir, onu ta‘yin etmek mecburiyetindedir.

Siyasetde kabul itdiğimiz bu tebdilâta tereddüd ma‘nası virilmemelidir. Belki de menafî‘-i hakikiye-i devletin istilzâm eylediği bir metanettir.

Biz bu esası teslim etmekle beraber İtalya siyaset-i haziresinde böyle bir metanet görmedğinden başka bir tereddüd derin bir tereddüd görüyoruz. Ve bunun menafî‘-i hakikiyesine tamamıyla menafî olduğu fikrindeyiz. Ve fikrimizin müstenid olduğu delâ’il hangileridir, işte burada onları ta‘dâd etmek istiyoruz.

Her ne suretle mülâhaza olunursa olunsun biz (Belucili) nin tasavvur itdiği gibi hukuk-ı düvelin mevcut olduğu fikrindeyiz. Devletler üzerinde ilzam hukuk ve ahkâm idecek bir kuvve-i fevkaladenin adem-i mevcudiyeti taraftarı değiliz. Ve o kuvveti de vicdan-ı umumi-i beşerde tasavvur idiyoruz. Fi’l-hakika onu zahirde teşhis idecek bir mahal-i mu‘inde bir re’isli iki veya dört a‘zalı bir mahkemesi yoktur. Fakat bu mahkemenin adem-i mevcudiyeti ihkak idilecek hakkın ma‘dumiyeti isbat ider mi?

Hususiyledir ki devletler arasında bir muhalefet-i hukukiye zuhura gelse onu fasl için ta‘yin idilmek adet olan hey’et, hey’et-i mevhumede değildir. Onlar birer hey’et-i beşeriyedir ki hakkın nüfuz ve te’siratına ma‘ruz o te’sirat tahtında ..?.. fikriyeye kapılmak, ve o hissiyat ve efkâr ile idâre-i umur etmek mecburiyeti tahtında mahkûm kalmışlardır.

Fasl-ı hak ve na-hak için denilen bir mevcudiyet-i ma‘neviyenin hayr-ı ma‘neviyede değil bir mevcudiyeti içtimâ’iyenin te’sirat ahkâmına tabi’dir. Ve iş böyle olunca hak mevcuttur. Hak mevcut olunca hak-şinaslık da mevcut, ve onu bâr-ı mahkûmiyeti altında ezecek bir fevt de vardır ki o vakit vicdan umumi-i beşerdir.

O halde hikmet hükümet icab ider ki hukuka hukuk-ı düveliyeye ri‘âyet olunsun ve hak şeklinin idenlere karşı bir bir cihad-ı samimi ile i’tiraz idilsün neden bugün hürriyete taleb olan hürriyet için mücahid iden kavimler milletler ilk hareket ahrarına da İngilizlere Fransızlara tevcih vecihe-i istimdâd idiyor? Evet neden? Benjamin Franklin iddi‘â-yı hak için niçün Fransa toprağına gelmeği düşünsün Osmanlılar niçün ilk hareket-ı mücahidanelerinde İngilizlere Fransızlara tevcih itsün?

İranlılar bu kanlı hürriyetlerinde neden İngilizlere, Fransızlara müracaat eylesün? Elbet bunların, birer sebebi birer sebep-i ictimâ’i ve siyasisi vardır ki o kavimler de böyle bir meyl-i mütehalik ile tecelli idiyor. Ve hiç şübhe yok ki bu temayüle mukabil görülen imdad ve mu‘âvenet, iddi‘â-yı hak iden o kavimlerde öyle te’sirat-ı minnet bırakır ki neticede yine o imdad iden hükümetlere menafî‘i azime te’mîn etmek tabi’idir, muhakkaktır.

Bugün hiçkimse iddia idemez ki İngilizlerin Fransızların meşrutiyet idare-i Osmaniye muhafaza etmekde bir istifadeleri olmasun. Fakat o sıyanete o himayeye o tevcihe bu istifade fedâ olsun...

Fi'l-hakika İtalya hükümeti meşrutiyetimize ma'arız bulunmamıştır. Hatta (Lucati) gibi i'âzim ricâli bizim için cihan-ı diğer makalât-ı hayr havahâne ile ruhlarımızı okşamamış bizi iltifat ve taltife müstağrak eylemiştir. Fakat bu tevcihatı ne İngilizler ne de Fransızlar kadar bir sırahat ile i'lan ve a'lâ itmemiştir. Hele İngilterenin hareket-i sariha-i alicenabanesine hiç imtisâl eylememiştir.

Acaba muhafaza-i hak emrinde vuku'bulacak bir hareket vazıha-i tevcihkârânesi menafi'ine, menafi'-i hayatiye-i düveliyesine muğayyer mi? Hayır değildir. Ve bunu isbat ideceğiz.

İtalya hükümeti bugün çekiç ile Urus arasındadır. Bir taraftan ittifak meselesine merbut, bir mukavele ile merbut diğer taraftan İngiltere Fransa i'tilâfı ile mü'telifdir. Fakat hem i'tilâfı hem ittifakı zayıf hatta pek zayıftır. (Deziv) de sağ sağ yanağını ittifak meselesine uydururken sol yanağını i'tilâf metanaya ohşatıyordu. Sağ elini ittifak misline uzatırken sol elini ittifak misline uzatıyordu. Ve zannediyordu ki bununla bir hareket-i akılânede bulunuyordu. Fakat hem onu hem bunu ağzab idiyordu. Hakimiyeti bahriye hakkında dünkü nüshamızla verdiğimiz tafsilat ve izahat bu halin bu siyaset-i mütereddidenin İtalya için nafi' olmadığını isbata kâfidir. Bugün İtalya hükümeti i'tilaf hesabına menafi'-i hayatiyesi nokta-i nazarından daha ziyade temayül etmek, hatta o i'tilâfı bir ittifak haline kalb etmek mecburiyetindedir. İtalya hükümeti sahili çok bahrî bir hükümetdir. Başka bir icmalimizi teşkil edecek olan Bahr-ı sefid hakimiyeti mes'elesi bugün İtalyanın en mühim mes'ele-i hayatiyesidir. Ve bunun içindir ki (Hakimiyet-i Bahriye) si mutlak olan İngiltere ile Fransaya merbut bulunmak mecburiyetindedir. Buna rağmen bu menafi'-i sarihaya rağmen acaba İtalyanın ittifak meselesinden ayrılamamasını intâc edecek bir sebep-i ciddi mevcut mudur?

Bu sebebi idare-i sabıka-i Osmaniye de aşıkarak görmek kabildi. İtalya hükümeti İşkodra vilayeti sahilinde bazı menafi' temin etmek hevesine düşmüştü. Avusturya ile Almanyanın kendi zararına olarak tevsi'-i nüfuz itmelerini kabul itmedikçe o menafi'den vazgeçemezdi. Fakat bugün safha-i ahvâl tamamıyla tebdil itmiş ve bir renk hakikat virilmeğe çalışılan o menafi' hayal olup gitmiştir.

Namusuna haysiyetine hayat-ı siyasiyesine mevcudiyetine elveda dimedikçe hükümet meşruta-i Osmaniye o gibi nüfuzları daire-i hakikate irca' itmeğe rıza gösteremez. Ve hal böyle olunca hangi sebep-i cediddir ki İtalyayı böyle bir siyaset-i mütereddide ta'kib itmeğe sevk ve icbar idiyor.

Biz iddiamızın lehine olarak İtalya için sarih ve kat'i bir siyaset takib etmekden mütevellid bir takım menafi'-i iktisadiye dahi ileri süreceğiz. Bugün Avusturya ticaretine karşı i'lân idilen harb-i cedidin en ziyade istifade edecek olan bize kurbiyeti i'tibarıyla İtalyayı görüyoruz. Çünkü nakliye masarısının eşyanın fiyatları üzerindeki te'siratını izale etmek tacirlerimizin en birinci emeli olacaktır.

Adriyatik denizinde mütekabil sahillerimiz vardır. Tacirler o kurbiyetden hiç şübhe yokdur ki istifade itmeğe şitabân olacaklardır.

Hele der-sa'âdet ve Selanik hududunun karib zamanlarda Adriyatik sahillerine doğru temdidi hususunda hissedilecek olan mecburiyet Avrupa-yı Osmaniye Asya-yı Osmaniye, hasılı memâlik-i Osmaniye'yi en ziyade Adriyatik denizine yani İtalyaya takrib itdirecektir. Bu kurbîyet İtalya ticaretinin bizde tevsi'î için en birinci bir sebep olacaktır.

Ve eminiz ki o hayalâtın te'min ideceği menafi'-i maddiyenin fevkinde kendi rızamızla hatta taht-ı müntemizde olarak menafi'-i fevkalade te'min idebilecektir.

O şimendiferlerin te'sisi vaktine kadar bugün Selanikle Berindizi arasında muntazam postalar te'sis idilir. İtalya tacirleri gelüb piyasayı ihtiyacı ticariye'yi tedkik ider. Emvâl-i ticariyelerini sevk iderlerse ve bununla beraber hükümet-i meşrutamıza karşı bir siyaset sariha ve kat'iyye gösterilirse hiç şübhe yokdur ki İtalya bundan hakiki menafi'-i iktisadiye te'min idecektir. Ve Avusturya emvâline bir havahiş gösterilecektir.

Bu mütala'anın isabetini bize isbat iden bir şey daha vardır ki o da İtalyan lisanının bilhassa vilayet-i selasete ziyadesiyle tevsi' itmiş bulunmasıdır. Hatta birkaç seneden beri Fransanın kilise mes'elesinden dolayı memleketimizde sakin Katoliklerin kısm-ı küllisinin himayesi İtalyaya devredilmişdir ki bu dahi nüfuzunun tevsi'ini teshil edecek mahiyettedir.

Hasılı İtalyayı mevkî'-i hazır-ı mütereddidinden tahlis edecek ve ona menafi' vefire te'min edecek bundan daha kati'û'l-te'sir bir siyaset tahayyül idemiyoruz.

Siyasetde tereddüd caiz değildir. Leh veya aleyhimizde bilhassa şu nazik zamanlarda kat'i bir hatt-ı hareket ta'kid etmek lazımdır. İtalyanın menafi'-i hassası hele hikmet-i hükümet İtalyayı İtalya siyasetini tereddüden vazgeçirmek için esbab-ı sahiha ve sarihadandır.

Zaman bu zamandır. Biz İtalya siyasetini sislere örtülmüş görüyoruz. (Deziv) ma'aşakası bir ma'aşaka-i nafi'a değildir.

Bu sesleri dağıtacak bâd-ı samimiyet ve sırahate bilginimiz açıktır., bekliyoruz.

Dahili Telgraflar

Perşembe:

Meb'us intihabatı hitam buldu. Eşraf-ı mahalliyeden Hacı Müftü Efendi ile Sırbılardan Savo Efendi yüz seksener ve Perşembe handân-ı kadiminden Fuad Paşa ile Vulçitrınlı Hasan Beğ de yüz yetmişer re'y ile intihab olunub mumâ-ileyhimden burada bulunanların önümüzdeki Pazartesi günü hareket edecekleri ma'ruzdır.

Şünûn-ı Dahiliye

Belediye Riyâseti Mes'ele

Selanik belediye re'isi hakkında birkaç günden beri Selanikte halk arasında bazı güne ihtilaf zuhur itmiş ve bu da bir takım kayl û kallere meydan virmiş olduğundan Osmanlı İttihad ve Terakki cem'iyetinin bu mes'ele ile kat'iyyen alakası olmadığı ve sırf şahsi olan bir keyfiyete cem'iyet asla müdahale itmez ise de her ne sebeble olursa olsun ahali arasında zuhur edecek ahvâl-i mü'ssifaya da nazar-ı bi-kabdi ile bakacağı derkâr olmasına nazaran ihtilâf..?..

tarafeynin hüsn-i niyet ibraz itmesiyle yakında bir taraf ve netice-pezir olmasını arzu eylediğinin beyan ve i'ânına lüzum görülmüşdür.

Selanik belediye re'isi Adil Beyden mersul varakada Yunanistanda irad itdiği nutkunun münderecâtı Yunan matbu'âtı tarafından tahrif ve tağyir idilerek neşr idilmiş olduğu cihetle tashihi hakkında mösyö Ralliye vuku'bulan müracaatı nazar-ı dikkate alınarak neşriyet-i mebhusanın tekzib idildiğinin cevaben kendisine iş'âr olunduğu beyan idilmektedir.

Kilise İhrakı

Teşrin-i sâninin yirmi sekizinci Salı gecesi saat altıda Gevgili kazâsına merbut (Uşan) karyesinde kâ'in Ulah kilisesi eşhas-ı meçhule tarafından kasden ihrak idilmiş ve hiç bir şey kurtulamamıştır.

Ferdası gün (Uşan) da mukim Ulahlardan bir takımları (Notya) nahiyesine müracaatle vak'ayı nahiye müdiriyetine ihbar itmişler ve müdirde (Uşan) karyesine azimet itmiş ise de geceleyin yangını görmüş olan iki Ulah kadını isticvâb itmediği gibi başka hiçbir kimsenin de ifadesine müracaat itmemiş ve bir gün köylülerden birisinin onda misafir olduktan sonra merkez nahiye avdet itmiştir.

Nahiye müdiri hakkında aldığımız bu haber muhakkak ise vazifesini hakkıyla ifa itmemiş olması nazar-ı dikkati celb ve hakkında mu'âmele-i kanuniyeyi mucib ahvâlden olduğu aşîkârdır.

(Ordu-yı Osmnaide hissiyat-ı müteakabile-i ahvatkârâne)

Üçüncü Osmanlı ordusu erkân-ı harbiye re'isi Ferik Perto Paşa hazretleri me'zunen der-sa'âdete hareketi sırasında ikinci ordu-yı Osmani hey'et zabitanına arz-ı selam ve ihtiram için Edirneye uğramış idi. Yirmi birinci nizamiye fırka-i Osmanisi zabitan gazinosunda müşârû'n-ileyha atideki telgrafname ile ordu kumandanı Mahmud Şevket Paşa hazretlerine tebşir eylemiş ve müşârû'n-ileyhe canibinden dahi ikinci ordu-yı Osmani zabitanına karşı hissiyat-ı şükrân-güzerâne ve ahvatkârâneyi musavvur olarak gerek Perto Paşa hazretlerine ve gerek ikinci ordu kumandanı Nazım Paşa hazretlerine telgrafnameler keşide idilmiştir.

Üçüncü ordu-yı Osmani erkân-ı harbiye re'isi Perto Paşadan ordu kumandanlığına yirmi birinci fırka-i Osmani zabitan gazinosunda şeref-acezeyi keşide olunan ziyafette üçüncü ordu-yı Osmani erkân-ı harbiye

Birinci sene	İttihad ve Terakki	Sahife 4
--------------	--------------------	----------

Fransaya vuku'bulan teklifi Fransanın derhal kabulü ile Haklı olmakla beraber hissiyat-ı i'tilâfkârâne ibraz eylediğini bildirmişidik.

Bilahere Almanya, Fransanın muhalefet ideceği zağmına kapılarak mes'elenin hükme havalisini teklif itdiği halde teklif vak'i kemal-i isti'câl ile kabulünü hoş görmediğinden hükm heyetinin toplanmasından evvel Fransanın mes'ele-i mezkûre hakkında beyân-ı i'tizar itmesini talep itmiştir.

Fransız hükümeti beyan-ı i'tizarı kabul itmemiş ve Fransız matbu'âtı yekzeban olarak hükümetin suret-i hareketini tesvib ve tahsin eylemiştir. Almanya şiddet etvar ve akvâlini ta'dil eylediyse de i'tizar noktasındaemrar eylemiş ve kendisinin dahi Kasablankadaki konsolosunun hareketini takbih ideceğini de bildirmiştir.

İş her iki tarafın suret-i i'tizarına ve bunun için isti'mal idecekleri cümlelere intikal iderek biri Almanya diğeri Fransa hariciye nazırı tarafından iki cümle yazılmışdır. Almanya hariciye nazırı şu cümleyi teklif idiyor. Fransa hükümeti Kasablanka hadisesinde Fransız askerinin hareket-i vakı'alarından dolayı izahr te'essüf ider. Almanya Kasablankadaki konsolosunun hadise-i mezkûrede vuku'bulan hareketini takbih eyler.

Fransa hariciye nazırı Mösyö Pişon ise şu cümleyi teklif idiyor. Fransa ve Almanya hükümetleri 25 Teşrin-i evvel tarihinde Kasablankada vuku'bulan hadiseden dolayı müşterekân izhâr-ı te'essüf iderler.

Mösyö Pişonun teklif vakı'ını pek meşgul ve suret-i cereyan vuku'aya tamamıyla muvaffak olduğu cihetle yalnız Fransa matbu'âtı tarafından sırahaten ve bilâ-kayd tasvib idilmekdedir.

Bu iki suret tahrir ve tesviyeden hangisinin kabul idileceği hakkında henüz bir haber yoksa da evvelki akşam şehrimizde münteşir (Jurnal do Salonik) gazetesine varid olan bir tekgrafnamede bir çare-i tesviye bulunduğu ve tarafının bu ebede bir varaka imza itdikleri bildiriliyor.

O halde hüküm hey'etinin içtimâ'ı tahakkuk idiyor ki netice-i müzakerâtdan kar'ilerimizi haberdar ideriz.

İttifak-ı Meslet

Almanya imparatoru ikinci Wilhelm birkaç günden beri Avusturyada kâ'in (Serkestoda) misaferetde bulunmaktadır. Avusturya gazeteleri bu seyahatin Arşidük Ferdinandın davet vakı'ası üzerine vuku'bulduğunu ve imparatorun avlamakla iştigal eylediğini yazıyorlarsa da bütün Avrupa matbu'âtı bu seyahate bir ehemmiyet mahsusa-i siyasiye atfitmekdedirler.

Ağleb ihtimalle nazaran Balkan mes'elesinde Avusturyanın tarz-ı hareketi İtalyanın menafı'ine muğayyer olduğu cihetle ittifak meseline târi olan zaifi izale etmek ve İtalya ile münasebetlerini takviye eylemek için Arşidük Ferdinandın Romaya seyahati vesâ'ilini istikmâl ve mesâ'il-i hazire hakkında müzakere itmişlerdir. Arşidük Ferdinandın Romaya seyahati (Papa) nın orada bulunmasından dolayı biraz müşkilât peyda idiyor. Zira: Avusturya Katolik bir hükümet olduğu cihetle Romaya gitdiği takdirde Vatikanı da ziyaret etmek lüzumu karşısında bulunuyor.

Halbuki Vatikanı ziyaret İtalya hükümeti için bir tahkir ad olunuyor. İmparator Wilhelm bu müşkilâtı izale etmek için (Papa) nezdinde bazı teşebbüslerde bulunacakmış.

Balkan mesâ'iline gelince bu hususda Almanya ile Avusturya müşterekan hareket itdiklerini ve Avusturyanın hukuk ..?.. Almanyanın i'tiraz değil hatta tasvib eylediğini söylemeğe bile hacet yoktur. Bu hususu kar'ilerimiz bilirler.

İstanbul

İstanbul Gazetelerinden:

Meclis-i vükelâda mebusan dâ'iresinin gelecek iki yüzü mütecaviz mebus efendilerle müntesibin matbu'ât ve zevadın isti'âbına gayr-ı kâfi olduğu hakkında dahiliye nezaretinden mevrud tezkire mütalaa olunarak iş'ar vaki' muvaffak bulunduğu ve lazım-gelen tahkikatın icrâsıyla her ne yapılmak lazım-gelirse hemen mevkî' tatbika vaz'ı ve bu babda Adliye nazırı Hasan Fehmi Paşa ve dahiliye nazırı Hakkı beğle şehremini Ziyor, teşrifatçı Behçet şehremini mu'avini Tevfik ve mahkeme-i temyiz a'zâsından İbrahim Beğlerle mimar Vedad Beğden mürekkeb bu komisyon teşkil kılınarak devn-i mebusan dâ'iresine gidilmiştir. Hayn-ı keşiflerinde salona doğru açılan kabullerin seddiyle yandan kapu güşâdı sağ ve sol taraf locaların şimdiki mahallinden kaldırılarak orasının salon haline efrağ ve matbu'ata tahsisi mebus salonu dahilinde inşa olunan mahal-i mahsusun matbu'at-ı dahiliye istinografi alet ve edevatıyla memurine terki ve bu inşaatın şehri Teşrin-i Saninin on üçüncü gününe kadar bilâ-kemal tamamen teslimi hey'et-i mezkûrece kararlaştırılmış ve hemen bu yolda inşaata ibtidar olunması nazar-ı müşarû'n-ileyhüma tarafından mimar Vedad Beğle emr olunmuş ve inşaata başlanmıştır.

İkinci fırkaya mensub Asakir-i Osmaniye'den iki tabur daha medine-i münevvereye müteveccihen hareket itmiştir.

Hükümet-i seniyye ile Bulgaristan arasındaki mesâ'il ma'laka-i maliyenin hal ve faslına me'mur tarafeyn delegelerinden mürekkeb olan komisyonun içtim'-ı ahiresinde düyun-ı umumiyeye tarafından verilen muhtıra üzerine Rumili şarkıye aid vergi hesabının tedkikatıyla iştilal edilmiş ve daire-i sadaretde Bulgaristan tarafından zabt olunan şimendiferlere dair şark demir yolları direktörleri hazır bulundukları halde müzakerât icrası tarafeyn delegelerince takrir eyleyerek komisyonda hazır bulunmak üzere direktörlerin da'vetine karar verilmiştir.

Taraf-ı padişahiden hazine-i maliyeye terk olunan emlâk-ı seniyyeye dair verilen defterdeki mahaller haricinde bir takım arazi ve emlâk seniyye daha mevcut olduğundan bunlara aid teklif-i emiriyenin dahi hazine-i celilece hayatı iktiza eylemektedir. Ahiren maliye nezaretince ittihaz olunan karar mucebince bu kabilden olan emlâk ve arazinin de defater-i tahririye derciyle vergi ve tekalif-i sairesinin tahsili umum vilayata tebliğ kılınmıştır. Bunlardan başka der-sa'âdetde bulunan kâffe-i akarat seniyyenin tahririyle sene-i haliyeden i'tibaren vergilerinin istifasına mübaşeret edilmesi dahi mukarrer olduğundan ona göre hazine-i hassa nezaretine evamir-i mukteziyenin ifâsı bâb-ı âliye arz edilmiştir.

Zabtiye nezâreti ile polis merakizi beyninde muhabere için telefon temdidine başlanmıştır.

Der-sa'âdet istinaf ticaret mahkemesi riyasetine umur-ı hukukiye müdiri semahatlı Necmeddin Beğefendi hazretleri

Umur-ı cezâ'ıye müdiriyyetine ibka Hafız Ali Rıza Efendi umur-ı hukukiye müdiriyyetine ibka-i Rıfat Beğ ta'yin olunmuşlardır.

Beşiktaş karakoluna memur jandarma ferikı Vasıf Paşa İşkodra jandarma kumandanı mirliya Esad Şişli jandarma kumandanı mirliya Mehmed Cezayir bahr-ı sefid jandarma kumandanı mirliya Şahin jandarma dâ'iresine memur mirliya Nuri Paşalar açığa ihraç olunmuşlardır.

Viyana sefaret seniyyesi baş kitabeti Viyana sefaret baş katibi saadetlü Münir Süreyya Beğ Efendiye tevcih kılınmıştır.

Devr-i istibdatda bazı ashab-ı gayret tarafından verilen ve bir gün lüzumu olur mülâhazasıyla hıfz idilmiş olan jurnallerin (belge tahrip) seçilmek üzere meclis-i mebusana vireceğini İkdâm Gazetesi yazıyor.

Teza'idini talep iden ser-karın sabık Hacı Ali Paşaya evvelce burada teka'idine terk itmediğinden dolayı teka'id maaşı tahsisi kabil olamayacağı Mülkiye teka'id sandığından bildirilmiştir.

(Belge tahrip) yalnız geçen sene zarfında Londrada kuyumcu (Doyson) ticarethanesinden kırk bin İngiliz lirası kıymetinde muhtelif mücevherat mübayi'a ve teslim itmiştir.

Şehzade Abdürrahim Efendi hazretleri gece saat bir raddelerinde köprüden Gata cihetine geçtiği sırada rakib olduğu esnada yerinin kira arabasına süratle çarparak parçalamış ve arabacı Mehmed müşârû'n-ileyhin arabasındaki bargirlerin dizginlerine sarılmış ise de polis tarafından men' edilmiştir.

Müşârû'n-ileyh hazretleri arabacının ismini ve arabasının numrosunu almışlardır.

Galatada Eski Parmak kapı sokağında kâ'in Bulgar kilisesine birkaç günden beri bir çek konularak çalınmakta olduğu Beyoğlu mutasarrıflığınca istihbar idilerek mezkûr kilisenin baş papasına hareketlerinin kavanin-i Osmaniyyeye muğayyer olduğu ve binâ'en-aleyh mezkûr çeki indirmeleri lüzumu tefhim olunmuş ise de baş papas ile despot tarafından Papalık makamından emr virilmedikçe çeki indirmeyecekleri cevabı virilmekle mu'âmele-i lazımenin icrâsına ibtidâr olunmuştur.

Cinayet mahkemesinde Beşiktaş hadise-i cinâ'iyesi fa'illerinin mahkemelerine bakılacak iken ma'iyyet seniyye çavuşlarından olan müttehimlerden Osman Çavuşun diğer müttehimler meyanında bulunamayarak vakt-i zamanıyla tebligat icrâ kılınamamış ve merkumun ahiren mensub olduğu daireden bi'l-celb cinayet tevkifhanesine teslim olunmuş ise de iddi'â-yı mefsuhiyet için main olan müddet-i kanuniye henüz münkazıye olmamış olduğundan mahkeme Perşembe gününe ta'lik kılınmıştır.

Firari izzet-i emlak ve emvâlinin idaresi için Avukat Vıram Şabuh Efendiyi vekâlete ta'yin itmiştir.

Umum Osmanlı askerinin elbisesinin avcı taburları elbisesi gibi toprak renginde i'mali kararlaştırılmıştır. Kaputlar da bu renkte i'mal idilecektir. Düğmeler ay yıldız işaretini havi

ve şimdiki gibi parlak değil donuk renkte olacaktır. Askere putin yerine tüzleflî putin virilecektir.

İstanbul jandarma alaylarının vücudunu ihsas idecek bir derece-i mükemmeliyete isâli için vilayat-ı salisede olduğu gibi üç jandarma mektebinin te'sis ve ihdası ile bu babda tesviyesine lüzum görünen mübalığın tesviyesine me'zuniyet i'tası hususu harbiye nezaretinden ba-tezkire Bâb-ı Aliye iş'âr olunmuştur.

Muharrerât

M. Kohen imzasıyla aldığımız bir varakadır:

11 Temmuz takib iden ilk eyyam-ı mübarekede anasır-ı gayr-ı müslimeye mensub efrad-ı Osmaninin kulübünde bir buhran ihtisasat bir inkılab-ı deruni peydâ olmuştur. 11 Temmuz kadar gayr-ı müslim vatandaşlarımızdan bir çoğu Türklere hükümet-i müstebde ve zalimenin zimamdarânı olan Türklere ilkaat-ı ecnebiyeye te'sirat semdaranesiyle zalim gaddar nazarıyla bakılır. Bir çok ahvalde Osmanlı tabi'iyetini sebep-i edbar ad itdiler. Yevm-i inkılabın afitab necat-bahş Türkleri zulüm gösteren zulmet istibdâdı izale iderek terk-i anasırının millet-i hakimenin millet-i naciye olduğunu meydan-ı alaniyete vaz' ve kalblerden zeng ta'assubu kin ve garaz mikroblarını def' itdi.

Bugün müslim gayr-ı müslim bir çok vatandaşlarımız göğüs kabartarak "Osmanlıyım" diyor. Ve aynı vatanın evladı olmak itibarıyla yekdiğerini kardaş biliyor. Fakat damarlarda seyelan iden kanı mü'esserat-ı örfiyei değışdirmek validenin koynunda öğrenilen lisanı ..?.. nisyana ilka itmek dâ'ire-i imkan haricinde olduğu için her bir unsur kavmiyetini. Teşkilat-ı mahsusasını muhafazaya çalışıyor. Cemaat revabıtını günden güne takviye ve te'yid idiyor.

Binâ'en-aleyh Musevi vatandaşlarımız da anasır-ı Osmaniye arasında bir mevkî-i mümtaz itmek emeliyle bezl-i sa'i ve gayretten hâli kalmadılar. Herşeyden evvel lisân-ı resminin ta'mimine hasr-ı mesai eylediler. Çünkü iyi bir kuvvet ihraz itmeğe çalışmak dolayısıyla vatanın terakki ve ta'âlisine hizmet idebilmek için evvel emirde lisan-ı resmîye aşına olmak icâb ider.

Bu lüzum ve vücub-ı kat'iyi his ve takdir iden Musevi vatandaşlarımız lisan-ı Osmaninin neşr ve ta'mimi için vesâ'ir tedabir-i mukteziyeye tevessül itmek üzere taraf taraf cemiyetler teşkil itmişler ve pek ciddi teşebbüsatda bulunmuşlardır. Ez-cümle Selanik "Musevi ta'mim lisan-ı Osmani" cemiyeti heryerden ziyade asâr-ı faaliyet ibraz itmekdedir. Mekteb-i üçuratı cemiyet tarafından verilerek feyziye ve terakki mekatib-i Osmaniyesine elli Musevi talebesi kayd itdirilmiş ve i'dâdi ile ittihad ve Terakki mekatibine kayd ve kabul itdirilmek üzere bir çok talebe tefrik edilmiştir. Bundan ma'dâ cem'iyet 1500 şakirdi şamil olan "Talimbod Tura" nam cemaat mektebini taht-ı idaresine alarak orada esas tahsilin Türkçe olması esbabını istikmâl eylemiş ve mekâtib-i Museviyede Türkçe icrâ-yı tedrisat idebilecek ibtidâ'i muallimler yetiştirmek üzere gecelere mahsus muntazam bir darû'l-mu'allimin te'sisine teşebbüs eylemiştir.

Cemiyet tarafından sarf idilmekte olan mesâ'i-i mütemadiyeye ve bi'l-cümle efrad-ı cemaat canibinden ibraz idilmekte olan hevees ve rağbete nazaran Selanikte ta'mim lisan-ı

Osmani hususunda az müddet zarfında pek parlak muvaffakiyetler istihsal olunacağı şüphesizdir.

Fakat bugünlerde bu hususda Musevi vatandaşlarımız arasında pek mühim bir bâb-ı münakaşa açılmışdır. Bazıları pek nakıs ve na-tamam olan İspanyolcanın yavaş yavaş terk ve zaten lisan-ı resmi olmak itibarıyla mükemmelen tahsiline çalışacak olan Türkçenin tedricen lisan-ı medar-zad ittihaz olunması lüzumunu basit ve etyan bir takımları ise İspanyolcanın nevakısı olarak lisan-ı medar-zad olmak üzere muhafaza olunarak Türkçenin yalnız lisan-ı resmi olmak itibarıyla tahsil idilmesi lazım-geldiğini iddia idiyorlar.

Fikrimce İspanyolcanın muhafazası ziya‘-ı evkatdan başka bir şey değildir. Bu lisan-ı milli dilimiz değildir. Arabistandan ma‘da memalik-i Osmaniye de mütemekkin olub İspanyolcayı tekellim ve isti‘mal iden Musevilerin adedi 150000 nüfustan ibaretdir. Kübar halk ile az çok tahsil gören gençler bu dili kullanmayub Fransızca veya İtalyanca tekellim iderler. Hal böyle iken birkaç yüz ...?.. ibaret olan fakir nakıs edebiyatsız bir lisanı mertebe-i kemale isal itmek mümkün olur mu mümkün olsa bile beyhude zahmet değil mi?

Biz Osmanlı olmak itibarıyla Türkçeyi mükemmel surette tahsil itmeğe mecbur olduğumuz gibi efradın kısm-ı a‘zamı tüccar olduğundan hergün münasebatda bulunduğumuz Rum, Sırb, Ulah, Arnavud gibi vatandaşlarımızın lisanlarıyla Fransızca Almanca İngilizce gibi elsine-i ecnebiyeye kesb-i vukuf itmek mecburiyetindeyiz. Hal böyle iken milli olmayan bir lisanı lisan-ı medar-zaddeye zayıf ve na-tavan etfalın dūş-i tahammülüne yükletmek ve onu ıslah için yeniden icad idercesine mesaiye bi-lüzum fedakarlıklara katlanmak kâr-ı akıl mıdır?

Madem ki bugün milli lisanımız yoktur, niçin memleketimizin lisan-ı resmi olan Türkçeyi milli dilimiz olmak üzere ittihaz itmeyelim. Tedrici surette bir maksada nail olmak müşkül bir şey değildir. Ama bütün efrad-ı cemaat mütehadden ve müttefikan bu yolda sa‘i ve ..?.. itmeli, istikbal gözetilerek mümkün olduğu kadar fedakarlığa katlanmalıdır.

Memalik-i Osmaniye'nin nekat-ı muhtelifesinde mütemekkin Musevilerin bu hususda mütehadden hareket itmeleri için der-sa‘âdet veya Selanikde bir kongre ad olunmalı ve muhtelif şehirlerden gelecek olan merhaslar tarafından ittihaz idilecek olan mukarrerat aynı zamanda her tarafda tatbik idilmelidir. İttihad kuvvetiyle bütün müşkilat iftiham olunabilir.

(İttihad ve Terakki)

Kohen Efendinin mütala‘at-ı vakı‘asına biz de iştirak ideriz. Bu yolda içtima‘ idecek olan bir kongrenin tesri‘-i maksada hadım olacağı şüphesizdir.

İ‘lanat

Sanad Efradı

3-Perdelik Temaşa

Muktedir muharrerlerimizden Kazım Nami Beğ tarafından yazılan bu piyes az zaman içinde müte‘addid sahifelerde mevkî‘-i temaşaya konmuş ve çok rağbet görmüş merak ile okunur ve muvaffakiyetle oynanır. Bir eser olduğundan kar’ilerimize tavsiye ideriz.

Fiyatı Selanik için beş hariç için beş buçukdur. Mahal-i fûruhtu Lover mağazası ve kanaat kütüphanesidir.

Rus İhtilâl Cem'iyetine Mensub

Bir Kadının Hayali

Rusya ihtilâlinin en feci' safhatını ve fedâkar kadının refekasıyle beraber ibraz itdiği mesaiyi tasvir ider, meraklı bir eser olub nasıl oldu müellifi tarafından muvaffakiyetle tercüme edilmiştir. Erbab-ı mütala'aya tavsiye ideriz.

Fiyatı Selanik için üç, hariç için üç buçuk guruşdur. Mahal-i fûruhtu Selanikte Kanaat kütüphanesidir.

Halid ve Hasan Faik

Bir çok senelerden beri mallarımızın zarafet ve metanetiyle emniyet-i umumiyeyle Halebe muvaffak olduğumuzdan bu kere dahi İngiliz, Amerika, Fransa ve Almanyanın en meşhur ve mu'tena fabrikalarının gayet nefis ve metin her türlü erkek zenne ve çocuklara aid eşyası rekabet kabul etmeyecek bir fiyat ile satılmaktadır.

Mağazamızda asla Avusturya malı olmadığını ilan ideriz. 10-2

SUN FIRE OFFICE

Sigorta (SUN) harik kumpanyası

1810 sene-i miladiyesinde Londrada te'sis edilmiş olan harîk sigorta kumpanyasıdır. Selanikte 1866 senesinden beri bir şube açılmışdır. (Sun) kumpanyası dünyanın en eski sigorta kumpanyasıdır. Ve dünyada daima birinci mevki'-i muhafaza itmiştir.

31 Kanun-ı evvel 1907 tarihinde sermayesi 2764234 ve hasılatı 1638466 İngiliz lirası Makedonyadaki umumi acenteleri Selanikte ..?.. 33, 34, ve 35 numroda sakın ..?.. ve şürekâsıdır.

Müdür-i mes'ûli Mehmed Talat

JPG 180

Birinci sene	İttihad ve Terakki	Sahife 3
--------------	--------------------	----------

Ta'vizatı namıyla vuku'bulan mutalebini kabule razı olmadıkları takdirde muharebeden ictinab etmek gayr-ı kabildir. Bu mutaleb kabul edilmezse Sırbistan ile Karadağ şem'a-i harbi bakarak Avrupa devletlerinin birbirine girişmelerine sebep olacaklardır deniliyordu.

1897 senesi ilkbaharında Atinada efkâr-ı umumiye'nin ümid etdikleri gibi Avrupa muharebe-i umumiyesi fikri bura siyasiyonunun efkârını tamamen işgal itmekte idi.

Şayân-ı kabul bir program takib itmesi ve teşvişat-ı hazıreden amili bazı menafi‘ te‘mine çalışması hakkında Sırbistana idilen nesayih kemal-i nefretle reddolunmakda ve mümkünü’l-kabul olmadığı söylenmekde idi. Ahalinin huruşı-i hissiyatı Karadağla akd idilen ittifak-ı askeri ile veliahdın çarı ziyaret itmek üzere buradan hareketi üzerine derece-i ahzabı bulmuşıdi. Bugün herşey değişdi. Avrupaya gönderilen me‘murin-i siyasiye ile buradaki sefer etrafında hükümeteolunan nesayih bu tebdili husule getirdiği gibi tavizat-ı araziye virmek hakkında dermiyan itdikleri mutalebe karşı Avrupa devletleri tarafından müttetikan cevap-ı red verilmesi Avusturyanın Tuna ve Sava sahillerinin nekat-ı muhtelifesinden asker cem‘ itmesi hakkında deveran iden şayi‘âata karşı hükümet-i mezkûrenin bu gibi teşebbüsatdan vazgeçmesi hele Rusyanın tebdil-i meslek eylemesi Sırbistandaki tebdili sarih eylemiştir.

Rusyada hal-i feverana gelen (Panislavizm) hissiyatı üzerine burada takviye bulan amal ile akıbinde veliahd prens Jurjek Petersburga vuku‘bulan seyhate rağmen gerek veliahdın gerekse Mösyö Pasçek nutukları o emellerin bahş eylediği kuvveti izale eylemiştir.

Fi‘l-hakika Rusya (Panislavizm) hakkında evvelden beri büründüğü mesleğe ..?.. Bosna-Hersekin ilhakını tanımak istemiyor. Fakat Sırbistan ile Bulgaristan tarafından emrivaki tanımamak ve ta‘vizat-ı arzıyye talep itmek hususunda idilecek teşebbüslere de ne iştirak ne de mu‘âvenet idiyor.

Rusyanın bu kararı İslav hükümet-i sağıresinin hamisi olmak nokta-i nazarından yüzünü ak bırakıyor.

Avusturya ise Bosna-Hersekde yerleşmiş olduğu cihetle hareket-i vakı‘asının Avrupa düvel-i mu‘azzaması tarafından tasdika iktiranını talep itmiyor.

Türkiye muvaffak-ı ta‘vizat mukabilinde ileride mu‘âmele-i iltihakıyeyi tasdik ideceği muhakkak olmakla beraber şimdilik tasdikden imtina‘ idiyor.

Sırbistan ise Karadağ ile mes‘elenin böyle mu‘allakda kalmasından memnun görünüyorlar. Ve er-geç emellerini husul-i pezir idecek şera‘itin zuhurundan emin görünüyorlar.

Sefer halinde bulunan bir milletin vekili sıfatıyla Rusyaya giden prens Jorej avdetinde sulh ve müsalemetin va‘zı kesildi. Ve şübhe yok ki ileride beyanat-ı hariç bu yanada bulunmaktan terakki idecektir. İmparator Fransuva Josef aleyhinde makalat yazmaktan ihtira‘ olunması hakkında matbu‘ata tebliğ kılınan emir hükümet bu tebdil-i müsalemet-kârânenin bir delili olarak telakki idilmelidir.

Avrupanın Sırbistan tarafından dermiyan olunan mutalebe cevap-ı muvaffakat vireceği hususunda burada kanaatvarıddir. Amili ve kıymetdar bazı ta‘vizat virileceği ihtimal dairesinde görünüyor.

İşte bütün bunlardır ki geçen hafta muhakkak gibi görünen ihtimal-i harb zahir halde zail olduğunu gösteriyor.

(Deyli Telgraf) gazetesi hükümet-i Osmaniye tarafından Bulgaristandan ta‘vizat-ı maliye olmak üzere beş yüz yirmi üç milyon frank talep olunacağını yazıyor.

Romada bulunan iş‘arata nazaran İtalya hükümetinin Berlin ve Viyana kabineleri nezdinde güya ittifak meselesine daha bir takım kuyud –ı iltihakıyyenin idhali hususunda teşebbüsde bulunduğu havadisi hararetli bir münakaşa-i kalemiyeye meydan açmıştır. İtalya hükümeti istihsal menafı‘i zatiye hususunda yalnız başına beyan-ı mütalaa idemeyeceğinden ve şimdiki halde ittifak ..?.. bu cihet hiç nazar-ı dikkate alınmadığından İtalya hükümetinin ittifak misline ahkamını tecdid itmeyeceği rivayet olunuyor.

Fransız Matbu‘âtı

Tan gazetesi Efenci 9 Teşrin-i Sani tarihli nüshasında Sofya muhabirinin bir mektubunu neşri diyor. Mektub-ı mezkûr Bulgaristanın der-sa‘âdet-i sabık kapı kethüdası Keşûf Efendinin ahval-i hazire ve Bulgaristan istiklali hakkındaki mütala‘âtını ihtiva eylediği cihetle aynen naklini münasib gördük.

Keşûf Efendi Kinadiyef ve Teodorof gibi el-halet’l-haze Bulgaristanda mevcud fark-ı siyasiyenin keyfiyet ve kemiyetçe en mühimlerinden birisinin reisidir. Bulgaristanda mevcud olan yüksek bir tabaka halkın münevverü’l-efkâr kısmının timsal-i meşhasıdır. Bana vuku‘bulan ifadatı ahval-i hazire nokta-i nazarından fevkaled mühimdir.

Keşûf Efendi bana dedi ki i‘lan-ı istiklal tarafımızdan mesai ve gayret-i milliyemizin netice-i hasenesi olmak üzere selamlanmıştır. Yalnız vakt-i i‘lanatın isabetini kayd-ı ihtiyatla telakki ideriz. İ‘lân-ı istiklalin te‘hiri ve herhalde Bosna-hersekden evvel adem-i icrâsı hakkında hükümetimize bazı nesayih icrâ eylediğini biliyoruz.

İstiklâliyetin suret-i i‘lânına gelince bunun meclis-i mebusan tarafından icrası ve meclis-i aliden de tasdıkı icab iderdi.

Eğer bunu Yunanistanın Girid hakkında yaptığı gibi millet tarafından yaptırıp da hey’et-i nazarın bir kararı ile yapılmasa idi daha ziyade menafi‘-i te‘min iderdik.

İ‘lân-ı istiklâlin Sobranya meclisi tarafından icrâsı lüzumunu isbat iden bir nokta daha vardır ki o da son ilkbahrda bulunan (Demokrat) lara büyük bir ekseriyet-i âra kazandırmış olmasıdır. (Demokrat) ların bu emniyeti i‘lân-ı istiklale muvaffakat edeceklerine bir delil idi.

İ‘lân-ı istiklal mes‘elesi (Demokrat) ların prgramı dahilinde değildi. Nazar-ı hazireden hiç birinin nutkunda istiklal mes‘elesinden bahsedilmemişti. Şimendifer hattının işgali mes‘elesini dahi sükût ile geçişdirmişlerdi. Şimendifer hattı amelenin tatil işgali sebebi cemiliyesi tahtında işgal idilmemeliydi. Madem ki i‘lân-ı istiklal olunması karargir idi, artık şimendifer hattını böyle bir sebep tahtında işgale hacet yokdu.

Zira i‘lân-ı istiklal olunduğu gibi şimendifer hattı tabi‘atıyla bize kalacaktı. Bu babda Bulgaristan bir çok emsal-i tarihiye zıkr ve ta‘dâd idebilirdi. Mesela (Alsas-Loren) in Almanyaya ilhakı üzerine orada ki bütün şimendifer hududu Almanyaya tabi‘atıyla intikal eylemişti.

Hükümet-i hazire ilan ettiği programda tekalifi tahfif ideceğini vaad etmişti. Halbuki bu tahkikata uğurlar olsun.

İ'lân-ı istiklal bizi çok masarıfa sokacak ve bütçedeki açığımızı techiz idecektir. Bu açık şimdiye kadar (155) milyon frank raddesindedir. Bu açığa Türkiye'ye verilecek ta'vizat-ı maliye ile düyun-ı gayr-ı muntazamanın tesviyesi için icab iden mebalığı ilave iderseniz ifadatımın isabetini anlarsınız. Yalnız düyun-ı gayr-ı muntazama (100) milyon frank raddesindedir. İşte hey'et-i nazarın Türkiye'ye maliye vermemek hususunda vuku'bulan beyanat-ı kat'iyelerinin hikmeti budur.

Re'is-i nazar 14 Teşrin-i evvel tarihinde İstiklali para ile değil kanla almağa hazır olduğunu söylediği halde 17 tarihinde Fransa sefiri mösyö (Balelevolga) gönderdiği mektubda Türkiye'ye ta'vizat vermek lüzumunu akhâm idiyordu. Böyle anı bir tebdil-i zemamdarın hükümetin bir sıfat-ı zahire ile idare-i umur itdiklerine delalet ediyor ki bu hal Bulgaristanın nüfuz-ı siyasetini dışar zaif edecek mahiyettedir.

Fakat hatayası her ne olursa olsun müzakerat-ı hazirenin müşkilatını efham itmesini ve Bulgaristana mümkün olduğu kadar az fedakarlıklar itdirmesini temenni ediyoruz. Düvel-i hamse-i mu'azzamanın geçen haftaki beyanatından sonra harb ihtimali tamamen zail olduğu fikrindeyim.

Eğer Avrupa Bulgaristan bütçesinin hal-i hazırını nazar-ı i'tibare alarak Türkiye'ye çok talebde bulunmaması nasihat ider, ve diğer taraftan Türkiye Bulgaristanla iyi geçinmekden ve Avrupa-yı Osmanideki Bulgarları hüsn-i suretle idare etmekden hasıl olacak meşâğlı takdir iderse o vakit meşrutiyet idarenin muvaffakiyetini te'min ider.

Sobranyarda Ne Dönüyor?

Sobranyarda milli parti rü'esasından Gospodin Todorof irad eylediği nutukda ber-vech-i âti idare-i kelim itmişti.

Bulgaristan mebusanı efendiler Makedonya mes'elesini de layıkıyla takdir ve hal itmeği düşünemiyoruz. Makedonya mes'elesinin hal ve faslında maksad oranın muhaberet-i idareye nailini asla nazar-ı i'tibare alınmayub ancak oradaki Bulgarların oradaki milletimizin emen-i hayat ve refahını taht-ı te'mine almak olmalıdır. İşte bu fikre göre Temmuz on birde vuku'a gelen inkılab-ı Osmaniye yardım itmemiz lazım idi. Bu hususda genç Türklerin emniyet ve tevcihini kazanmamız lazım idi. Genç Türkle bu hususda samimiyeti muhakkakdı. Halbuki hükümet-i hazire bu fırsatı kaçırdı. Böyle bir samimiyete karşı akisü'l-amilde bulundu. Bütün devletler Osmanlı hükümet-i cedidesini o inkılab-ı ahiri tebrike koşdukları halde bizim hükümetimiz onlara karşı hep ihtiyatla soğuk davrandı. Hatta bu inkılabı ihtiyatla baktıklarını yani Türklerin adam olmağa isti'dadları olup olmadığı hususunu ihtiyatla telakki edeceklerini bazı gazetecilere söylediler. Şu hareketleri ise bi't-tab' Bulgarya menafi'ine asla muvaffak değildi.

Gayr-ı ma'kuldü. Biz Türkiye'ye mevcut olan bütün menafi'-i siyasiye ve iktisadiyemizi bugünkü çarlığa veya sair gürültülü işlere asla muhtaç olmaksızın daha muvaffak ve dostane suretlerle tesviye idecekdik. Biz genç Türklere bugün yardım etmeliydik. Herhalde şimdiki

Osmanlı hükümet-i meşrutasının dostluğunu kazanmak hususu Bulgar ordusunun barosuna görünmekden daha menfaatli idi. Madem ki istiklal bize lazımdı Türklerin böyle Meşrutiyeti ilan ittikleri bir sırada bunu ilana kıyam doğru değildi. 1906-1907 seneleri bunu yapsa idik belki daha iyi idi. Herhalde Türklerin hürriyet için çalışdıkları bir zamanda zivengüşâne daveranemiz namusum idi. Osmanlı inkılab-ı ahiri i'lân idilir idilmez bütün devletler böyle bir fazilet önünde boyun eğdiler. Biz dahi böyle olmalı idik. Ben yalnız Sofyada değil taşralarda dahi “Biz Türklerle dostluk isteriz” nidalarını işitmek isterim hūlasatū'l-halasa mensub olduğum milli fırkanın son kararı hükümet-i hazırenin bu babda hataya düşdüğü zeminindedir.

Keşūf hadisesiyle şimendifer meselesinin bu yolda yani Türkiye dostluğunu te'min ile hal ve tesviyesi imkânı var iken artık çarlık i'lânının hiç lüzumu yokdu. Bulgar milletinin daha vasi' bir suretde te'min-i menafi'e muvaffak olmasıyla vuku'ı lazım-gelir idi. Herhalde hükümetin keyfiyeti evvel bavel kamaradan istimzacı mutlak şart idi. Çünkü bu gibi hadiseler ileride bir muharebeyi de intâc idebileceğinden Kanun-ı esasimizin altıncı maddesi mucebince çar ağvâtının mutlak suretde meclis-i kebir milli tarafından i'tası lazımdır. Şu halde kanun-ı esasinin bir çok maddeleri tağyir olunmuş dimekdir. Dimek oluyor ki hükümet-i hazırenin hareket vak'ası resmîyet, kanun-ı dahilinde değildir.

Reis nazar-ı kanun-ı esasi ahkâmına menafi olarak çar hazretlerine haşmetlü denileceğini beyan eylemişti. Harici ve dahili bir tehlike hulûl itmeyince bunun mahiyeti ta'yin idilemez. Çarlık ünvanı böyle bir tehlikeden ari idi. Hükümet daha ilk içtima'da hatasını itiraf etmeliydi. Prenslik ünvanının çarlığa tebdili bir ehemmiyet-i umumiyeyi haiz olamaz eğer demokratlık bunu zannediyorsa şu husus beni hiçbir zaman demokrat olmağa sevk itmez.

Bulgar hükümetinin bi'l-cümle if'alini tasvib ve hükümete mu'âvenet ve beyan-ı i'timad itmek üzere de demokrat fırkasının taşra şube ve merakizine ve hükümete mensut bazı zevat mu'tebereye Sofyadan bazı evamir i'ta olunmuştur.

Bulgaristan istiklaliyeti ile Türkiyeye tazminat namıyla te'diyesi İstanbulda karargir olacak mebalığ-ı nakdiyenin inhasını ittihaz idilecek diğer kâffe-i mukarreratın umum Bulgar milleti tarafından ma'û'l-memnuniye kabul idileceğini beyan itmek üzere müsenifler akd olunması da tavsiye idilmiştir.

Sobranıya meclis-i a'zasının ekseriyetini teşkil iden hey'et-i meb'usan tarafından hafıyyen bir ictimâ' akd idilerek Bulgar hükümetinin meslek-i hazırı mesâ'il-i mu'allaka-i hazıre münasebetiyle mebusan a'zâsından ba'zısının Türkiye aleyhinde isti'mal eylediği lisân-ı şedid mevzu'bahis idilmiştir.

Re'is-i nazar Mösyö Malinof bundan böyle Türkiye hakkında idare idecekleri lisan-ı takyidkârânenin daire-i i'tidâlde cereyan itmesini a'zâya ihtar tmiştir.

Petersburgdan alınan ma'lumata nazaran şehir-i mezkûrda bulunan Karadağ merhası Mösyö Boskoviç Rusya hariciye nezaretine hükümet-i metbu'âsının mutalebatını havi bir cedvel arz itmiştir. Sırbistan ile Karadağ hükümetleri in'ikadı mutasavvur olan beyne'l-düvel konferansda âtideki mutalebatın mevzu'bahis olunmasını talep idiyorlar.

Avusturya tarafından ilhak idilen Bosna-Hersek eyaletlerinin ya Türkiyeye i'âdesi yahud muhtariyet idareye mazhar idilmesi ve memâlik-i mezkûre Türkiyeden suret-i kat'iyede ayrılacak olursa ahalisinin din, mezheb, lisan ve hukuk tarihiye-i mevruseleri i'tibarıyla bir iki vilayet-i Sırbıye ile Karadağa aid olacağından hükümetin mezkûriyetine ilhak idilmesi Karadağ kendisine Hersek ile Rağoz eyaletinin ilhakıyla iktifa ideceğini dermiyan eylemiş ve mutalebat vakı'ası es'âf idilmediği takdirde silaha sarılacağını i'lân itmiştir.

Sırbistanın kariben akdî mukarrer konferansın vireceği netayice intizar ideceği ancak bu netice-i müstahsale Sırbıyenin menafî'ine muğayyer bir renk irâ'e itdiği takdirde tedabir ve teşebbüsât-ı şedideye başvuru hakkında bazı gazeteler tarafından şimdiye kadar iş'a idilen havadisın sahte makarin olduğu bu kere Petersburgdan avdet iden veliahdın suret-i ifadesinden de anlaşılmıştır.

“Seroba” gazetesi Petersburg hükümetinin mukarrerat-ı ahiresinin iki mes'eleye mübtteni olduğunu yazıyor. Sırb hilafgiran fırkası pek tabî'idir ki kendi menafî'ine arzusuna tevafuk ideni adile, hakkaniyete mukarin diye kabul edecek halbu ki bunun içinde onların Hostana muğayyer olanı hakikat diye telakki itmek daha iyidir.

Romanya da Avusturya aleyhine şiddetli nümayişler devam itmektedir. Bir çok şehirlerde mitingler akd idilerek Avusturya takbih ve tahkir edilmiş ve hatta bazı yerlerde Avusturya konsoloshanesine taarruz idilmek istenildiğinden asker celbine lüzum görülmüştür.

Sırbistanda gönüllü olarak askere kayd olunanların adedi kırk bini bulmuştur. Bunlardan kısm-ı a'zâmı İtalyan ve mütebakîsi Rus, Fransız, İngiliz Amerikan ve İspanyoldur.

Berlinden alınan telgrafnamelere nazaran Sırbistan hükümetinin teslihane devamından dolayı Avusturya tarafından düvel-i mu'azzamaya vakî olan ihtarat üzerine Sırbistana bir an evvel teslihatı tatil ve cem' eylediği efrad-ı redifeyi terhis itmesi hususunda düvel-i mu'azzama canibinden tebligat-ı mü'ekkece icrâ olunmuştur. Ma'mafih dün gece gelen telgrafnamelere göre Sırbistan hükümeti tenbihat-ı vak'aya rağmen kemâl-i keremi ile teslihatda ber-devamdır. Hatta mustahfiz asâkirin toplanması için emirler bile i'ta idildiği bildiriliyor.

İ'lân

Selanik Mekteb-i Hukuk müdiriyetinden vârid olmuştur.

Beş yüz gurus maaşlı Selanik mekteb-i hukuk kitabetine taleb olanların Teşrin-i sâninin beşinci günü akşamına kadar mekteb müdiriyetine resmen müracaatleri i'lân olunur.

JPG 181

Birinci Sene	İttihak ve Terakki	birinci sene
--------------	--------------------	--------------

Re'isi sıfatıyla hakk-ı acizanemde ibraz olunan asâr-ı ahudu kemâl-i fahr ile arz ider ve ikinci ordu hey'et-i zabitanın üçüncü ordu zabitanı hakkında hissiyat fevkalade-i ahvatkârâne beslemekte olduklarını tebşire mesarî'ât eylerim ferman.

Üçüncü ordu kumandanı Mahmud Şevket Paşa'dan ikinci ordu-yı Osmani kumandanı Nazım Paşaya ikinci ordu-yı Osmani zabitanı tarafından üçüncü ordu erkân-ı harbiye re'isi sıfatıyla Perto Paşa hakkında gösterilen asâr-ı ahut ve üçüncü ordu zabitanına karşı ibraz olunan hissiyat-ı meveddetkârı dolayısıyla bütün silah arkadaşlarımla beraber ikinci ordu kahraman zabitanına arz-ı teşekkürat eylerim efendim.

Şevket Paşadan erkân-ı harbiye re'isi Perto Paşaya ikinci ordu-yı Osmani zabitanı tarafından üçüncü ordu zabitanı hakkında ibraz olunan asâr-ı ahvatkârâne ve meveddet-prveraneden dolayı bütün silah arkadaşlarımla beraber kahraman ikinci ordu hey'et-i zabitanına teşekkür itmek takdimini rica eylerim efendim.

Maliye nezaretidüyun-ı gayr-ı muntaza hakkında bir karar verilmesini bab-ı aliden talep eylemiştir. Mes'ele şura-yı devletde mevkî-i tezkire konulacaktır. Maliye müşaviri Mösyö Loranın bu babda altı madde üzerine tanzim itdiği layihası da şurâ-yı devlete gönderilmiştir.

Harbiye nezareti tarafından Kalsroher fabrikalarına sipariş idilen üç yüz milyon mavzer fişenginin kontarotosunun bugünlerde imza idilmek üzere bulunduğunu "Noyafereyeyere" yazıyor.

Limni adasının Osmnalı donanması için [Emenü'l-harekat] ittihaz edilmesi karargir olduğu Almanca gazetelerde okunmuştur.

Hariciye nazırı Tefik Paşanın meclis-i mebusanın küşadından evvel me'muriyetinden çekilmek istediğini "Noyeferepere" yazıyor.

Yunanistanda bir Fransız kumpanyası tarafından inşa idilmekte ve kariben hitam bulacak olan hudud-ı şimendifer hattının devlet-i Osmaniye şimendifer hatlarıyla iltisakı zamanında şirket-i mezkûrenin İstanbulda teşebbüsât-ı lazımede bulunduğu sakrib gazetesi yazıyor.

Yunan meclis-i mebusanı fırka-i muhalife re'isi Mösyö Ralli Yanyadan Ergeriye gitmiş ve ahali tarafından hüsn-i kabul görmüştür. Bugünlerde Etnede meclis-i mebusan küşad idileceğinden yevm-i güşadında hazır bulunmak üzere mumâ-ileyhin icrâ eylemekte olduğu silsile-i seyhate artık hitam virerek yakında Etneye avdet ideceğini Yunan gazeteleri yazıyor.

Kanun-ı Esasi ve Arnavutlar

Fransız Caytung gazetesi diyor ki: Türkiyede kanun-ı esasinin yeniden mevkî-i tatbika konması üzerine Arnavutların vaz' ve hareketlerinde görülen asâr silah bilhassa calib-i nazar-ı dikkatdir.

Evvelce ..?.. hizmet-i askeriye davet idilecek kar'a efradı büyük fedakarlıklar ihtiyari zevat-ı ma'lume ve ma'rufenin oralara i'zamı gibi müşkilât-ı azime ile celb olunurdu. Fakat evvelce bu derece ibraz-ı tatbiat iden Arnavutlar bugün kemal-i fahr ve mesarla ve hatta bilâ-davet gönüllü olarak hizmet-i askeriye dehalet idiyorlar. Yakuve ve civarı sekenesi ki Arnavutluğun bütün erbâb-ı kıyamının merkezidir. Hükümetle müracaatle arz-ı hizmet itmişler

ve on bin kişiden mürekkeb bir ordunun teşkilini taleb itmişlerdir. İ‘lan-ı hürriyeti müteakib Ferizvikde akd olunan “Besa” şimdiki kadar misli na-mesbuk bir hareketdir.

Devr-i sabıkda askerlik Arnavutlar nazarında makhur bir nazarla görülürdü. Bugün zabitan ve efrâd-ı askeriye büyük bir hürmet ve muhabbetle kucaklıyorlar. Çünkü i‘lan-ı hürriyetle te’sis-i ağvat idildi. Hatta bu rabıta-i kalbiyeye bir delil re‘na olmak üzere Arnavud beğlerinden hepsinin askere yüz yüz elli lira i‘ta ile mu‘âvenet-i nakdiyede bulunduklarını yazabiliyoruz. Bu zevat-ı ma‘rufenin askere nefis yemekler ve muntazam elbise dikilmesi gayretinde bulunmaları Arnavutlu efkâr-ı umumiyesinin pek parlak surete tahvil ittiğine beraat istihlâldir.

Edirne sancağı mebusluğuna doktor Rıza Tevfik Beğ Efendi intihab edilmiştir. Doktorun ma‘lumat-ı vesi‘asından zekasından pek çok hizmetler ümidi diyoruz. Rıza Tevfik hakkında fazla söz söylemeği zaid görüyoruz. Zira, kendisini kendisi tanıtmıştır.

Tebrikat ve temenni-i Muvaffakiyet

Çatalcadan ma‘ruf bir imza ile aldığımız varakadır.

İttihad ve Terakki gazetesinin 21 Teşrin-i evvel sene 324 tarih ve “38” numrolu nüshasında Atınada münteşir (Neonasti) gazetesinden iktibasen Çatalca mutasarrıflığı dahilinde Genç Türk komitesine mensub bazılarının köylerde keşf ve gûzar iderek kendisine Bulgar eksarhahanesine dehalet itmelerini tavsiye eylediklerinden dolayı Patrik Yevakim Efendi ile hey‘et-i ruhbanıye iştikarnameler yazıldığına dair fıkra görüldü. Halbuki Çatalcanın Bulgar köylülerinden bazıları Bulgar mu‘allim ve Papas getirmek üzere olduklarını Çatalca İttihad ve Terakki merkezine müracaatle bildirmeleri üzerine bu gibi mesâ’il hakkında hükümet-i mahalliye müracaatleri icab ideceği kendilerine tefhim olunmuş ve o suretle hükümete müracaat itmişler ise de cevap beklemeksizin gerek Daskalos ve gerek Papaslarını değiştirdiklerinden Rumlarla aralarında zıddiyet hasıl olmuştur. Hatta bi‘l-ahere hükümet taraından bu babdaki teşebbüsler pek mümkün olamayacağına dair verilen emre de itaat itmemişlerdir. Bunun üzerine Çatalca hadisesi zuhur ittiği zaman Çatakça jandarma kumandanıyla efrad-ı cem‘iyetden iki kişi doruca kestanelik Rum karyesine giderek o sırada bulunan Rum metropolid vekili ve köy papası ve köy mu‘teberanı karyeye toplanmış ve ta‘mik vuku‘ât idilmiş olduğu gibi Çanakçaya esna-yı azimetde de metropolid vekili dahi arabaya alınarak Çatakçada beraberce tahkikat icrâ edilmiştir. Bundan evvel Edirne Bulgar hükümeti mu‘allimlerinden Kostantin Gürgef Efendi Bulgar köylerine nesayih-i lazımede bulunmak üzere gitmek arzusuyla Çorludan tavsiye ile gelmiş ise de muvaffak görülmeyerek arzusuna memana‘at idilmiş ve hemen Edirneye davet itdirilmiştir. Binâ’en-aleyh “Neonasti” gazetesinin neşriyat vak‘ası sırf yalandan ibaretdir. Tekzib edilmesi ricâ olunur.

Selanik

Siroz sancağınca mebusluğa intihab olunan izzetlü Midhat Beğ efendi müntehablarının meclis-i mebusanca şayan-ı müzakere ve tedkik olacak mutalebini istimâ‘ ve kayd itmek üzere Siroza azimet ve dünkü gün şehrimize avdet eylemiştir.

Midhat Beğefendi bu seyahatlerinden fevkalade memnun kalmış ve ahvâl ve ihtiyacat-ı umumiye-i liva hakkında iktisabi eylediği ma'lumatı tedkik ile meşgul bulunmuştur. Meclis-i mebusanda ..?.. bazı teklifatda bulunacağı istihbar kılınmıştır.

Şehrimiz ticaret mahkemesi a'zâsından ref'etlû Nesim Mazalyah Efendi İzmir sancağınca mebus-ı intihab idilmiştir.

Nesim Mazalyah Efendi, mekteb-i hukukdan me'zun cidden zeki ma'lumat-ı hukukiye ve içtima'iyeye Türkçe ve Fransızcaya ..?.. vakıf, hamiyet-perver Musevi vatandaşlarımızdandır.

İzmir ahalisinin bu intihablarında pek isabet itdiklerini beyana mesarî'at ideriz.

Nesim Efendiyi tebrik ve vazife-i mühimme-i mebusiyesinde muvaffak olmasını an-samimû'l-kalb temenni ideriz.

Dünkü geceki harik dünkü gece saha karşı Susudi hanında Sandıkcı Buhan Samuel ve şeriki Harun Matarasonun dükkanlarından ateş zuhur iderek etrafına sirayetle on iki mağaza bir matba'a muhterik olduğu halde basılmışdır. Ateş çıkan dükkan kırk beş liraya sigortalı olduğu gibi muhterik olanların dahi ekserisi sigortalı imiş ateşin sebep-i zuhuru hakkında tahkikat icrâ idilmekdedir.

Geçen Perşembe günü bedestan ve çarşı içinde zabitanın keşetdiği küçük çocuklardan mürekkeb Ark kumpanyasının sirkat itdiği eşyaların kâffesi zahire ihraç edilüb bir takımı sahiblerine iade edilmiş ve bir takımı da polis dairesinde hıfz idilmiştir. Küçük hırsızlar adliyyeye tevdi' edilmişlerdir.

Kesendire kazâsı teşkil iden karranın kesir ve dağınık olması umur-ı inzibatıyece bazı mertebe dai-i müşkilat olduğu anlaşılmasına ve ve Poliroz karyesinin merkez kazâ olacak derecede haiz-i ehemmiyet olmamasına mebni kazânın ikiye tefrik ve naksisiyle ve merkez kazânın (belge tahrip) kaimakamlığın ikinci sınıfa tenzili ve Larigo karyesi merkez olmak üzere üçüncü sınıftan yeni bir kazâ teşkili meclis-i idare-i valayınca taht-ı karara alınarak teşkilatın bu suretleicrası Selanik vilayetinden dahiliye nezaretine iş'âr olunmuştur.

Selanik mekteb-i i'dâdisinde Bosnadan i'tibaren Arnavudca lisan-ı terisatının programa idhal edilmesi mekteb-i mezkûr talebesi tarafından istid'â olunmasıyle icrâ-yı icabı maarif nezaretine iş'âr olunmuştur.

Ustrumca kasabasında bir ibtidai ve bir rüşdiye mektebinin müceddedan inşası için muktezi sekiz yüz lira tahsisatın sene-i atıye bütçesine idhal edilmesi vilayetden maarif nazırına yazılmışdır.

Vilayet-i ziraat istatistik me'muru Sevgiyas Efendi Manastır vilayeti ziraat müdiyetine ta'yin olunmuştur. Sevgiyas Efendi zeki müttelikin vağbur bir zat olduğundan Manastır umur-ı zirâ'ıyyesine hizmet-i ciddiyeifâ ideceğini ümid ideriz.

Keresteci esnafından sekiz imza ile aldığımız bir varakada geçen Perşembe günü akşam bedestanı civarında Yerlipeli Halil nam şahsın Keresteci Ali namında birisi tarafından

katlolunduğı yazılmasına mebni keresteci esnafı arasında böyle bir adam bulunmadığından ve binâ'en-aleyh (Ali) ismindeki keresteciler bundan müte'essir olduklarından katl-i âlinin Manastır otelinde kahvecilik iden amili olduğu cihetle keyfiyetin o suretle tashihi rica idilmiştir.

Beyân-ı Teşekkür

Selanik mebusluğuna intihab olunan Manuel Karasu Efendi kendisine telgrafla beyân-ı tebrikat iden zevata bilhassa arz-ı teşekkür için gazetemizi tevasıt idiyor.

“İttihad ve Terakki” nin Tefrikası 5

Sardanapal

Manzum Tiyatro

Mü'ellifi: Abdülhak Hamid

“Maba'd”

Büyük fikr hoşdur büyük söz değil

Akındarakes__ İki kalb tevaim neden ayrılır?

Eğer idilirse beden ayrılır.

Ölürsek de makber mi arvaha sed?

İki cesimimizden çıkar bir cesed

Abdülbail__ Sen evvel bunda bir ..?.. ser-firaz,

Geçerken sana nur serpmiş biraz.

Fakat bize eyler grub afitab,

Akındarakes__..?.. birlikte eyler şitâb

Onun üstüne nur-ı irfân gibi

“İkisi de muhalif cihetlerden hiddet ve süratle çıkub giderler”

“Birinci faslın ikinci kısmı”

Ninova şehri civarında hurma ağaçlarıyla mezin bir ..vahişkarar”

Ötede beride sadame-i tarihle yıkılmış boş asâr ve eşcar ve mekabir görünüyor”

Birinci Temaşa

“Yodes Semiramis, Bakteriyanamis Suriyet”

Suriyet

Şu sahra-yı vahşi-i mürdem-karib
Periler güzergahı câ-yı garib
Ki sevdaya şiddet verir vahşeti
Dil safi titretse de dehşeti
Semadan güzeldir, denizden güzel,
Değildir fakat zatınızdan güzel
“Yodes mükedder geziniyor”
Bakteriyanamis
Şunu sormada var fakat ızdırar,
Ne olsa gerek mucib-i ağrar?
Ya Asuryan şahinin dahteri,
Ki fevk-i süreyyadadır ahteri
Bu yolda olursa melûl ve hazin,
Ne olmaz ..?.. hizmet-gezin?
Yodes
Bugün şah olub da ne bulmuş peder?
Umumi değil mi sürur ve keder?
“Zemin Küb”
Benim zir-i yapımda efseris,
Nice şahlar var yatur seriş
Şu sahra-yı gabara şu çemen turab
İder kalb-i hassası bir ızdırab
Bu viraneye sen de hayretle bak
Ne ma‘muredir çeşm-i ibretle bak
Şu تنها mekabirle şehir-i harab
Gülistan yevm-i aşîyan garab
Bu emvata mesken cihan-hedim

Hayalat ile dolmuş arz-ı kadim
Zamanında meşhur deveran imiş
Semayaya bir bağ-ı ümran imiş
“Handakı andırır bir taraf göstererek “
“Biraz Sonra”
O şehir-i belendi mürûr-ı zaman
Bugün büyük bir makber imiş hemen
O ihram kürsi-i zıl,adem
O avazeden baykuş vurmakda dem
Ve hoşâ tahvil ile sakinan
Fenâ-yı cihandan şikayet-kenân
Kılub ley-i mezalimde a‘lâ-yı savt
İder sem‘-i fâ’iye ilka-yı mevt
Adem-i kârbanında yahud ceres.
Olur tacdarâne bifâ-meres!
Bütün tacdar olsalar akrabam
Hep etba‘a tac itse iksa babam
Mukarrerdir olmak yarın derbeder
“Biraz Sonra”
Bugün şah olub da ne olmuş peder?
“Yürür Dolaşır”
Bakteryanamıs
Nedir bilmem ihfada ısrarınız
Ki ma‘lumumuzdur her ısrarınız
Yodes
Düşün taze bir kız hadid ve haşin
Esir cünun-ı dağda تنها-neşin

Değil aşına rezmede bezmese de

Eli yerde hayvan gibi gezmede

Sanırsı bila-silnik kısrağı

Ki tırnaklarıyla kazar toprağı

Salar haykırır veahşi-i bi-zeban

Kokar her yanı misl-i gul yaban

Perişan ve üryan, milus sakıt

Zamanında gayetle hasena fakat

Güzel yüz, güzel göz güzel bir ağız

Güzelce düşün öyle bir kızcağız

Bu suretde tağyir iderse kader,

Ne suretde insana te'sir ider?

Benim de tecsin idüb an-karib

O dürlü olur hal ve şeklim garib

Suribet

Beliszade bir bendenizdir sizin

Yodes

Bu ünvanını anıma hürmetsizin

Suribet__Akın...

Yodes__ Dur o da şimdi encem gibi

Tezkirse boşdur tencem gibi

Yazık ömrüm oldu azab-ı cehim

Suribet__ Onu cennet eyler hüda-yı rahim

Yodes__ Mü'esser değildir temenni bile.

Suribet__ Olur emre tabi' te'ni ile

Yodes__ bu han üzre ..?..

Biterse benim âb ü danem biter!

Suribet__gelüb bunda düşün o bi tabiddir.

Yodes__ider aleml devr o mehtabdır

Suribet__Gören sizsiniz peder o mah-ı nevi,

Sizin mihrinizdir onun pertoy

Yodes

Yerim secn-i mezalim yolum tenkensa,

Durursam fenalık gidersem fena!

Mâba‘dı Var.

SAYI 46

JPG 182

Birinci sene numro: 46 16 Şevval 1326	Salı	28 Teşrin-i evvel 1324 10 Teşrin-i Sâni 1908
Abone şerâ’iti Selanik şehri için abone kayd idilmez. Memâlik-i Osmâniye için seneliği 140 guruş. Memâlik-i Osmâniye için altı aylığı 80 guruş. Memâlik-i ecnebiyye için seneliği 40 frank. Memâlik-i ecnebiyye için altı aylığı 22 frank. Cem‘iyyetin mekasıdına ve milletin menafı‘ına hâdim her türlü asâr kabul olunur. Neşr olunmayan asâr i‘ade idilmez.	İttihâd ve Terakkî İttihâd Kuvvetdir	İ‘lânât ta‘rifesi Birinci sahifede satırı 10 guruş. İkinci “ “ 5 “ Üçüncü “ “ 3 “ Dördüncü “ “ altmış pare İskonto ve sâ’ir şerâ’it için ayrıca ta‘rife mevcuddur. Mahall-i idâresi : Selanik’de Hürriyet Meydanı dâ’ire-i mahsusadır. Gazeteye müte‘allik her türlü hususat için idâre me’murluğuna müraca‘at olunur.
Nüshası 10 paredir.	Osmanlı İttihad ve Terakki Cem‘iyyetinin Vasıta-i neşr efkârı olub Cumadan ma‘dâ her gün neşr olunur siyasi, içtimâ’i, edebi ve fenni Osmanlı gazetesidir.	Nüshası 10 paredir.

Siyasiyat

Kazâ-yı Siyaset Barut Kokuyor mu?

İkmâl itdiğimiz ayın vekayi'-i siyasiyesini ta'kib idenler o herc û merci hadisatdan efkâr-ı umumiyenin endişanen olduğunu teslim iderler zannederiz.

Bu endişeler mahal virecek hadisat var mı idi? Olduğu takdirde bile ..?.. cereyanlarıyla o hadisatın müstenid olduğu kuvvetler bu endişeleri muhakkak gösterecek derecede mi idi? İşte bu noktaları burada izah itmek ve unvan ihmalimize bir cevap-ı şafî vermek istiyoruz.

Ortada meham-ı umur-ı siyasiyeden ne var? Şark meselesi Almanya Fransa ihtilâfı Amerika re'is-i hükümetinin tebdili İran ahvali, Almanya imparatorunun beyanat-ı sededlanesi... Fi'l-hakika başlı başına bu mes'elelerinin kâffesi bir ihtilâf hem harbi intaç idecek bir ihtilâf-ı mahiyet ve kuvvetinde ise de hadisat-ı mezkûreyi Avrupa kuva-yı siyasiyesini nazar-ı i'tibare almaksızın tedkik ve mütala'a itmek muhalif-i siyasetdir.

Şark mes'eleşi, Avrupadaki cereyan-ı siyasileri karşı karşıya koymamış olsaydı, o cereyanlar nokta-i telakkilerinde bir muvazene husule getirmemiş bulunsaydı şüphesizdir ki kana hun muharibine bulanır, giderdi.

İslavların şemakat-ı vatan-perverilerine Cermenlerin ta'send hak-şikenlerine hükümetimizle Bulgaristan arasında cereyan iden müzakeratın rûş-ı müşkilpesendesine rağmen kuva-yı düveliyenin husule getirdiği muvazene sükunet-i hazirenin top tüfenk sadâsıyla ihlaline mani' gibi telakki idilmelidir.

Fi'l-hakika bize verilecek ta'vizat-ı maliye hakkında Bulgar merhaslarının takib itdikleri hast-ı meslek bazı taraftan muceb-i endişe oluyorsa da Bulgaristanın hukuk sariha-i Osmaniye'yi bütün Avrupanın nazar-ı tasdikı karşısında tanımakda isti'câl göstereceğine eminiz.

İngilterenin İstanbul sefiri (Sirlozer) in Bulgar merhaslarını ziyaretle semahatkârâne davranmaları hakkında hükümeti namına vuku'bulan beyanat ve nesayihi bir hüsn-i te'sir icrâ itmekden hâli kalmayacağı tabi'idir.

Keşûf Efendi tarafından Tan gazetesinin Sofya muhabirine tevdi' olunan hissiyat ve efkâr (Dünkü nüshamızda münderecdir) gösteriyor ki râ'is kârda bulunan Bulgar demokrat fırkası eski lisan cenk-ceviyaneyi terk ile hükümet-i Osmaniye'nin mutalibini esas nokta-i nazarından kabul eylemiştir. Avusturyanın Bosna ve Hersekdeki vaz'iyet na-meşr'a-i hazıresi dahi Almanyadan başka hiçbir taraftan mazhar-ı tasdik ve tasvib olmamakla ihtimal harbi izale idecek suretdedir.

Sırb veliahdının Rusyaya seyhahi neticesinde bu ihtimal harb daha ziyade men-def' olmuşdur. İslavların feveran hissiyatından amili ve onu bir netice istihsal itmek hevesine düşmüş Sırb, bunda tamamıyla değilse de kısmen yanıldıklarını anlamışlardır. Rusya hükümeti Sırb tarafından i'lân idilecek harbe ne ma'in ne de zahir görünmek istemeyerek Sırb mutalebatı suret-i sulhkârânede tesviye itmek için mu'âvenetde bulunacağını beyan etmiştir ki bununla Sırb ..?.. hissiyatını yatışdırmıştır. Mösyö (Dizovelski) nin ibtidâ-yı ihtilâfdan beri ihtiyar eylediği meslek-i suşpveriyi bu hareketle te'yid etmekle sulh ve müsalemet-i umumiye'ye büyük bir hizmet itdiğini kayd ve beyana mesarî'at ideriz.

Demek oluyor ki şark mes'elesi alakadar olan anasır-ı ma'lumesi tedkik olununca hal-i hazırda badi-i endişe olacak bir safhada değildir.

Almanya-Fransa ihtilâfâtı ise, şiddet-i ibtidâ'îyesine rağmen bütün bütün bir safha-i sakin geçirmektedir. İhtilâfın bir hey'et-i hükme havale edilmesi hususu kabul olduğu dakikadan i'tibaren artık silahlar terk edilmiş dimekdir. Bir aralık Fransa tarafından beyân-ı i'tizar olunması hakkında Almanyanın vuku'bulan teklifine karşı Fransanın suret-i kat'iyede cevab-ı red vermiş olması ihtimâl-i harbi tezyid eylemiş ise de bu sahabe-i ihtilâfın dahi zâ'il olduğunu ve hey'et-i hükmün yakında içtimâ' ideceğini tebşir ittiğimiz şu sırada ihtimâl-i mezkûrın meûndef' olduğunu da beyan ideriz.

Almanya ve Fransa münasebatına ta'alluk iden bir mes'ele dahi imparator Wilhelmin İngiliz gazetelerinden (Deyli Telgraf) vuku'bulan beyanat-ı saded-lânesidir ki Bosnaya da İngilizlerle Fransızların araları açılacak gibi idi. Beyanat-ı mezkûreye nazaran Transval muharebesi esnasında İngilterenin teşebbüsâtını gürletmek için Fransa gerek Rusya teklifatda bulunmuş imiş. Fakat bunda bir esas olmakla beraber iddi'a olunan teklifatın müstenid olduğu vesâ'ikın mefkudiyeti beyânat-ı mezkûrede bir mübalağa hatta kasdi bir mübalağa olduğunu meydan-ı alaniyete vaz' eylemiştir. Hem garibdir ki Alman imparatoru bu beyanatı İngiliz diplomatinin talebi üzerine vuku'bulduğu iddia eylediği halde (Deyli telgraf) gazetesi bunları imparatorun re'sen ve hiçbir taraftan bir taleb vuku'bulmaksızın icra eylemiş olduğunu iddia ve isbat eylemekte ve bu sayede Fransa ile İngiltere münasebatı en cüz'i bir za'afiyeti bahş itmek kuvvetinde olmadığını mertebe-i bedayete isâl eylemektedir.

İran vuku'âtı dahi bir çok fecayi' dahiliyeye meydan virmekle beraber sulh ve müsalemet-i umumiye te'sir edecek mahiyetde değildir.

Ahrâr-ı İranın ..?..

Mukabil şahın ta'annüd matem-neşarı gava'il-i dahiliyeyi tekessür ve teşdid ve tebriz ve Azerbaycan havalisini masum kanlarla ıska eylemiştir. Bunun da yani bu teşviş-i dahiliyenin civar hükümetler te'sir ideceği muhakkak bulunduğu cihetle Rusyanın Azerbaycan ciheti taht-ı işgale alarak te'min-i asayişe çalışacağı havadisi şayi' olmuş ise de bundan Rusyanın tevsi'-i arazi emelini beslediği anlaşılmamalıdır. İranlı kardeşlerimiz bundan beyhude yere telaş itmişlerdi, zira İngiltere ile Rusya arasında 1906 tarihinde in'ikad iden mukavele mucebince İranın vaz'iyet-i kanuniyesi ta'yin edilmiş ve bu mukavele bu gibi ihtimâlâtı izale edecek mahiyetde bulunmuştur. Ahrâr-ı İranın muvaffakiyet-i kat'îyesini tebşire intizarla sulh ve müsalemet-i umumiye nokta-i nazarından şayan-ı ehemmiyet bir vak'a olmadığını söylemekle iktifâ ideriz. Vekayi' mühimme-i siyasiyeden biri de Amerika re'isi hükümetinin tebdil itmiş olmasıdır. Mösyö Rosvelt beş senelik parlak Amerika için sulh ve müsalemet-i umumiye için feyzavar bir idareden sonra sahne-i siyasetden çekiliyor. (Republikan) fırkasının şu şanlı re'isini Amerikanın şu evlad-ı pir ma'alisi sulh ve müsalemet-i umumiye namına şayân-ı tebrik ve tebtil görürüz.

Yerini tutan Mösyö Saffet ise kendisinin bir timsal-i namdâridir. O halde mösyö Rozveltin siyaset-i sulh-perveranesi devam edecek dimekdir. (Republikan) partisinin mösyö (Saffet) in riyaset-i hükümete geçmesiyle tecelli iden şu muvaffakiyetini bütün gönlümüzle alkışlarız.

Görülüyor ki endişe-i harbi muhak gösterecek ortada mesâ'il-i cariyenin kâffesi mahiyet-i asliyeleri i'tibarıyla pek mühim olmakla beraber bir gaile yokdur.

Bu herc ü merci vekayi' önünde i'lân eylediğimiz ihtar niğbetiniacaba nereden neş'et idiyor?

Biz AAvrupa muvazene-i umumiyesinden mütehassıl daire-i meşruiyet karşısında tedkik-i hadisat itdikçe bundan başka bir fikre zahib olmakdan istinkâf idiyoruz.

Asr-ı hazır ihtiyacat hakikiye-i düveliyenin harb ile te'min olunamayacağını vazhan isbat eylemiştir. Bir fikr-i siyasinin bu asırda birkaç yüz topdan daha mü'esser bir sadâ-yı ikna' hasıl itdiğini çok kereler gördük.

Hakimiyet-i milliye esasına müsteniden idare-i hükümet sureti kabul olduğu dakikadan i'tibaren efkâr-ı umumiye kâffe-i umur-ı düveliyede sözünü söylemek hakkını ihraz ve bu hakkından her vakit istifade eylemiştir.

Efkâr-ı umumiye hakayık-ı fenniye ile perverde olan efkâr-ı umumiye ise bilâ-muceb harbe rıza göstermiyor. Zemamdarın hükümet-i efkârı umumiyei teşhis iderler.

Bu mütala'at-ı umumiye ile beraber ahvâl-i hazirenin vaz'iyet sarihâsı dahi harb korkusunu izale idecek mahiyetdedir.

Kamil Paşanın geçen gün bir gazeteciye vuku'bulan beyanat-ı nikestanesini ahvâl-i hazireye pek muvaffak efkâr-ı umumiyeeye deriz ki feza-yı siyaset barut kokmuyor.

Dahili Telgraflar

İzmir:

Sona kalan Bergama intihabatı neticesi olarak Müftü Said Efendi dava vekili Sid Beğ doktor Edhem Bey Nesim Masliyah Efendi Artıdi Paşa Karolidi Efendi meb'us-ı intihab olunması üzerine nümayişler bi't-tab' zâ'il olmuştur.

Aziziye:

Harb ve sulhda vatan ve milletin en sadık en matbu' evladı olduğunu bütün muhaberatda en önde her zaman kanını dökerek fi'ilen isbat eyleyen ve henüz nezahet ahlakı ve bu ..?... mahsus hasaili bozulmayan ve yalnız Aziziye kazâsında yirmi beş bin nüfuzdan ziyade olduğu halde devr-i sabıkda en ziyade pay-ı istibdad altında kalarak hatta mevcudiyetlerini bilmeyen ifşar aşayiri Osmanlılığının muhafaza-i şanını ve memalik-i Osmaniyeinin haricden vuku'bulacak taarruz ve tecavüzden vekayesi için eşya nakid ve hane hazır bulundurduklarını ve kanun-ı esasinin mahfuziyet ahkâmı ve istibdad-ı tarafdaranın izale-i vücudları için hiçbir şeyden çekinmeyeceklerini mütehadden beyanla beraber hissiyat-ı vatanperverilerinin neşrine delalet buyurulmasını Aziz kasabasında mukim İslam ve Hristiyan bilcümle ahali ile beraber namus ve canları üzerine yemin iderek cem'iyet-i muhteremelerinden istirham eyledikleri ma'ruzdur.

Sivas:

Tokad mebusluğına der-sa'âdetde mukim hattatzade İsmail Paşa huzur-ı ders amillerinden Hafız Sabri ve Tokadda mukim Hacı Mustafa Efendiler ekseriyet-i âra ile intihab eyledikleri Tokadın iş'arına atfen ma'ruzdur.

Şünûn-ı Dahiliye

Saray-ı hümayundaki yirmi iki mütercim altıya tenzil olunmuştur. Oradan infisal idenler başka me'muriyetlerde istihdam idileceklerdir.

Bağdad ve Musuldaki petrol kapılarını işletmek üzere İngilterede bir şirket teşkil iderek bab-ı aliye müracaat itmiş ve sadrazam Paşa dahi bu babda hazine-i hasa nezaretinin mütala'asını sū'âl eylemiştir.

Bosna Müslümanları Ne Diyor?

Belgrad imamı Bosnalı faziletli Mahmud Remzi Efendiden aldığımız mektubdur.

Efendim.

Birkaç gündür Viyana ve Peşteden gelen telgrafnameler Bosna ve Hersek ahali-i İslamiyesi namına Viyanada bir hey'et-i mebusa bulunduğı haber veriyorlar. Bu haberler biz Bosnalılar o kadar dağdar te'essüf idiyor ki ta'rifi kabil değildir. O millet hainlerinin hareket-i bedkârâneleri millete ilhak haberinden daha ağır gelmiştir. Bu hareketleri ile kalb-i millete itdirilen darbe o kadar elim o kadar şiddetli idi ki bütün millet beraatde inledi. Herkes şimdi bunlara lanet-havandır. Her milletde muhib-cah ve mensıb abide-i sim vezir olduğı gibi işte bizde dahi bu bizim en dar vaktimizde dahi bu serzeme-i bed-hevahan millet sahne-i Apustoliyeye dizildiler. Cenab-ı kahhar hazretleri haklarından gelsin.

Fakat Avusturya bunlarla maksad-ı asliyesine nail olamadı. Bir aksu'l-amil zuhur eyledi. Bosna ve Hersek ahali-i İslamiyesi şu hakaret ve rezalet altında kalmamak için orada hüküm-ferma olan tazyikat-ı metnu'aya rağmen hürce bad-ı abâd diyerek hey'et-i müntehabesinin telgrafiye dercine başladı. Mezkûr gazetenin bu münasebetle yazdđı bir bend ile nümune olarak bir iki telgrafnamenin tercümesi ber-vech-i atidir.

Millet Söylemeğe Başlıyor

Geçenki nüshamızda kendilerini terakkiperver müslümanlar diye tesmih iden partinin Saraybosnada bi'l-içtima' vatanımız hakkında ika' idilen en son hadise üzerine Viyanaya gidüb ahali-i İslamiyemiz namına arz-ı teşekkürat ve tebrikât eylemek için bir fırkanın i'zamına karar verdiklerini yazmış idik. Bu vsk'syı derç iderken efkârını da beyan itmiş ve hey'et-i mebusayı teşkil itmeğe çalışan edaniyetin millet namına hiçbir iş işlemeğe hiçbir söz söylemeğe hakkı olmadığını tahkir ve ve terzili olmuştur.

O vakit dahi bir pervâ te'min itmiş idik ki milletimiz bunlar hakkında olan efkârını her vakit ve her vesile ile söz dolaşıklığı ile değil alenen aleme i'lam itmeğe hazır olup bir şeyden korkmayacaktır.

Millet işte söylemeğe başlıyor. İşte yüzüncü defa olarak milletimiz ne noktada bulunduğunu ve sahtekar efkâr-ı umumiye kimler olduğunu hışmına bildirmek istiyor. Bugün vatanımızın etraf-ı muhtelifesinden millet komiteleri ve komisyonları tarafından bir çok telgraf beyannameleri aldık. Bunlardan bir ikisini zirde derç ediyoruz.

Mostardan:

Biz Mostar ve etrafı ahali-i İslamiyesi

JPG 183

Birinci sene	İttihad ve Terakki	Sahife 4
--------------	--------------------	----------

Şünûn-ı Hariciye

İran Ahvali

..?..

Gazetelerin İrandan aldıkları haberler, Tebriz ahvalini pek tehlikeli gösteriyorlar.

Ruslar dokuz yüz bin rublelik haşarat-ı maddiye uğramışlardır. Rus konsoloshanesinin eerbâb-ı iğtişâşatın taarruzuna hedef olma ihtimali vardır. Zahiranda İngiliz-Rus sefirleri hergün içtimâ' iderek müzakerat-ı medidede bulunmakta ve İranda bir hükümet-i meşrutanın te'sisi için şah nezdinde teşebbüsât-ı lazıme ittihaz itmekdedirler.

Son günlerde [Bakı Şah] da başlıca sokaklarda hükümet-i meşrutanın muhalif şeri'ât olduğu halde bazı kesen tarafından yapılan içtima'larda Rus parmağı olduğu bedidardır. Meşrutiyete karşı çevrilerin bu entrikaların müsebbibini ta'yin müşküldür.

Fakat Rusya çarını (Duma) nın küşadına müsaade itmemesi hakkında teşvik ve bu babdaki müste'ibanın infazını kesre sa'i iden o erbab-ı müfsidedir ki zahiranda yine o dersi verdiler. Meşrutanın adem-i te'sisi hakkında (BakıŞah) da vuku'bulan içtimâ' ve kanun-i esasi aleyhinde şaha ahiren bazı eşhas tarafından çekilen telgraf şah üzerinde şiddetli icrâ-yı nüfuz iden saraydaki Rus generallerinin eseri olduğundan şübhe itmemelidir.

Vilâyat

Trabzon-Erzurum tarîk-ı kebirinin otomobilin seyr ü seferine müsaid bir hale efrağı ve amile-i mükellife sevkiyle ta'miratına mübaşeret vesâ'ir i'malat-ı sanaiyesinin tamiri hususatına nafi'a nezaretince me'mur ta'yin olunan zevat Trabzona vâsıl olmuştur.

Avusturya meta'ına karşı yapılan boykotaj üzerine Bursa Irakıye esnafından şu yirmi günden beri fevkalade faaliyet görünmekte i'mal idilen Irakıyeler hemen Fasa müşabehet derecesini bulmakda olduğunu Bursa gazeteleri yazıyor.

Hüdavendigâr vali-i sabıkı Reşid Paşanın kimlikde muhacirin taksim eylediği arazi-i haliyeden yaveri binbaşı Mahmud Beğe ifraz ve i'ta eylediği kısmı mumâ-ileyh beş yüz lira bedel-i

mukabilinde düyun-ı umumiye idaresine fûruht eylediği gibi yine muhacirine tevzi‘ olunmak üzere Bursanın menzilhane çayırını zabt ve iştilal iden yaver muma-ileyhe orada kendine mahsus bir çiftlik te’sis eylediğinden dâ’ire-i aidesince keyfiyet bi’l-istihbar cereyan-ı muamele makam-ı vilayetden istifsar eylemiştir.

Samsunda çıkan “Aksi sâdâ” refikımızda okunmuştur.

Evvelce beyan eylediği üzere Efrençi Teşrin-i saninin birine kadar Temseden sipariş idilmiş malların başka vapurlarla vürudunda kabulü zaruri olub o tarihten sonra hangi devletin basdırmasını hamil olur ise olsun gelecek Nemse mallarını kabul itmemek imza idilen şerâ’it-i icabatından iken geçen gün Yunan vapurıyla gelen şekerler sehven kabul idilmiş ise de mal sahiblerinin teşhir ve i’lânı ve bütün milletçe aforoz idilmesi mukarrer bulunduğundan namus ticarisinni ..?.. vekaleten iki vagondan birinin sahibi olan zat haiz bulunduğu şöhret ve emniyeti bu hata yüzünden tezlil itmeyerek şekerlerin hayn-ı fûruhtunda sermayesinin bi’l-tefrik ticaretini maarif-i mahalliyeye terk ideceğini beyan eylemiştir. Şekerlerin iadesi mümkün olmadığı için bu teklif bi’l-zarure kabul edilerek teşhirden sarf-ı nazar idilmiş ise de diğer bir vagonun sahibiyle İstanbuldaki mayer ve ..?.. mağazalarından Nemse malı getirten ticarethane sahiblerinin henüz sesi soluğu çıkmamıştır.

Manastırda bir Rum meşrutiyet kulübü teşkil itmiş ve geçen güz resm-i küşadda vali Paşa ile bir çok zevat hazır bulunmuşlardır.

Bend-i Mahsus

Zabıta ıslahatı hakkında sahib-i ihtisas bir zat tarafından daire-i aidesine verilen layihanın suretidir.

Zabitanın emr-i ıslahatda hususat-ı erba‘a nazar-ı i’tibare akınur. Evvela mükemmel kavanin-i mezkûrenin me’murin zabıtaya hüsn-i suretle telkîn ve ta’limi salisen me’murin zabitanın emr-i intihabında takyidât-ı mahsusaya dikkat ve ri’âyet olunması rabi’ân da me’murin-i mezkûrenin hüsn-i ifâsı vazifeye müyesser olmaları zamanında tergibat ve teşvikat-ı münasebenin icrâsıdır.

Kısm-ı evvel__ Bu kısma raci‘ olan vazh ve neşr-i kavanin hususı doğrudan doğruya hükümete aid bir vazife olmak münasebetiyle bu babda icab iden tedabirin ittihazını kuvve-i kanuniyeye terk idelim. Ancak kuvve-i kanuniyenin vaz‘ ve neşr ideceği nizamatin tatbik ve icrâsında muktezi bulunduğuna şübhe yoktur.

Kısm-ı Sani__ mükemmel bir kanun ancak mükemmel vasıta icrâiye ile te’mîn-i maksada hadım olur. Kavanin ve nizamât-ı zabıtamız nazariyatça her türlü tecelliyata mazhar olsa bile onları tatbika memur olanlar o mükemmeliyet ile mütenasib bir derece-i zeka ve ırfanda olmadıkları takdirde sarf idilen emekler ibzal ve ihtiyar olunan gayret ve fedakarlıklar akîm ve semeresiz kalır. Bir ..?.. fevâ’id ve muhasennatı iyi makinelerle tezahür ider. Binâ’en-aleyh o gibi kavanin ve nizamattan semerat-ı makbule iktisafı kazâsının te’mînini onların ihrasına me’mur olacak olanların ta’lim ve terbiyelerine ihtimam itmek kabil ve mümkündür. İşte en ziyade bu vazifedir ki uhdemize mürettebdır. Te’sis idilen bir polis mektebine müdavim talebenin orada istihsal idecekleri kuyudat-ı ilmiye iktisab eyleyecekler. Maddî ve manevî terbiye onlara umur-ı

me'murelerinde rehber-i hareket olacaktır. O i'tibarladır ki mektebin tedrisatı min-vech tahsile men-vechde terbiyeye temas itmelidir. Ta'lim hususunda şimdiki halde mevcut programa mühim ta'dilat icrasına lüzum yok gibidir. Gösterilen dersler iyi ta'lim olunmak şartıyla hemen te'min-i maksada kâfidir. Ancak yine yukarıda izah olunduğu vechle nizam-ı zabıtamız noksan medhul ve adeta şem'a-i istibdad ile müte'affin olduğu için şimdilik bu dersin ta'lim ve ta'liminde biraz müşkilata tesadüf olunabilir. İntizar idilen mükemmel nizam meydan-ı tatbika vaz' oluncaya kadar muallimin uhdesinde tertibi der. Vazife vardır ki o da idare-i hazıremizle kabil telkîn olmayan mevadî ayıklamak suretiyle ..?.. mühimma iken ıslah itmekdir. Nitekim öyle de yapılmaktadır.

Terbiye-i bahse gelince: bu husus tedrisden mühimdir. Talebe mektebi ikmâl idüb de vezâ'if-i me'muriyetlerini ifaya başlayacakları günden itibaren avam, havas, yerli ve icanib bilcümle efrad-ı ahali ile daimi bir ..?.. ve ihtilabatda bulunacaktır. Halkın me'murin zabıtada en evvel gördüğü göreceği şey terbiyedir. Bir me'murin liyakat ve iktidarı aynen her zaman tecelli itmez iktidar ve meziyet bir vazifenin ifa ve ikmâl zamanında nemayan olur. Halbu ki terbiye me'murun mevcudiyet-i maddiyesiyle tevâ'imdir. Me'mur (Belge tahrip) olursa olsun vazifesiyle meşgul bulunsun bulunmasın emr-i emr-i terbiye kendisinden ayrılmaz daima onu takibi der. Hülâsa terbiye me'murun kıyafet-i hariciyesini gösteren elbisesi mesabesindedir. İşte buna binâ'endir ki bu hususa fevkalade i'tina ve dikkat etmek ve icabat-ı umurdandır. Talebede ikmali tahsilden sonra halka karışacak o halkın asayiş ve selametini te'min idecek olan o talebede emr-i terbiyenin derece-i matlubede te'sis ve tekмили iki vasıtaya muhtacdır. Evvel emirde mu'allimin her fırsat düşdükçe talebeye yüz ..?.. telkinat-ı lazımede bulunmalıdır. Hatta mu'allimeyn fırsata da intizar itmeyerek o fırsatı adeta icad, ihdas itmelidir. Mu'allim-i tedrisde mükemmel bir usul takib iderek dersleri müddet-i tedrisiyeden evvel ikmâl ve işte intizam neticesinde ihtilas ideceği zamanı kavaid-i amiliye-i terbiyenin telkinine hasr eylemelidir. Derece-i saniyede daima talebe ile temasda bulunan müdir-i sâni ve müzakereci mu'allimin gaybubette aynı vazifeyi ifâ itmelidirler müdir-i mekteb dahi buna haftada birkaç saat hasr itse büyük bir himmet itmiş olur.

Kısm-ı salis__Me'murin zabitanın emr-i intihabında şimdiye kadar tatbik idilen usul hiç de muvaffak değildir. Muvaffak olmadığı el-yevm mevcut-ı me'murin zabitanın noksan-ı zeka ve irfanlarıyla müsbettir. Kendisinde maye-i isti'dâd olmayan bir zabıta me'murunun memlekete faideden ziyade mazar bi dokunur. Terbiyeleri noksan tahsilleri mahdud pek ma'hud olan böylelerini mekteb sıralarından bekletmekten de bir faide melhuz olamaz. İleride çar naçar mektebden ba-şehadetname ihracata mecbur olduğumuz bu talebenin ifa-yı vazife esnasındaki maharetsizlikleri mektebin şanına bir nakisadır. İşte gerek mektebe gelecek olan ve gerek mektebe gelmeden ifa-yı vazifeye mübaşeret etmek üzere alınan polis memurları hakkında cidii bir tahkikatdan sonra hakiki bir imtihanın icrâsı lazımdır. Hatta fikr-i kasraneme kalursa bu imtihan salahiyeti komisyondan lağv idilerek mektebe tevdi' olunmak icab ider ve mekteb yalnız el-yevm mukayyed polislere bir mahreç değil haricden gelüb de polislik mesleğine dahil olmak isteyenlere de bir medrese-i irfan olmalıdır. Şerâ'it-i kabulün bu suretle tatbikı halinde balâda kısm-ı evvel ve sâniye dermiyan itdiğimiz ..?.. husule gelebilir.

Kısm-ı râbi'__İlmen ve terbiyeten mektebde az çok mücehhez olarak huruç iden me'murin zabitanın te'min ve temadi-i muvaffakiyetleri mes'elesi pek mühim bir kazıyye teşkil ider. O

kadar fedakarlıkla o derecat-ı himemât ile mektebin ortaya sacdığı o anasır mülus bir mahiyet mektesebat-ı maddiye o maneviyeleri zâ'il olacak bir dâ'ire-i şerait içine dahil olurlarsa zaman tarafında bütün mesâi-i masrufe neticesiz kalır. Mektebde te'sir-i tedris ve tahsil ile ilcâyı terbiye ve ta'lim ile az çok vakar ve haysiyet taşmağa alışmış olan bir polis meydan-ı vezâ'ife atıldığı zaman mevcudiyet-i maddiye ve maneviyesini görmelidir. O derece ki mektebde anılan ..?.. vakar haricde neşv û nemâ polis esbabı ihzâr idilmelidir. Polis zatında nefsinde me'muriyetinde kıyafetinde hatta vazife ..?.. bir gurur bir zevk bir neşat hissetmelidir. Nas adeta polisin harici batını bi'l-cümle evsaf ve şerâ'itine ..?.. itmelidir. Polise ..?.. haysiyeti bu izzet-i nefsi bahşidecek mevcudiyet-i maddiye ve ma'neviyesini hissettirecek olan amirleridir. Amirler bilmelidirler ki polis ne cem'iyetin ne de kendilerinin kölesi esiri değildir. Belki kanunun vasıta-i icrâ'iyesidir. Kanundan başka hiç emri yoktur.

Binâ'en-aleyh emirlerin me'murlara karşı hatt-ı hareketi hep kanun dâ'iresinde olmalıdır. Emr-i me'murin hukuk-ı insaniyesini tanımalıdır. İfrat derecesine almamalıdır. Bu hadisin tahkîri tehdidi ekserisi bir şekl almamasına da gayret itmelidirler. Hüsn-i suretle idare olunan bir me'mur pek mükemmel bir unsur olabilir. Hülâsa emr-i pezir gibi kâh müşfik kâh müdir kâh da şedid olmalıdır. İfâ-yı vazifede iktidar ve liyakati görülenler lisanen olsun emre beyân-ı teşekkür naziyan-i ragıb teşvik ..?..teşhisiye sarf itmelidir.

Talebe ikmâl-i mahsul idüb de vezâ'if-i me'muresine başladığı zaman mekteb müdürünün onlar üzerinde bir nevi' hak nezareti hakk-ı vilayeti vardır. Mekteb müdürü talebenin peder-i ma'nevisidir. Mektebden çıkdıktan sonra alakası bakî olduğu için onların ahvâli hakkında daima ma'lumat almalı emirlere icâb iden hususâtı telkîn eylemelidir.

Muharrerât

Bir şeninenin müslim ve gayr-ı müslim mu'teberan tüccarından on üç imza ile aldığımız varakadır.

Avusturyanın ahud-ı mevcude-i düveliyeyi yapmak ve hukuk sariha-i Osmaniye'yi külliye ihlâl iderek mukaddese-i vatanın bir cüz'i mühim ve gayr-ı mefarıkı olan Bosna ve Hersek kat'a-i cesimesini ilhak etmek suretiyle millet-i mu'azzama-i Osmaniye'ye karşı icrâ eylediği ahd-ı şekliyanenin vatanın bir kabza-i hakipağı için fedâ-yı cana ve bezl-i servet ve samaya hazır ve hukukını her suretle muhafazaya kadir olan Osmanlıların kulübünde hasıl eylediği te'sir elim gayr-ı kabil nisyanıdır. Binâ'en-aleyh Avusturyanın işbu hareket-i gayr-ı meşru'asına karşı çürük ve na-makul emti'asını almamak ve kullanmamak hususunda bütün Osmanlıların bi'l-infisak ilan eyledikleri boykotaja yani efside-i Osmaniye'nin zeval-i na-pezir hissiyat hamiyet ve milliyetle mali olduğunu müsbet olan bu emr-i meşru' ve müstahsane biz umum-ı perişane ahalisi dahi ahd ve tımar iderek dahil bulunmuş olduğumuzdan ve fimâ-ba'd Avusturyanın çürük emti'ası asla alınamayacağından bu cihet-i mühimmenin nazar-ı i'tibare alınarak ona göre bize mal ve çeşid tedariki hususu Selanik ticaret odasına iş'âr kılınmağla keyfiyetin ceride-i ferideleriyle de i'lân buyurulması merhudur.

İ'lânât

Teşebbüsât-ı Ma'deniye

Her türlü müracaat kabul olunur

Hürriyet meydanındaki daire-i mahsusada

Hıfzı Beğzade Refik

Muhasebe-i Vilayetden:

Beşer yüz guruş maaşlı üçüncü ve ikinci fırka-i tahririye mukayyedlikleriyle dört yüz guruş maaşlı üçüncü fırka-i tahririye masalığını minhal olub münasebetlerinin intihabı için Teşrin-i Sâninin on ikinci Çarşamba günü müsabaka imtihanının icrâsı mukarrer bulunduğundan taleb olanların tercüme-i hallerine müteallik evrakı müstashaben yevm-i mezkûrda saat altıda muhasebe-i vilayetde müteşekkil imtihan komisyonuna müracaat eylemeleri i'ân olunur.

..?..

Merkez vilayetde üç yüz guruş maaşlı tahsilat müfredat kitabeti ile yüzer guruş maaşlı iki mülazımlık ve Kesendire kazâsında iki yüz elli guruş maaşlı tahsilat müfredat kitabeti ve Yenice kazâsında üç yüz guruş maaşlı mal müdürlüğü refakati minhal olub munasiblerinin intihabı için Teşrin-i Saninin üçüncü Çarşamba günü müsabaka imtihanı icrâsı mukarrer bulunduğundan taleb olanların tercüme-i hallerine müte'allik evrak-ı müsbeteyi müstashaben yevm-i mezkûrda muhasebe-i vilayetde müteşekkiş imtihan komisyonuna müracaat eylemeleri i'ân olunur.

Selanik mekteb-i i'dadisinin mevcud-ı hazırı hadd-ı ma'in ve istib'âsını pek ziyade tecavüz itmiş ve izdiham halini almış ve yeniden bana inşasına teşebbüs edilmiş olduğundan hitam-ı inşaata kadar ücretli ve ücretsiz leyli ve nehari olmak suretiyle hiçbir sınıfa şakird kabul olunamayacağı i'ân olunur.

Şehrî Mecmu'â-i Musavvere

Resimli Kitab

100 sahife 100 resim en meşhur imzalar altında 30 makale müşahir edeba ve muharririmizin hemen ekserisinin mu'âvenet-i tahririyesini te'min itmiş olan (resimli kitab) her ayın on beşinde 100 sahife ve 100 resmi muhtevi olduğu halde neşr olunur. 1 ve 2 numrolu nüshaları neşr edilmiştir. Bir nüshasının fiyatı 5 guruşdur. Seneliği 80 altı aylığı 45 guruşdur. Abonelere müte'addid hediyeleri vardır. (Resimli kitab) siyasi, edebi, felsefî, içtimâ'i yegane resimli mecmu'adır.

Musavvur Mahyat

16 Büyük sahife 25 resim haftalık resimli gazete resimli kitab idarehanesi tarafından neşr olunan bu büyük ve mühim gazete haftalık risaleler meyanında en mükemmel ve en nefesidir. 1 numrolu nüshası neşr olunmuştur. Bir nüshasının fiyatı 50 pare olub abonesi seneliği 80 guruş altı aylığı 45 guruşdur. Abonelere müte'addid hediyeleri vardır. İdarehaneleri der-sa'âdetde Yenipostahane arkasında Eski Zabtiye sokağında 2 numrolu dâ'ire-i mahsusadır.

Halid ve Hasan Faik

Bir çok senelerden beri mallarımızın zarafet ve metanetiyle emniyet-i umumiyeyle Halebe muvaffak olduğumuzdan bu kere dahi İngiliz Amerika Fransa ve Almanyanın en meşhur ve mu'tena fabrikalarının gayet nefis ve metin her türlü erkek zenne ve çocuklara aid eşyası rekabet kabul itmeyecek bir fiyat ile satılmaktadır.

Mağazamızda asla Avusturya malı olmadığını i'lân ideriz.

Tikveş İcrâ Dâ'iresinden

Sene-i haliye a'sâr mültezimlerinden Kavadar zir mahallesinden Hacı Kerim Beğzade Cemal Beğin Tikveş kazâsı düyûn-ı umumiye idâresine ikinci taksit bedelinden medyun bulunduğu mebalîğ ma'lumeyi tesviye itmemesinden naşı taht-ı hacze alınan Dubrov karyesinde vakî anbarındaki yüz ölçek alef ve seksen ölçek şaayrı tarih-i i'lândan üç gün sonra fûruht olunacağından talep olanların Tikveş icrâ dâ'iresiyle münadisi mübarağaya müracaat eylemeleri i'lân olunur.

Müdür-i Mes'ûli Mehmed Talat.

JPG 184

Birinci sene	İttihad ve Terakki	Sahife 3
--------------	--------------------	----------

9-Avusturya sigorta kumpanyalarıyla kat'-i münasebet dahi lüzum ve vücut tahtında olduğundan müddeti münkazî olan sigorta ta'ahhüdnameleri diğer kumpanyalara devr olunacaktır. [İkdam]

İngilterenin Daranfuret cem'iyet-i tedrisiyesi

Ve

Cem'iyetimiz

İngilterenin Daranfuret şehrinde vakî tedrisat cem'iyeti riyaseti tarafından cem'iyetimiz merkez-i umumisine gönderilen bir mektubda cem'iyet-i tedrisiye-i mezkûrenin sahabeti tahtında olarak teşkil itmiş olan büyük (Miting) de ittihaz olunan karar-ı mühimmi nakl ile işbu kararın sir suretin İngiltere Hariciye nazırı Sir Edvard Areye takdim olunduğu iş'âr olunuyor. Karar-ı mezkûr ber-vech-i âtidir.

Mütebenniğde hazır bulunan zevat Makedonyada öteden beri hükümferma olan dehşetli teştit-i idare ile Sefkdameye bir hatime çeken Jön Türk komitesine resv hayat-ı samimiye-i müntedarisini takdim ider ve asayiş ve müsalemetin muhafazası maksad-ı mukaddesiyle mezkûr komitenin ibzâl itmekde olduğu mesâ'i ve ihtimamının netice-i mebrukesinin zevâl-pezir olmayacağına ümid-vâr olduğunu beyan eyler.

Hey'et-i mezkûrenin bu babda ibraz eylediği hissiyat hayr-ı hevaya karşı cem'iyet tarafından ayrıca bir teşekkürname yazıldığı gibi gazetemiz namına alenen beyân-ı teşekkürü vazifeden ad ideriz.

Selanik

Selanik belediye re'isi Adil Beğın vuku'-ı istifasına mebni riyaset-i mezkûre vekâletine şehrimiz tüccar mu'teberesinden dahiliye nazırı Yusuf Nadir Efendinin ta'yin idilmiş olduğu istihbar kılınmıştır.

Pirlepe redif kumandanı olub bir müddetden beri belediye hastahanesinde esir feraş bulunan mirliva Çerkes Reşid Paşa dün sabah vefat eylemiştir.

Allah rahmet eylesin.

Evvelki gün Rusyadan şehrimizde on bin çuval şeker fiyatında derhal mühim bir tenzil görülmüştür. İdhalat-ı mezkûrenin teksiriyle yakında şeker fiyatının fi-i tabi'isini bulacağına şübhe yoktur.

Avusturya emvâl-i sâ'iresinin dahi başka yerden celbi te'min idilirse boykotajın ciddi suretde ta'kibi kabil olur.

Yangın

Dün akşam saat bir buçukda İttihad Bahçesinin arka cihetinde vakî' sahil üzerinde Mişon Saltıl Efendinin vapurdan ihraç itdiği kerestelerden ateş zuhur itmiş ve kâmilten muhterik olmuştur.

Keresteleri sigortalı olduğu müstahberdir.

(824) numrolu "Alitya" gazetesinde okunmuştur.

İstihbaratımıza nazaran ..?.. karyeleri civarındaki köylerde mütemekkin bulunan ahali-i İslamiye meyanında Rumlara karşı boykotaj icrâsı ilan edilmiştir. Halbuki bunun Bulgaristan ve Avusturyaya karşı yapılan boykotajdan kinaye olacağı ve bu mes'elenin ancak bir sehvden ibaret olduğu aşikar ise de bu keyfiyet Rum milleti efradında te'sirat-ı azime icrâ eylemiştir. Ağleb ihtimale göre bu işa'a köylüler tarafından yanlış icrâ kılınan vaaz ve nasihatlerden ileri gelmiştir. Keyfiyetin tahkik ve tetkikiyle meselenin tezahür itdirilmesi ve iki unsur arasında bir hafre-i amika açılmasına sebep olan bu gibi nifakların husuline meydan bırakılmaması zamanında ittihad ve terakki cem'iyet-i aliyesinin nazar-ı dikkatini celb eyleriz.

(İttihad ve Terakki)

Cem'iyetin mutlak olduğu (Bokotaj) Avusturya emvâline karşıdır. Yoksa Rum vatandaşlarımıza karşı (Boykotaj) yapmayacağı ve bunun bilhassa cem'iyet tarafından teklif idilemeyeceği âşikârdır.

(Mesâ'il-i Hazire)

İngiliz Matbu'âtı

Belgraddan 8 Teşrin-i Sani tarihiyle Times Gazetesine keşide idilen bir telgrafnamede ber-vech-i âti idare-i kalem olunuyor.

Sırbistan veliahdı geçen sabah Rusya seyahatinden avdet itdi. Müşârû'n-ileyh istikbali emrinde büyük bir nümayiş ihzar idildi. Belediye re'isinin i'lânı üzerine bütün sokaklar yapraklarla donadılmış ve mağazalar kâffeten kapadılmış idi. Şimendifer mevkufının iki canibinde bulunan parmaklıkların etrafında 15 bin kişiden ziyade bir halk tecmi' itmişdi. Mevkufda Rus sefiriyle sefarethane me'murını ve bir çok ricâl hükümet ve ona bir memleket ve ümera ve erkân-ı askeriye taraflarından istikbal idilmiştir.

Belediye re'isi ifâ-yı hoş-amidi zamanında kırâ'et eylediği nutku müte'akib prenslik verdiği cevabda Rus kavminin selam-ı ahutını getirdiğini ve çarın kendisini hüsn-i kabul eylediğini beyan ve bu halin kendisini hüsn-i kabul eylediğini muhafaza-i mevcudiyet uğurunda vuku'bulan mücadele-i haziresinde Rusyanın mu'âvenetine nâ'il olacağına delalet ittiğini dermiyan eylemiştir.

Ba'de sözüne devam iderek demiştir ki “Eğer koca Rusya ile bize zahir olan devletlerin sadâ-yı mu'âdeleti hukuk-ı sarihamızın müdafa'âsına kâfi gelse vazifemizi yalnız başımıza ifâ ideceğiz. Zira o vakit sulh-ı muharebeden hayat ölümünden daha müthiş olacaktır. Binâ'en-aleyh hukukımızı başkaları müdafa'a idemeyeceğe bütün mevcudiyetimizle kendimiz müdafaa ve muhafaza ideceğiz. Düşmanlarımızın mikdarını sormayalım. Onlara nerede mülaki olacağımızı bilelim.

Bu lisân-ı cenkçi hazırunun şiddetli alkışlarına müstağrak idiler. Bu nutuk lisan-ı matbu'ata icrâ-yı te'sirden hali kalmamıştır. Geçen hafta sulhkârâne idare-i kelim iden matbu'ât şimdi pek şiddetli makalelerle maliyedir. Muhafil-i ecnebiyede icrâ eylediği te'sir bundan farklı değil ise de Rusya muhafilinde ne gibi bir aks-i te'sir icrâ ideceğini bilmek lâzımdır.

Orada ictimâ' iden ahali bi'l-ahere Rus sefarethanesi önüne giderek bir nümayiş icrâ idilmişlerdir. Sefarethane önünde irad olunan bir ta'alluka mukabil sefir pencereye çıkarak cevabda bulunmuş ve Rusya ile Sırbistanın ve İslav akvamının merbutiyetinden bahseylemiştir.

Rusya sefarethanesinden İngiliz sefarethanesine gidilerek orada İngiliz milli şarkısı terennüm edilmiştir. İngiltere baş vekili Mösyö Askitin irad ittiği son nutuk bütün mehafil-i aliye ve ssiyasiyede hüsn-i te'sir icrâ itmiştir. Times diyor ki Mösyö Askitin nutkunda bütün su'-i tefhimi izale edecek bir kuvvet ve Avrupanın şimdilik bir harb tehliksei karşısında değil, taht-ı emniyetde bulunduğunu te'min iden bir te'sir vardır. Deyli telgraf dahi “Mösyö Askitin ifadatında bir bedbinlik yoktur. O sözler kâmilten hüsn-i niyete müsteniddir. Ahvâl-i hazire-i siyasiye gerçi pek muğlak ve müşevveş ise de İngiltere istediğini yaptığını ve yapacağını bilir. İngilterenin bugün siyasatındaki etrad sebat ve metanet sayesinde harekâtında tereddüd görülmez. Tasavvuratını ferih ve fahur icrâ ider. Mösyö Askit konferans sözüne lüzum görmedi ve konferansdan bahs itmedi bu ise konferans hakkında müdavele-i efkârı temdid itmek istemediğini ima itmekle bir fal-ı hayr ad olunuyor.

İrandaki icraat-ı gaddaranenin de artık bir nihayete isali için hükümet-i tedabir-i ciddiye tevessül idiyor. Bugün ilk def'a olmak üzere de Balkan mesâ'il-i mu'allakasında İngiltere-Rusya mütehhad efkâr olarak aynı makasıdı ta'kib idiyorlar.

Yunan Havadisı

Geçen Perşembe günü Yunan meclis-i mebusanı merasim-i mu'tade ile küşâd idilmiştir.

Yunan meclis-i mebusanı fırka-i muhalifesi re'isi Mösyö Dimitri Ralli Yanyadan Bireye avdet itmiştir.

Yunanistan hükümetinin geçen seneki bütçesinde kuva-yı bahriyesinin tensikı zamanında bir ecnebi tensik me'murunun celbi mukarrer bulunmuş ve iktiza iden mübalığ tahsis idilmiş olduğu halde şahsın ta'yinindeki ihtilafdan dolayı ittihaz olunan karar mevzu'-ı tatbika vaz' olunamamıştır. Yunan mehafil-i bahriyesinde geçen sene celbi mutasavvur olan Fransa amirallerinden Mösyö Forinenin celb ve da'vet olunamayacağı ve fakat yeni bahriye nazırı mösyö Amirikonun celbi dilmesi lüzumunu tasdik ve dermiyan eylediği mürevvidir.

Bahr-ı sefiddeki Yunan adalarının efkâr-ı umumiyesi şu son sıralarda büyük bir te'sir ve heyecan içindedir. Sünger saydı için Amerika sevahiline her sene giden yelken sefâ'inde ücret mukabilinde hizmet iden salgıcılara sefine kapdanları tarafından çekdirilen dehşetli ve muğayyer insaniyet azab-ı vaziyetlerden dolayı yalnızca ada ahalisince değil, bi'l-umum Yunanistanda büyük bir te'sir icrâ eylemiştir. Her sene Amerika bir ay sayd gidenlerin ekserisi denizlerin dibinde ifa eyledikleri hizmet-i mütemadiyeye dayanamayarak telef oldukları gibi avdet idenlerin vücudlarında dahi engizisyon işkencelerini andıracak suretde zincirlerle kızgın demirin eserleri çekmekte oldukları tahammülfersa hayatı her nevi' ifadeden daha vazh ve dehamiv bir suretde isbat eyler.anından bir müdde'-i umumi "İdra" adasına bi'l-azime tahkikat-ı lazıme-yi icrâ ve bir çok sefine kapdanlarını derdestle cihet-i adliye-tevdi' eylemiştir.

Türkiye-Bulgaristan Müzakerâtı

(Rec) gazetesi İstanbulda cereyan iden müzâkeratın bir netice-i muvaffakiyet ..?.. iktiran idemeyeceğini hatta Liyapçefek de Sofyaya avdet itmesine intizar olundığını yazıyor. Beyne'l-milel bir mü'temerin in'ikadına veyahut Türkiye tarafından teklif olunan şerâ'itin tahfif ve ta'dil edilmesine kadar Türkiye ile Bulgaristan arasındaki münasebatın mu'allak kalması derece-i zarurette olduğunu ilave etdikden sonra diyor ki: esasen cenubi Bulgaristanın hem istiklalini tanımak ve hem de aynı zamanda o istiklaliyet mukabilinde yüz elli milyon frank aramak ve diğer taraftan mukaddema akd idilen Türkiye ta'ahhüdâtının bazısının Bulgaristan tarafından der'uhde olunmasını taleb eylemek Türkiye için bir mu'âmele-i fâ'ide bahşa ise de pek gülünçdür.

Hata-yı Meş'ûm

Bulgaristan fark-ı siyasiyesinden Nasyonalist fırkasının vasıta-i neşr efkârı olan Minber gazetesi bu ser-levha ile neşr ettiği uzun bir makalede Türkiye inkılab ahirinden sonra Osmanlılara en evvel Bulgar hükümeti tarafından ibraz muhalasat idilmemesi ve bu inkılabın Türkiyede umum-ı anasır-ı milliyeye bahş itdiği hürriyet müsavat adalet-i kâmileye i'timad gösterilmesi icab iderken Bulgar hükümeti tarafından bilakis bu inkılaba sahte nazarıyle bakılmış büyük ve mühlek bir hata olduğunu şedid bir lisan ile beyan ve şimdiki hükümet erkanını Bulgaristanın düçar olduğu bilcümle ahval-i müşevveşe ve müşkilenin fa'il-i müstakilleri olmak ile itham idiyor. Ve sözüne devam ile hürriyet kahramanlarının Sofyada irâd

itdikleri nutuklar devlet-i Osmaniyyede te'sis idilen idare-i meşrutanın tamamı icrâsı ve tatbıkına birer delil ..?.. teşkil idüb kendileri de bize karşı daima ahvatkârane ve sulhperverane ibraz itmek arzu ve niyet halisasında olduklarını söylemişler iken Bulgar hükümeti tarafından bu sözlere emniyet idilmemesi cidden şayan-ı te'essüf ahvalden olduğunu beyan iderek “Kahramanların mesâ'i-i hürriyet-perveraneleri muvaffakiyetle tetvic itdikden sonra Bulgar hükümetinin mukabeleten Türkiyede müsavat-ı hürriyet ve adalet bakî kaldıkça ilelebed Osmanlıların dost ve müttelik olacağımıza dair meva'id ve te'minât i'ta idilmesi lüzumı tabi'i ve o te'minatın fi'ilen isbat idilmesi zaruri idi.” Diyor.

Minber gazetesi “Devlet-i Osmaniyyede ilan-ı meşrutiyet ibtidallerinde genç Türkler tarafından umum Bulgarlara karşı anasır-ı Osmaniyyenin kâffesinden ziyade ibraz idilen muhadenet ve tevcihatın bütün Avrupa milel müte'addidesini hayret içinde bıraktığı halde Bulgar hükümeti tarafından Türklerin bu muhalasat dostluklarına mukabele idilmemesi büyük bir himakat eseri ve meş'ûm bir hatadır. Sözüyle Bulgar nazarına hücum idiyor.

Jön Türkler hayz-ı husule getirdikleri bu muhteşem inkılab sayesinde bütün milel müte'addenin takdir ve alkışlarına mazhar oldukları halde bile Bulgar hükümetinin gösterdiği tavr-ı la-kaydi ve hususyle bu inkılabın ciddi olmadığını söyleyen nazardan bazısının beyanatı hata-ender hata olduğunu ve Bulgaristanın bu hali umum cihan-ı medeniyet tarafından türkiyeye karşı bir ihtilafçılık bir husumet göstermek ve idare-i müstesnanın avdetini arzu itmek gibi taksir ve telakki idildiğini ilave itdikden sonra bütün ihtilafatın da yine şimdiki hükümeti teşkil iden nezaret hırs-ı cah ve cer-menfaat gibi ahlaksızlıklarından ileri geldiğini dermian eyliyor.

Minber gazetesi “Türkiyeye karşı hareket-ı husumetkârânede bulunmaktan ne gibi menafi' te'min idebiliriz? Yalnız benim bir müttelikimiz ve İslavlığın hasm-ı mü'ebbedi olan Avusturyadan ma'dâ düvel-i mu'azzamadan hiçbirinin mu'âvenetine malik olmadığımız bir zamanda bu hareketimiz bize pek büyük zararlar vermeyecek midir? Sözleriyle makalesine hitam veriyor.

Sofya mehafil-i siyasiyesince te'min eylediğine göre İstanbulda bulunan Liyapçefek müzakerâtın münkatı' olduğu haberini getirmekten başka bir netice istihsaline desters olmaksızın tehi-dest olarak kariben Sofyaya avdet itmesi melhuz imiş.

Bulgar hükümeti tarafından istanbula i'zâm iden merhaslar Bulgaristanın Türkiyeye itaat itmesi lazım-gelen vergi ile düyun-ı umumiye-i Osmaniyyenin kısmen te'diyesi mesâ'ili hakkında icrâ-yı müzakerat itmek üzere Bulgaristan hariciye nezareti tarafından evamir ve ta'limat ahz itmişlerdir.

Deyli telgrafda okundupuna nazaran İngilterenin İstanbul sefiri Buşgar merhaslarıyla görüşerek Bulgaristanın devlet-i aliye ile uyuşmasına gayret itmeleri lüzumunu söylemiş ve merhasları da aynı arzuyu izhar itmişler ve ancak Bulgaristanın bu babda ademû'l-iktidar olduğunu beyan eylemişlerdir.

Sobronya Meclisi

Bulgar Sobronya meclisi a'zâsından Mösyö Mişef nutk-ı âtiyi irâd itmiştir:

Türkiyede idare-i meşrutanın i‘lan ve te’sisi hadisesi umum-ı cihan medeniyeti hayretler içinde bıraktı. Bu hadise Türkiyeyi uğrayacağı mukasemeden kurtardı. Şu meşrutiyetden iki türlü menfaat istihsal ve te’mîn idilir. Biri Bulgar ahâlisinin katl ve i’tilâfden masun kalması diğeri meclislerin küşâdı ile erbâb-ı fikr ve ilmin harice çıkmasıdır.

Biz bütün milletlerin ve hassaten Türkiyenin nail-i hürriyet ve hukuk olmasını cidden arzu itmeliyiz. Madem ki Osmanlılar kendi hürriyetlerini i‘lana muktedirler . onlara karşı bir tavır hayr-ı hevahane almak mecburiyetindeyiz. İdare-i meşrutanın tatbik edilmesine intizar idelim. Ben Türkiye vce Bulgaristan arasında bir muhabbet ve ittifak-ı samimi husule gelmesi fikrine şiddetle iştirak idenlerdenim. İttifak komitesi Türkiye ve Bulgaristan arasında bir ittifak akd olunmasını müttetika kabul itdi. Biz i’tilâf arzu idiyoruz. Ve hükümetimiz tarafından da şu i’tilâfın arzu idildiği muhakkaktır.

Hükümet şark demir yolları hatlarını zabt itdi. Bunların iştirası zamanında İstanbulda müzakerat cereyan idiyor. İ‘lân itdiğimiz istiklaliyet bize mâl olacağı söyleniyor ise de istiklaliyetimizi para ile satın alma

JPG 185

Sahife 3	İttihad ve Terakki	Birinci Sene
----------	--------------------	--------------

Namına beyan ve i‘lan idiyoruz. Ki Koloviç Meşih ve kumpanyaları ahali-i İslamiyemizin hiçbir güne meb‘us ve vekilleri olmayub millet namına hiçbir şey söylemeğe idare-i kelim eylemeğe hak ve salahiyetleri yokdur. Merkumların efrad-ı millet yanında hiçbir kader ve haysiyeti olmayub bilakis millet bunları havar ve hakir görüyor. Bizim hakikati ve yegane vükela ve mu‘temedlerimiz icrâ komisyonumuz a‘zâ-yı muhteremesi olub olub biz ve milletimiz her işde kemâl-i sebat mentanetle bu ve vekillerimiz ile beraberiz.

Millet komisyonu ve yüz kadar imza Loboşka:

Loboşka kazâsının ahali-i İslamiyesi namına beyan ve i‘lan idiyoruz ki Kolovic Meşic ve diğerleri millet tarafından müntehab ve meb‘us olmayub millet namına hiçbir iş hiçbir lakırdı söylemeğe me‘zun ve mü‘ekkel olmadıkları gibi ahali-i İslamiyemiz yanında zerre kadar kader ve haysiyete de malik değildirler. Bütün ahali-i İslamiyemiz müntehab vekillerimiz olan organizasyon hey‘et-i icrâ‘iyesine kemâl-i metanet ve sadakatle merbutdur.

Millet komisyonu, imzalar.

Bundan sonra me‘ili birbirine yakın olarak behkeden, Kopençeden ve o tokadan mevrud telgrafnameler mezkûr gazetenin son (47) numrolu nüshasında birbirini takib itmekdedir. Bu İslam gazetesi şu son üç dört ay zarfında dört bin şu kadar kron ile tecrim edilmiştir. Geçen haftada yeniden bin kron ile tecrim eylediği gibi kim bilir bu nüsha için de ne kadar kron virmeğe mahkum olacaktır. Medeniyet-füruş Avusturya (Naye feraye Yereş) den tercüme idilen bendler için Bosna ve Hersek gazetelerini cezalandırmıyor. Ba-husus ahali-i İslamiye ile Sırbaların artık canı burunlarına gelmiş olduğundan her ne suretle olursa olsun efkârlarını vatanlarının Avusturyaya ilhakına razı olmadıklarını aleme i‘lam ideceklerdir. Avusturya

biilsin ki bazen ..?.. olan bir adamı küçük fakat mühlek bir çıban helak ider, bakalım Avrupa o medeni sulh-perver Avrupa ta'ahhüdatını te'min ve hukuk-ı ammeyi ihkak idecek mi?

(belge tahrip) gazetesi Rusyanın İstanbul sefiri Mösyö (Belge tahrip) me'muriyetden çekileceğini yazıyor.

Gazete (Belge tahrip) şarkda te'min-i müsalemet uğurunda ve İranda İngiltere-Rusya mekarını hususunda masruf olan himmatını tizkar idiyor. Eski diplomasi alemde yed-dolu sahibi olan Zinofiyenin İstanbulun hazl-i hazır politikası ile ülfete kabiliyeti olmadığını beyan eyliyor.

Feraye Peresede okunduğuna nazaran hükümet-i Osmaniye Bulgaristanın senevi te'diyesine mecbur olduğu vergiyi yüz bin lira hesabıyla 1882 senesinden itibaren itmekde ve düyun-ı umumiyyeden Bulgaristana müretteb hisse şimdiye kadar hiç te'diye idilmediğinden bu da ona inzınam eylemekdedir. Bab-ı ali yirmi altı sene için iki milyon altı yüz bin lira talep itmiş olub Şarkî Rumili vergisi için dermiyan şerâ'it-i sâ'iresi ise henüz meçhuldür. Hükümet-i Osmaniyyenin düyunu umumiye için Bulgaristandan alacağı meblağ ise Bulgaristanın düyun-ı umumiye-i Osmaniyyenin dokuzda bir çarığı ile mükellef olduğuna nazaran on milyon sekiz yüz bin liradır.

Başkumandanlık

Mısır gazetelerinden birinde okunduğuna nazaran bir harb vuku'ı takdirinde Osmanlı orduları baş kumandanlığının buna muharebe-i zailinde kumandanlık iden Edhem Paşaya yahud Mısır fevkalade komiseri Gazi Ahmed Muhtar Paşaya tevcihi harbiye nezaretince düşünülmüş ise de müşârû'n-ileyhümadan hiçbirisi bunu kabul itmemiştir. Ma'mâfih taraf-ı hazret-i padişahiden Gazi Muhtar Paşanın baş kumandanlığa ta'yini arzu buyurulmakda olduğundan irâde-i seniyyesi yakında sadr olmak üzere imiş.

Şark şimendiferleri direktörü Mösyö (Gros) un İstanbuldaki Bulgar merhasları ile şimendifer hesabatı tedkik iderken bu mes'ele üzerine uyuşamayacağız didiğini ve Sofyadan yeni memurların vürudına değin müzakerat ta'dil idilmiş olduğunu feraye-perese yazıyor.

Kariben yeni posta yolları mevki'-i tedavüle çıkarılacaktır. Bu yollar üzerinde parlamento binası musavvur olacak kanun-ı esasinin tarih-i i'lânı olan 10 Temmuz tarihi bulunacaktır.

Bir ay ta'lim-i mermereye gidecek olan asar tevfik, ma'in-zafer unvan ele zırhlıları ile bir duruyor. Müfrezesi için hazinece iki bin lira tahsis edilmiştir.

Meslek gradşince mektebi mu'alliminden aldığımız bir varakada Ağustos yirmiden beri mektepleri küşâda ise de hâlâ mekâtib-i ibtidâ'ie hakkında ma'ârif idaresinden hiçbir tebligat ve ibtidâ'ie programlarının bir an evvel gönderilmesi ricâ olunuyor.

Dâ'ire-i aidesinin nazar-ı dikkatine vaz' ideriz. İbtidâ'i mekteplerin programı tahsilin esasını teşkil eylediğinden layık olduğu ehemmiyetle tanzim olunmak bir an evvel mekteplere verilmek lazımdır.

Vilayet-i salisede nüfus-ı mevcudenin iki milyon beş yüz on yedi bin raddesinde olduğu ve bundan bir milyon dokuz yüz yirmi beş bini müslim dokuz yüz on bini Bulgar altı yüz yirmi bini Rumaltmış iki bini Musevi bulunduğu anlaşılmıştır.

Ustrumca sabık belediye a'zâsından Mustafa imzasıyla aldığımız bir varakada deniliyor.

Ceride-i feridelerinin 2 Teşrin-i Sani sene 324 tarih ve kırk beş numrolu nüshasında Ustrumcada mekteb-i ibtidâ'i ve rüşdiyenin müceddedan inşası zamanında sene-i atıyye maarif bütçesine sekiz yüz liranın idhal olunduğunu kemâl-i hayretle okudum.

Ustrumcada memleketin en şerefli mevkî'i olan hamam etsalinde ve yedi yüz elli lira kıymetinde metin ve mükemmel zekûr ve Murâd Halife mahallesi cami'-i şerif kurbunda altı yüz lira kıymetinde gayet metin inas mekteb-i ibtidâ'iyelerimiz mevcut hal-i haziredeki etfalın daha nısf-ı derecesini isti'âba kâfi derecede vasi'dir.

Yüz elli lira kıymetinde bir de rüşdi mektebimiz vardır. Ve bu mektepleri ahali-i cem'iyet-mendan vücuda getirmiştir. Bu mekteplerin hedmiyle diğer bir mahalde bir müstemilat dâ'iresinde zekûr ve inas ve rüşdi mektebinin yeniden inşasını kaimakamımız Cemal Efendi ahalimize tefhim ve her bir nüfus başına beşer pare i'âne tevzi'ini teklif itdi. Etraf kazâlarda emsali mesbuk olmayan mekteplerimizin hedmi ve zâ'id bir masrafın ihtiyarıyla yeniden mekteb inşası ..?.. olduğu gibi i'âne teklifini de ahalimiz kabul itmedi. Beyhude yere bütçeye sekiz yüz lira idhal ile ibtidâ'i mektepler yapılmaktan ise kazamıza civar ve her gün ahz ve i'taları kazâmızda olan Radoşte ve Peteric kazaları talebesinin Manastır ve Selanik i'dadi mekteplerine gitmesi müşkilât ve masarısından kurtulmak için Ustrumcada bu üç kazâ için müceddedan bir i'dâdi mektebi inşâ olursa daha musayb olur zannederim. Çünkü ibtidâ'i mekteplerimizin mükemmeliyeti mükemmeliyeti kabil te'vil ve inkâr değildir.

Tashih

Dünkü nüshamızda Selanik belediye re'isi Adil Beğ'e aid makalede cem'iyetin "Ahali arasında zuhur idecek ahvâl-i mü'essefeye nazar-ı bi-kaydi ile bakmayacağı der-kâr idiğini" beyan iderken gallat tertib olarak nasılsa "Bakacağı" muharrer olduğundan sehvi-i mezkûr tashih olunur.

Saraybosnada alınan ma'lumata nazaran Avusturya hükümeti Sırbistan ile Karadağa karşı her türlü tarîk muvasalesini kat' eylemiştir. (Plevne) deki ihtiyat askeri taht-ı silaha alındığı gibi bütün köy ahalisine Sırb ve Karadağ çetelerinin Bosnaya dühulleri ihtimaline binâ'en silah tevzi' idilmiştir.

Sırb ve Karadağ askerlerinin hududda tahşidi izhan-ı umumiye üzerinde sû'-i te'sir icrâ itdiğinden bahisle bâb-ı âli tarafından Belgrada ve Çiniyeye birer nota gönderilmiş ve harekât-ı askeriye'nin ta'tili taleb idilmiş olduğunu Ferayeperese gazetesi yazıyor.

Boykotaj

İstanbul Osmanlı boykotaj sendikası hey'eti içtimâ' ile mukarrerat-ı atıyeyi ittihaz etmiştir.

- 1- Londra vapuruyla gelüb Haydar Paşa rıhtımında bulunan ve Avusturyadan gayrı memleketden varid olan emvâlin gümrükden çekilmesi için hamal ve maunecileri ikna' a da' va vekili avukat Baha Beğin notunu rica için ikinci Avni Efendi me'mur idilmiştir.
- 2- Haydar paşada bulunan Avusturya emvali karar-ı sabıka tabi'idir.
- 3- Haydar Paşada mevcut olan hey'et-i teftişye tarafından şerh virilecektir.
- 4- Teşkil olunan sendikaya dahil olmak isteyecek tacirler Teşrin-i Saninin onuncu gününe değin hey'et-i teftişyeye müracaat iderek birer tablo alub isimlerini defter-i mahsusuna kayd itdirmelidirler.
- 5- İşbu müddetin inkızasında bekaya dahil olan bi'l-umum tüccarın imzalarıyla mümezzi bir seyr güler Avrupada münasebetimiz olan fabrikalara ihbar-ı keyfiyet idilecektir. Keza Anadolu ve Rumili vilayat-ı Osmaniyesinin her kasabasında mevcut müşterilerimize birer beyanname göndererek memlekete merbutiyet kalibesi olan tacirler ile cüz'i bir menfa'ati vatan uğrunda fedâ idemeyen tacirlerin isimleri bildirilecektir.
- 6- Avusturya emti'ası celb itmek için ahd ve mişak imiş olan Osmanlı tacirler mağazalarının medhallerine ahaliyi haberdar idecek birer tablo vaz' ideceklerdir.
- 7- İşbu tablolar boykotaj mu'âmelâtını teftişe me'mur altı me'mur tarafından imza ve Osmanlı harb-i iktisadi cem'iyeti mühürle tahtim olunarak üzerlerine bir de numro vaz' idilecektir.
- 8- Avusturya tabi'iyetini haiz tacir ile münasebatda bulunacak zevat zaten mu'in olan iki yüz kişilik bir kontrol hey'etinin teftişatına tabi' olacaklardır. Bundan başka Osmanlı harb-i iktisadi cem'iyeti tarafından İstanbulda ve memâlik-i Osmaniyenin her tarafında konferanslar virilecektir.

İttihad ve Terakkinin Tefrikası 6

Sardanapal

Manzum Tiyatro

Mü'ellifi Abdülhak Hamid

Maba'd

Gezerken dururken ya der-havab iken

Ölümdür beni kollarımdan çeken,

Serir hükümet bugün müvellidim

Hükümet kılan zat ise validem

Fakat cây itmem o beytû'l-hazen

Ki babında teşni' olur halka zen

Ne oldum mülkzade itmişse baht

Yarın arş-ı alaya çıkmaz ya-taht
Fakirane malik olundum ona
Mülükâne bir hal olurdu bana
Kehrden serire münakkaş nekat
Benim i'tikadımca sorsan fakat,
Durur çeşm-i hakda o nakş ve nekâr
..?... yadigâr!

Malik doğdum ama alurken hakir.

Mutantın olurdum doğdum fakir

(Semiramis)

Gani, devlet ve servete göz diken

Gedalar meyanında mahsud iken

Nedir bazı da bir şey bahtiyar

O azadiği bi-saadet sayar

(Yaferi Yanamis)

Mütevvecse sevda ile re'isiniz

Nedir söyleyin mucib-i ye'siniz

Size kim rekabet ider bildirin

Kim akranidir bir ser-nadirin

Sizi kim görüb sevdi bir diğeri?

Atıldıysa ok dönmez elbet geri

“Suriyete dönerek”

Gidib söyle gelsin şu sazandeler

Suriyet giderken latife tarzında

Niyaz ister ancak o nazandeler

(Semiramis)

Keder, itmek isterseniz i'tiyad

Tarb meclisinde olur ezdiyad

Sever cem‘-i ezdadı helak-ı gün

..?... bir de ahlak-ı gün

Isınmak gerek ve serde beşer.

Bugün gel yarın bayraklar serpererek

Mühevves cihan keyiflenmek gerek

İkinci Temaşa

“Suriyetden başka evvelkiler, sazende

Ve havande ve rakkaslı kızlar gelir.

“bir takımını rakkas iderler bir takımını da saz

İle beraber atideki manzumeyi okurlar”

1

Gönülden terennüm iderken nehani

Gelir rakkasa çeşmimde aks-i cemalin

Susarsam gelir geriye-i nagehânı

Olub mün‘akis nağme-i hemâlik

2

Biri rakkas ider olsa bizim nağmede

Seni isterim onda sazınla demesin

Temenna-yı rakkasınca hengâm-ı gamda

Tekrar kılar nağme saz olsa bir saz

3

Tecridde cem‘iyyetlerin bugün şu,

Beyaban-ı kadr bi-kes evvel bizim rendân

..?... itdiğin ahde karşı

Sahari bi itdik bu mecnuna zindan

[1] Aslı ..?.. serperек idi. Sonra ki mısra‘ı ise cihan yerine ba‘al dinilmişdi ki Asurilerce hada‘id olunur.

Nedir hali sormaz mısın hiç ezalim?

Esirin yüz bin haki döndürdü hasret

Yine sorma öğrenemez pir ebu-halim

Görürsek olur sence bâdi-i nefret

Yodes

“Hey’et-i mağniyeye işaret ile”

Susun anlaşıldı garaz-ı akıbet

Giren Suriyete hey’eti göstererek

Benim için mi yazdın bunu Suriyet?

Safayab ola aldığım neş’eden

Bu ..?.. kimse ta‘lim iden!

Suribet

Düşürmüş yere bir güvercin demini,

Bu da belki bir nağme-i tevizimini

“Gülerek elinde bir beyaz yaprakla [1] yodese”

“takribi der”

“Yodes-Mütehhiç-

“bayrağı alub okuyarak”

Müsa‘id mi bilmem az hasbihal isterim

Darakes zuhurat nagehzuhur

Ki itmez şehadet senin ve dühur?

[1] bu bayrak kağıd yerine müsta‘mel olub yazılar ise bir takım işkâlden ibaretdir.

Yansa da olanlar çekilsün hemen

Suribet gülerek:

Ya mahrum idilmek niçün muharreman

Geçirmek için mi dem ve salatı

..?... Yodes gönül illeti!

“Bakteri, yanamaz gider”

Suribet__Size olmayız biz bu yolda akîb

Yodes__Hayali bile olsa câ’iz-i rakib

“Suribet dahi gider”

“Çalgı halkı da dağılırlar”

Semiramis__telaşo fakat terk idin ibtida.

Yodes__Ne lazım bu ta‘yin-i meslek

“Ağaçların içinde ve uzakda Akındarakesi görerek”

Hüdâ!...

“Bir şecere dayatub durur”

“Ve bir işaretle semiramisi gönderir”

İkinci Fasıl

“Yine o mevkî‘ o hal”

Birinci Temaşa

“Yodes, Akındarakes”

Akın__Uzakdan gelirken,

Beyaz elbiseyle bu nur-ı canan

İder sanki tasvir hur-cenan

Ma-ba’dı Var.

SAYI 47

JPG 186

Birinci sene numro: 47 23 Şevval 1326	Salı	4 Teşrin-i Sâni 1324 17 Teşrin-i Sâni 1908
Abone şerâ’iti Selanik şehri için abone kayd idilmez.		İ’lânât ta’rifesi Birinci sahifede satırı on guruş.

Memâlik-i Osmâniye için seneliği 140 guruş. Memâlik-i Osmâniye için altı aylığı 80 guruş. Memâlik-i ecnebiyye için seneliği 40 frank. Memâlik-i ecnebiyye için altı aylığı 22 frank. Cem'iyetin mekasidına ve milletin menafî'ına hâdim her türlü asâr kabul olunur. Neşr olunmayan asâr i'âde idilmez.	İttihâd ve Terakkî İttihâd Kuvvetdir	İkinci “ “ beş “ Üçüncü “ “ üç “ Dördüncü “ “ altmış pare İskonto ve sâ'ir şerâ'it için ayrıca ta'rife mevcuddur. Mahall-i idâresi : Selanik'de Hürriyet Meydanı dâ'ire-i mahsusadır. Gazeteye müte'allik her türlü hususat için idâre me'murluğuna müraca'at olunur.
Nüshası 10 paredir.	Osmanlı İttihad ve Terakki Cem'iyetinin Vasıta-i neşr efkârı olub Cumadan ma'dâ her gün neşr olunur siyasi, içtimâ'i, edebi ve fenni Osmanlı gazetesidir.	Nüshası 10 paredir.

Siyasiyât

İngiltere ve Sulh-ı Umumi

Balkanlarda kopan harb yaygarasının ilk şiddet-i sirayeti esnasında İngilterenin ta'kib eylediği meslek herkesçe ma'lumdur. Hakka, hukuk-ı Osmaniye sırahaten kavlen ve fiilen zahir ve müdafî' olduğunu ve bilhassa mu'âhedat-ı düveliyenin devamı kabil olmadığı cihetle muhafaza emrinde Berlin ahidnamesi hilafında hud-serane idilen muhalefeti tasdik itmediğini hatta şiddetle reddeylediğini biliyoruz. Ve diyebiliriz ki Kamil Paşa siyasetinin inkârı gayr-ı kabil olan hem de şayân-ı tecbil bulunan her türlü maharetine rağmen İngilterenin o evza'-ı sarîh sebatkârîsi olmasa idi harbin önünü almak gayr-ı kabil idi.

Eylül ayının yirmi beşinci yirmi altıncı günleri bâb-ı âli henüz mesleğini izhar ve Avrupa düvel-i mu'azzamasına tebliğ itmeden Bulgar gazetelerinin şematat beyanatına kapılanlar, Bulgar ordusunun hudud-ı Osmaniye'yi tecavüz ittiği hakkında deveran iden en küçük şayi'ata ehemmiyet virerek işe bir renk hakikat veriyorlardı. Bunlardan maksadımız herkesin harbin mümteni'û'l-ictinab olduğuna zahib olduğunu hatta her türlü sebat-ı sulhkârânemize rağmen bizim dahi o fikirde bulunduğımızı söylemekdir. Çünkü düşman tarafından vuku'bulacak tecavüzü bir harekete herhalde bizim vaz'iyet-i tedafi'ye almaklığımıza icab idecekti.

Halbuki Kamil Paşa bugün biraz genç olmakla beraber herkesin tasdik ve tasvib eylediği hatt-ı hareketi bi'l-ifata-i vakit bildirildiği dakikadan i'tibaren ihtimal harb kesb-i zaif itmişti. Çünkü Kamil Paşa bu ta'arruz hak-şikestaneye karşı ittihaz idilecek meslek müdafa'ayı üzerine mâl itmiyordu. Ve diyordu ki bu ta'arruz Berlin ahidnamesini imza iden umum düvel-i

mu‘azzamaya aiddir. Ben vaz‘-ı imza idenler meyanında bulunmakla beraber umum düvel namına müdafâ‘a itmek salahiyetini haiz değilim. Düvel-i mu‘azzama nasıl bir hatt-ı hareket ittihaz iderseler ben de onlara iktifa ideceğim. Tasdik iderlerse tasdik reddederlerse ben de reddeyleyeceğim.

Bundan ma‘kul bundan mahir bir siyaset tasavvur itmek kabil değildi. Çünkü hakikat böyle idi. Ve o vakit ki halimiz dahi bunu icab itdiriyordu. Bu sayede hukuk-ı düveliyeye ri‘âyet itmek hareket-i sahiha ve zahiresi tahtında hukuk-ı Osmaniye’yi dahi amâl idemezlerdi. Burada inzar kârinine vaz‘ itmek istediğimiz mühim ve nazik bir nokta vardır kamil Paşa ihtilafın faslını Avrupa düvel-i mu‘azzamasına terk itdiğini mebin olan bir mu‘âhedenam aleyhinde bir hareket icrâ olunuyor. Bunun herhangi bir vasıta ile ve mesela konferans suretiyle fasl ve halli müşarû’n-ileyhime aiddir. Ve bununla büyük bir ihtiyat dâ’iresinde hareket itmekde olduğunu ima idiyordu. Konferansa, kapalı gözlerle gidemezdi. Hem programı, hem de suret-i müzakeratı kapı önünde tedkik ve tasdik ve tasvib itmedikçe içeri giremezdi.

İşte bu suretle idare-i lisan olmasının, notaya böyle bir kayd-ı ihtiyatı vaz‘ idilmesinin fâ’idesi biraz sonra tezahür itmiştir. Kamil Paşa anlıyordu ki konferans Bulgaristanla Avusturyanın menafî‘..?.. tahdid idecekti. Buna Bulgaristan, ne Avusturya rıza gösteremezlerdi. Ve seferber halinde bulunan ordularından onu bir menfaat-i istihsâli cihetine gideceklerdi.

Her ikisi de konferans fikrini reddetdiler ve bizimle doğrudan doğruya ulaşmak istediler, Kamil Paşa Avusturyanın bu teklifine karşı bir cevap muvaffakat virmemekle beraber, Bulgaristanın kanı lüzumundan fazla kaynayan Bulgaristanın teklif-i vakî‘ini kabul itdi. Müzakerata girişti. Bu esnada işe en ziyade alakadar görünen İngilterenin ihtilafın iki devlet arasında faslına razı olmadığı ve konferansdan başka bir suret-i tesviyeye rıza göstermek istemediği hatta bu babda sefir Mösyö (Lavdezin Bâb-ı âli nezdinde teşebbüsât-ı cedide bulunduğu hakkında bir çok rivayetler deveran idiyordu. Kamil Paşanın İngiltere hükümetinin hilafında Türkiye’ye en ziyade ve sırahaten zahir olan İngilterenin meslek müteahhazı hilafında hareket ittiği ve buna karşı İngilterenin gücenmiş olduğu söyleniyordu. Eğer bu hal sahih olmuş olsa idi İngilterenin bu mesleğiyle sulh ve müsâlemet-i umumiye’yi ihlâl vesile olacağı muhakkak idi. Çünkü Bulgaristanda efkâr-ı umumiye’ye harb için ihzar idilmişti. Asker ayak üzerinde idi. Her türlü tedarikât yapılmıştı.

İngilterenin bu ta‘andı, eğer sahih olsa idi anlaşılamayacak derecede idi. Biz buna inanmamışdık çünkü İngilterenin te‘min-i sulh için bir unsur olduğunu biliyorduk. Fakat efkâr-ı umumiye’yi tatmin itmek icab idiyordu. Bu babda Mösyö Askitin kabinesi İngiliz matbu‘âtı ne leh ne de aleyhinde bir şey söylemiyor, yazmıyordu ve bu sükût, İngiliz kabinesinin bir tereddüd içerisinde bulunduğu ima idiyordu.

Bugün efkâr-ı umumiye’yi iskân ve İngilterenin meslek-i hakiki-i sulhperveranesini isbat idebilecek vesâ’ik-i kaviye’ye malikiz. İngiliz hükümeti başda Mösyö Askit hariciye nezaretinde seyr ..?.. olduğu halde Balkanlarda sulh ve müsâlemet-i i‘âde itmek için her ne türlü vesâ’it ihtitac varsa kâffesine müracaate mütemayildirler. Geçen gün Londra Belediyesinin sene-i devriyesi münasebetiyle Londrada icrâ idilen ziyafette Mösyö Askit tarafından irâd olunan o timsal-i fetanet ve siyaset nutuk bunu alenen isbat eylemekdedir.

Evvel emirde İngilterenin umur-ı dahiliyesine müte'allik bazı beyanatda bulunduktan sonra derhal şark mes'elesine nakl-i kelâm iderek dedi ki: "Türkiyede bir inkılab-ı hayret âvar husule geldi. Türkiye tarih-i alemde pek parlak bir sahife ilave eylemiştir. Meyanemizde Türkiye sefirinin bulunmasından dolayı fevkalade memnunum. Türkiye hakkında hissiyat-ı memnuniyet ve iftiharımı dermiyan iderken eminim ki İngiliz hükümetiyle İngiliz milletinın tercüman-ı hissiyatı oluyorum.

Ben Türkiyede açılan devr-i cedidin musadif olduğu ehemmiyetini ziyadesiyle takdir idiyorum. Ve bununla sahil selamete çıkması için büyük bir tedbir ve vukufa ihtiyaç-ı mes itdiğini anlıyorum.

Bu gece burada mutla' hürriyet bir merkezde bulunuyoruz ve tekrar iderim ki bir mu'âhede-i müşterekenin meşariklerden yalnız birisi tarafından nakızını adem-i kabulde daima mütehaddû'l-efkârız. Bir mu'âhedenin kıymeti ancak onu kabul iden devletlerin imzasından tevellüd ider.

Fakat ..?.. itmekliğim icâb iden bir şey daha vardır ki o da heekesin zannetdiği gibi biz sulh ve müsalemeti ihlâl etmek arzusunda değiliz. Onu i'âde edecek usul ve tedabir hangileri ise onlara biz talibiz. Biz Bulgaristanla Türkiye veya Avusturya ile Türkiye arasında müzakeratın cereyanına ma'arız değiliz. Eğer o müzakerat-ı hususiye müntec-i muvaffakiyet olursa ne mutlu.

Şu kadar var ki o müzakeratın netayici suret-i mutlakada umumi bir konferansla te'yid ve tasdik idilmek lazımdır.

Nutk-ı mezkûrın icmalimize yarayan kısmını tercüme itdik bundan on-on beş gün evvel (ne haldeyiz) ser-levhasıyla yazmış olduğumuz ihmâl-i siyaside aynı fikri dermiyan itmişidik. O vakit demişdik ki konferans mutlak olacak ve onun netayicini böyle bir hey'et-i düveliyenin tasdik itmesi icab ider. Fakat konferansın mesâ'i-i müşkilesini teshile medâr olacak olan müzakerat-ı hususiyede fâ'ideden hali değildir. Mösyö Askitin ta'allukında o vakit ki sözlerimizin ma'kesini virmekle ..?..oluyoruz. ve bunu İngilterenin efkâr-ı sulhperveranesinden tereddüd idenlere karşı bir delil-i bahir olarak gösteriyoruz. İngiltere muhafaza-i sulh için bilhassa şu eyyâm-ı ahirede fevkalade hizmet itdi. Bütün bütün insaniyetin tebcilatına layık olduğu gibi bilhassa Osmanlıların şükrân ve minnete kat kat müstehakdır.

Şünûn-ı Dahiliye

Sirozda Bir Kazâ-yı Feci'

2 Teşrin-i Sâni tarihiyle Sirozdan keşide idilen bir telgrafname samah-ı te'essüfümüz bir kazâ-yı feci' isâl itdi.

321 ve 322 senelerinde inkıyabdan zabt olan müstatilû'l-şekl demir kumbaralardan boş zannolunan bir takımını Müşir İbrahim Paşa zamanında kışlada müşârû'n-ileyhin oda kapısıyle kışlanın sair kapı ve pencere kanadlarına konmuş ve bir takımını da abdesthanelere karib bir mahalde ve enkaz altında terk idilmiş imiş.

Ahiren bunlardan üç tanesini de efrad-ı askeriye den kaçtıkları yemek pişirmek üzere yakdıkları ateşin etrafına sıralar ve üzerine karavane bindirirler, fakat boş zannolunan o ahinin kütükleri te'sir-i hararetle müthiş bir surette birden bire ısıtılmış ve ateş etrafında bulunan beş neferden birini derhal telef ederek ağır surette cerihadar etmiştir ki bunlardan biri de hastahane de terk-i hayat etmiştir. Beşinci neferin cerihası da pek ağır görülmektedir. İki üç neferin şu'le-i hayatı söndüren bu kazâyı elim ne derece şâyân-ı te'essüf ise vaktiyle o kumbaraların boşdur diyerek la-kaydane şuraya buraya bırakılıp mu'âyene edilmemiş olması da o derece sezar te'essüftür.

Osmanlı Donanması

Hükümet-i meşrûta İstanbul ahalisi için parlak ve muhteşem bir sahne hazırlıyor. Bu manzara-i ulviyeye İstanbulluların ancak "Kuyudât-ı derya" zamanlarında tesadüf etmişler donanmanın üzerinde bahriye nazırı olduğu halde hareketini ancak kuvve-i bahriye-i nazırı olduğu halde hareketini ancak kuvve-i bahriye-i Osmaniyenin a'lâ-yı şân ve şevket eylediği zamanlarda görmüşlerdi. Fakat işte şimdi Hamidiye kruvazörü de onu takib ettiği halde Halicden çıkarak mermerde top ta'limleri icrâ edeceklerdir. Birgün kalacak ba'de İstanbul'a avdet edeceklerdir. Şu halde Osmanlı bahriyesi hal-i seferde olmak üzere bir çok cüz'ilere malik bulunuyor demektir. İşte 1878 senesinden beri emsali mesbuk olmayan bir hâl !

Arif Paşa donanma-yı Osmaninin ıslah ve tekmiline fevkalade hizmetleri sıbık etmiş ateş Mehmet Paşa merhumun mahdumlarından.

(Belge tahrip) Samsun, Demirhisar, Sivri ve Hamid âbâd torpido geçitleri de bir ay ta'lime İzmir körfezine gideceklerdir.

Yüz Sene Evvelki Times Gazetesinden

Times gazetesinin bir adet-i müstahsenesi vardır. Hergün gazetesini makineye vermezden evvel yerde yüz sene evvelki Timeslerin koleksiyonlarını karıştırır, ahvâl-i cariyeye mutabık mühim bir havadis olduğunu gördü mü inzâr-ı kar'ine vaz' eder. Bu suretle bir çok mühim parçalar okumak nasib olur. Karada asr-ı evvelki ahvâl-i umumiye ile ahvâl-i hazire arasında bir mukayese yapabilir.

Memâlik-i Osmaniyede şimdiki hâl asayişin bir mislini daha gören olmamıştır. Bu suretle istikrâr-ı asâyişe muvaffak olan zemam-ı idareyi yed-metanette bulunduran sadrazam Bayrakdar Mustafa Paşadır. Müşârû'n-ileyh bütün memâlik-i Osmaniyede te'min-i asayiş ve terakki zamanında i'ta edecekleri evamirin harfiyen ve hemen icrasını bütün paşalara tenbih eyledi. Ve şayet evamiri ısga olunmazsa en şedid cezalara çarpacağını da anlattı.

Hal-i hazırda yeniçerileri dâ'ire-i ita'ate celb etmekle işgal ediyor. Zira yeniçeriler eskiden beri padişahları hal' etmek hakkına malik oldukları zannındadırlar.

Bayrakdar Mustafa Paşa en ufak isyana en zaif bir ri'âyetsizliğe ceza-yı i'dam ile mukabele ediyor. Fenalığı bu suretle cezalandırdığı gibi me'murin maaşatı gününde veriyor.

Sadrazam bütün orduyu (Nizam-ı Cedid) askeri haline koymağa suret-i kat'ada karar vermiştir. Ma'lumdur ki Avrupa askeri gibi teşkil ve tertib olunmuş ve o suretle ta'lim görmüş olan bu nizam cedid askeri zavallı sultan Selimin hal' ve katline sebebiyet vermiştir.

Sultan hazır kendisini tahta çıkaran Bayrakdar Mustafa Paşaya fevkalade emniyeti vardır. Umum vilayat Paşaları da efradına harfiyen ittiba' iderler. Zira derece-i fa'aliyetini ve metanet ve şiddet-i tabi'iyeti vardır. Umum vilayat Paşaları da efradına harfiyen ittiba' iderler. Zira derece-i fa'aliyetini ve metanet ve şiddet-i tabi'inini tamamıyla bilirler.

Bâb-ı âli ile Rusya münasebatı hâlâ eski kararsızlıkla devam idiyor. İstihbaratımıza nazaran Rusyanın Valahya ve Moldovya havalisindeki ordusuna yeni askerler ilave idilmiştir.

JPG 187

Birinci sene	İttihad ve Terakki	Sahife 4
--------------	--------------------	----------

..?.. Bulgar vatanperverliğine i'timâd idiyor. Hepimizin maksad-ı yegânemiz bir nokta-i müştarekede müctemi'dir. O da Bulgaristanın menai'ini te'min ve muhafaza itmekden ibaretdir. Ve bu menafi'in muhafaza ve müdafaa idilmesine lüzum görüldüğü takdirde cümlemiz kapalı göz ile Bulgar yaprağı altında içtimâ' ideceğiz.

İstanbul

Matbu'âtın sansür mu'âmelesine tabi' olduğu sırada bazı matba'a ve kütüphanelerle sâ'ir zevatdan ma'ârif nezaretince zabt edilmiş olan ketb ve risâ'il-i metnu'ânın tefrik-ı mu'âmelesi hitam bulmak üzere olduğundan her kimin vaktiyle bu yolda zabt olunmuş kitapları varsa evrak-ı müsbeteleriyle ma'ârif-i umumiye nezareti dâ'iresinde kütübhaneler müfettişlik kalemine müracaat itmeleri maarif nezaretinden i'lân edilmiştir.

Dârü'l-fünun edebiyat Şubesi "Tarih-i Siyasi" mu'allimliğine dâ'ire-i ilmiye a'zâsından Ahmed Şuayb "Edebiyat-ı Türkiye" mu'allimliğine Tanin gazetesi sahib-i imtiyazı Tevfik Fikret "Tarih-i Edebiyat" dersine reji komiseri Halid Ziya Beğ Efendiler ta'yin edilmiştir. Ve bu hafta içinde ifâ-yı vazifeye başlayacaklardır.

Meclis-i meb'usânın zaman-ı içtimâ'i pek ziyade takrib itdiğinden intihabatın ve meb'usların azimetinin tesri'i ve peyderpey ma'lumat-ı i'tası tekrar umum vilayata tebliğ olunmuştur.

Defter-i hakani nezareti mektubculuğuna mu'âvinliğinde bulunan Muhtar Beğ ta'yin olunmuştur.

Mekteb-i hukuk müdiriyyetine vekaletinde bulunan ..?.. teftiş ve mu'âyene hey'eti a'zâsından Abdülhak Midhat Beğ ta'yin edilmiştir.

Hitam imtiyazına az bir müddet kalmış olan memâlik-i devlet-i aliyye tütünleri inhisarını menafi'-i devlete uvaffak bir hal ve surete efrağ itmek üzere emr-i idaresinin ya imtiyaz uhdelerine ahalisi hakkında Londra mü'essesat-ı maliyesinden Der-i gazbayat ve şürekâsı

tarafından tanzim kılınan layiha mezkûr şirketin vekil-i resmisi tarafından bâb-ı âliye ba-istid'â takdim kılınmıştır.

Mezkûr layiha münderecatına nazaran şirket-i hazineye yüzde dört faizli olan beş milyon Osmanlı lirası ikrazına hazır ve amâde olduğunu zikr etmiştir. Layiha meclis-i vükelaca tedkik idilüb bâb-ı aliden maliye nezaretine tebligat-ı lazıme ifâ kılınmıştır.

Manisa redif taburunda mümtaz kol ağası olup me'zunen der-sa'âdetde bulunan Fethi Efendi telgraf nezaretine giderek biraderi muhabere me'murlarından Sabri Efendinin Fatih telgraf merkezine tayin edilmiş olmasından Nazır Galib Beğ Efendiye karşı teşhir-i silah eylemiş ve orada bulunanlar tarafından derdestle harbiye nezaretine sevk edilmiştir.

Kör Ali ve nam-ı diğer Mehmed ve Boşnak İsmail Hakkı haklarında mahkeme-i cinayetden virilen i'dam hükmü nakz edilmiştir. Nakzi müstelzem olarak serdidilen esbab-ı şahidlerden birinin ifadesinin kırâ'etiyle iktifa olunub gaib bulunması cihetiyle istimâ'ına imkân bulunmaması ve tatbikat-ı kanuniyede isabet bulunmadığı mu'âyene-i tıbbiyenin kanun dâ'iresinde ifâ idildiği ve şahidlerden birinin ifadesindeki ifa edilmediği cihetlerinden ibaretdir.

İttihad ve Terakki Cem'iyetince Nur-ı Osmaniye Kulübü olarak kullanılmakta olan konağın meb'usları kulübü olmak üzere tefrişatına başlanmıştır.

İkinci fırka kumandanı Müşir Şevket Paşa yaver-i ekremlik unvanının kemâ-gân ikasıyla hanesinde ikamet etmek üzere mezkûr kumandanlıktan azl ve yerine yaverandan Ferik Cevad Paşa ta'yin edilmiştir.

Polis kalpaklarının beyaz renkde toplu tepesi kırmızı ve müdevver olacağı karargir olmuş iken yine evvelce i'mâl itdirilen kurşuni renkdeki kalpaklar tevzi' edilmiştir.

Anadolu vilayetinin mükemmel bir kıt'a haritasının tanzimine erkân-ı harbiye dâ'iresince tevessül edilmiştir.

Galata vak'a-i ma'lumesinden dolayı hariciye nezaretinden Avusturya sefaretine yazılan takrire henüz vürud eylememiştir.

Bi'l-umum cem'iyetler hakkında bir kanun kayıhası kaleme alınub tasdik edilmedikçe matbu'ât ve mürettebin-i Osmaniye cem'iyetleriyle diğer cem'iyetlerin hükümetçe resmen tasdik ve kabul idilemeyecekleri şurâ-yı devlet tanzimat dâ'iresinde cereyan iden müzakere neticesinde takrir itmiş ve bu babda tanzim kılınan mazbatasını makam-ı sadarete takdim olunmuştur.

Vilayat

Trabzon ..?.. mu'teberanından on dört zatdan mürekkep beher hissesi bir lira olmak üzere on bin hisseden müteşekkil anonim şirketi teşkil edilerek kiremid ve tuğla fabrikası te'sis olunacağı mahalli gazetelerinde okunmuştur.

İzmirde hadika-i mu'âvenet namındaki mektebde geceleri tedris idilmek üzere ikti'âd felsefe tarih-i terakkiyatı fikriye memlekete az her cihet-i kavâ'id-i azime te'min iden bu gibi mü'essesat-ı ilmiye memleketimizde dahi te'sis ve teksirini te'min ideriz. Avrupada ale'l-

umum medeni şehirlerde az bir ücret mukabilinde icrâ idilen bir terakki-i tedrici ta'kib iderek ahalinin tevsi'-i efkâr ve ma'lumatına hadim olan esbab-ı siyasiyedendir.

Karahisar sahibde bulunan tacirler bir içtimâ' akd iderek Avusturya fabrikaları ile münasebat-ı ticariyelerini kat' ve memâlik-i sâ'ireden emti'a celbine karar vermişlerdir.

Şünûn-ı Hariciye

Almanya-Fransa Münasebatı

Kazablanka hadisesi üzerine Fransa ve Almanya hükümetleri arasında tevellüd iden ihtilâfın tedkik ve halli hususunun bir hüküm hey'etine havale olunması her iki devletçe mültezim olduğunu ve ma'mafih evvel emirde mütekabilen beyân-ı i'tizarı mütezammin bir cümle aranılmakda bulunduğunu dünkü nüshamızda bildirmişdik. Bu babda Avrupa gazetelerinden aldığımız ma'lumata nazaran Mösyö De Giderlen" Almanya hariciye nezaretine geçmesi münasebetiyle Fransanın Berlin sefiri mösyö Jul Kamyonu ziyaret itmiş ve esnâ-yı mülakatda Kazablanka mes'elesini mevzu' bahis iderek hariciye nazır-ı sabıkı tarafından evvelce telkîn edilmiş olan cümle-i i'tizariyenin kabulünü tekrar Fransa sefirine teklif eylemiş ise de bu def'a dahi işbu teklif Mösyö Kamyon tarafından reddolunmuşdur.

Dimek oluyor ki mes'eleye henüz bir mukaddime-i tesviye bulunamamıştır. Diğer cihetden işbu hadise hakkında Fransanın Kazablankadaki Polis komiseri (Dürde) nin tanzim itmiş olduğu raporun Almanya hükümetince tedkikine ibtidâr olunduğu bildiriliyor.

Hakime müracaat arzu idiliyor mu? İdilirse hakimlerin müstakil olması istenilir mi? İstenilirse (Dürde) raporunu tetkike mahal yokdur. Çünkü Mösyö ..?.. bu raporu ariz ve amik tedkikinden sonra hadisenin bir de Almanlar tarafından diğer bir suret-i rivayet meydan-ı intişara vaz' olunacak ve mes'elenin hakimlerce tesviyesine iras-ı müşkilat idilecektir. Herkesin teslimkerdesidir ki müdde-i ile hakim sıfatları bir şahısta içtimâ' idemez. Bunun içindir ki ihtilâfat-ı düveliyenin halinde bir müddetden beri tatbik olunabilmektedir. Olan hakim usulü tarafeyn-i muhalifin beyninde doğrudan doğruya cereyan idebilecek müzakeratdan fazla semere-bahş itmektedir. Nitekim Japonya muharebesi esnasında Rusya ile İngiltere arasında ihtilâf-ı tahdise sebebiyet veren (Hevel) hadisesi hakkında tarafeyn rivayeti nazar-ı i'tibare alınub da Paris hey'et-i tahkikiyesine havale-i keyfiyet olunmamış olsaydı hakimlerin vazifesi muvaffakiyetle neticelenemezdi.

İşte bu esbaba binaendir ki (Dürde) raporunun Almanya tarafından tedkiki bir faide te'min idemez, hatta işbu raporun Almanyaya tebliğ edilmiş olması dahi lüzumsuzdur. Burada ancak bir mes'ele mevzu'-bahis olabilir. Bu da Almanya hükümeti Teşrin-i evvelinin on beşinde teklif idildiği hükme müracaat mes'elesi fikrinde henüz sabit olup olmadığını Fransa sefirine karşı teklif sabıkasını tecdid eylemesine nazaran Almanya bu babda müşkilat ika'ıyla mes'elenin hakime havalesinden artık caymış olduğunu eşrab iderse de aksine kail olmak herkesçe olduğu gibi bizce dahi mültezim olduğu bedihidir.

Viyana mehafil-i siyasiyesinde deveran iden şayi'âta nazaran İngiltere hükümeti Petersburg kabinesi nezdinde teşebbüsatda bulunarak Rusya hükümeti Boğazlardan kendi sefâ'in-i harbiyesi için serbesti-i mürurun te'min idilmesi talebinden vazgeçerse diğer taraftan

kendisine Azerbaycanda menafi‘-i müteakabile te‘mini için İngilterenin muvaffakiyet itmekde olduğunu tebliğ eylemiştir.

Müthiş Bir İшти‘âl

Avusturyada “Ham” daki ma‘den ocaklarında dehşetli bir inti‘âl vuku‘a gelmiştir. İшти‘âlin şiddetini tasvir için geçen senelerde Fransada “Koryer” ma‘den ocaklarında vakî‘ olan işti‘âlden daha şiddetli olduğunu söylemek kifâyet ider. Münfezlerden alevler ta altmış metreye kadar yükselir. Tahlisiye hey‘etinin amiliyat-ı tahlisiyelerini akîmbırakıyordu. Her taraftan tahlisiye takımları gönderilmiş, hatta [Koryer] ma‘denlerindeki yangında cansiperane hizmetleriyle büyük yararlıkları görülen [Hibrina] takımı da gelmiş ise de ateşin şiddetinden hiçbir iş görememiş binâ‘en-aleyh evvel emirde ateşin kesb-i sükûnet itdirilmesi için hey‘et-i itfâiyenin mu‘âvenetine lüzum görülmüştür.

Şimdiye kadar mahal-i harikdan bunca gayretlere rağmen ancak otuz naaş çıkarılabilmiş bi‘l-ahere ağır suretde mecruh olmak üzere otuz amele daha kurtarılmıştır. Kuyularda henüz bir hayat olmak üzere üç yüz üç amele bulunuyor ki tahlisiye amiliyetinin icra idilememesi yüzünden bunların da tefsih-i garratdan telef olmalarından korkuluyor. İшти‘âlin şiddetinden bir aralık su boruları da parçalanarak amiliyat-ı itfâ‘iyede sekteye uğramış ise de saatlerce vuku‘bulan gayret sayesinde su mecraları ta‘mir ve su isalesine de muvaffakiyet alıvermiştir.

Felaketin birkaç günden beri vuku‘a gelmekte olan hareket-i arzdan ileri geldiği zannolunuyor. Kazazedegân meyânında bir çok da ecnebi amele bulunuyordu.

Yedi yüz yetmiş yedi metre amikında olan ikinci Ocakdaki ameleiyi kurtarmak hususunda ittihaz idilen bütün teşebbüsât-ı semeredâr olamamıştır. Şiddet-i işti‘âl ile ma‘den ağızları kâmilen gaib olmuştur. Mahal-i felaketde feci bir sahne nazara çarpıyor. Kadın, kız, çoluk çocukdan mürekkeb felaketzedegânın akraba ve odasının feryad ve figanları ah ve iniyenleri müthiş ve hülnek bir manzara arz ediyor.

Pazartesi akşamı saat iki buçukda beyal kale civarında ..?.. kulübü altında ...?... tüccar kâtib ve müstahdemin sendikası tarafından konferans verileceğinden ahali-i memlekete da‘vet ve bi‘l-cümle müstahdeminin isbat-ı vücud eylemeleri suret-i mahsusada rica olunuyor, dühuliye yokdur.

Muharrerât

Ceride-i muhteremenizin 29 Teşrin-i evvel tarihli nüshasında yüzbaşı Ali Rıza Beğ tarafından (Üçüncü ordu silah arkadaşlarıma veda‘) ser-levhası altında derç idilen o şirin tahrirata cevabdır.

Birkaç sene ordu ile mezc-i hayat iden ikinci ordu süvari yedinci alayı kardaşlarımızın namına Rıza Beğ biraderimizin hakkımızda göstermiş olduğu ateşin muhabbetler samimi nazarlar yalnız üçüncü orduya değil, bütün Osmanlı kavmine bütün fatihlerin Yavuzların şanlı sancakları altında yaşayan kalblerin en derin inzivalarına bile ruhu muhabbetler ilka itdiğini kemâl-i metanetle söyleyebilirim.

Ciddi bir asker lisanından mevdi istihkar ider bir merdin kalbinde kopan o veda‘ sözleri üçüncü ordu arkadaşlarının her birisi tarafından hatırat cüzdanında yaldızla yazılacak kıymetdar bir kalbin ..?.. ise bir ruhun ma‘şuk vicdani gibi koyunlarında mahfuz kalacaktır.

Bugün vatanını o madir-i hakikiye iki el ile sarılmış olan üçüncü ordu bütün vatan kardaşlarının o noktaya doğru tevcih itdiklerini görmek amaçgâhları hep o, hep o nokta olduğunu işidirek kesb-i fahr ve şâdi eylemek ister.

Biz Osmanlılar iskelet idik. Fakat bugüne kadar o şedid iskeleti teşkil iden a‘zâlar yekdiğeriyle imtizac idemiyorlardı.

Bunun için o koca vücut hareketden kalmış, hal-i ihtizarda bulunuyordu. İşte o iskeletin bir kısm-ı mühimini teşkil iden üçüncü ordu bir hayat nev- kesb itdi. Bir şehamet-i vakurane meydana atıldı. O kimse tesadüf iden o enkaz-ı müdhişeyi şiddetle titretti. Bir ihsan-ı ilahi olan hayatını o bi ruh iskeletin a‘zâ-yı sâ’iresine de hissetdirdi ki mekarinini sebebiyle bundan en evvel müstefid olan ikinci ordu oldu. Sonra müte‘âkiben bütün o vücudun teşkilatından ibaret olan a‘zâlar kamilen taze hayat buldular. Şimdi ise o iskeletin her tarafını bir kitle-i mütehadde la-yetayir bir kuvve-i şekime halinde görmek isteriz ki bu da sizin hayat-ı vataniye ile meftur olan kardaşlarımızın gayretiyle olacaktır.

Bizi merdane yaşatacak ittihad bizi asker tanıtacak ittihad bizi müdafî‘in için mütehad yaşamağa şiddetle çalışalım.

İşte bütün üçüncü ordu namına sizin gibi bir vicdan-ı hakikiyi selamlamakla telezziz dimağ ve tesrir-i ruh eylerim ey muhterem arkadaş!

Preşve Piyade Mülazımı İsmail Hakkı

İttihad ve Terakki

Ulviyet-i hissiyatınızdan dolayı sizi tebrik ideriz. Ümid-i vatan siyasiyonu ile beraber, mukaddes ordusundadır.

İ‘lânât

(Belge Tahrip)

Birçok senelerden beri mallarımızın zarafet ve metanetle emniyet-i umumiye haliye muvaffak olduğumuzdan bu kere dahi İngiliz Amerika Fransa ve Almanyanın en meşhur ve mu‘tena fabrikalarının gayet nefis ve metin her türlü rekabet kabul itmeyecek bir fiyat ile satılmaktadır.

Mağazamızda asla Avusturya malı olmadığını i‘lân ideriz.

10-4

..?..

3 Perdelik Temaşa

Muktedir tahrirlerimizden Kazım Nami Beğ tarafından yazılan bu piyes az zaman içinde müte'addid sahnelerde mevkî'-i temaşaya konmuş ve çok rağbet görmüş ve merak ile okunur ve muvaffakiyetle oynanır. Bir eser olduğundan kar'ilerimize bir eser olduğundan kar'ilerimize tavsiye ideriz.

Fiyatı Selanik için beş hariç için beş buçukdur. Mahal-i fūrhtı Lord mağazası ve kanaat kütüphanesidir.

Rus İhtilâl Cem'iyetine Mensub

Bir Kadının Hayatı

Rusya ihtilâlinin en feci' safhatını ve fedâkar bir kadının refekasıyla beraber ibraz itdiği mesâ'iyi tasvir ider. Meraklı bir eser olup nasıl oldu mü'ellifi tarafından muvaffakiyetle tercüme idilmişdir. Erbâb-ı mütala'aya tavsiye ideriz.

Fiyatı Selanik için üç, hariç için üç buçuk guruşdur. Mahal-i fūruhtu Selanikte Kanaat kütüphanesidir.

Rafâ'il Eczanesi

Hürriyet Meydanı Civarında

İsviçreden ahiren celb eylediğim en halis ve nefis balık yağını her sene eczahanemden nafi' e sahihi balık yağı almağa alışmış olan zevat-ı kirama tavsiye iderim.

Eczacı Rafa'il

Sun Fire Office

Sigorta (Sun) harik kumpanyası

1810 sene-i Miladiyesinde Londrada te'sis idilmiş olan harik sigorta kumpanyasıdır. Selanikte 1866 senesinden beri bir şu'be açılmışdır. (Sun) kumpanyası dünyanın en eski sigorta kumpanyasıdır. Ve dünyada daima birinci mevki'i muhafaza itmiştir.

31 Knun-ı evvel 1907 tarihinde sermayesi 2764234 ve hasılatı 1638466 İngiliz lirası Makedonyadaki umumi acenteleri Selanikte alâniyeti hanında 33,34,35 numroda sakın Mösyö Voytol Zabtiyanı ve şürekâsıdır.

Müdür-i mes'ûli Mehmed Talat.

JPG 189

Sahife 3	İttihad ve Terakki	Birinci sene
----------	--------------------	--------------

Perto Paşanın Bir Nutku

Üçüncü ordu-yı Osmani erkân-ı harbiye re'isi Perto Paşa hazretleri geçende eskiye azimetinde askeri kulübünde ümera ve zabıtana hitaben atideki nutku irâd itmiştir.

Arkadaşlar

Elhamdülillah kanun-ı esasiyi yeniden istihsal itmeğe muvaffak olduk ve bununla meşrutiyet-i idareye nail olduk. Cümlelerin ma'lumı olduğu üzere bu uğurda hizmet-i meşkûresi seyfet itdi. Fakat bununla vazifesini ikmâl itdi zannetmeyiniz asıl o vazife-i latife bundan sonra başlar. Muntazam bir ordu olabilmekliğimiz için vakt-i hazırda durmayub çalışmalı ve bu sayede şevketli kudretli ordumuz ile kimseye arz-ı ihtiyaç itmeksizin vatanımızı sulh ve müsalemeti muhafazaya gaayret itmeliyiz.

Vakt-i seferde muzaffer olabilmek için muzaffer olabilmek için harbe vakt-i zamanıyla suret-i mükemmelede hazırlanmış bulunmaklığımız lazımdır. Menafî'-i milliyemizi te'min için iktiza-yı halde ihtiyar müzâkeratı idecek kendimizden başka hiçbir kuvvetden isti'nâ fikri kadar sahih ve salim bir fikir olamaz. Bu mekasıd-ı aliyeyi istihsal eylemek orduda zabt ve rabt fikrinin suret-i ciddiyede muhafaza ve istikrarına vayestedir. Yalnız zahir hal bu maksadı zaman ve kâfil olamaz. Bi'l-farz sade evza'-ı ta'zimiyei bilmekle ordunun ruhu olan inzibat te'sis itmiştir denilemez. Ciddiyeti bütün hayat-ı askeriyemizde destûrû'l-amel olarak kabul itmeliyiz. Binâ'en-aleyh ordumuzun kuvveti kuvve-i ma'neviyesinin muhafaza ve tezyidine onu haleldâr idecek esbab ve arayise o esbabın izalesine çalışmalıyız. Mesela henüz harb görmemiş efrad ve hile-i evvelide top sesinden gürültüsünden bayağı ürker, öyle mühim bir sadânın te'sirâtı da o nisbetde büyük ve dehşetli olacağını zanneder. Binâ'en-aleyh arazi üzerinde tatbikat icrâsı sıralarında efradın şu vahimesini izale için mermisiz top indahatı birçok fevâ'idi müstelzem olacaktır. Topun dehşetli gürültüsü nisbetinde te'sirâtı pek az olduğunu efrada anlatarak kuvve-i maneviyelerinin haleden vekayası esbabını te'mine çalışmalıdır. Çünkü yine tekrar iderim. Muharebelerde en ziyade iş gören kuvve-i maneviyenin metanetidir. Size ufacık bir misal söyleyeyim. Bugün Porartor istihkâmatını geziyordum. Beraberimizde bulunan bir japon zabıtı mütala'atıma cevaben Porartorun zabtı esnasında pek büyük te'sirâtı sibkat itmiş olan bazı tepeleri göstererek bir gurur-ı azim-i milli ile dedi. (Evet! Biz gerçi cismen küçük adamlar isek de yüreklerimiz pek büyüktür. İşte bütün bu muvaffakiyet-i azimemiz bundandır) binâ'en-aleyh biz askerler bütün zabt ve rabtımızı kuvve-i maneviyemiz sayesinde te'min itmeliyiz.

Firari İzzetin der-sa'âdet Suriye, Beyrut, Hifa merkez ve mülhakatındaki emlâk arazi ve tarlalarına aid mu'âmelatın ifasına ve hususat-ı sâ'iresine Londrada mukavelât muharrerliği huzurunda da'va vekillerinden Vıram Şanuh Efendiyi tevkil eylediği haber verilmiş ve emlâk ve arazi ve tarlalarını peyderpey fûruht ideceği ve ismanını derecib eyleyeceği anlaşılmış olduğundan bahisle karanlık ve ikinci netabet gibi bir hizmetde velâ-sima Hicaz demir yolu komisyonu birinci a'zâlığında bulunmakda iken i'tayı hesab itmeksizin ve ale'l-husus resmen ihbar-ı keyfiyet eylemeksizin mevkî'-i me'muriyetinden infikâk ve diyar-ı ecnebiyeye azimet olan hesabâtı neticesine kadar ber-vech-i muharrer uhdesindeki emlak ve arazi ve tarlalara hacz-i muvakkat vaz'ı lüzumu Hicaz demiryolu komisyonu birinci a'zâlığından bâb-ı âliye iş'âr kılınmış ve icabının seri'ân ifası dâ'ire-i aidesine emr ve tebliğ buyurulmuştur.

Me'sukan haber alındığına nazaran bab-ı aliden Suriye ve Beyrut vilayetlerine de telgrafla evamir-i lazıme i'ta olunmuştur.

[İkdam]

Boykotajın Muceb Oldığı Hisarlar

Teristeden Tramboya gazetesine çekilen bir telgrafta Türkiye boykotajının terisne mehafil-i muharebesinde ehemmiyetli telaşları muceb olduğu söyleniyor. Luid kumpanyasının vapurları devlet-i Osmaniye'ye aid emti'ayı aynıyle Teristeye i'ade itmekdedirler.

Gümrük anbarları emtia ile doludur. Teriste tüccarı dair-i netale telgrafla müracaat iderek Teristenin ticaretini tahrib iden bu muharebe-i ticariyenin kesdirilmesi esbabının istihzarını talep eylemişlerdir.

İstanbulda icrâ idilmekde olan Polis tensikat ve ıslahatından dolayı görülen lüzum üzerine Kosova vilayeti Polis müdiri Ömer Mümtaz Beğ İstanbul polis meclisi riyasetine tayin idilmiş ve mahal-i me'muriyet cedidesine azimeti zamanında tebligat icrâ olunmuştur.

Bir Emr-i Musib

İstanbulda Aramsaz nizamiye ve bahriye efradının me'zun bulundukları günlerde bir takım namünasib hareketlere cür'et itmekde olmalarına binâ'en ba'de-ma me'zun bulundukları bahri efrad-ı askerine dahiliye kanunnamesinde musarrıh madde-i mahsusa mucebince ya bir baş çavuş veyahut bir onbaşı refakati ile bulundukları mevakıbden müctemi'ân çıkub yine akşam üstü evvel suretle avdet itmeleri hususu hassa ordusu kumandanlığından bi'l-umum berri ve bahri fırka kumandanlıklarına ta'mimen tebliğ olunmuştur.

“Sakrib” gazetesinde okunduğuna nazaran İzmirde Atınayı ziyaret için Türklerle Rumlardan müürekkeb bir het'et zavar teşkil itmiş Atınada hüsn-i istikbale mazhar olmaları zamanında İzmir tankerlerinden birisi atiyede teşebbüsât-ı lazımede bulunmuştur. Ziyaretin riyaseti İzmir belediye re'isi Tevfik Paşaya tevdi' edilmiş ve hey'et-i zavar me'murin-i mülkiye zabıtan ve İzmir ve Rum cema'ati erkânıyla birçok madamlardan teşkil itmiştir. ..?.. belediye erkânıyla esnaf sendikaları tarafından bir istikbal-i resmi istihzâr olunmaktadır. Mezkûr gazetenin istihbarat-ı mahsusasına nazaran işbu ziyaret şehir-i halin son on günü zarfında vuku'bulacak ve hey'et-i zevad meyanında zabıtan dahi bulunmak hasebiyle Atina askeri kulübünde ayrıca bir resim kabul icrâ idilecektir.

Rumilide asakir-i Osmaniye'nin bir suret-i mükemmelede iktisası için İstanbulun her tarafında bir fa'aliyet-i kâmile gösterilmektedir. Hatta hasılatı kâmileten bu uğurda sarf idilmek üzere pek parlak bir tiyatro daha verilecek bunda saray-ı hümayun musıkası sernemaz olacaktır.

Londra şehir-i emini tarafından ahiren keşide olunan ziyafetde bine baliğ olan med'un meyanında devlet-i aliyenin Londra sefiri dahi hazır bulunmuştur.

Re'is müşârû'n-ileyh hazıre hitaben irad eylediği nutukda:

“Londra şehri Londrada mukim mu‘teberan ecanib arasında düvel-i mu‘azzama-i ecnebiyenin vekillerini dahi kemal-i şeref ve memnuniyetle ta‘dâd ider. Bu zatların ticaret-i umumiye ve münasebat-ı beyne‘l-milelin en büyük merkezi olan şehrimizde ahvat-ı umumiyenin müsalemet-i beyne‘l-milel te‘min ve takviyesi zamanında eyledikleri şayan-ı takdirdir. Ecnebi seferanın şerefine bade-nûş olur bilhassa ziyafetimizde huzurunu memnuniyet-i mahsusa ile gördüğüm devlet-i Osmanniye sefiri cenablarının da isimlerini bâd ile kesb-i mesret iderim dimişdir. Devlet-i Osmaniye sefiri dahi Fransızca olarak cevaben atideki sözleri söylemiştir.

Hakkımızda ..?.. sürülen elfaz-ı mühimma ..?.. den dolayı gerek şahsen gerek burada hazır bulunan meslekdaşlarım namına olarak hissiyat-ı müntederanemizi arz eylerim. Faaliyet-i beşeriyenin ulvi bir merkezi olan büyük şehrin en güzide erkânıyla birlikde bu gece burada bulunduğumuzdan dolayı kendimizi ne derecede bahtiyar ad itsek sezadır. Küre-i arzın en ba‘id köşelerine kadar mümted olan münasebat-ı vefireniz sayesinde terakki ve refah ve sa‘âdet-i umumiyenin erkan-ı azimesi olan vekilleri bulunduğumuz hükümetler tarafından son derecede arzu olunan sulh ve müsalemetin biz bu husule çıkmasında te‘sir-i icrâ idiyorsunuz. Büyük Britanya hükümetiyle İngiliz kavmi canibinden mütevelliyen ibraz idilen asâr-ı tevcihden dolayı Türkiyenin son derecede müftehir olduğunu beyan eylemeği mesr-bahş arziderim.

Osmanlı sefirinin bu sözleri şiddetle alkışlanmışdır.

Selanik belediye re‘isi vekâletinden:

Meclis-i mebusan azaları hakkında kazâlardan gelen mazbatalar râ‘is liva olan Selanik kazâsı mazbatasıyla ma‘ân Teşrin-i Saninin dördüncü Sali günü saat sekiz raddelerinde belediye dâ‘iresinde açılarak re‘yler sayılacağından ve hey‘et-i teftişiyeden başka müfti-i belde ve rü‘esa-yı ruhaniye ile beraber ise ister kazâlar namzedleri veyahut vekilleri hazır bulunacağından ma‘lum olmak ve arzu idenler hazır bulunmak üzere i‘lan-ı keyfiyete ibtidâr kılındı.

Meşhur general Garibaldinin oğlu general Richoti Karibaldi Avusturya aleyhinde harb vuku‘unda Karadağlıların hukukını müdafa‘a üzere yirmi bin gönüllü asker ile Karadağa gideceğini Çitineye göndermiş olduğu bir telgrafname ile Karadağ hükümetine bildiriyor.

Osmanlı Sigara Kağıdı

Selanik beledi hastahanesi münka‘ıtına olarak bu kere (Osmanlı Sigara Kâğıdı) namıyla gayet nefis bir sigara kâğıdı i‘mâl idilüb satılmakda olduğundan erbab-ı hamiyete tavsiye ideriz.

Selânîk

Midhat Paşa sanayi mektebi komisyonu re‘isi mektubi vilayet Emin Beğ Efendinin vezâ‘if-i asliyesine aid meşguliyetin kesretinden naşi istifa eylemesine mebni komisyon hey‘etinin müceddedan ta‘yini lâzım-ı küllisiyesi riyasetine meclis idâre-i vilayet a‘zâsından ve eşrafdan Hulusi Beğefendi ve azalıklarına meclis-i mezkûr a‘zâsından İbrahim Efendi ile Kerim Efendizade Tefvik ve merhum Müftü Beğzade İhsan Beğler ve tüccardan ikinci İsmail ve Giridli İbrahim Efendilerin ta‘yin olundukları istihbar kılınmıştır.

Selanik ziraat mektebi mu'allimlerinden iken Manastır vilayeti ziraat amiliyat müdiriyetine ta'yin olunan Sonyas Efendinin yerine beş yüz gurus maaşla Halkalı ziraat mekteb-i alisi mezunlarından Fazlı Efendi tayin olunmuş ve Selaniğe muvasalet itmiştir.

Selanik istasyonları mu'âyene-i hayvaniye me'muriyeti lağv idilmesiyle ba'de-mâ istasyonlarda mu'âyene resminin istifasından sarf-ı nazar edildiği istihbar kılınmıştır.

Osmanlı Kadınları şefkat cem'iyet-i hayriyesi Hürriyet-i Osmaniyenin ..?.. cümlesinden olarak Selanikde bu nam ile Osmanlı kadınlarından mürekkebe bir cem'iyet-i Hayriye teşkil itmiş olduğunu bu hafta neşr olunan (Kadın) gazetesinde kemâl-i sür'atle okuduk.

Gazetenin verdiği malumata nazaran "Şefkat" cem'iyetinin a'zâ-yı mü'essesesi olmakla şayan-ı tebrik olan hanımlar cem'iyetin hey'et-i idaresini teşkil itmişler ve nizamnamesini de kaleme almışlardır. Hatta daha şimdiden em'iyete pek çok himmet-perver hanımlar tarafından i'ânât-ı nakdiye ve eşya ve levazım-ı beytiye i'ta idilmektedir. Cem'iyet-i terakim itmekde olan eşyadan Selanikde bir sergi küşad etmek niyetinde olup satılacak eşyanın bedelini sermayesine ilave ve satılmayanları da fukara ve muhtacına aynen tevzi' idecektir.

Medeni ve müterakki şehirlerde cem'iyet-i hayriyenin ve hususiyle lütuf ve şefkat esas fitratları olan kadınların idare itdikleri hayırperver

İttihad ve Terakkinin Tefrikası 7

Sardanapal

Manzum Tiyatro

Mü'ellifi: Abdülhak Hamid

Mâba'd

Yere nazil olmuş o ayn-ı şahan

Ki eyler semada ayâb ve zehab

Görün ru-yı arza düşer zanneder

Fakat kimbilir hangi cenuha gider?

Benim gördüğüm de hayal olsun,

Hayal-ba'id leyal olmasın

Yodes, sen misin gördüğüm mucize

Olub zahir-i izhar kayl-i aceze

"musafaha iderler"

Yodes

Akın! Ben hulus ve riya istemem
Güneşinden de senden de ziya istemem
Seni isterim senden ancak bugün
Dilersen haya et, dilersen öğün
Otur!
“sed gibi bir yere otururlar”
Sen güvercin bu mevkî‘ kimin
Yodes
Bana hep gülistanlar oldu kafes
Sabahın dem-i evveli son nefes
Hazin şey!
Akın__ fakat ağlıyorsun
Yodes__ Hayır geriye ile,
Ne mümkün bu handan iken dağ bayır
Gülerken şu anda bütün kainat
Ben ağlar mıyım?
Akın
“Yodesin yüzünü işaret ile
Mutla‘ beyanat
Yodes__ Darakes firar itsen olmaz mı?
Akın__ Ya meydan-ı harbe varsa rahın?
Beni sen o derya-yı müstekrehin
Meyanında ..?.. görsen eğer.
Yodes__ ölürdüm o dehşetle can ve ciğer!
“Ağuş bir ağuş”
Fakat ağlıyorsun.
Akın

Hava Pek Sıcak

Gözüm terliyor

Yodes

__Ben de belki ocak

Akın__serir-i sine

Başım kars-ı hurşide girmiş gibi

“Dalgınlıkla”

Ne ne görmekdeyim? Bir peri mevkibi,

Semada mehya-yı harb ve sefer

Biri önlerinde delil-i zafer

Getirmekde bir tac-ı nusret sana

Yodes__Neler söylüyorsun bugün sen bana?

Akın__Beyan-ı muhabbetde tarz-ı nevin

Yodes__biraz gül,Darakes, iraz gül sevin

Açılsın gül tal‘atın aleme

Akın__açılmakdayım gel kıyas eyleme

Açılmakdayım yaralardan beter

Yodes__yine gözlerin aynı nesrin-i ter

Yüzün yapma bir gül der-sebu

Tabii değil, yapma bir hande bu

Akın__Otoprakda olsa tabi‘i güler

Yodes “Müte’essir”

Neler söylüyorsun bugün sen neler!

Akın “Haber-i nefss ile”

Beni yok kıyas iden şimdilik

Akın bir asil vatan, siz bir melek

(Yodes)

Ne türlü medid-i res bu dehşet-i resân
Ne barid tevazu‘ ne resmi lisan
Ve salikle de ben sevinmez isem
Ne varmış gözüm olsa mecra-yı sem‘beni sende itmez isen derkenar
Ne varmış yerim olsa derya-yı nar
Melekden de insan görürse keder
Ne mahlukla def‘ ikdar ider
Yodes senden itmezse kesb-i sürûr
Kime istinaden getirsin gurur
Eğer tac içinse bu ta‘zimi meşk
Sezavar hürmet görülmez mi aşk?
Bugün tacirler aşkı takdis ider
Bu sevda başımla beraber gider
Şu efser ki hürmet görür bi-şemar
Fakat bir vuruşda olur tarumr
“Yodes böyle demesini müte‘akib başındaki
Elmaslı tacı şiddetle yere çarpıp kırar
“Akın elleriyle yüzünü örter, bir iki
Dakika ikisi de müttehic bulunurlar”
(Akın)
Ağır söyledimse gücenme bana,
..?..
Hamiyet ki aşk vatandır ona
Bütün aşklar payimal olmalı.
“Biraz daha Giderek”
Cemalin senin zi-kemal olmalı
Zaman cünun itdi artık gezer,

Benim şidi aklımdan etsin hazer
Muhabbetde olmak için serfiraz
Vezâ'if-şinas olmak ister biraz
Hatadır o mutalibde olmak Mısır
Ki ez-vakî nefse ola münhasır
Yodes
Mecazar idersin münahi nedir?
Bu masum aşkın günahı nedir
Hele kimse kasdın ..?..
Huzur-gedehyim işte ben işte sen,
Saçlarını ele alarak
Deiler as diler boğ diler kes beni
Görür suçlu elbette herkes beni
Bütün kainata olur münfehim
Ki sen müdde'iysen benim müttehim
Hemen emr-i i'dama kayl-ı ibtidar
Ki katil de olsan benim cenihadar
“Akın, içinden hüngür hüngür
Ağladığı yüzünden belli olur bir halde Yodesin
Yanına gidüb ta'zim ile elinden tutub oturur
Ve kollarını kavuşdurub başı ucunda durur”
Mâba'dı Var.

SAYI 48

JPG 190

Birinci sene numro: 48 24 Şevval 1326	Çarşamba	5 Teşrin-iSani 1324 18 Teşrin-i Sâni 1908
Abone şerâ'iti Selanik şehri için abone kayd idilmez.		İ'lânât ta'rifesi Birinci sahifede satırı 10 guruş.

Memâlik-i Osmâniye için seneliği 140 guruş. Memâlik-i Osmâniye için altı aylığı 80 guruş. Memâlik-i ecnebiyye için seneliği 40 frank. Memâlik-i ecnebiyye için altı aylığı 22 frank. Cem'iyetin mekasidına ve milletin menafî'ına hâdim her türlü asâr kabul olunur. Neşr olunmayan asâr i'âde idilmez.	İttihâd ve Terakkî İttihâd Kuvvetdir	İkinci “ “ 5 “ Üçüncü “ “ 3 “ Dördüncü “ “ altmış pare İskonto ve sâ'ir şerâ'it için ayrıca ta'rife mevcuttur. Mahall-i idâresi : Selanik'de Hürriyet Meydanı dâ'ire-i mahsusadır. Gazeteye müte'allik her türlü hususat için idâre me'murluğuna müraca'at olunur.
Nüshası 10 paredir.	Osmanlı İttihad ve Terakki Cem'iyetinin Vasıta-i neşr efkârı olub Cumadan ma'dâ her gün neşr olunur siyasi, içtimâ'i, edebi ve fenni Osmanlı gazetesidir.	Nüshası 10 paredir.

Milletin İttihad ve Terakki Cem'iyetine İ'ânesi

Lira yüz guruş hesabıyla

Guruş

3299 Sokullu İttihad ve Terakki Cem'iyeti

851511 Geçen nüshamızdaki yekûn

854810 Yekûn-i umumi

Siyasiyat

Yunan Siyaseti

Geçen haftaki evrak-ı havadisde Yunan kralı Jorej hazretlerinin Avusturya imparatorunu bir ay ziyaret Viyanaya gitdiğini ve orada keşide olunan ziyafetde imparatorla kralın mütekabilen gayet samimi utuklar irad itdiklerini gördük, ve o nutukları da okuduk ve tahlil itdik.

Fi'l-vâkî' Avusturya imparatorunun nutkundaki ifade-i muhadenetkâraneye mukabil Yunan kralı Jorejin nutkunda bir eser ihtiyat ve ihtiraz görülüyorsu da zamanın nezaketi ve her iki tarafın şark mes'elesindeki ehemmiyeti i'tibarıyla bu ziyaretten bahs itmekliğimiz icab idiyor.

Fakat evvel emirde şunu beyana müsaraat ideriz ki Yunanistanın meslek-i siyasisini mezkûr memleketin ahvâl-i hariciyesi ve bizimle mücavereti nokta-i nazarından mütalaa itmek istiyoruz. Yoksa Avrupa gazetelerinden bazılarının yaptıkları gibi bunu bir mes'ele-i dahiliye

olmak üzere telakki itmiyoruz. Ve Yunan siyasetinin ahval-i dahiliyemize bir te'siri olduğunu tamamıyla inkâr idiyoruz. Çünkü Rum vatandaşlarımızın devr-i sabık istibdadda bir dereceye kadar muhakkak bir nazarla görünmesi kabil olan temayülat-ı ruhiyelerinin ertık devr-i hürriyyetde tamamıyla metb'ları olan Osmanlıya tevcih itdiğine nîr samimiyet efkâr ve hissiyat ile vatan-ı müşterekemiz olan Osmanlı toprağına merbut bulunduklarına inanmak sırası geldi. Bunun ahval-i dahiliyemize bir te'siri olduğunu tamamıyla inkâr idiyoruz. Ve maksad-ı aslimizi beyana başlıyoruz.

Efrençi 6 Teşrin-i Evvel tarihinde Tırnovada ilan idilen Bulgar istiklaliyle mezkûr ayın sekizinde i'lan olunan Bosna ve Hersek ilhakının Giridin dahi fakat bu kere Girid ahalisi tarafından Yunanistana suret-i kat'iyede ilhakı i'lan olunduğunu dahi telgraf havadisi olarak haber almışdık. Yunan hükümetinin Bulgar ve Avusturya hükümetlerine imtisalen bizzat i'lanû'l-hak itmemesindeki manen tamamıyla meydanda idi. Evvela Giridin vaz'iyet-i hukukiyesi ne Bulgaristanın ne de Bosna-Hersekin hukukiyelerine kat'iiyen müşabe değildir. Giriddeki vaz'iyet hukukiye pek yakın bir zamanda te'sis itdiği gibi dört devletin düvel-i hamiye denilen İngiltere, Fransa, İtalya ve Rusyanın zaman ve kefaleti ve bilhassa onların mesleki hariciyeleri tahtında bulunmaktadırlar. Saniyen Yunan hükümeti her vesileden bi'l-istifade bu te'sis iden idare-i meşrutamıza ilana tevcih ve hayr-ı hevahı idiyordu. Hatta hatırlarda olsanız gider ki Bulgaristanla olacak bir muharebemize bilfiil iştirake amade olduğunun İstanbuldaki Yunan sefiri Mösyö Ariparis tarafından dermiyan idildiği havadisi dahi şayi' olmuş idi.

İşte Girid'in bu vaz'iyet-i hukukiyesi ile beraber o temâyülat-ı muhadenet Yunan hükümetinin resmen Giridin i'lân-ı ilhakına mani' idi. Ahalinin kendiliklerinden i'lân-ı istiklâl itmeleri Yunanistanı bu vaz'iyet-i müşkileden tahlis idiyor. Hiç olmazsa meselenin muallakda kalmasını intaç eyliyordu. Fakat acaba Yunanistanı, kollarını açan Girid ahalisine karşı ihtiyatlı davranmağa sevk ve icbar iden ta'dâd eylediğimiz esbabımı idi? İşte bu noktaya vireceğimiz cevap ile Yunanistanın mü'esserat-ı siyasiyesini tedkika girişeceğiz. Ma'lumdur ki Yunanistanın bütün meslek-i siyasisini Slavların tevsî'ât muhtemele-i müstakbelesi işgal ider. Yani Slav tehlikesi Yunanistan zimamdarane siyasetinin vahime-i Fikriyeleridir.

Rusya ile Bulgaristanın öteden beri iştirak-i siyasileri bu vahimeyi daha ziyade artırdığı gibi Bulgaristanın otuz sene zarfındaki terakkıyat-ı fevkaladesi, ordusunun mükemmeliyet ve intizamı diğer taraftan devlet-i Osmaniye'nin zayıf-enderas averi, bütün bu sebebler, Yunan hükümetinde yerleşen o şem'-i vahameti kat kat artırmıştı.

Hususıyla ki Yunanistanın kuva-yı beriyyesi Slav kavimine tekabül idecek derecede değildir. O taracık Şebe cezirenin beslediği asker mikdarı hele o askerin suret-i tensik ve tertibi Bulgar ordusunun keyfiyet ve kemiyyet i'tibarıyla pek ..?.. işte bu esbab taht-ı te'sirindedir ki Yunan hükümeti bize devlet-i Osmaniye'ye bilhassa idare-i meşrutanın öyle bir idare ki kuvvetli bir hükümet tevellid idecektir. Te'sisinden beri mütemayıl görünmek hem kemal-i samimiyetle görünmek mecburiyetinde bulunuyordu. Ve bunun içindir ki Yunan hükümeti Giridi resmen ilhaka heves idemezdi. Bu vazifeyi ahaliye terk itdi.

Fakat Yunanistanın istikbali nokta-i nazarından Giridin ilhakı hiçbir kıymeti hâ'iz değildir. Yunanistanın tarih-i muzafferiyatına bir kelime ilave idemez. Slav beliiyesi ise Yunanistan için hayat ve memat mes'elesidir.

Acaba Yunanistan Girid mes'elesinde aldığı vaz'iyet-i ihtizariyeye mukabil olan tehlikenin önünü almak için bir teşebbüsde bulundu mu?

Hükümet-i Osmaniyyeye karşı i'lân-ı meşrutiyetle beraber ittihaz eylediği meslek muhadenet-perveri bu esasa müstenid bir teşebbüs olmak üzere telakki idilebilirdi. Bu teşebbüsde bu meslekde bir ma'kuliyet bir sıhhat ve hakikat görmek için zemin-i ahvâl müsaid idi.

Fi'l-hakika Girid ahalsinin isti'câl i'lânû'l-hakkına karşı Yunan hükümetinin ibraz eylediği ihtiyatda İngilterenin meslek-i sarih fiiliyesinin dahil-i küllisi oldu. Maltadaki İngiliz filosofunun Yunanistanın Giride asker çıkarmasını men' içügn Girid sularında dolaşdığı dahi bunun delili olarak gösteriliyordu.

Fakat biz bunu o sebebe atıf itmek istemiyoruz. Zira Yunanistanın hayat-ı düveliyesine daha ziyade te'sir iden mes'eleyi Slav tehlikesinde görüyoruz.

Keyfiyet böyle olunca idare-i müstenide zamanında hükümet-i Osmaniyyenin zevale yüz tutduğu esnada Almanyaya Avusturyaya yani Cermen akvamına daha ziyade meyl itmekde bir be'is göremezdik. Rusyadan başka, İngiltere bütün kabile-i müttefikî ile beraber Bulgaristana binâ'en-aleyh Slav akvamına bilhassa Rusyanın kesb-i za'if itmesinden sonra teyaül itmişti. İngiltere Bulgaristana zahir, ve ma'nen maddeten zahir idi. Hatta o mazaheretinin derece-i fevkalade-i samimiyet ve sırahetidir ki Bulgaristanın hareket-ı hodsaranesi İngiltereye pek ağır görünmüştü. Bulgaristan İngilterenin mesleği aleyhinde Cermenlere Almanya ittifakına takrib itmişti. Fakat o velvele-i hadisat kesb-i sükûnet itdikten sonra siyasetine en muvaffak olan mesleği ta'kib için onu bir surette deviminini çevirmişidi. Türkiyeye karşı daha itilafkarane bir tavr-ı hareket intihab itmişti.

Acaba ahvalin böyle bir şekil alması mıdır ki, Yunanistanı Cermenlerin kucağına atılmak için bir sebep-i kâfi teşkil idiyor. Biz böyle düşünmüyoruz.

Meydan-ı harbe atılan bir kavim mücahede-i ta'arruz ve hak-şikestânede bulunan Avusturyaya takribi Yunanistan için halen muvaffak görmediğimiz gibi (Cermenizim)in istikbal-i karibi nokta-i nazarından dahi Yunanistanın meslek-i mütehazende bir isabet görmüyoruz.

Çünkü Yunanistan için Giridden daha ziyade mühim bir mesele vardır. O da istikbalidir. Girid istikbal-i hayat-ı düveliyesine bir hüsn-i te'sir icra ideceği meşkûk ve hele Giridin vaz'iyet-i haziresi o tesiri hatta siyaseten olsun, husule getirmekten ba'iddir.

Halbuki slav tehlikesi Yunan hükümetini en ziyade düşündürecek mesele olduğu gibi buna Avusturyada bir deva-yı şafi bulunacağını da düşünenlerden değiliz.

Şünun-ı Dahiliye

Osmanlı Sancağı

Avusturya Sefaretinin Cevabı

Avusturya sefareti maiyetine ma'mur Taurus vapuru efradından meçhul el-isim dört neferatla Harvat Hristo ve Bulgar Stofionun Galatada mumhane caddesinde birahanede işret itdikleri sırada sancağımız hakkında muamele-i gayr-ı layıkada bulunmaları üzerine bâb-ı âlice Avusturya sefareti nezdinde teşebbüsat-ı mukteziyede bulunulmuş idi.

Bu babda tahkikat ve istintak icrâ idilmekde olduğundan ta'yin idecek neticeye göre merkumlar hakkında muamele-i te'diyenin ifa olunacağı Avusturya sefaretinden Hariciye nezaretine tebliğ idilmiştir.

Düyun-ı Gayr-ı Muntazama

V

Maliye müşavir cedidi Mösyö Loran

Maliye müşaviri Mösyö Şarl Loran tarafından bi'l-tanzim takdim kılınan düyun-ı gayr-ı muntazamanınsuret-i tahkiki ve sebt-i defter idilmesi hakkındaki kararname layihası şûra-yı devlet hey'et-i umumiyesinin geçenki içtima'ında mevkî'-i tezkire konularak mürur-ı zaman için gösterilen bir mah müddetin iki aya iblağına ve layiha-i mezkûrenin meclis-i meb'ûsanın içtima'ından evvel şimdiden irade-i seniyyesi bi'l-istihsal mevkî'-i tatbika vaz'ma karar virilmiştir. İşbu layihanın şimdiden mevkî'-i tatbika vaz'ı gayr-ı caiz olacağı beyan olunması üzerine müşarû'n-ileyh Mösyö Loranın Fransaya avdet ideceğini bazı gazeteler yazmışlar ise de gerek nezaret-i maliyeden ve gerek müşar'n-ileyhe Mösyö Lorandan aldığımız ma'lumat ve şûra-yı devlet hey'et-i umumiyesinde ber-vech-i bi'l-ittihaz olunan karar bu şayanın aslı ve esası olmadığını gösteriyor. Hatta neşriyat-ı vak'anın tekzibi için gazetemize me'zuniyet dahi virilmiştir. Layiha-i mezkûre münderecatı altı maddeden ibaret bir nizamname şekline ifrağ olunacaktır.

İkdam

Ziraat Kulübü

Geçenlerdebahsettiğimiz vechle müntesibin zira' tarafından teşkili kararlaştırılan (Ziraat Kulübü) ta'limatını ikmâl eylediğinden tetkikiyle kulübün teşkili zamanında ilk içtima'mı Teşrin-i Saninin sekizinci Cumaertesi günü saat dokuz raddelerinde hükümet konağı arka cihetinde vakî' eşrafdan Hüsnü Beğzade Hulusi Beğ Efendinin konağında akd idecektir.

Görice mutasarrıfı Ali Münif Beğın Adana mebusluğuna intihab olunmasıyla minhal olan mutasarrıflığa Manastırda bulunan erkân-ı harbiye kaimakamı selahaddin Beğ intihab olunmuş ve muma-ileyhin me'muriyet-i mezkûreyi adem-i kabulü halinde Görice kumandanı Cavid Beğın vekâleten intihab olunması mahaline iş'âr idilmiştir.

Bir buçuk milyon liralık avans mes'alesi

Masarıd-ı müsta'celesine karşılık olmak üzere devlet-i aliyye avans olarak ikraz idilecek olan bir buçuk milyon liranın istikrazına aid müzakeratın ilerlemekte olduğu ajans Royetr tarafından

bildiriliyor. Bu ikrazın suret-i icrâsına dâ'ir nekatın kâffesi ile'l-ân tahrir itmemiş ise de faizinin yüzde 7 nisbetinde olacağı tahakkuk idiyor. Meblağ-ı mezbur her biri yarım milyon vermek şartıyla üç hey'et tarafından yanni Osmanlı bankası ve DöviçBank ve başda seyr (Kasalı) olduğu halde bir İngiliz sermayedar hey'eti taraflarından virilecektir.

Meblağ-ı mezbur Türkiyenin 1908 senesinde akd eylediği (40,700,000) liralık istikrazdan tesviye idilecektir ki işbu istikraz meclis-i mebusanın tasdikına iktiran eyleyecektir. Meclis-i mebusanın içtimâ'ıyle beraber tasdik idileceği ümid olunuyor.

Dünkü nüshamızda Atınayı ziyaret etmek üzere İzmirde bir hey'et hazırlandığını yazmışdık. Yunan cerâ'idinden ekserisi bu havadisi memnuniyet-i mahsusa ile telakki iderek hey'et-i zevarın Atınada mazhar olacakları resm-i kabulün Atinadan der-sa'âdete girmiş olan hey'et-i zevarın mazhar oldukları hüsn-i kabul ile mütenasib olması lüzumunu mütehadden yazıyorlar. Ez-cümle Atinada münteşir (Atina) gazetesi her ne kadar işbu ziyaretin bir ehemmiyet-i siyasiyesi yoksa da komşu devletler arasında caygır olan münasebat-ı haseneye bir delil-i haberdır. Diyor.

Yemen Mektubu

Vatanın i'lan-ı meşrutiyetle nail olduğu saadet-i umumiye-yi Yemen vatandaşlarımıza teşrih eylemek ve mülk-i vesî'-i Osmaninin ittihad-ı umumi sayesinde mazhar olacağı kuvvet ve mekneti tasrih etmek için Osmanlı İttihad ve Terakki cem'iyeti merkez-i umumisi tarafından Yemene gönderilen Mehmed Selim Efendinin ..?.. merkez-i umumiye-yi gönderdiği mektubdur.

Cedideye muvasalet ittiğim zaman burada bazı güne ihtilaf-ı efkâr tesadüf itdim ise de

JPG 191

Birinci Sene	İttihad ve Terakki	Sahife 4
--------------	--------------------	----------

Vuku'nda İngilterenin Burgazda bir istasyon te'sis ideceğini yazmışlardı. Bahr-ı Siyahda bir İngiliz donanmasının vücudu, hiç şübhe yok, doğrudan doğruya Rus kalbine müthiş bir darbe indiriyor.

Karadenizde o za'âfiyeti inkâr olunmayan filomuz ilk fırsatta boğazlara dönecek ve orada gömülecek müddefini orası olacaktır. Filomuz hele ki kal'a-i sultaniyeden dışarıdaki ehemmiyeti hakimiyeti hiç bütün manasıyle hiçdir. İngilterenin hakimiyet-i bahriyesi karşısında bizim o küçük sefinelerimizin ortadan gaib olacağı tabi'i değil mi? İşte bu mahviyet bu küçüklük bu adem-i iktidara za'imeten Türkiyede Karadenize avdetimiz için yolumuzu kapayarak bizim için çare-i halas ve necat kalmamış olur. Rusya memâlik-i cenubiyesinin masuniyetini selametini arıyorsa hükümet-i Osmaniye ile daima hem-dest rifak olmağa çalışmalıdır. İşte bu suretle bizim için bir tehlike-i melhuzadan korkmak hissi ortadan kalkmış olur.

1871 Londra muahedesiyle bahr-ı siyah her devlete küşada bulunduruluyor.ve böylece bahr-ı sefid ile bahr-ı mahyat atlaside olduğu gibi Karadenizdede bir İngiliz hakimiyet bahriyesini te'sis itmiş oluyordu.

Şimdi Bosna-Hersek mülhakatı telafi etmek için üzerimizde böyle bir nüfuz ve hakimiyetin te'sisini kabul itmeli miyiz. Bütün bunlar o dehşetli İngiliz siyasetinin bi-amân icraatıdır.

Bosna- Hersek mesâ'ili herkesi hamallı bir devreye ilka itdi. Bir ay ve evvel Bosna-Hersekin yalnız mevcudiyeti biliniyordu. Halbuki bugün her nazarda ceval bir gazab peydâ oldu. Herkes Rusyanın bu şayan-ı tenkid hareketinden şikayet idiyor. Meselenin muvaffak bir zemin i'tilafa oturtulması için muharebe talebine kadar varıyor. Fakat bu bağırانlar bu şikayetleri idenler kimlerdir? Bir parçaa da orasını araştıralım: bunlar (Pilenko, Setehoviç, Makalakov) vesâ'ire gibi zevat ki Rusyaya hiçbir vakit asar-ı muhalaset ve muhadenet göstermemişler. Rusyanın selametini hiç düşünmemişler. Sırbıyenin menafi'i için Rusyayı ateş-i harbe sevke kalkışmışlardır.

Artık hiç durmayarak müttefiklerimizle Viyanayı zabt ideceğiz ve Avusturyaya kuyud ve şurutumuzu cebren imzalatacağız. İşte bütün bunlar olacak değil mi? Ne dahi fikir!

İstanbul

İstanbul Gazetelerinden:

Memleketimizin terakkıyat-ı ziraiyesi vesâ'itini istikmâl etmek üzere teşkil edilmiş olan (Osmanlı Ziraat Cem'iyeti) riyasetine Ahmed Rıza Beğ Efendi, riyâset-i saniyesine de Reşid Beğ intihab edilmişlerdir.

Mekteb-i sultani binasının inşaatı henüz hitam-pezir olmadığından mekteb-i mezkûr Bosna dahi Beğlerbeğinde küşad idilecektir.

Sabah gazetesi Bulgaristanın Rumili şarki hududuna karib bulunan mahallerdeki ahaliyi teslih eylediğini hudud civarında vaki' bir kazâ kaimakamlığından istihbaren yazıyor.

Mahlulat idaresinden vuku'bulan tebligat üzerine bi'l-rıza istirdâd ve müzayedeleri icrâ idilen mahlûlâtın kıymeti bugüne kadar dokuz milyon guruşa balığ olduğundan mu'âmelat-ı istirdadiyenin icrâ ve ta'kibi için bir komisyon teşkil idilecektir.

(belge tahrip) ikinci fırkadan Hicazda istihdam olunmak üzere arzu idenler ..?.. iş'âr edilmiş ve kumandanlığına iş'âr edilmiş ve kumandan tarafından cümlesine tebliğ-i külliyyet olunarak asakirden bir çoğu talep olmasıyla künyeleri alınmıştır.

Mekteb-i harbiye ta'lim muallimi iken yirmi sekiz sene evvel üçüncü orduya nefi idilen ve istihsal hürriyeti müte'akib me'zunen İstanbul'a giden binbaşı Kamil Beğ yirmi üç senelik mağduriyetden sonra kaimakamlığına terfi' edilmiştir.

Beşiktaş hadise-i cinaiyesinde zi-medhal olub firarda bulunan Kürd Ahmed namında biri Beşiktaş zabıtası tarafından derdest olunarak zabtıye nezaretine gönderilmiştir. Merhum Bedriyeyi en evvel çekib de öldürmek isteyenlerden biri imiş.

Müceddedan te'sis olunacak fabrikaların te'sisat idareleri için Avrupadan celbi dilen alet ve edevatın gümrük resminden istisnası caiz olamayacağı makam-ı sadaretden ticaret ve nafi'a nezaretine bildirilmiştir.

İstanbuldan azimet itmiş olan reşadettü Çelebi Efendi hazretleri kablû'l-azime selamlık resm-i alisinden sonra huzur-ı şahaneye kabul olunarak arz-ı veda' eylemiş iltifat-ı padişahiye mazhar olmuştur.

Der-sa'âdetde bulunan Kırım müftüsü Efendi hazretleri dahi huzur-ı padişahiye kabul buyurularak mazhar-ı iltifat olmuştur.

Birinci fırkadan Hicaza giden birinci alayın üçüncü taburunun Haliç sahili imtidadındaki fişenghane ve bahriye karakolhanelerinden tahliye eylediği asakir yerine ikinci fırkadan iki bölük ikame edilmiştir.

Mekteb-i harbiye-i şahane süvari ve piyade şakirdanının elbiseleri tebdil kılınacağı ve piyade şakirdanına laciverd ve süvari şakirdanına mavi çuhadan i'mâl olunacağı müstahberdir.

Ahiren ilga olunan meclis komisyon ve hey'etlerde ve me'muriyet-i mahsusada bulunub el-yevm vazifesiz kalmış olan ümera ve me'murin-i askeriye açık i'tibar idilecek ümera zabitanın derece-i istihkaklarına göre minhal mahallere yerleştirilmeleri müstehak teka'id olanlarının dahi icrâ-yı nekaidleri tahrir itmiştir.

Vatanımızda coğrafya fennine ve teferruatına aid tedkikat-ı lazımede bulunmak ve memleketimizin her türlü vesâ'it-i tabi'yye vesâ'iresine dair istatistikler meydana getirmek memâlik-i sairedeki bi'l-cümle coğrafya heyetleriyle münasebetde bulunmak üzere Osmanlı coğrafya cem'iyet-i fenniyesi namıyla fenni ve iktisadi ve ihsai bir hey'et teşkili terakkıyat-ı fikriyemiz için elzem bulunduğundan memalik-i Osmaniyyede bi'l-cümle muallimin vesair erbab-ı merak ve ihtisasdan mürekkeb bir cemiyet ihdas ve teşkili karargir olmuştur.

O da Kun tiyatrosunda Pazartesi günü alaturka saat yedi buçukda İranda yaşayan ve alakadar olan umum milletler tarafından beyne'l-milel bir miting virilmiştir.

Mitingde maksad İranda Kanun-ı Esasinin hilaf-ı kiraneti protesto ile Kanun-ı Esasinin idamesini te'min itmekdir.

Miting prens Sabahaddin Beğ taht-ı riyasetinde ve müşaru'n-ileyh tarafından küşad olunmuştur.

İttihad ve Terakki cemiyetinden Yusuf Kemal Beğ (Türkçe) 2 Taşnakyon komitesinden Aktoni Efendi (Ermenice) 3, ..?..(Farisi), 4 ta'avin cemiyetine mensub bir zat (Kürdçe), 5 Avrupalılardan Mösyö Kuyet (Fransızca), 6 Azerbaycanlılar tarafından Said Beğ miting nihayetinde bir umumi kararname neşri tahrir itmiştir.

Vilayat

Boykotaj Cem'iyeti

İzmirde boykotaj cem'iyeti namıyla bir cem'iyet teşkil itmiştir. İlk içtimasında ittihaz itdiği kararlardan bazısını nakli diyoruz.

Evvela: Boykotaja bütün kuvvet ve şiddetiyle devam olunacak saniyen, gerek Avusturya ve gerek Bulgaristandan bugüne kadar celb olunan her türlü emti'a vesâ'ireye Osmanlı mahsulü nazarıyla bakılarak bunların sürümüne asla memanaat kavliyyede bulunmayacaktır. Salisen bu gibi emtia ve eşyanın celbi hakkında nihayet Teşrin-i Sani ibtidasına kadar müsaide olunub bu tarihten sonrasına müsaide-i kavliye i'tâsı asla caiz olmayacaktır. Rabi'ân buna muhalif hareket idildiği takdirde gerek mecmu'-ı nas olan mahallerde nutuk iradıyla ve gerek vasıta-i ma'lumat ve gerek ilaveler neşriyle vatanperveran haberdaar idilecek ve muhalefet iden tacir teşhir olunacaktır. Boykotaj cem'iyeti ahaliye hitaben bir de ilan-ı neşr itmiştir. Bunda diniyor ki:

İsmi muhterem ve vatanperver Osmanlı kardeşlerimiz! Boykotajın asar-ı fi'iliyesini göstermek için tedabir-i ibtidâ'iyeden olarak evvel emirde atide gösterilen mevadı derhalmevkî'-i tatbika koymanızı menfaat-i vatan namına sizden bekleriz.

Evvela geçen gün irad idilen bir nutuk müesser neticesinde bütün Giridli vatanperver ve kahraman kardeşlerimizden üçyüze yakın ahalinin yaptığı gibi hemen başınızdaki fesleri atınız ve bi daha değil kendi elimize hatta sözünü bile ağzımıza almayub mümkün ise başı açık geziniz ve başınıza ba keçe külah veya kalpak koyunuz da sizin ne derecede hamiyetli bir Osmanlı olduğunızı bütün memalik-i mütemeddine halkı anlasın.

Saniyen: başında fes bulunduran tüccar ve esnaf ile asla ahz ve ita itmenizi sizin ne derecede kahraman ve vatanperver bir Osmanlı olduğunızı onlara takdir eylesin.

Salisen: geçen gün bazı vatanperverlerin yaptıkları gibi gerek kahve ve gerek çayda Avusturya şekerinden ma'da şeker kullanmayan kahvecilerin kahve ve çaylarını içmeyiniz ve makule Avusturya şekeri kullanan kahvecilerden tenfiz idiniz, kaçınız ki vatan bugün sizden bu fedakarlığı bekliyor.

Rabi'ân: Avusturya ve Bulgar vapurlarıyla ihtilatdan onlara müteallik humuleyi nakl ve ihracdan kaçınız. Mümta' esasına müstenid olan amilin ticaret gibi serbest olduğunu biliniz sizi mes'ûl idecek hiçbir kanun yoktur. Yalnız ihracane muhalefet veyahut tahkîr-âmiz bir hal ve hareketde bulunmayınız ki Osmanlılık şanına halel gelmesün ve da'-i mes'ûliyet bir vaz'iyet alınmamış olsun.

Hamsen: Boykotaj cem'iyetinin size isimlerini bildireceği Avusturya ve Bulgaristan emtia ve eşyası şayan-ı tüccar neticesi olan bir çok vatanperver ve hamiyetli zevat derhal başlarındaki fesleri yırtub atdıkları gibi Avusturya emtia ve şekerlerini almamağa dahi ahad ve yemin eylemişlerdir.

Bu cem'iyetden ma'dâ olarak Avusturya ve Bulgar emtiasına karşı merkezi İzmirde olmak üzere "Bir Osmanlı sebatkârân cem'iyeti " teşkil olunmuştur. Cemiyet Avusturya ve Bulgaristan emtia-i ticariyesinin sükut-ı rehaveti ilerletmek üzere takib ideceği programı kariben ilan ideceğini ve Osmanlılık namına muhafaza-i millet uğurunda vatana hizmet itmek arzu iden her sahib-i hamiiyetin cemiyete dahil olabileceğini beyan idiyor.

Gavail hazire-i hariciyeye karışıldı el-icab kanlarının son damlasını işar idecek olan Arnavudların millet tahibe-i Osmaniye'nin en sadık en fedakar evladı olduklarına ve memleketlerinin de vatan-ı mukaddes-i umuminin gayr-ı müttefiki bulunduğu dair İstanbul'daki Arnavudluk i'zâmından keşide olunan telgrafname üzerine bi'l-muhabere Dire sancağına mülhak kazalarla nevahi müttehîran ve ahalisinden Direye gelen bir çok zevat ve kasaba ulema ve meşayih ve eşraf ahalisi daire-i hükümet havalisinde büyük bir miting akd ile Osmanlılığı takdisen ve ittihâzı te'yiden müesser nutuklar kırâ'et ve belîğ dualar tilavetiyle tecdid-i ahd ve mişak eylemişlerdir.

li-eclî'l-iskân Konyaya sevk ve i'zam olunan Rumili muhacirleri için mukaddema inşasına mübaşeret olunan Sarayönü karyesi yaylasında doksan bir ve meydan istasyonu civarında Kank nam mahalde otuz beş ki cem'an yüz yirmi altı hanenin inşaatı ikmâl edilmesine mebni resm güşadları icrası ahiren icra edilmiş bi'l-cümle muhacirin hazır olduğu halde fırka keşidesi ile haneler tevzi' ve irâ'e kılınmıştır.

Göricede sanayi'-i nefiseye rağbet iden erbab-ı cem'iyet tarafından "Osmanlı Hürriyet ve Müezzîkâsı" namıyla bir cemiyet-i musife teşkil itmiştir.

Şûnun-ı Hariciye

Almanya-Fransa Münasebatı

Kazablanka hadisesi üzerine Fransa ile Almanya arasında tahdis iden ihtilaf hakkında birkaç gündür kar'ilerimize ma'lumat-ı muntazama viriyoruz. Dün aldığımız Avrupa postasında ihtilâf-ı mezkûrın bir safha-i sükunete dahil olduğu ve keyfiyetin ictimâ' idecek olan hey'et hükme havale olunduğunu mütala'a itdik. Hey'et-i mezkûrenin vireceği hükm ve karara intizaren şimdilik Almanya umur-ı dahiliyesine ta'alluk iden ve imparator ikinci Vilhelmin deyli telgraf gazetesinde intişar iden beyanat sadedalanesi üzerine ve ihtişağ meclisinde cereyan iden müzakerat hakkında bazı ma'lumat vermek istiyoruz.

Ma'lumdur ki beyanat-ı mezkûre her türlü kayd-ı ihtiyat ve ihtirazdan ari ve imparatorun mevkî-i mühim-i siyasisi ile gayr-ı metanet gibi beyanat-ı vakı'a hakkında Prens Bolvodin istizahatda bulunmuşlardır.

Prens Bolvo bütün maharet talakat ve siyasetine rağmen cevab vermekde pek çok müşkilata ma'ruz kalmıştır. Ma'mafih beyanat-ı mezkûrenin vehametini tahfif için evvel emirde bunların kısm-ı mühimmini (belge tahrip) olmadığını ve mesela İngilizler lehinde ..?.. sarîh hiçbir meslek takib olunmadığını dermiyan eylemişlerdir. Ma'mafih ticarib-i ahirenin imparatorun fi-mâ-ba'd daima ihtiyatkâr bulunmasına medar külli olacağını ve bilhassa musahabet ve muhaberat-ı hususiyesinde bu ihtiyata daha ziyade riayet ideceğini ve bu yolda bir meslek takib olunmadığı takdirde hiçbir hariciye nezaretinin bu ihtiyatsızlığın tevellid eyleyeceği netayic-i vahimenin bar mes'ûliyetine tahammül idemeyeceğini bildirdi.

Ba'de deyli telgrafda intişar iden o masahibenin el-haletü'l-haze gayr-ı kabil ta'mir-i netayice münecir olmadığını ve bunların ta'miri hususunda sarf-ı ma-hasıl gayretle muvaffak olacağına emin olduğunu dahi ilave eylemiştir.

Tan gazetesi Prens Bolovun bu izahatını tahlil eylediği sırada diyor ki: “Nutm-ı Mezkûr ciddiyeti vüzuhi, samimiyeti i‘tibarıyla şayan-ı takdirdir. Esasen bu beyanattan dolayı Prens Bolove matbu‘ât tarafından bir hücum vakî‘ olmamış idi. Her gazete imparatorun aleyhinde yazıyordu ki bu hal ilk def’a Almanyada görülüyor, şimidiye kadar Prens Bolvo birkaç def’a buna mümasil izahat virmeğe mecbur olmuş ise de bu def’aki sırahata haiz değil idi.

İttifak meselesinin tecdidi için müzakerat cereyan itdiğine dair deveran iden şayi‘âyı ..?.. resmen tekzibi diyor.

Çin imparatorunun kat ettiğine dair bir çok haberler vürud itmiş ise de bunları mü’eyyed olarak henüz vahiy hiçbir bir telgraf alınmamıştır.

Asâr-ı Cedide

Meram_ Bu nam ile İstanbulda haftalık bir risâle-i siyasiye ve edebiye intişara başlamıştır. Münderecatı i‘tibarıyla şayan-ı tavsiye olan bu gibi eserleri görmekle su’-i intişarını temenni eyleriz.

Haftalık risâle-i askeriye__Bu risalenin beşinci nüshası da dün çıkmış.

Layıkıyla hizmet itmekde olduğu muhteviyatından istidlâl olunuyor.

Lapetri__ Bu isim tahtında olarak İstanbulda Fransızca bir risâle isbuiyenin neşrine başlanılmıştır.

Bu gazetenin Minasyan namında bir zat tarafından çıkarılmış olduğu görülüyor. Eğer bu zat vaktiyle sahte berat tanziminden dolayı ma‘hud Papa tabiriyle beraber görge mahkum olan Minasyan ise memnu‘iyet-i kanuniyeye rağmen gazete çıkarmağa cüret itmesi câ-yı sû‘âldir.

İ‘lanat

Defter-i hakani me’muriyetinden:

Sirozi Ahmed Nuri Efendinin Zarihane mahallesinde Görgi Bakkala zevcesi Katerin zimmetinde gayraz teslimat-ı matlubı bulunan yirmi dört aded nam ve üç çarık liranın va‘desi mürur eylediği halde tesviye-i din mezkûr mukabilinde merhun olan Darbhane mahallesinde kırk sekiz sehm bir bab hanenin sehminin bi’l-müzayedede fûruhtıyla itmanından din-i mezkûrın tesviyesi hususu dain tarafından istid‘â olunmasına binâ’en tarih-i i‘lândan i‘tibaren on beş gün sonra mezkûr hane hissesi müzayedeye virilüb nihayet alınmış bir gün zarfında keşide olunacak muvakkat karardan sonra kırk sekiz saat müzayedeye devamla ihale-i kat‘iyesi icra kılınacağından taleb olanların Siroz defter-i hakani dairesiyle hükümet delaline müracaat eylemeleri i‘lân olunur.

Halid ve Hasan Faik

Bir çok senelerden beri mallarımızın zarafet ve metanetle emniyet-i umumiyeyle Halebe muvaffak olduğumuzdan bu kere dahi İngiliz Amerika Fransa, ve Almanyanın en meşhur ve mutena fabrikalarının gayet nefis ve metin her türlü erkek ve zenne ve çocuklara aid eşyası rekabet kabul etmeyecek bir fiyat ile satılmaktadır.

Mağazamızda asla Avusturya malı olmadığını i‘lân ideriz.

10-4.

Rafail Eczahanesi

Hürriyet Meydanı Civarında

İsviçreden ahiren celb eylediğim en (belge tahrip) ve nefis balık yağını her sene eczahanemden nafi‘ ve sıhhi balık yağı almağa alışmış olan zevat kirama tavsiye iderim.

Eczacı Rafail

Müdür-i mes’ûli Mehmed Talat.

JPG 192

Birinci Sene	İttihad ve Terakki	Sahife: 3
--------------	--------------------	-----------

Meğer bu efrâd hâlâ serhoş bulunmuş olduklarından revolverleri aldıktan sonra duvarda asılı bulunmuş olan manelher tüfenklerini de kaparak çavuşu dışarıya atarlar. Sonra sandıklardaki fişenklerini yere dökerek muttasıl havaya doğru kurşun sıkmağa sesleri çıktığı kadar bağırmağa başlarlar. Düvel-i mu‘azzamanın baş şehbenderlerinin oturmakta olan hale ..?.. halk ve bahusus nisvan kısmı bir büyük fenalığın yüz göstermiş olduğunu zannederek titremeğe başlarlar. Zabtıye karakolhanesinin canib-i şarkisinde kâ’in asakir milliye-i Rumiye’nin kışlasında ikamet iden efrad dahi şaşırır ve tüfenkleri zabtıyelerle milis askeri bu serhoşları tutmağa ve bir güne fenalığa meydan bırakdırmamağa muvaffak olurlar.

Girid adasında satılmakta olan feslerin kâffesi Avusturya malı bulunmuş olduğundan geçen Ramazan bayramında Kandiye sancağı ahali-i müslimenin kısm-ı azamı Çerkes kalpakları iksa itmişlerdir.

Birkaç gün akdem Resmu sancağında firariler ile zabtıye seyyar kolları arasında yüz gösteren bir müsademede eşkıyadan bir kişi hayyen tutulmuş olduğundan katl ve cerh idilenlerin akrabası tarafından karakolhane içine kurşun atılarak bir zabtıye neferi öldürülmüştür.

Umum Girid Rum ahalisinin reis-i ruhanisi olan Metropolit Efendi bir hey’et-i Ruhaniye ile beraber merkez hükümet olan Hanye şehrine gelerek Yunan devletine sadakate hadiim olacaklarına dair İncil-i şerif üzerine kasem itmişlerdir.

Resmonun Amari kazâsında Katı isminde bir Rum şikkı seyyar tarafından tutulduktan Rum köylüleri zabtıyelere hücum ile katli kaçırdıklarından zabıcalar ahaliyi kurşuna dizerek bir kişi katl ve bir kişi cerh itmişlerdir.

Girid hükümeti kar‘a-i cedide efradının nısfı Teşrin-i Sani ibtidasında ve nısf-ı diğeri de önümüzdeki Şubatın ibtidasında silah altına alınacaklarını suret-i resmiyede i‘lân itmiştir.

Giridde intişar iden istikbal refikımız da okunmuştur.

Madde-i atıyeyi ehemmiyet-i siyasiyesine mebni neşre mecburuz. Bazı mu'temed zevatdan alınan ma'lumat-ı mevkufeye göre ma'hud K r Ali ve refekasına mümasil bir çok ihtilaf Bireye giderek ıslaha-i harbiye satın alarak İstanbul ile İzmirde idhal idiyorlar. Bu şerzeme-i kalile ve mağlubenin elinde artık hiçbir şey kalmamış olduğunu kendileri de bilirlerse de son nefeslerindeolsun zümre-i ahrarı iz' c idüb de teşfii gayz itmek istiyorlar. Bu günlerde D maşk Şamda sahib-i metar 'l-şeb' Şid Efendiye zümre-i istibdadiye tarafından icrâ idilmiş olan taarruz herkesin ma'lum  olsa gerek esbab-ı mesrudeye mebni hükümet-i Osmaniyeinin ve Atina sefaret-i seniyyesinin nazar-ı dikkatini celb ideriz.

Mesâ'il-i Hazire

İngiliz Matbu'atı

Efrensi 10 Teşrin-i Sani tarihiyle İstanbuldan Times gazetesine keşide olunan bir telgrafnamede denilir ki hariciye nazırı ..?.. Bab-ı ali tarafından kendisiyle hükümet-i s 'ire hariciye nezaretlerine tebliğ idilen konferans programına dair bazı izahat talep eylemiştir. Ağıleb ihtimalle nazaran Rusya h k meti, Sırbistan ile Karadağda virilecek olan tavizat hususunda Bab-ı Alinin ne fikirde olduğunu vazhen anlamak istiyormuş.

Bâb-ı Ali, bugün izahat-ı mezkûreyi İngiltere h k metine tebliğ eylemiştir. Fakat bu izahatın notanın muhteviyatına esas itibarıyla tesir itmeyeceğ  muhakkaktır.

İzahat-ı mezkûre Rusya h k metine tebliğ idilecektir. Bâb-ı  linin Sırbistana ve Karadağda virilecek tavizat-ı maliye hakkında Avusturya hükümetiyle bir nokta-i i'til f bulmağda meyyal olduğı zannediliyor. Bu yolda bir nokta-i i'til f bulunursa konferansın in'ikadı mes'elesi daha ziyade kesb-i sühulet ideceğ  gibi Sırbıların heyecan-ı hazırını teskine medar olacaktır.

Bulgarlarla Bâb-ı Ali arasında cereyan iden müzakerat ile'l- n aynı haldedir. Yalnız şark şimendiferleri müdir-i umumisi Mösyö Grosun müzakerata iştirak itmesi ve şimendifer meslesine dair tanzim idilecek protokole vaz'-ı imzaya salahiyetdar olması hakkında icra-yı müzakereye ile'l- n me'zun değıldirler.

Makedonyaya ta'alluk iden mesâ'ie gelince Bulgaristanın K stendilden Kumanveye isal idecek bir şimendifer hattı inşası imtiyazını isteyeceğ  söyleniyor. Hatt-ı mezkûr Bulgar hududunu Selanik-Niş şimendifer hattına iltisak idecektir.

Makedonyadaki (..?..) lere taalluk iden mutalibi Bulgaristanın onları taht-ı himayesine almak istediğ ne ve adeta Fransanın Türkiyedeki Katolikleri teşmil itdiğı himayeye müşabe bir usul takib eylemek istediğ ne delalet idiyor.

Türkiyenin mutalib vak'asına zamimeten bir de Bulgaristan ile Şark  Rumilide kain bir takım evkaf ile Karadeniz sahilinde bulunub Bulgaristan tarafından zabt idilen bir çok fenerler dahi nazar-ı i'tibare alınmak lazım-gelir.

Viyanadan yine Times gazetesine keşide idilen diğ r bir telgrafnamede birkaç gün evvel hizmet muzafede bulunan 300 kadar zabtla ihtiyat hakkında bulunan 100 zabtın (Niş) şehrinde bi'l-

içtima‘ kral Petronun tahtdan çekilmesi ve yerine veliahd kraliyet Prens Jojek geçmesi hakkında ittifak-ı âra ile bir karar verdikleri bildiriliyor.

İşbu kararı ihtiva iden muhtıra bütün hazırun tarafından imza edilmiş ve bir sureti kral Petroya diğer sureti de Prens Jorje gönderilmiştir.

Mezkûr muhtırada suret-i kat‘iyede deniliyor ki bu kral Petronun tahtdan çekilmesi aleyhinde bulunanların teşkil itdikleri ittifakı dağıtmağa varid ve de bir ittihad ve ..?.. te’sisine kâfidir.

İtalyan Matbu‘âtı

“Kuryedede Lilesara” Gazetesinden:

Balkan buhranını yakından takib ile Paris, Viyana ve Petersburgda bazı tahkikat-ı siyasiye icrâ iden “Times muharrerlerinden beri Gavail-i ahire hakkındaki tedkikatı mebin olmak üzere bir takım makalat yazıyor.

Birinci makalesinde diyor ki:

“Balkan hükümeti ile Avusturya hükümeti beyninde bir i’tilâf mevcut idi. Bulgaristan istiklâliyeti ile Bosna ve Hersekin ilhakı bir tesadüfden ileri geldiğine kanaat itmek gayr-ı kabildir. 24 Eylül tarihinde (Budapeştede) merasim-i fevkalade ile istikbal edilmiş olan Prens Ferdinand ile Baron de Natal arasında ilhak meselesi tezkir ve takrir itmişidi. Bulgaristan istiklalinin tasdik olunması zamanında Avusturyanın Rusya nezdindeki teşebbüsât müsta‘celesi i’tilafın mevcut olduğuna bir delil olabilir.

Bulgaristanın istiklalietini Rusya tasdik itmiş olaydı sonradan Bosna-Hersek ilhakına ika‘-ı müşkilat idemezdi.

Bu i’tilafın mevcudiyetini mevzu‘bahis itdikden sonra “Times” muharreri diyor ki:

“Vuku‘ât-ı hazırenin ta‘cil idilmesine Avusturyayı icbar iden Bulgaristan emaretidir. Çünkü Dernatal Teşrin-i Sani nihayetinde içtimâ‘ idecek olan Avusturya parlamentosuna haber verdikten sonra hareket-i hodseranesini ika‘ itmek isterdi.

Fakat Prens Ferdinand Avusturya hükümetinin mu‘âvenetini te’mîn itdikden sonra Baron der-Natalin hatırı için teşebbüsünü te’hir itmek istememişidi. Diğer taraftan dahi hükümet-i Osmaniyye i’lân-ı ihtilafa sebebiyet virecek şimendifer meselesi zuhura geldi.

Şimdi aşikardır ki İsovelski ile Dernatal beyninde vuku‘bulan “Bohalav” mülakatında ilhak meselesi müzakere edilmiş ise de ileride mevkî‘-i fiile konacak bir mes’ele gibi takrir itdirilmişidi. Mösyö Titoni dahi mes’ele-i mezkûreyi o suretle telakki eylemişidi.

Binaen-aleyh tahmin edildiği gibi ilhakın zaman-ı vuku‘ından Rusya ve İtalya hükümetlerinin ma‘lumatı yok idi.

Bulgar Matbu‘âtı

Şark demir yollarının emr-i iştirasını teshil itmek ve Liyapçefe bu hususda mu'âvenetde bulunmak üzere Bulgar hükümeti tarafından Bulgar şimendifer hududu direktörü mühendis Morkof ile mühendis Karaşaf ve mübani-i umumiye nezareti me'murlarından Başkof İstanbula me'muren i'zâm idilmişlerdir.

Liyapçefek İstanbulda icrâ eylediği müzakeratın netice-i kat'iyeye iktiran itmemesi haberi umum devair-i hükümetde bir heyecan-ı fevkaladesi muceb olmuştur. Hatta, nazır, kabinesnin sükut itmek tehlikesine maruz olduğunu ketm idemiyorlar.

Bu haber üzerine reis-i nazır Mösyö Malinofun ikametgâhında der-akib bir içtima' vükela akd idilerek müzakerat-ı medide icrâ idilmişse de hiçbir karar ittihaz idilmeyerek, meclis ferdaya taallik idilmiştir.

Bulgar mehafil-i siyasiye ve devâ'ir-i hükümetinde beyan idildiğine nazaran Prens Ferdinandın kendi ifadatına göre müşarû'n-ileyh veliahdını iclas itmek ve müteakiben hükümdarlıktan feragat eylemek arzusunda olduğu cihetle muma-ileyhin ..?.. kanun-ı reşide vasıl olmasına sabırsızlıkla intizar itmekde iöiş. Veliahdın umur-ı hükümdarisini her türlü sa'ubet ve müşkilatdan varest kılma için de evvel emirde Bulgaristanın istiklaliyetini i'lan itmişmiş.

Eksinogradda bulunan Prens Ferdinand ile telgraf ve telefon vasıtasıyla muhabere itmek için hey'et-i nazar umuman telgrafhanenin bulunduğu binada bi'l-içtima' geç vakte kadar müzakerata devam itmişlerdir. Neticede re'is-i nazar Mösyö Maninof şehr-i mezkûre müteveccihen Sofyadan mefarikat eylemiştir.

Şark demir yolları kumpanyası Bulgar hükümetinden müddet-i imtiyazın hitamına kadar yani kırk beş sene zarfında istihsal idilecek kesb ve kâr mukabilinde tazminat-ı nakdiye talep eylediği cihetle bu talep bu kumpanya ile hükümet arasında bir tarîk-i i'tilaf bulunmasına iras-ı müşkilat idiyormuş.

Bulgaristanın en eski rical-i siyasiyonundan bulunan Garigor Naçoviç en yakın bulunan dostlarından bazılarına re'iskâr idarede bulunan Bulgar ricalinin ahiren son derecede mumâ-ileyhin mahcubiyetini muceb ahval ve hareketde bulunmuş olmalarından şayet Bulgaristan bu gibilerin yedinden halas olmaz ve masalılı bu yolda cereyan ve devam idecek olur ise muma-ileyh Bulgaristandan hicret ideceğini beyan eylemiştir.

Demokratların iler igelen azasından ve Bulgar ezkiyasından mücaruf Sobranyada gayet uzun bir nutuk irad iderek 22 Eylül vak'asının sebep-i zuhurunu şimendiferlerin zabtı mes'elelerini muhalifinin nutuklarına cevab olarak şerh ve izah eylemiş şimdi şu sebeble verataya düşmüş olan hükümeti siyanet ve maksadının terviç buyurulmasını mebusandan talep iderek şahsiyet ve garazla iştigale müsaid olmayub Bulgaristan harici politikasının tanzimi ciheti ve Bulgaristanın yakasından ecnebi ellerinin ref'i çarelerini düşünmek zamanı olduğunu uzun uzadıya izahat virerek Sobranyaya anlatmıştır.

Bulgar tüccarlarından Petrof namında birisi Burgazdan 5000 cevab dakik ile bir hayli gaytan bir vapura erkâb iderek der-sa'âdete göndermiş fakat orada çıkarılmamış oradan Selanike sevk idilerek vapur derunundaki dakik çuvallarıyla gaytanlar indirilmek istenilmiş ise de orada dahi kabul edilmediğinden vapur derunundaki malı yine Burgaza i'âde itmiştir.

Köstendil kasabasında ahali akd-i içtima' iderek devlet-i aliyeye verilmesi lazım-gelen tazminat üzerine te'âtî-i efkârda bulunduktan sonra istiklalin i'lânından dolayı devlet-i aliyeye bir bab tazminat verilmemesine ve hiçbir borç kabul idilmemesine dair bir miting icrasına karar vermişler ve aralarından mitingi yapmak ve tertib itmek üzere bir komisyon tefrik itmişlerdir.

Sobranyada meşhur Todorinin nutkundan sonra fevkalade fark-ı muhalefe içinde hükümet-i hazireye karşı diken gibi deveran çiftçi partisi azasından İstasyoliski nutka başladı. Hükümet-i hazireye karşı pek şiddetli ithamlarda bulundu. Adeta (Sizin yaptığınız istibdatdır siz müstebitlere alet oldunuz) dimeğe kadirvardı. Bunun üzerine dahiliye nazırı Gosyodin te'kif İstanbolskiye virdiği cevabda şu sözleri söylüyor.

Siz eğer bu lakırdıları başka parlamentoda söylemiş olsa idiniz şimdiye kadar kafanızı çokdan kırmışlardı. Fakat bizim de mukırr telgrafımız bu küçüklüğe müsaide değil.

Te'kifin bu sözü İstanbo lorislerin meclis-i mebusanına taş olacak çünkü onların zamanında Sofyada kamarada tokota, silaha davranmak gibi kasabaları mesbukdur.

İstabolski te'kife kumar içinde bütün mebusan önünde şu cevabı veriyor.

(benim başım kırılmak istenebilir. Fakat şu muhakkakdı ki benim başım kırılmazdan evvel başımı kırmak isteyenlerin laşesi yerde sürünecekti) çiftçi mebusanı İstanboliski İzahir nutkunda pek şiddetli sözler söylüyor. Adeta çar hazretlerine karşı bile söz söylüyor. Son sözünde “Minister Efendiler! Milleti ve Bulgaristanı büyük bir felaketden kurtarmak isterseniz harici politikamızı gayr-ı mes'ûl bir şahsın elinden kurtarınız. O gayr-ı mes'ûl şahıs ki hani kendisine çarlık tacı giydirdiğiniz onun elinden kurtarınız. İşte böyle bir hadisenin icrasına muktedir olabilirsiniz o zaman bütün Bulgar milleti size zahir olabilir. Bunu yapabilirsiniz ne ala, eğer bizi bu derdden kurtarmayacaksanız başımızdan def' olunuz. Demiş. Bütün kamarayı dehşet içinde bırakmıştır.

Sobranyada bunu müteakib yine ekseriyet azalarından Gosbodin Kobranotof Doktor Naçof ve Sidrof nutuklar irad iderek onlar dahi kendi partisi olan hükümet-i hazireyi tenkid itmişlerdir.

Şark şimendiferleri merhasları Bulgar merhaslarına teklifatlarını takdim etmişlerdir. Kumpanya Bulgaristana kalan hatlar için 145 milyon frank tazminat talep itmiştir.

Todorof nutkunda şark şimendiferleri için bir hesap yaparak 49 senede virilmek üzere hattın işlenme ve tasarruf haklarının nihayet 22 buçuk milyon franga iştira idilmesini hükümete tavsiye idiyor.

Maliye nezaretinden yalnız askeri bütçesiyle ziraat ve ticaret nezaretinin bütçeleri daha kabul idilememiştir. Bütçelerin cümlesi yakında kabul olarak Sobranyanın nazar-ı tasvib ve tasdikına arz idilecektir.

“Tan” gazetesinin muhabirine Rusya imparatoru Bulgaristan ve Bulgarlar hakkında efkârını söylerken: (Bulgar ahalişi öyle kapalı bir çocuğa gezer ki Tuna ile Karadeniz arasında adeta kilidlenüb kalmışlardır. Bulgaristanın teneffüs iden ciğeri Çar Ferdinanddır. Onun teneffüsüyle yaşarlar)

Rusya imparatorunun bu sözleri Sofya gazetelerini fena halde kızdırmış Rusya çarı bizim çarlığımızı çekemediği için böyle söylüyor dedirtmiştir. Belki de öyledir.

Sobronya meclisinin mühim olan içtimâ'ından sonra kesrit azaları mühim olan içtima'ından sonra daire-i mahsusalarında akd-i içtimâ' iderek üç saat kadar hususi olarak müzakeratda bulunmuşlardır. Bu müzakerede harbiye ve dahiliye nazarlarından ma'dâ bütün nazarlar bulunmakda idi. Hükümet-i hazıre tarafdarı olan ekseriyet azaları hükümetin ahaliye vermiş olduğu söz ve vaadin icrasını ministerlerden talep itmişler. Ministerlerde cevaben kâffesinin bir de icra idilemeyerek yavaş yavaş icrasına çalışacaklarını vaad ve temin eylemişlerdir.

Bulgar hükümet-i hazıresi şark demir yolları memurlarının işgal ettikleri mübaniyi tahliye itmeleri için üç defa ale'l-tevali kumpanyaya ultimatolar i'ta itmiş ise de mezkûr ultimatolar kumpanya tarafından kâ'in lem-yekûn nazarıyla bakılarak şimendifer memurları ile'l-ân mübani-i mezkûrede ikamet itmeğe devam idiyorlar. Nihayet mensub olduğu hükümetin aczine kesb-i kanaat itmiş olan Malinof Almanya ve Avusturyanın Sofya siyaseti memurlarına binalar tahliyesi talebini havi şimdiye kadar idilen müracaatın hatalı olduğunu ve kumpanya me'murunun kemâ-fi's-sabık ikamet itdikleri hanelerden ihraç idilmemeleri için tedabir-i lazımeğe tevessül ideceğini söylemiştir.

JPG 193

Sahife 3	İttihad ve Terakki	Birinci Sene
----------	--------------------	--------------

Cem'iyetin maksad ve programı hakkında virdiğim izahat te'sirat-ı matlubeyi icra iderek tevhid-i fikr ve mesleğe muvaffak oldum. Hürriyet ve müsavatın ve ba'de-mâ hükm-i adl ve hakkın tatbik idileceğinin ilan edilmesi yemin-i ehl-i İslam üzerinde pek mühim tesirat husule getirmiş ve bugün efkar-ı umumiye hükümet cedide-i meşrutanın vaad itdiği ıslahat-ı cedideye ..?.. herkes hakkında muamele-i mütesaviyenin yevm-i tatbikına intizara başlamıştır. Cedidedeki icraatımı ikmâl eyledikten sonra birkaç refeka ile beraber zi-dideye hareket itdik. İki gün imtidad iden seyahat esnasında bütün kabail tarafından makam-ı ihtiramda tüfenkler indahatıyla istikbal olunduk. Her köyde geçirdiğim birer ikişer saat zarfında hakkımda gösterilen ihtimam ve enam ümidin fevkinde idi. İkinci gün akşam zi-dideye yaklaştığımız sırada kasaba ahaliyle civar kabailden ..?.. gafir tarafından istikbal idildik. Şeyhû'l-meşayih (Abdullah Boni) Paşa ile mutasarrıfve kumandan Miralay Behçet Beğ Şeyhin arabasına rakib oldukları halde müstakbeller meyânında bulunurlardı. Bura kabailince (Ta'shire) tabir olunan adeta mahalliyeye kabail yaylımateşler icra idiyor ve esb-i severan ..?.. oynatarak kafil-i istikbale bir şok heyecam avâr bahş eyliyorlardı. Müstakbellerin takribinde bizde hayvanlardan inob adeta müstahsene-i İslamiye üzerine Abdullah Paşa ile Behçet Beğ'in ellerini öperek ve bi't-tekrar süvar olarak şehre dahil ve doğruca dâ'ire-i hükümet pişegâhına muvaselet itdik. İlk işimiz o meydan-ı mukaddes cem'iyetimiz merkez-i umumisi namına (Hürriyet Maydanı) ismiyle tevsim eylemek oldu. Bunu müte'akib meşrutiyetin meşru'iyetine adl ve müsavatın netayic-i müstahsenesine ahvat ve ittihad-ı umuminin fevaid ve muhsenatına dâ'ir mufassal ve Arabca Türkçe nutuk irad itdik. (Abdullah Boni) Paşa dahi asakir-i Osmaniyeğe hitaben

arabû'l-ibare ve nihayet Behçet Beğ dahi Türkçe bir nutuk mü'esser irad eylemişlerdir. İzmir'den hayn-ı hareketimde İzmir hey'et-i merkeziyesi tarafından tevdi' olunan atlas üzerine işlenmiş dört adet ..?.. bayrak ile bir çok küçük hürriyet yaprakları bütün bu tezahürat-ı milliye esnasında o meydan-ı hürriyetde ..?.. oluyordu.

Bu liva-i ittihad altında birleşen heva-yı müsekker hürriyet ve müsavâtı büyük bir tehalikle koklayan askerle ahali Perşuk ve sürur birbirine sarılıyor, kucaklaşıyor, uyuşuyordu. "Yaşasın Hürriyet" yaşasın adalet, sadaları ayyuka çıkıyor, şimdiye kadar cihetimi vekayi'a ma'kes olmuş olan afak ateşininde bir Tanin sami'a-nevaz hasıl eyliyordu.

Şehr-i ayini müte'akib Behçet Beğin vuku'bulan daveti üzerine muma-ileyhin hanesine girdik. Tertib etdiği yemeği yedik. Ah fakat ah! Keşke o davete icabet itmemiş o iblise senelerle mukırr olmuş olan daru'l-nedveye ayak basmamış olsaydık! Sonradan öğrendik ki Behçet Beğ Yemende emsali ender bulunuyor. Hayadid zalim ve istibdaddan imiş. Müddet-i me'muriyetince yapmadığı mezalim irtikab itmediği dinaet ve esaet kalmamış. Vali Ahmed Feyzi Paşaya istinaden kaimakamlardan işine gelmeyenleri azl ider. Ahaliden dilediğini keyfinin istediğini habs ile bilâ-hükm ve mucib-i prangalara kayd ü bendi der, onun ızdırab ve mezalimi ve haşiyane suletlerle boğmak, boğmak, boğmak istermiş. Aceze-i Arabandan iğtisab eylediği paralarla kendine müdhiş bir servet te'min itmiş garibdir ki devr-i istibdadın menfur ve müstekire planlarına teb'iyetle güya hiss-i hamiyetkârı ibraz idiyormuş gibi sahbdeki askerin i'ânesinden hükümetçe izhar-ı aciz eyledikleri sıralarda bazen ibni Abbasdansa habeye kadar kendi parasıyla erzak sevk ider ve bunların senedat-ı mahsusasını taburlardan almış.

Şecaat arz iderken ..?..

Hatta bizi hükümet konağında bırakmayub mutlaka hanesine misafir itmek istemesi kendisinin aleyhine cem'iyet namına arzu haller takdim idecek olan ahali ve me'murini yakından görmek şahıslarını öğrenmek ve sonra hatıra gelmeden akubet ve mezalim ile işkencelere düşer eylemek maksadına mebni imiş. Ma'hezâ merkumun ahvali hakkındaki mazabıt gönderildi.

Gece saat ikide zi-dideden lahiyaya müteveccihen hareket itdik. Menzil boyunca tesadüf itdiğimiz köylerde dahi hakkımızda fevkalade asar-ı ihtiram ibraz olunuyordu. Layiha muvasaletimizde ahali-i milliye, me'murin kazâ kaimakamı Mehmed Emin Beğ tarafından istikbal idildik. O gün akşam saat on raddelerinde layihada ziyaretgah-ı umumi olan Ahmed bin Ömer zide hazretlerinin merkad-ı mübarekine urban ve meşayihinden ve ahali ve me'murin ve askerden mürekkeb bir ..?.. gidildi.

Mescid-i şerifde umuman eda-yı salat idildikten sonra Fakih Efendi türbe-i şerife hatırasına rekz idilmiş olan alem-i hürriyet altında ve süngü takmış üç Osmanlı neferi müvacehesinde bütün hizar tarafından yekzân olarak Kanun-ı Esasinin muhafaza-i mer'iyeti için inde'l-iktiza kanlarımızın son damlamışını feda ve milletin vatanın terakki ve ta'alisi için son derece sarf-ı mesa'i ideceğimize ve ittihad-ı umumiden kat'iyen inhıraf itmeyeceğimize dair nam-ı kudsi-i hüdaya yemin edildi. Ve hep birlikte kasabaya avdet olunarak hükümet konağı pişegâhında herkes ..?.. ve mübtehiç bir sima ile yekdiğerini tebrik itdikten sonra iftar zamanı geldiğinden nam-ı hürriyete vakıf olunan bu yevm-i mübarekin Şam mes'udını aile

arasında geçirmek için meskenlerine dağıldı. İftardan sonra bir müddet daha eşraf ahali ve me'murin ile musahabetden sonra Zehre nahiyesine müteveccihan yola çıktık. Esna-yı rahda mürur itdiğimiz bir köyün ahalisi tarafından istikbal idildik. Köyün ziyaret etdiğimiz sıbyan mektebine cem'iyet namına bir i'âne-i naçizanede bulunduk. Gündüz saat sekizde Zehre nahiyesine vasil olduk. Nahiyenin pazarı olmak münasebetiyle Arabandan pek çokları orada bulunuyor. Ve her taraftan fevç fevç istikbalimize şıtab idiliyordu. Bu raddede umum müvacehesinde ve sancaklar altında yeminler edildi. Kanun-ı esasinin ba'demâ masunu'l-enderas bir kitab-ı mukaddes gibi umum Osmanlılarca hıfz ve siyanet idileceği ahd ve mişaklarla te'min olundu. Akşamı keşide idilen büyük bir zendeki ve sıhhatle seyahatıma devam idebileceğimi arz eylerim.

Bacel__10 Teşrin-i Evvel__324

Osmanlı İttihad ve Terakki Cemiyeti Azasından

Yemen seyyar memuru Mehmed Selim

İttihad ve Terakki

Merkez-i umuminin Yemen seyyar memuru tarafından gönderilen şu mektubda Yemendeki idare-i sabıka hunhavar memurlarından birisi olduğu tasvir olunan Miralay Behçet Beğ ve emsali hakkında hükümet-i hazıre gayet seri' ve şedid tahkikat icrâ itmeli ve bu hune-i zulmeyi pençe-i kanuna teslim itmelidir ki işmar-ı meşrutiyetden bir an evvel müstefid olmak ümidiyle sabırsızlaşan millete bir huzur ve emniyet gelebilsün. Semerat-ı meşrutiyet akılane ve fakat kat'i ve seri' tedabir ile istihsal olunabilir. Zeban-ı i'tiraz millet hiç bir şey yapmamakla tutulamaz. Dahiliye nezareti biraz daha ciddi tedabire hasr-ı fikr ve emel itse.

Selanik

Mebuslarımızdan ve serefrazan muharririn-i Osmaniyyeden Mehmed Cavid Beğ ahiren Yenice kazâsını ziyaret iderek kazâ me'murin ve ahalisi tarafından kemal-i hürmet ve ri'âyetle bi'l-kabul hükümet konağına azimet itmiş ve orada kazânın irad itdikden sonra Selanike avdet eylemiştir.

Cavid Beğ bunun kazaları bu suretle ziyaret itmek arzusunda idiyse de meclis-i mebusanın küşadı takrib itdiğinden buna vakit bulamamış ma'mafih vilâyetin umur-ı nafi'a zirâ'iyye ve maliyesine dair malumat ve vesaik-ı mükemmele derç ve kayd itmiştir.

Mekteb-i Hukuk

Mekteb-i hukuk Pazartesi günü küşad idilerek tedrisata mübaşeret olunmuş ve bu vesile ile müdir vekili izzetlü Seni Beğ belîğ bir nutuk irad eylemiştir.

Evvelki akşam Seden tiyatrosunda Selanikde (kain Sirkal de zenniyetim) müttefi'atına (İki çavuş) namındaki piyes mevki'-i temeşaya konulmuştur.

Localar ve zemin katı hıncalı tutulmuş idi. Amatörlerden ibaret olan retisler büyük bir muvaffakiyet ibraz etmişlerdir. Bilhassa ..?.. ve namyas Efendiler fevkalade maharet izhar iderek alkışlara mazhar olmuşlardır.

Menafi'i bir maksad-ı hayra ma'tuf olduğu cihetle teşebbüs idenleri hassaten tebrik ideriz.

İtalyalı tensik zabitanından kaimakam Moriki Beğe altı hafta ruhsat i'ta olunmuştur.

Dün sabah saat bir raddelerinde büyük derecede kain Analis Rum kilisesi kuyusunun iç tarafında bezlerle sarılmış ve yeni doğmuş bir çocuk terk bulunmuştur.

Dün saat altı raddelerinde iskele mevkî'i civarında kain İtalya teb'asında Demirci Civanı bir ispiroto kazganı tamir itmekde iken derununda kalmış olan bir mikdar ispiroto birden bire ateş alarak hasıl olan işti'âlden kazganın kapağı kırılmasıyle merkumun sağ ayağı fena halde yaralanmıştır.

Akça Mescid mahallesinde Bakkal Baronun dükkânı karşısında sakin Musevi milletinden Yoda veledi Hayim ..?.. dün gece Büyük Pazarda Kasap Mişkonun meyhanesinde sabıkalı takımından Boton ile refikleri yako Liçro ve Samuel Bogol ile işret itmekde iken aralarında bir güne münazaa'a vuku'bulmaksızın henüz bilinmeyen esbaba mebn Baton ile refikî Yako merkum Yodayı yere yatırub sol kolunun arka cihetinden ve küreğinden ve omuzu üstünden bıçakla cerh ile firar etmişlerdir. Hariçler derdest-i ta'kidirler.

SAYI 49

JPG 194

Birinci sene numro: 49 25 Şevval 1326	Perşembe	6 Teşrin-i Sani 1324 19 Teşrin-i Sâni 1908
Abone şerâ'iti Selanik şehri için abone kayd idilmez. Memâlik-i Osmâniye için seneliği 140 guruş. Memâlik-i Osmâniye için altı aylığı 80 guruş. Memâlik-i ecnebiyye için seneliği 40 frank. Memâlik-i ecnebiyye için altı aylığı 22 frank. Cem'iyetin mekasıdına ve milletin menafi'ına hâdim her türlü asâr kabul olunur. Neşr olunmayan asâr i'âde idilmez.	İttihâd ve Terakkî İttihâd Kuvvetdir	İ'lanat ta'rifesi Birinci sahifede satırı on guruş. İkinci “ “ beş “ Üçüncü “ “ üç “ Dördüncü “Ticaret i'lanatının satırı 30 paredir. İskonto ve sâ'ir şerâ'it için ayrıca ta'rife mevcuddur. Mahall-i idâresi : Selanik'de Hürriyet Meydanı dâ'ire-i mahsusadır. Gazeteye müte'allik her türlü hususat için idâre me'murluğuna müraca'at olunur.
Nüshası 10 paredir.	Osmanlı İttihad ve Terakki Cem'iyetinin Vasıta-i neşr efkârı olub Cumadan	Nüshası 10 paredir.

	ma'dâ her gün neşr olunur siyasi, içtimâ'î, edebi ve fenni Osmanlı gazetesidir.	
--	---	--

Siyasiyat

İstikbal-i Sulh

Bundan beş sene evvel, neşriyat-ı içtimâ'îyye ve siyasiyesiyle bir müddet Avrupada büyük bir ehemmiyet kazanan (kurye Eruopen) yani (Avrupa Postası) gazetesi istikbal sulhu takdir ve ta'yin itmek fikriyle sulh-ı umumiye haleldar iden ve hergün Avrupa akvamını yekdiğeri üzerine atmak tehlikesine maruz bırakan mesail mühimme-i siyasiyeye fikri bir resmi geçid yaptırmış idi.

Mezkûr gazetenin maksadı ihtilafat-ı düveliyeyi intaç iden mesailin ihtilafa esas olan madde-i esasiyesini arayub bulmak onun çare-i fasl ve tesviyesi olup olmadığını anlamak ve bulunduğu takdirde alakadar olan devletlere teklif hatta kabulleri için her vasıta ile matbu'at ile meclis-i mebusandaki azaları marifetiyle tazyik bile icra itmekdi.

Muhtelif fih olan meşagıl meyanında en ziyade tehlikeli görülen hatta bir harbe müneccir olması şübhesiz ad olunan mesele Almanya ile Fransa arasındaki ihtilaf idi ki bunun sebeb-i aslisi 1870 muharebesinde Fransadan harben koparılan Alsas-Loren eyaletleri idi. Fransızlar faraza hissiyat-ı vataniyeleri i'tibarıyla Alsas-Lorenin Almanlarda kalması keyfiyetine bir türlü i'tiyad idemiyorlardı. O hassas, alicenab Fransız kavminin ta kalbgâhına girmeğe kıyan Almanlara karşı dehşetli bir bağaz ve edavat amîk bir nefret hissediyorlardı. Hatta zimamdarın hükümet, bu coş-ı hissiyata karşı memleketi idare itmekde zayi'ât-ı vak'ayı ta'mir için bir daire-i sulh ve müsalemetde idare eylemekde müşkilat çekiyorlardı. Hissiyat-ı vataniyelerinin şu asâr-ı zahiresini sokaklara evlere tiyatrolara hatta kava'id ve kırâ'et kitaplarına intiba' itdiriyorlardı. Ve mesela bir Fransız kava'id kitabında ismah i'dadından bahs olunduğu esnada bin kelimesinin kava'id-i nokta-i nazarından suret-i tahririni anlatmak için bir misal irad olunmak icab itse Almanlar bin sekiz yüz yetmiş tarihinde bizden Alsas-Loren eyaletlerini gasb itdiler gibi o ziya'-ı telafî na-peziri etfal vatanın zamanında mahkûk bırakacak vesa'ite müracaat idiyorlardı. O kadar ki bu Alsas-Loren meselesi batından batna aynı kuvvet ve cibadetle intikal idiyor. Ve bazı vaad öte bir nihayet virmek sulhu te'min itmek meselesi müşkilata uğruyordu. Bu nekatı piş-i nazar-ı dikkate alan Fransa rical-i siyasiyesi bu cismi yetiştirmek için çünkü bir Fransız kulübünden onu silecek hiçbir vasıta müracaat itmek mecburiyetinde bulunmuşlardı. Hatta tehicat-ı vataniyesiyle meşhur (Gambeta) didi ki (Alsas-Lorene her vakit düşünelim, fakat ondan hiç bahsetmeyelim).

İşte Fransızlarda te'sis ve tevsî' iden, yükselen bu hissiyat-ı vtanerverane Almanya-Fransa münasebatını her vakit tehlikeye ilka itdiği gibi Almanyanın tevsî' ve tehkimi dahi irade husule gelmesi melhuz olan harbi tesri' idecek bir mahiyetde bulunuyordu.

Çünkü alenen izhar olunan bazı va‘davat en ufak bir ihtilafı i‘zam ve ihtilaf ki sulh ve müsalemeti her vakit ihlale müsaid idi. Fakat bunun tadil ve ıslahı kabil mi idi. Fransız kavmi Alsas-Lorendeki amidlerinden geçebilir mi idi? Bunu harben geri almak veya Almanyaya iade itdirmek için kendilerine başka dürlü ta‘vizat virmek imkanı mevcut mu idi?

Fi‘l-hakika efkâr ve mütala‘at mebsutaları umumiyeti i‘tibarıyla paranın bir çare-i tedavi olduğu noktasında içtimâ‘ idiyorsa da bu neticeyi beyan itmezden evvel mütalaat-ı mezkûre hakkında bazı sözler söylemek isteriz.

Fransızlar içinde adem bulundu ki mesela “..?..” gibi Fransızların artık Alsas-Lorenni düşünmemeleri lüzumunu dermiyan idecek suretde basit kelam itdi. Bunun Fransızlar için bir dağ deruni olduğunu ve Fransızların bir hayli arkasında esna-yı sulhda koşmaları makul olmadığını ve bilhassa bunun bir sebep-i harb olmak üzere telakki idilmemek lüzum-ı tahtında bulunduğunu söyledi. Bununla beraber başka bir sebep ve ihtilafdan dolayı Fransa ile Almanya arasında bir harb zuhur ider de Fransızlar gal,b gelirse o vakit Alsas-Lorene düşünmek mümkün olduğunu ilave itdi.

Alman müttefekkirini meyanında da Almanyanın muharebeden sonra başka dürlü ta‘vizat taleb etmesi daha mütteyikazane bir siyaset olduğunu ve böyle hem hudud bir kıt‘anın Almanyaya ilhakı her vakit bir sebep ihtilaf ve niza‘ bulunduğunu söyleyenler de bulundu. Her iki kavmin hissiyat-ı umumiyesine muhalif olan bu ifadat karşısında dahi Fransız ve Alman uleması meyanında hissiyat-ı umumiyeye şiddetli mevani‘ kesilenlerde oldu.

Vaşington darû‘l-fünun muallimlerinden birisinin bir mütalaası var ki o da Almanyaya başka ber-vechi ile verilecek ta‘vizat mukabilinde Alsas-Lorenin Fransaya i‘âdesi lüzumunu muhtevidir. Ne çare ki her biri birer katb-ı kemal olan bu müşahirin hiçbirisi fasl-ı ihtilafın ciheti amiliyesini göstermek lütfunda bulunmalıdır. Onun içündir ki iş, yine, en ufak bir ihtilaf karşısında ..?.. istidadını muhafaza itdi. Öyle ama bu müddet esnasında da harb uçurumuna düşülmedi. Bir taraftan şanlı bir mazinin medeniyet olmak fikrinin hassas insaniyet-perver bir kavim bulunmanın tevellid eylediği bir umman huruşân hissiyatdan diğer taraftan ordusunun intizamından kuvvetinden teçhizatının mükemmeliyetinden emin olan bir milletin azimet-füruş vaziyetinden mütehassıl olan o ihtilaf-ı azim aksa-yı şiddetine vasıl olduğu son on senelik bir müddet zarfında bir fişenk bile patlatmadı. Hususuyla ki Fransa kuvvetlerini toplayarak ordusunu takviye ve tahkim itmişti. Diğer taraftan ittifakına i‘lafına güvenebilirdi. Almanya her vakit bir taarruzu hatta bir hakareti def‘ edebilecek menabi‘a malik idi. Buna rağmen harb olmadı.

Efkâr-ı umumiyede te‘min-i sulh her suretle te‘min-i sulh için husule gelen bu tebdil Avrupada bir çok sulh-ı efkârı ibzal iden o efkârı her fırsatta müdafaa iden bir çok cem‘iyyetin tesis ve tevsii‘ini intaç itdi. Netayic-i harbin bütün çirkinliğini aleme anlatmak ve o te‘sirle zimamdar-ı hükümet üzerinde bir tazyik icra eylemek fikrinden bi‘l-istifade ihtilafatın kâffesini suret-i sulhkârânede tesviyeye muvaffak oluyorlar. Ve hiç şübhe yokdur ki bu gibi teşebbüslerin te‘min-i sulh umumi için pek çok faideleri dokundu.

Bu gün ne Almanya Alsas-Loreni verir, ne Fransa onu daimi bir medar-ı ihtilaf olmak üzere telakki ider. Almanyanın Fransa siyasetine iras eylediği müşkilat başka bir icmalimizde

dahi yazdığımız vech ile Avrupadaki muvazenesine iras etmek istediği halden neş'et idiyor. O halde muvazeneye virilecek bir şekl-i cedidin fasl-ı ihtilafa imkan vireceğine şübhe bırakmıyor.

Avrupada istikbal-i sulhı haleldar idecek onu vaad avâr bir sahabe-i zulm ile örtecek suretde gösterilen Alsas-Loren meselesi ehemmiyet-i mühlekesini gaybitmiştir.

Miç faciasından Paris muhasarasından ve işgalinden sonra yirmi beş otuz sene müddetle yağdıracak gibi görünen Alsas- Loren meselesi büyük bir zafiyet peyda eyledi. Efkar-ı sulhkaranenin ta'mim ve intışarı bu za'afını artırdı. Ve meselenin vehametini izale etdi.

Geçen gün ihtimal-i harb olmadığı hakkında yazdığımız icmalde şark meselesini ki istikbal-i sulh nokta-i nazarından en ziyade şayan-ı tedkik olan meseledir. Şimdilik bir unsur-ı harb olmak üzere telakki itmediğimizi cihetle istikbal-i sulhun mükemmel esaslara müstenid olduğunu ve artık beşeriyet için mazlum günler görmeyeceğimizi iddia edebiliriz.

Dahili Telgraflar

İzmid

Müsavi re'y kazandıkları evvelki telgrafname ile arz olunan müftü-i levahısın Fehmi Efendi ile Adapazarlı Anastas Efendi beynlerinde keşide olunan kar'a Anastas Efendilerden ibaret bulunmuş olduğu ma'ruzdur.

Haleb:

Urfa mebuslarından Şeyh Safvet bu günkü trenle Beyruta azimet itdikleri ma'ruzdur.

Edirne:

Edirne sancağı intihaatı hitam buldu. Yüz otuz dokuz re'ye doksan üç re'yle doktor Rıza Tefvîk doksan bir re'yle Mehmed Talat ve Rasim Beğzade Asım Beğlerin mebus intihab olunub mazbataları derdest tanzimdir. Dedeâğaç sancağı ferhli Seliman Beğ tayin olmuştur. Gümilcineden henüz kat'i bir cevap alamadık diğer sancaklar için de bir iki güne kadar malumat veririz.

Şünun-ı Dahiliye

Osmanlı Bayrağı Meselesi

Avusturya sefaretinin tahrirat-ı cevabiyesi

Avusturya sefareti ma'yyet vapuru efradından dört şahsın refakatlerinde iki Bulgar bulunduğu halde Galatada Yankonun birahanesinde Osmanlı bayrağı tahkire cüret eyledikleri zabıtaya ihbar edilmesi üzerine efrad-ı mezkûrenin şiddetle tedibi lüzumu hakkında hariciye nezaretinden Avusturya sefaretinin bir nota tebliğ olunmuş ve sefaretçe tahkikat-ı lazımenin sürat-ı ifasıyla efrad-ı merkumenin hareket-ı vak'aları tebyin eylediği takdirde en şedid ceza ile tedib kılınacakları beyan eylediği yazılmış idi.

Müstahberat mevsukamıza nazaran sefaretin tahrirat-ı cevabiyesi evvelki gün ve bu kâzıl olarak diğer bir tahriratdaa dün hariciye nezaretine tebliğ idilmiş ve birinci tahrirat-ı cevabiyede leffen maiyyet vapuru kumandanının vapuru da gönderilmiştir. Mezkûr rapora nazaran yevm-i mezkûrda (Toros) vapuru mürettebatından ü kişi Yankonun birahanesine gitmişler ise de orada meyhaneci ile gavgâ itmedikden başka diğer bir masada bulunan üç şahsın mudarabe eylediklerini görünce bu babdaki talimat-ı mahsusalarına ittibaen birahaneden hemen çıktıklarını ve Osmanlı bayrağı tahkir keyfiyetinden asla haberdar olmadıklarını te'minen beyan eylemiştir. Meyhaneci ve garsonların ifadatı da bu yolda olduğu ve polisin mahal-i vak'aya münazaa'a ve mudarebenin hitamından ve ortada hiç kimse kalmadıktan sonra vürud itdiği dahi mezkûr raporda etyan kılınmaktadır.

Sefaret, tahrirat-ı cevabiyesinde bu rapordan bahs ile meselenin ehemmiyet ve nezaketine mebni Avusturya sefaretince bu kadar tahkikat ile de iktifa idilmeyerek ayrıca tedkikata girişileceği ve bu gibi şayan-ı te'essüf bir hal vuku'ı tahkik eylediği takdirde mütecaserleri hakkında kanunun ta'yin ettiği cezanın en ağırını tatbik idileceğini ilave eylemiştir.

Dün konsoloshanece icra kılınan tedkikat müşfikaneyi müş'âr zeylen tebliğ idilen tahriratda ise ifadat-ı ulya te'yid kılınmış ve konsoloshanenin tahkikatı neticesinde birahanece Avusturya ma'yyet vapuru mürettebatından (...?) namında üç nefer bulunmuş ise de bunlar isnadat-ı vakı'ayı külliye inkâr itmekde olub hatta on guruşdan ibaret bulunan borçlarını tesviye eylediklerini beyan ittikleri ve ancak diğer masada bulunan harvat (Hristogonik) ..?.. ve Bulgar (İstafo) nun meyhaneci ve garsonlarla münazaa ve mudarebe ider iken atılan sandalyelerinde ki vesair mahallere isabetle büyük küçük yaprakları yere düşürmesi muhtemel bulunduğunu söyledikleri serd ve etyan idilmiş ve çalgıcılar garsonlardan (Jorej) ve (İto) nun ifadesi de bu merkezde bulunduğu ve ancak meyhanecinin ortağı (Jorej Alberti) gemicilerden birinin Osmanlı bayraklarını yere atıldığını söylemekde ise de merkumun ifadesinde mübayenet bulunmasıyla şayan-ı iltifat olmadığı ilaveten dermiyan kılınmıştır.

İşte Avusturya sefaretinin verdiği iki tahrirat

JPG 195

Birinci Sene	İttihad ve Terakki	Sahife 4
--------------	--------------------	----------

Bazı Bulgar mehafil-i siyasiyesinde temin idildiğine göre prens Ferdinand Eksinograd şehrine azimet itmeden evvel hükümeti teşkil iden heyet-i nazardan şikayeti mütezammin bazı beyanatda bulunmuş ve doktor ..?.. istikbalde tesis idecek yeni kabinenin bayrağına intihab ve tayin idileceğini beyan etmiştir. Mamafih muma-ileyhin mensub olduğu fırkanın ihtilafat-ı beyne'l-milel def' ve tesviyesine gayr-ı muktedir olmasına binaen prens Ferdinand muhtelit bir kabine teşkiline müracaat ve tevessül itmesini tezvic idileceğini ilave eylemiştir.

İstanbul

İstanbul Gazetelerinden:

Bağdad ve Musul taraflarında hataen Irakıyenin bir çok yerlerinde el-cezirede petrol madenleri var. Devr-i istibdadda bu maadeni işletmek için dört yüz bin liraya mübayaa itmek üzere bir İngiliz şirketi hükümete gönderir. Heyet bu petrol madenlerini Rusyanın Kfkasya ve Romanyanın petrol madenlerine muadil ve belki merci' bulur. Yüzde yetmiş beş derecesinde petrol istihsali mümkün olduğunu anlar. Bina'en-aleyh hazine-i hassa bu madenleri hemen kendi uhdesine çevirir.

Bu haberi veren Servet-i Fünun refikımız diyor ki:

İ'lân-ı hürriyetden sonra hazine-i hassa uhdesindeki madenin hazine-i maliyeye iade olduğu ilan edilmişti. Acaba bu ilanda da dört yüz bin liralık emlak meselesi gibi garib..?..vari o petrol madenleri ne oldu? Orman ve maden nezaretinden bu hususta izahat bekliyoruz.

Arab İzzet Paşa ile birlikde firar iden uşağı Göricele Rıfat bin Tahir ahiren İstanbul'a gelmiştir. Merhum yalnız bir nüfus tezkiresi ibraz itmesi üzerine ..?.. nezaretine gönderilmiş ve orada üzeri tahri idilerek "Seydi Abdurrahman" namına kapalı bir mektub ile bir adet fotoğraf siyah saplı bir revolver ve yirmi fişenk zuhur itmiştir. Merhum esna-yı isticvabda İzzet Paşa ile birlikte Londra'ya gitmiş ise de hesabı kesilerek izin verildiği için avdete mecbur olduğu ve Beşikdaşda ailesi olduğundan oraya gideceğini söylemiştir. Merhum ailesi nezdine gönderilmiştir.

Şehzade Abdurrahim Efendi hazretlerinin rakib oldukları arabanın çarparak parçaladığı araba sahibinin zarar ve ziyanı kamilen tesviye edilmiştir.

Tevhid-i dünyandan mukaddem kar'a isabet iden ve fakat koyunları kat' edilmiş bulunan şark demiryolları tahvilatının ikramiye veya bedeli alınmak üzere ibrazında kuponsuz kabulü dünyun-ı umumiyyeden cezaine maliyeye bildirilmiştir.

Meclis-i mebusanın zaman-ı içtima'ı pek zziyade takrib ittiğinden evvel ve ahir yazıldığı vech ile intihabatın ve mebusların azimetinin tesri'i ve peyderpey malumat i'tasını umum vilayata telgrafla tebliğ edilmiştir.

Telgraf ve posta nezaretince icra kılınmakta olan ıslahat ve tensikat cümlesinden olarak şimdilik altı nefer memurun tevsi'-i ma'lumat itmek ve ileride icra-yı tatbikat eylemek üzere Parisde kâ'in telgraf mektebine i'zâmları takrir itmiştir.

Şünun-ı Hariciye

İngiliz Askeri

İngilterede ahiren neşr olunan "Beyaz Kitab" İngiliz ordusunda son üç sene zarfında icra idilen ve tensikata dair ma'lumat-ı mücemmele i'ta idiyor. Eğer 1905 senesi Teşrin-i evvelindeki erkam ile bu seneki tetabık itdirilecek olursa görülüyor ki İngiliz ordusunda 18.553 neferlik bir tenakus vardır. Yalnız süvari fırkaları tezyid edilmiş efrad (114088) iblağ edilmiştir. Halbuki ordunun sair bütün şubat ve aksamında kuvvet haylice tenkis olunmuştur. Mesela piyade askeri (89509) hassa (8609) ..?.. ve seyyar topçu neferatı (18783) ve asakir-i saire

mikdarı da (23259) nefere tenzil idilmiştir üç sene mukaddem milis askerinden mürekkebe olmak üzere (69269) nefer piyade ve (13254) nefer topçu ve Teşrin-i Evvel evailine kadar bir de ihtiyat sınıfına mahsus olmak üzere (59534) neferlik bir kuvvet vardı.

Gönüllü alaylarının mikdarı da (218861) nefere baliğ idi.

Muktebesat

“Yeni Gazete” refikımızda Osman Galib imzasıyla münderc bir makalede şanlı ittihad ve Terakki cemiyetinin geçenlerde ikmâl-i vazife eyleyen kongre mukarreratından bahsolunduğu sırada deniyor ki:

“Şimdi eski fırkaları yeni i'tilafları arayub tarayacak sıra değildir. Ancak ortada kuvvetli bir siyasi fırka suretinde mevcut olan İttihad ve Terakki cemiyetinden o cemiyet ki kanun-ı esasinin ilanına sebep olmuştur. Mülki istibdaddan kurtarmıştır. Atıyyen vatanın ve evlad-ı vatanın ne gibi hizmetler bekleyebileceğini ne yolda faideler göreceğini ta'yin itmekdedir.

Selanikte Manastırda der-sa'âdetde ve memalik-i Osmaniye'nin birçok beldelerinde merkezleri mevcut olan cem'iyet beri Selanikte (İttihad ve Terakki) diğeri burada (Şura-yı Ümmet) ünvanıyla iki nefer neşriderek bunların muhteviyat ve münderecatından bir dereceye kadar cemiyetin meşrutiyet idaresi altında amal ve makasıdı mesa'i ve hizmeti neden ibaret olduğu istidlâl idildiği gibi cemiyetin evvelce neşr ve izah idilmiş olan siyasi programı da bunu irae itmiştir.

Bu defa Selanikte içtia' iden İttihad ve Terakki cemiyeti kongresi mukarreratı hakkındaki neşriyat ise muhtasar olmakla beraber cemiyetin atıyyen ne surette terakki ve te'âli-i vatan için çalışmak istediğini bir derece daha meydana koymaktadır.

İttihad ve Terakki cemiyeti azasından birkaç zatın Avrupada seyahati Avrupa siyasiyonu ile mülakatı hakkında müteferrik surette alınan malumatdan Osmanlı karileri de haberdar idilir. İntihabat hususunda cemiyet azasının ne suretle intihabat hususunda cemiyet azasının ne surette çalışdıkları da işitilir. Vak'a arada Avrupa siyasiyonu bir mahiyet-i resmiyesi var mıdır? Yok mudur gibi sualler irad idilmiştir. Bu yolda teşebbüsât-ı sefaretlerimizin vazifelerini işkal eylediği de söylenmiştir. İntihabat işlerinde de bazı taraflardan itirazat-ı dermiyan olunmuştur. Fakat itiraz ve şikayet ne renkde olursa olsun ittihad ve terakki cemiyetinin bütün mesaisi hüsn-i niyete makarin bulunduğundan ilan-ı hürriyetden evvel umum Osmanlıları terakkıyat ve faaliyetine çalışmak istediğinden şübhe ve tereddüd idilemez.

İdare-i müstebdeyi yıkmak için çalışan bir fırka-i siyasiye ile bu idare yıkılarak meşrutiyet tesis itdikten sonra memleketin refah ve mamuriyetine evlad-ı memleketin tekamülâtına çalışacak olan bir fırkanın hatt-ı hareketi tarz-ı mesaisi arasında külli fark olmak tabii ve zaruridir. Binâ'en-aleyh cemiyet bu nokta-i nazarından yeni bir program tenzir iderek ona göre bir meslek tayin eylemek mecburiyetinde bulunuyordu. Bu defaki kongre şübhesiz bu mecburiyeti takib eylemiştir.

Kongre mukarreratı başında hazret-i padişahının usul-i meşrutiyete riayetleri baki kaldıkça hayat ve hukuk-ı hümayunlarının cemiyetçe taarruzdan masun bulunduğu gösterilmiştir. Bu karara muhalif vuku'ı bulan neşriyat ve red ve tekzib edilmiştir.

İkdam gazetesinde Ali Kemal Beğin maliye müşavir mahsusu Mösyö Loran ile ıslahat maliyemiz hakkında icra itdiği mülakatı muhtevi makaleden Mösyö Loran demiştir ki:

__Mükemmel bir bütçe tanzim idebilmek için hali maziden sene-i lahikayı sene-i sabıkadan kat'iyen ayırmalıdır. Bu şart-ı izamdır. Çünkü hakiki sahih bir bütçeyi ancak bu suretle vücuda getirebiliriz. Mazinin geçen bütçelerin hesabı ise ayrı tutarız. Bir istikraz ile ya başka berceh ile kapatmak çarelerini ararız.

Şimdi her nezaretten hesap istedik. Bütçeler istedik, bi't-tab' bu hesabı aldıktan sonra ..?.. tedkik ideriz. Lazıme-i tenkihat taleb eyleriz. Neticede umumi bütçeyi tanzime muvaffak oluruz. O madem ki maarif-i fevkalade bir tarafa bırakılırsa varidat ve masarısı ise ileride başka bir suretle kapatmak bütçe haricinde bir hesab-ı tasfiye şeklinde bırakmak mümkündür. (1870) muharebesinden sonra Fransada böyle yapıldı. Mamafih en güzel bütçe fikrime göre bir devletin kâffe-i hesabatını muhtevi olmalıdır. (Roviye) nin de fikri böyledir. Çünkü bütün o masarır fevkalade suretle fevkaladedir. Hakikatde daimidir. Ancak her sene başka bir kisvede zuhur eyler. O halde doğrudan doğruya bütçeye girmelidir.

Zaten şimdi tanzim ettiğimiz bütçe mevkuttur. Daimi bütçe istatistiklerimizi ihさいyatımızı ikmalden sonra olur. Çünkü mükemmel bir bütçe mükemmel bir istatistikle kabildir. Hey'et-i teftişiyelerin tertibi me'murin maliyenin teftişi ile bu ma'lumat-ı lazıme-i istihsale ise kariben muvaffak oluruz.

Bu ma'lumatdan sonra Mösyö (Loran) istikrazatımıza dair şu mütalaatı serd eyledi.

Bu mülkün imarı idare-i devletin ıslahı tanzimi için istikrazane ve makbul bir suretde akdi için evvela düyun-ı devlet main bir tarzda hakikatle bilinmelidir. Bu ciheti mukarrızlar ararlar. İsterler zaten öyle olunca istikraz daha sühuletle olur.

Saniyen hükümet-i Osmaniye meblağ-ı müstekrazın vech-i sarfını da girişmelidir. Çünkü istikraz idare-i sabıkada olduğu esrafata su'-i istimalata sarf itmek için ise müşküldür. Fakat mülkün hayrına imarına nefsine müteallik sarfiyata gelince kolaydır. Bu cihetleri de nazar-ı i'tibare almalıdır.

Hasılı ümid olunur ki idare-i cedide-i meşruta ile ale'l-husus bütçenin vech-i gavb üzere tanziminden sonra istikraz keyfiyeti de pek ziyade kesb-i sühulet eyler.

Masahabe-i Kanuniye

2

İhtiyaç-ı Müvellid Kanundur.

Her bir milletin hamiyet ve şefkatinden çıkan anasır-ı muhtelif arasında en ziyade içtimaen ve bi't-tab' kanunen şayan-ı tedkik ve mütalaa bir zümre-i mahsusa-i efrad vardır ki onlar da amele

sınıfıdır. Serbest memleket serbest efrad yetiştirir. Sağına soluna bakmayarak daima ilerler. Melekat-ı akliye ve dimağiyesini tekamül itdirir. Hülâsa ilmen bedenlen manen maddeten her türlü kuva-yı tabi'iyeye ve mektebesesinden mümkün merteye istifade etmek çâresini düşünür arar ve bulur. Bunun içündir ki böyle memleketlerde felsefede ulum ve fünunda sanayide muhtelif-i fende sahib-i ihtisas adamlar yetiştiği gibi her gün ihtiyacını düşünen yevm-i cedid rızk-ı cedid kaide-i müdhişesi altında ezilen gece gündüz fabrikalarda destegâhlarda maden ocaklarında çalışan ve fakat cemiyetin birer rûkn-i azimi bulunan bir kısım halkda meydana gelir. Efrad-ı cemiyet arasında birer yer peyda iden bu sınıf-ı muhtelifenin her birine mahsus tarz-ı hayat ihtiyacat vardır. Onların zuhurundan evvel memleketde caygir olan kavanin ve nizamat onların te'min-i hukukuna kafil olamaz. Filozoflar muharrerler müverrihler mü'ellifler fabrikatörler tacirler çiftçiler hasılı herkes mesaisinin semeratından emin olmak mahsulat-ı fikriye ve bedeniyesini bir kanun-ı himayesi altına almak ister.

İşte bir takım ihtiyacat-ı cedide ki her birisi için arzu-yı umumiye muvaffak müdevvinat-ı mazbuta lazımdır.

Memâlik-i mütemmedene de mü'ellifatin sahibine bahş itdiği hukuk-ı sarihanın muhafazası maksadıyla kabul idilen mülkiyet-i edebiye kava'idi bu husus için dahilen yapılan kavanin ve nizamat haricen akd idilen mukavelat ve mu'ahadat sanayi dahiliyenin te'min-i revacı tüccarının zanayinin tevsi'-i dairesi için tanzim olunan ahkâm hep bu ihtiyacat-ı cedidenin tevellüd itdiği netayicin te'siri tahtında bulunur. Çünkü ihtiyaç-ı müvellid kanundur. Biz şimdilik şu sınıf-ı muhtelifede ilm ile dimağ ile işleyen kimseleri tedkik itmeyeceğini bunun tedkiki hem müşkül hem de böylelerine cevelangâh olamaz. Olsa olsa sanayi ve ziraat sahasında tecelliyat-ı müceddideye mazhar olabiliriz. Sanayimiz ziraatımız terakki itdikçe o iki menabi'-i serveti fennin icabat-ı haziresine tevfiik eyledikçe bi't-tab' gündelikle te'min-i maişet iden kollarıyla kuva-yı bedeniye cerh-i umumi-i mesa'ie iştirak eyleyen yeni anasırı düşünmekliğimiz lüzumu hemen tezahür ider. Akvam-ı muhtelifenin kavanin ve nizamatını başdan tebdil iden bu amele sınıfı kuvve-i teşri'iyenin ihtilalcileri müşabesindedir. Bir inkılab-ı umumide nasıl her ferd memleket zi-medhal ise kavanin-i mevzu'anın tebdilinde bir amele başka bir atıf inzar iden Fransa hükümeti son senelerde bir de mesai nezareti ihdas itmiştir. Bu nezaret-i servet ile sa'i ve amel arasında bir çok görülmeğe başladı. Nazariyatça tahayyül itdikleri adalet-i mutlakaya yavaş yavaş takrib etmek imkanı görülmeğe başladı. Adalet herkesin istihkakını vermek değil midir. İşte bu cidal servet ve amelden maksad servesti nakdi servet ve nakdi kuvvetini şimdiye kadar bağır-hak te'min itdiği mevki'-i fevkaladeden indirilmek kıymeti derecesinde bir hak tanımak fazlasını da sahib-i hakikisine sai ve amele virmeğidir. Bu nazariye müdafî'leri karanlık maden olduklarında dökdüğü her damla terk sermayedarının kazalarında dizilmiş altınlar üzerinde bir hak tevellüd icad itdiğini pek muhakkane ve munsafane ve fakat mu'tedilane serdi diyorlar. Mesrudât-ı vak'alari nazariyandan ibaret kalmıyor. Zaman zaman kuvve-i kanuniyeden bu hakayık-ı müslimenin müdevvin bir şekle bir kanuna efrağını talep ediyorlar.

Bir taraftan bu gibi kavanin ve nizamatın neşr ve i'lânını te'min kaziyesiyle uğraşdıkları halde diğer taraftan münasebat-ı beşeriyede büyüğ bir inkılab hazırlıyorlar. Amelenin şimdiki kazandığı para ile maişetini tedarik idebilmeleri müreffehen yaşayabilmeleri esbabını intihazarlar bunun için ..?.. müstahsen icad itdiler. ..?.. mu'âvenet-i müştereke esasına müstenid

büyük şirketlerdir. Fakat büyük şirketler para kazanmak için idhal edilmiş bir müessese değildir. Belki sarf-ı amelenin işte umum memleket ahalisinin vasıta-i maiyeti olan o sınıf halkın te'min-i refah madeni maksadıyla teşkil edilmiştir. Bu şirketlerin suret-i te'sisi nasıldır. Kanunla hükümetle ahalıyla münasebeti nedir? Servet-i umumiye üzerindeki te'sirleri ne vechledir. İşte bunlar sırasıyla basit ve temhid idilecektir.

İ'lanat

Selanik İcra Dâ'iresinden

Sene-i haliye aşar mültezimlerinden kavadar zir mahallesinden Talat Beğ'in bi'l-ikfale ve bi'l-isale Tikveş kazası düyun-ı umumiye idaresine medyun bulunduğunu Ağustos taksitini tesviye itmemesinden naşi taht-ı acize alınan kurşunca karyesinde etbarında iki yüz kıyye mısır ve yüz kıyye burçak ve bin beş yüz kıyye şaayr ve bin beş yüz elli kıyye çavdar 5 yüz elli kıyye hinta ile şahs-ı salis hakkında bulunan kavadarda tüccardan tasa ..?.. sekiz bin kıyye zehair metnu'ası tarih-i ilandan üç gün sonra fûruht olunacağından taleb olanların Tikveş icra dairesiyle münadisi Şaban Ağaya müracaat eylemeleri i'lân olunur.

..?..

3 Perdelik Temaşa

Muktedir muharrerlerimizden Kazım Nami Beğ tarafından yazılan bu piyes az zaman içinde müte'addid sahnelerde mevkî'-i temaşaya konmuş ve çok rağbet görmüş merak ile okunur. Ve muvaffakiyetle uyanır bir tiyatro bir eser olduğundan karilerimize tavsiye ideriz.

Fiyatı Selanik için beş hariç için beş buçukdur. Mahal-i fûruhtı Lover mağazası ve Kanaat Kütüphanesidir.

Rus İhtilal Cem'iyetine Mensub

Bir Kadının Hayatı

Rusya ihtilalinin en feci safahatını ve fedakar bir kadının refekasıyla beraber ibraz itdiği mesaiyi tasvir ider. Meraklı bir eser olup nasıl oldu müellifi tarafından muvaffakiyetle tercüme edilmiştir. Erbab-ı mütalaaya tavsiye ideriz.

Fiyatı Selanik için üç harici için üç buçuk guruşdur. Mahal-i fûruhtı Selanikte Kanaat kütüphanesidir.

Müdür-i mes'ûlü Mehmed Talat.

JPG 196

Birinci Sene	İttihad ve Terakki	Sahife 3
--------------	--------------------	----------

Yunan Gazeteleri ve İntihabat

Atina gazeteleri memleketimizde kariben hitam bulacak olan mebus intihabatı hakkında uzun makalat neşr iderek ne gibi menabi'den istihbar itdiklerini bildiğimiz bazı tecavüzat ve müdahalatdan bahsen şikayat-ı mütevaliye ile emlâ-yı sütun itmekdedirler. Fakat Atina gazetelerinin bu suretle idare-i kelim itmeleri bizce o derecelerde mucib-i hayret olamaz. Zira İstanbulda çıkan Rum gazeteleri imzasız sahte bir takım mektublar derç ile ref' avaz-ı şikayat ve vatanlarına karşı olan vezâ'if-i mukaddeselerinden inhiraf iderek ahali arasında mesa'i-i cansiperane-i milliye semeresi olarak tesis idden ittifak ve ittihadı ihlale çalışdıkları sırada Atina gazetelerinin de anlara imtisalen aldıkları havadisın hakikatini anlamak zahmetine lüzum görmeksizin maheza emla-yı sütun maksadıyle bu gibi bi-asl ve esas şayi'ât derç itmeleri pek tabi'idir. Bugünkü posta ile vürud iden Yunan gazeteleri İzmir intihabatından bahisle şikayati mütezammin makalatla doludur. Ez-cümle (Atina) gazetesi ber-vech-i ati idfare-i kelim itmekdedir. "İzmirde Türklere karşı gösterdiğimiz sadedilane hareketin kurbanı olduk.

İstanbulda Yanyada ve'l-hasıl gerek doğrudan doğruya gerek bi'l-vasıta Rumları ezmek hususunda zuhur iden her fırsattan bi'l-istifade sair mahallerde bizi iğfalden geri durmayacaklardır. Fakat mebuslarının adedi bu suretle tenkis olunan Rumların meclis-i mebusandaki mevki'leri ne olabilir. Hatta daha ileriye vararak sual ideriz ki reva görülen bu usul tazyik meşrutiyetle kabil-i te'lif midir. Eğer meşrutiyet-i idare mevcut olduğu teslim kabul idilecek olursa ve sathı olsun adalet ve müsavat-ı hukukiye esasına müstenid oldukça kesb-i kat'iyet ve istikrar itmesine muvaffak olunacak mıdır? Tabi'iyet mu'âmelat Genç Türklerin seri' hatvelerle istibdada doğru kat'-i mesafe itdiklerini ima eylemekdedir.

"Atina" gazetesinin bu sözlerini her türlü selamet-i fikriye ve kaide-i muntıkıyyenin haricinde bulduğumuz cihetle sol ve deraz cevaba lüzum görmeyiz. Bu sözlerin her okuyanda müstehzeyane bir tebessüm hasıl itmekden başka bir tesir icra idemeyeceğinden eminiz.

Yalnız İzmirde Türklere karşı izhar itdiğimiz hareket-i sadedilanenin kurbanı olduk sözüne cevaben (Atina) gazetesinin Türkiyede icra kılınan intihabatla ne gibi bir münasebeti olduğunu sormakdan kendimizi alamayız.

Bugünkü posta ile aldığımız "Amberos" gazetesi "İzmir vuku'âtı" ser-levhasıyla İzmir Rumlarının gösterdikleri muamele-i şedideden bahisle ber-vech-i âti idare-i kelim idiyor. İzmir Rumlarının yalnız menafi'-i milliye ve vataniyelerine değil hatta kendi menafi-i hududuiyelerine bile muğayyer ve akıl ve muntika külliye muhalif hareket-ı şiddetkaraneye teşebbüs eylemeleri bir muamele-i mecnunaneden başka bir şey değildir. Hukukları düçar-ı taarruz olduğu ve şikayet eyledikleri taarruz ve tecavüzat, meşrutiyetin bahseylettiği hürriyet ve müsaadeti red ile devr-i sabıkın istibdadına rücu' etmek mi isterler? Meşrutiyetin devlet-i Osmaniye'de yaşayan Rum ahaliyi mütekarrir idecek bir surette tatbik idildiği farz olundığı takdirde bunun usul-i ..?.. sabıkaya kat kat merci' olduğu bedihidir. Türkiyede mütemekkin bütün Rumların her türlü fedakarlıktan çekinmeyerek usul idare-i müesseseye karşı hüsn-i niyet beslediklerini isbat hususunda istifade eylemeleri akdem-i vezaif olmalıdır. Resm-i Yunanistanın komşusu olan devlet-i Osmaniye'ye karşı takib eylediği politikanın bir dost politikası olduğu nazar-ı itibare alınırsa Türkiye ahvalini bir itimad-ı tam ile takib eylemekde ve kanun-ı esasının mütekeffil olduğu hürriyet-i siyasiyenin takviye-pezir olmasına hadim olacak her güne teşebbüs muavininden geri kalmamakda olması pek tabiidir. Bu takdirde

asayiş-i umumiye ihlal itmek Rum ve Türk unsurları arasında tefrikayı mucib olmak isti‘dadını haiz olan partili nümayişlerin patrik efendi tarafından verilen şiddetli takrirlerin gazetelerin sütunlarını dolduran garazkârane makalatın ne manası vardır? Yanya vilayetiyle Aydın ve Selanik vilayetlerinde intihab olunacak Rum mebuslarının adedi ahalinin mikdarıyla mütenasib olmasa bile Rum ahalinin kesret-i adediyesi tenakusa uğramaz Rum unsurunun intihab itdirebilecek bazı fazla mebuslarından intizar idecek menfaati laşe-i müsabesindedir. Halbuki mümkün olduğu kadar fazla mebus intihab itdirmek hususunda ibraz olunan fert-i heves ve şiddetden husule gelebilecek ahval-i hariciyeyi tedkik idenlerin her türlü rekabet hissinden azade olarak sarf-ı mesai eylemeleri iktiza ider. Bu ise yalnız Rum cemaati değil Rum metropolitleriyle Rum patrikliği üzerine tertib iden vezaif-i müberreme cümlesindendir.

Selanik

Bi’l-umum maaşat-ı zatiye ashabının iki veya daha ziyade mahalden maaşı olanların Temmuzdan itibaren bir cihetdeki küçük maaşının verilmeyerek ve bunların iki cihetden maaşı olmayub da tanzim olunan defteri tebligat-ı vak’a üzerine Maliye nezaretine gönderildiği istihbar kılınmıştır.

Bedayet-i teşkilatdan berü aidatla müstahdem iken ahiren maaş ile tavzif idilmiş olan mülhakat tapu ketebesiyle refiklerinin tensikatı icrâ ve ikmal idilmekle tapu katiblerine Ağustosta ve müceddedan ta‘yin olunan refiklere işe mübaşeretleri tarihinden itibaren maaş i‘tası ta‘min idildiği istihbar kılınmıştır.

Selanik bedayet ceza mahkemesi reisi Hayri Efendinin Niğde mebusluğuna intihab idilmesiyle minhal kalan riyaset-i mezkûreye ..?.. Selanik mahkeme-i fevkaladesi azasından Şakir Efendinin intihab eylediği istihbar olunmuştur.

Sobranyarda Münakaşat

Sobranya birkaç gündür gürültülü geçiyor. Muhalifin azası şiddet-i lisan isti‘maliyle hükûet-i hazireye hücum iderken kamara reisi altındaki zile basub muhalifleri sükunete davet itmiş binaen-aleyh muhalifler asla fütur getirmeyüb yine sözlerine devam itmişlerdir.

Kamarada bulunan gazete muhabirleri gürültüden muhalifinin sözlerini tamamıyla zabt idememişlerdir. Bunlar arasında hükümet partisine mensub olduğu halde mesail-i haziredeki haksızlığı görerek muhalefetle beraber itirafa başlanan ..?.. şu sözleri söylemiştir.

[Minister Efendiler! ..?.. i‘lân-ı istiklal eylediğiniz zaman ben milletvekilleri mebusan a‘zası arasında Tarnaviye dört kilometre mesafede en yakın bulunanlardan idim. Yapılacak işden zerre kadar niçün haberdar idilmedik? Acaba bizi hukukunun müdafaatına tevkil iden millet mi i‘timad idilmedi?

Bu hediyeler prensin reis-i nazır ile dahiliye nazırına vermiş olduğu pırlanta tabaka ve fotoğrafya olacak!

Nakofun bu sözleri üzerine hükümet tarafdamları gürültü kaldırmış Nakufi susturmak istemiş hatta kamara reisi zile basub hükümdarımıza tecavüze hakkın yokdur. Diye makamından bağırılmışdır.

Nakofun sözü kesilir kesilmez yine hükümet partisine demokratlara mensub azadan doktor Seyderof (Minister Efendiler) diye bağırarak şu sözleri söylüyor.

[Ben demokratım işte demokrat esası üzerine olan nizamnamemiz işte te'kif bizzat seng-i hatbelerin o nizamname o hutbeler ki daima çarlığa karşı idi. Yakın günlere kadar Minister sandalyesine oturmadan evvel yaşasun cumhuriyet diye bar bar bağırın sen değil miydin? Yaşasun Cumhuriyet diye bağırmağa başlıyor. Bunun üzerine reis-i nazar Malinof hiddetlenüb Siderof bir partinin esrarı demek olan bir takım delaili şurada okumağa hakkın yokdur diyor. Bunun üzerine Siderof yine itirazlarına devam idiyor. Avusturya çarımızın hemcinsi hasmidir. Bizi aldatub başımızı derde sokdu. Şimdi niçün karşıdan seyr bakıyor. Niçün bize şimdi hiçbir cihetden yardım etmiyor. Dedi.

Siderofun bunu müteakib sözleri muhalifin el şakırdısıyle alkışlıyordu.

Ekseriyet azalarından müstakilû'l-fıkr olan üç zatın hükümet ve mesleğini nakden söyledikleri nutuklar meyanında kavmin nutku dahiliye nazırı muma-ileyhe tekifi şiddetle galebane ..?.. üzerine mebusane hitaben ber-vech-i âti ihtaren ebede bulunmuşdur.

Mebusan Efendiler:

Gospodin Nakofun bu türlü ...?.. takbihatda bulunması kendüsünün de ismi gazetelerde derç idilmesün maksadıyle olduğunu bilmemiş olsa idim kendisine lazım gelen cevabı verir idim. Zaten ileride sırasıyle ..?.. buralardan bahsolunacağından kendisine şimdilik cevab vermedi zaid görürüm. ..?.. nazik ve mühimdir. Arzu ideriz ki mebusan efendiler halin hamiiyetini takdir iderler. O kadar icraat arasına 22 Eylül vak'ası istiklal ve şimendiferler hadisesi hep bizim hükümetimizin icraatıdır. Bundan mesul olacak biz olduğu gibi cevab verecek ve işin icrasından çıkacak bize memleketin hükümdarı yalnız bizim icraatımızı ..?.. itmiştir. Bundan dolayı hükümdara asar-ı tahminde kimsenin hakkı yokdur. Bununla beraber mebusan Efendiler Bulgaristanın bugün terakki ve ta'aliysiyle muhtevi size mahveldir demiştir.

Bu sözler Sobranya ekseriyet azaları tarafından fevkalade alkışlanmışdır.

Opera sanatında maharetleri sebkatecek Bulgar gençlerinin Avrupa dahi ta'lim, tahsil görmek üzere gönderilecekler. Sarf olunmak üzere maarif nezareti 25000 frank fevkalade olarak Sobranyadan taleb itmekdedir. Ziraat ve ticaret nezareti Avrupada ticaret ve ziraat tahsilinde bulunan gençlerden bir çoklarına dörder beşer yüz frank i'âne göndermiştir.

Bulgar gümrüklerinde ziyadesiyle ihtilasat ve hırsızlık olduğu maliye nezareti tarafından haber alınması üzerine gelecek senede gümrüklerin teftişat-ı şedide altında bulundurulması için yeniden bir takım me'murlar ta'yinine karar verilmiştir.

Mesâ'il-i Hazıre

Fransız Matbu'âtı

Tan gazetesinde okunduğuna nazaran Viyanadan vuku'bulan tebligat-ı resmîyede Avusturya ve Macaristan hükümetinin düvel-i muazzamaya müracaatle Sırbistan hükümetini muhafaza-i sulh ve müsalemeye davet itmelerini rica eylemiştir. Fransa hükümeti bundan evvel Sırbistan hükümetine o yolda nesayihde bulunmuştur. Buna mukabil Avusturyanın Parisdeki defîri baron (Kivenholler) Fransa hariciye nazırına hükümet-i metb'âsının teşekkürat-ı mahsusasını takdim etmiştir.

Bu kere sefir müşaru'n-ileyh tekrar hariciye nazırına müracaatle Sırbistanın teslihatını takib ve tezyid eylediği ser-rüştesiyle yeniden Sırbistan hükümetine nesayih-i tedbihkâride bulunmasını rica eylemiştir.

Berlin Londra ve Petersburgdaki Avusturya seferası dahi nezdinde vekil oldukları düvel-i muazzamaya aynı müracaatde bulunmuşlardır.

(..?.. Zaytung) gazetesinin mevsuk olduğunu iddia eylediği istihbaratına te'min idilecek tavizat-ı iktisadiye ve maliye ile ihtilafın faslını müntec olacak bir tedbir bulmuştur. Tavizat-ı arzıyye i'tası hususu mevcut değildir.

Diğer taraftan Macaristan parlementsunda Mösyö (Rakodeski) Sırbistanın ahval-i hazîresi hakkında hükümetden malumat taleb etmiş ve teslihat-ı fevkaladesine mukabil olmayacağını sormuştur.

Bu notaya cevab-ı muvaffakat virmediği takdirde Macaristanın tedabir-i şedide ittihaz idecek ve bunun bütün mes'ûliyetini Sırbistana tahmil eyleyeceğinin bildirilmesini talep etmiştir.

Bundan sonra Rusyanın Sırbistanın menafî'ini muhafaza ideceği hakkında şayi' olan havadisın doğru olup olmadığını sual eylemiştir.

Macaristan hey'et-i nazar-ı reisi Mösyö Vekerle şu yolda cevap vermiştir.

Ümid iderim ki Sırbistanın tavr-ı tehditkârânesi artık düşar-ı ta'dil lur da kuva-yı askeriyemizi kendi aleyhinde kullanmak ve onu sükunete davet etmek mecburiyetinde bulunamayız. Bu hususda yalnız müttefiklerimizin değil, hatta bütün Avrupa düvel-i muazzamasının bize zahir olacakları fikrindeyiz.

Sırbistanın müdde'iyatına gelince onlar bize tebliğ idilmemiştir ve ben bilmiyorum.

Bosna ve Hersekin ilhakına karşı Türkiye düyun-ı umumiyesinin bir kısmını der'uhde idüb itmeyeceği hakkında vuku'bulan suale cevaben malika-yı mezkûrî iş'âr itmesi üzerine Avusturyanın Türkiye düyununu zaten tahfif etmiş bulunduğunu ve ilhak-ı kat'iyenin Türkiyenin umur-ı maliyesine hiçbir te'sir icrâ itmediğini ve ne düyun-ı umumiye ne de başkası hakkında taahhüdât altına girmek gayr-ı mümkün olacağını dermiyan eylemiştir.

Viyanadan Efrensi 13 Teşrin-i Sani tarihiyle Tan gazetesine keşide olunan bir telgrafnamede Bosna ve Hersekin ilhaka aid layiha-i kanuniyenin Avusturya meclis-i mebusanının nazar-ı tedkikatına vaz' idildiği bildiriliyor. Mezkûr layiha münderecatı evvelce Macaristan meclis-i mebusanına arz idilen layiha muhteviyatından farklı değilmiş imiş.

Layiha-i mezkûre tarih-i neşrinden itibaren meri'û'l-icra olacak Macaristan hükümeti tarafından aynı günde neşr idilecektir.

Bulgar Matbu'âtı

Prens Ferdinand Bükreşde neşr idilen Romence “Cara” gazetesi muhabirine Türkiye Bulgaristan münasebat-ı hariciyesi hakkında beyanat-ı atıyyede bulunmuştur:

“Bulgar istiklâlinin sulh ve asayişin idame ve muhafazası için labid olduğunu idrak iden milletimden gayetle memnunum. Biz Türkiye ile münasebat-ı i'tilâfkâranede bulunmağı kemal-i samimiyetle arzu idiyoruz. Aramızda bir i'tilafın husûli için elimizden geleni ifade kusur itmeyeceğiz. Muhabir-i muma-ileyhin İstanbulda derdest-i icrâ bulunan müzakeratın dul-ı müddet devam idüb itmeyeceğine dair sıb iden suali üzerine Prens şu suretle cevab i'ta itmiştir. Bir çok müzakerat ve münakaşat cereyan itse bile Rumili Şarkî ahalisi için mukarrerat ittihazı bir emr-i müşküldür. Makedonyalılar hakkında prens Ferdinand dimmiştir ki:

Makedonya halkı meclis-i mebusanda haiz-i nüfuz ve te'sir olacakları cihetle oraya gidecek olan mebusları halkın ihtiyacat ve mutalibini dermiyan ile istihsal-i hukuka muvaffak olacaklardır. Bulgaristan bu inkişaf-ı cedidi takib idecektir. Ma'mafih makasidini da unutmayacaktır.

Prens Ferdinand ve Malinof

Eksinogradda bulunan Ferdinand ile mülakat itmek ve mesâ'il-i cariyeye hakkında beyanatda bulunmak üze şehir-i mezkûre azimet itdiğini dünkü nüshamızda yazdığımız Mösyö Malinof orada Prens tarafından kabul idilmiş ve ahvâl-i hazireye müte'allik bazı mesâ'il-i cariyeye dair beyanatda bulunmuştur. Dört saat devam iden bu mülakatdan sonra Prens Ferdinand muma-ileyhi yemeğe davet itmiştir. Ferdası gün Malinof Sofyaya avdet itmiştir.

Müzakeratın İnkıta'ı

Dinevenik Gazetesi Türkiye-Bulgaristan müzakerat-ı hazıresinin kariben düçar-ı inkıta' olacağını ve nazar-ı Liyapçefek nihayet bir iki gün zarfında Sofyaya avdet ideceğini yazıyor. Muma-ileyhe Sofyaya irsâl eylediği son raporunda müzakeratın idamesi mümkün olmayacak derecede müşkilat-ı azimeye tesadüf itdiğini ve mamafih bu müşkilatın bertaraf idilmiştir ve tarafeyn arasında bir i'tilaf husulünden büsbütün ümidi münkatı' olmadığını ilave idiyor.

Buhran-ı Vükela Var mı?

Dinevenik gazetesinin Varnadan aldığı bir telgrafnamede eksinograda giden reis-i nazar Mösyö Malinofun kabinenin isti'fası prense

JPG 197

(belge tahrip)	(belge tahrip)	(belge tahrip)
----------------	----------------	----------------

Cevaben beyan kılınan tahkikatın neticesi bundan ibaret ise de bu mühim mesele hakkında Beyoğlu mutasarrıflığınca icrâ idilmekde olan tahkikatın neticesine göre bir hükm-i kat'i virileceği şüphesizdir. Şimdilik ve tahkikatın neticesine intizar ediyoruz.

[Yeni Gazete]

..?.. gazetesinin Zeracdan aldığı haberlere göre mahalle tüccarı altı ay zarfında Avusturyadan kat'iyen emti'a celb olunmamasını ve Avusturya ile hiçbir münasebatda bulunulmamasını kararlaştırmıştır. Avusturya idhalatını kesir için bir Rus vapur şirketiyle akd-ı makarrla idilmiş Odesa ile Arnavutluk limanları te'sisi ve bu suretle Avusturyadan celb idilmekde olan herşeyin Odesadan kemal-i süratle celbi karargir olmuştur.

Teristede erbab-ı sanayi ve ticaret içtima' iderek hariciye nazırına bir heyet-i mebusa miktar i'tibarıyla irâ'e idilmesini kararlaştırmıştır.

Hicazda İcraat-ı Sıhhiye ve Zabtiye

Milletin sima-yı istikbalinde tulu' iden şems ..?.. ve hükümet-i Osmaniye'nin en uzak afaklarını da tenvire başladı. Yemenler, Bağdadlar, Hicazlar, hep aydınlanıyor. Hep canlanıyor. Her yerde memleketin ihtiyacı hakika ve müberremesi düşünülüyor., çareleri aranıyor, çalışılıyor.

Hicazda gerek iklimin harareti gerek cihan-ı İslamın her tarafından her sene belde-i mübarekeyi tavafa gelen binlerce haccadan hasıl olan izdiham sebebiyle Mekke-i mükerreremenin ahval-i sıhhiyesi ekseriya muhattal bulunur ve bazen emraz-ı saire bile tevellid iderek Avrupalıları kabe-i muazzama-i ehl-i İslamın hastalıklara sebep olmakda bulunduğu yolunda bitmez tükenmez itirazata sevk eylerdi. Son posta ile aldığımız yeni "Hicaz" gazetesinde belde-i zahireyi maddeten dahi zahir ve mümtaz bir hale efrağ-ı maksadıyla vali-i vilayet tarafından bir talimatname kaleme alınarak hemen mevki'-i icraya vaz' idilmiş olduğunu kemal-i memnuniyetle okuduk. Talimat-ı mezkûreyi maksaddaki ehemmiyet-i fevkaladeye mebni bervech-i âti aynen nakl ediyoruz.

Madde 1- Mekke-i mükerreremenin bütün bilad-ı Osmaniye'den mümtaz bir belde-i tabibe ve zahire olması nazar-ı dikkate alınınca tenzifat zabt ve rabt hususundaki tezbizib-i meşhud cidden şayan-ı te'essüftür. Buna çaresiz olmak üzere memleketin münkasım bulunduğu on iki mahalle ikişer ikişer birleştirilerek her bir daireye bir sıhhiye gardiyanı bir polis neferi ve cihet-i askeriyeden bir kanun ve iki silah endaz nefer ve jandarmadan bir zabtiye neferiyle bütün bunlara kumanda etmek üzere bir jandarma zabıtından mürekkebi bir devir ve teftiş postası tertib edilmesi ve bu ..?.. itibaren bu altı postanın sıhhiye müdürünün tertib ideceği cedvel mucebince mevaki'-i mu'ineye sevk olunması ve bu postaların o mıntika dahilinde teftişat-ı mütemadiyede bulunması tensib edilmiştir.

Madde 2- Devr ve teftiş postalarının vezâ'ifi memur oldukları mahallerin tathir ve tenzifi zabt ve rabtı hususından ibaret olup her posta gerek hıfzu's-sıhhaya ve gerek zabt ve rabta müteallik olmak üzere her yirmi dört saatde bir rapor tanzim ve fakat ahval-i fevkalade zuhurunda derhal bir ihbarname tertib iderek vilayete arz eyledikten sonra devair-i aidesine havale idilmek üzere jandarma kumandanlığına takdime mecburdur.

Madde 3- Mahalle muhtarları mahallatin taharet ve nezafetinden hükümete karşı şediden mesul olduklarından ve bu husus için mahalleleri dahilindeki hane ve dükkanlardan main bir pare istifade idegeldiklerinden daire-i belediye teşkil ve icra-yı faaliyet idinceye kadar bu mübalığın bi'l-tahkik ..?.. lehine sarf itdirilmesi hususu devr ve teftiş postalarına havale edilmiştir.

Madde 4- Sıhhiye idaresinde mevcut süprüntü arabalarından her postanın bulunduğu mahale bir araba tahsis idilecek ve fazla araba kalır ise orada sıhhiye müdiriyetince görülecek lüzuma ve icab-ı hale tevfikân işletdirilecektir.

Madde 5- bazı kahvehanelerde şu mübarek memleketin şerefine yakışmayan ve esasen nazar-ı şer' ve kanunda memnu' bulunan tavla ve iskambil ve saire gibi lahiyanın vuku'ı pek müsteb'id olan işret vesaire gibi ahval-i müessefenin şediden men'i zamanında polisçe lazım gelenlere tenbihat-ı mü'ekkeke ifasıyle beraber bu devr ve teftiş postaları da bu memnu'iyetin idamesine son derece i'tina ve dikkat ideceklerdir.

Şayet ..?.. zâ'ile cür'et idenler olur ise haklarında en şedid muamele-i kanuniye icrâ idilmek üzere hemen derdest ve tevkif idilmeleri ve nizam-ı mevzu'a mucebince ale'l-usul mecazat-ı cedideye çarpdırılmaları kat'iiyen takrir bulunduğundan ona göre teftişat-ı dâ'imede bulunulması ehem ve elzemdir.

Madde 6- Mekke-i mükerrecede layiha-yı sıhhiye mucebince tathirat ve tanzifat icrasına memur buyurularak bu kere vürud itmiş olan etba-yı sıhhiyeden birisi müracaat idecek hastagânı vefiyatı muayene itmek üzere daire-i sıhhiyede bırakılarak diğer iki tabibden her birinin ma'iiyetine zabıta-i sıhhiye memuru bulunan Şarkdan birisi verilmek suretiyle teşkil kılınan heyet her üç postanın memur oldukları daire-i müşterekenin kâffe-i icraat ve teftişat sıhhiyesinden haberdar olacak ve hergün bu daire dahilindeki hacı evlerini dolaşarak izdihamın men'ine ve hane dahilindeki tathiratın tamamı-i icrasına nezaret eyleyecek ve netice-i teftişatını makam-ı vilayete arz idilmek üzere ba-rapor sıhhiye müdiriyetine bildirecektir.

Madde 7- çarşılarda caddelere doğru vuku'bulan tecavüzat ve satıcılarla tablacıların ötede beride yerleşerek vücuda getirdikleri izdiham kat'iiyen men' idilecek ve hususiyle harem-i şerif kapıları önündeki seyyar satıcılar oradan def' olunacak ve çarşılarda sahte mazar-ı sezavat vesaire satdırılmasının önü alınacak ve bütün bu icraat devr ve teftiş postaları tarafından tatbika konulacaktır.

Madde 8- Mevsim-i hacda hastalanarak sokaklarda ve hatta orada vefat iden bazı fukara-yı haccaca tesadüf eylediği kemal-i te'essüfle haber alındığından devr ve teftiş postaları bu gibi hastaları hamallar vasıtasıyla kaldırarak gureba hastahanesine gönderecek ve polis idaresince bu yolda tahkik idecek masarır-ı nakliye dahi tedkik ve tesri' masalılı komisyonunca şeyhû'l-..?.. tahsis olunan mebalığdan mevsim-i hacda kırk mecidiye tesviye edilmek suretiyle taht-ı temine alınacak ve bu yâre kifayet itmez ise üzerine tahsisat-ı sıhhiyeden bir bir mikdar zam ve ilave olunacaktır.

Madde 9- şehir dahilinde tecdidan veya ta'miran inşa edilmekde olan hane ve dükkanların enkazı dul-ı müddet mürur ve ubura mani' olacak bir suretde sokak ortalarında bırakıldığından

bu gibi enkazın emlakca kaldırılması taht-ı mecburiyete alınacak ve kaldırılmadığı takdirde hükümetçe kaldırılarak masarîf-ı vakı‘a ashab-ı emlakden ma‘ûl-ı tecrim istifa idilecektir.

Madde 10- sıhhiye müdiri umum şehrin taharet ve nezafetine ve umur ve hususat-ı sıhhiyesine nezaretle mükellef bulunduğu cihetle devir ve teftiş postaları ve muntika sıhhiye heyeti icraat-ı sıhhiye nokta-i nazarından sıhhiye müdiriyetine de hükümete karşı şediden mesul tutulacaktır. Zat ve rabt nokta-i nazarından tertib edecek mesuliyet silsile-i meratibe riayet idilmek şartıyla polis idaresiyle jandarma ve merkez kumandanlıklarına raci‘dir.

Madde 11- icraat-ı sıhhiye aid hususat-ı sıhhiye müdiriyetinden tertib ve zabt ve rabta aid olan ahvalin ise memurin zabtı ve askeriye sorulması tabi‘i olmakla işbu talimat ahkâmının bi-hak tatbik ve icra olunub olmadığını tedkik ve teftiş etmek üzere jandarma ve merkez kumandanları bi‘l-münaviye her iki günde bir sıhhiye müdiriyle beraber memlekete mahallatını devr ve teftiş ederek herkes kendi vazifesine aid meşhudatını makam-ı vilayet ve kumandaniye bildirecektir.

Vilayet-i salisenin 325 senesine aid olarak tanzim olunan sevazeneye mutasarrıf ve kaimakam muavinlerine mahsus maaşat idhal idilemeyerek sene-i mezkûre ibtidasından itibaren maliye komisyonunca karargir olmasına mebni bu suretle açıkda kalacak muavinler mağdur olmamak için kendilerinin iktidar ve ehliyetleri nisbetinde istihdama layık oldukları memuriyetlerde şimdiden intihab idilmeleri için tercüme-i hal varakalarının tıyarı mülhakata tebliğ buyurulmuştur.

Bulgar Askeri Talebesi

Manastırda askeri mekteb i‘dadisine ahiren dört nefer Bulgar talebe kayd ve kabul idildiği istihbar olunmuştur.

Menabi‘-i mevsukadan alınan haberlere göre Vodine kazâsında me‘murin-i aidesi ehemmiyet-i fevkaladeyi haiz bir muhaberat ddefteri elde etmişlerdir ki bu suretle Bulgarların icraat ve faaliyetleri isti‘mal itdikleri vesait ve tedabir kamilen meydan-ı alamete çıkıyor. Bu muhaberat münderecatından Bulgar çetelerinin teşkilât ve içtima‘ı ve bir ..?.. mecmu‘ı ihdası ve böyle bir iğtişâda mahalli Bulgar sekenesinin ittihaz edecekleri vaz‘ ve hareket ve bu babdaki müretteb yalan zahire çıkmıştır [İstanbul]

Bulgarlarla Müzakerat

İstanbuldan 13 Teşrin-i Sani tarihiyle Tan gazetesine keşide idilen bir telgrafnamede ihtilafat-ı hazire hakkında Bulgar ve Osmanlı merhasları arasında bab-ı alide cereyan itmiş olan birinci müzakere sırf şark şimendiferleri meselesine hasr edilmiştir. Bulgar merhasları şimendifer taleb edeceklerini dermiyan itmişlerdir. Bunlar marifetiyle hatt-ı mezkûrın variat ve masarîfının vasıtisini tayin idecektir.

İşbu merhaslar şimendifer kumpanyasının yüz kırk beş milyon franga mâl olduğu hakkındaki beyanatını pek mübalağalı buluyorlar. Osmanlı hükümetine verilecek olan hisseye gelince kilometre başına iki yüz bin frank masarîf inşaiyesine vuku‘bulduğu nazar-ı i‘tibare alınarak bu hesap ile hükümet-i müşarû‘n-ileyhaya isabet iden hisse tayin edilmiştir.

Bu noktalar tahrir itdikden sonra şarkî Rumili kıt'asına aid vergi meselesini mevkî-i tezkire koyarak bunun dahi esas itibarıyla suret-i hali tahrir itdirilmiştir.

Bulgar merhaslarının bu kat'iyet-i ifadeleri karşısında bâb-ı âli işinin düvel-i muazzamaya havalesine karar vermiştir.

İşbu iki mesele-i esasiyeden ma'dâ bir de gerek Bulgaristan ve gerek Rumili şarkide bulunan evkaf-ı İslamiye ile fenerler, umur-ı sıhhiye, ve posta ve telgraf mesaili gibi ehemmiyetli ikinci derecede bulunan meselelerin tedkik ve muayinesi kalmıştır.

“İttihad ve Terakki” nin Tefrikası 9

Sardanapal

Manzum Tiyatro

Mü'ellifi: Abdülhak Hamid

“Maba'd”

Senin aşıkdır yanında olan

Demincek o bir şahs idi nabegâr [1]

Ki hurşidi isterdi itmek şikâr

Onun yok bana yevmde bir tesbiti

Hayalet kıyas et sen evvel neğbeti

“zemin-i meftuniyeti”

Gelir karşıma nerede itsem sücud

Benim aşıkın abidin çakerin!

Ayağa kalkub yanyana gelirler,

Birbirlerini tutarak yani ikisi de yekdiğerini

Düşmekden men' ve muhafaza ider gibi

(Yodes)

Benim kanıma girmek insan için

Tövbe girişdir gir-ihsan için

(Akın)

Gene var şu ömrümde dünya kadar

Sevaba gir oldur da ihya kadar

Yodes sen evvel kabz-ı ruhzarım benim

Akın _ [1] sen evvel nur-ı bahş mezarım benim

Yodes__ hiç olmazsa mevsim bulur iştihar

Akın__Hiç olmazsa hakim görür bir bahar

Yodes__Bana böyle olmazdı zulmet-nema

Akın__o gün handa eylerdi ru-yı sema

Yodes__Beni reddeyle canımı et kabul

Akın__Bu bin türlü hicrana bir çare bul

(Yodes)

Ya mahvolmasın ruhum ebeden ailem

Ya öldür beni mahv ola gailem

(Akın)

Kazar sonumu eyvah ..?.. vatan

(Yodes)

Benimsin bu yanda kanımla o tan

Akın__Tahammül, tahammül ne mümkün buna

Akın bu sözleri haykırarak söyleyüb

Çılgın bir halde gider.

Yodes ise Akının ağuşundan koymuş

Dinecek derecede bi te'sir-i şedid ile düşer.

Telaş ile nedimleri gelirler

İkinci temaşa

Yodes__Beni terk idin

Semiramisi__Niçün?

Yodes__Kimseyi istemem hep gidin!

Surbet__Ne istersiniz ki?

Yodes__Sükût isterim!

Gidin ah nedime cariyelere gidin gidin işaretle
..?... yalnız Semiramis kalır.
Yodes şiddetle ağlamağa başlar
Ağaçdan bir sadâ
Gülsün artık benim ahterim!
Semiramis__Yodesin yanında.
Bu bir doğru sözdür. Gammum alel
Ve bir kalb zaif ve ziyana hâlel
Ferhdır viren fikre şevk ve celâ
...?... zihin eylemez ..?...
Mükedderdir emaniye makalan
Hemen sade dildir ferhde olan
Gönül vardır ağlar sükûnet bulur
...?... safayab olur
Bilirsın ki pek sadıkım ben sana ağacdaki hodbehud
Meramın nedir sen de bilmezsin!
Semiramis Yodese
Huzurunda çok yoksa da hizmetim
Gaibinde vardır sana himmetim
Yodes bir işaret-i tehditkarane ile Semiramisin çekilmesini mer'î ider.
Semiramis ise yine işaretle fakat es ile gideceğini bildirir.
Ağacdaki
Hoş menzil itmiş o maî intihab
Kolum olsa ..?... cevap
(Semiramis)
Kazıyat ararsan sen ahadda
Bulunsun velev küfr ve'l-hadde

O kaleme nazar kıl ki şadan değil

“Ağacdaki”

Cehtimlen alıverdi hükümetlerin

Sükutundur ala-yı hizmetlerin

Yıkıl olma mani‘ mülakatıma

Buna sahib oldum ben o katıma

Semiramis gider Yodes kendinden geçer

Üçüncü Temaşa

“Yodes Abdülal sonra nedime ve cariyeler

Abdülail__Hudbehud

Vazifem bu mevkide bi-iştibah

Ganimet-perestane bir intibah

Uyurken hususla cayan yakın

Uyurken hususyle hasmım yakın

Uyurken hususiyle hasmım Akın

Yodese teveccühle

Benim amir fırka-i ihtilal

Sana gelmesün hiç o yüzden melal

Bütün aleme gelse kahr ve keder

İğlesini aşkın hıfz ider.

Maba‘dı Var

SAYI 50

JPG 198

Birinci sene numro: 50 27 Şevval 1326	Cumartesi	7 Teşrin-i Sani 1324 21 Teşrin-i Sâni 1908
Abone şerâ’iti Selanik şehri için abone kayd idilmez. Memâlik-i Osmâniye için seneliği 140 guruş.	İttihâd ve Terakkî	İ’lânât ta’rifesi Birinci sahifede satırı 10 guruş. İkinci “ “ 5 “ Üçüncü “ “ 3 “

Memâlik-i Osmâniye için altı aylığı 80 guruş. Memâlik-i ecnebiyye için seneliği 40 frank. Memâlik-i ecnebiyye için altı aylığı 22 frank. Cem'iyetin mekasıdına ve milletin menafı'ına hâdim her türlü asâr kabul olunur. Neşr olunmayan asâr i'ade idilmez.	İttihâd Kuvvetdir	Dördüncü ticaret ilanının satırı 30 paredir. İskonto ve sâ'ir şerâ'it için ayrıca ta'rife mevcuddur. Mahall-i idâresi : Selanik'de Hürriyet Meydanı dâ'ire-i mahsusadır. Gazeteye müte'allik her türlü hususat için idâre me'murluğuna müraca'at olunur.
Nüshası 10 paredir.	Osmanlı İttihad ve Terakki Cem'iyetinin Vasıta-i neşr efkârı olub Cumadan ma'dâ her gün neşr olunur siyasi, içtimâ'i, edebi ve fenni Osmanlı gazetesidir.	Nüshası 10 paredir.

Siyasiyat

Sırbistan başdan başa kaynakıyor. Şimalden cenuba doğru vezan olan bir bir sarsar matemvar, Sırb unsurunun ervah-ı vatanperveranelerini lerzedar haşıyyet eyledi. Terab-ı muazzezvatanın bir müddetdenberi a'mak-ı kalbiyelerinde naim bıraktığı hissiyat-ı fedakârı tehlike-i istikbal önünde birden bire uyandı. Bütün efrad-ı memleketi ayaklandırdı.ve pek has ve pek hedef olan kâffesinden bir huzme-i mukavemet-söz ahrar yaptı. O suretdeki Cermen tehlikesinin te'sirat-ı atıyesinden havfa düşen Sırblılar her türlü nesayiha rağmen meram anlamak istemiyorlar. Veliahd kraliyet başda olduğu halde her yeri köpürüyor. Hasım mutlak vatana karşı mevcudiyetlerinden nefret kasveran ediyor. Avusturyanın maddeten askerce kat kat fevklerinde olduğunu düşünmek istemeyen Sırblılar bile kavmini bu sırada idare itmek ne kadar güç? Ne hacet? Veliahd Jorej biz düşmanın ne mikdarda olduğunu sormayalım. Ona nerede mülaki olacağımızı bilelim. Dirse bu fevar saire-i hissiyatın önüne hangi ersed memanaat çekebilir?

Hususiyle ki henüz makasid ve mutalebatını izhar itmeden kendilerine zahir olacak devletleri aramadan temin itmeden çiftçisi sabanını amelesi çerhini terkle gönüllü yazılmağa ve bu sene hududunu tecavüze teşebbüs itmeleri hele tarihde misli görülmeyen kadınların gönüllü yazılmaları önlerini arkalarını görmeden her ceh-i abad vatanın başına koyacak olan bilyeye karşı müdafaa için gayr-ı kabil mukavemet bir hisse mağlub olduklarını gösteriyor.

İşte vatanperver bunlara derler işte ahrar bunlardır.

Bu parenin te'sirat-ı feryad üzerine karşı bir lisan-ı istihkar kullanan Avusturya zimamdarın idaresinin hareket-i vakı'aları hikmet-i hükümetle kat'ıyyen kabil-i tevfiğ değildir. Baron ve (Mekerle) istihanatda bulunan bir mebusa Sırbistan teslihatında devam itdiği takdirde artık Sırbistan teslihatında devam itdiği takdirde artık tedibi cihetine gitmekden gayr-ı kabil olduğu

söylüyor. Tarih meydandadır. Bir avuç vatanperverin beş kolordu arasından sıralandığı o orduları tarumar itdiğini kaç kereler gördük. Müenni istihkar iden bir milleti istihkar olur mu? Ve biz eminiz ki o lisan-ı isthkaf yerine bir lisan itidal ve itilaf kullanmak fedakarlık itmeden Bosna ve Hersek meselesini yutmak isti‘calini gösteren Avusturyalılar için daha muvaffak hikmet bir meslek olur. Fakat burada i‘tidalimizi muhafaza ile bu velvele-i mühlekenin neticesini ve Sırb meselesinin hal ve atisini tedkik etmek istiyoruz.

Sırbılar vaatlerle beraber Karadağlılar da dirler ki, her ikimizde münferiden Balkanların keşmekeş anasırı arasına atılmış iki zaif Slav kavmiyiz. Rusyadan Romanya ile ayrılmışız. Birinci pençe-i i‘dadan Cermanizmden tahli için imdadımıza yetişebilirse de menafi‘-i hususiye-i sairesi elcasıyla bir takım taahhüdat-ı düveliye altında bulunabilir ki icabında bize muavenet itmekden mecburen feragat idebilir. Tal‘-ı müşterekemizi atimizi başbaşa vererek ancak kendimiz düşünebilir, kendimiz temin idebiliriz. Fakat araya Avusturya girdi. Bizi muavenet-i mütekabeleden mahrum etmek fikrine düşdü. Bu suretle zevalimizi hazırlamak istedi. Eğer hududumuz müşterek olmazda bir maksad tahtında müşterekan çalışamazsak hayatımızdan olduğumuz gündür. Bina‘en-aleyh madem ki Avrupa devletleri Avusturyanın Bosna-Herseki ilhak itmesine memanaat göstermiyorlar. Hiç olmazsa onun şu istifadesine karşı bizi Karadağla hem hudud yapınız bir kuvvet teşkil idelim ki her gün kopmak istidadını gösteren Balkan tehlikesinin önünü alabilseniz.

Düvel-i muazzama Avusturyanın muamele-i hak-şikestanesini kabul ve tasdik itmekle beraber sizi hem hudud etmek, orada sizden bir kuvvet teşkil eylemek bizim de işimize gelirse de ne çare ki Avusturya Almanya ile birleşdi. Kat‘iyyen buna razı olmuyorlar, diyorlar. Fi‘l-hakika muvazene-i hazire iktizasınca onlara hakka davet etmek güç değilse de biz o adaleti kendi işimiz olduğu vakit iddia ideriz. Yoksa sizin için biz Avusturya ve Almanya ile harb idecek değiliz.

İşte hakk-ı sarîh ile zaif kuvvet arasında pençeleşen Sırbılar bugün Balkanlarda sulh-ı umumi nokta-i nazarından bir unsur-ı mühlek gibi görünüyorlar.

Hariciye nazırı mösyö Novakoviç milletin harb, mutlaka harb suretinde tezahür iden hülasa-i hissiyatını bir dereceye kadar yatışdırmış olmak için onları bir devre-i intizarda bulunduruyor. Sırbistanın mutalibi hakkındaki niyetlerini anlamak üzere Avrupa merakiz-i mühimmesini seyhate çıkıdı. İngiltere, Fransa, İtalya hariciye nazarlarını gördü. Kâffesinden aynı cevabı aldı.

Mutalibinizi nazar-ı itibare alacağız, diyorlar.

Şimdi de Viyanaya gidüb Baron de Vental ile müzakeratda bulunacağı söyleniyor. Avusturyanın bu müzakerata muvaffakat itdiği de alınan havadisden anlaşılıyor. Hatta Macaristan re‘is-i nazırı Mösyö Vekerle Sırbistan ile Karadağın mutalibi ne oldyğı hakkında vukubulan sevaile ben de bu mutalibi bilmiyorum, cevabında onları bilmek ve kabil-i itilaf bir mahiyetde olup olmadığını anlamak istediğine delalet idiyor. Zira, her vakitki gibi bir lisan-ı şedid istimal iderek anlamak da istemiyorum cevabında bulunsa idi? Balkanlarda ateş harbi iş‘ale mutlaka sebebiyet verirdi. Sırbistanın teşebbüsat-ı vakı‘asını şu suretle mütalaa itdikden sonra, (Panislavizm) hakkındaki meslek-i kadimi itibarıyla, evvela Rusyanın saniyen de bu meselede bilhassa tavizata müstehak olan Türkiyenin Sırbıların müdde‘iyatı karşısında nasıl bir hatt-ı hareket takib itdiklerini tedkik idebiliriz.

Rusya bilhassa son günlerde Sırbıların mutalebine zahir ve müdafî'dir. Sırb veliahd kraliyeti Prens Jorejin Petersburgda çar hazretleriyle Panislavizm hissiyatının Rusyada coşageldiği bir zamanda Rusya ahalisi tarafından gördüğü hüsn-i kabul bu mazaheretini tamamıyla meydana koydu. Fi'l-vakî' Belgrada avdetinde bütün Avrupa gazeteleri Rusyanın Sırbistan ile Avusturya arasında zuhur idecek bir harbe mu'in olmak taahhüdünde bulunmadığı söylenildi ise de veliahdın kendisini istikbal iden halk önünde bir nokta-i istinad bulduğuna delalet idiyor.

Zaten Rusyanın Avusturya ile cereyan iden müzakeratında Sırbistan ile Karadağa verilecek tavizat noktasında ısrar itmesi ve devlet-i Osmaniye'nin düvel-i muazzamaya tebliğ itdiği nota üzerine biraz mutlak bırakılan şu tavizat meselesi hakkında istizahatda bulunması Sırb mutalibine zahir ve muavin olduğunu alenen gösteriyor.

Devlet-i Osmaniye'ye gelince Sırbıların mutalibinde bir meşruiyet gördüğü muhakkaktır. Hukuk-ı hükümanisine verilecek tavizat için fehm-i şikayet ve itiraz açmayacağı bedihidir. Hatta bu noktayı temin itmeden Avusturya ile doğrudan doğruya uzlaşmak istediği hakkında deveran iden şayiât esassızdır.

Millet-i Osmaniye'nin u iki Slav kavminin cihad-ı hürriyet ve istiklallerine bir nazar-ı memnuniyet ve mazaheretle yaptığı tabî'idir. Millet hükümetinin bu babda takib eylediği meslek bir vakar ve hakkaniyete tamamıyla zahirdir. İki Slav hükümetinin Cermenlerin münteha-yı hayallerinde bir kuvvet teşkil itmeleri ise menafî'ine hiçbir suretle muğayyer değildir.

Ümid olunur ki Fransanın ve bütün Avrupa düvel-i muazzamasının muhafaza-i sükunet için Sırbistan hükümetine itdikleri nesayihle evvel emirde i'tidal demleri iade olunur, mutalibini dermiyan ider ve bir çare-i taviz bulunur.

Fikrimize kalırsa tavizat-ı iktisadiyeden başka bir de Sırbistan ile Karadağın tamamıyet mülkiyelerinin muhafazası bir taahhüd-i umumi-i düveli altına alınırsa, mesele hallediliyor. Şu kadar var ki taahhüdat-ı düveliyenin derece-i zafiyetini Avrupaya isbat iden Avusturyanın hareket-i ahiresi bir ders ibret olarak şimdiki taahhüd başşka türlü kuvvetlere rabt idilmek lazım-gelir.

O vakit sulh-ı umuminin ufak bir işmeizaz ile ihlal idilemeyeceğine kanaat husule getirilir de beşeriyete bir ümid hak verilmiş olur.

Dahili Telgraflar

Erzurum:

Cem'iyetimizin mesai-i masrufesi neticesinde intihabatımız amalimizle mütenasib bir suretde neticelendi. İslam mebuslarımız Bağdad Adliye müfettiş sabıkı olub el-yevm der-sa'âdetde bulunan Hacı Hafız Ziya Efendi ile Hafız-zade Seyfullah Efendi ve Hoca-zade Hacı Şevket Efendiler ve Hristiyan mebuslarımız dahi ...?.. Efendilerdir. Erzincan ve Bayezid sancaklarınca tayin idilen mebuslarımızın esamisi de başkaca arz olunacaktır.

Eskişehir:

Kütahya sancağı namına icra kılınan intihabatda Manastır istinaf azasından Eskişehirli Abdullah Efendi ve Aynaroz kaimakamı Cemal Beğ ve Hocaşade Rasih Efendi ile mirlivalıktan münka'ıd Safvet Paşa mebus intihab idilmişlerdir.

Adana:

Cebel sancağı mebusluğuna müderrisinden Raşid Efendi intihab olunduğı ve Mersin sancağı mebusu da iki güne kadar intihab idileceğı ma'ruzdur.

Canbek sancağı mebusları tayin etdi. Maarif meclis-i idare azasından nail mülga Kosova mahkeme-i fevkalade reisi Abdullah ve Canibek ceza reisi Mehmed Ali Beğlerle der-saadetde Bayezid der-saamilerinden Çarşanbalı Hacı Ahmed Efendilerin intihab olundukları arz olunur.

Şünun-ı Dahiliye

Saray-ı Hümayunda Kasa Küşadı

Birkaç günden beri saray-ı hümayunda bir kasa küşad idilerek içinde seksen bin lira zuhur itmiş olduğuna dair bir rivayet deveran idiyordu. Sabah gazetesi bu babda ma'lumat-ı atiyeyi i'ta idiyor.

Gazi Osman Paşa merhum bir hayat olduğü zaman saray-ı hümayunda müteşekkil (Mübayi'ât-ı askeriye) komisyonuna mahsus bir kasa var idi. Bade teşkil iden te'sisat-ı askeriye komisyonu riyasetinden mezkûr kasanın açdırdılarak içindeki evrakın tedkiki ashab-ı matlubun müracaatı üzerine taleb idilmiş idi. Kasanın küşadına irade-i seniyye taalluk eylemiş ise de başkatib Tahsin Paşa tarafından meslek muallimleri iktizasınca münasib bir zaman bulunamayarak vakt-i merhunun nezaretine bildirileceğı yazılmış idi.

Bu kere mezkur kasanın küşad edilmesi maliye nezaretinden harbiye nezaretine bildirilmiş ve hatta derununda ..?.. iş'ar kılınmasıyle ahiren sadrazam Kamil Paşa maliye nazırı ve müsteşarı ve Hassa ordusu kumandanı hazır oldukları halde kasa küşad idilmiş derununda bulunduğı rivayet olunan elli bin liralık çek 7000 liralık nakiddir. Maliye nezaretine tevdi' idildiğı gibi ..?.. gönderilmesi taktir eylemiştir. Kasanın fırarı İzzet ve başkatib Sabık Tahsin Paşalar ile sair bendegân taraflarından dört ciheti mühürlü olduğü halde anahtarı nezd-i padişahide mahfuz bulunmakda idi.

Meclis-i Mebusan ve Zevat-ı Şahane

Yakında küşad idilecek olan meclis-i mebusanın resmi küşadı Dolmabahçe sarayı sahilinde icra idilecek ve zat-ı hazret-i padişahi orayı teşrif ile merasim küşadı hazır bulunarak mebusan millete hitaben bir nutuk iftinahı irad buyuracaklardır.

[Servet-i Fünun]

Türkçede kalemi seri' ve düzgün ifadesi silis ve Avrupa lisanlarından birine tercihen Fransızcaya bihak vakıf bir muharrer ile Arabcadan Türkçeye doğru tercüme muktedir bir mütercime matbu'amızca ihtiyaç görüldüğünden bu evsafı haiz olanların ehliyetlerini isbat

itmek ve şerâ'it-i lazıme'yi anlamak üzre gazetemiz hey'et-i tahririyesine müracaat itmeleri i'lan olunur.

JPG 199

Birinci Sene	İttihad ve TErakki	Sahife:3
--------------	--------------------	----------

İ'ta edeceği bildiriliyordu. Neze Evisyemosot gazetesi Yunanistanla Bulgaristan'ın ahval-i dahiliyesi kabinenin sağ vatanı (silik) edemeyeceğini yazıyor. İstanbul'da icra edilen müzakeratın hüsn-i cereyanına güya bab-ı ali tarafından müşlilat-ı iras ediliyormuş. Ve fakat bu müşkilatın yine Sofya kabinesinin tebdilini kıtaen meceb olamayacağını beyan ediyor.

Neze Evisimot gazetesi hükümet-i Osmaniyye'nin Lazar kabinesinden adem-i memnuniyet ibraz ettiğini ve güya bu kabinenin sükutunu ittisac etmek maksadını kaviyyen ta'kib ettiğini söyledikten sonra Türkiye'nin Bulgar kabinelerinin sükut ve sa'vadlarının devlet-i osmaniyyenin taht-ı tefviz ve te'sirinde kalması için Bulgaristan'ı tesbisat-ı lazımede bulunmaya da'vet ediyor.

Rac gazetesi ve Bulgar Hükümeti

Rac gazetesi ruc eylediği bir baş makalede Bulgar hükümetinin ve bilhassa prensin donmuş olduğu tarik-i nisvaya pek şedid bir lisan ile tenkid ederek Bulgaristan'da mevki-i iktidarda bulunan hey'et-i nazar ile prens Ferdinand'ın ahval ve hareketinde hayli zamanından biri netayic-i mezraya bâdi olacak bir silsile-i hataya şuhud olduğunu ve Bulgaristan'ın münasebat-ı mine'd-devliye ve terkiyat-ı medineye ve iktisadiye hususunda namus ve haysiyet-i mu'aveyesinin idare-i merkeziye erkanından ellerinde yazıca-i etfal mesabesinde kaldığını beyan ediyor. Ba'de akl ve mantık muhalefetine hidisanın bedahetine rağmen hükümetin mükerreran nasvab yollara sapdığını ve sonra da bi'l-zarure çetin ve sarp yollardan avdet-i mecburiyetinde kaldığını ilave ederek bu mühellik hataların bi-çare Bulgar milleti fakr-u zaruret içine ilga etmiş ve bu yüzden netayic alınma tevlidine bais olmuş olduğunu ilan ederek şu suretle sözüne devam ediyor:

Bu gün Bulgar milleti iktisaden fevkalade mutazarrırdır. Bulgaristan'ın saraya bir altın ma'deni olduğu ve bu ricallerini muntazaman te'diyeye muktedir bulunduğu gibi masallar prens ziyafetlerinin ihtişam ve ziynetine kapılan saf-dalan-ı canib için ha'iz ehemmiyet olabilir ise de Bulgar milleti nazarında acı bir istihaz eden başka bir mukabele göremez siyaset-i dahiliyeye gelince Bulgaristan el-haletü hazihi bundan daha sefil bir dergededir. Hükümetin bu son hareketi otuz seneden beri kıymet-dar maddi ve manevi fedakarlıklar mukabilinde iktisab edilen her şeyini mahv ve berbad etti. Umum-ı milletin inadı ile tedvir-i umur-ı hükümet için nasb edilen de muvakkarat fırkası her şeyini bir bulamac haline getirmekle milletin inadını bila merhamet ve insafsızca su'istimal etti. (Rac) gazetesi bu sözlerden sonra Bulgaristan'ın hayat-ı siyasiyyesinde pek vahim i'marat-ı ronma olduğunu ahval-i maraziden iyileri geldiğini ve bu marazın muhtac-ı tedavi bulunduğunu beyan ediyor. Bulgar hükümetinin saymış olduğu hareket-ı keyfiye ve mu'amelat-ı andîye-i havadisrane sakiminden huruc etmiş elzem ve layiddir. Dedikten sonra milletler namuslu ve samimi bir idareye muhtaçtır. Çünkü kendilerini

kıymetli ve müzeyyen cücek oyuncukları mukabilinde sanmaya rıza gösterecek kadar muhakeme-i söz-i seyr değillerdir. Bu mesele-i müşkilenin hali de prende aiddir. Sözleriyle makalesine hitam veriyor.

İstanbul

İstanbul gazetelerinden:

Teşrifat-ı Divan-ı humayun behcetinin meclis-i mebusan dairesine gelerek daireyi gezmiş ve bir an evvel ikmali için lazım gelenlere evamir-i kıtaya ve ber-muktedir a'yan dairesinin tamirat-ı hitamı yavaş olduğundan mesmu'-ı feraşına itidar olunmuş avizesi dahi ta'lik edilmiş olmakla bir iki güne kadar tefrişatına başlanacaktır.

-Vaktiyle muayyen çavuşluğunda müstehadm iken terfi'en nabliste redif zabıtlığına tayin olunan Yasin Efendi nam şahsın bir takım zavallılar aleyhinde iftiralar tertib ederek mahv ve perişan olmalarına sebep olduğu tayin ederek divan-ı harbiye icra kılınan muhakeme neticesinde merkuman-ı süluk-ı askeriyeden tartıyla üç sene kal'a-bendliğine karar verilmiştir.

-Yaverandan bazısının ba'dema selamlık resminde hazır bulunmamaları hususuna irade-i seniyye sadır olduğundan evvelki Cuma günü bunlar selamlığa gitmemişlerdir.

-Almanya ve Fransa ordularında erkan-ı harbiye mektepleri erkan-ı harbiye dairesine merbut ve mekteb-i harbiyeden büsbütün ayrı bir darü'l-fünun-ı askeri olduklarından el-yevm mekteb-i harbiye ile bir arada bulunan harbiye sınıflarının bir iki sene sonra erkan-ı harbiye dairesi civarına talkile müstakil bir darü'l-fünun haline ifrağı taht-ı karara alınmıştır.

-Maarif-i nâzır sabıkı Haşim Paşa'nın on altı bin yedi yüz altmış yedi tegrat nazırı sabıkı Hasib Efendi'nin on dört bin beş yüz bir ve bir kümdir sabıkı Hafızı Beg'in üç bin dokuz yüz kırk bir gurus maaşla teka'idleri icra edilmiştir.

-Atranos'a gönderilmiş olan Çerkes Mehmed Paşa'nın rütbe-i haliyesiyle altıncı ordu dahilinde ve baloda bulunan Kenan Paşa'nın da Kastamonu fırkasında istihdamlarına karar verilmiştir.

-Cinayet mahkemesince idamına karar verilmiş olan Kör Ali ile refiki İsmail Hakkı'nın mahkeme-i temyiz ceza da'iresinden bazı asbab-ı kanuniyeye mabeyni nakz olunan i'lamı dün istinaf-ı müdde'i umumiliğinden cinayet mahkemesine iade edilmiştir.

-Belediye müfettişi ve çavuşlarının giydikleri elbisenin dahi polis elbisesi gibi tebdiline karar verilmiş olduğundan meclis-i emanetce memalik-i ecnebiye belediye memurlarının elbise numuneleri tedkik olunarak bunlardan Almanya belediyesi me'murin elbisesi mutallibe muvafık görülmüştür. Müteahhid beğenilen numune vechle bir kat elbise imal edecektir, elbisenin apoletleri üzerinde mensub olduğu dairenin ismi memurun numarosı muharrer olacaktır.

-Vükela-yı de'aviden Vira Meşabuh Efendi'nin Firari İzzet Paşa'nın emlakını idare için vekil tayin kılındığını yazmış idik, muma ileyh Vira Meşabuh Efendi İzzet Paşa'nın idare-i emlak ve a'karına memur ve vekili olmayub ancak Londra'da mukavelet muharriri Master Hun Edvard

Neyotona tasdik ettirilmiş olan bir kıt'a vekaletname mü'eddasınca vekaletin muhakeme-i nizamiyede rü'yet edilecek davaya münhasır olduğunu beyan eyliyor.

-Şehir emaneti tarafından verilen karar üzerine sarachane içinde bir hal inşasına teşebbüs edilmiş, ve haritası dahi tanzim kılınmıştır.

İstihbaratımıza nazaran Fatih tarafından Saraçhane kapısı sağ ciheti istimlak edilerek umum-ı esnaf için ayrı ayrı pavyonlar inşa edilecek ve sol ciheti dahi kemafi's-sabık saraçlara terk edilecektir.

İstanbul'un muhtelif yerlerinde dahi ileride böyle mükemmel haller inşası mutasavvurdur.

-Maliye müşaviri Mösyö Lora'nın şerefine Maliye Nazırı Ziya Paşa tarafından (Merkıl Duryan) da bir ziyafet-i keşide olunmuştur. Dahiliyye ve Nafia nazırları da hazır bulunmuşlardır.

-Ordu-yı Osmani için muktezi hayvanatın Anadolu'dan tedariki harbiye nezaretince tedarik olmuştur.

-Van vilayeti dahilindeki (Falık) Manastırı'nda ihbaren feci bir kaza ve kavga geldiği iş'ar olunuyor. Anar-ı atikeden mu'devir olub bir kıymet-i fevkaladeyi haiz bulunan çan, icra-yı ayin ittisamında men-i tefriat-ı kemal dehşetle dövüşmüş dört adam taff etmiştir.

-Osman Sinan Beg tarafından tasvir olunan askeri kulübenin te'sisi zımnında evvelce Harbiye mektebinde içtima' eden ümera-yı askeriye hayran mühinde sihane-i berr-i Osmaniyyede tekrar içtima eylemiştir. Bu içtima fevkalade de bi'l-cümle ümera-yı askeriye ve ale'l-husus harbiye ve tobhane nazırlarıyla Hassa kumandanı Mahmud Muhtar Paşa hazır bulunmuşlardır. Kulübün şera'it-i esasiyyesi hakkında harbiye nazırı paşalarından gayet mühim bir nutk irad edilmiş ve bunu feza'il-i askeriyyeye ve kulübler te'sisindeki mukasda dair bir çok nutklar takib etmiştir. Hazare mektebi müdürü tarafından tanzim ve ihzar edilmiş olan büfelerden çaylar tevzi' kılınmış, sema'i müteakib üç yüz kişilik mükemmel bir ziyafet verilmiştir.

Kulübün nizam-ı esasiyyesi bir üçüncü içtima'dan takrir edecek ve hemen te'sisine mübaşeret kılınacaktır.

-Şimdiye kadar mühendishane-i berr-i askeri tarafından idare olunan mühendishane-i mülkiye yalnız yılı talebe kabul olunmakta iken bu defa marttan itibaren mekteb-i mezkuran doğrudan doğruya nafia nezaretine rabtıyla leyli ve nihari talebe kayd ve kabul edilecektir.

Vilayet

Vilayet gazetelerinden:

Diyarbakir:

Diyarbakir'de mevcut tabibler tarafından (Osmanlı etba İttihad ve Te'avün Cemiyeti) namıyla bir encümen etba teşkil edilmiştir.

Cemiyet, der-i demendlere vakt ve zamanıyla müderris olacağı gibi memleketin her türlü levazım ve ihtiyacat-ı sıhhiyesini de müzakere ve tedabir-i lazımeye tevessül edecektir.

Cemiyetin merkez-i ittihaz eylediği daireye şimdilik eyyam ve evkat-ı muayenede devam etmek üzere beş tabib intihab ve tayin edilmiştir. Bu zevat-ı suret daima da hissine bakacaklar ve zihalleri beş guruş ücretle fukaraya meccanen muayene edeceklerdir.

Diyarbakir etbasını bu fıkri cemiyetkaranelerinden dolayı tebrik ediyoruz.

-Diyarbakir’de tahsil-i ulum ve maarif maksadıyla ezkiya-yı zamandan on zat tarafından maarif kulübü namıyla bir darü’l-feyz küşad eylemiştir.

Bu kulübdede edebi, fenni, tarihi, ahlaki, Arapça, Farsi, Türkçe, Fransızca dört yüz kadar mücelladat ve mü’ellifat mevcut olmakla beraber bir çok gazetede celb ettirilmiştir.

-Şaki İbrahim’in resman tahkik ve kanuna mebni hareket-ı askeriyenin tatili icab etmekle fırka-i takibiyye kumandanı Emin Paşa hazretleri müteveffa-yı merhumun üç oğluyla damadını müstemheba Diyarbakir’e avdet eylemişlerdir.

-Samsun’da intisar eden aks-i sada refikimizin 24 numaralı ve 21 numaralı ve 21 Teşrin-i evvel sene 324 tarihli nüshasında mutasarrıf liva-yı Hafız Mehmed Beg efendiye ait bir ta’arriz barid gördük Hafız Mehmed Beg efendi devr-i sabık mağdurlarından afife-i gayvur hamiyetli bir zattır. Kendisini pek yakından Ahrar-ı emit Samsun mutasarrıflığını bu zat sada-yı iktisamana az görüb dururken aks-i sada refikimizin bulmuş da bunanmış minelinle ma-sadık olan ta’riz ve ik’ana teessüf olunur ederine:

Mustafa Paşa’da bulunan nizamiye on dördüncü alayın sancağı evvelce ba-kemal ihtifal Mustafa Paşa’ya gönderilmiş olduğu gibi fırka-i kamilde aramaz .. yedinci alayın sancağı da evvelki cem’a günü bir .. süvari ve reaya fırka-i kiliseye gönderilmiş ve şehrin haricine kadar bir tabur .. Osmaniyye ve bir batarya .. ve bir takım süvari ve bir bando .. ile ordu kumandanı paşa hazretleriyle üçüncü fırka .. fırkası ve diğer liva kumandanları canibinden ihtifalat ve tekrimat ile teşbi‘ eylemişlerdir.

-Edirne’de birinci ve ikinci istihkam taburları kabtanı birinci tabur binbaşı Refik Beg’in nezareti altında Edirne - Mustafa Paşa istikametinde .. bu nice üç gün devam eden bir zabıt seyahati icra etmişler ve Meriç üzerinde nakkat-ı muhtakada istikşaf ve iskandil ameliyatı yaparak avdet eylemişlerdir.

-Edirne’de Cuma günü .. vaki askeri kulübünün resm-i küşadı kemal-i tantana ile icra kılınmıştır.

-Edirne’de bir fırka piyade iki alay süvari bir alay tobcu bir köprücü takımı, bir nakliyat kolıyla bir sıhhiye müfrezesinden mürekkebe bir kavim .. icra ve bu esnada Maranıs Gölü civarında köprücü takımı tarafından .. ve Meriç üzerlerinde kurulan köprü bellerinden geçid ameliyesi icra etmiştir.

-Kosova bidayet mahkemesi reisi Münir Efendi’nin Çorum mebusanlığına tayin edilmesiyle münhal kalan riyaset-i mezkureye mülğamna sa’ir mahkeme-i fevkaladesi i’kasından Mahmud Aziz Efendi’nin intihab edildiği müstahbirdir.

-Sivas'a bir saat mesafede Berkenin nam karyede bir tencere derununda kırk kayalık Altun zuhur ederek dört şahıs beyninde taksim edilmekte iken aralarında ihtilaf zuhur etmiş ve iş hükümete aks eylediğinden polis- komiseriyle daha bazı me'murin karye-i mezkureye gönderilmişlerdir.

-Kastamonu'da bir ay ta'lim taht-ı salaha alınan efrad-ı redifeden Kastamonu merkez taburu efradına dahi nişan-ı tedahiti ta'lim icra ettirilmekte bulunmuş ve geçen Cuma ertesi günü atufetlü vali-yi vilayetle kumandan paşa ve erkan ve me'murin vilayetinden ve ulema ve meşayih ve mütehayyizandan bazı zevat ta'lim-i mahalli olan şehre bir carik mesafede vaki habere hüsn-i karyesine azimetle mezkur ta'limi temaşa etmiştir. Zabitan ve efrad-ı besalet nihadımızın ibraz eyledikleri muharert-i takdire seza görülmüştür.

-Kastamonu'da talim etmek üzere bu kere taht-ı selaha alınan efrad-ı redife için bu .. Cabi Tosunzade Hacı Hüseyin Ağa tarafından biner guruh kıymetinde iki ve Bolu'da sakin Hancı Mustafa efendi tarafından altı yüz guruh kıymetinde bir re's mekkari hayvanı terk ve tebri' edilmiştir.

Trabzon:

Trabzonlular o kahraman vatanperver ve pak ahalimizin vilayetlerinin maarif ve Türkiyatına ettikleri hizmet memleketimiz istibdadın heva-yı mesmum muhtefi altında yok olmakta bulunduğu zamanda bile erbab-ı deftin nazarından devri değildi. Trabzonlular şimdi bu gayretlerine büyük bir inkişaf verdiler. Kabz-ı ulviye-i harit onları vilayet-i sa'iremize gıpta-i bahş olacak bir surette .. Türkiye'ye sevk ediliyor. Geçenki nüshalarımızdan bir senede herkes vilayette (Türk-i maarif ve himaye-i etfal) namıyla bir cemiyet teşkil edilmiş olduğunu yazmıştık. Bu hafta gelen Trabzon gazeteleri bu payda tafsilat-ı atıye-i ,i'ta ediyorlar:

(Türk-i maarif ve hamiye-i etfal) cemiyeti beş altı içtimada programatın ve teşbisatındaki ve saate gaye-i maksadındaki ulviyete tesbitle programatın fihrisatını tenağallim eylediğinden Ramazan-ı şerifin yirmi sekizinci gecesi Zağnos mektebinin vasi' salonunda vali-i vilayetin riyaseti altında olarak dört yüz kişilik bir içtima-i umumiye akd edilmiştir. Cemiyet tarafından vali paşaya hitaben bir takrir okunarak bunda Türki maarif emrinde hükümet-i meşrutaya tertib eden vazife-i temdad edilmiş ve cemiyetin muhtac olduğu muavenet taleb olunmuştur. Ez-cümle:

Ba'de'l-'abad mevad-ı kanuniyyenin mevki-i tatbiki vaz' edileceği ulya-yı etfalca şimdiden ma'lum olmak üzere makam-ı vilayetten Trabzon mahlatı hey'et-i ihtiyariyesine tebliğat-ı lazıme ve mu'terenin icrası ve hey'et-i mezkurece efrad-ı ahaliye tahsil-i mecburinin tebliğ ve tefhisi ve ba'dema mahlat arasında çarşı ve pazarlara yedi yaşından on bei yaşına kadar olan etfal-i memleketin tahsil zamanlarında serseriyane gezmelerine ve haylazlık etmelerine polis idaresince kıtaen müsaade olunması ve ihtarat ve tebliğat-ı hilafette evladını mekatebe göndermemiş ulya-yı etfal hakkında maarif nizamnamesinin harfiyen icra olunması hususunun şediden emr edilmesi teklif olunmuştur. Takrir mündericatı vali paşa tarafından harfiyen kabul ve tasdik edilmiş ve bunun üzerine erkaf cemiyeti ve vilayet taraflarından müte'addid nutuklar irad olunmuştur. Teşbisat .. olabilmesi için mesarîf te'sisinin i'ane derecesine lüzum

görüldüğünden derhal açılan deftere bir saat zarfında 850 liraya karib bir meblağ sebt edilmiştir. İlanenin binlerce liralara balığ olacağı kaviyyen emid olunuyor.

İçtima'en hitamında makam-ı vilayetten mühlat-ı hey'et-i ihtiyariyesine ve polis müdiresine cemiyetin takdiri mucebince tedakir .. olunmuştur. .. valilerin bu tesbit ve .. muvaffakiyetlerini ve bütün vilayat merakezinde de .. görmeği .. temenni ederiz.

-Trabzon'da teşkil-i mukarrer Osmanlı kulübünün levazım-ı te'sisi ikmal olunarak resm-i küşadı icra edilmiştir. Erkan ve me'murin vilayetten ulema, eşraf ve mu'aneberan ve tüccar memlekette bir hayli zevat ile mikdarı iki yüz balığ olan kulüb i'zası resm-i küşada hazır bulunmuşlardır.

Bu kulübün ticaret ve hurfet memleketçe kava'id-i 'adide te'min edeceği kaviyyen emid edildik de olduğundan a'zamıyanında bir i'ane cem' edilerek harf ve sanayi' tahsili zımnında Avrupa merakez müdniyesine etfal-i memlekette şakird gönderilmesi mensurdur.

İ'lanat

Petriç bidayet mahkemesinden:

Petreçli terzi Nikola veledi Kör Kesin'in çarşı mahallesinde sakin ve Bosnalı Osman Efendi zimmetinde ba-i'lam mahkum be-matlubunun istifam için mahcuz Bezilnan Potuk nam muka'id ma'lumü'l-hudud bir kıtamız üç dönüm tarlası tarih-i i'landan on beş gün sonra bi'l-müzayede fûruhat olunacağından talib olanların Petric icra da'iresiyle münadi Mahmud Ağa'ya müracaat eylemeleri i'lan olunur.

Halid Muhsin Faik

Birçok senelerden berü mallarımızın zerafet ve mesatetiyle emniyet-i umumiye-i celiye muvaffak olduğumuzdan bu kere dahi İngiliz, Amerika, Fransa ve Almanya'nın en meşhur ve mu'ana fabrikalarının gayet nefis ve metin her türlü erkek, zene çocuklara aid eşyası rekabet kabul etmeyecek bir kıyafet ile satılmaktadır.

Mağazamızda asla Avusturya malı olmadığını i'lan ederiz. 10_5

Nasıl Oldı

3 Perdelik Temaşa

Muktedir muharrirlerimizden Kazım Nami Beg tarafından yazılan bu piyes az zaman içinde mütemeddid mahnalarda mevki-i temaşaya konmuş ve çok rağbet görmüş merak ile okunur ve muvaffakiyetle ounanır bir az olduğundan karşılarımıza tavsiye ederiz

.. Selanik için beş haric için beş buçuktur. Mahal-i fûruhtı Lovir mağazası ve kana'at kütüphanesidir.

Rus ihtilal cemiyetine mensub

...

Rusya ihtilalinin en feci safhası ve fedakar bir kadının refikasıyla beraber ibraz istediği mesa‘iyi tasvir eder, meraklı bir an olub nasıl oldu müellif tarafından muvaffakiyetle tercüme edilmiştir. Erbab-ı mütale‘aya tavsiye ederiz.

.. Selanik için üç, harc için üç buçuk güruştur. Mahal-i fûruhtı Selanik’te kana‘at kütübhanesidir.

Müdür mes’ulü Mehmed Tal‘at

JPG 200

Birinci Sene	İttihad ve Terakki	Sahife: 3
--------------	--------------------	-----------

Ediyor. Osmanlı askeri her yerde vatanın her tarafta muti‘, besalet ve şecaatle mutasıf Osmanlı askeridir. Bunda şüphe yok işitilen şayi‘at ise ihtimali ikinci fırka teşkilatının sa‘ir fırkalara müfeyyis olamamıştır. İleri geliyor. Umum-ı Osmani ordusunda bir nizamiye fırkasından bahs ediliyorsa bir fırka kumandanının kumandası iki liva, dört alay, on yedi taburdan mürekkeb bir kuvve-i askeriye anlaşılıyor. Ve nizamen bir fırkanın zabitan kadrosu bir ferik, iki liva, dört miralay ve on yedi binbaşı ve kol ağasından mürekkebdır, ordularımızda bu nizam tatbik edilmiştir. Hatta zabitanın kifayetsizliği sebebiyle bazı yerlerde fırkaların livalar livların miralay ve kaim-i makamlar, taburların kol ağaları kumandasında bulunduğu da meşhuddur. İkinci fırka ise bu tertib ve nizamdın müstesna bir halde kalmıştır. Kıt‘aen müyyed ve .. harbiye nezaretinin intizam-ı askeri-yi memalik-i Osmaniyyenin her tarafında aynı surette te‘min için masruf olan himmet ve gayreti bu halet-i istintaniyenin ta‘dil ve tashihi nizama tevfiq ve tazyiki hususunda yetişecektir. Bugün ikinci fırkanın zabitan kadrosu-kolağasına kadar-1 müşir, 5 ferik, 8 mirlivai 30:35 miralay, 51 kaim-i makam, 180 binbaşı ve kol ağasıdır. Bu hesabca nizamen muayyen olan miktardan 1 müşir, 4 ferik, 6 mirliva, 26 miralay, 67 kaim-i makam, 148 binbaşı ve kol ağası fazladır. Ve bu kadar zabitan ile yeniden dört fırka teşkili kabildir. İ‘lan-ı hariti müteakib .. bu gibi hilaf-ı nizam ahvalin tashihi yolunda icraate intizar olunurdu. Nizam-ı harihinde bu kadar zabitanın bir fırkada bir ifadesi asla tecviz edilmeyeceği ümid ediliyordu ki bu sürekli intizardan sonra icbab-ı nizamının icrası harbiye Nezareti’nin raviyyet ve himmetine kalıyor. (Şura-yı Emin)

İstanbul gazetesine .. iş‘ar olunduğuna nazaran bu sene ve her sene ahalisi Avusturyalılar’a karşı gösterdikleri bazı vaat eti günden güne teşdid ediyorlar. Avusturya askeri ma‘ruf mu‘teber birçok zevatın hanelerini terassud altına almıştır. Avusturyalılar birçok noktada bi‘l-hassa hudud botunca asar-ı faaliyet göstermekte sevkiyat-ı askeriye kemal-i keremi ile devam

olunmakta ve Karadağla muharebe edilebilecek bütün mevaki‘ Avusturya askeri tarafından teftiş edilmekte imiş.

Yunanistan hükümeti (silik) i‘dadi mektebi küşadını ve burada Türkçe ve Arnavutça dersleri te’sisini mümhat-ı karar almıştır.

Osmanlı ve Yunan şemendüferlei

Atina’dan hududa kadar inşa edilmekte olan şemendüfer hattı imalatının kariben ve hin-i hitam olacağı Yunan gazeteleri yazarak Osmnalı şemendüferleriyle .. bahs ediyorlar. (Paris) gazetesi bu mesele hakkında malumat-ı atıyeyi veriyor: Yunan ve Osmanlı şemendüferlerinin .. meselesine dair sadrazam Kamil Paşa hazretleri tarafından vaki olan beyanat hakkında istihbarat-ı resmiye istihsaline .. olamadığına da bu rahakan siyasetince güya bu meseleyi esas i‘tibarıyla kabul ettiğinden azimdet tarikinde cereyan eden müzakerat hüsn-i neticeye müncer olacaktır. Mezkur şemendüferin ikmalini der-uhde etmiş olan kumpanya sahibi tertib eden bir hatla ittisaf-ı ameliyesi bila tazminat kabul eylediğini ihaleden evkaf olan yerlerde tasarruf edilen mevaki‘-i tibbiyeden dolayı inşası labid olan ameliyat-ı mühimmenin mesarıfat-ı külliye-i ihtiyarını mucib olmak münasebetiyle başka bir tarik ustasıyla ittisakı der-uhde edemeyeceğini beyan edilmiştir.

Paris’te Osmanlı Kulübü

Paris’te mütemekkin Osmanlı teb‘ası tarafından bir kulüb teşkiliyle umum teb‘a arasında daha metin ve kavi bir surette te’sis-i revabır ve muhadenet etmek için .. Nazım Begle Alber Fova Beg’in netice-i himmeti olarak muvakkat bir meclis teşkil olunmuştur.

Geçenlerde bir ay ta‘lim-i müremmereye çıkan sefain-i harbiyyeden Temürhisar ile Hamidabad torpidocukları arasında mavna inşasında bir müsademe vuku bulmuş, Temür hisar torpidosu müsademeden hasıl olan hisaratı tamir olunmak üzere Haliç’e dahil olmuştur.

Müzakerat ve Muharebe

Türkiye ile Bulgaristan meyanında icra-yı müzakerat etmek üzere tayin edilen her iki taraf mürhasları gerek Türkiye’nin gerek Bulgaristan’ın muharebeyi arzu etmediklerini yek diğeri ifham ve te’mın etmişlerdir. Liyaçeyef hükümet matbuatına son irsal eylediği raporda muhafil-i siyasiye-i Osmaniyye ve deva’ir-i resmiyece Türkiye tarafından Bulgaristan aleyhine hiçbir tecavüz-i hasmane vuku bulmayacağına dair en samimi ve resmi te’mınat i‘ta edilmekte olduğunu beyan etmiştir.

(Dinevenik)

Bulgar metropolidleri Meselesi

Liyaçef'in İstanbul'da icra eylemekte olduğunu müzakerat esnasında hükümet-i Osmaniye mürhaslarına teklif ettiği mütalebat meyanında Makedonya'da altı metropolidin daha nasb-ı tayini taleb eylediğini geçenlerde Bulgaristan matbuatının yazmış olmaları münasebetiyle şehrimizde neşr olunan Bulgarca(Nedinsetov) gazetesi bu fikri ve talebi şediden tezvic ve Makedonya Osmanlı Bulgar ahalisinin her türlü Türkiyat-ı ma'neviyeye nail olmaları el-haletü hazihi mevcut olan Bulgar metropolidlerinin adedini taz'ife mütevakkıf olduğunu Velyaçife'nin bu talebi mazhar-ı tasvir olduğu takdirde muvaffakiyetinin tarifi mahal olacağını yazıyor.

Selanik

Sitesa veledi Ölki gece harik-i vuku bulan mağazanın muhtelif kumpanyalara on bin Fransız lirasına sigortalı olduğu müstahbirdir.

-Mülkiye Baytar mektebinden bu sene bir nicelikle mezun ve memleketimizin yetiştirdiği az-giya-yı şayandan Selanik tobçu taburu imamı Hüseyin Hüsni Efendi'nin mahdumu Mustafa Mazhar Efendi henüz yirmi yaşında irtihal eylemiştir. Cenab-ı hakk rahmet eylesün.

-Fukara-yı etfalin emr-i tahsiline medar olmak üzere teşkil eden himaye-i etfal cemiyeti ifa-yı vazifeye başlayub nümayan Cuma günü Hurnac Cami şerifinde Midhat Paşa ve Kemal Beg hallerine bir mevlüd-i kıraat ettirmiştir.

-İzmir mebusanına ittihaz edilen Selanik ticaret mahkemesi a'zasından Nesim Maslah Efendi dün sabah İstanbul tarikiyle İzmir'e hezimet etmiştir.

Maslah Efendi İzmir kazalarını ziyaret ettiğinden ahalinin ihtiyatı tedkik ile mutalibini dinledikten sonra İstanbul'a avdet edecektir.

Muma ileyhin polis mektebindeki müslemlekesine mahkeme-i ticaret a'zasından İbrahim Beg, ve mahkeme-i mezkuredeki vazifesine de hukuk mezunlarından sefice-i müdde'i umumi muavin sabıkı Bordan Efendi'nin tayin olunacakları müstahbirdir.

-Fransız lisesinin resm-i küşadı münasebetiyle Fransa hükümeti tarafından Midhat ve Cavid beg efendilerle Maadin maarif müdirine tayin olunan Tevfik Beglere birer maarif madalyası i'ta olunmuştur.

-Müfettiş-i umumiyenin mu'ayyeninde bulunub ehliyet fetaneti ve umur-ı dideliği ile mümtaz zabitanımızdan olan erkan-ı harbiye binbaşısı İsmail Hakkı Beg ayanın mutasarrıflığına tayin olunmakla dün mahal-i memuriyetine azimet etmiştir.

İsmail Hakkı Beg tebrik ve muvaffakiyet-i kamilesini temenni ederiz.

-Selanik Jandarma Kumandanı iken Taşlıca mutasarrıflığına tayin buyurulan Mirliva Cavid Paşa on sekizinci alayın fırka kumandanlığına nakl edilmiş ve mezkur mutasarrıflığa erkan-ı harbiye miralaylarından Fevzi Beg intihab olunmuştur.

-Selanik hava gazı şirketinin on altı sene sonra hitam bulacak olan müddet-i imtiyazıyyesinin bazı şera'itle otuz beşe sene daha temdidi hakkında şirket tarafından vuku bulan istida'ı şura devlet-i Tanzimat dairesince redd edilmiştir.

(Mesa'il Hazır)

İngiliz Matbuatı

Sen Petersburg'dan Tebmes gazetesine keşide edilen .. 12 Teşrin-i sani tarihli bir telgrafnamede Sırbistan reisi vükelası Mösyö Yaşçek (Çerseküne Selu) de çar hazretleri uzun müddet mülakat ettikten sonra Belgrad hususu bir adam gönderdiği yazılıyor. Mürhas-ı mezkurun ibkaya memur olduğu tebliğat fevkalade gizli tutulmaktadır.

Mamafih veli-ahd Jorj'un Petersburg'u ziyareti esnasında ihtiyat ve tedbir ile hareket edilmesi hakkında edilen şu tebligatta teyid edilmiş olduğu muhakkak gibi görünüyor.

Üç dört gün evvel Avusturya-Sırbistan hududunda vuku-ı şayi' olan bazı hareket üzerine burada husule gelen heyecan-ı umumi şimdilik mübdel-i sükunet olmuştur. Bu sükunet Viyana ve Belgrad'dan varid olan müthiş havadise atf edilmelidir.

Avusturya hükümeti henüz Rusya'nın teklifatına aid cevabını bildirmemiştir. Bu te'hir muhafil-i siyaside hiçbir endişeye mucib olmadıktan başka bi'l-akis ümüd i'tilaf bahş edecek bir emare olarak telakki ediliyor.

İstanbul tarih-i mezkurla çekilen diğer bir telgrafnamede İngiltere'nin bab-ı alinin konferans için tanzim eylediği programa cevap verdiğini ve bu cevabın bir noktası istina edildiği halde tamamen mezkur program muvaffak olduğu bildiriliyor.

İngiltere hükümeti el-haletü hazihi diğer düvel-i muazzamanın bu programa muvafakatlerini istihsale çalışıyormuş.

Bu sene ve her senelik olduğuna dair Fransuva Jorjef tarafından çar hazretlerine gönderilen name-i emir .. cevaben çar tarafından irsal kılınan mektub ve Viyana'daki Rus seferathanelerine vürud etmiş ise de sefirin hastalığı münasebetiyle cevap-ı mezkuran sefarethane maslahat-güzarı Mösyö (Süvebaf) tarafından taksim olunması muhtemeldir. Benim resmi bir gazete işbu cevabın fevkalade mudetkarane bir (sılık) ile yazıldığını ihbar ediyor.

Avusturya Matbuatı

İngiltere'nin Fransa- Rusya'ya karşı taahhüdatı Ferayaprese gazetesi Fransa ile İngiltere, arasında mün'akid bir askeri mukavele mevcut olup olmadığını soruyor ve diyor ki:

Bu mesele .. mevki mübahaneyeye konmuş tedkik olunuyor. İngiltere baş vekili Mösyö Eskit'in nutkundaki mu'ayyedar cümlelerin mazmununa kesb-i itla' için Naymis Gazetesi bu meseleyi

ortaya sürüyor. Bu gün mertebe-i bedahittedir ki Naymis'in dediği vechle bir harb zuhurunda İngiltere'nin dest-i mu'aveneti taleb edecek olan dostlarına muavenet edebilmesi gibi bir maksadın husuliyatı olması zımnında arada bir mukavele-i askeriye tertib ve tanzimi için her iki hükümet diplomatları kemal-i hamid ile çalışıyorlar. Gerçi bu iki hükümetin yek-diğerine bi'l-fiil silahla muavenet edeceği kazıyyesinden henüz bahs olunmuyor. Fakat Naymis'in suret-i ifadesinden ise tahzic olunduğuna göre Fransa ile akd edilmiş bir mukaveleden başka bazı ve sa'ik-i siyasiyenâme mevcut olduğu anlaşılır ki zaten Mösyö Eskit de nutkunda yalnız hususi bir makale değil, müte'addid mukavelelerin mevcut olduğunu ihtisas ettirecek surette idare-i kalam etmişti.

Farnkaforter Çabtuniğ gazetesinden:

Zamlin açıklarında tob ta'limleri eden Avusturya filosunun o aralık oradan geçmekte olan bir harb vapurunu bi'l-tevkif geriye çevirmesi yüzünden Belgrad'da hasıl olan galeyan ve heyecan-ı efkar üzerine Sırbistan hükümeti Avusturya Hariciyye Nezareti'ne bir nota tebliğ etmiş idi. Bu def'a Belgrad'daki Avusturya sefiri, Sırbistan Hükümeti'ne hadise-i vukuadan dolayı beyan-ı te'essüf etmek üzere hükümet matbuasından emr almıştır. Sefir Kont Furğa hükümetinin istikalde gerek kral Petro, gerek Veli'doya Sırb .. kralı aleyhinde yürütülecek her türlü tezvirata meydan verdirmemeğe çalışacağını bildirmiştir. Şayan-ı takdirdir ki Avusturya hükümeti mes'ele-i mezkurede pek ciddi ve i'tidal-berurane hareket etti.

Şu halde diplomasi aleminde görülen yeni bir revaş-ı siyasiyeyi alkışlamak icab edecek çünkü şimdiye kadar kıtaen (silik) makrun olduğunda ... getirmeğin mesa'il için bile beyan-ı mazeret etmeğe tazminat vermeğe meyl etmiyordu. İşte böylece o koca Avusturya küçük saraydan gerçi özür dilemiş, fakat siyasetteki kuvvet ve metanette meselenin ehemmiyeti tahkike medar olmuştur.

İtalyan Matbuatı

Kururya Delalser gazetesinde okunduğuna nazaran Fransa, İngiltere ve Rusya sefirlerinin icra ettikleri vesaya üzerine hükümet-i Osmaniyye Bulgaristan hududundaki ordusunu teneffüs verdiklerini terhis edeceğinin vaad etmiştir. Avrupa'yı Osmani'de silah altında kalacak kuvve-i askeriyesinin mikdarı iki yüz bin efradı tecavüz etmeyecektir. Mezkur gazete her ne kadar bu kuvvet Bulgaristan ordusuna fa'ik bir raddede ise de memalik-i Osmaniye'nin ves'at-i nazar i'şara alınırsa gava'il-i siyasiye hazır bir taraf olmadıkça hükümet-i Osmaniyye'nin ordusundaki efradın mikdarını teneffüs etmemekte haklı olduğunu beyan ile diyor ki:

Hükümet-i Osmaniyye ile Bulgaristan arasındaki müzakeratta henüz bir çare-i tesviye bulunamamış bir i'tilaf akd (silik cümle) şemendüfer kumpanyası hakk-ı tasarrufunu terk etmek için yüz yetmiş beş milyon frank talep ediyor ki bu suretle Bulgaristan'ın te'diye edeceği meblağı yedi yüz milyonu tecavüz ediyor. Bu meblağ-ı azim nereden ve nasıl bulunacak?

Bulgar Matbuatı

Türkiye-Bulgaristan Müzakeratı

Bulgar istiklalinin tasdiki ve vergi mikdarının tayini mes'elelerinin bir netice-i kat'iyeye isal edilmeyib muallak kaldığı haberleri bazı Bulgar münabi' mevtukası tarafından da teyid ediliyor. (Rac) gazetesine göre hükümet-i Osmaniyye düyun-ı umumiye-i Osmaniyye idaresinin şarki Bulgaristan için (5,334,500) lira i'tasının temin edilmesine dair olan taleb ve iddiasının tadil veya tebdiline müdahale edemeyeceğini kıtaen beyan etmiştir. Liyaçef'in pek müşkil bir muvakkide kalması da bu .. mebni etmiş Osmanlı mürhasları muma ileyhın bu müşkil muvakkiti derk ederek Liyaçef'e şarki Bulgaristan ve bir kürsi meselesinin it'akad edecek mine'd-düvel mu'temir tarafından hal ve tesviye edilmesini teklif etmişler ve Liyaçef dahi teklif-i vakianen kabul etmiştir. Mesele-i mezkurenin şu suretle hali ve faslına mebni Bulgaristan resmi matbuatı müşkilat-ı vakanın muvafık bir surette ber taraf edildiği ve hükümetin nasıl muvaffakiyet olduğunu yazıyorlar.

Bulgaristan ile Türkiye arasında lazımu'l-hal olan ikinci bir mesele, Rumeli ve .. te'diyesi keyfiyeti olduğu beyan eden (Rac) gazetesi bu meseleye hin-i müzakerede düyun-ı umumiye idaresinin müdahale ettiğini ve Türkiye kendi eyaletlerini ihda edebiliyor. Fakat kendisine .. i'ta edilmiş olan ecnebi sermayelerini niçün duçar zarar olsun hiç olmazsa biz şimdiye kadar Rumeli şarki Virküsi namıyla Bulgar hükümeti tarafından aldığımız meblağ kayb etmemeli biz bu miktar senevi (265000) liradan ibarettir. Eğer bunun sermayesi Bulgaristan'a çok görünüyorsa Bulgaristan'ın şimdiye kadar verdiği (130000) liranın sermayesini olsun almalıyız yüzde beş hesabıyla bu meblağ altmış milyon frank bir sermayeye muadildir.dediğini yazıyor.

Bulgar hükümetinin teminatına nazaran düyun-ı umumiyenin bu talebi Bulgaristan tarafından pek hak ve kanuni olarak telakki edilmiştir.

Yine mezkur gazetenin ifadesine nazaran üçüncü bir mesele şark demir yolları meselesidir. Hükümet-i Osmaniyye tarafından demir yollarının hakk-ı tasarrufu olarak keza kırk, kumpanya tarafından işletme imtiyazı olarak keza kırk vagon lokomotif mevakkıf binaları mefruşat ve saireye mukabil on milyon ki cem'an doksan milyon frank taleb edilmiş olmasına ve Bulgar mürhasları tarafından bu mutalebat kabul ve tasvib edilmemiş bulunmasına binaen mesele bir hükm mahkemesi tarafından hal-i fasl edilmek üzere .. ta'lik edilmiştir.

JPG 201

Birinci Sene	İttihad ve Terakki	Sahife: 3
--------------	--------------------	-----------

Beyanat-ı Mühimme

Sırbistan ve Karadağ hükümetleri tarafından bab-ı ali nezdinde vuku bulan teşbisat mezkur hükümetleriyle i'tilaf ve ittihad husulü maksadlarına atıf edildiği cihetle bu rivayetin derece-i muhiti hakkında yeni gazete reisimiz ihbaren sadrazam paşa hazretlerinden tenizat-ı keyfiyyet etmiştir. Müşarü ileyh Sırbistan ve Karadağ hükümetleri ile Avusturya aleyhinde hiçbir ittifak itilaf vuku bulmadığını, müracaat vakanın sırf devlet-i aliye zararına bir taviz talebi fikrinde olmadığına dair teminat vermekten ibaret bulunduğunu ifade etmişler ve Sırbistan ile Karadağ hükümetlerine daha mu'tadlane ve müsalmetperverane bir hatt-ı hareket takibini tavsiye eylediklerinde ilaveten: dermiyan eylemişlerdir.

Ali Cenabane bir Sihavet

Siroz maarif komistonu riyasetten varid olan varakada:

Siroz maarif ibtida'isinin devr-i Dilara-yı haritle mütenasib derece-i Türkiye vusulini temin edecek varidatın selasini nazar-ı vakt ve hamiyetine alan Siroz eşrafından faziletli Hacı Abdi Zühdi Efendi bu uğurda bin lira-yı Osmani terk ve tebri' ederek erbab-ı hamiyete numune-i imtisal add olunacak biraz mürüvvet ve hamiyet ibraz eyledikten bütün ebna-yı vatan namına kendilerine alenen arz-ı teşekkür eylediğimizden ceride-i mu'tebereniz ustasıyla ilanına himmet buyurulması rica olunur.

İttihad ve Terakki

Faziletli Hacı Abdi Zühdi Efendi'nin bu sihavet-i ali cenabanesini kemal-i samimiyet ve takdir ile alkışlarız. Memleketimizin muhtac olduğu Türkiyata na'il olabilmesi her şeyden evvel maarifin ta'mim ve intisarına dimağ-ı etfal-i vatanın ulum ve fûnun ile yoğrulmasına ve bu sayede haritin ahvatın adalet ve müsavatın ma'ani-i hakikisinin anlaşılmasına vasıttadır. Yarım asırlık hüsrân-ı maariften sonra çocuklarımıza o gada-yı azim-i alemiyye verilebilmek için bir çok paraya ihtiyacımız vardır. Devlet bu derecesinin şevtarlığı sırasında ise, her şeyimizi oradan te'mine çalışmak bi't-tab' güçtür.

İşte geçenlerde derc-i nisvan iftihar ettiğimiz davayı vekili Said Begle bu gün memnuniyet samimiyle ile bahs eylediğimiz Hacı Abdi Zühdi Efendi'nin bu gibi himmat hususiye-i sihavetkaraneleri hazine-i devlete çok yüklendiğimiz ihtiyacını izale edecek muavenat-ı meşkuredendir.

Hacı Abdi Zühdi Efendi'yi büyük bir ali cenablıkta bulunduğundan dolayı hassaten tebrik edriz. Memleketimiz böyle hakiki hizmetlerin tevalisiyle büyük Türkiyata azezmanda mazhar olacaktır.

Ali Osmanlı Bankası

Te'sisi edileceğini yazdığımız âli Osmanlı bankasının mekezi İstanbul olacak ve gelecek kanun-ı seniyyenin birinde muamelata ibtidar edecektir. Bankanın müddet-i imtiyazı 29 senedir banka her suretle kavanin-i ticariye ve maliye-i Osmaniyye'ye tabi olacaktır.

Bankanın asıl maksadı te'sis-i teşbisat-ı sınaie ve ticariye için memlekete para tedarik etmek ve ahval-i iktisadiye-i Osmaniye'nin terakki ve tealiyesine cedd-i hizmet eylemektir.

Banka iskonto muamelatıyla iştiğal edeceği gibi emlak üzerine de ikrazanda borsa işlerine dair teşbisatta bulunacak ve tekml bank muamelatıyla iştiğal edecektir.

Yazdığımız gibi bankanın sermayesi 3,300,000 lira ise de inde'l-icab on milyona iblağ edilebilecektir.

Hisse senedatı birkaç taksitli olarak meydan-ı tedavüle ihrac olunacak ve ol beheri on bir lira kıymetinde 10,000 hisse senedi çıkarılacaktır. Şirket birinci ve ikinci taksitte meydan-ı tedavüle çıkarılan hisse senedatının hamillerine daha ziyade hakk-ı richan verecektir.

Şirketin hey'et-i idaresi asgari on iki ve azami yirmiden kişiden mürekkeb olub her a'za .. memuriyette .. 100 hisse sened aşar etmiş olmak şarttır.

Şirketin Osmanlı a'zası tarafından bir sendika teşkil edilerek vazifesi inde'l-hace bazı imtiyazat-ı ticariye-i sınaiyyenin istihsalı hakkında bankaya müzaherat ve muavenatta bulunmaktan ibaret olacaktır.

(Terot Fevan)

Ulema-yı İran'ın Bir Protestosu

6 Teşrin-i sani sene 324 tarihiyle Tahran'dan çekilen farimü'l-ibare telgrafnamenin tercümesidir.

Ajans telgrafnamelerinin ihbar eylediği bir karar-ı bervech-i ati arz ediyor:

Rusya devleti Azerbaycan hududundan tecavüz etmek fikrinde bulunuyor. Rus teb'asını muhafaza etmek bahanesiyle askerini Tebriz'e sevk etmek istiyor. Düvel-i muazama konsolosları umumen şahiddir ki Tebriz'de düvel-i ecnebiye teb'alarının-medeniyetin icabatı vechiyle-muhafaza-i hukuklarına ikdamat-ı ceddiye sarf edilmektedir. Ve umum-ı teb'a-ı ecnebiye meyanında Rus tebasının hukukunu da muhafaza edilerek müdahaleye muceb bir tazyik vaki olmamıştır.

Eğer Rusya bu hareket-i tecavüzkaraneyi Mehmed Ali Şah'ın taleb ve arzusuna binaen icra ediyorsa umum-u düvel-i muazzama biliyor ki İran devleti bir hükümet-i meşrutadır ve Muzaferiddin Şah tarafından kabul edilen kanun-ı esasinin muhafaza-i ahkamına Mehmed Ali Şah tarafından yemin edildiği halde riayet edilmemesinden dolayı Tebriz ahalisi İran parlamentosunun küşadına ve esasi meşrutiyetinin muhafazasına çalışmaktadır. Tebriz ahalisi asi, bağı değildir. Bu surete göre Rusya devletinin hakk-ı meşruatı taleb eden İran ahalisinin umuruna hakk-ı müdahalesini müstelzim bir sebep görülemiyor.

Biz ulema-yı İran Rusya'nın şu fikr-ü hareketine karşı protesto ile ve işbu protesto-nameyi müessis-i esas-ı adalet olan hükümet-i Osmaniyye'ye takdim ve Rusya'nın fikr-i tecavüzünün .. himmet olunmasını adalet namına istirham eyleriz.

(İttihad ve Terakki)

Meşrutiyet-i idareyi kabul ile ahalisinin refah ve saadeti te'minine çalışan Rusya hükümetinin müsfid bir şahın entrikalarına kapılarak harit uğrunda mevkı-i istihkar eden İran mücahidlerine bu suretle taarruz edeceğini ümid etmeyiz.

Boykotaj Neticeleri

Avusturya şeker ticari depolarının satılamamış malla dolmasından endişe etmekte olduklarından Avusturya maliye nezaretine bu malların memalik-i Osmaniyyeye ithali için bir çare bulunmadığı takdirde pek mü'lim haller zuhur edeceğini mübeyyen bir arzual vermişlerdir.

Devlet-i Osmaniyye-Bulgaristan müzakeratı Bulgaristan meselesi tedkike memur komisyon-ı ahiran dahi bab-ı Ali'de içtima etmiş ve bu içtimada Şark Demir yolları direktörleri ile Bulgaristan Nafia Nezareti hukuk müşaviri Doktor Puşkof, ser-mühendis Mösyö Morfök ve Bulgar demir yolları insiketörü Mösyö Karkanof hazır bulunmuştur. Demir yoluna müteallik hesabatın tedkikatı ikmal edildiğinden müzakeratına başlanmıştır. Hattın varidat ve mesarifatı mikdarı taayyün etmiş ise de Bulgar mürhası ve memurları ile şemendüfer direktörleri beyninde bazı noktalarda mübayenet efkar-ı hasıl olmuştur. Bizraz sonra şemendüfer direktörleri komisyondan çıkarak gitmişlerdir. Bunun üzerine Bulgaristan'da mevcut ve mikdarı altı yüz kıt'adan ibaret olan evkaf-ı İslamiye'ye aid hülasa-i hesaba mevkı'-i tedkik ve tezkire konulmuş, hülasa-i hesabıyyenin bir kaviyyesi Bulgar mürhasalarına i'ka olunmuştur. Müzakerat-ı behçetiye günü dahi devam edilmiştir.

Sırbistan'ın Bir Talebi

Yeni gazete refikimizin müstahberatına nazaran Sırbistan hükümeti tarafından bab-ı ali nezdinde teşbisat-ı i'tilaf-karanede bulunmak ve devlet-i aliyyenin mesa'il-i hazırada himayet-i muavenetini telab etmek üzere İstanbul'a gelen Mösyö Novakorac hükümet-i aliyyeden ... mürhasalığının iadesini taleb etmiştir. İstanbul'da Bulgar kesar halkı ibka edildiği ve Bulgaristan'ın istiklali düvel-i muazama tarafından tasdik edildiği takdirde Sırlılar da bu suretle bir taviz i'tası icab edeceğini ifade eyleyen Mösyö Novakoraç bu hususta bazı devletlerin himayet ve... bahs eylemiş ise de bab-ı alicé bu taviz-i ruhaniyyenin ne suretle .. edildiği hakkında henüz ma'lumatımız yoktur.

Yunanlılar ve Osmanlı Matbuatı

Yunan gazetesinin ekseri bir müddettir Rum ve Türk matbuatında munderic husumet emyiz-i makalatdan bahs ile bunların iki asır arasında tesis eden ittihad ve muhadenete büyük bir su'ite'şir icra edebilecek mahiyette olduğuna bayan-ı teessüf etmektedirler. Ez-cümle Atina'da münteşir Yazis gazetesi berveci-i ati idare-i kalam ediyor:Biz Türkiye'de tesis eden meşrutiyet-i idareden dolayı gösterdiğimiz hissiyat-ı samimiye-i muhadenet-karanede sebat ederek Türk gazetelerinin isti'mal eyledikleri lisan-ı şiddet ve ibraz eyledikleri husumeti harit-i ... ilk defa olarak tatmış olanların tecrübesizliğine atf etmek istiyoruz. Türkiye'nin temin-i refahı tezbid-i kuvvet ve .. Rum Türk 'ansırının muhadenet kamile ile husul-i zir olabilir. Türkiye'de idare-i umur edenlerin telifine cidden çalışacaklarını ümid ediyor gerek Rum ansırına ve gerek

vatandaşları olan Türkler'e her hususta i'tidal-i demle bir muhadenet-i kamile bir i'tilaf-ı tam tavsiyeden geri durmayız.

İkinci Fırka

Ara sıra ikinci fırkadan bahs olunuyor tefsik ve tertibe muhtac olduğu işitiliyor. Yanı bu fırkanın kıt'aat-ı sa'ire-i askeriye arasında mümtaziyyesini gösterecek surette rivayetler devran

İttihad ve Terakki'nin Tefrikası 10

Serdane Paşa

Manzum Tiyatro

Müellifi: Abdülhak Hamid

Maba'ad

Budes-Hal İğtişaşda-

Akın Ör!... Bana senden olsun reha!

Abdülcemil

Alırdım, o gün canını hev-niha!

Budet

Seni gafleten sevdim eyvah ben!..

Ne alçakmışım ah ben!... Vah ben!...

Abdülcemil

Mahal!

Sen beni saydın ağyardan,

Bana ettiğin kadarı gü-yardan !

Ederken zamanında arz-ı cemal,

Bugün eyler oldun beni pa-meyal,

Koyulub ahd-ı piride kesb-i şab,

Bu ikbali çok gördü baht-ı hasved,

Güzel demler geçti gitti mesud!

Yüzümde görünmekle sima-i aşk,
Sözümde bulunmkala ima-i aşk,
Değilmiş ki hüsnün gibi hilkatın,
Olunca bu kâ-müştemil dikkatin,
Beni tarda nasb eyledin hahi,
Bu gün der-bedersem budur muhyi,
Bana gece oldu rakım-ı halaf,

Budet

Senin de değişmiş âkın,
Abdülcemil-Bak bana! Değişmiş miyim?
Budes-Baal!...

(1) Dehşetle kalkar
Abdülcemil-Düştü sana!
Evet.verdiğin sadıkım hanına!...

Budet-Hud-hud

Siyah azdır ha-şaha kalkmış yine!

Abdülcemil-Mütevazı-

Ziyaretle verdiyse şayed sada‘,

Muradım sizinle fakat bir veda....

Budes-Barad-

Değilsem de bid-gam-ı teşrifiniz....

(1) Budet'in burada yad ettiği isim hem ma'budları olan bale hem de muhatabına raci'dir.

Biraz na-hindgam teşrifiniz.

Veda etmek üzere kalınmış haram,

Nedir ya veda eylemekten meram?

Abdülcemil

Azimet ki yadın malumunuz,

,Bir ima tarzıyla,

(1) Bütün zalim erkan mazlumunuz!

Budet

İşittim evet bir garib ittifak,

Yazılmış bütün halka fikr-i nifak.

(2) Sizin de o asiler ihyayınız,

Eminin muhayyader isyanınız.

Abdülcemil

Evet ben de yağmaya davetliyim,

Ki isyanı malum: Kuvvetliyim,

Fakat meht-i emrimdeki askerin,

Tesadım günü her iki leşkerin,

Mukarrerdir imdadı sizden yana,

Mükafatınız olsa şamil-i beka.

Budet

Sar akis aleyhinde mi?.. İstemem,

Aydınsız bu işte deriğ-i hemm

(1) Mazlum bulunan erkanınız deymes olacak

(2) Ahbab-ı galet meşhur yolunda isti'mal olundu.

Abdülcemil

Fakat mu'atı-ı ruz-u güz şehriyar?

Eder olsa mağlub-ı terk-i diyar,

Budet-Mükedder-

Evet belki de terk-i diyar eder.

Biraz temelden sonra,

Derakis beni lakin ihya eder,

(Abdülcemil)

Derakisinde fenercilerden biri,

Ki cedd-i belis emr-i mücberi,

(Budet)

Değil bunda matlub tebşiriniz,
Kırıktır bu bu a‘vade-i şimşiriniz!

(Abdülcemil)

Sanattır ancak sizi arzum,
Ya

Ya şimşirimi kesre var mı lüzum,
Değildi bu tahkir mu‘tadınız,
Demek demek öyle öğünmüş istadınız?
Beni gayrı tabi bilin keyfime,
Ki namusu astınız sineme!

(Budet)

Eğer nige-heva olsanız siz bana,
Ölümüyünüz böyle yed-i heva-gah?
Bugün ki onu mahvedeceksiniz,
En az nefsinizle mücahidsiniz!
Budet-Vukuat neylerse ben katilim.
Abdülcemil-Bu duran efal olur münkalib!
Budet mütahkemane,
Giden sabrımız olmadan münselib!

(Abdülcemil)

Mahal yok sükkanımdı yalvarmaya.
O gün sen gelirsın bana varmaya,

(Budet)

Gönlümde sen galiba kona,
Gönlüme fakat gördüğün halvane!

Abdülcemil-O gün haline ağlanır bi-rüya!

Budet-Gln olmamanın var mı imkanı ya!

Abdülcemil

Bi-ihtiyar hırs ile Budet'in üste bu rüyanın

Fakat...

Budet, haykırarak,

Gel!...

Nedime ve cariyeler umumen gelirler. Bial geri çekilir.

(Abdülcemil)

Kırılusun yed-i elmas

Mabadı var

JPG 202

Birinci Sene	İttihad ve Terakki	Sahife: 3
--------------	--------------------	-----------

Bulgaristan tarafından dahi Türkiye'den Rusçuk-Varna Demiryolu hattı içün 28 ve Rusya'ya karşı divan-ı işgaliye nâmıyla keza 28 milyon frank talep idilmişdir.

İSTANBUL

İstanbul gazetelerinden:

İstanbul'da otomobil işletmek için şehremanetinden ms'ade talep olunmuşdur.

...me'mürin mliye ve adliyenin bi'l-fiil hıdmet-i askeriyeden istinsaları hakkındaki kararın zira'at bankası me'mrlarına dahi teşmli lüzûmu Ticâret ve Nfi'a Nezâreti'nden Bâb-ı l'ye iş'r kılınmış ve bu bâbda icrâsı cb iden mu'âmele Harbiye Nezâreti'nden istifsr idilmişdir.

-Firr İzzet Paşa'nın Memâlik-i Osmniyye'de bulunan emlkının devr ve fruhtuna ve lâzım gelenlerini dre edilmesine d'ir da'va vekillerinde Virimşayuh Efendi'ye gönderdiği vekletnmesinin Defterhne Nezâreti'yle Mehkim-i Osmniyyece kabul idilmemesi zımında makâm-ı sadretten Defterhne ve Adliye Nezâreti'ne emr-i sm tebliğ edilmişdir.

-Mucib-i mlheme makâm-ı sadârete keşide eylediği bir telgrafnmmede tahliye-i seblini istirham etmesi üzerine keyfiyet Adliye Neztreti'nden isti'lm idilmişdir.

-Taşradaki Ermeni muhtacifine tevzi‘ olunmak üzere Meclis-i Vükelâ karârıyla patrikhâneye maksatan iki bin lira i‘tâsı takrîr iderek beş yüz lirası virilmiş olduğu gibi evvelki günde ikinci taksit olmak üzere bin lira daha virilmiştir.

-Selim mülheme ma‘hûdî el-hâletü hâzihi İzmir-kasaba şimendüferi mclis-i İdâre âzâlığında ibkâ

idilmekde imiş, ne kadar ayıp şey!

-İdâre-i Mahsûsa’nın Sadâret-i Azmâca teşkil idilen bir komisyon-ı mahsûs ma‘rifetiyle hisâbâtı rû‘yet

idilmekde ve idârenin cesîm sermâyeli bir Osmanlı anonim şirketi haline ifrâğ idilmesi ciheti iltizâm

olunmakdadır.

-Sâbık-ı Hassa Müşiri Ra’uf Paşa merkez kumandanı Sa‘adeddin Paşa Müdde-i Umûmî-i Askerî birinci ferik Reşid Paşa nizâmiye evrâk müdür-i esbâkî Sâmi Bey ma‘hud??? Ve maktûl Fehim Paşa’nın emvâl-i hükûmeti yağma itdikleri zamanda cihet-i askeriyeden aldıkları levâzımât-ı inşâ’iyye ve sâ’ire inmanından dolayı Harbiyye Nezâreti’ne deynleri bulunan altı yüz altmış beş bin guruşunun tahsîli içün Harbiye Nezâreti’nce mu‘âmele-i lâzıme ikmâl olunarak te’diyeden imtina‘ itdikleri mebâlig-i mezkûrenin dâ’ire-i icrâca emvâllerinin fûruhtu sûretiyle istirdâdı takarrür itmiştir.

-Bu hafta zarfında Marsilya’dan şeker hamûleli on iki vapur İstanbul’a gelecektir.

-Umûmî ve husûsî mu’asenât-ı nâfi‘adan beklenebilen hidemât fevkal‘âdenin her nev‘ide hak takdimi ihrâz iden Kahane Seririyat hastanesi bu def‘a da “Hilâl-ı Ahmer Hüdemâ fahrî dersleri” nâmıyla nâfi‘ bir şü‘be açmıştır.

Kadınlara mahsûs olacak bu dersler Mu‘allim Âsâf Derviş Paşa ile Refik Münir Bey tarafından tedrîs

olunacaktır. Bu derslere kabul idilecek nisvânın mutlaka tahsîl verenleri bittab‘ tercîh olunacaktır.

Âsâf Derviş Paşa, Hilal-i Ahmer hakkında amelî ve nazarî dersler virecek ve Refik Münir Bey hastabakıcılık hakkında tatbikât gösterecektir. Her gece hastanede münâvebe ile derse devâm idenlerden berî kalacak ve tedrisâtın hastanın üzerinde sûret-i tatbîkini görecektir ki şu sûretle dersler nazarî ve amelî olacaktır.

-Vaktiyle ebu’l-heda Mısır eşrâfından Ahmed Paşa el-Münşâvi’ye? Rütbe-i vüzerâtı istishâl ideceğini va‘d itmiş ve buna mukâbil merhûm paşadan on bin lira kıymetinde arâzi almışdı.Bu def‘a Ebu’l-hedâ Efendi’nin vekîl-i mezkûr arâzinin icârını alamak istemişse de müste‘cir

Ebu'l-heda tebriye-i zimmet itmekden bir para viremiyeceğini ifâde eylemiş ve bunun üzerine de vekîl-i müste'cir aleyhinde ikâme-i da'va itmiştir.

-Umûm Osmanlı askerî elbisesinin Avcı Taburları elbisesi gibi toprak renginde i'mâli kararlaştırılmışdır. Kaputlar da bu renkte i'mâl idilecektir. Düğmeler ayyıldız işâretini hâvî şimdiki gibi parlak değil donuk renkde olacaktır. Askere çizme yerine tozluk potin verilecektir.

-Arbanizâde Cemil Monla'nın düçâr olduğu hastalıktan dolayı hâriçle ihtilât itmemek üzere hânesinde

ikâmet itdirilmesi Bâb- Âlî'ce teessüb idilmiştir.

-Haliç'de işletilmek üzere (Danob) Şirketi'nden üç vapur mübayâ' idilmiştir.

-İstanbul'daki ma'iyyet vapurlarından Midilton Sefînesi zâbitânı İncir Köyü karşıda sahilden büyük bir cisim ihrâc itmiştir. idilen mu'ayyene neticesinde bu kütlenin yüz elli okka barutu muhtevî bir torpil olduğu anlaşılmıştır.

Torpil, Polis ve Jandarma Nezâreti altına vaz' olunmuş ve boğaz muhafızlığına da ahyâr-ı keyfiyet

edilmiştir.

-Yıldız Sarayı'na me'mûru mecmu'u yüze bâliğ olan etibbâ' bu kere fernadan Emin Beyefendi vâsıtasıyla tebliğ olunan irâde-i seniyye üzerine me'mûriyyetlerinden afv idilmiştir.

-Sarayı Hümâyûn'da yalnız ma'iyyet-i seniyye etibbâ'sı nâmiyla Hamidiyye Etfâli Hastahânesi ser-

tabibi İbrahim Nureddin, Nazif, Sakız ve Besim Paşalar ve Beyrik ile Mabeyn-i Hümâyûn nevbet İcrahânesine me'mûr Mirliya Kadri, İzidür Paşalar ve Miralay Salih Bey ile Binbaşı Edhem Bey kalmışlardır.

-Orman ve Ma'adin Nâzır-ı esbâkî Selim melhameye â'id olub nezâret-i mezkûre tarafından hacz edilmiş olan eşya meyânında Ferik Rume-i Paşa'nın zâtına mahsûs eşya dahi bulunduğu ifâde olduğundan eşyâ-yı mahcûzeden mûmâ-ileyhime âid olanların bi't-tefrîk kendisine i'tâsı zımnında îcâb idenlere tenbîhât-ı lâzıme ifâ kılınması makâm-ı sadârete uzmâdan nezâret-i müşârûn-ileyhâya iş'ar edilmiş ve mûmâ-ileyh Rume-i Paşa nezârete mürâca'atla eşyâ-yı mezkûreden bir numerodan yirmi iki numeroya kadar olan sandukların kendisine â'id olduğunu beyân eylemiş ise de sandukların üzerinde bir gûne alâmet-i fârika olmayub ancak mütesellil numero mevcûd olarak bunların derûnundaki eşyanın cihet-i â'idâtı nezâretce mechûl bulunmuş olmasına nazaran mûmâ-ileyh tarafından talep olunan sandukların mahkemeden karar alınmaksızın kendisinin kavî-i mücerredî üzerine kendüsüne teslîmi muvâfık- kânun olamayacağı ve bu sûret vekillerine dahi tefhîm idildiği cevâben arz olunmuştur.

Vilâyât:

Vilâyât gazetelerinden:

Anadolu'un bazı vilâyetindeki uygunsuzluklar hakkında tedkîkât ve tahkîkât-ı lâzîmede

bulunmaküzere teşkîl idilmiş olan komisyona Ermeni hey'et-i ruhbâniyyesinin de refâkati tensîb

olunmuştur.

Ahiren hadîde "İttihad ve Terakki" ... resm-i küşâdı mutantan bir sûretde icrâ' idilmiş, resmde İtalya

konsolosu da hazır bulunmuştur.

Müktesebât:

Mısır'da intişâr iden "Yeni Fikir" refikimizde devr-i İstibdâd hâtıralarınânıyla Fizanmenfilerinden

Mehmed Bekir imzâsıyla yazılan silsile-i fecâ'iden:

Beşiktaş Karakolhânesi-Fizan

Devr-i İstibdâd'da (Şimdi üç buçuk sene var) Beşiktaş Karakolhânesi'nde dört mah mevkûf bulundum. Bu müddet zarfında gördüğüm çektiğim işkenceler engizisyon tarihinde bile emsâline nâdiren tesâdüf idilebilecek dercelerde müdhiştir. Beni defâ'atle bayılincaya kadar dögdüler, yirmi dört saat zarfında taş gibi kuru siyah bir ekmek oarçasından başka yiyecek bir şey vermeyüb kuru tahta üzerinde yatırırlardı. Nezâfetden külliyyen mahrûm ve çamurlarla mülevves olan odada iki günde bir ellerimizden gergili olarak sabahlara kadar ayak üzerinde durmağa mecbûr idiliyordum. Ben bunları işkencelerin en müdhişi en insafsızı zann itmişdim. Halbuki bunlar bi'nnisbe hafif mu'âmeleler imiş.

Bir Gürcü bahâdırıyla üç Ermeni nev-civânının işkenceden mezkûr mezkûr karakolhânedeki gâyet feci' bir sûretde terk-i hayat itdiklerini rû'ye'l-ayn gördüm. Beşiktaş Karakolhânesi'nden Fizan'a nefy idilmek üzere bâb-ı zâbitaya kaldırılarak dört ayda da muvakkaten orada kaldım. Bâb-ı zâbitada da Arnavut zâdegânından bir biçârenin işkenceye tahammül idemeyerek terk-i hayat itmesi gibi fecâ'atin şahid-i müellimi oldum. Bu zâtın erbâb-ı kaleminden olduğunu da haber almışdım. Heyhat ki şimdi ismini tahattur idemiyorum. Bir Ermeni genci de –ki mekatib-i aniyemizin yetiştirdiği ezkiyâdan olduğunu bana söylemişlerdi. –İşkenceye dayanamadığından şuuruna hâle geldi. Az sonra hapishânedeki cism-i bî ruhunu çıkardılar. Trablusgarp'dan Fizan'a gönderildiğimiz sırada da kâfileye dâhil olanfalâket refiklerimizden İzmirli Ali Molla zâbita çavuşu Trablusgarplı Arlı Ahmed ile Nasır taraflarından –Güyâ aldıkları emre tevfikân-gâyet hunrizane bir sûretde şehid idildiler.

Bu menfâ esnâsında Fizan'da bulunan felâket cidden lütfü sebk iden yaramıza merhem uranbir zâtın

ismini burada tezkâr ile kendisine borçlu olduğum vazîfe-i şükrânın bu kadarcık olsun ifâsına

mecbûriyyet-i vicdâniyye görüyorum. Bu insâniyyet-perver zâtın nâmı (Fişer) olub kendisi Fizan'ın

cenûbunda ve tahmînen on beş günlük bir mesâfede kâ'in (Kavar) şehrinin vâlisidir. Bu zâmahzâ

Fizan'daki Osmanlı menfilerinin ahvâline kesb-i vukûf itmek zulm altında ziyân bîçareleri ziyâretle

kendilerine bezl-i tesliyet eylemek üzere benim (Fizan) muvâsalâtımdan biraz sonra Avrupa'ya vâsıl

oldu. Türk, Arnavud, Boşnak, Ermeni, Rum, Bulgar menfilerle –ki yüzlerce kişiye bâliğdi- birer birer

görüştü. Kendisi mütefennin bir zât olub Türkçe'yi pek mükemmel bir sûretde tekellüm eylediğinden

cümlemizin hâl ve hatırını sordu. Etmekleri olmayub sırf hurma ile ta'âyyüş iden menfi

karındaşlarıma –ez-cümle bana- şehri yirmişer kıyye Bağdadî virilmesini mutasarrıfın nezdinde icrâ itdiği vesaya mesabesinde te'mîn eyledi. Acizlerini de orada mekteb mu'allimliğine ta'yîn itdirdi. Osmanlılık âleminin İngilizlerden gün be gün asâr-ı meveddet gördüğü şu zamanda devr-i istibdâd zarfında dahi ahrâr-ı milletin dâ'imâ bu kavm-i necibin mazha-ı tevcîh ve himâyesi olduğu bilinmesini zannedersem İngilizlere karşı perverde idilen hisat-ı şükr güzêrâne'yi bir kat daha te'bîd idecek ahvâldendir.

Âsâr-ı Ceride:

Usûl-i tenkîd - Yazı yazar iken ibâre arasında vaz'ı muktezî işâretten bahs iden bu kitab ahiren

Selanik'de sahâ-i intişâra vaz' olunmuştur. Şimdiye kadarbu husûsda Şemseddin Sami Bey'in eski ve

nâ-tamam olan usûl tenkîd ve tertîbinden başka bi'lhasa mübtedîler için bir kitabımız mevcûd

değildi. Binâenaleyh muharriri muhteremi Hakkı Bey'i kitabının neşr ve tahrîrine muvaffâkiyetden

dolayı tebrik ider ve mütâla'âsını erbâb-ı tahrîre tevcîh ideriz.

Muharrerât

Teşrin-i sâni sene 1324 târihli Yeni Asr Hazînesi'nde münderec bir i'lânda (fazîlet mağlub olur mu?)

nâm piyesin neden tiyatrosunda mevki'-i temâşaya konulacağını ve hâsılâtının Arnavudlar arasında tağr-ı muarefe tahsisi edileceği işar olunmuştur. Müteşebbisinin muvaffakiyetine bütün maarif-perveran dua havandır. Yalnız sarf edilmekte olan biletlerin esna-yı fûruhtunda şifahen dermiyan edilen teklifat ve teşvikanede oyunun Arnavud kulübü hesab ve menfaatine ettiği bildirilmekte olduğu bilet hamillerinden bazıları tarafından kulüb idaresine haber verilmiş olmakla Selanik Arnavud kulübünün böyle bir işten bi-haber bulunduğunu ilan-ı müsaraat

ederiz. Şahsiyyet itibariyle herkes harit-i kamiliyye malik olduğundan bu gibi teşbisat-ı hususiyeden bir kulüb namına teşmil-i mana hareket edilmek muvafık olamayacağını beyan eyleriz.

Selanik Arnavud Kulüb Heyeti

Se'ven-i Hariciyye

Fas Meselesi

Şark meselesinin fevranı Kazablanka ihtilafının netice-i muntazarası dolayısıyla efkar-ı umumiye bir aralık Fas meselesini takib etmekten ferağat eylemişti. Fakat her iki meselenin hali hazırda aldıkları tarz-ı salahkarı bizi biraz da Fs meselesinin hal-i hazırına irca'-i nazara sevk ediyor.

Evvelce de söylemiştik ki, Molla Abdülaziz Fas hakimiyetinin terk edince .. Molla Hafid kendisinin Avrupa düvel-i muazaması tarafından tanınmasını talep etmiş ve bunun için el-cezire Konferansı mukarreranı kabul edeceğini de vaad eylemiştir. Bu husus Fransa hükümetinden temin eylemek üzere geçenlerde Molla Hafid tarafından Paris'e bir heyet-i mürhase gönderilerek bazı teşbisatta bulunulmuş ve bu hafta da memleketleri canibine avdet edilmiştir. Tan gazetesi muhabirlerinden biri heyet-i mezkureyi azimetinden evvel görmeğe giderek rü'yetleri bulunan (Seyyid Mehmed Kabac) ile mülakat eylemiş ve hariciye nazırıyla cereyan eden müzakerat hakkında bazı malumat verüb veremeyeceğini sormuştur.(Seyyid Mehmed Kayac) cevap-ı atide bulunmuştur: ma' memnuniye zira esasen saklayacak hiçbir havadisimiz yoktur. Hariciyye nazırı Mösyö Pişon bize karşı ne bir taahhüde bulundu ne de bir vaad verdi. Bizi suret-i hususiyyede o kadar nezaketle muamele etti ki Fasla Fransa arasında münasebat-ı hasene tesis edileceğine kanaat bahş eyledi.

Tan gazetesinin meşru bir hükümdar olmak itibarıyla Molla Abdülaziz hakkındaki hatt-ı hareketini biliyor musunuz?

-Evet Molla Abdülaziz'i kemal-i hulasayla son noktaya kadar müdafaa ettiğinizi biliyoruz. Ve emin olunuz ki sizi bize düşman olarak telakki ettiğimizden dolayı da teessüf ediyoruz.

-Molla Hafid bizi ihbası meyanına idhal edebilir. Eğer Fransa ile İspanya tarafından düvel-i muazama ile Molla Hafid'e tebliğ olunan nota münderecatını kemal-i samimiyetle kabul eder, ve Fas'ın a'la-yı istikbalü şanına çalışacağını bi'l-fiil isbat eylerse Fransa matbuatından şikayete hiçbir sebep bulamayacağına kani olmalıdır. Aceba Fas'ın cenubunda Molla Hafid aleyhinde ve Molla Mehmed lehinde olarak varid olan haberler hakkındaki fikriniz nedir?

-Bu gün mürakeşden aldığımız malumata göre Molla Abdülaziz'in adamları Molla Hafid'e mülâhık olmak üzere merkez-i hükûmete müteveccihen hareket itmişlerdir. Molla Hafiz aleyhinde vuku'ı istihbâr itdiğiniz harekâtın aslı olabilir. Bir çok teşebbüsler ta'accübler Molla Hafiz'in ibrâz eylediği ...karânenen memnûn olmayarak Avrupalıların tekrar Fas yolunu

tutacaklarından gücenebilirler. Fakat memleketin harpten yorgun.. Molla Hafız'ın hâkimiyeti ..dî bir sûretde birleşmiştir. Artık bu mümütahassiblerin? Tahrikâtının hiçbir ... muvaffâkiyeti yoktur.

-Nasıl olur ki Avrupa Düvel-i Muazzaması ... tatbîk? İçin bir karar ittihâzına teşebbüs itdikleri bir zamanda Avrupa'dan ayrılırsunuz.

-Bu karar hakkında hiçbir ma'lumâtımız yoktur. Bize Fas'a avdet için emr virdiler, evâmire itâ'at ediyoruz. Bu akşam Marsilya'ya müteveccihen hareket ve Tanca'ya avdet ediyoruz.

-10 Selâmet virsün ümid iderüz ki hakkında iyi şeyler yazmak için bize bir zemîn-i müstahsen ihzâr ider. İnşâ' 10

İran encümen ahrârı a'zâsından "ağa..." nâmında bir zât bu günlerde Avrupa'da seyahate çıkacak ve İstanbul'a Paris'e ... giderek Avrupa devletlerine Azerbaycan şehrinin ahvâl-i mu'sefesi hakkında ma'lûmât verecektir.

Çin imparatorunun vefâtı münâsebetiyle Çin'de yeniden iğtişâş zuhûru melhûz olmağla Pekin'deki düvel-i Ecnebiyye asâkiri takviye edilmiştir.

İ'lânât:

Ma'arif Müdiriyeti'nden:

Haftada sekiz saat meşgûliyeti olan mekteb-i i'dâdînin bir kısım Fransızca mu'allimliği münhal ve şehri 340 gurus ma'âş-ı mahsûs olduğundan tâlib olanların şehir-i hâlin? on beşinci cum'aertesi gününe kadar Selan,ik Ma'arif dâr..sine mürâca'at eylemeleri i'lân olunur.

Kavala Ticaret Mahkemesi'nden:

Drama'da bakkallık ile meşgûl iken evvelce iflâsına hükm olunan Anastas Papadimetri'nin? ashâb-ı matlûbu ile akdine muvaffak olamaması ve fûruht idilecek bir emlâkı dahi

bulunmadığı resmen cereyan iden muhâbere netîcesinde tahakkuk itmesi hasebiyle merkûmun yalnız ... eşyâsı ticâriyesinden hâsıl olan mevcûdu ez-gayr masârif takdîm idilmek üzere ... tasdîk-i duyûn itdiren ashâbın iş bu şehr-i teşrîn-i sâninin 18. Salı günü saat sekiz raddelerinden Kavala Ticâret Mahkemesi'ne mürâca'at eylemeleri lüzûmu bu kere Masasındaki tarafından virilen müzekkere üzerine i'lân olunur.

Halid ve Hasan Fâik

Birçok senelerden berü mallarımızın zarâfet ve metânetiyle meniyyet-i umûmiyyeyi celbe muvaffak oldu. Yağımızdan bu kere dahi İngiliz, Amerika, Fransa ve Almanya'nın en meşhur ve mu'tenâ fabrikalarının gâyet nefis ve metîn her türlü erkek, zene ve çocuklara â'id eşyâsı rekâbet kabul etmeyecek bir fi'at ile satılmaktadır.

Mağazamızda asla Avusturya malı olmadığını i'lân ideriz.

Müdür-i mes'ûlü Mehmed Talat

SAYI 51

JPG 203

Birinci sene numro: 51 28 Şevval 1326	Pazar	9 Teşrin-i Sani 1324 22 Teşrin-i Sâni 1908
Abone şerâ'iti Selanik şehri için abone kayd edilmez. Memâlik-i Osmâniye için seneliği 140 guruş. Memâlik-i Osmâniye için altı aylığı 80 guruş. Memâlik-i ecnebiyye için seneliği 40 frank. Memâlik-i ecnebiyye için altı aylığı 22 frank. Cem'iyetin mekasıdına ve milletin menafı'ına hâdim her türlü asâr kabul olunur. Neşr olunmayan asâr i'ade idilmez.	İttihâd ve Terakkî İttihâd Kuvvetdir	İ'lânât ta'rîfesi Birinci sahifede satırı 10 guruş. İkinci “ “ 5 “ Üçüncü “ “ 3 “ Dördüncü “ “ ticaret ilanâtının satırı 30 paredir. İskonto ve sâ'ir şerâ'it için ayrıca ta'rife mevcuddur. Mahall-i idâresi : Selanik'de Hürriyet Meydanı dâ'ire-i mahsusadır. Gazeteye müte'allik her tүrlü hususat için idâre me'murluğuna müraca'at olunur.
Nüshası 10 paredir.	Osmanlı İttihad ve Terakki	Nüshası 10 paredir.

	Cem'iyetinin Vasıta-i neşr efkârı olub Cumadan ma'dâ her gün neşr olunur siyasi, içtimâ'i, edebi ve fenni Osmanlı gazetesidir.	
--	---	--

Milletin İttihad ve Terakki Cem'iyetine İ'ânesi

Lira yüz guruş hesabıyla

Pare	Guruş	
20	535	Acılan kaimakamı Tahir Münkar Beğ
20	131	Müfreze mülazımı Haşim Efendi
20	43	saib kaza Mehmed İzzeddin Efendi
20	170	Belediye reisi Ahmed Şalık Efendi
30	21	İdare azasından Selami Efendi
30	21	idare azasından Şeyh Zavin el-Hac Efendi
30	21	“ “ Said bin Abdurrahman
145		Şeyh Ali Posrivil
117		“ Şeyh Ellafı bin Ali
116		“ Muhammed el-Beskeri
145		“ ..?..
145		“ Salim bin Nasır
145		“ Mehmed el-kadı
145		“ Ali el-Nur
145		“ Salim Kaliye
145		“ Ömer Bohzir
145		“ Halife bin Mehmed
145		“ Müftah bin Ammi

- 145 “ Mehmed el-deridi
11 “ Mehmed Sellavi
117 “ Halife bin el-Hac Ebubekir
145 “Ali Ahfacı
14 “ ..?..
65 “Abdullah ..?..
81 “ el-Hac Halife bin Mehmed
3330 Yekûn

851511 geçen nüshamızdaki yekûn

854831 yekûn-i umumi

Siyasiyat

İngiltere Tersanelerinde Faaliyet

Avrupa muvazene-i düveliyesini ihtiyatsız ihtirazsız ihlal itmenin neticesi işte budur. Almanya imparatorunun ufak bir nutku ufak bir hareketi çünkü ekseriya muvazene-i düveliyi işkale sebeb oluyor. İngiliz tersanelerinde bir faaliyete münecir oldu.

Bu hükümdar on seneden beri bütün Avrupaya nefes aldırıyor ikide bir ya Tancaya ya Viyanaya yahud İsveç Turuc sahillerine en latif havalarda seyhate gidiyor ama Umman siyasetinde fırtınalar koparıyor.

Sulh-ı umuminin te'sis ve istikrarı zamanında fakat mükellefiyete yar olmaksızın hatta bar teklifini tahfif etmek fikriyle sarf idilen mesai hiçe münecir olmuyorsa da sulhu ancak para kuvvetiyle te'min etmek kabil oluyor. Düvel-i muazzamanın kâffesi sulh-ı masalılı ..?.. kaplıyor. Çünkü düşmanı neza' çıkarmakdan ictinab itdirecek şeyin yalnız kuvve-i mukavemet olduğu biliniyor.

Bugün insaniyet-perver mütefekkirinin ..?.. teslihat hakkındaki teşebbüslerinde ne kadar yanıldıkları meydana çıkıyor, ortada ikide bir niyetini hiçbir kayd-ı siyasiye riayet itmeksizin meydana koyan rü'esa-yı hükümet olduktan sonra masrafsız te'min-i sulh itmeyenin imkanı kalır mı?

Bir aralık İngiltere zimamadarın hükümeti başda müteveffı (Sir Kambil Banerman) olduğu halde tenkıs teslihata bir şahsiyet virmek istediler. Fakat bu babda rakib hükümetin fikirlerini istimzaç etmek ve bu teşebbüse iştirak idüb itmeyeceklerini anlamak icab idiyordu. Bu teşebbüs vahiy idi. Çünkü teslihatda bir muvazenesizlik izale için çalışıyorlardı. Şimdiki karara kalsalardı zaif yine ..?.. tahrifatı olurdu. Buna başda Almanya olduğu halde muvaffakat iden olmadı. Hatta Fransa matbu'atı İngilterenin bu teşebbüsünü garib görüyorlardı. Ve İngiltereye iştirak idilmemek icab itdiğini aralarındaki itilafa rağmen alenen söylüyorlardı.

Tan gazetesi diyor ki; “İngilterene kendisi için ne de kendisiyle menafî-i mütekabele esasına müsteniden akd-i itilaf idenler için böyle bir teşebbüsde bulunamaz.

Bu zamanda tenfiz-i teslihat cihetine gitmek sade delilikdir. Bunu hasmımızdan talep etmek ise rüyadır.

Fi'l-vakî başda Almanya olduğu halde bir çok hükümetler bu fikre iştirak itmediler. Almanya, açıktan red itdi. Fransa ve İtalya hükümetleri ise bunun bir istikbal-i karibde husulünü temenni ile iktifa idilir. Nihayet ikinci Lahey konferansında hatta bir çok müzakerat-ı ibtidâ'iyeden sonra bu babda müşterek bir temenni ile geçildi. Gitdi, şimdi ise bildiği cihetle bunu takviye etmek ve sırtı yere gelmez bir hale koymak fikrini beslemekdedir.

İngiltere hükümetini bu teşebbüse sevk iden sebep-i hazırı söylemezden evvel İngiltere bahriyesinin şimdiye kadar nasıl bir mikyas dairesinde bulunduğunu söylemek istiyoruz.

İngiliz donanması daima en yakın iki kuvvetli hükümetin kuva-yı bahriyesinin iki misline muadil bir kuvvetde bulundurulur. Buna esas olmak üzere Almanya Fransa donanmaları ittihaz idilir. Yani İngilterenin donanması bugün Almanya ile Fransa donanmasının iki misline muadildir. Bu nisbeti muhafaza etmek üzere İngiliz tersanelerine yeni yeni siparişler verilir ve orada daimi bir faaliyet görülür. Halbuki Almanyanın on beş seneden beri takib eylediği bahri siyaset mucebince kuvveti yeni zırhlılarla o kadar tezayid idiyor ki yalnız bu nisbetde bulundurmanın dahi کافی olmadığı anlaşılarak, bu iki kuva-yı mecmu'adan biraz fazla olması cihetine gidilir. Ve yüzde on nisbetinde tezyidi dilmek isteniliyor. Elbette kuva-yı bahriyenin daima pek kuvvetli bulundurulması İngilizler için bilhassa müstemlekatının ziyadeliği nazar-ı itibare alınırsa hayat memat meselesidir. İngiliz kavmi bu hali pek iyi takdir itmediği için, efrad-ı cahilesine varıncaya kadar yeni yeni zırhlılar inşasına karşı şikayet etmek şöyle dursun, bilakis o gibi teşebbüsâtı mükellefine tahmil idilecek bar-ı maddiyi düşünmek istemez. Çünkü İngilterenin mevkî-i hazır maddi ve manevisini ancak donanmasıyla iktisab ve te'min ittiğini pek iyi bilir.

Sabık reisi vükela, seyr-i kempel Banerman fevkalade biz zekaya malik idare-i umur-ı hükümetde pek tecrübe-dide ve bilhassa hissiyat-ı insaniyesi ile müstehir olduğu halde bir hükümet adamı sıfatıyla İngiliz kumanda büyük bir tevcih kazanmamıştı. Çünkü tenfiz-i teslihatın müdafii değil, bi'l-fiil tarafdarı idi. Hatta bahriye bütçesini tenkîs itmişti.

Halbuki mösyö Askit İngilterenin hal ve mevkî'ine hakikaten mutabık olan hakimiyet-i bahriye ihtiyacını hiçbir insaniyet-i hiss-i perveraneye feda etmek istemeyerek en birinci emeli kuva-yı bahriyenin tezyidi cihetini iltizam etmek oldu. Bu teşebbüsüne ahaliden fevkalade bir rağbet ve tevcih gördü. Efkâr-ı umumiye cidden tercüman olan İngiliz ceraid-i mühimmesi bundaki isabeti delaili ile ta'dad etmekden ve mösyö Askite hissiyat-ı şükranîyelerini arz eylemekden çekinmiyorlar.

Almanya imparatorunun geçenlerde İngiltere bahriye nazırı Mister (Tovidmaves) e İngiliz bahriye bütçesinden tenzilat icra edilüb idilmeyeceği hakkında bir mektub gönderdiği ve bunun İngiliz efkâr umumiyesinde büyük bir heyecanı muceb olduğu karilerimizce ma'lumdur zannederiz. Bu mektubun irsali ibtida gizli kalmıştı. Fakat efkâr-ı umumiye nazırı bu sıhhat

harekatına vakıf değildi. Tayms gazetesinin Berlin muhabiri böyle bir mektubun gönderildiğinden ve bunun ehemmiyet-i fevkaladesinden bahs telgrafnameyi neşri der itmez ahali heyecana düşdü. En namuslu bildikleri emin oldukları bahriye nazırı hakkında tereddüde düşmeğe başladılar. Matbuat ve ahali bu mektubun cevabıyla beraber neşri dilmesini ve bahriye nazırının bu babdaki hareketinin tafsilatıyla beraber ilan olunmasını ..?.. talep itdiler. Nihayet hükümet bu mektupları meydan-ı aleniyete vaz'a mecbur olmuşdi. Hatta bu babda İngiltere paramentosunda cereyan iden münakaşatda hükümet her bir noktayı izah etmek mecburiyetinde bulunduğu gibi atıyyen İngiliz kuva-yı bahriyesi hakkındaki efkârını da hikmet-i hükümete menafî olmakla beraber beyan etmek mecburiyetinde bulunmuş ve ancak o sayede efkâr-ı umumiyei teskin idebilmişdi. Bunları söylemekden maksadımız İngiliz kavminin kuva-yı bahriyesine ne derecede ehemmiyet verdiğini ve ahval-i bahriyesini nasıl bir dikkat-i mahsusa ile takib eylediğini anlatmaktır.

Hususıyla ki son zamanlarda tezyid kuva-yı bahriye hakkında Mösyö Askit tarafından ittihaz olunan karar-ı ahiri icab itdirecek hadisat-ı siyasiye zuhura gelmiştir. Şark meselesinde zhura gelmiştir. Şark meselesinde heyet-i düveliyenin suret-i inkısam ve ve tevazını kuva-yı umumiyenin dahi bir nisbet-i ma'kulede inkısamını icab itdirdi. Mesele-i mezkûrede mihrak tecmi'-i kuva-yı bahriyesi taksime uğramak lüzumu karşısında bulunuyor. Bir taraftan şark meselesi takib etmek Türkiyedeki mesleğini müdafaa ve nmuhafaza eylemek için daima kuva-yı bahriyesinin bir kısım-ı mühimmini bahr-ı sefid sularında bulundurmamak mecburiyetinde olduğu gibi Almanya ile Fransa arasında gerek Şark meselesinden ve gerek Fasdaki ahvalden dolayı bir kısım-ı azimini de her ihtimale karşı bahr-ı Baltık açıklarında tutmak ihtiyacındadır.

İtilaf mesnayı teşkil iden İngiltere ve Fransa bu gibi mesail karşısında daima Almanyayı karşıkı kolda ..?.. ihtiyatkârı ittihaz etmekden geri durmazlar. Fi'l-vakî' Almanyanın bu iki hükümete birden veya birine açacağı harbe zahir olacakları hükümetleri pek görmüyoruz. Hatta Avusturyanın bile böyle bir harb vuku'ında Almanyaya muavenet ideceğinden şübhe idiyoruz. Bu şübhemizi takviye iden meydanda el-Cezire konferansı ile son günlerde imparator Fransuvanın samimi müracaatı var. Her iki hadise bu iki hükümet arasında bir muhazenet-i mecburiyenin vuku'ını alenen meydana koyuyor. Avusturyanın Fransaya hatta Fransa siyasetine açılacak bir harbde Fransa tarafını iltizam itmese bile karşı tarafa geçmeyeceğini isbat idiyor. Bu hakayika rağmen en cüz'i ihtimalatı izale etmek için daima müteyakkız bulunmak ve sulhu masalıhan te'min etmek lüzumunu teslim eylemek icab idiyor.

Almanya meslek-i hazırını muhafaza onda devam itdikçe Almanya imparatoru önünü ardını görmek istemeyerek bir lisan-ı nevazeşle efkâr-ı umumiyei heyecana düşürdükçe Almanya ile Fransa arasında bir husumet bakî olacak ve İngiltere ile Fransa itilafı daimi oldukça sulh müsalemet-i umumiyei muhafazaitmek için tersanelerde fabrikalardaki faaliyet dahi eksilmeyecek belki de artacaktır.

Bugün Avrupanın başında daima kopmak tehlikesini ibraz iden Cermen bilyesi duruyor. Hem o suretde ki Avrupa muvazene-i umumiyesini en ufak bir menfaati için bozmak ictisarında bulunuyor. Bu bir tehlike azim bir tehlikedir. Avrupa düvel-i muazzaması için müdhiş bir zırhlı çıkacaktır.

Şünûn-ı Dahiliye

Ordumuza İ'âne

Sirozdan ma'ruf bir imza ile aldığımız bir varakada yazılıyor.

Siroz (Siroz i'âne-i askeriyesi) azasından ve eşrafdan faik ve müftüzade Said Beğlerin asakir-i Osmaniyye müsteban vesair bu gibi levazımın hamiyet-mendan tarafından i'âneten tedarik olunmasını teşvikan cem'iyet-i mezkûre namına yazub icab idenlere dağıtdıkları muhtıradan bir tanesini leffen gönderiyorum.

Siroz ahalisinin vatanın temin-i selamet ve saadeti uğurunda umur-ı hayriyede her gün birer suretle gösterdikleri fedakârlığı ta'dad itemk kabil değildir. Bütün Osmanlıların icabı halinde vatan için hiçbir şeyi deriğ itmedikleri umumun teslimkerdesidir. Sirozluların bu hususda müstesna bir mevki'i olduğunu söylersem mübalağa itmemiş olurum. Askeri i'ânesi yekûnû de müdde'amızı parlak bir suretde isbat ideceği cihetle a'za-yı muma-ileyhim ve cem'iyet-i hayriyenin diğer azaları teşebbüsât-ı vak'alarından dolayı şayan-ı tebrikdirler.

Siroz i'âne-i askeriye cem'iyet-i hayriyesinin muhtırasını okuduk. Kesret-i münderecatla sütunların adem-i müsaidesi aynen dercine mani' oldu. Sirozlularda askerimize olan muhabbet ve hamiyetin hakikaten biz de ..?.. askerler bizim yani vatanımızın evladı oldukları gibi vatanda en büyük en fedakârâne vazifeyi de onlardan gördüğünden askerimizi nefesimiz kadar düşünmek hepimiz için en mühim vezaif-i insaniyedendir. Sirozlular bu vazifeyi hakkıyla takdir ve ifa itmekde oldukları için şayan-ı tebrikdirler. Kendilerince Osmanlı ordusu namına teşekkür ideriz.

Hükümet-i Osmaniyyenin Viyana ateşe militeri Hamdi Rauf Beğ imparator Fransuva Josef tarafından suret-i mahsusada kabul olunmuştur.

JPG 204

Sahife 2	İttihad ve Terakki	Birinci Sene
----------	--------------------	--------------

Boykotaj Hakkında

Viyanadan alınan bir telgrafnameye nazaran (Fredistanan Bankası) müdürü Mösyö Darentalin nezdine giderek Türkiyede Avusturya emvaline karşı icra idilen boykotaja mukabil bazı tedabir ittihaz olunması hakkında teklifatda bulunmuş ise de ..?.. şu yolda cevap vermiştir.

Fikrimce bu babda muceb-i heyecan olacak meydana hiçbir hal yoktur. Gavail-i hazîrenin kesb-i vehamet itdiği hakkındaki havadis bi-asl ve esastır.

Bosna ve Hersekin tarih-i ilhakından itibaren meslek-i siyasiyemizde bir tebdil ve teşebbüs yoktur.

Şark Şimendiferleri

Şark şimendifer kumpanyası hattın kıymeti hakkındaki mutalebini 80 milyon franga tenzil etmiştir. Bulgar nafia nazırı mösyö (Liyapçef) bazı Bulgar mühendislerinin vürudına intizar itdiğini ve bunların malumatından istifade olunabileceğini dermiyan itdi.

Osmanlı merhasları buna muvaffakat itdiklerinden mezkûr mühendislerin İstanbula gelmelerine intizar olunuyor.

Kudüs Rumları

Mısırdaki münteşir (Piramid) gazetesinin 12 Teşrin-i Sani tarihli nüshasında okunduğuna nazaran Kudusdeki Rumların müdde'iyatına cevab-ı muvaffakat verilmedikçe kiliselerinden çekilecekleri hakkında şayi' olan havadis şehr-i mezkûrdan keşide edilen atideki telgrafla te'yid idiliyor.

Buradaki Rum patriki ile Rum ahalisi arasında cay-gir olan ..?.. ve ihtilafatın bu yakınlarda bir teşviş ve isyana müneccir olmasından ziyadesiyle endişe idiliyor. Ahali öteden beri Selatin-i Osmaniye tarafından bahş idilen hukuk ve imtiyazat-ı mezhebiyenin kemâ-gan ifa ve devamını talep idiyor. Hukuk-ı mezkûre ilan-ı meşrutiyetden beri her türlü müddeiyat ve itirazata rağmen mevki'-i tatbika konulamamaktadır. Hukuk-ı mezkûrenin mer'iyeti mısran talebi diliyor. Rum patriki nüfuz-ı maddi ve manevisine güvenerek ahalinin mutalebini kabulden istinkâf idiyor. Kudüs Rumları patrikin ve adem-i kabulüne karşı mu'teriz bulunduklarını izhar zamanında kiliselerini sed itmişler. Ve vuku'ı hali bir tafsil-i makam-ı aidiyesine arz ve ifade eylemişlerdir.

Boykotaj

Feraye Presden;

Avusturya emtiası hakkında boykotajın ile'l-ân devam itmesi yüzünden Luid kumpanyasından başka Mora veya eyaletiyle Teriste ve Nurburk limanları arasındaki haudud-ı cedideye malik olan kumpanyalar dahi mütezarrır olmaktadır. Geçen sene şarkda zuhur iden buhran-ı ticari sebebiyle zaten düçar-ı hisar olan bu kumpanyalar varidatı yedi seneden beri aydan aya tezayid itdiği halde şimdi artık tedrici bir tedniye uğramaktadır. Ba-husus Teşrin-i evvel ve Sani aylarındaki varidat pek devindi. Şayet senenin son haftalarında iktisadiyece bir tebdil hasıl olmaz ise kumpanyanın bütçesi bir açık ile kapanacaktır. Mamafih cenub kumpanyasının varidatındaki noksan diğer bazı esbabdan dahi ileri gelmektedir.

Luid kumpanyasına gelince bu bir çok yeni vapurlar inşa itdirmektedir. Buhran-ı hazırın devamı takdirinde mezkûr vapurlar pek az iş görebilecektir. Türkiye'deki boykotaja nihayet virmek için tarîk-ı diplomasi ile vuku'bulan teşebbüsatdan hiçbir semere hasıl olamaz. Avusturya erbab-ı ticaretine en ziyade iras zarar iden şey el-yevm bir takım İngiliz tüccarının kendi makamlarına kaim olmalarıdır.

Moravyada kain fes fabrikaları dahi ehemmiyetli zararlara uğramıştır. Boykotajın ne vakit hitam bulacağını kestirmek mümkün değildir.

Suriye sevhilinde boykotaj şiddetle devam itmektedir. Yafede limana gelmiş olan bir Avusturya vapurunun yolcularını olanca ısrar ve ilhaha rağmen kayıkçılar çıkarmakdan ve eşyaları nakilden istinkâf itmişlerdir.

Saraylarda Ne Oluyor?

Veliahd saltanat devletlü necabetlü Reşad Efendi hazretlerinin daire-i devletlerinde bulunduğı gibi devletlü necabetlü Selahaddin Efendi hazretlerinin daire-i devletlerinde de ile'l-ân iki masalîh tûfengi mevcuddur. Bu bargârlara şehri bin yedişer yüz gurus maaş ile beraber sabah akşam birer tabla yemek veriliyor. Bunların hal-i hazırdağı vazifesi üşârû'n-ileyhimin hal ve hareketini tecessüsden ibaretdir. Utanub sıkılmadan arada sırada müşaruû'n-ileyhin huzuruna çıkub kemâl-i tevazu'la el pençe divan durarak elin öperler. Şehzade-i müşaruû'n-ileyhim hazretleri ise bunları ve bunlara mümasil olanları gördükçe hürriyet ne demek olduğunu anlayamıyorlar. Bu gibi adamları fuzuli maaşlar i'tasıyle devair-i aliyyede bulundurulmaktaki maksad bir türlü anlaşılamıyor.

Mesâ'il-i Hazire

İngiltere Matbu'âtı

Viyanadan Efrenci 13 Teşrin-i Sani tarihiyle Times gazetesine keşide idilen bir telgrafnamede Belgraddaki İngiltere sefirinin Sırbistan hükûmetine veliahd prens Jorjek San Petersburgdan avdeti üzerine irad eylediğı nutuk cenkceviyaneden dolayı İngiltere hükûmeti namına beyan-ı teessüf eylediğı bildiriliyor.

Sırbistan hükûmeti bundna fevkalade müteessir olarak prens Jorje idilecek ihtaratı teslim itmekle beraber bunun suret-i icrasını düşünüyormuş. Avusturya matbu'âtı bu ihtiratin lüzumunu Sırbîlârin izzet-i nefsine dokunacak suretde tafsîl ve teşrih itmemelidirler. Zira onlarda bir heyecan husule getirebilir. Ve o vakit efkâr-ı umumiyyeyi yatıştırmak güç olur.

San Petersburgdan tarih-i mezkûrla çekilen diğeri bir telgrafnamede meclis-i mebusan azalarıyla şura-yı devlet azalarından mürekkeb bir (Miting) de içtima'-ı mezkûre riyaset iden mösyö (Krosovaski) Prusyada (Slavizm) hissiyatının tezahürü Sırbîlârlara bir taziyane-i teşvik olub olmadığı sorulmuş muma-ileyhde şu yolda bir cevap vermiştir.

Hiçbir kimse yokdur ki, Rusya ve Bosna ve Hersekin Avusturyaya iilhakından dolayı Avusturya veyahut Almanya ile bir muharebeye atılsun pek büyük bir hata olur.

Mösyö Krozoveski bi'l-ahere Rusyanın ahval-i hazırde takib itmesi lazım-gelen meslek-i siyasiye nakl-i kelim iderek dedi ki; "Rusya hükûmeti evvel emirde Sırbistan ile Karadağ'a i'tidal ve sükuneti tavsiye itmelidir. Zira şu keşmekeş ahvalden onlara nafi' bir netice istihsal etmek ancak düvel-i muazzamanın inzîmam-ı ârâ ve kavasıyle kabil olur. Yoksa ne Sırbistanın ne de Karadağın münferid ve hatta müctemi' kuvvetleri bu neticeyi istihsale kâfi değildir.

Saniyen Rusya hükûmeti münferid hiçbir muamelede bulunmalıdır. Zira kendi fikrini düvel-i muazzamanın suret-i fikr ve nazarından tefrik idemez. Berlin ahidnamesini kimler imza itmiş ise bu babda icra idilecek tadilat kâffesinin inzîmam-ı muvaffakiyetle olabilir.

Salisen; bir konferansın in'ikadını talep etmek fakat Berlin muahedenamesinde husule gelen tebdilatın kâffesini esasından mevkî'-i tedkika konulmak ve ilhak olarak tanımamak şartıyla:

(..?..) gazetesi bir harb-i nagehani ihtimalatına karşı İngiliz donanmasında ile'el-ân tedarikât-ı harbiyyeye tevessül olduğunu yazdıktan sonra diyor ki:

Avrupa hazıre-i siyasiyesi daima bir harb-i atiyi intaç itmek mahiyetini haizdir. Hatta böyle bir harb on dokuzuncu asırda vuku‘bulan muharebat gibi değil 1792’den 1815 tarihine kadar imtidat iden o şureş-i umumiye müşabe pek kanlı bir harb olabilir.

Times gazetesine Belgraddan iş‘ar olunduğuna göre hareket-ı ihtilâlceviyane maksadıyla bir takım Karadağlı çeteler “Hersek’e” dahil olmuşlardır. Sırbistan hükümetinin tedarikat-ı harbiye ve ..?.. askeriye meftumunda gösterdiği faaliyet mucib-i endişe olmakda bulunduğundan Belgraddaki düvel-i muazzama seferası Rus sefarethanesinde bi’l-içtima‘ bu tedabir-i askeriye bir nihayet vermesi için Sırbistan hükümeti nezdinde müttefikane teşebbüsat-ı lazıme ittihazna karar vermişlerdir.

İtalyan Matbu‘âtı

Belgradda Mösyö İvanoviç ile hususi bir mülakat icra iden (Korperado Lelassara) gazetesini muharrerlerinden beri mezkûr gazeteye bervech-i âti yazıyor:

“Belgrad İstasyonuna vüsulümde genç çocuklardan mürekkeb bir alay gördüm. Hükümferma olan havanın fenalığı gönüllüaskerin gayretini ihlale sebep olamadığını anladım. ..?.. askerlerin hizmet-i askeriyede kullanılmaları hakkında dermihan itdikleri teklifi Sırbistan hükümeti kabul itmemiş ise de bunlara ta‘lim öğretmek arzusunda bulunan erkân-ı harbiye nazırı ..?.. hissiyata memana‘at itmediler. Mektepleri sed iderek hasren silah kullanmakla meşgul olmak isteyen şakirdlerin arzularına maarif nezareti kat‘iyyen muvaffakat itmediği gibi Sırbistan ve vatanperverliğin vuku‘bulan tekliflerini kabul itmiyor.

205

Birinci Sene	İttihad ve Terakki	Sahife: 3
--------------	--------------------	-----------

Kadınlardan teşkil edecek tabura gelince bunların teşebbüslerine riyaset eden Madam Lubya Yovanoviç’in ve Koabolan ifadesine nazaran Avusturya’ya karşı muharebe edecek kadın taburu ancak yedi kızdan mürekkebdır.

Mösyö (Maylo Vanoviç) Avrupa’ya Koabulan seyahate nakl-i kelam ederek Sırbistan hükümetinin takib edeceği politika hakkında Mösyö Yovanoviç şu yolda idare-i efkar eylemiştir:

Şu seyahatin Semra-i muktetafesi İskoçiyane Meclisi tarafından bir ehemmiyet-i mahsusa ile telakki olunmayacağı tabiidir.

Sırbistan’ın mâmili esasen bu senedeki Sırb kardeşlerine hariti te‘min etmektir. Mutalebat-ı sa’iresi ise başka bir fikire mesneddir.

(Maylo Manoviç’in) istediği dört yüz kilo metrelik yer, Sırbistan ile Karadağ’ın muhafaza-i mevcudiyetleri için lazımdır. Ta‘vizat meselesinin İskoçiyana kabul etse bile hiçbir vakit Avusturya hükümetinin ika‘ etmiş olduğu fa‘al-i tecavüziyi tasdik etmeyecektir.

Bütün fark siyasiyenin tevcihine mazhar olan hifet-i nazar-ı mecrane meydan vermeyecektir. Mamafih milletin arzu-yı umumiyyesine ittisal edecek bir zatın Hariciyye Nezareti'ne geçeceği tabidir.

Balkanlar'da ihraz-ı tefvik etmiş olan Bulgaristan ile Sırbistan arasında bir ittifak 'akd edilmesini arzu eden birkaç vatanperverin şu arzusu hakkında Mösyö (yovanoviç) diyor ki:

Takib ettiğimiz politikaya nazaran Bulgaristan ile ittifak akdi faideli olabilir. Bulgaristan'a karşı husumetimiz tahkik ediyor. Bizim gibi Avusturya tarafından tehdid olunan Türkiye'nin Bulgaristanla olan ihtilafının hal edilmesi de cümle-i amelimizdendir.

Türklerle Sırlar arasında akd eylediği iddia olunan ittifaka gelince, İstanbul'a me'muriyet-i mahsusa ile gönderilmiş olan Mösyö (Yovanoviç)'in me'muriyeti Sırbistan için Selanik tarikiyle gelen mühimmat-ı askeriye'nin emrarına müsaade almaktan ibarettir.

Harb Matbuatı

Petesburg'tan alınan telgrafnamelere nazaran Avusturya hükümeti Bineldol Konferansı hakkında Rusya hükümeti canibinden tebliğ olunan notaya hala bir cevap vermemiş ise de bunun daha ziyade ta'lik olunmayıp birkaç gün içinde irsal edileceği amid olunmaktadır. Rus matbuatı hükümetin Asodol sağiresinin münafi'le gayri kaâbil te'lif olan Avusturya politikasına karşı bir meselin sarc-ı ta'yin .. kemal-i isti'cal ile taleb etmektedirler. Fakat Rus hükümeti Rus matbuatı tarafından edilen bu tavsiyelere ehemmiyet vermeyerek ihtiyat politikasına sebat ile devam etmektedir. Hükümet tarafından ta'kib olunan işbu ihtiyat politikasına rağmen Petersburg'ta Avusturya ile harb vuku'ı takdirinde Sırbistan ordusuna iltihak etmek üzere .. gönüllü kayd olunmaktadır. Kayd olunan gönüllü meyanında birkaç Rus rical-i askeriyesi bulunduğu gibi mecruhına muavenet-i tibbiyede bulunmak üzere birçok kadınlar dahi mevcuttur. Diğer taraftan ise Sırbistan'da cereyan eden harb hazırlıklarına da'ir Roma'da te'şir Dazbiyona gazetesi Bağdad'dan aldığı telgrafnamelere 'itafen .. tarafında iki yüz yirmi tobla yüz bin tob gelmesini (okunamadı) doksan vagonun Belgrad'a müvaselet ile gitti ve paçikadan dahi yirmi bin aded mavzer tüfengi getirildiği gibi daha otuz bin mavzer tüfengiyle Maksim destgahlarında taht-ı i'malatta bulunan iki yüz tob ve yüz bin kileye intizar edildiğini yazıyor. Satandar gazetesinin Petersburg'ta bulunan muhabiri ise, Rusya Harbiye Nezaretiyle Bahriye Nezareti'nin ordu ve sefa'in-i harbiyenin ahval-i haziresi hakkında (daima) ya suret-i mahremânede dokuz hafiye rapor verdikleri ve her gün mühimmat-ı harbiyeye hamil şemendifer katarları Avusturya hududuna sevk olunduğunu yazıyor.

Memalik-i sa'iredeki .. bi'l-hassa harb-i komitenin hukukını müdafaa etmek maksadıyla Moskova'da bir içtima' vaki olarak (Balkan Mes'eli) üzerine tetkikler irad edilmek istenilmiş ise de mücte'imler polisi tarafından dağıtılmış nutk-ı irad edilenler iskat edilmiştir.

Profesör (Tuğın Tervickovi) Bosna-Herseklilerin Avusturya jandarmaları tarafından daima tazyik altında bulundurulduklarını orada müneşir gazetelerin tatil-i teşriyatı için icyaz edildiklerini söylemiş ve bunları ne suretle müdafaa edeceğiz bir tabib kendi kendinin imdadına yetişemez demişti ba'de içtima' riyaset etmekte olan Şura-yı devlet a'zasından şimdi ve kısa

bir nutuk söylemiş ve: (Artık bizde de serbestçe beyan-ı fikr edilecek, söz söylenecek ve serbestçe içtima'lar yapılacak olan zaman-ı harbinin kıt'aen takrir ve te'sis tarihi pek uzak değildir.) Cümleleriyle nutkuna hitam vermiştir. Bunun üzerine polis müctem'aları dağıtmıştır.

Bulgaristan Havadisi

.. bulunan Prens Ferdinand ile mülakat etmek üzere oraya azimet etmiş olan re'is-i nazar Mösyö Melinof şehir-i mezkurdan Sofya'ya 'avdet etmiş ve müte'akiben bir meclis-i nazar akd edilerek neticede İstanbul'da müzakerat icrası ile meşgul olan .. ita edilmek üzere yeni bir takım ta'limatı hâmilan İstanbul'a bir memur-ı mütehassıs gönderilmiştir.

(Vaçerena Boşta) gazetesine göre Prens Ferdinand Subranya'daki nutuk-ı iftinahisinin cevabını almak için gelecek hafta tarafında Sofya'ya azimet edecektir.

Bulgaristan'da usul-ı muhakemat-ı ceza'iyeye ve hukukiye kanununun tenessük ve ıslahı ile iştigal etmek üzere bir he'yet-i mahsusa intihab ve teşkil edilerek kanun-ı mezburun bazı mevad-ı tebdil ve ıslah edilmiştir.

Cezal Savof Dersid şehrine azimet etmiştir. Şehir-i mezkurdan Paris'e ve Londra'ya gidecektir. Cezal'ın bu seyahatinin sebebi Türkiye ile cereyan eden müzakeratta Bulgaristan'a muavenet ve mes'eleye tavassut etme küzere Fransa ve İngiltere kabinelerini ikna' etmekten ibaret imiş.

Ayancaf'ın Sofya'ya gönderdiği son haberler üzerine in'ikad eden meclis-i nazar Türkiye'nin kaffe'i müda'iyat ve mütalibine karşı yalnız şemendifer hututı için hükümet-i Osmaniyye'ye yüz elli, yüz yirmi milyon frank i'ta edilmesine karar verilmiş Osmanlı hükümetinin mutalebat-ı sa'iresi düvel-i mu'azzama tarafından ta'yin ve takdir edilecekmış.

Londra'daki Balkan Komitesi re'isi Mösyö Bakson Bağdad'dan Sofya'ya muvaselet etmiştir. Muma ileyh orada birkaç gün kalarak bazı mu'teber Bulgar rical-i siyasiyyesi ile mülakat ve ba'de İstanbul'a azimet edecektir.

Bulgaristan'da şurada burada hükümet-i hazire aleyhinde nümayişler gözükmeye başladı. Bunlar arasında Meb'usan a'zasından Guspodin Sidurof ile Kalinof Verfekasi'nin hükümet-i hazireyi bütün icraatından tefyic eylemeleri üzerine Bulgaristan'ın çok kasabalarından, tebrik telgrafi almaları şayan-ı rikkat ve ehemmiyettir.

Türkiye-Bulgaristan İ'tilafı

Ruç Gazetesine göre şarkî Bulgaristan ve bir kesiminin şimdiye kadar asla i'ta edilmediği gibi hükümetinin arasında kıt'aen mevzu bahis bile olmadığı halde bu kere mesele-i mezkurenin Osmanlı Hey'eti mürhasası tarafından kemal-i şiddet-i vesiyyat ile ortaya sürülmesi keyfiyeti Bulgaristan'da muvcet-i hayret oluyormuş, mamafih Bulgar hükümeti, bu meseleden bahis ve bunun hükm-i mahkemesi tarafından rü'iyet ve hal edilmesine ruy-ı rıza gösterdiği cihetle bunun esasen kabul eylediği âşikardır.

Yine mezkur gazeteye nazaran el-haletü hazihi müzakere olunan yegane mesele şark demir yolları hututunun hakk-ı tasarrufunun iştirası meselesidir. Bulgar hükümeti, Türkiye’den hiç olmazsa demir yolları meselesine hatme vermek, bilahare hutut-ı mezkurenin işlenme imtiyazını daha dün heyet mukabilinde ele geçirebilmek niyetinde imiş.

Vecir Nayoşta’nın Tezviratı

(Vecir Nayoşta) Gazaetesinin son nüshalarından birinde Daskalof imzasıyla okuduğumuz bir makalede Bulgaristan-Türkiye müzakeratının günden güne ta’lik ve temdidi mahza-i devlet-i aliye tarafından bakit kazanılması ve bu zaman zarfında bütün asakirin teslih edilebilmesi için kasden yapılan desiseden ibaret olduğu pek şedid bir asân ile beyan oluyor. Daskalof serd ettiği bu beyanatı takviye etmek makdadıyla Anadolu vilayet-i Osmaniyyesindeki asakirin Rumiliye mütemadiyen emrar edildiğini ve aynı zamanda mikdar ki ıslaha ve mühimmatın da nakl ve irsal olunduğunu söylüyor. Hatta ittihad ve terakki cemiyeti merkez-i umumiyyesi tarafından vilayette bulunan umum-ı şa’bat-ı merâkezine muharebe masarafatına tekabül etmek üzere ahaliden i’anat-ı nakdiye cem olunması ve ve bila-tefrik cins ve mezheb bütün ahali-i osmaniyyeye gönüllü sıfatıyla süluk-ı askerîye dahil olmalarının tavsiye edilmesi hususuna o emr-i i’ta edilmiş olması gibi yalanları da söylemekten çekinmiyor. Gazete.. yalnız saçma sapan yalanlar söylemekten ve halktan izahını tedhiş ve tehyiç etmekten ibaret olmadığını zan eden (Veçer Napošte) gazetesinin bu muharriri bütün bu teslihat-ı mahalliyyeden Türkiye’nin Bulgaristan aleyhine ilan-ı harb etmek için kemal-i kerimi ile hazırlandığını istidlal ediyor.

Sonra Bulgaristan âmal-i sahperveranesinden mücces ile taht-ı sulhte bulunan efrad-ı ihtiyatiyyenin terhis edildiği halde güya Türkiye tarafından Bulgar hududunun ale’t-tevali asakir-i külliye ve mühimmat-ı harbiye ile tahkim edildiğini tekrar ederek şu sözleri ilave ediyor:

Bize ne yaptığımızı biliyor muyuz? Kurtların pençesine düşmeğe pek müsaade sisli bir havada dolaşan bir kaz gibi bu mesleksiz ve seseriyane tarikde ısrar edeceğiz? Bu gibi ahval içinde Liyamiçef’in İstanbul’da durması büyük bie akılsızlıktır.

Takib ettiği meselin daima tesziat ve tezvirattan ve muharrirlerinin meziyeti icat-ı agândan başka bir şey olmayan (Vecrane Puşte) gazetesi bu makalesinin daha aşağısında Türkiye le Bulgaristan meyanında icra edilen müzakeratın Türkiye tarafından müretteb yeni bir oyundan ibaret Bulgaristan’ı bu kadar aldatmak maksadına mübteni olduğunu söyledikten sonra sözüne şu suretle hitam veriyor:

Bulgaristan mademki istiklali mukabilinde para vermek arzusunda değildir. Libayiçef İstanbul’da hala ne bekliyor? Yoksa Anadolu’dan Bulgar hududuna son neferin gönderilmesine mi intizar eyliyor. Ve o zaman müzakeratın bu netice iktiran etmiş olduğunu ve fakat ve bu kâbdel karşumuzda mükemmel surette müselleh ve harbe müheyya bir Türkiye bulunduğunu haber vermeği istiyor?

İttihad ve Terakki

Biz(Vecernapušte) nam varakaya uzun bir cevap vermek niyetinde değiliz, çünkü matbuat-ı Osmaniyyenin kâffesinde hemen her gün bu gazeteye hitaben atılan bir sille-i tekzib görüyoruz. Yalnız şu iki üç noktayı izah edeceğiz:

Ol hükümet-i osmaniyye müzakeratı kasden temdid etmiyor. Zira müzakeratın zeminini teşkil eden meselede doğrudan doğruya alakadar olan biz isek de düvel-i muazzamanın da ‘uhud ve mukavelât-ı düveliyeye itibarıyla mesa’il-i hazırda iştirakleri bulunduğu gün gibi âşîkar iken bunda yalnız hükümet-i osmaniyye herkesin nâm ve hesabına hareket etmediğinden dolayı mü’ahazevânî su’i niyetle itham etmek ancak (Vecrenapušte) ‘nin gösterebileceği biraz zekadır.

saniyen- Hükümet-i osmaniyye kuva-yı harbiye hazırlıkları görüyorsa ve Vecrenapušte bunu neden Bulgaristan aleyhine bir hazırlık olarak telakki ediyor! Sahi arzu etmek asbab-ı harb cengi ihzar etmekle olur. Bizim memleketimizin bütün şa‘abet-i idaresi gibi ordusu da otuz iki senelik bir ihmal ile duçar-ı za‘af olmuşdu. Şimdilik onu tensik ve takviye ile iştigal eylediğimiz Veçernepušte’nin neden nazar-ı haditi celb ediyor?

Selasen- Osmanlı ittihad ve terakki cemiyeti her yere emirler göndererek ahaliyi gönüllü yazılmağa i‘ane vermeğe davet etmemiştir. Geçenlerde de bir münasebetle demiş idik ki emir ile gönüllü yazılacak emir ile iane verecek millet Osmanlı milleti değildir. Kırbacla sevk olunan asker-i Osmanlı askeri değildir, bunu alem biliyor tarih şahiddir, millet-i Osmaniyye askerliği, askerine i‘ane etmeği ve za‘if .. cümlesinden olarak bilir. Ve bunun için hiçbir emre bir ihtara intizar etmez. (Veçernapušte) Bunu pek ‘ala bilir. Fakat aksini söylemekle setr etmek istediği maksadını biz biliyoruz. Bu kadar kafi.

Neravisevset gazetesinin mutala‘atı

Bu gazete Bulgaristan ile Türkiye arasındaki mesa’il-i mu‘alikanın en güzel çare-i hali mine’l-düvel bir mü’temirin il‘akadıyla onun tarafından fasl ve tesviye edilmesinden ibaret olacağını te’mîn ediyor.

Ba‘de ihtilafatın böyle bir hükm mahkemesi tarafından bi’l-rü’iyye tesviye-i yezir olması keyfiyeti sulh ve müsalemet-i umumiye politikasını şiddetle iltizam ve ta’kib eden düvel-i muazzama tarafından dahi arzu edildiğinden öesail-i mezkurenin faslı için mine’d-düvel bir mü’temire en evvel müracaat edecek olan hükümetin düvel-i mezkurenin hüsn-i tevcihine mazhar olacağını beyan ve bu neden ma ada hükm-i mahkemelerinin tavassutunu vaki‘ olan hitaya-yı siyasiyyenin ref‘ ve ta‘mirine hizmet edecek bir vasıta- i mükemmele ‘add ediyor.Serd eylediği şu asbaba bina’en (Teravibe-musit) Gazetesi şu makalesine devam ederek siyasiyyetde daima .. olan fırsatlardan istifade etmek yolunun ta’kib edilmesi lüzumu izah ile Bulgar hükümetine mesail-i ma‘lukanın rü’iyyeti bir an evvel beyne’l-milel (sılık cümle) hatmesinde Bulgaristan istiklalini ilan eylediği günün ferdasında asakirini i‘man-ı teslih ve harbe ihzar ettikten sonra şu mes‘elelerin yedi gün zarfında tesviye edilmesini Türkiye’den taleb kabul etmiş olsa idi yalnız 30-40 milyon frank mukabilinde bir itilaf husule gelebilirdi.diyor ve Bulgaristan’ın bu fırsatı elden kaçırmış olmasından dolayı izhar-ı te’essüf ederek bu hususta pernes ve hey’et-i nazariye-i adem faaliyeti ile itham ediyor.

Türkiye-Bulgaristan Müzakeratı

(Dine-Venin) Gazetesi Osmanlı Kabinesi

Re'is-i Kamil Paşa'nın muharebenin en büyük hususu, ve Türkiye ile Bulgaristan arasındaki ihtilafatın suret-i dostane ve sanhperveranede fasl ve hallinin en büyük taraftarı olduğunu beyan ve bu beyanatını te'yid ve takviye içinde müşarü ileyh Kemal Paşa ile Bulgar mürhaslarından biri arasında cereyan etmiş olan muhavere esnasında paşa-yı müşarü ileyhin icraat-ı atıyyede bulunduklarını yazıyor:

En ma'kul en mantıki hareket hükümetin arasında mevcut olan ihtilafatın suret-i maslahanede hal ve tesviye edilmesi keyfiyetidir.

Muharebe bize ne ki menafi'-i te'min edebilir. Muharebeden sonra da yek-diğerimize bir dest ve fâk ve muhit uzatacak değil miyiz? O halde hem civar olamk hasebiyle birbirimize karşı bir dakika bile husumetkarane bir haekte bulunmamız gayrı ca'izdir. Ve esasen yazım, yahud sözün tarafınızdan hin-i muharebede işgal edilecek olan arazinin kıt'aen zabtı mümkün olmayacaktır. Çünkü düvel-i muazzamanın şimdiki Türkiye-Bulgaristan hududunun ika ve muhafazasını taleb edecekleri muhakkaktır.

Muhabirin bu gibi ahval ve şera'itle muharebe büsbütün sebebsiz ve muk'adesiz olmak olur.

Bulgar hükümeti Türkiye'ye olan düyununu i'ta ve tasfiye etmelidir. Çünkü birkaç gün zarfında Osmanlı meclis-i meb'usanı küşad edileceği cihetle bize aid olan şeyi alamadığımız takdirde efkar-ı umumiye karşısında mes'ul olacağız.

-Fakat biz, Bulgaristan'ın zaruret-i maliyesini şu suretle tezyid edecek olursak Bulgar milleti de bizi itham edecektir.

-Evet fakat buradaki mes'ele herkesçe musaddık olan Türkiye'nin mutâlebet-i muhakkasına ta'lik eder.

Hey'et-i nazar İstanbul'da cereyan eden müzakerat bir veya diğer suretle fazlizir olmasına dair ihbarat-ı kıt'aya varırdı amd eylemekte olduğu cihetle hey'et muma ileyha Sofya telgrafhamesinde içtima ederek Liyaçef tarafından İstanbul'dan bu babda malumat-ı tegrafiyye irsal edilmesine intizar etmişlerdir.

Laturki Gazetesine Sofya'dan vuku bulan işarete nazaran hilafegiran matbuatı hükümet-i Osmaniyye ile icra edilmekte olan müzakeratın .. kalmasıyla Bulgaristan'da bir buhran-ı nazarın garibü'l-vaki' olduğunu yazmışlardır.

Mösyö Layicfe hiçbir neticeye destur olamadığı takdir-i sevkiyeye avdet için emr almıştır. Şevn-i muhafil-i siyasiye hükümet-i Osmaniyyenin mutalebatını istikşar ile gayrı kabil as'af olduğunu iddaa ediyorlarmış

Sayfa 206

Birinci sene	İttihad ve Terakki	Sahife: 3
--------------	--------------------	-----------

(Okunamadı) nazari Mösyö Melyenof Prens Ferdinand'a müzakerat-ı cariyenin suret-i cereyanını ve ahval-i umumiyyesini hikaye etmişti. Müzakeratın netayici Bulgar hükümeti için te'min menafi' etmediği cihetle Mösyö Melyenof bütün kabinenin istifa ve idare-i umur hükümetten ferağat etmesi arzusunu prens beyan etmiş ise de prens bu fikri tezvic etmemiş ve Bulgar kabinesinin hariciye politikasına (silik) icra edeceğini söylemiştir.

Hükümete mensub mebuslar beyanında kabinenin mukavvat ve tebdili meselesi fevkalade bir su'i te'sir icra etmektedir. Bunlar bu meseleyi bir müddetten beri kabinesinin kariben sükut edeceğinden şiddetle bahs eden bir ifadaat edemiyorlar. Hala .. mensub i'tidalperver fırkasından biri, hükümdarın derece-i salahiyeti kıtaen temin edilmesi lüzumunun pek ziyade hid edildiğini beyan etmiştir. Hükümete mensub mebuslardan biri de:

Re'is-i hükümetten öekilirsek büyük bir nümayiş ile çekileceğiz ve umur-ı hükümete müdahale ca'iz olmadığını icab edene göstereceğiz. Demiştir.

Yunanistan Havadisı

Atina'da münteşir Makrib gazetesi nereden aldığını bir telgrafnameye nazaran şehir-i müzakerede devlet-i Osmaniyye konsolosuyla vali arasında Atina'daki vakadan dolayı yazıyor:

Narde ahalisinden biri makam-ı vilayete bi'l-muracaa vali tarafından mümzi bir .. istihsal edüb ve bize ettirmek için şehir-i mezkurun devlet-i Osmaniyye konsoloshanesi katibine müracaat ettikde katib muma ileyh valinin imzasını .. imza edecek yerde yırtub sokağa atmıştır. Vali müşarü ieyh imzasına vaki olan bu tahkirden dolayı konsolosu protesto ederek terzaya taleb etmiş ise de is'af edilmediğinden keyfiyeti dahiliye nezaretine telgrafla bildirmiş ve iktizasının ifasını taleb etmiştir.

Yunanistan Maliye Nezaretinde 1909 sene-i miladiyesi harbiye ile harbiye nezaretlerinin bütçeleri tanzim edilmiştir. Harbiye nezaretinin tahsisatı (18.967,36) derahimiye balığ olmaktadır. Mesarifat-ı muhtelif beyanında senevi askeriye memurlara dokuz yirmi beş bin derahimi tahsis edildiği bundan birkaç sene evvel te'sis eden müdafaa-i maliye askeri sandığından varidat-ı muntazama olmak üzere dört milyon beş yüz bin alınmış derahimi terk ve tahsis olunmuştur. Harbiye nezaretinin tahsisatı ise dokuz buçuk milyon frankda takrir etmiştir. Muhtelif mesarîf meyanında sefain-i harbiyyenin senede dokuz ay müddetle icrası mukarrer bulunan seyr-ü seferlerle bahriye manevralarına iki yüz bin ve bir ecnebi tensik-i me'murinin celbi için, kırk bin derahimi tahsisat mevcuttur.

Yunan ve ecnebi matbuasında devr ü deraz makalat ve mübahese zemin teşkil eden Yunanistan'dan biri de iki aydan berü Yunanistan'da tedavül eden ka'ime akçesinin adem-i kifayeti meselesidir. Yuna merakez muharebesine hükm-i ferman olan bu mecran-ı tekdidten dolayı bankalar ikrazatı tatil eylemiş ve bu suretle umur-ı ticariye seknedar olmak tehlikesine muraz kalmıştır. Mübahasat devrüdür. Sebeb olan bu mesele hakkında muhtasaran olsun, bazı malumat vermek müşkildir. Ba-husus Fransa iktisadı Yunan'dan Mösyö (Polporağar) tarafından yapılan iki makale mesele-i mezkurenin ehemmiyetini arttırmış (silik) matbuatının azar-ı ehemmiyeti taleb eylemiştir. Muma ileyh .. olanın mefkudiyetini bankaların (silik) mevcudelerini tavl-i müddet devam eden teşbisata hasr eylemelerine (silik) ediyor. Halbuki

iktisadı Yunanistan ceride: Mevkunesi buna cevaben mecranın sermaye .. değil, zaman-ı ahirde fevkalade bir terakkiye mazhar olan umur-ı ticariye ile mütenasib miktarda kaime mevcud olmadığından inbaat ettiğini ve meselenin hal ve tesviyesi zımında kaime akçesinin tezbidiyle tedavül-i mecburiyetinin tavsiye-i lazım geleceğini yazıyor. İşte hal-i hazırda hükümeti işgal eden mesele-i mühime budur. Ve bu babda meclis-i mebusanda menafişat cereyan edeceği gibi fırka-i muhalefe bu meseleyi vesile-i ittihaz ederek mevkı'-i iktidarda bulunan fırka aleyhine de şiddetli itirazatta bulunacaktır.

Yunanistan Harbiye-i Nazariyye 1909 senesi bütçesini muhasebat-ı umumiye dairesine tevdi' eylemiştir.

Bütçede 3,500, 000 derahimi ihtiyat sandığına, (925000) askeri memurlarınai (226500) haritaların tersimine, (15000) İndihat mektebi ameliyesine ve münbakiyyesi mesarısı gayrı mahsuzaya karşuluk olmak üzere (18,967,360) derahimi gösterilmiştir.

İstanbul

İstanbul gazetelerinden:

Mebusan dairesinin taksimat ve takribat ve tefrişat haziresini görmek üzere adliye-i nazari paşa ve şehir emini beg efendi daire-i mezkureye azimet etmişlerdir.

-Mebusan dairesi için lüzum görülecek me'murin ve keşiyenin intihab ve tayini zımında dahiliye müsteşarı beg efendinin riyastinde teşrifatı divan-ı humayun Behçet Beg efendi ile zevat-ı saireden mürekkeb bir kevmiyyetin teşkil-i mukarrer bulunmuştur.

-Meclis-i ayan ve mebusan daireleri müştemilatından bulunan encümenlerle riyaset odalarına reklam için iktiza eden halı ve kilim ve soba ve yazı takımlarının ve sofalar ile koridor ve tertibatları takrisi muktezi hasır müştemillerin ve levazım-ı sairenin bi'l-münakasa mübayaasına bed'en ve mübaşeret olunmuştur.

-Beşiktaş vakasından dolayı müthem bulunanlardan Şireli Ahmed ve Hafız Abdülkadirin daire-i istintakça üstü-cevabları icra edilmiş tutulamayan Resul Hoca ile Hacı Ahmedin hemen bildirilerek isticvab edilmek üzere gönderilmesi için mezkuresi ve bu babda on dört şahidin istima'ı zımında celbnameleri yazılmıştır.

-Medhet Paşa damadı cemiyet-i rusumiyye azasından Refik Beg'in Selanik'te Kelmirye caddesinde mutasarrıf olduğunu on bir kûşür lira kıymetindeki arsası cebr-i zor ile ve kendisini cemiyet-i fesadiyye azasından (!) olmaküzere habs ve tağrib ettireceğini beyan ederek ahz ve kabz ettiğinden dolayı ferna-yı sabıkadan Faik Beg hakkında Begoğlu med'ı- umumiliğne müracaat ile istirdad ve cebr-i zor davası ikame edilmiş ve Begoğlu Müstentağlığı canibinden Faik Beg hakkında tahkikata mübaşeret olunmuştur. Faik Beg hakkında şimdiye kadar vuku bulan mü'ayatin kaffesinde adliyece tebliğat icrası için kendisi bulunamamıştır. Tahkikata nazaran Faik Beg Pendik'te merhum damad Mahmud Paşa'nın köşkünde imiş.

Vilayet

Samsun'da:

.. mallarına karşı ilan-ı neferattan evvel yapılan bir mukavele-name ve canice Yunan vapuruyla vürud ederek sehven .. çıkarılan iki vagon şeker sahibleri gayret-i vataniye-i veferat cemiyetleriyle ma'kus bulunan bu halden me'yusen şekerleri iade etmek istemişler ise de zarardan bekayaları için sermayesini kendilerine tefrik hasılatı maarif-i mahalliye'ye terk etmişlerdir.

-Edirne askeriye kolunun resm-i küşadı 31 Teşrin-i evvelde mutantan ve mükemmel bir surette icra edilmiştir. Resm-i küşada üçüncü nişancı toblarıyla istihkam (silik) iki ve hafız sure alayından yaya iki takım ve onuncu alayı bandosu hazır bulunmuştur.

Yevm-i mezkurede vali-i vilayet ile Kumandan paşa ve sınıf-ı muhtelif ve ümera ve zabitan-ı askeriyesinden ve eşrafından birçok zevat hazır oldukları halde merasim-i muatad ile resm-i küşad ilan edilmiştir. Gayet latif bir mevkide inşa edilmiş muhtensim bir bina olan kulübün kebir kapusu balasına rekz edilen direk üzerine ilk defa olarak Osmanlı bayrağı keşide edilmiş ve hazâr tarafından bu azametlü sancak selamlanmıştır.

Alay müftisi efendi tarafından bir dua kıra'it edilmekte olduğu esnada fakirane tasrik edilmek üzere bir kurban kesilmiştir.

İrad olunan muhtelif nutklardan sonra vali paşa hazretleri kulüb mü'esseselerini tebrik vefekkitlerini temin etmiş ve müteakiben askeri bir resm-i geçid icra ettirilmiştir.

Ba'de kulüb tarafından vilayet ve cihet-i askeriye erkan-ı kiramına bir konser verildiği gibi bütün asker ve müctemi' ahaliye de birer külah şeker ve limonata i'ta ve fukaraya tevzi' olunmuştur.

Muktesibat

Yeni fikir, refikimizde münderic olub bir kısmını devn-i nakl ettiğimiz devr-i istibdad hatıralarından:

Erzurum'da Abdülvehhab Paşa devri

Geçen 1323 senesi Eylülü evasıtında idi ki her taraf muhib-i cibal müteselsele ile muhat olan Erzurum'un o karlı buzlu memleketin afakını yavaş yavaş ber-sahab hüznü engiz istila ediyor, şevahak cibalinden ejderler sehaçeme hazırlanıyordu. 32 sene imtidad eden devr-i meş'um istibdadın kabus-ı elemi'ni tar u mar ederek o zamet-i 'amika içinde bir şem'a harit yakan gayr-ı kabil tahrib'ad edilen o kal'a-i eminin i'tisafın bir hamle-i şiranede hakk ile yeksan olacağını dilaveran-ı ahrara bi'l-ticariyye gösteren Erzurum ahrarının kahr u tedmiri ve evsaha-i vasi' mazlum içerisinde şaşa-rız i'tila olan nur-ı mukaddes-i haritin ittifa ve ihası bir memur-ı müstebidin şimşir celadanesine tevdi' olunmuş- devr-i sabık ta'biriyle- İktidar ve rü'yyetine havale edilmişti.

Ah! O heykel-i mühib istibdad, nice mazlumların hun-ı ma'sumuyla re'nkdar olan o taraftar zalim seleflerinin ihzar ettiği mel'unet-i devlani tedvir edecek .. siyasetgahı ikinci kербela hadisesine çevirecekti.

Artık memleket sönmüş bir müddetçik Bukarani dağları tenvir eden nur-ı melai harit zevale yüz tutmuştur.

Teşrin-isani ibtidalarında idi Bina-i istibdadın temel taşına ilk dinamiti vaz' eden Erzurumlular Abdülvehhab Paşa'nın hazırladığı girdab-ı felakete birer birer kapılıyor, hukuk-ı millet celladının yed-zalimine düşenlerin adedi her gün her saat çoğalıyordu. İki sene deniz kuvvetini gösteremeyen istibdad, daha doğrusu o istibdadın Vehab Paşa gibi hun-huvar timsahları birer afet ha-nümansuz kesilmişlerdi her biri bir aç kaplan gibi bi-çare ahaliyi tedhiş ve tehvif ediyordu. Doldu.. .. adem-i abad-ı fenaya müntehi olan o zalimhane-i vahşet doldu... bir müddet tek başına tazimlerin, i'taların alay alay sevk ettikleri polislerle jandarmalara kuvve-i müselhaya mukabele eden o Osmanlılar desiselerle birer birer oraya itildi. Harit-i Osmaniyye namına ilk kan döken o meziyetli 'ali insanlar zincir-i bend esaret oldular. Muhabere muhavere kesildi. Ne bizden onlara bir dest-i muavenet uzanabildi. Ne de onlardan bize bir sada şikayet yetişmesi mümkün idi. Memleketin her tarafından figanlar işitiliyor, Hangi çehreye bakılıyorsa gözlerin ıslak olduğu müşahede ediliyordu.. Koskoca Erzurum matem-i istila etmişti.

Hapishanenin o darü'l-azabın her akşam etrafını sengiztaz gibi babasız kalmış yetimler evladsız kalmış valideler zevcesiz kalmış genç kadınlar ihata ediyorlardı. O bina-yı müdhişin etrafında bir matem teşkil olunuyordu. Çekreler parçalarcasına çıkan feryadlar o müthiş duvarlara çarpıyor, onların aksi erbab-ı humayunun kalblerinden kanlar akıyordu. O bi-çarelerin çektikleri zulümden dolayı ağlamalarına bile müsaade etmiyordu. O vaveyla kendisine karşı müthiş bir protesto teşkil etmedi? Hapishane kapılarına toplanan (silik) tüfengin dipçikleriyle polis kırbaçlarıyla dağıtıyordu.

(silik) vatandaşlarım! .. bir kerecik şu zalimhaneden içeriye atf ediniz. Fakat şimdiden böyleyim ki .. toblamanız lazım gelir çünkü göreceksiniz manzara pek müthiştir:

Ne ceremesiz bir zandan zemini taş sağında bir iki kilo is hasıl eder teneke lamba asılı bir kilime bürünmüş bir bi çare politika mahbusu müdafî-i hukuk-ı millet iken, mücrim temiyeye edilen bu zatın ellerine kelepçe geçirilmiş tabanları bıçakla boydan boya yarılmış bunlar kafi değilmiş gibi bir de demir soba ile şiddetle darb edilmiştir. Bakınız: Baygın, bi-hoş bakıyor. Ara sıra Allah aşkına bana bir yudum su ! diye tezlimkarane niyaz ediyor. Fakat heyhat! Etrafındaki zindancılar insanları insanlıktan nefret ettiren melunlar, hala girmedi mi? Tehdidiyle de iktifa etmiyorlar. Namusa her şeyden mukaddes olan namusa bile taarruz ediyorlardı.. Sonra bu bi-çareye bütün meydanlar dolaştırılıyor her birine muvasseletinde buranın dar ağacında yer kalmamış ötekine götürelim, deniliyor, adamcağız madeten ma'nen öldürülüyordu. Mahbusiyyenin habsi bu zulm makinesinden geçirildi, Kızgın şişler demir sobalar altında soğuk mahzenlerde terk-i hayat edüb gidenler pek çok ay zalimlerin elinde can şehadet-nuş eden kahraman!

Git... Kanlı gömlekle huzur-ı bariye çık...Gördüğün çektiğin zulmü söyle çık ki taleb et...

Se'ven-i Harbiyye

Çin İmparatoru cedidi

Çin imparatoriçesinin vefat ettiğini evvelki nüshamızda yazmıştık. Yerine Maçin imparatorluğuna Prens Çu'nın mahdumu (Puyi) geçti. Müşarü ileyhin sağiresini dolayısıyla pederi vekalet-i idare-i umur edecektir.

İmparatoriçenin vefatı akabinde (Pekin) de tedabir-i inzibatiyyeye tevessül edilmiştir. Çünkü, ahalinin isyanından ve hareket bağyenesinden korkuluyordu.

Prens Çu'nun vekaletе geçmesi hüsn-i telakki olunuyor, zira müşarü ileyhe serbesti-i efkar taraftarıdır. Ahalinin taleb eylediği amel-i ıslahatın bütün zaman vekaleti esnasında mevkı'-i tatbiki vaz' edileceği muhakkak add ediliyor. Prens Çu'nun münevverü'l-efkarıdır.

Bu kerelerin hareket 'asiyanesi ve Pekin'deki Almanya sefirinin katli üzerine murahhas olarak Avrupa'ya gelmiş ve Çin imparatoru namına Almanya imparatoruna arz-ı te'essüf etmişti. Bu seyahati esnasında Avrupa'dan fikren birçok istifadeler etmiştir. Aile-i imparatoru aleyhine vuku' bulacak bir isyanın hüsn-i neticeye girmesi gayrı kabildir.

Asayiş-i memleketin temini ile Türkiye'nin teshil tesri'i zımında Prens Çu'nın etrafına serbesti-i efkar taraftarı toplaması ve onların mutalibini dinlemesi lazımdır.

Almanya İmparatoru'nun Mevki'i

Almanya İmparatoru tarafından Fransa ile İngiltere arasında bir berudet husule getirmek fikriyle İngiltere siyasiyyesinden bir zata vuku bulan ve (Deili Telgraf) gazetesıyla te'sir edilen ifadat üzerine re'is-i nazar Prens Pavlov2un (Rahşatağ) da imparatorun mesleğini te'kid ettiğini ve siyasiyyet-i hariciyeye karışmağa devam ettiği takdirde bar-i idareye tahammül edemeyeceğini söylediğini evvelce yazmıştık. Bu tenkidât ve beyanatı bir netice-i faaliyete rabt etmek üzere Prens Pavlov, imparatorun te'minat istiyor. Ve o te'minatı vermedikçe mevki-i iktidardan çekileceğini der-i beyan ediyor.

İmparator bu te'minatı vermeğe amade olduğundan bunları hey'et-i hazar önünde ifa etmek üzere Prens Pavlov el-haletü hazihi imparatorun bulunduğu (Kiel) şehrine gideceği evrak-ı havadisın mutalaasından .. olmuştur.

Fakat acaba bu te'minatı bir kefalet-i kaviye tarzında izah etmek nasıl mümkün olacak? Ağlab-ı ihtimale nazaran imparatorun te'minat vakası, .. resmi gazetesi olan (Noreviçe) ceridesinde neşr ettireceği gibi bi'z-zat Prens Pavlov dahi (Rayihşetağ) meclisinde resmen ilan edecektir. Halbuki, bu vesa'it-i te'miniyyenin efkar-ı umumiyeyi teskin edeceği şüphelidir. Andapandanis Belz gazetesi bunun yegane çaresi hey'et-i vükelanın meclis-i mebusana karşı mes'ul olmaları olacağını yazıyor.

Böyle olmazsa Almanya'nın şimdiye kadar dahilen ve haricen duçar olduğu mağlubiyet-i siyasiyyeye her vakit meydan verilecektir.

Almanya'nın on seneden beri takib eylediği meselin siyasi pek tehlikelidir. El-cezire Konferansına gitmek için pek müşkilat gösterdi. Son günlerde de Fransa'nın her türlü efkar ve hissiyat i'tilafkaranasına rağmen Kazablanka hadisesi üzerine en ma'kul vasıta-i tesviye olan hükm usulünü kabul etmek istemedi.

Eğer imparator şahsi bir siyaset takib etmeyib de idare-i umur-ı hariciye-i efkara terk ederse tabi‘ bu gibi yolsuzluklara mahal verilmez.

Cezayir Begi’nin Kızı

Mısır gazetelerinde okunduğuna nazaran son Cezayir Begi Hüseyin Paşa’nın kızı Emine Hanım geçenlerde Kahire’de vefat etmiştir.

Cezayir’e Fransızlar geldiği zaman Hüseyin Paşa evvela(Livorin) ve oradan Tayuli ve İskenderiye’ye gitmiş gitmiş idi. Kerimesi Emine Hanım İskenderiyye’de (Timur) ailesinden bir zat ile izdivac ederek elli sene mütenadiyen İskenderiyye’de ikamet etmiş. Ba’dehu Kahire’ye gelmiş idi.

Emine Hanım yüz yaşını mütecaviz olduğu halde son günlerine kadar hafızası tamamıyla yerinde idi. Cezayir’in Fransızlar tarafından işgalini tahattur etmekte olduğu gibi 1816 senesinde Lord Eksemot tarafından bombardıman edildiğini dahi biliyordu.

İ‘lanat

Halid ve Hüseyin Faik

Birçok senelerden berü mallarımızın zerafet ve metanetiyle emniyet-i umumiyyeyi celbe muvaffak olduğumuzdan bu kere dahi İngiliz, Amerika, Fransa ve Almanya’nın en meşhur mu’tena fabrikalarının gayet nefis ve metin her türlü erkanzene ve çocuklara aid eşyası rekabet kabul etmeyecek bir fiat ile satılmaktadır.

Mağazamızda asla usturba mal olmadığını ilan ederiz. 10-7

—

Karaca abad icra memurluğundan:

Üç yüz yirmi dört senesi a’sar mültezimi Fistanlı Küçük Süleyman Ağa’nın Karacaabad duyunu umumiye idaresine medyun bulunduğuna i’sar taksitini te’diye etmemiş olduğundan merkumun Fiştan Nahiyesinde bir bab hanesi taht-ı hacze ve on beş gün sonra mevkı-i müzayedeye çıkarılacağından talib olanların Karacaabad icra dairesiyle münadisi Hüseyin Ağa’ya müracaat etmeleri ilan olunur.

Müdür Mes’ulü Mehmet Tal’at

JPG 52

SAYFA 207

Birinci sene numro: 52 29 Şevval 1326	Pazartesi	10 Teşrin-i evveSani 1324 23 Teşrin-i Sâni 1908
Abone şerâ’iti Selanik şehri için abone kayd idilmez.		İ‘lânat ta‘rifesi Birinci sahifede satırı 10 guruş.

Memâlik-i Osmâniye için seneliği 140 guruş. Memâlik-i Osmâniye için altı aylığı 80 guruş. Memâlik-i ecnebiyye için seneliği 40 frank. Memâlik-i ecnebiyye için altı aylığı 22 frank. Cem'iyetin mekasidına ve milletin menafî'ına hâdim her türlü asâr kabul olunur. Neşr olunmayan asâr i'âde idilmez.	İttihâd ve Terakkî İttihâd Kuvvetdir	İkinci “ “ 5 “ Üçüncü “ “ 3 “ Dördüncü ticaret ilanâtının satırı 30 paredir İskonto ve sâ'ir şerâ'it için ayrıca ta'rife mevcuddur. Mahall-i idâresi : Selanik'de Hürriyet Meydanı dâ'ire-i mahsusadır. Gazeteye müte'allik her türlü hususat için idâre me'murluğuna müraca'at olunur.
Nüshası 10 paredir.	Osmanlı İttihad ve Terakki Cem'iyetinin Vasıta-i neşr efkârı olub Cumadan ma'dâ her gün neşr olunur siyasi, içtimâ'i, edebi ve fenni Osmanlı gazetesidir.	Nüshası 10 paredir.

Siyaset

İran ahvali fena gidiyor

Ahrar-ı İran'ın .. karşı senede Mehmed Ali Şahin Ta'nid Mahallesi İran'ı baştan başa mateme bürüyor, kana buluyor. Pazartesi günkü nüshamızla ulema-yı İran'dan alub neşr ettiğimiz telgrafname ile muhtelif ajans telgrafları İran'da ahval-i umumiyenin pek fena gittiğini gösteriyor. Ne hükümet, ne mât ve zayıf mütegabelelerini yaymıyor. Hele hükümet, haval-i şimaliyyede Azerbaycan Kıt'asında, ahrar ile uğraştı onların harekât ve tanparuraneleri bu uğurda çalıştığı esnada, havalie-i cenubda idareden, hükümetten iner kalmadı hedestane mâl-ı hel eden kervanları ahali sevmiyor, yolcuları yok ediyor. Zaten İran'da velayatın timarı ve zeamet emvalleri misallü, muayyen bir harac-ı senevi mukabilinde zadkâne müteveyyiz olunmak mu'tad olunduğu, ve bu usul-i kaim idarenin emniyet-i huş olacak bir mahiyette olmadı düşünülürse hali hazırda hükümeteşizlik inşasında, herkes hükümetten uzak olan (Şiraz) havalisinin tehlike-i memmat ve serfine maruz kalması kolayca .. şöyle bilir ahveldendir.

Ve sait-i tehliyeden anar yok, en büyük caddeler tamamen kapalıdır. Cenubdan ithalatla bulunamayan Tahran havalisi ticaretten, ziraatten, hasılı ara küçük bir faaliyetten kananehuş

etmiyor, ve şah meşrutiyeti asla etmeyüb, meclis-i mebusanı açmamak hususunda ısrar ettikçe, Ahrar-ı İran, birer birer topa tüfeğe göğüs geriyor.

Altı ay devam eden bu cidal-i harbiyyet ve istibdad birçok fedakaranın mahfını intac eyledi. Zindanlar, zümre-i Ahrar ile dolmuştur. İran'da sahib-i zak ve hırfan ne varsa, ellerinde ayaklarında zincirler olduğu halde zulumet-i habste tenvir ü tane düşünmekten hali kalmıyor. Ne çare ki istibdad bu şiddet fedakarı konuşurdu Aranıyordı: İstibdad-ı İran kaçta bu fedakarlık derece-i çetef buluyor.

Kanun.. böyledir. cev'ı harinle susamış olanlar, hun-ı şehadetle tekin-i ateş edemezler. Onlara harbiyyet, adalet lazım bunlar birer münsi' feyyazdır ki, bir sebilhar ve huruşan dem bir kendüyü telyin edemezken, o cenubtan akan bir tasamla koca bir malak müs'irde bi'tar eder. Şah-ı muzaferüddin merhum kable'l-vefat mültede görmek istediği saadetin, ferzinde huziz ve melrurinin cennet-i istibdadıyla münkalib-i salet ve memat-ı ulviyesini göremeyecekti!

Beş aydan beri Mehmed Ali Şah usul-i meşrutiyeti muhafaza edeceğine alenen kısm-i billah ettiği, sefir-i ecnebiyeye o yolda meva'id-i resmiyyede bulunduğu halde ne yeminini yerine getiriyor, ne de va'dini tutuyor, ve bunu yaymadıktan başka evlad-ı vatani toba tutmak cinayetini irtikab ediyor. Kaç kereler ahrarın en ziyade müctemi' ve faal bulunduğu Azerbaycan havalisinde bir çok şehirleri yaktı Tebriz'i ikinci defadır topa tutuyor. Reis el-ahrar Starhan, bir aralık ihraz-ı zafer etmiş iken, Şahin kuva-yı firesi karşısında müdmahil olduğunu istihbar ediyoruz. Şahin kuvvet ve fatın-ı kifayet etmiyormuş ki, bir de Rus Miralayı Liyakof'un ve haşet-i cinayetkaranesi, ahrarın yer yüzünden kaldırılmasına mesarruf oluyor.

İş yalnız nüşuşat-ı dahiliye ile kalsaydı, eğerkeç Şahin tebdil-i fikr etmesi, yahud ahrarın ihraz-ı galeyan ile iade-i isabete imkan husul-ı ümid olunabilirdi.

Ne çare ki, asayişin en ziyade münhatil olduğu, cengaverlerin en ziyade uğraştığı havali Azerbaycan Kıt'ası teşkil ediyor ki, kıt'a-i mezkure Rusya ile hem hududdır. Bu cihetten Rusya müdahale etmek, askeriyle Azerbaycan Kıt'ası'nı işgal eylemek hevesine düşebilir. Çünkü, ihtilal saraydır. Birçok fedakarlık iftiham ederek şimalde yaptırdığı ateş ihtilalin, cenubda alevlenmesine bi'l-tab' mesaj göstermez. En ziyade istirahat muhtac olduğu, muharebe-i haber neticesinde duçar olduğu hasaratı ta'mire çalıştığı esnada bir ihtilale değil, en ufak bir iğtişane mahal veremez.

Diğer taraftan Ruslar, Azerbaycan ahalisiyle münasebet-i ticariyyede bulunurlar. İhtilal ile ticaret-i memlûküne, fa'alıyet-i ehliyye indirilen darbe-i münharib Rusya'ya .. bir nihayet

vermek için bir hak değilse de, bir nihai tevliid eder hatta huhuk-ı dul bu gibi ahvalde bir müdahale-i ecnebiyenin vuku'ını, muvakkat olsa bile, nazar-ı bi'arın ile görür. Çünkü milletler bugün enva'ı münasebet ile yek diğerine merbuttur. Birinde husule kalan en ufak bir intiza-ı mütezelik, diğerine de te'sir etmekten hali kalamaz.

Mukabene-i derke, Rusya'nın Azerbaycan hududunu tecavüz ettiği haftada mükerrer telgraflar tebliğ olundu İstanbul'da Sabahaddin Beg'in riyaset-i tahtilde bu tecavüze karşı i'tiraz etmek üzere tertib edilen içtima' ile Osmanlı İttihad ve Terakki cemiyeti keşide olunan, geçen günki nüshamızda mündec bulunan tegratname bu haber mütebariz-i hakikate müsted olduğunu isbat ediyor.

Bu tecavüz şimdiye kadar vuku bulmamış olsa bile, Rusya'nın kendiliğinden değilse de, Şahin talebi üzerine böyle bir harekette bulunacağını imâ ediyor.

Hususıyla ki, meydanda Tebriz me'murin ve ahali-i ecnabiyesine taarruz edildiği hakkında bir bahane de var. Harit ve adalet taleb eden bir milletin saika-i taassubla bu gibi taarruzatda bulunacağına kat'en i'timad edemeyiz. Bunlar, hareket-i i'tisafkazanesini örtmek isteyen, kuvvete muhtac olan bir müstebedin netice-i taski'atından başka bir şey değildir.

Bu bahane ile bir devlet-i ecnebiyenin hudud-ı vatanı tecavüz etmesine müsamağ göstermek, tarab-ı mu'azara-i vatanı işgal-i askerisi alana bırakmak, ihanet, haber-i ihanetin bu derecesi de olamaz, cennet, sırf cennettir. Akıl başta bu gibi bir halden teferrat eder. Bütün bunlar niçün yapılıyor? Bir kısım olan vatanın, millete hak ve adalet müthiş olunmasını istediği için değil mi? Bu âmal ve mutâlebe karşı billah isti'mal etmek olur mu ? ve cidan-ı umumi, beşer, bu mahkeme-i Kübra-yı hakikat, bu hallere la'net eder.

Rusya'nın, menafî ne derecede olursa olsun, şimdilik böyle bir harekette bulunacağına akıl erdiremiyoruz. Çünkü, onun bütün faaliyet-i siyasiyesi ve maddiyesini istihlal edecek deha mühim-i mesa'il-i hayatiyesi var. Şark mes'elesi olan bütün Rafet ve tehlikesiyle muallikde bulunuyor. Hani yegane çare-i tesviye olan konfor insan mübadi-i tezkiratı hakkında henüz sahih bir haberde yok. Bunu bırakub da, Azerbaycan hududunu tecavüze kalkışmaya bir mana ve yerimiz, ve şimdilik bu haberi kayd-ı ihtiyatla telafi etmek mecburiyetindeyiz. Hususıyla ki, bir tarikden İngiltere ile akd ettiği bir muahhidname ilcâsıyla İngiltere Hükümeti'nin rıza-yı sarihi oldukça nüfuzunun cereyan ettiği lisaf-ı şimalde İran'ın tamamiyet-i mülkiyesini ihlal edecek hiçbir harekette bulunamaz.

İngiltere ise bu aralık, böyle haktekin bir muvaffakında bulunamaz. Bir hükümet-i İslamiyenin hukuk-ı sarihasına, zulümdide bir milletin mutalebe-i meşru'ıyyesine bir darbe indirmeğe müsaade edemez. Bu babda bize kanaat nehiş eden şeyde İngiltere ve Rusya'nın Tahran'daki seferâası tarafından meclis-i mebusanın küşadı hakkında şa'se mesar iltifat ve ifadatde bulundukları haberidir. Şimdiye kadar ani harekette bulundukları gibi ahvalin ve havat-ı peyda ettiği şu son günlerde dahi bu ifadat ve asayaha bir denk elzem ve icbar dediler. Şahın etrafını işgal eden ricsl müsbed olmasa ihmal ki, İngiltere ve Rusya hükümetleri (Okunadı yazı silik) müracaat-ı 'iddeden bir numera-i nafia hasıl olurdu. Halbuki, müstebdeden temin-i mütefe'at eden o zümre-i kalile-i mu'tefin şah ile beraber bu babda bir mukavemet cinayetkaranede bulunuyorlar. Hani son tebliğatin vuku bulduğunun ertesi günü altı altı tobla mücehhiz bir fırkanın Tebriz'i muhasara için gönderildiği haber veriliyor. Eğer bu havadis sahih ise, neticesi vahim, pek vahim görüyoruz. Bu zamana kadar muhafaza-i metanete mecbur kalan Rusya, asbab-ı ma'ruzamıza rağmen, bulunduğu kisveten bir tarafı bırakarak tecavüzata başlayabilir. Garibtir ki, Rus ahalisi İran ahrarına karşı bir merhamet besliyor. Matbuatı şah aleyhinde istimal-i lisan ettiği gibi, meclis-i meb'usanın küşadı lehinde idare-i mukal etmekten çekinmiyorlar. Biçare Rus ahalisinin tecrübe-i hun aldılar, ahlak-ı siyasilerinde ne büyük bir tebdil husule getirmiş! Bu fecayian hiçbir hakka makrun olmadığını, hükümetin İran ahvaline karşı ittihaz edeceği meseleyi bilmedikleri halde, söylemekten, bağırmaktan geri durmuyorlar. Hak, şahın, icraat cinayetkaranesine alet olan Rus Miralayı Liyako'nun hareket ve it'asını tenbih, ve geri çağırılmasını masaran taleb ediyorlar. (Nüviyye-i Veraye) gazetesi Azerbaycan valisi sitahane-i hitab ettiği bir makalede, Tebriz'in yeniden topa tutulmasını men' etmesini talep ediyor. Sitahane mensuru'l-efkar bir zat olduğu cihetle, fecayi'-i sâyikanın tekrarına meydan vermeyeceği ümid olunur.

Tebriz önünde şahın konakları bulunduğu, birlikte getirdikleri tobların ağızları celadane bir vaziyette şehre doğru tevce ettiği halde mücahidin harib-i istihsal hakk-ı hüsn-i ulviyyesinin müthiş eylediği kuvvetle mukabeleye amade bulunuyorlar.

Tahran'da bile müctehid Seyyid Ali'nin riyaseti tehşide, konakların memali'atına rağmen üç bin kişilik bir müyetenig akd eyleyerek, usul-i meşrutiyete sadakat eyleyeceğine yemin verildi. Müyetenigin hitamında da maksat içtimalarını mübeyyen bir muhtıra tanzim ederek sefira-yı ihtiyaya takdim ettiler. Ahrarın bu derece-i fevkü'l-iade-i fedakarlari pek güzel bir alamettir. ümid ederiz ki, artık şah bu Ahrar-ı millet karşısında hakikat-i halimize muktedir olur da meclis-i mebusanın küşadını emr eder, milletin döğmekte olduğu mateme bir nihayet verir.

O refet yalnız memleketi, milleti tahliye değil, bilgide alim-i müzeyyene bir misal ulvi gösteriyordu, hatalarını örttüler.

Dahili Telgrafları

Trabzon:

Trabzon merkez sancağı muavinliğine müfti bade hatibzade Emin ve Saraczade Ali Naki, Eyübzade Azat, Hazinesarazade Mahmud, Nakıbü'l-eşraf kaim-i makamı İmadeddin ve Alizade Hacı Osman ve Maevi Kulbadı efendilerin intihab oldukları birkaç güne kadr-ı azimet edecekleri ma'ruzdur.

Trabzon:

Gümüşhane Sancağı muavinliğine Kadir Begzade İbrahim Latazyane ve Masarlızade Hayri efendinin intihab olundukları maruzdur.

Kadas:

Muavinlerimizin Pürt Said tarikiyle dersaadette müteveccihen hareket ettikleri maruzdur.

Preveze:

İntihabat neticesinde mekteb-i sultani müdürü Azmi Beg'in bir ra'ye mukabil on dokuz re'y ile muavini intihab eylediği maruzdur.

Müse'evvin-i Dahiliyye

İkinci fırkada icraat

İkinci fırka kumandanı Şevket Paşa'nın azliyle birine Ferik Cevad Paşa'nın tayini mukaddema-i icra-yı ati teşkil eylemiştir. Fırkanın beşinci ve altıncı yedinci İlkanaya alayı miralaylıklarına yek beden hilal, Naci Osman Nuri ve Ali begler tayin olunmuşlardır. Bunlardan yıldız-ı muvakkane bulunan altıncı alaya Hacı Beg'in resmi tayini üç gün evvel-karlı ve sisli bir havada icra edilmişti.

Otuz seneden beri silah başına borusu çalınmayan bu mıntıkada böyle bir günde askerin silah başına celb edilmesi ve bunların kemal-i nihaliğe bu emir askeriye-i icraya şitayan olması mehabetini bir manzara husule getirmiştir. Bir taraftan kar yağmakta olduğu halde emri harfiyen icra etmek, itaat göstermek için bir mana tasvir etmeyen ve vatan uğrunda feda-yı

cana her dakika hazır bulunması lazım gelen asker saf-ı yese-i ihtiram olmuş, fırka kumandanı tarafından vatanperverane bir natak ibrad olunarak sancağın, şeref ve kudsiyyeti tebcil edilerek miralay ki teslim edilmiş, bu sorunla icra olunan resm-i hazır bulunanlar üzerinde fevkü'l-ade bir tesir husule getirmiş, mehabet-i askeriyei göstermiştir.

Aynı surette taş kışlada ve bin oğul itfaiye kışlasında da merasim hususa icra olunmuştur.

Yine bildiğimiz mukaide bulunan beşinci alayda bu suretle merasim icra olunub asker bu vesile ile de sancağın şerefini ve vatan-ı mukaddesin ırz-u namusunu kanlarının son damlasına kadar işar ederek muhafaza edeceklerini 'ahd etmişlerdir.

İkinci fırkaya muktedir kaim-i makamların ve ketih

SAYFA 208

Birinci sene	İttihad ve Terakki	
--------------	--------------------	--

Yenilişlerin aslında icra olunmak üzeredir. İkinci fırkadaki şu icraat şimdiye kadar fırka hakkında sui zan mevcud olduğunu gösterecek surette sükun edilen ruayane hasıl olacağı kaviyyen ma'muldür. Zaten bu gibi ruayanın mukarren sahih ve hakikat olmaktan uzak bulunduğu hakikat ve ik'a ile te'yid olmuştur. Bu ruayan tekvifide ikinci fırka teşkilatının sair fırkalara müflis olmayub kadir ve haricinde burada birçok emr o zabitanın bulunmasından neş'et etmiş olması muhtemeldir.

Bu şekille beraber ikinci fırka-i fûrad ve zabitanı kanun-i esasinin idayân muhafaza-i ahkâmı hakkında yemin ettikleri ve o emr askeriye kâtaen mutava'it gösterdikleri halde haklarında haklarında hasıl olmuş olduğunu gördükleri emniyetsizlik fırkanın heyet-i umumiyesini son derecede müteessir ettiğini söylemekte ve biz bu vatanın evladı ve şanlı Osmanlıların ihfârı değil miyiz? Ne günahımız, yıldız-ı muvakkî'nede bulunmaktan başka madeten ne kusurumuz var? Demekte oldukları da işitiliyor.

Fırkanın şimdiye kadar talim ve terbiye-i askeriyesi ihmal edilmiş olduğu da kabul ettikleridir. Kumandan Cevad Paşa tarafından zabitanın ikmal-i ma'lumatı için dersaneler küşadına tesbit edilmiş olduğu istihbar olunmuştur.

(Şura-yı Emin)

Ayan ve mebusan Daireleri

Ayan Dairesi'nin tamirat ve telvinatı hitam bulmak üzeredir. Müzakere salonunun perdeleri takıldığı gibi bir taraftan da masaların ikmal-i tamiratına çalışılmaktadır.

Zat-ı hazret-i padişahiye mahsus olan dairenin tavan ve yalın duvarları cidden dey' ve mükemmeldir. Nikola Keşanlı namında olub ressamlığı İtalya'da muhassıl etmiş tesavir, insanı saatlerce oyalayacak beda'ittedir. Tavanın ve satındaki bir çerçevenin içine bir ber-tasak zafer ile rayet-i Osmanı resm edilmiş tasakın kaidesine doğru da kanun-ı esası açılmış bir tarafta gösterilmiş, bu açık sahifelerin birinde 10 temmuz 1324 ve 24 Cemaziyelahir 1326 tarihleri okunuyor.

Bunun altında da Altun yaldızlı merasim bir terazi görülüyor tasadan tezfitanı cümlesinden olmak üzere dört zaideden biri ihtira'an-ı inhiradan bir balonun havada pera-yı dideri bir turilik sevaicindeki seyrini diğeri demir bir köprüden bir demir yol kadarının suret-i mürurunu, beride serü'l-seyr bir Osmanlı bu sene rayurinin hareketini gösterir divit tablo resm edilmiştir. Kenar-ı nezinanı ise kurdelelerle askıya alınmış krizantem, gel gelincik, yıldız çiçeği gibi izhar güna günden ma'mul kordonlardan ibarettir.

Mebusan dairesinde ise henüz mimarlar çalışmakta ve bir taraftan masaların, mefruşatın ikmaline hava gazı borularının temdidine çalışılmaktadır. Ayan dairesinin yerlerine takılmış olan perdeleri göğez renkte ipekli kumaştandır.

(İkdam)

İ'ane-i Askeriyye

Çatalca Kasabası İslam ve Hristiyan ahaliysiyle bazı kari ahali hamiiyetimdani tarafından elyevm silah altında bulunan Çatalca redif taburu efrad-ı ihtiyataya ve redifesine hediye-i sitaneye olmak üzere bir recfet dolak ile birer abalık mübayaası zammında ahali, mahelleden müteşekkil bir komisyon ma'rifetiyle mezkur tabur dairesini teşkil eden Çatalca büyük ve küçük Çekmece kazalarınca lüzum-ı mikdar-ı i'tanın bi'l-rıza tevzi' ve dünden itibaren cem'-i i'anete mübaşeret kalındığı Çatalca'dan yazılıyor.

Yunanistan'ın Pire şehrinde (Oroba) Okulunda ikamet etmekte olan Yanı Yuanidi ve Kostantin Çürükoğlu namında kimselerin yandıkları odada Anadolu'da bir kasabaya gönderilmek üzere yirmi dört aded menlihir teşkile büyük bir mikdar feşinin derdest ve müsadere edildiği ve müsadere olunan ıslaha polis idaresine teslim olunub eşhas-ı merkumenin de istintak dairesine sevk olundukları asinede münteşir-i nüvan Asti gazetesinde okunmuştur.

Vak'a sahih ise Osmanlı seferathanesince takib ve tedkik edilmeğe şayandır.

İstikraz

Devletçe akdi kararlaştırmış olan istikraza daire-i ahiran meclis-i vükelaca müzakere cereyan etmiştir. Hükümete şerait-i nafia dairesinde yare ikraz etmek isteyen mü'essat Londra'daki mü'essat-ı maliyeden biri ile bâlik-i Osmani ve duyca-balîkden ibarettir.

İstikraz edilecek meblağ bir milyon üç yüz elli bin küsür İngiliz lirasından ibaret olup yüzde yedisi avans olarak alınacaktır, meblağ-ı müstekrezanın ancak meclis-i mebusanca tasdik eyledikten sonra istifa eyleyecek ve bu kade-kerin ardında karşuluk gösterilecektir.

Konya Mevlevi Dergahı post-nişini Reşadanlu Abdülhalim Çelebi efendinin Karahisar-ı sahib Osmanlı ittihad ve terakki kulübünde feraset buyurdıkları latifin destursuz olduğunu bir suret-i bervech-i âtidir.

Hizar-ı Kirâm

11 Temmuzdan akdem ufk-ı siyasi Osmanlılar için gayet mazlum idi. Her zerre-i haki ecdadımızın hun-ı pakiyle mahmûr olan hak-i pak vatan uğradığı pek müdhiş hizmetin taht-ı teşhirinde izliyor idi. Fakt bugün şems-i taban-ı harit ve meşrutiyetin o sihab-ı pareleri bir terik vatanımızı zerir kanadıyla feraguş ve nurlara gark etmekte bulunmasından bu 10 Temmuz öyle bir ayda mukaddestir ki fahar-ı kensat aliye-i ikmalü'l-tahiyyat efendimiz asrumızda olsa idi ki ruhaniyet-i nübüvvet-i penahileri huzur-ı nazardır- işbu ayd-ı Mecelle'nin murafaraz aydın olmasını ferman buyururdu.

Ma' heza bunun için olan cenab-ı o ve Resule ve ehlü'l-nura ayrıca ve saniyen Osmanlı ittihad ve terakki mukaddisesine ve şanlı kahraman ordumuza ale'l-yevmü'l-kıyam müdeyyün-i şükran olduğumuzu hiçbir vakit unutmamalıyız. Ancak hükümet yine hükümet, fakat eski müstebid hükümet olmadığından hükümetin vazifesine karışmamalı. Bir güne haksızlığı görülür ise o vakir mü'ahhazeye kıyam etmelidir. Ve bir de muhafazasına dinen ve kanunen mecbur olduğumuz İsevi ve Musevi vatandaşlarımızın hukuk-ı sarihalarına tecavüz etmeyüb mümedessit ve fâk olarak maarif ve ziraat ve ticaret ve sınai hususlarına keramâ be bir mükzahim ve elzemdir. Kanun-ı esasinin muhafazasına ve ilelebed devamına halife-i zişanımız padişahımız ahd-ü yemin buyurmuş olduklarından huzur-ı şahanelerine kabul buyurulduğum hengam-ı mes'udede Konya ahalisi kullarına selam-ı şahaneleriyle bu husussun te'min

buyurulduğu ferman buyrulub Karahisar’a uğrayacağım malum-ı şahane olmadığından şu münasebetle Karahisar ahalisini ve seni müstefid etmek üzere tebğir-i kifayet eylerim.

Yunan hükümetinin bir tekzib-i resmiyyesi İstanbul’da neşr olunan Türkçe gazetelerden bazılarının Yunan ihtilal komitesinin Makedonya’da teşbinât-i ihtilalkaranede bulunmak üzere yeniden cunta teşkiliyle Türkiye’ye göndermek tasvirinde bulunduğu dair yazmış oldukları havadis Yunan matbuatı bi’lhasa işgal etmektedir.

Bi’l-umum Yunan gazeteleri, bu havadisi tekzib ederek Yunan hükümetinin devlet-i meşruta-i Osmaniyye karşı ittihaz etmiş olduğu meslek-i samimiden kıtaen inhiraf etmeyeceğini ve menafi’-i müşterekesi iktizasından olarak takib eylediği işbu samimiyet politikasında sebat edeceğini yazıyorlar. Atina’da müntekir Emiros, Sakrip, Ne’vit Asti gazeteleri bu şayiye tekziben pek dostane bir lisan ile birtakım makalat neşr ediyorlar. Ez-cümle nim resmi sayılan, Nevit Asti gazetesinin bu hususta yazını makalenin bazı neftalarını bervech-i ati aynen tercüme ediyoruz: Bu havadisi derc eyleyen gazetelerin istimal eyledikleri lisan-ı mühim haberimizi gören bir kezbi mahz olduğunu ve izahen isbat eder. Şayet vaka Atina muhafil-i siyasiye tarafından ekide-i tekzib edilmiştir. Tekzib edilmiş olsa bile fikri selim-i sahi olan hiçbir kimsenin böyle bir dirayete havale-i sem’i itibar etmeyeceği bedihidir. Yunanistan’ın böyle bir teşebbüsten hiçbir menfaati edemeyeceği herkesçe malum ve müsellemdir. Yunanistan min külli’l-vücuda Türkiye ile ihvankarane bir irtibatta bulunmak arzu ettiğini şimdiye kadar zuhur eden her fırsatta isbat etmiş ve bundan sonra da isbat etmekten geri kalmayacaktır. Yunanistan bu teşkilede kalmayarak meşrutiyet-i idarenin komitesinden beri devlet-i Osmaniye rum ahalisine sabır ve ihtiyatı mükerreren tavsiye etmiş ve etmekte bulunmuştur. Makedonya ihtilal çetelerine gelince, Yunanistan devr-i sâbık istibdada velayat-ı mezkurede hükm-i ferman olmuş bulunan herc ü mercin yeniden başlamasından asla münteğdar olamaz, şimdiye kadar bi’l-defaat tekrar edilmiştir ki Rumlar son üç sene zarfında aleyhlerinde ikâ’ olunan temi’hat ve cinayete karşı müdafa-i nefis maksadıyla silaha sarılmağa mebur olmuş ve meşrutiyet-i idare te’sir eder etmez bütün Makedonya’yı sarsmış olan bu muharebe-i meliyye büyük bir served ile hitam vermeğe şıtab etmiştir. İşa’ olunan havadis muhabele-i devlet-i Osmaniyyenin Atina sefiri tabibin dahi tekzib ediyor. Tabibin gibi mümtaz bir diplomatın bu gibi havadis-i kâzibeyi İstanbul’a tebliğ etmediğine zaten emniyet-i kamile mevcut idi. Sefir müşarü ileyhin tekzib ü vaki’ işbu şaiyat-ı bed-havahaneye hitam verdiği gibi mütecaviz iki hükümet arasında mevcut olan münasebet-i hüsnîyyede te’yid edecektir.

İstanbul’da Alman Menafi’

İstanbul'dan Kuruyere'de Lalesar Gazetesine keşide olunan bir tegraftan yazılıyor:

Alman menafini günden güne dahaziyade tehdid eden İngiliz tehlikesine karşı müdafaa etmek üzere burada Almanca bir gazete neşrine başlanmıştır. Gazetenin nısfı Almanca nısfı da Fransızca neşr edilmektedir. Alman mü'essesat-ı ticariyyesinin, gazetenin devam ve istikrarını te'min etmek için büyük miktarda muavenet-i nakdide bulunarak, barım melbun-ı lirakdır bir sermaye vaz' ettikleri, hatta Almanya hükümetinin mahiye (30) bin mark kadar bir tahsisat bağladığını söyleniyor. Gazetenin muharrirleri Almanya'dan getirtilmiştir.

İttihad ve Terakki

Çok Şey!

Geçende afak-ı siyasiyede görülen asar-ı müzlimedden .. bab-ı aliye vuku bulan müracaat ve İşkodra ve Kosova ve Manastır ve Yanya vilayetlerine umum-ı sancak ve kazalarına telgrafla sebk eden iş'arat-ı hususiye üzerine İşkodra, Kosova, Manastır, Yanya vilayetleriyle Debre, Priştine, İlbasan, Serfice, Derac, Oğri, Berat, Görice, Prizrin, İpek, Yenipazar, Taşlıca, Preveze sancakları merkezlerinden ve Parga, Pirlepe, Tiran,

İttihad ve Terakki'nin Tefrikası

Sardanapal

Manzum Tiyatro

Müellifi: Abdülhak Hamid

Mabead

Ölürsem eğer göklere binran

Nümayan olur hep nihan-ı peykeran!

Ferhada bulunsam gerü seruş,

İner bizim raksa huruşa huruş!

Gazabının olursa bu şahıs, hem,

Bürür zir-i cilası Davud-ı cehim

(Sarda-i Hayal)

Ferhadı bulan ay ne ruzgar,

Keluv semada görülsün nekar.

Bizi yakma bir hışım olub ferayale!

Sitana gizli,

Gelirse gelir neşe-i diyar ile...

Ve tenhanaye giyimli sim ü zer.

Sarda-i hayal—mübarizlere dönerin

Pekala...

Şaşar--yine gizli-

Fakat şimdi herkes mümzir.

Nihai girin böyle tefsideme,

Ne mahdume zahir, ne de hadıma.

(Sardanpal)

Periler raksa gelsin biraz.

(Şaşar)

Yamandır sökülen ipteysen işe yarar!

Dimsiz müteakib sekifden görünsen asmana

Bazı işaretler ederek teranüs, sa‘berus,

Temmuz memmuz, ser-i sitanbus, ister ve siz,

Namus isimlerini yad eder. Bunu müteakib

Başları çiçekleri, saçları taa yüzlerine varır, yerinde Nilgün ve Gülgün ile sim-i puşide-i zerin kanaldı peri kızları zuhur eder. Bunlardan ikisi tesü'l-kehnemin baş ucunda meruha çıban ve ikisi saf sedirde ve diğer ikisi mücmireten ıtriyat-ı zincire ile diğer bir kızın elinde tuttuğu altın altın sudan bade doldurub re'sü'l-kehane sunar ki vakar ve i'kasetle içtikten sonra Sardanpale gönderir. Sardanayal hayalet mütamebe içinde bulunurcasına titreyerek bade-yi nuş eder. Bundan sonra mevsif-i birileri bir kenara dizilirler ki içlerinden birisi üryan ve hindan (1) bir masumu kucağında taşıttığı halde her feriz-i ıztırab olarak sazendelerin ortasına durur. Saza başlandık da perilerden bir kaç raks eder. Birkaçı dahi çalgıya müfik-i neva ve çehre-i mashar nümaya-i iyat âtiyye okurlar.

İkinci Temaşa

Melekler ve zikr olunur peri kızları

Birinci takım

Pesend etmedim ben cihanı eminin ki,

Ne gafil-pesend ikyan-ı sâktan ki,

Hususen bu dünyaya bak sana ne ki.

Mezar etmeden gözüdür çare ki!

'Umum-ı Ma'ruz

Ne dersin bu alemde mal mı güya!

Sema yeryüzünden görünmesi ah!

İkinci Takım

Cihan bi-kadar arkadaş dimana,

Bu temiz mi ikra-i içün bir bahane,

Şaşılmaz mı Ya Rab o gafil şahane

Ki hükm etmek ister bu gam-ı cihana

O zamanlarda mehabetin tafl-ı mem‘um şeklinde tasvir olunduğu müru‘ değilse de raddede (okunamadı) hayal olunan tasvirinde be’is görüldü... Bade dahi o zamanlarda bade bulunduğuna işaret değildir.

-Umumi Raks

Ne dersin alemde alimi güya?

Sema yeryüzünden görünmez mi aya?

Üçüncü Takım

Hızır nedendir aceb istihale?

Gelir sanki deryada şedrhale.

Sebat istedikçe ne dersin bu hale?

Olur adem oğlu garb-ı mahale.

Umumi Raks ile Beraber

Ne dersin bu alemde ilmi güya?

Sema yeryüzünden görünmez mi aya?

Dördüncü Takım

Ve hudud-ı seraba ulviden merşete,

Değilmiş saçtan dehşete reş-terşete,

Derağuş naz eylemiş bir ferşete,

Cihan hakimi tafl-ı sevdadır işete,

Son Raks

Ne dersin bu alemde alimi güya?

Sema yeryüzünden görünmez mi aya?

Beşinci Takım

Sim oda bir müsveddir ki mahbet,

Bu diyar bir fidandan kamil-i muhabbet,

Ona seğreden zehr-i mâ eyler asabet,

Cihanda muhabbet dahi bir musibet.

Umumi Ma‘-Raks

Ne dersin bu alemde alimi güya?

Sema yeryüzünden görünmez mi ay?

Altıncı Takım

Ne bulduk cihana gelüb nâgehani?

Hükümette gördük nice kemer-hani,

Ki kanlarla telvis edüb bu cihani.

Tenhir kılar aşikar-u nihani.

Umumi Raks

Ne dersin bu alemde alimi güya?

Sema yeryüzünden görünmez mi ay?

Hep sardanyale tûçe ederek,

Hatta Ay

Eğer padişahsan umum içre akdem

Biri var ki senden kadim ve mukaddem.

Hükümette oldukça fikir etdi madem

Ki da'im değildi bu halimde adem.

Ne dersin bu alemde alimi güya?

Sema yeryüzünden görünmez mi ay?

Üçüncü Fasil

Ninova'da sardanapalın serabında uzun ve ensiz bir büyük oda. Yıldızlı duvarda münferiden hükümdar resmleri ve şikar u alay geçib de ma-baadı var

209

Birinci sene	İttihat ve Terakki	Sahife: 3
--------------	--------------------	-----------

Vulçitrın, Pelinka, Orhunya, Kilan, Kalkandelen, Debre-i zir, Yakova, Yerimdi, Kulunya, Köprülü, Koçana, Liskovin, Konince, Leş, Senice, Akçahisar, Ohri, Komano, Pirşova, Boğdan, Delvine, Kesriye, Alasonya, Koruliş, Losna, Rodos, Gostivar, Filorina, Kırtova, Kircova, Rakaler, Merğayac, Filat, Tiyedelen, Üsküb, Avlonya, Gosine, Resne, İstrova, Neselic, Karaşari, kaza ve nahiyelerinden tevarid eden bi'l-cümle ulema ve meşayih ve ru'sa-yı ruhaniye ve eşraf mu'teberan imzalarını havi telgrafnamelerde tebliğat ve ik'amı müte'akib her yerde bi'l-cümle ahalinin içtima ederek devlet-i ebed-i müddet Osmaniyenin ilâ devrû'l-kıyam cezr-i mütemmim-i ğayr mefârikı bulunan irfaredlik kıta'en mühimmesinin mu'azan-ı teali bie avuç toprağına olsun memtuf olabilecek en ceze'i bir nazar husumet ve tecavüze karşı bütün Arnavudların son damlaya varıncaya kadar bila-terdid ve her vetmet kanlarını isara ve canlarını fedaya hazır ve amade bulunduklarını ahd ve misak ile kararlaştırmış olduklarını ve görebilecek lüzum üzerine her fedakarlığı ifa edeceklerini namuslarıyla te'min eylemişlerdir.

Osmanlı Arnavudların bu azim ve mekanet-i deliranelerini vazife-i mukaddese-i Osmaniyyemizi yek dal ve yek vücut olarak, ifa hususunda ki fert-i hamiyet ve metanetlerine berhan-ı celidir. Şura-yı Emin

Yıldızda ne kadar silah var?

Haber verildiğine göre Yıldızda beş bin kadar anahtarlı mavzer, iki bin tüfenkli ve anahtarlı, bir hayli martini tüfenkiyle bir takım ıslaha-i ittika ve 30.000 kadar muhtelif nev'idan tabanca ve sekiz aded makine makim müveckenis tüfenkleri ve kınıyla adrineden gösterilmiş Rus kapaklıları ve tobhane ma'mulatından iki yüz tüfek birkaç cebel tobu ve bir silahhane mevcuttur. Toblar yirmi beşini sene-i devriye-i cülus münasebetiyle takdime makamında oraya nakik edilmiştir.

Ustrumca'dan yazılıyor:

Belin ahidnamesi hilafta olarak Avusturya'nın hakk-ı hakimiyetine Bosna ve Hersek dahi i'lan-ı istiklal etmelerinden dolayı hukuk-ı osmaniyyemize tecavüz edilmei üzerine Avusturya ve Bulgaristan'ın her türlü emtiasına bi'l-umum Osmanlılar tarafından yapılan .. Ustrumca ahali-i haminmendanı dahi olanca kuvvet ve şiddetiyle iştirak etmeğe ahd ve biman ederek Yoğutaz cemiyeti teşkil olundu. Ustrumca bu Yoğutaz cemiyeti evvela .. bütün kuvvet ve şiddetiyle devam edecek, Yanya gerek Avusturya gerek Bulgaristan'dan bu güne kadar memalik-i Osmaniye'ye celb olunan her türlü emtia ve saireye Osmanlı mahsulü'l-zariyye bakarak bunların sürümüne asla mema'iat-ı kavliyyede bulunmayacaktır. Tal'en bu misillü emtia ve eşyanın Selanik'ten celb hakkında Ustrumca için Teşrin-i sani on beşine kadar müsaade olunub bu tarihten sonra asla ca'iz olmayacaktır. Rabi'en Ustrumcada bu ki muhalefet-i harekette bulunanlar bi'l-tahkik cem'-i nas olan mahallere i'lan yapıştırılmak suretiyle ve vasita-i matbuat ile vatanperveran-ı merdad edilecek ve muhalif hareket eden tacir ile ahz ve i'ta olunmayacaktır.

Hazin Bir Haber

Londra'dan yeni gazete-i refikamız çekilen jurnaller efnama suretidir:

Canımdan öte sevdiğim din-i vatana hizmet etmek emin-i hayriyesiyle yirmi dört yaşından ibaret olan umur-ı şayanımdan yirmi senesini tahsil-i ilim ile geçirdim. İzmirde ölüm döşeğinde göz ağrıları ve ayak sızılılarıyla inlerken üryada bulunan gardaşımınla güya muhabere ettiğime zahib olan hafiyelerin nâ-hak bera ettikleri tazyikadan bi-aman kalarak bundan yedi sene mukaddem İzmirdeki İngiltere Konsoloshanesi marifetiyle hayatımı kurtardım da hin-i tazyikde duçar olduğum ızdırayattan vahim bir surette ma'lul kaldığımdan eğer bu dertten halâsayab olmayarak bu diyar içinde vefat edersem na'aşımın memaik-i İslamiyyeye nakl ve defnini ve felaketime sebep olan idâfetin ceza-yı süzellerine çâr edilmelerini arzu ettiğimden mu'teber gazetenizle neşrini rica ederim efendim.

İngiltere'nin (Vesetkanif-Onis) şehrinde

Esir-i feraş, muhadderat-ı İslamiyyeden

Fahriye

,İttihad ve Terakki,

Yeni gazete refikimiz hazin-i telgrafnamenin zirinde hiçbir şey söylemiyor. Aceba tahkikatı mı icra ediyor, yoksa telgrafnameyi yalnız Hariciyye Nezareti'nin yahud Londra Seferathanesinin nazar-ı insafına arz ile iktifa mı ediyor?

Bizim icra ettiğimiz tahkikata nazaran bu Fahriye Hanım ve kızıyla hükümet tarafından bir ay tahsil parası i'râz edilen ve bila-hare Jön Türkler'in parsta içtima etmeleri üzerine Avrupa'da bulunan bütün Osmanlı talebesi hükümet-i müfide tarafından geri çağrıldığı halde bu da'vete icâbet etmek istemeyen Düftür Latîfî efendinin hemşiresidir. Fahriye Hanım telgrafnamesinde dediği vechle yedi sen evvel ber-adıyla muhabere ettiğinden dolayı Kamil Paşa'nın valiliği zamanında hükümet konağına celb edilerek istintak edilmeğe başlanır fakat bi-çare kadın bir taraftan mürebbiz olmak ve bir taraftan kendini birden bire bir sürü polis ve jandarmanın ortasında görmek te'siriyle orada düşüb bayılır. O aralık bir husus için daire-i hükümete gelmiş olan İngiliz postahanesi müdürü kadıncağızın bu dilsüz halini görünce merhamet etti İngiliz Konsolosuna ihbar eder ve konsolos ile posta müdürü rica ve istirhamlarla Fahriye Hanım'ı o zalim zebanilerin elinden alırlar.

Ve doğrica bir vapura ırkâb ederek Pire tarikiyle İngiltereye gönderirler. Rivayete nazaran mes'ele İngiliz Kraliçesi müteveffa Viktorya'nın sem'ine vasıl olarak kraliçe tarafından Fahriye Hanım'a bir de maaş bağlanır.

O vakit ki ma'lumat bundan ibaret ve Fahriye Hanım'ın biraderi de el-yevm ma'ruf bir zat olduğu cihetle hatta kadını diyar-ı gurbette ingiltere'nin bir köşesinde ölüm döşeğinden böyle telgrafla gazetelere feryad ettiren sebep her tarafça metruk kalmasından başka bir şey olamayacağından bu babda her ne yapılmak ihza ederse seri'en icrasını hükümet-i seniyyeden insaniyet namına rica ederiz.

Maaş Mes'elesi

Tanin gazetesinde bu serluha ile münderic bir şikayettir:

Maaş ve bir yıldır ve bir yılda verilecek, hale, hani, istifale delalet eden bu üç (okunamadı) üçünün de maaşı doğrudur. Çünkü, teşrin-i evvel maaşını me'murlarımızdan bazıları almıştır, bazıları da almak üzere muntazır bulunmuştur.

Meca-i müsavat ve intizasa gelirini bir lahz bir mu‘anadan mübaşeret gibi göstermek istemekte ne derin bir hükümet hükümet var ki bir türlü aklımız ermiyor?

Teşrin-i evvel maaşı böyle muhtelif dairelerde muhtelif mu‘ameleta tabi‘ tutulurken bu senenin işlemiş ma‘aşatına o fakıhanın husus-ı te‘diyatta vuku‘ bulduğu görülüyor. vak‘a şimdi bu husus-ı te‘diyatın dairesi pek mahdud ise de iş azlıkta çoklukta değil, esasidedir. Bu gün her ne mütalaaya mebni olursa olsun hilaf-ı meşrutiyet olarak ufak bir adımı atan nezaret yarın o adamları genişletir, sıçramak, atlamak ile de iktifa etmemeğe başlayarak eskisi gibi uçmağa başlar. Fakat emin olmalıdır ki bu uçmağa heves edecek kanatların eskisi gibi büyümeleri ihtimal yoktur, Onları kesecek vesa’it mültek elindedir.

Maliye komisyonunca tanzim olunan velayet-i selase bütçesi tasdik-i aliye ikzan eylemiştir.

Bulgaristan komiserliğinden bab-ı aliye vuku bulan isti‘arate nazaran Bulgar hükümeti Rumili şarktaki Müslümanların ellerindeki silahları toplamaktadır.

Boykotaj ve Feraye Perese gazetesi Feraye Prese gazetesi son nüshasında Boykotaj hakkında mütala‘at atıye-i der-miyan ediyor:

İstanbul’dan hemen hergün Avusturya’ya şayan-ı tecil ve takdis, bir tuhfe-i şükran gönderiliyor. Bir def‘a denildi ki: Bab-ı Ali Bosna ve Hersek ilhakından mütehaddis mesa’l-i menazi‘ fihamı bizimle sulh ve sulh dairesinde tesviye edecek, bir çare-i i‘tilaf bulunmağa heva-heşker bulunuyor. Esaslar .. şunu da söyleyelim ki iki devlet arasında doğrudan doğruya bir zemin-i i‘tilaf bulunması, uyuşulması hükümet-i Osmaniyyeye laya‘ad kuvvette müdhış eder.

Bir diğer def‘ada denildi ki: Avusturya ile Türkiye arasındaki mes‘ele mu‘allikanın tesviyesine medar olmak üzere bir zemin-i i‘tilaf hazırlanıyor, müdavele-i efkar olunuyor.

İstanbul ajansları bize böyle tasatlı ve madata dostane haberler getirdikçe her def‘asında Avusturyalıları derin vir hayret ve ta‘accüb içine atıyordu.

Hala bu ki bize karşı şiddetle boykotaj yapan bir memleket ile uyuşulması, te’sis-i münasebet edilmesi için yarın .. teşebbüsü icaba kabul-i tatbik bir teşebbüs-i hakiki olabilir mi isi? Bir

kere yarın der-intal kendi yapana böyle bir hareketi hiçbir kayd ve şart ile der-uhde edemezdi. Türkiye ile idame-i sulh ve sulh-ı te'sis haseb-i mevalat, bizim için kava'id-i azimesi iktitaf olunmuş bir esastır. Bir madde-i esasiyedir. Eğer hariciye-i nazari de bunu isterse ve böyle yaparsa, efkar-ı umumiye ittisalen hareket etmiş olur. Fakat bir maksad siyasi-i tehdiye olarak bize karşı bir konaz yapan bir memleket için eğer bu karide söylediğimiz emvad-ı asliye ve esasiyi muhafaza edersek bir hata bir hatayı fahiş-i ika' etmiş oluruz ki zaten yarın derentalikte bu gibi hutabadan ihtab etmek vazifesidir.

Terkibatın bize karşı hareketi iki suretten hali olamaz:

.. dostluğunu muhafaza eder yahud Ahrar ve ikalığı alenen izhar eyler. İkinci şık ihbar ettiğini i'lan eylediği bu .. ile isbat ediyor demektir. Şunu da bilmelidir ki bu gerek boykotaj meselesi gerek menafi'-i mukabele te'sisi müzakeresi gibi her iki hükümetçe esasen muhtelifiye iki mes'eleye göz dikmek faide-i bahş olamaz.

Türkiye(menafi'-i mukabele) olsa olsa ancak intizam-i ra'y ve muvaffakatımızdan sonra bahş olunabilir. Ve biz istiyoruz ki bu (menafi'-i mukabele) bu hassas bir el ile değil, kerim ve sahî bir el ile ölçülsün. Hükümetimiz bu boykotaj ile esasen müte'niz olmaz. Hatta bizim sanayimiz ve ticarethanelerimizden belki ziyade Osmanlı erbaı ticareti mutazarrır olmaktadır.

Bir eğer hükümet-i osmaniyye telafi-i makat meselesini Avusturya ile bir suret-i hünsada tesviye etmek istiyorsa evvela İstanbul'da sağ elin hareketinden sol elin haberdar olması icab eder. Yoksa bir tarafta müzakerat, diğer tarafta boykotaj! Yarın derental böyle yek diğeriyle gayrı kabul-ı te'lif-i mevad arasına hiçbir vakit girmemelidir.

Menafi'-i münkabele için Türkiye istiyor ki kendisine menabi'-i servet ve iktisa-ı tehbi'e edilsin. Ve bu suretle yeni istikrazatına bir karşılık bulsun! Avusturya bu cihetçe Türkiye'ye muavenete hazırdır, bab-ı aliye vâsi' bir colanke iktisad-ı ara'i etmeğe müheyyadır. Hatta bu muaveneti Avusturya'nın kendi zararını intac-ı ittisabıyla yine hazırdır.

Bab-ı alinin bazı memurların bu boykotaj muamelesinden dolayı kıtaen müs'evvel olmadıklarını tekrar etmek gibi birtakım sözleri, çıplak ve kaba bir istihzaya mahmul olabiliyor. Bu boykotaj muamelesi bazen tenzil ediyor, bazen de terfi' ediyor. Bu hükümetin Avusturya politikası hakkında gayr-ı mutarrad melun-ı hissiyatına tabi'dir. Türk bu boykotajı elli defa olmak üzere sahi'en faaliyete çıkıyor. Ve öyle olduğu için hükümetin me'murin-iresmiyyesinin bu boykotaja müdahalesi gibi bir usul-i cedid arz ediyor.

Avusturya imtiyazatını tazyik için sevv muamelesi edildi, bu boykotaj yapıldı. Fi'l-hakika pek detay düşünüldü. Bu babdaki hata iki tarafta raci' olabiliyor. Birisi tazyik etmek ister, diğeri de tazyik edilmek ister! Şimdi Türkiye bir kere bu ikinci keyfiyete ma'ruz kalabilecek. Kimsenin mevcut olmadığına kesb-i kana'it edince bir boykotajın hakikiyle çekinden emin olmalıdır. Yarın der-intal bu tecrübeyi bir kere yaymalıdır ve Türkiye denmelidir. Ya bu boykotaj nihayet, yahud kat'a münasebet!..

(İttihad ve Terakki)

(Feraya Berse (nin yüksekten, mana ki siyaset-i ilm u bezl eylediği nesah hükümetiyendane medyun-ı şükran etmiş gibi, pek yüksekten fırlattığı şu mütalaat-ı 'icba ahalimiz üzerinde nasıl bir te'sir icra edecek diye düşündük, o te'siratı keşf ettikçe güldüki güldükçe de bulunan garabit-sane te'essüf etmekten kendimizi kurtaramaduk. Ol emrde (Feraye Prese) cenablarına deriz ki boykotaj muamelesinde hükümetin hiç dahl ve te'siri yoktur. Hissiyat ve tanparuranesini taşığıyle hiç cebr ü tazyike mahal olmaksızın izharattan nice otuz milyonluk bir milletin netice-i icraatıdır. Bu sözümüzü bir katiyet ifade ile söyleyerek uzatmıyoruz. Fakat zinhar bu ifademizde hükümetin bir nişane-i merasimi görülmesün, yaptığı barışı ketm etmek istediği fikrine gidilsün. Hükümet tanzim eylediği meselin siyasette yavaş yavaş fakat calb-ı emniyet ve iftihar bir metanetle yürüyor, menzil-i maksudına ermeğe çalışıyor. Bu boykotaj, milletin hukuk-şikanâne bir tuhfe-i vatanperveranesidir. Hem bunu bir hakkı gasb ederek değil, bir hakk-ı sarihini isti'mal ederek ferayic ve mevkı'-i istifadeye koyarak yayıyor. Ne kadar meşru' bir teşebbüs...

Selanik

Mebuslarımız

Selanik mebuslarının Mehmed Cavid ve Medhet Şükri beglerle te Manuel Kuroso efendiler bugün İstanbul'a müteveccihen şehrimizden hareket etmişlerdir.

Mehmed Cavid Beg azimetinden ol matba'amıza gelerek kıızıye mektebi Fransızca muallimi Mösyö Şualya'nın dün mektbe giderek bir nümayiş-i vedad ve muhabbette bulunduğunu ve muma ileyhın Osmanlılar için hissiyat-ı haber-i havami beslediğini ma'a'l-şükran beyan etti.

Mösyö Şualya'yı tanımayan, Selanik'te kimse bilmiyoruz. Otuz sekiz sene evvel Selanik'e gelib yerleşmiş, Fransa gibi luzüm-ı medeniyeyi baya tedarik etmiş olan bir memleketin hakiki bir evladı gibi, kemal-i hayr-ı havami ile ittisal-i şayanımızı yetiştirmeye çalışmış ve bir çok

semirat-ı nafiasını istihsal eylemiştir ki, bunlar bu babda masruf olan mesaisinin en büyük mükafatı olsa gerektir.

Mehmed Cavid beg gibi bugün memleketimizin vücuduyla iftihar eylediği geçler, hep Mösyö Şualya'nın rahle-i tedrisinde bulunmuşlardır. Onun kemalatından hakiki istifadeler etmişlerdir. Genç mebuslarımıza semni-i muvaffakiyet ettiğimiz sırada, Mösyö Şualya'yı da tebrik etmeği veciyyeden 'add eyleriz.

Şayan-ı Tağdid Berat-ı Hamiyyet

Avusturya'nın ma'mulat-ı zücaciye fabrikalarından birinin İtalya ma'mulatı olduğuna dalalet eder bir marka ile İtalyan vapuruyla gayet ehvan-ı şera'it dairesinde birçok ticari mal göstermekte olduğundan bahs ederek ahiralur mağazasında bazı teklifatta bulunması üzerine mezkur mağaza sahiblerinin her şeyden ol hasebat mahiyete ve tanparuranelerine riayet ve tabi'iyet-i mecburiyette bulunduklarını, hamiyet-i mülsiyemi her türlü fikir-i istifadeye takdim ve tercih eylemek vazife-i insaniyyeleri muktezasından bulunduğunu zikreyle mal satmak için her vasıtayı hoş görün mezkur fabrikaya cevap verdikleri mesmu'ımız olmuştur. (Lovur) mağazamı sahiblerinin bu hareketini takdir ederiz.

Bu Akşamki Tiyatro

Bu akşam, tarmvay çatısında Ka'in (teden) tiyatrosunda Osmanlı ittihad ve terakki cemiyetinin taht-ı himayesinde olarak fevkalade bir temaşa verilecektir. Mezkur temaşa, Fransa'nın en meşhur kubanyası Mösyö Garden'in idaresi tahtında bulunan tiyatro kubanyası tarafından tertib edilecektir. Tiyatroya iki perdelik meşhur bir piyes ile başlanacak ve üçüncü bir perde olmak üzere de (İttihad ve Terakki) ünvanıyla lüzumen fevkalade bir maharet iktidar-ı senetle yazılmış bir piyes oynanacaktır.

(okunamadı) giden meğer karalsızların (Ayundnuz) diptekileri ve lisanımız (.. bir levha) te'siriyle tercümelerde bildiğimiz bir levha-i zira'-i ziraat ile temaşaya hitam verilecektir. Selanik

Sayfa 210

Birinci nüsha	İttihad ve Terakki	Sahife 4
---------------	--------------------	----------

Aileleri hazır bulunmak üzere dünden beri locaları, sandalyeleri bilemeğe gittiler. Erbab-ı mürafin illaki def'a cemiyet namına Fransızca olarak nizamen yazılmış bir tiyatroyu görmeğe sitâban olacakları şüphesizdir. Piyesi ba'de't-temaşa tahlil edeceğiz. Hüsn-i niyetle yazılmış olduğu için şimdiden muvaffakiyetini temenni ederiz.

Dün gece saat iki radelerinde Sabri Paşa Caddesinde eski belediye dairesi karşısında saatçi Burla ve Koltukçu Receb efendinin mutasarrıf ve terzi Mehmed efendinin müste'cir olduğu haneden ateş zuhur ederek lodos rüzgarının şiddetli olması hasebiyle mezkur haneden ma ada diğer bir haneye ve yedi bab dükkan muhterik olmuştur.

Yangının zuhur eden hane sigortalı olduğu gibi müste'cir Mehmed efendinin eşyası dahi sigortalı olduğundan yangından en ziyade mutazarrır olan dükkan sahibleri ile esnaflar olmuştur. Yangının sebep-i zuhuru der-desti muhakkaktır.

Harifesin zuhurunu ilan eden toprakları müte'kkib ne nam ile tevsif edeceğimizi ta'ayyibinde mütehayyir kaldığımız 'adetiyye-i me'lufiyetine neb'an yine şehrin her cihetten birbirini müte'akkib sürekli tabanca sesleri işitilmeğe başladı. Geçen nüshalarımızdan birinde beyaz kale yangını münasebetiyle adab-ı insaniye ve medeniyyeye muhalif olan bu adet-i seniyyeden artık feragat edilmesi lüzumunu temsil-i ihtar eylemiş isen, bu ihtarımızı burada feci' misaller iradesiyle ma'-i te'eesüf tekrar etmeğe mecbur oluyoruz. Bir ateş .. zuhuru şehrin ufkunda hiçbir sebep meşru'-ı mevcut olmadığı halde bu .. birçok silah sadaları ile bir mağmumiyyet alev etmek müzyat-ı insaniye ile kabl-i te'lif olamayacak ahval-i seniyyeden bulunduğu şüphesizdir.

İşte dün gece ki yangında atılan silahlar ayrı ayrı faci'alara sebep olmuştur:

Aya Nikola külliyanı ittisalinde simsar İsak Avram ırgaz-ı yangının topraklarını işiterek ön balkonuna çıkar, külliyanın arka cihetten atılan silahlardan gelen bir kurşun bi-çarenin başına asabiyetle mecruhata sebep olur.

Tophane mahallesinde havra karşısında Kayıkçı İsrail'in hanesinde müste'-ciran ikamet eden David Selmun Altun makras mağazası önünde atılan silahlardan çıkan bir kurşunla yaralanır.

Şu facianın yangında silah isti'mal edenlerin vecdadı üzerinde ebedi bir leke olarak kalacağına hiç şüphe yoktur. Ahali üzerinde henüz maddi ve manevisi olan ulema, ruhban, haham gibi zuamatın vatanına müracaat ediyoruz. Halkı bu çirkin, masar ve cinayetkarane huydan vaz

geçirmek için onların nasihatları ve zabitanın da silah atışları şiddetle cezalandırılması lazımdır.

Mes’ele Hazur

Fransız Matbuatı

Anda Pandanis Beliz Gazetesinden:

Bulgaristan’da haberan ve külliye zuhur mu melhuzu mudur? Bazı istihbarata göre bu ihtimal mevcuttur. Sofya’dan Korspondanis politik ajansına vuku bulan işarete nazaran Bulgaristan’ın şark şemendiferlerini zabt ve işğal etmesine mukabil Türkiye’nin tazminat olmak üzere bir meblağ talep etmesi bütçeye tevliyet edebilecekti. Düyun-ı umumiye idaresi tarafından icra edilen hesabat neticesinde bu tazminat 516 milyona baliğ oluyor. Halbuki müfiyye hada’izi olarak ancak 120 milyona kadar teklif etmiştir. Oradaki fark pek büyüktür. Müzakeratın nihayet ‘adem-i muvaffakiyetle tice-pezir olacağı farz ediliyor. Lakin bize kalırsa bu endişe nayyimhaldir. Çünkü Bulgaristan nakd etse ya msahat etmeğe ruy-ı rıza gösterdikten sonra yalnızpare cihetten müzakeratın neticesiz kalması bi’l-ihhtimaldir. Türkiye’nin bir had’izası olmak üzere bir meblağ talep ettiği ve buna mukabil Bulgaristan had-i asğiri olmak üzere bir meblağ teklif eylediği anlaşılır. Bunlar arasında hadd-i vasıtayı bulmak icab eder. Müzakerâta me’mur olan tarafeyn mürhasları hüsn-i niyetle bu neticeyi istihsale cehd edeceklerdir. İlan-ı istiklali müteakib radikal politikasını takib etmeğe başlayub bir müddet mes’elenin para verilmesi suretiyle tesviye olunması esasisi kabulden imtina’ etmiş olan Bulgar kabinesinin müsa’idate kavliyyetle razı olamayacağı pek tabi’dir. Danefki taht-ı riyasetinde bulunacağı farz edilen Yenikapana etvar ve uzağında daha serbest kalacaktır. İki memleket arasında zuhur eden ilan-ı ihtilafattan dolayı mes’uliyetten ‘ari olan bir kabine ile Türkiye dahi daha çabuk akıllanabilir.

Bulgar Matbuatı

Müzakerat

Geçen nüshalarımızda dahi yazdığımız vechle bu kere de bazı Bulgar münabi’ mü’vekasından te’mine eylediğine göre Bulgar hükümetinin Türkiye’ye i’ta edilmek üzere kabul ettiği tazminat ve ta’vizat-ı maliye ber-vech-i ati imiş:

Şark demir yolları hususatının hakk-ı tasrifi için kırk, Rumili şark.. ile divan-ı umumiye-i Osmaniyyenin kısmen te'diyesi için seksen ki cem'an yüz yirmi milyon frank bundan ma ada Bulgaristan tarafından zabt edilen demir yollarının işletme imtiyazının mübayaası için de kumpanya ile ayrıca icra-yı müzakerat edilecektir.

Sofya'dan Viyana gazetelerine keşide edilen bir telgrafnamede düyun-ı umumiye-i Osmaniyyenin ettiği hesaba nazaran Bulgar hükümeti tarafından beş yüz on altı milyon franktan ibaret bir meblağ verilmesi icab ettiği beyan edilmiştir. Fakat Bulgar hükümeti yüz yirmi milyondan ziyade vermemeğe karar vermiştir. Bulgaristan'da bu gibi meblağ-ı azime meselelerini duçar-ı mü'ehlheze olmak havfıyle mevzu bahis etmekten içtinab ediliyor.

Bulgar muhafil-i siyasiyyesi hükümetin ahvalini gayet mütezelzil buluyor. Ve efkar-ı umumiyyeyi takib ederek na-sünaliset ve proğrasiset fırkalarına mensub zevattan mürekkeb olmak üzere muhtelit bir kabinenin eşkil edileceğini zan ve tahmin ediyor.

Bulgar telgraf ajansının müzakeratın hin-i icrasında tesadüf eylediği müşkülât-ı azimeden dolayı Bulgar kabinesinin sukut edeceğine dair müveffiyeden İstanbul gazetelerine birtakım ihbarat-ı kazibe varid olmaktadır. Hatta bazı gazeteler müzakeratın münkıt'a olduğunu .. müvfiyyeye celb edildiğini bile yazmış olmalarına binaen Bursa'da bir telaş müşahade edilmiştir.

Müteaddid Avrupa gazetelerinin muhabirliğinde bulunan Mösyö (Perutkasta Lobunet) ile Labacyef arasında vuku bulan mülakat esnasında Mösyö Labacyef ifadat-ı atıyyede bulunmuştur:

Müzakerat, dostane bir esas üzerine ve pek emid-i nehş bir surette cereyan etmektedir. Osmanlı ve Bulgar merhusları beyan ettikleri teklifat ve mezalibin yek-diğerine mübayyen olmasından asla endişe etmiyorlar. Çünkü bütün bu mesele .. konfor alsa da hal ve tesviye edilecektir. Mesele böyle şürut dahilinde devam ettikçe inkıta'-ı müzakerat tasviriyle edilemez. Türkiye'de .. icrası ve birçok levac-ı kanuniyenin tertib ve ihzar ile iştilal edildiği cihetle müzakeratın seri'en cereyan etmesi gayr-ı kabul olmasına rağmen Osmanlı mürhasları yine tekile iştilal edecek kadar vakit buluyorlar.

Bulgar kabinesinin sükutu meselesi külliye fi-asl ve esastır.

Bulgar reisi nezaretinin beyanatı Fereye Pereseden:

Subranya meclisinde reis-i nazar Malyenuf, siyaset-i haza üzerine bir nutk irad etmiş ve Bosna-Hersek'in ilhak meselesine irca'-i kalam ile:

(Bosna-Hersek ilhakı ne Nesufiye kabinesi ile olan netice-i müzakerattan ve ne de teşrin-i evvel 1908'de Tırnova vakayı' ma'lumesinden müni'at olmayub, ilhak meselesi daha 1878'de belge ondan evvel böyle taht-ı karara alınmıştı. Hatta henüz Bulgaristan'ın ilan istikaliyetinden mukaddem bir gün gelüb de Avusturya'nın Bosna-Hersek'i ilhak edeceği cümlece müsellem idi.) demiştir.

Melyenof, ba'de Osmanlı-Bulgar münasebetine dair nutk-ı irad ederek nihayette: (Dulsa'ir misüllü, Bulgaristan hükümeti dahi memalik-i Osmaniyyede tulu' eden şems-i harini alkışlamıştır.) demiştir.

Yunan Matbuatından

Girid'e Dair

Yunan kralının Roma'ya müteveccihen Viyana'dan hareket ettiğini yazmıştık. Fakat Yunan Kralı esna-yı rahda Floransa şehrinde tevkif ederek İtalya Kralı tarafından vuku' bulan da'vet üzerine yakın bulunan, San Rosure Sarayı.2na gitmiş ve İtalya Kralı ile mülakat etmiştir. Geçen Çarşamba günü (San-Rosure) den otomobiliyle râkiyyen Floransa'ya ve oradan da Roma'ya muvâsalat eylemiştir. Roma'da bulunan kral müşarü ileyhe Yunanistan'ın Paris sefirini alel acele Roma'ya celb eylemiştir. Paris sefirinin Yunan hükümetini bi'l-hassa işgal eden Girid'i ilhak eylediği teşebbüsle meselenin hal-i hazırına da'ir olan ma'lumat ve izaha-ı lazımei i'ta etmek üzere Roma'ya celb edildiği anlaşılmıştır.

İstanbul

İstanbul gazetelerinden:

İstanbul'da Haliç'te Hasköy, Luziğnecik, Balat ve Boyacı köyü cihetlerinde çiçek hastalığı hükm-i ferman olmaktadır.

-Devlet-i Osmaniyye ile Acemistan arasında hududlardan dolayı mevcut ihtilaf-i hal ve tesviye etmek üzere ta'yin edilen komisyon bu kere Hariciyye Nezareti'nde içtima' etmiştir.

-Sadr-ı ‘azam Dahiliyye Nezareti’ne matbuat için bir daire-i istimala‘at tefriki hususunda isti‘cal göstermesini tavsiye etmiştir.

-Harb-i müdafaa-i milliye komitesi a‘zasından tevessic ve İstavnaya .. İstanbul’daki vazifelerini ifa etmekle Belgrad’a avdet eylemişlerdir.

-İstanbul’da bulunan me’murin-i rüsumiyye orduya hediye-i çorab ve sair tedarik olunmak üzere bu def‘a alacakları maaştan umumiyetle yüzde beş terk edecekleri ve mecmu‘-i beş yüz lira mikdarında bir yekün teşkil edeceği muhaberati için muktezi alet ve edevatın rekzine başlanmıştır.

-Şehr-i Amasya hesabına 322 ve 323 senelernde celb olunan ve şehr-i Amasya’ya sabık .. Osman ki devir ve teslim edilen mahrufat-ı sına’iyyenin .. bir hayli (silik) icra edilerek seksen bin guruşun açık bulunduğu ve o sıralarda şehr-i Amasya (silik) mahlulen bulunan (silik) akçelerden bin sekiz liranın alınarak sarf edildiği mahrutat-ı sına’iyyenin resm-i külliyesi maliye müsteşarı sabık Ragıb Paşa, Divan-ı Muhasebat müdür-i umumisi Cemal Beg’e atabe-i hazret-i padişahiden İzidor Paşa’nın hanelerine gönderildiği anlaşılmış ve şehr-i Amasyaca me’mur meselelerinden mahmiline karar verilmiştir.

-Emir-i Mekke-i mükerreme devletlü mebadetlü Şerif Hüseyin Paşa hazretlerinin mahdumları saadetlü Şerif Abdi ve Cemil Beg efendiler hazretine terfi’an rütbe-i evvel-i şerif evvel-i tevciyye buyurulmuştur.

Ticaret ve Nafia Nezareti tercümanlığıyla tercüme kalemi müdürlüğüne Atina Vire baş-şehbenderi Adem Beg efendi Atina Vire şehbenderliğine nezaret-i müşarü ileyha tercümanı ve tercümanlığı müdiri Mehab Beg efendi ta‘yin olunmuştur.

-Karata’dan Bekir begin hanesinde oturması emr olunmuştur.

-Tersanedeki büyük devfin tamiri için muktezi sekiz bin liranın tesviyesi Maliye Nezareti’ne bildirilmiştir.

-Ma‘lum olduğu üzere devr-i sâbıkda me’murlarımızın maaşından muhabiz .. harîk i‘anesi mamıyla bir para kıt‘a olunur. Bu suretle terâkim iden paranın mahalle sarrafını kimse bilmezdi. Me’murların kesesinden ker-hen çıkan bu para bilahare etrafa dest-i tecavüzünü uzatan Hicaz demir yolu sendikasına intikal etti. Geçen Çaharşamba günü ki meclis-i vükelada bu mesele mevzu‘ bahis edilerek me’murinin öteden beri şikayet etmekde olduğu bu ihatanın ba‘de-ma alınmaması ve temür yolu mesarîf-ı inşa’iyyesinde medar-ı külli olamayacağı eşkar bulunan ve

Hica demir yolu idare-i maliyesi veznesine evvelce devr edilmiş olan paranın oradan alınarak circır hark-ı zedganı için Dahiliyye Nezareti'nde müteşekkıl komisyon-ı mahsusa verilmesi kararlaştırılmıştır.

-Sadr-ı esbak Ferid Paşa'nın Nişantaşı'nda ikamet etmekte olduğu konak evkaf-ı mahluleden bulunduğu cihetle tahliye ve i'adesine ve tahliye olunmadığı takdirde hukuk-ı evkafın muhafazası zammında lazım gelen mu'amelenin icra edileceğine dair kendisine bir ihbar-name gönderilmiştir.

-Hariciyye zabıtları bir enstitü te'sis etmişlerdir. Bunun bir kütüphanesi olacak ve İngilizce Fransızca dersler virilmek üzere bir de dersane bulunacaktır. Misiz Kalifetin İngilizce ve Mü'iz Beg Fransızca tedris edeceklerdir.

Velayat

Vilayet Gazetelerinden:

Midilli Sancağı'na tabi Plumari, kazasında bazı kesân-ı hükümet mahliyyeye itaat etmemek jandarma efradını tahkir etmek gibi ser-keşliğe cera'it ettikleri istihbar olunması üzerine derhal bir müfreze-i askeriye sevk edilmiş, Malta'ya intitab-ı tanbutlarıyla taşur torpido Geçidinde Yalumarın Limanı'na azimet eylemişlerdir.

Ankara Vilayeti'ne tabi Çorum kazası dahilindeki sekiz nahiye devr-i sabıkta ba-ferman-ı ali bi'l-cümle mükellefiyet ve rüsumdan muaf edilmişlerdi, Hükümet-i meşrutanın te'sisiyle bu gibi muafiyette bi't-tab menli bulunmuş olduğu halde fera-yı mezkure ahalisi mükellef oldukları rüsumı tadan hala imtina etmekte ve tahsil memurlarına su-i muamelede bulunmakta oldukları istihbar edilmesi üzerine Çorum kaim-i makamı tahsil memurları müstecizan belde ile bir müfreze-i askeriyyeyi müsta'ciben fera-yı mezkureye azimet etmiş ve ahali-i merkumeye nesac-ı lazımede bulunmuş ise de sem'-i itibar olunduktan başka mal müdürü ile askere taarruz-ı asaride göstermeğe başlamaları üzerine askere ateş emri verilmiş iki kişi telef, diğer ikisi de mecruh olmuş, asayiş iade edilmiştir.

Muktebesat

Salahaddin efendinin ifadesi

Paris Jurnal gazetesinin İstanbul muhabiri geçen gün sultan-ı Murad merhumun mahdumu Selahaddin Efendi ile icra etmiş olduğu mülakatı şu vech ile tasvir etmektedir:

Bundan birkaç gün evvel alafranga ba‘de’z-zahir saat ikide Çırağan Sarayı’na giderek Salahaddin Efendi ile mülakat edip etmeyeceğini sordum. Bir müddet intizardan sonra amade bir hizmetkar bu istediği halde uzun ve karanlık bir geçidden geçerek daha karanlık ve adeta harab olmuş bir merdivana vasıl oldum. Yine bir hayli geçidler ve dehlizlerden bi’l-mürur nihayet Boğaziçi Denizi’ne nazır üç büyük (silik) vâsi‘ bir odaya girdim, bu odanın bütün eşyası dört sandalye ile köhne bir masadan ibaret idi. Bir çeyrek saat kadar intizar ettikten sonra bir Türk gazete muharriri ile iki teşrifatçı dahi odaya girdiler. Nihayet Salahaddin Efendi ile büyük mahdumı Nihad efendinin huzurunda bulunuyordum. Asıl meramım mucibince Salahaddin Efendinin elini öpmek için diz çöktüm ise de müşarü ileyh derhal elini çekti. Ve emri üzerine oturub Türkçe mülakata başladık. Salahaddin Efendi evvel hayat mazisini hikayeye ibtidar edüb şuuca ile idare-i lisan eyledi:

-Bu sarayın diğer da’iresinde habs edildiğim zaman on beş yaşında idim. Peder-i müfhamim dahi benim ile beraber aynı dairede bulunuyor idi ise de yekdiğerimiz ile görüşmek memnu‘ idi, Ancak nadiren sarayın bahçesinde o da bir hayli asker ile tüfekçiler hazır bulunduğu halde görüşebilir idik. Ben bu hale sevgili pederim kadar tahammül edebilmek için henüz çok genç idim, pederim .. sefaleti üzerine düşünme düşünme hasta düştü ve öldü. Tam yirmi dokuzuna mahbus kaldım ve ancak mukaddes kanun-ı esasinin ilanından biridir ki asla bilmediğim bu daireye nakl olundum. İşte büyük oğlum-Nihad efendiyi göstererek-- .. doğmuştur. Yirmi altı yaşındadır. Umurunda ilk defa olarak ve bundan iki ay evvel sokağa çıkıp vücudlarından bile ma‘lumatı olmadığı şeyleri kemal-i hayretle gördi.

Bu aralık Salahaddin Efendi’nin diğer mahdumu olan Fevaid Efendi dahi odaya girdi. Müşarü ileyh gayet güzel bir çocuk olmakla beraber simasında ânar-ı tevhiş-i nümayan idi. Salahaddin efendi benim ile iki saat mülakat edüb hayatından birçok hikayeler, hadiseler nakl etti.

Bulgaristan ile Bosna-Hersek meseleleri hakkında Salahaddin Efendi’nin fikrini sordum, müşarü ileyhe cevaben şu yolda beyan-ı mütalaa eyledi:

Heyhat! Ne diyebilirim! Ben henüz doğmamış bir çocuk gibiyim. Yirmi dokuz sene yazmak okumaktan men‘ edildim. .. ahval-i harihaya külliye biyakaneyim. Bu sebepten dolayı benim fikrimin büyük bir ehemmiyeti yoktur. Memleketimiz bir kanun-ı esasi nuş edenlerin- genç Türklerden bahs ediyorum.-Onun menafini muhafaza edeceğine benim ma‘hez-i Bulgaristan

ile Avusturya-Macaristan tarafından ittihaz edilen hareket ne hukuk-ı devle ve ne de adab-u muaşerete muvaffak değildir zan ederim. Onlar başkasının malını gasb ve zabt ediyorlar. Nefs-i müdafaa etmek isteyen hükümetlerin adaletine itimadım var.

Selahaddin Efendi mülakatı müteakib sarayın bütün mezin salonlarını gezdirdi. Bunların her biri mimarlık ve ressamlık nokta-i nazarından biraz enfes teşkil eder. Kapıları sedef ile işlenmiş olub cümlesi de Arab tezyinatı ile musavvirdir. Gayet ince bir surette teraşide mermer sütunlarını saymaktan sarf-ı nazar ederim: Bu salonlarda yalnız eşya yoktur. Saray bekçilerinden bizi bütün eşyanın çalınmış olduğunu bi-kate-i meyanen söyledi. Ve katıyla karar-ı azat kendi evini tezyin için sarayın teşrifat salonunun mermerlerini bile yerinden sökmek küstahlığında bulunmuştur. Aşağı indiğimde Nihad efendiye tesadüf ettim, müşarü ileyhe hem musikide ve hem ressamlıkta bihra-i nam kesbetmiştir. Seyahat arzusunda bulunub bulunmadığını sordum. Cevaben bütün kalbi ile arzu ettiğini ve ma-mafih vesâit-i takdiyenin müsaade olmadığını söyledi. Fi'l-hakikada ancak 200, 300 frank maaş almaktadır.

(Yeni Gazete)

Müdür Mes'ulü Mehmed Talat

SONUÇ

İttihat ve Terakki, 1908 İhtilali'ni düzenleyen ve bu tarihten itibaren 1918'e kadar devletin yönetiminde birinci derecede rol oynayan bir cemiyettir. Türkiye'nin yakın tarihine damgasın vurmuş olan bu cemiyet, 1889'da Mektebi Tıbbiye öğrencileri tarafından bir düşünce kuruluşu şeklinde gizli bir teşkilat olarak kurulmuştur. Amacı yeniden Meşrutiyeti ilan etmek ve Osmanlı birliğini sürdürebilmektir. Meşrutiyetin ilan edilmesiyle birlikte yayın organlarıyla düşüncelerini yansıtmaya çalıştılar.

Düvel-i muazzamanın baskıları sonucu elde kalan son Avrupa topraklarının da "ıslahat yapılmadığı" bahanesiyle kaybedileceğini anlayan Jön Türklerin kurduğu İttihat ve Terakkî Cemiyeti faaliyetlerine basın yoluyla başlamıştır. "Reval Buluşması" akabinde silahlı mücadeleye dönüşen çatışmalar sonunda, 2. Meşrutiyet ilan edilmiştir İttihat ve Terakkî Cemiyeti bütün iktidarı boyunca muhalif basınla mücadele etti dersek yerinde olur. Bunlardan birisi de "İttihad ve Terakki Gazetesidir."

İkinci Meşrutiyet dönemiyle özdeşleşmiş olan İttihat ve Terakkî Cemiyeti aynı zamanda bu dönemin kurucusu olduğu için tarihi 1908'den önce başlar. Osmanlı İttihat ve Terakkî Cemiyeti ilk olarak "İttihad-ı Osmanî" (Osmanlı anlamına) İstanbul'da Demirkapı'da (Sirkeci) Askerî Tıbbiye (Tıbbiye-i Şahane) mektebinde kurulmuştur. (21 Mayıs 1305-3 Haziran 1889) Aynı yıl Paris'teki Jön Türklerin lideri Ahmet Rıza Beyle ilişki kurulmuş ve cemiyet "Osmanlı İttihat ve Terakkî Cemiyeti" adını almıştır. Mekteb-i Tıbbiye-i Şahane'deki kurucuların tümü de Osmanlının çöküşünü ve istibdadını durdurmak isteyen gençlerdir. Ne var ki daha ilk aşamada bölünmüşlerdir.

1906 Eylül'ünde Selanik'te çoğunluğu 3. Ordu subayları olan on kişi "Osmanlı Hürriyet Cemiyeti"ni kurmuşlardır. Cemiyet silahlı kuvvetler çerçevesinde hızla yayılmış, asker ve sivil üyeleri artmış, gizli, ihtilâlcî bir güç olmuştur. Diğer taraftan Avrupa'ya kaçarak Abdülhamid idaresine karşı cephe alıp çıkardıkları gazetelerle onun idaresine ve bizzat kendisine karşı hücumla geçmişlerdi; aralarında birde cemiyet kurmuşlardı. "Osmanlı İttihat ve Terakkî Cemiyeti" ismiyle kurulmuş olan bu cemiyet azasından Doktor Nazım Bey gizlice Selanik'e geldi Her iki cemiyet bir ısmın altında birleşerek çalışmaya karar verdiler ve bunun neticesi olarak 21 Nisan 1906 tarihinde Osmanlı Hürriyet Cemiyeti, Osmanlı İttihat ve Terakkî Cemiyeti adını aldı.

Dış baskılar sonucu elde kalan son Avrupa topraklarının da ıslahat yapılmadığı bahanesiyle yitirileceğini kavrayan genç subaylar Jeunes Tures (Jön Türkler)'in yurt-içi

örgütlerine egemen olmuşlar varla kendileri aynı çizgide örgütlenmeyen girişmişlerdir. İttihat ve Terakkî Cemiyeti'nin bu faaliyetleri, özellikle büyük bir siyasî bunalım merkezi haline gelmiş olan Balkanlar'da ve bilhassa Makedonya'da etkili olması önemliydi Çünkü; Balkanlarda Rusya, Avusturya, İtalya başta olmak üzere, Avrupa devletlerinin nüfuz kazanma mücadelesi ile Balkan devletlerinin ihtiras ve girişimleri, bu bölgeyi gittikçe daha huzursuz bir hale getiriyordu. Selanik Merkez Kumandanı olan Padişah yaverlerinden Yarbey Nazım Bey'in cemiyet fedâilerinden biri tarafından vurulması cemiyet hakkında araştırmalar yapılmasının başlamasına sebep olmuştur.

Niyazi Bey Manastır'ın Resne kasabasında doğmuştur. Harbiye mektebinden mezundur.¹⁸ İttihat ve Terakkînin 1906'da Selânik'te ikinci defa kurulmasından sonra bir fedâi teşkilâtı ve pek çok fedâiye sahip olan İttihatçılardan Resneli Niyazi Bey sonraları "Hürriyet Kahramanı" diye şöhret bulan Kolağası Niyazi, Enver Beyin (Paşanın) dağa çıkmasından hemen üç gün sonra bir Cuma günü, Manastır halkı Cuma namazı hazırlığı içinde iken, gidip mensup olduğu alayın deposunu basarak, maiyetindeki yüz atmış askerden her biri için, bu depodan ikişer tüfekle lüzumlu malzemeyi almış, bilâhare alayın kasasındaki beş yüz elli lirayı da bıraktığı bir makbuzla cebine yerleştirip dağ yolunu tutmuştu. Resneli Niyazi'yi Ohrili Eyüp Sabri ile Selahattin ve Hasan Tosun adlı Erkân-ı Harp subayları da takip etmiş, böylece İttihat ve Terakkî fedaileri faaliyetlerini açığa vuru vermişlerdi. Olayı soruşturmakla görevlendirilen Şemsi Paşanın Mülâzım Atıf Efendi tarafından vurulması üzerine Niyazi Bey isyanını bastırmakla görevlendirilen Tatar Osman Paşa Manastıra geldi. Cemiyetin fedaileri Tatar Osman Paşayı da dağa kaldırdılar.

Meşrutiyetin ilânını isteyenler; "Mithat Paşa tarafından vaktiyle ilân edilmiş olan anayasanın tekrar yürürlüğe konmasından başka birşey istemiyorlardı: 23 Temmuz 1908 Perşembe günü "Kanun-u Esasi'de suret-i teşkili beyan olunan Meclis-i Mebusanın içtimaa davet olunması" hakkındaki bir "Tebliğ-i Resmî" yayınlanmış ve bu olay tarihimize "İkinci Meşrutiyetin ilânı" şeklinde geçmiştir. Meşrutiyetin ilânı ile "2. Abdulhamid çağı sona ermiş ve Genç Türkler çağı başlamıştı. Cemiyet artık su yüzüne çıkmış ve imparatorluğun en önemli siyasal gücü ve merkezi durumuna gelmişti. Selanik'ten "Pây-i taht"a gelen İttihat ve Terakkî (Merkez-i Umumî) üyeleri Yıldız'ı gölgede bırakarak fiili bir iktidar ve başvuru "makamı" olmuşlardır. "

Kamil Paşanın sadareti esnasında hükümet programı basında neşredildi. Meşrutiyetin herkesi hoşnut edecek mucizeli çözümler getireceği haberleri ve meşrutiyetin nimetlerinden hemen yararlanmak isteyenler çıktı. Köylüler, hürriyeti vergi ödememek, memurlar terfi ve maaş zammı olarak anlamışlardı. Tenkîsat kanunu ile tam tersine yeni düzenlemeler getirildi.

Tanın "tenkisiatı" zamansız bularak buna kesin olarak karşı koydu. Hükümet bu eleştiriler yüzünden tenkisiata ara vermek zorunda kaldı.

İç ve dıştaki başarısızlıklar üzerine "Kör Ali" ve "Karagöz" olayları ve bunlara mümasil olaylar üzerine gazeteler, ulema kıyafetine girmiş hafiyelere dikkati çektiler. Bazı ulema yapılanı doğru bulmadıklarını açıkladılar Bunun üzerine bazı tedbirler alındı. Tevkifler yapıldı. Hürriyetin ilânından bir hafta sonra Murat, Abdulhamid'in 500 (altın) lira vermesi ile Mizan'ı çıkarmaya başladı. İlk sayısında büyük bir pişkinlikle İttihat ve Terakkîye hitaben açık bir mektup yayınladı. İttihat ve Terakkî sert tepki göstererek Murat'ı cemiyet üyesi olarak tanımadığını duyurdu. İkinci bir tedbir de, İkdâm'ın önerdiği üzere, heyecan verici haberlerle belirli olmayan zamanlarda çıkarılan gazete ilavelerinin yasaklanmasıydı. Meşrutiyetin ilân edilmesi üzerine kadınlar da özgürlük istediklerini ortaya çıkardılar. Gösterilere kadınların katıldığı bazı gazetelerde yazı yazmağa, dernekler kurmaya, törenlere ve toplantılara katılmaya başladılar. Bazıları da bu hareketlere çirkin bir renk vermeye kalkıştılar. Meşrutiyetin tesettüre "örtünmeye son vereceği" söylentileri başladı. İttihatçılar bunun aslının olmadığını ileri sürdü. Birçok ulema Bayezit Camiinde toplanarak Kanun-u Esasî'nin şeriata uygun olduğunu onayladılar. Fakat. Ali Mevlevî adında biri, bir yazısında. Kur'ân'ın "asr-ı hazıra sayan bir lisan-ı müsait ve münasiple tefsirini" önerince gürültüler koptu. Üç hafta sonra Tanın yazının Nafiz Sururi adındaki bir gericiye ait olduğunu açıkladı. İttihat ve Terakkî buna karşı bir bildin yayınladı. Hükümette bir ilânla Şariat ve İslâm adabına aykırı gazete yazıları hakkında kanun yoluna gidileceğini ihtar etti. Kâmil Paşada Mizancı Murat, Cemil Molla ve Nafiz Sururu'yi çağırdı kendilerine olduğunu açıkladılar. Bu olay meşrutiyet aleyhtarlarının kıpırdanmakta olan kadın hareketine karşı da tepki göstermelerine vesile teşkil etti. 11 Ekim 1908 günlü İkdâm'a göre bir kaç zorba, bir subayın karısı ve kızı ile binmiş olduğu arabayı durdurup, "fahişelerle dolaşüyor" diye subayı tartaklayıp, kadınların üstlerini başlarını yırtarlar yüzlerini açarlar. Bu olay bir polis karakolunun önünde olmasına rağmen polis karışmaz. Yine İkdâm'da camiye giden kadınların çarşaflarının yırtıldığı haberinin yanında V. Murat'ın kızı Fadime Sultanın Teavün-ü Nisvan-ı Osmaniye Cemiyetinin başına getirildiğini ve bir okulla hastahane yapılmasının kararlaştırıldığını bildiriyordu. Beşiktaş'ta Bedriye adlı bir dul kadınla Todori adındaki bahçıvanın evlenmek istemesinin, linç olayıyla son bulmasını gazeteler tam bir felaket olarak değerlendirdiler Zira Osmanlı zabıta ve askerî olaya seyirci kalmıştı. Bu meşrutiyet için bir lekeydi. Soruşturma açıldı. Ve sarkıntılık olayının faili bulunamayınca da Tanin'inde sert eleştiriler çıktı. Kandilli'deki Adile Sultan Sarayı İnas Sultaniye mektebine (kız lisesi) verildi. Kasım 1908'de Selanik'te haftalık bir kadın dergisi çıkmaya başladı. İstanbul'da dinsel bağnazlıkla, istibdatçıların el ele vermesi ve zabıta ile askerîin gevşekliği karşısında Rumeli'den

asker getirilmesi yeni rahatsızlıklara sebep oldu. Sonuç olarak meşrutiyetin gelmesi bazı yönlerden tedirginliğe yol açmıştı. Bunlardan biri, kadın hareketlerinin sonucuydu. İkincisi, hafiyeliğin kaldırılması ile binlerce kışının geçimini zorlaştırmıştır. Üçüncüsü, askerlerin ve alaylı subayların yeni getirilen disiplinden rahatsız olmaları sonucu İttihat ve Terakkînin karşısına meşrutiyetçi bir muhalefetin dikilmesini gerektirdi. Bu sırada işçi olayları baş gösterdi. Diğer taraftar devletin başına iç ve dış gaileler de çıkmıştır. 1908 Ekim ayının ilk haftasında henüz hukuken Osmanlı egemenliğinde olan Bulgaristan bağımsızlığını ilân, Avusturya-Macaristan Bosna-Hersek'i ilhak etmiştir. Girit'te Yunanistan'a bağlandığını açıklamıştır. Aslında zaten fiilen çoktan elden çıkmış bulunan bu yerler yönetiminin daha üçüncü ayı dolmayan Meşrutiyetin itibarını kırmıştır. Avusturya'nın Bosna-Hersek'i topraklarına katması Rusya'nın boğazlar statüsünde istediği değişikliği gerçekleştirme fırsatı olarak görülüyordu.

İttihat ve Terakkînin Türkçü ve merkezîyetçi bir parti olmasına karşı muhalif partilerden Ahrar ise daha ziyade Osmanlı ve ademi merkezîyetçidir. Sabahattinci muhalefet 1907'deki Jön Türk Kongresinde İttihat ve Terakkîcilerle saf birliği yapan Adem-i Merkezîyetçiler hürriyetin ilânından sonra geçinemez oldular. Paris'teki Ademi Merkezîyet Derneğinin genel katibi. Terakkî ve Osmanlı gazetelerinin yöneticisi Mahir Sait, Celalettin Arif, Nurettin Ferruh'la birlikte Ahrar Fırkasını kurdular. Ahrar'ın basın uzvu Osmanlı, Prensini parasıyla kuruldu. (17. 3. 1909'da çıktı) İkdâm, Sabah, Yeni gazete. Volkan, Sada-yı Millet, Serbesti gazeteleri de Ahrar'ı desteklediler. İttihat ve Terakkîye karşı muhalefetin başlıca eleştirisi, İttihat ve Terakkînin tekelciliği ve gizliliğinin ikinci bir istibdada yol açabileceği kaygısıydı.

Türklerin Programı diye bir şey yoktur. Seçimler dolayısıyla İttihat ve Terakkînde bir program hazırlar. Bu bir anlamda Türklerin programı demektir. 6 Ekim 1908'de Şurâ-yı Ümmet gazetesinde yayımlanan siyasî programın Ahrar Fırkasının siyasî programından esinlenmiş olduğu görülmektedir. Mizan Gazetesi sahibi Murat Beyin ahalinin dinî duygularını ayaklandıran propağandası (okul programlarından din dersleri kalkıyor, Hristiyanlar askere alınınca kışlalarda ve askerî okullarda kilise ve şapel olacak mı ? tarzında yazılar vardı) yapılıyordu ve bir çok siyasi oluşum kurulmuştu bunlar;

FEDAKARAN-I MİLLET CEMİYETİ Sırf Müşir Fuat Paşanın adamı olduğundan dolayı onunla aynı zamanda sürülmüş ve Sinop zindanında beş yıl yatmış olan Avnullah ül-Kâzımî, 'Tede-kâra-ı Millet' adıyla bir cemiyet kurmuştu. Hem padişaha, hemde İttihat ve Terakkîye karşı çok saldırıda bulunuyordu. İttihatçılar bu yeni kurulan cemiyetten hem ürküyor hem de çekemiyordu.

İTTİHAD-I MUHAMMEDİ FIRKASI veya FIRKA-İ MUHAMMEDİYE 5 Nisan 1909'da yani 31 Mart (13 Nisan) irtica hareketinden sekiz gün önce resmen kurulmuştur. Kuranlar arasında en ünlüleri Derviş Vahdeti ile kendisine Bedi-üz Zaman dedirten Said-i Kürdî'dir. 10 Kasım 1908'den beri Volkan adında bir islamcı gazete çıkarmaktadır.76 11 Aralık 1908'de yayımlanmaya başlayan Volkan gazetesi Kâmil Paşayı tutmaktadır ve İngiliz taraftarıdır. Volkan gazetesine verilen paralar şu üç niteliğin sürdürülmesi içindir.

1 - Padişaha sataşmamak

2- İslâmiyetçilik

3- Masonluk aleyhtarlığı.

MUTEDİL HÜRRİYET DERVERAN FIRKASI Kasım 1909'da İttihat ve Terakkîye karşı muhalefet hareketine başlamıştır. Fırkada Arnavut ve bilhassa Arap mebusların çokluğu dikkati çekiyordu

OSMANLI ISLAHATI ESASİYE FIRKASI 1909'da eski İttihat ve Terakkî mensubu Şerif Paşa tarafından kurulmuştur. Yurt içinde teşkilatlanma gayretlerinde iken bu fırka adına çalıştığı ileri sürülen Rıza Nur ve daha bir çok kişi tevkif edilmiştir.

OSMANLI DEMOKRAT FIRKASI Bu Fırka 6 Şubat 1910'da kurulmuştur, Abdullah Cevdet ve İbrahim Temo'nun da mensubu bulunduğu bu fırka Hürriyet ve itilaf Fırkasına katılmıştır.

OSMANLI SOSYALİST FIRKASI Meşrutiyetin ilânı üzerine Serbest İzmir Gazetesini kapatarak İstanbul'a gelmiş olan Hüseyin Hilmi tarafından 15 Eylül 1910'da kurulan Osmanlı Sosyalist Fırkasının Paris'te bulunan şubesinin Refik Nevzat ise Beşeriyet Gazetesini çıkarıp, risaleler neşretmekle faaliyet göstermekteydiler.

AHALİ FIRKASI 21 Şubat 1910'da kurulan bu fırka Hürriyet ve İtilaf Fırkasına katılıncaya kadar meclis içinde şiddetli muhalefet yapmıştır. Bunlardan başka Terakkî Derverân Fırka, (Manastır'da) İttihâd-ı Anâsır, ve Siyasî Meşrutiyet Cemiyeti de bulunmaktadır.

Sonuç olarak seçimleri İttihat ve Terakkî Partisinin listeleri kazandı. Ama Türk mebusların dahi bir çoğu İttihat ve Terakkîli sayılamayacak kimseler seçilmişti ve bir süre sonra 31 Mart vakası gerçekleşti. 27 Nisan'da Meclisî Millî Abdulhamid'i tahttan indirmeye karar verir. Abdülhamid'in yerine gelen Mehmet Reşat'ın zayıf bir kişiliği olduğundan dolayı İttihat ve Terakkînin iktidar olma yolunda dikilen en önemli engellerden biri kalkmış olur.

Meşrutiyet'in ilânından sonra bir süre tüm basın organları Cemiyet'e methiyeler düzmüşler, onu göklere çıkarmışlardır. Eski dönemin önde gelen yayın organları "İkdam" ve "Sabah" ile İslâmcı cephenin görüşlerini dile getiren "Sırat-el Mustakim" de bunlar arasındadır.

"İslâmcıların başlıca basın uzvu, Abdulhamid döneminde Sırat-el Mustakim dergisi iken Meşrutiyet'te Sebilürreşad adını almıştır.

Meşrutiyet basınının önemli görevlerinin başında meşrutiyeti tanıtmak ve öğretmek, sonrada onun lehinde propaganda yapmak geliyordu. Gazetelere göre meşrutiyetin yararları şunlardı:

- 1) Çeşitli özgürlükler tanınacaktı.
- 2) Bu sayede yolsuzluklar son bulacaktı.
- 3) Ticaret, tarım ve sanayide büyük bir kalkınma başlayacaktı.
- 4) Meşrutiyet düzeni sayesinde Osmanlı devleti dünyada sevilen ve sayılan bir ülke olacaktı.

Gazeteler için bir iftihar vesilesi de devrimin kansız oluşuydu. Ayrıca. "İkdam" Meşrutiyetin İslâmiyet'e ne derece uygun olduğunu ve bu hükümet usulünün Hulefa-yı Raşid'in devrinde de yürürlükte olduğunu belirtmekten geri kalmıyordu. Böylece Meşrutiyetin Şeriatla bağdaşmadığı yolunda ilen sürülebilecek iddialar peşin olarak bertaraf edilmek isteniyordu. Ancak bir süre sonra siyasal alanda olduğu gibi basın alanında da guruplaşma başlamıştır.

Doğrudan cemiyete ait ve bağlı gazeteler olarak, Selanik'te çıkan "İttihat ve Terakkî", "Hürriyet", "Rumeli" ve İstanbul'da yayınlanan "Tanin" ile "Şûra-yı Ümmet" belirtilebilir. "Tasvir-i Efkâr", "Tercüman-ı Hakikat" gazeteleri bağımsız fakat Fırka'nın destekçisi durumundadırlar. "İstiklâl", "Hak", "Hâdisat", "Vakit" gibi gazeteler ise Fırka'ya eğilimlidirler. Mizah gazeteleri içinde "Kalem", "Karagöz" ve "Haftalık Şûra-yı Ümmet" ve Türkçülere ait yayın organlarından "Türk Yurdu", "Yeni Mecmua", "İslâm Mecmuası" Fırka'yı desteklemektedirler. Muhalefet bunların yanı sıra "Sabah"ı da cemiyet taraftan gazeteler arasında görmektedir ve Zat-ı Şâhâne'ye Tanin ile birlikte yalnız bu gazetenin okutulmasından şikayet etmektedir. Ayrıca, Fırkanın mücadelesini destekleyen "Bomba", "Süngü", "Silah" gibi gazetelerde bulunmaktadır. Muhalefette bulunan Hürriyet ve İtilaf Fırkası'nın neşriyatı. "Tanzimat", "Tesisat", "Şehrak", "Hemrak", "Darbe", "Alemdar", "Yeni İkdam", "İkdam", "Sabah" ve "Yeni Gazete" Fırkayı desteklemekteydiler. Beyanü'l-hak mecmuası da bu arada zikredilmelidir. Fırka'nın İzmir'de "Müsâvat", Kastamonu'da "Zafer", Şam'da "El-Kays", Trabzon'da "Tarık" gazeteleri çıkmaktaydı. Muhalefetin gelişmesinde büyük rolü olan önemli bir olay, Sada-yı Millet gazetesinin Başyazarı Ahmet Samim'in tıpkı Hasan Fehmi gibi, bir gece sokakta öldürülmesiydi. (9/10 Haziran 1910 geces) Sada-yı Millet, yüseyin Cahit'e göre İstanbul Mebusu ve Rum olan Kozmide'nin. patrikhane parasıyla çıkardığı bir gazeteydi. -Rıza Nur'a göre, gazeteyi Karamanlı Rumlar çıkarıyordu. Ahmad, gazete sahibinin Yorgaki Molla Hrinos olduğunu söylemektedir. 22 Aralık 1909'da Tanin sıkıyönetim tarafından kapatıldı. Rum

gazeteleri ile Tanin arasında bir çalışma başlamıştı. Servet-i Fünun ve Ulum-ı İktisadîye ve İctimaiye dergileri çevresinde toplanan pozitivistler, İttihat ve Terakkî hareketinin temel dünya görüşü olmuştu. Eylül 1910'da Osmanlı Sosyalist Fırkası'nın kurulmasına onun reisi olan Hüseyin Hilmi'nin aynı yılın 26 Şubat'ında İştirak dergisini yayımlamaya başlamıştır.

İttihatçılarda basın baştaki kişilerin görüşleri doğrultusunda şekillenmiştir. Bu görüşle; Osmanlılık kavramı geliştirilip, eğitime öncelik verilmesi ve hukuk karmaşasının giderilmesini öne süren Ahmet Rıza Meşveret Gazetesini çıkarmıştır. Bu gazetenin görüşüne baktığımızda: Ahmet Rıza, batının emperyalist yönüne dikkat çekerek askeri gücün sivil yaşamda önderlik yapmasını savunmuştur.

Bir diğer görüş ise; Murat Bey'in savunduğu bakış açıydı. Bu görüş ise Kahire de çıkarılan Mizan Gazetesi etrafında oluşmuştur. Reformları gerçekleştirmek için Avrupa'nın yardımına başvurulması gerektiğini düşünen bu bakış açısı, anayasanın yeniden yürürlüğe girmesinin yeterli olmayacağını, parlamentoya gereksinim olmadığını, elit kişilerden oluşmuş bir mecliste meşveret yapılması gerektiğini savunmaktaydı. Ayrıca halk onlara göre eğitilinceye kadar yönetime katılmamalıydı. Bunun yanı sıra 1904 senesinde Cenevre'de İctihat Dergisi çıkaran Abdullah Cevdet, bir diğer Jön Türk grubunun başını çekmektedir. Cumhuriyetin ilanından sonra da yayın hayatına devam eden ictihat dergisi, batı kültürü ve laik toplumun lehine, antimonarşist ve radikal bir çizgide yayın yapmıştır.

İttihat ve Terakki'nin Çıkardığı Diğer Gazetelerden Bazıları da Şunlardır;

*Meşveret	*Hürriyet Denemesi
*Mizan	*Osmanlı
*İntikam	*İctihad
*İstirdat ve Vatan	*İttihat ve Terakki Gazetesi
*Seda-yı Millet	
*Şurayı Ümmet	
*Tanin	
*Efkar-ı Umumiye	
*Silah	

İttihat ve Terakki Gazetesi ise “İctihad ve Terakki” adının altında “İctihad kuvvettir” sloganının yerleştiren doğrudan cemiyetin adını taşıyan ve cemiyet merkezinin çıkardığı bir gazetedir. Başlık altında, “Journal ‘İctihad ve Terekkî’ Organ edu Comite Ottoman Union et Progres” ibaresi bulunmaktadır.

Gazetenin ilk sayısı, 24 Temmuz 1324/6 Ağustos 1908/9 Recep 1326 tarihini taşımaktadır. Şu hale göre Meşrutiyetin ilanından on dört gün sonra, Selânik'te yayına başlamıştır. Müdür-i Mesulü, Mehmed Talat'tır. İdare yeri, "Selânik'te Hürriyet Meydanı civarında daire-i mahsusa"dır . Başlık sağ yanında abone şartları, sol tarafında ilan tarifi verilir. Buna göre, Selânik'te aylık abone yapılmakta, Osmanlı memleketi için yıllık 140, altı aylık 80 kuruştur. Yabancı ülkeler için senelik 40, altı aylık 22 Franktır. İlanlarda ise, birinci sayfada satırı on, ikinci sayfada satırı beş, üçüncü sayfada üç kuruş, dördüncü sayfada satırı altmış paradır. "İskonto ve sair şerait için ayrıca tarife mevcuttur" diyerek gazete müşterilerine pazarlık için açık kapı bırakmaktadır. Sayısı on para olan gazetenin konumunu belirleyen çift çizgi arasına aldığı cümle şöyledir: "Osmanlı İttihad ve Terakki Cemiyeti'nin vasıta-i neşr-i efkârı olup şimdilik haftada üç gün neşrolunur siyasî, içtimaî, edebî ve fennî Osmanlı gazetesidir."

Gazete, "İtizâr" başlıklı yazısında, çıkış hazırlığından bahseder. Aslında günlük ve daha iyi baskılı yapmak üzere, bir hafta çaba sarf edilmiştir. Fakat dört sayfadan fazla hacim ile haftada üç gün çıkarmaktan başka çıkar yol bulamamıştır. Bunun için yakında kendi matbaasını kuracağını, kısa süre için okuyucularının kendilerini mazur görmelerini ister.

İttihat ve Terakki Gazetesi'nde yayımlanan bütün haberlerde, 'Hürriyet, Adalet ve Musavvat' fikirlerine sıkı sıkıya bağlı kalınarak, gazetenin takip edeceği temel istikamet açıkça belirtilmiştir. Gazetenin ilk sayısında: "Gazetenin zübde-i mesleki namus ve istikamettir burada hakikat hiçbir şeye feda edilmez" sloganı kullanılarak, gerçeklerin hiçbir şey için feda edilemeyeceği ve mesleklerini yerine getirirken namus ve şeref yolundan ayrılmayacaklarını dile getirmişlerdir.

Dönemin toplumsal sorunlarına, Avrupa'da yaşanan ve Osmanlı devleti tebasına etkisi bulunan olaylar tarafsız bir şekilde ele alınmaya çalışılmıştır. Avrupa'da yaşanan mezhep ayrılıkları, mezhep-siyaset ilişkisi hakkında bilgiler mevcuttur. Fakat gazetede yazıldığı üzere mezhep-siyaset ilişkisi arasında bir mesafe kuralı koyulmuş ve mezhep başka siyaset başkadır misyonunu yüklenmiştir. Mezhebi hükümete karıştırmanın bir manası yok idi. Bunun en büyük örneğini Fransa'da görüyoruz. Fransa resmi mezhebini bırakınca Katolik kilisesi o zamana kadar Fransa'nın damarlarına o kadar işlemişti ki gelecekteki hüküm ve nüfuzu devam ettiremeyeceği kaygısı taşımaya başlamıştır ve bu durum hiç de hoşlarına gitmeyecektir. Birinci Napolyon zamanında akdedilen Konkarda mukavelesi ile Katolik alemine bir çok imtiyazat verilmiş idi. Ancak Fransa'nın resmi mezhebini reddetmesi sonucu bu imtiyazlar da kalkmış oluyordu. Konkordato mukavelesinin vermiş olduğu bütün imtiyazlar da kaldırılmıştır.

İttihad ve Terakki Gazetesi’de yer alan konuların, gazete sayısına göre numaralı bir şekilde içerikleri hakkında bilgi vermek için belirtelim ki 1908 yılında iktidarda II. Abdülhamit bulunmaktaydı. İstanbul’da yönetime karşı yapılmış büyük bir ayaklanma olan 31 Mart Vakası ile yönetimde değişiklik yaşanmıştır. Ayaklanmanın bastırılmasından muhalefet hareketi önemli kayıplara uğradı. Bundan sonra Meclis-i Umumi Milli adı altında birlikte toplanan Heyet-i Mebusan ve Heyet-i Ayan’ın 27 Nisan’da II. Abdülhamid’in tahttan indirilmesini, yerine V. Mehmed’in geçirilmesini kararlaştırdı.

Gazetenin genel olarak sayılarını incelediğimizde on ana konu başlık üzerinde durulduğu anlaşıyor. Bunlar Siyaset-i hariciye, Siyaset-i Dahiliye, Şu’un-u hariciye, Şu’un-u dahiliye, Dahili telgraflar, Cemiyetin siyasi programı, Muktesebat, Mekatip, İttihat, ve terakki cemiyeti, ilanlar-reklamlar ve Abdülhakhamit’in sardanpal oyunu ağırlıklı başlıklar şeklindedir.

İşte bu çalışma ile o dönemin siyasi yapısını , reformlarını ve yönetim anlayışını açık ve net bir şekilde görmekteyiz. İttihad ve Terakki Gazetesi’nin savunduğu temel görüş ise açık ve net şekilde görüleceği üzere Meşrutiyet yönetiminin korunması ve Kanun-i Esasi’nin tam anlamı ile uygulanmasıdır.

KAYNAKÇA

AKBULUT Uğur, “Osmanlı Basın Tarihine Bir Katkı: Gazetelerin Yayınlanma Amaçları Üzerine (1831-1876)

AKŞIN, Sına; Jön Türklerde İttihat ve Terakkî, (İstanbul-1987)

ARABACI,Caner http://www.canerarabaci.com/makaleler_ittihat_ve_terakki_basinisayfa_id-333-id-53542

AROLAT Osman Saffet, “Türkiye Basın Tarihi 120 Yıllık Baskı Dönemi” Yurt ve Dünya.

AŞA Emel, 1928’e Kadar Türk Kadın Mecmuaları, İstanbul, 1989 (Y.Lisans Tezi)

AYDEMİR, Şevket Süreyya, Makedonya’dan Orta Asya’ya Enver Paşa.

AYDIN Hakan, “Cemiyet-i Matbuat-ı Osmaniye: Kuruluşu ve Basında Tartışmalar” Türkiyat Araştırmaları Dergisi.

AYDIN Mehmet Akif, İlber ORTAYLI, Abdulkadir ÖZCAN, Bahaeddin YEDİYILDIZ,

AYDIN Suat, II. Meşrutiyet Döneminde Türk Kadın Hareketi ile Basın Arasındaki İlişki, Ankara, 1994. (Y.Lisans Tezi).

BARDAKÇI, İlhan; Bir İmparatorluğun Yağması-Balkan Bozgunu ve 1. Dünya Harbi. (Ankara-) 23

BAYUR, Yusuf Hikmet; Türk İnkılâbı Tarihi. C. 1, Kısım II, (Ankara 1991),

BELEN, Fahri; Birinci Cihan Harbinde Türk Harbi. IV. cild 1917 Yılı Hareketlen (Ankara-1966)

BIYIKOĞLU, Tevfık; Türk İstiklâl Harbi 1. Mondoros Mütarekesi ve Tatbikatı. (Ankara-1962),

BİRİNCİ, Ali; Hürriyet ve İtilaf Fırkası II. Meşrutiyet Devrinde İttihat ve Terakkîye Karşı Çıkanlar, İstanbul 1990)

ÇELENK Hamza, İttihat ve Terakki Cemiyetinin Türkiye’nin Siyasi Düşüncesine Etkisi, 2017 (Y.Lisans Tezi)

ÇİÇEK, Ömer, İttihat ve Terakki Partisi: Tarihsel ve Kurumsal Bir Değerlendirme.(Sosyal Araş. Der.)

ÇİFTÇİ, Ali, İttihat ve Terakki Cemiyeti’nin Örgütlenme ve Yönetim Yapısı İçinde Kulüplerin Yeri.(Türkiyat Araş. Der.)

DANIŞMEND, İsmail Hami, Sadr-ı a'zam Tevfık Paşanın Dünyasındaki Resmî ve Hususî Vesikalara Göre 31 Mart Vakası, (İstanbul-1962),

DURDU, Mehmet Burak, Osmanlı Devleti'nde Jön Türk Hareketinin Başlaması ve Etkileri.(Ank. Üni. Osm. Tar. Araş. Ve Uy. Mer. Dergisi)

ED. Tufan Gündüz, Osmanlı El Kitabı.

ERTUĞ Hasan Refik, Türk Basını Nasıl Doğdu ve Gelişti, yay. Sulhi Garan Matbaası, İstanbul, 1957.

FEROZ Ahmad, İttihat ve Terakke 1908-1914 Jön Türkler. Çeviren,

GÜRSOY Ülkü, İkinci Meşrutiyet Dönemi Dergileri Üzerine Bir Araştırma, Ankara, 1999.

HANİOĞLU, Mim Şükrü; Osmanlı İttihat ve Terakkî Cemiyet) ve Jön Türkler 1889-1902. (İstanbul-?)

HAYTA Necdet “Cemiyet’i İlmiye-i Osmaniye ve Mecmua-i Fünun” Türk Kültür Dergisi.

İHSAN. A.; Matbuat Hatıralarım, (İstanbul 1931). C. 2.

KABACALI, Alpay, Başlangıcından Günümüze, Türkiye’de Matbaa, Basın ve Yayın.

KARADANA, Şenol, II. Abdülhamit Döneminde İttihat ve Terakki Cemiyeti Faaliyetleri.

KAYA Gökhan, İttihat ve Terakki Cemiyeti’nin Basın ve Yayın Faaliyetleri (1876-1908), 1999, (Y. Lisans Tezi).

KIRATLI Ahmet, Tarih Araştırmalarına Kaynak Olarak Osmanlı Basınında İttihat ve Terakki Gazetesinin Transkripsiyonu ve Değerlendirilmesi, 2018 (Y.Lisans Tezi)

KOCABAŞOĞLU Uygur, “1919-1938 Dönemi Basına Toplu Bir Bakış” Basın Yayın Yüksekokulu Dergisi.

KOLOĞLU Orhan “İlk Türkçe Gazete: Vakayi-i Mısriye” Tarih ve Toplum.

KOLOĞLU Orhan, “Osmanlı Basını: İçeriği ve Rejimi” Tanzimat’tan Cumhuriyet’e Türkiye Ansiklopedisi.

KURAN, Ahmed Bedevi; İnkılâp Tarihimiz ve Jön Türkler. (İstanbul, 1945),

MALKOÇ, Eminalp, Doğu Batı Ekseninde Bir Osmanlı Aydını: Ahmet Rıza Yaşamı ve Düşünce Dünyası.

MAZICI Nurşen, “1930’a Kadar Basının Durumu ve 1931 Matbuat Kanunu” Ankara Üniversitesi Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi.

Mübahat KÜTÜKOĞLU; Osmanlı Devleti ve Medeniyeti Tarihi (İstanbul, 1996)

MÜFTÜOĞLU, Mustafa, İttihat ve Terakkînin İç Yüzü Bir Fedainin Romanı (İstanbul 1989).

NUR, Rıza; Hürriyet ve İtilaf Nasıl Doğdu. Nasıl Öldü. (İstanbul1335), 1077

NURAN Ülken (İstanbul-1971), EMECEN, Ferudun, Kemal BEYDİLİ, Mehmet İPŞİRLİ,

ORAL Fuat Süreyya, Türk Basın Tarihi: 1728-1922 Osmanlı İmparatorluğu Dönemi, yay. Yeni Adım Matbaası, İstanbul, 1970.

ÖZDEN Mehmet, Türk Yurdu Dergisi ve İkinci Meşrutiyet Devri Türkçülük Akımı (1911-1918), Ankara, 1994 (Doktora Tezi)

ÖZORAN Beria Remzi, “Anadolu Kurtuluş Savaşı Yıllarında Kıbrıs’ta Türk Basını” VII. Türk Tarih Kongresi Ankara, (25-29 Eylül 1970)

RASİM Ahmed, Matbuat Tarihine Medhal İlk Büyük Muharrirlerden Şinasi, yay. Yeni Matbaa, İstanbul, 1927.

SAVAŞ MEVHİBE, İkinci Meşrutiyet Döneminde İttihat Ve Terâkki ve Basın, Ankara 1988

SILAN, Necmeddin Sahir; "Düşen İktidarlardan Hesap Sorma Çabası İkinci Meşrutiyette Divan-ı Âli Hareketleri", Tarih Konuşuyor. Cilt. 5, S. 29 (İstanbul- 1966)

TEVETOĞLU, Fethi: Türkiye’de Sosyalist ve Komünist Faaliyetler (1910-1960). (Ankara-1967),

TİMUR Taner, “Bir İttihatçı Düşmanı: Şerif Paşa ve Meşrutiyet Gazetesi” Tarih ve Toplum.

TUKİN, Cemal; Osmanlı İmparatorluğu Devrinde Boğazlar Meselesi, (İstanbul, 1947)

TUNAYA, Tarık Zafer; Türkiye’de Siyasal Partiler. C. 1. İkinci Meşrutiyet Dönemi (1908-1918) (İstanbul-1984),

TUNÇ Hasan, Enver Paşa’nın Siyasi Biyografisi.

UNAT, Faik Reşit; II. Meşrutiyetin İlanı ve Otuz Bir Mart Hâdisesi- II:

UNAT, Reşit Faik ; Abdulhamid’in Son Mabeyn Başkâtibi Ali Cevad Beyin Fezlekesi, (Ankara-1960),

UZUNÇARŞILI, İ. Hakkı; "1908 Yılında 2. Meşrutiyetin Ne Suretle İlân Edildiğine

ZÜRCHER, Erik Jan; Modernleşen Türkiye’nin Tarihi, (İstanbul- 1996),

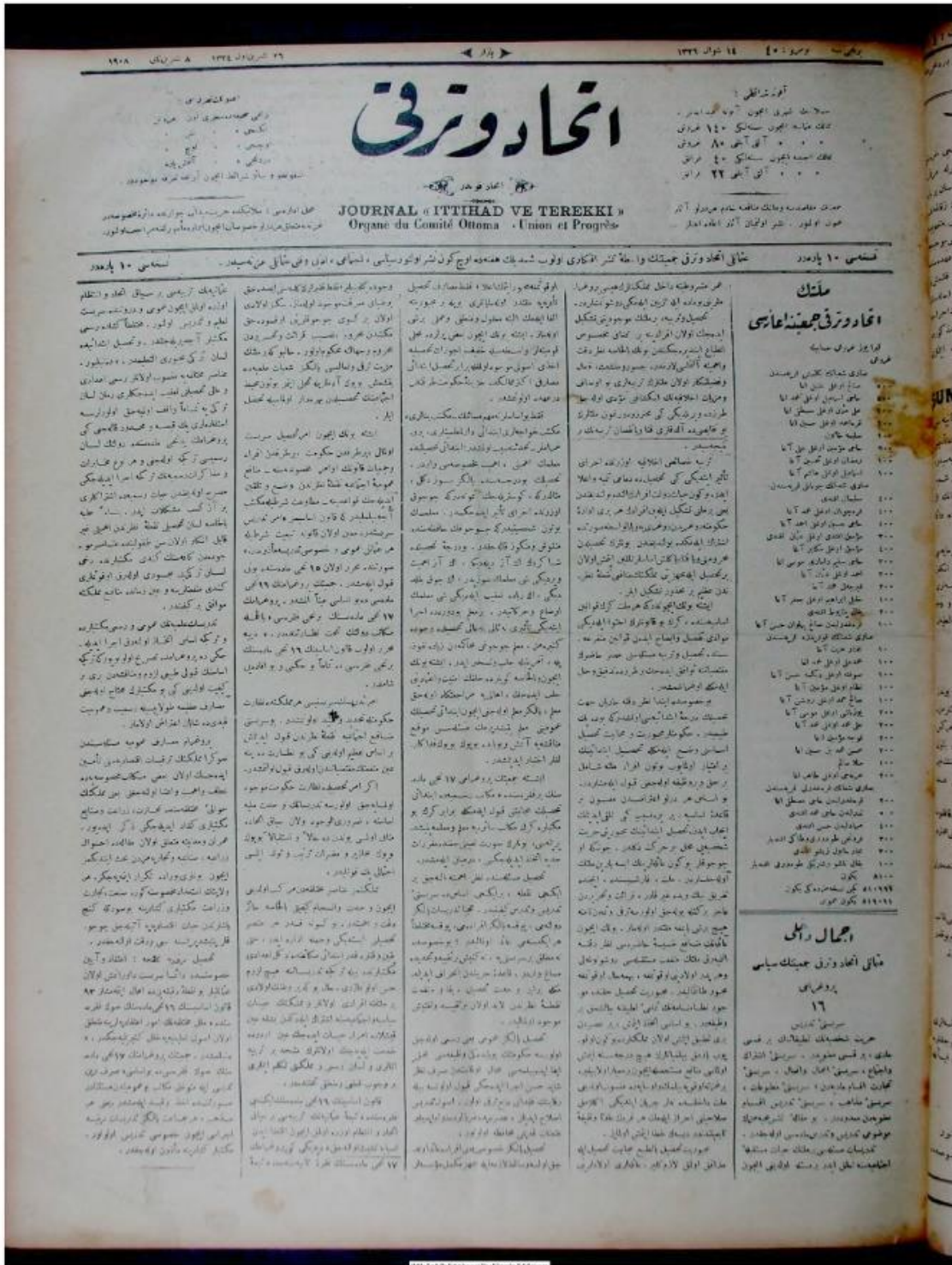
İnternet Siteleri

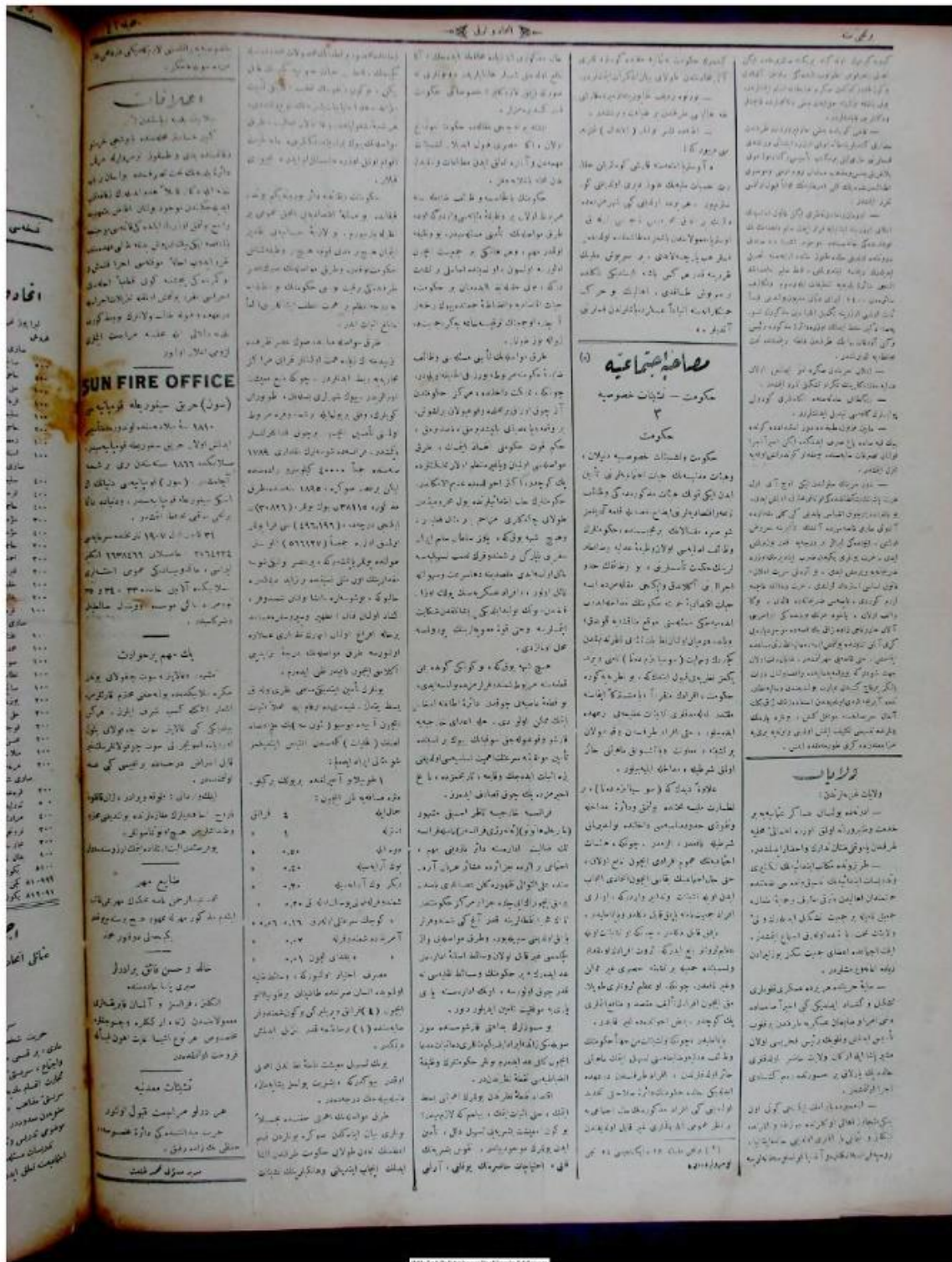
Haberturk.com

Islamansiklopedisi.org.tr

Dergipark.org.tr

Atatürkasiklopedesi.gov.tr

[illegible][illegible][illegible][illegible][illegible]

سیدین برویام و بقولوی مرقه ند
تقدیر اخر است ازین امانت اورد و بفر
تقدیر علی مرقه ند
باید باشد
سیدین برویام و بقولوی مرقه ند
تقدیر اخر است ازین امانت اورد و بفر
تقدیر علی مرقه ند
باید باشد

[illegible]

احتیاجی مخصوصی به تحریر این کتاب، ایران
نهائی و سابقهٔ عسکریت و جنگ و درونهای شخصی
و به کون انظار آید. و به کون انظار آید.
لا عسکر به کون انظار آید.

[illegible][illegible]

حلیات جدیدہ
اساتذہ شہداء گود میں اولاد پھول
کے خطرات خطہ کی اولاد اونٹن
کی عرض الہ حدیث شرف و حرمت
و اساتذہ عربہ عالیشان بانی
قلم زلف الہ قلم شرف الہ

انك

الحق في
الولاية لله رئيس العالمين
استغفر الله له الذنوب
الولاية لله رئيس العالمين
استغفر الله له الذنوب

مدرسہ ، نذر خردہ و چوٹی سرفراہ
مک و طوعی جہر آلیورہ ، طعہ خردہ
و شکافہ و وارد اولورہ ، بزولیس
عزیز مک لادک درات و طعہ خردہ
مک شایک و کئی آکھ خردہ و ادب
و طعہ خردہ و طعہ خردہ و طعہ خردہ

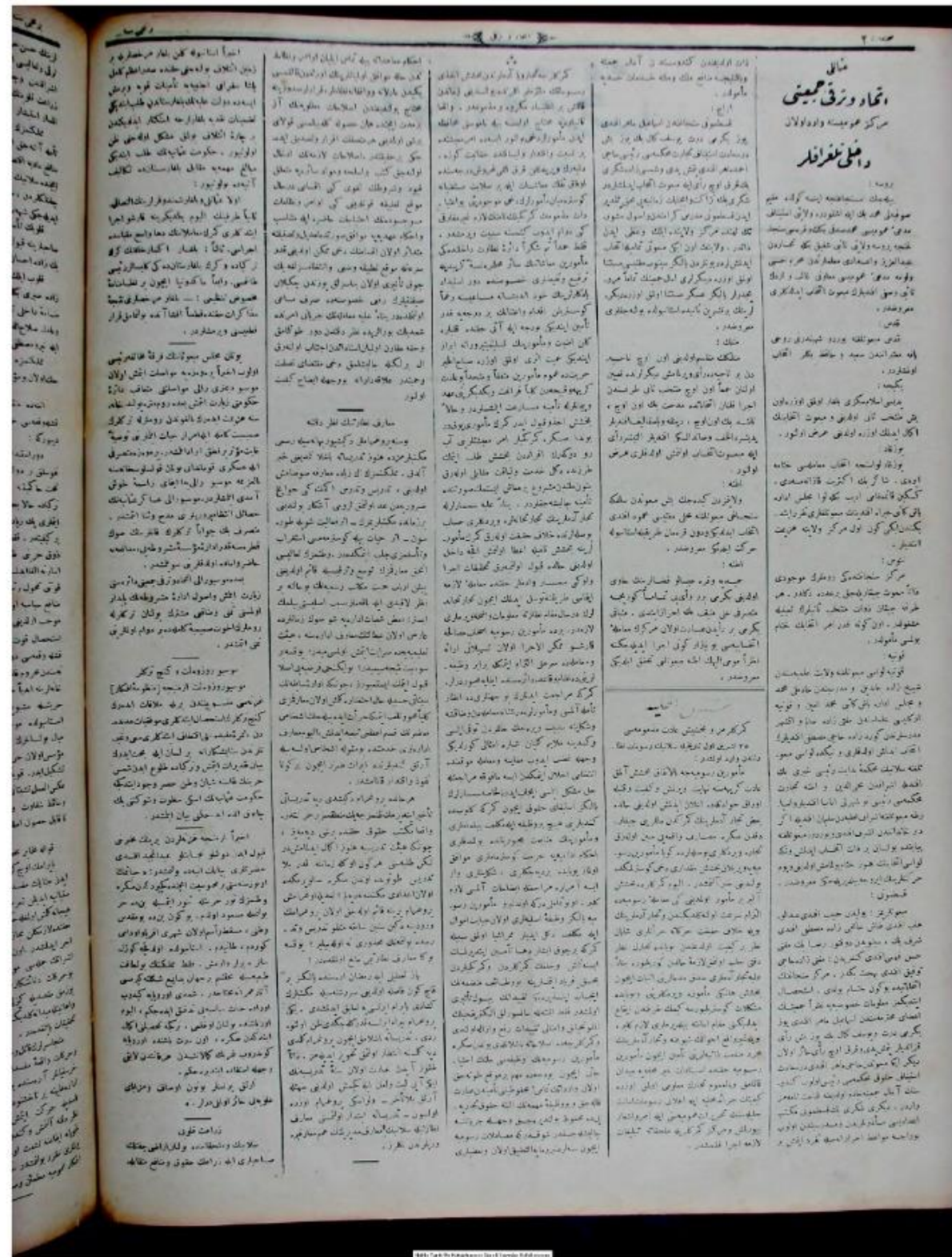
*
 ۱. کون جوا خاری اجمالا کاغذی اور
 ۲. کون جوا آؤسٹون سٹین (سولی
 ۳) کاغذی ہے۔ اس کا جوا
 ۴. اس کا جوا فرامہ مقبولا ہے۔
 ۵. اس کا جوا اس کا جوا
 ۶. اس کا جوا اس کا جوا
 ۷. اس کا جوا اس کا جوا
 ۸. اس کا جوا اس کا جوا
 ۹. اس کا جوا اس کا جوا
 ۱۰. اس کا جوا اس کا جوا

شیر عزیزه بی بی : سیاسی ، ادبی ، اخلاقی
(زبان : فارسی)
موضوع : کوردران بر یکی یوسف
نوع : آواز - (زبان : فارسی)
مکان : اوشان مسکن افغانستان - ۱۳۷۱
موضوع : قاتل شده یوسف - وقت تحریر
مکان : دوازده افشاره - حسن خدمت و عشق
نوع : غزل

[illegible][illegible][illegible]

کین پلار کوئی تہذیب و تمدن، دین و مذهب، واپور
 قومی سیاست (مصلحت) واپور
 دنیائی حکومت و دین واپور
 عالم و دین واپور
 دین واپور

[illegible]

DİZİN

A

Abdullah Cevdet, 9, 11, 18
Abdurrahim Efendi, 231
Abdülaziz, 10, 22, 276, 277
Abdülhak Hamid, 20, 22, 47, 48, 51, 66, 68, 88, 111, 139, 163, 185, 203, 244, 267, 308
Abdülhamid, 19, 22, 328
Abdülvehhab, 295
Adalet, 234, 327
Adana, 28, 38, 41, 51, 108, 211, 251
Adapazarı, 97
Adriyatik, 53, 146
Ahmet Rıza, 9, 11, 12, 18, 38
Almanya, 17, 23, 29, 30, 31, 33, 34, 36, 39, 40, 41, 44, 70, 71, 72, 73, 75, 84, 95, 96, 99, 118, 121, 132, 136, 148, 149, 167, 168, 196, 210, 216, 223, 227, 228, 249, 253, 257, 278, 280, 281, 282, 283, 286, 296, 297, 307
Amasya, 97, 323
Amberos, 236
Ambros gazetesi, 74
Amerika, 23, 29, 33, 34, 36, 39, 59, 76, 129, 153, 167, 169, 176, 180, 198, 217, 257, 278, 297
Ankara, 11, 45, 55, 97, 325, 329, 330
Arif Paşa, 36, 193
Arnavud, 138, 152, 160, 275, 276
asker, 72, 83, 101, 119, 154, 159, 197, 198, 202, 209, 210, 290, 294, 303, 325
Atina, 23, 37, 38, 85, 201, 212, 219, 235, 236, 259, 267, 292, 306, 324
Avrupa, 19, 20, 23, 33, 40, 43, 49, 52, 53, 70, 72, 73, 82, 83, 104, 118, 135, 144, 146, 149, 154, 155, 157, 167, 180, 182, 190, 191, 193, 196, 208, 216, 227, 232, 238, 239, 249, 250, 252, 257, 262, 275, 276, 277, 280, 283, 286, 287, 296, 314, 322, 328
Avusturya, 19, 20, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 52, 53, 54, 58, 59, 60, 61, 62, 73, 74, 77, 79, 80, 82, 83, 84, 88, 93, 94, 95, 96, 102, 103, 104, 106, 108, 111, 121, 129, 132, 133, 134, 135, 136, 139, 146, 149, 154, 155, 158, 159, 171, 172, 176, 177, 178, 182, 184, 185, 191, 192, 195, 198, 202, 208, 209, 210, 214, 215, 217, 218, 219, 220, 229, 230, 238, 239, 241, 248, 249, 250, 257, 259, 261, 262, 264, 266, 278, 284, 285, 286, 287, 288, 313, 316, 317, 318, 322, 326
Aydın, 61, 237
Azerbaycan, 43, 169, 265, 277, 299, 300, 301
Aziziye, 27, 33, 107, 170

B

Bâb- Âli, 273
Bagdad, 170, 230, 241, 250, 288, 289
Balkan, 19, 31, 39, 52, 62, 73, 82, 83, 93, 102, 149, 179, 220, 249, 288, 289, 329
Belgrad, 25, 54, 170, 261, 262, 286, 288, 323

Berlin, 13, 52, 58, 82, 95, 96, 155, 190, 196, 239, 282, 286
Beyrut, 24, 63, 200
Bolu, 256
Bosna, 19, 23, 26, 28, 30, 33, 34, 35, 37, 45, 52, 53, 54, 60, 73, 74, 82, 83, 94, 95, 96, 102, 103, 111, 133, 134, 135, 154, 155, 156, 158, 168, 170, 171, 175, 182, 209, 212, 213, 220, 239, 249, 284, 286, 288, 313, 316, 322, 326
Boykotaj, 60, 74, 88, 104, 178, 184, 214, 215, 266, 284, 315
Budapeşte, 82
Bulgar, 25, 33, 35, 37, 38, 39, 40, 41, 43, 44, 59, 60, 62, 84, 94, 97, 102, 110, 111, 121, 132, 133, 137, 138, 151, 157, 158, 161, 168, 180, 181, 183, 190, 194, 209, 210, 215, 219, 220, 221, 222, 223, 229, 230, 238, 239, 240, 243, 244, 252, 260, 263, 266, 275, 284, 289, 290, 291, 292, 315, 320, 321, 322
Bulgaristan, 20, 25, 30, 31, 35, 37, 38, 39, 42, 43, 44, 51, 59, 62, 73, 84, 85, 96, 97, 111, 132, 133, 150, 154, 155, 156, 157, 158, 168, 178, 180, 181, 191, 210, 215, 219, 220, 221, 222, 240, 244, 252, 260, 262, 263, 266, 271, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 313, 315, 320, 321, 322, 326
Bursa, 34, 97, 172, 321

C

Cavid beg, 260, 318
Caytung gazetesi, 77, 160
Cemal paşa, 12
Cevad Paşa, 195, 303, 304
Cezayir, 44, 150, 297

Ç

Çar Aleksandr, 94
Çerkes Mehmed Paşa, 253
Çin, 21, 44, 75, 217, 277, 296
Çorum, 45, 96, 256, 325

D

Dahili Telgraflar, 51, 84, 96, 147, 170, 229, 250
Debre, 307, 312
Demokrat, 23, 76, 156
Devlet-i Osmaniyye, 266, 323
Diyarbakir, 255
Dr Nazım bey, 12
Drama, 136, 138, 278
Düvel-i muazzama, 249

E

Edirne, 29, 31, 40, 121, 160, 161, 229, 255, 256, 294
Efkar-ı umumiye, 282
Enver Paşa, 13

Ermeni, 13, 14, 23, 78, 272, 274, 275
Erzurum, 13, 34, 172, 250, 295
Eskişehir, 41, 97, 251

F

Fas, 23, 43, 70, 72, 73, 76, 136, 276, 277
fikir, 11, 16, 18, 19, 26, 47, 49, 57, 108, 120, 200, 213,
295, 312, 318
Fizan, 274, 275
Frankfurt, 77
Fransa, 10, 16, 19, 20, 23, 24, 25, 26, 28, 29, 31, 33, 34,
36, 39, 40, 42, 43, 45, 50, 70, 71, 72, 73, 75, 82, 83,
85, 93, 95, 96, 110, 120, 121, 129, 136, 145, 148, 153,
156, 167, 168, 176, 179, 196, 198, 209, 216, 217, 227,
228, 234, 238, 249, 253, 257, 260, 262, 276, 278, 281,
282, 283, 288, 293, 296, 297, 318, 319, 328
Fransız, 16, 28, 45, 51, 73, 76, 79, 82, 111, 137, 148, 155,
159, 160, 227, 228, 238, 260, 320
Fransuva, 62, 133, 134, 155, 261, 283

G

Gazete, 4, 6, 105, 182, 232, 240, 289, 326, 327, 330
Gazi Ahmed Muhtar Paşa, 88
Gazi Osman Paşa, 251
Genç Türkler, 17, 109
Girid, 37, 85, 110, 156, 209, 210, 218, 322, 323
Gümlcine, 57, 87, 88
Gümüşhane, 302

H

Haliç, 36, 43, 214, 259, 273, 323
halife, 306
Halim Paşa, 131
Hicaz, 28, 40, 110, 200, 241, 324
Hilal-i Ahmer, 272
Hristiyan, 26, 34, 86, 94, 97, 170, 251, 305
Hükümet, 59, 76, 91, 96, 150, 156, 158, 182, 183, 185,
193, 209, 222, 223, 262, 263, 283, 287, 290, 317, 325
Hürriyet, 13, 16, 37, 39, 47, 69, 92, 116, 129, 138, 143,
167, 175, 189, 199, 202, 207, 216, 217, 223, 224, 226,
248, 279, 298, 327, 329, 330
Hüseyin Cahit, 16, 18
Hüseyin Fehmi Paşa, 131
Hüseyinzade Ali, 9

I

II. Abdülhamit, 9, 10, 11, 19, 328
II. Meşrutiyet, 6, 329

İ

İ'lanat, 153, 217, 235, 257, 297
İbrahim Temo, 9, 11, 18
İdâre-i Mahsûsa, 272
İdâre-i Mahususa, 58
İhtilal, 21, 235, 300
İkdam, 16, 32, 150, 177, 200, 211, 233, 304
İmparator, 24, 31, 80, 132, 149, 155, 297

İmparatoriçe, 296
İngiltere, 23, 25, 28, 29, 30, 33, 34, 35, 42, 43, 55, 71, 73,
75, 83, 93, 95, 96, 117, 118, 119, 121, 136, 145, 169,
177, 179, 182, 190, 191, 192, 196, 209, 210, 219, 249,
261, 262, 280, 281, 282, 283, 285, 288, 296, 301, 314
İran, 29, 33, 34, 38, 43, 44, 55, 121, 167, 169, 171, 265,
266, 277, 298, 299, 301
İsevi, 306
ishak sukuti, 11
İshak Sukuti, 9, 11
İslam, 33, 35, 40, 80, 87, 97, 126, 137, 170, 182, 223,
250, 305
İsmail Enver, 13
İsmail Hakkı Beg, 261
İstanbul, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 17, 19, 20, 23, 24, 26, 27,
30, 31, 32, 33, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 43, 44, 45,
55, 56, 59, 76, 77, 104, 106, 107, 130, 136, 149, 151,
168, 181, 182, 184, 193, 194, 201, 213, 218, 230, 243,
252, 253, 254, 259, 260, 261, 264, 266, 271, 272, 273,
277, 287, 288, 289, 290, 292, 293, 300, 306, 307, 316,
318, 321, 323, 325, 328, 329, 330, 331
İsveç, 280
İşkodra, 32, 146, 150, 307
İtalya, 6, 23, 28, 30, 31, 72, 96, 110, 144, 145, 146, 147,
149, 155, 209, 220, 226, 249, 274, 281, 304, 318, 322
İttihad ve Terakki cemiyeti, 232, 300
İttihad ve Terakki Gazetesi, 4, 8, 19, 21, 328
İttihat ve Terakki, 7, 8, 9, 10, 11, 15, 16, 17, 27, 31, 35,
36, 40, 45, 312, 327, 329, 330
İttihat ve Terakki Cemiyeti, 7, 8, 9, 10, 11, 16, 17, 35, 40,
330
İzmid, 96, 193, 229
İzmir, 17, 24, 36, 37, 38, 80, 121, 161, 170, 201, 223,
236, 260, 272
İzzet Paşa, 231, 254, 272

J

Jandarma, 261, 273
Japonya, 71, 75, 95, 196
Jön Türkler, 181, 314, 329, 330

K

Kabataş, 28, 107
Kahire, 44, 297
Kamil Paşa, 190, 191, 251, 259, 291, 314
Kanuni Esasi, 10
Karadağ, 24, 28, 35, 43, 51, 82, 83, 84, 96, 111, 154, 155,
158, 184, 202, 263, 287
Kastamonu, 253, 256
Kongre, 63, 232
Konya, 305, 306
Kosova, 37, 201, 251, 256, 307
Kostantin, 161, 305
Köstendil, 39, 133, 221
Kudüs, 100, 284
Kütahya, 251

L

Lobuşka, 182

Londra, 25, 32, 38, 55, 96, 184, 191, 194, 201, 212, 239,
254, 288, 289, 305, 313, 314
Lovur, 318

M

Macaristan, 82, 95, 132, 133, 238, 239, 249, 326
Mahmud Muhtar Paşa, 131, 254
Mahmud Şevket Paşa, 148, 159
Mahmut Şevket Paşa, 17
Makedonya, 13, 62, 95, 157, 240, 260, 306, 307
Manastır, 13, 37, 38, 41, 162, 184, 202, 251, 307
Manzum Tiyatro, 66, 88, 111, 139, 162, 185, 203, 244,
267, 308
Marsilya, 272, 277
Mebusan, 19, 238, 251, 293, 304, 328
Medhet Paşa, 294
Mehmed Talat, 57, 79, 102, 130, 154, 177, 199, 218, 229,
235, 278, 326, 327
Mektebi Tıbbiye, 327
memaik-i İslamiyye, 314
Mersin, 116, 117, 251
Meşrutiyet, 9, 10, 15, 16, 17, 38, 266, 328, 329, 330
Mısır, 11, 15, 16, 23, 24, 44, 71, 88, 106, 110, 183, 206,
273, 274, 297
Midhat Paşa, 29, 79, 129, 202, 260
Minber gazetesi, 180, 181
Mirliva, 65, 261, 273
Mizancı Murat, 11, 18
Mösyö, 20, 24, 25, 35, 43, 45, 50, 51, 52, 53, 56, 57, 58,
59, 60, 62, 66, 69, 71, 72, 73, 74, 76, 83, 84, 85, 96,
102, 108, 121, 130, 132, 133, 148, 154, 158, 159, 160,
168, 169, 179, 181, 182, 183, 191, 192, 196, 199, 209,
211, 214, 219, 220, 221, 233, 239, 240, 249, 254, 261,
262, 266, 276, 282, 284, 286, 287, 288, 289, 292, 293,
318, 319, 322
Muharebe, 71, 259, 291
Muharrerât, 100, 151, 175, 197
Musavvat, 327
Musevi, 32, 61, 152, 161, 183, 226, 306
mühendishane-i mülkiye, 254
Müzakerat, 243, 259, 266, 321, 322

N

Nakofun, 237, 238
Nazım Beg, 259
Niğde, 237

O

Osmanlı, 4, 6, 7, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 19, 20, 22,
23, 25, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 36, 37, 38, 39, 40,
42, 43, 45, 47, 48, 54, 56, 59, 60, 61, 62, 63, 66, 69,
74, 78, 84, 87, 88, 93, 96, 97, 100, 104, 110, 116, 123,
124, 125, 127, 130, 131, 133, 135, 136, 137, 138, 139,
144, 147, 148, 151, 152, 157, 167, 183, 184, 185, 190,
193, 194, 197, 202, 208, 210, 211, 212, 213, 214, 215,
216, 224, 225, 226, 229, 230, 232, 243, 248, 255, 257,
258, 259, 260, 263, 264, 265, 266, 272, 273, 275, 279,
283, 284, 289, 290, 291, 294, 298, 300, 304, 305, 306,
313, 314, 316, 319, 322, 327, 328, 329, 330, 336

P

Padişah, 10, 13, 31
padişâhi, 58, 63
Panislavizm, 95, 96, 154, 250
Paris, 11, 12, 14, 15, 16, 26, 39, 42, 45, 85, 93, 94, 121,
196, 220, 229, 259, 276, 277, 288, 323, 325
Pekin, 277, 296
Petersburg, 24, 39, 44, 83, 94, 158, 196, 239, 261, 288
Petesburg, 287
Pirlepe, 35, 177, 307
Pirşova, 312
piyes, 45, 153, 198, 225, 235, 258, 319
Polis, 24, 30, 36, 37, 81, 103, 104, 106, 107, 131, 138,
174, 195, 196, 201, 273
Prens, 40, 76, 85, 216, 219, 220, 221, 240, 250, 288, 292,
296, 297
prens Ferdinand, 40, 230, 240, 252

R

Rac, 252, 263
Ra'uf Paşa, 272
Rodos, 312
Roma, 31, 288, 322
Romanya, 14, 20, 58, 95, 96, 159, 249
Rum, 14, 20, 33, 35, 40, 54, 66, 80, 87, 108, 109, 152,
161, 173, 178, 201, 208, 218, 226, 236, 266, 275, 284
Rus, 24, 26, 34, 36, 44, 55, 59, 71, 83, 93, 94, 95, 119,
153, 159, 172, 178, 179, 199, 212, 235, 241, 258, 261,
265, 286, 287, 300, 301, 313
Ruşçuk, 271
Rusya, 19, 23, 25, 26, 27, 28, 29, 35, 36, 37, 42, 43, 44,
52, 54, 55, 71, 73, 75, 77, 83, 93, 94, 95, 96, 100, 110,
121, 153, 154, 158, 168, 169, 172, 178, 179, 182, 194,
196, 199, 209, 212, 219, 220, 222, 235, 250, 258, 261,
262, 265, 266, 271, 286, 287, 300, 301

S

Sa'adeddin Paşa, 272
Sadr-ı 'azam, 323
Said Paşa, 131
Samsun, 36, 79, 193, 255, 294
Saray-ı Hümayûn, 273
Sardanapal, 20, 21, 22, 47, 48, 51, 66, 67, 68, 88, 111,
139, 162, 185, 203, 244, 308
Selanik, 12, 13, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 35, 36, 37,
42, 45, 47, 57, 60, 68, 69, 81, 82, 86, 87, 92, 99, 102,
108, 111, 116, 120, 129, 131, 138, 143, 146, 147, 152,
153, 159, 161, 162, 167, 175, 176, 177, 184, 189, 198,
199, 202, 207, 219, 225, 226, 235, 237, 247, 248, 258,
260, 261, 275, 276, 278, 279, 287, 294, 298, 313, 318,
319
Seroba, 158
Servet-i Fünun, 18, 231, 252
Seyhan gazetesi, 108
Sırbistan, 20, 25, 35, 41, 42, 43, 51, 52, 54, 58, 61, 62,
82, 83, 85, 96, 154, 155, 158, 159, 178, 184, 219, 238,
239, 248, 249, 250, 261, 262, 263, 266, 285, 286, 287,
288
Sırp, 25, 35

Sinop, 119
Siroz, 25, 63, 85, 100, 101, 161, 217, 264, 283
Sivas, 170, 256
Siyasiyat, 117, 167, 208, 227, 248, 280
Siyasiyât, 93, 144, 190
Sofya, 30, 35, 40, 45, 84, 85, 132, 155, 168, 181, 222,
223, 252, 288, 289, 292, 320, 321
Sultan Murad Han, 23, 78, 105
Sun Fire Office, 129, 199
Suriye, 88, 200, 285

Ş

Şişli, 28, 32, 107, 150
Şûrâ-yı Ümmet, 139
Şûnun-ı Dahiliye, 85, 210, 229, 251
Şûnûn-ı Dahiliye, 97, 120, 147, 170, 192, 283
Şûnun-ı Hariciye, 216, 231

T

Tahran, 43, 265, 299, 301, 302
Takvim-i Vekâyi, 6
Tan gazetesi, 155, 216, 276, 281
Tanin, 17, 44, 59, 194, 224, 315
Tebriz, 34, 172, 265, 299, 300, 301, 302
Times gazetesi, 35, 36, 121, 219
Times gazetesinin, 193
Tiyatro, 21, 132, 319
Tokad, 170
Tophane, 78, 104, 320
Trablusgarp, 274
Trabzon, 26, 34, 42, 44, 97, 172, 195, 256, 257, 302
Türk, 9, 10, 14, 15, 16, 17, 57, 62, 161, 177, 236, 256,
266, 275, 317, 325, 329, 330
Türkçe, 15, 16, 27, 33, 42, 101, 137, 152, 161, 214, 223,
255, 259, 275, 306, 325, 330

U

Ustrumca, 162, 183, 313

Ü

Üsküb, 26, 97, 137, 312
Üsküdar, 107

V

Van, 41, 106, 254
varidât, 97
Varna, 240, 271
Vaşington, 228
vatanperver, 27, 34, 215, 248, 256
Vilâyât, 274
Viyana, 24, 39, 43, 45, 52, 62, 65, 83, 85, 103, 106, 150,
155, 171, 196, 220, 261, 283, 321, 322

Y

Yalova, 96
Yan gazetesi, 82
Yemen, 38, 212, 225, 241
Yıldız Sarayı, 273
Yunan, 37, 38, 65, 66, 85, 102, 108, 111, 147, 160, 172,
179, 180, 208, 209, 210, 211, 218, 235, 236, 259, 266,
293, 294, 306, 322
Yunanistan, 19, 37, 42, 44, 66, 108, 111, 179, 209, 210,
259, 292, 293, 305, 306, 323

Z

zabitan, 258, 294, 320
ziraat, 20, 23, 26, 37, 64, 65, 70, 77, 98, 99, 100, 162,
202, 222, 234, 238, 306, 319